William Henry Dougl

THUCYDIDIS

DE BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO.

Excudebant Collingwood, Newman, et Baxter.

THUCYDIDIS

DE BELLO PELOPONNESIACO

LIBRI OCTO

CUM VERSIONE LATINA

ET

VARIIS LECTIONIBUS

EX EDITIONE

CAROLI LUDOVICI BAVERI

ACCURATE EXPRESSI.

VOL. I.

OXONII:

Prostant venales apud J. Parker, et Robert. Bliss; et T. Payne, et F. C. et J. Rivington, Londini.

MDCCCXI.

BIBLIOPOLÆ LECTORI.

VEL ex ipso hujus operis titulo, Amice Lector, satis constat nos contextum, varietatem lectionis, et versionem Latinam ad fidem editionis Lipsiensis, a VV. DD. Gotttlebero et Bavero, et his quidem morte abreptis, Beckio procuratæ, exhibuisse. Id solum in præsenti monendum judicamus, modo hæc nostra ratio viris eruditis haud ingrata visa fuerit, in lucem aliquando proditura Scholia Græca, quibus subjicientur notarum et animadversionum apparatus locupletissimus, priorum editionum præfationes, et index Græcitatis longe auctior eo, quem nunc, compendii caussa, ex exemplari Edinensi mutuum sumpsimus.

Octob. 1811.

C. L. BAVERI

PRÆFATIO.

QUOD usu fere venire videamus, ut, qui in aliquo certo genere literarum vel parte versentur, omnes quidem veluti regiones ejus provinciæ pervagentur, neque ullam earum ex cura sua studiove sepositam habeant, ita tamen, ut, in reliquis quasi peregrinantes, in una tamen habitent, ut sedem collocent, unde etiam si ad reliquas excurrerint, tamen libenter ad illam, veluti notiorem aut familiariorem, id est, reliquis gratiorem, recurrent: id ab illis utique fieri, deprehendas, quibus, propter infinitam fere copiam, varietatemque insignem, qua rerum, qua orationis, et detur hoc facere, et vero pronum sit, propter similitudinem, ac veluti συμπάθειαν, quæ cujusque ingenio intercedat cum aliqua materia studii sui tam late diffusi ac pertinentis, in qua parte et libentius et vero promtius faciliusque, ob id ipsum, versetur; salubriter admodum consulente Deo literarum quoque bonarum studiis, nihil ut intactum negligatur, nihil spretum jaceat, aut ob difficultatem repudietur, sed partibus pro virili cujusque parte tractandis in summam proficiatur. Ita, Ernestium, ipse testis au-

divi, et vero alii sciunt, cum omnes scriptores pari fere amore studioque prosequeretur, Ciceroni tamen præ ceteris deditum fuisse. Hunc nimirum et in schola pluribus horis, quam alios, quin assidue et continuo, interpretabatur; in hoc legendo semper versari jubebat; quod ipsum (adeo sua cuique mens est, suum ingenium, sua quemque voluptas trahit!) ne discipulo quidem mihi, tum impense amanti magistrum et unice admiranti, persuaderet, aut eriperet, quin multo magis invitatus tenerer periodica Livii implicatione et coagmentatione; quam ita penitus combiberim, ut etiam in meam orationem redundarit, breviores sententias plane refugientem, participiorum et periodorum salebras consectantem, et, quæ conjuncta videam, ut jungi posse, uno ambitu complexam; impeditiorem ideo multis visam et obscuriorem; quam ipse subinde revocare studuerim ad leniorem simplicitatem; ut tamen æquum censerem, exspectare, ut, qui vere Latina legere vellet, Livianæ quoque orationis gnarus accederet. Sed non imitatio modo difficilioris orationis mihi placuit, sed multo magis *interpretatio*, cui latior campus et operosior pateat per difficiliora, quibus intelligendis etiam auditores meos subigere gestiam. Quid mirum, si et *Thucydidis* oratio placuit illa similitudine impeditioris obscu-

ritatis, interpretem poscentis et exercentis sat diligentem? Quod, mature satis propositum mihi, ut qui mihi persuasissem, arcem et vim omnem disciplinæ Ernestianæ positam esse in intelligentia interpretandi, effecit, ut mature satis cupideque versatus in tractando Thucydide jam primum scribendi vel libelli edendi periculum facerem specimenque proponerem de LECTIONE Thucydidis optima *interpretandi disciplina*, quam post quinquennium exciperent *Conciones Thucydideæ* a me editæ; ex qua opera nata prodiit *Philologia Thucydideo-Paullina;* quippe et Paullum eadem orationis difficultas eidem mihi commendabat. Quin et *Lexicon* vel *Glossarium Thucydideum* cum *Figurarum* ejus *Notatione*, jam ex parte conjeceram in chartas, editurus, nisi aut alia intervenissent mihi demandata, aut sine ipso Thucydide satis probaretur talis opera redemtori librario; cujus copiam, plane ut scirem, me debere obsequi huic studio meo, mihi obtulit casus plane inopinatus, abruptæ hujus operæ per mortem præmaturam B. Gottleberi, Scholæ Provinc. Misnicæ Rectoris Celebris, cui primitus demandata hæc editio per Ampliss. Schwickertum, Lipsiæ florentem Bibliopolam, morte B. Auctoris velut hereditario ad me transmissa, nunc prodire incipit, faxit Deus, feliciter! Hic ego quid præstiterim

forte, non meum est interpretari, sed peritorum existimatio et æquorum. Opera tamen data est, a redemtore quidem, Viro Opt. ut *textus Græcus Duckerianæ* Editionis, cum *Scholiis* Græcis, *Notis* deinde Virorum Summorum, H. Stephani, Hudsoni, Wassii, Duckeri, accurate exscriberetur, adjecta vel servata Interpretatione Lat., tum deinde *B. Gottleberi* Annotationes, quoad ab illo compositæ pergerent, Duckerianis suggererentur, quas, extremo loco, meæ exciperent. Quæ subjecta sunt a Viris Doctiss. Editioni, et hic in extremo reddentur, ut prolixiora, quam quæ, Notis inserta, sub textum subjicerentur. *Indicem* quidem e Duckeriano, Gottleberiano, et meo, conflatum dabimus. Equidem sedulo feci, ut, quæ explicari juberet ipse contextus, ipsi subjicerem; de singulis vocabulis ad Indicem ablegarem: Gottleberi Annotationes, quoad exstarent, integras adderem, nullo admodum verbo omisso aut mutato, ne ubi leviora quidem aut minime necessaria apponere, aut minus Latine scribere, mihi subinde visus esset, multo magis, ubi dissentiret mecum, aut me reprendisset: quibus satisfacere interdum studui: in plerisque tamen mecum sentit, quin me auctore utitur. Præclarissimam autem operam præstitisse censendus est copia data Variæ Lectionis duorum *Codicum*: alterius *Augustani*,

de quo exponit Cel. Mertens, Ill. Gymnas. August. Rector dignissimus, in *Diatribe* 2. de *Augustanæ Biblioth. Cimeliis*, Pag. VIII. n. 3. his verbis:

"Magnæ venustatis codex membranaceus, quo totus Thucydides comprehenditur. Est ille pulcherrima librarii manu scriptus, paucis tantum foliis exceptis, quæ recentiorem produnt manum, cum a vetustate, tum ab elegantia, quibus ille Demosthenem (nempe Codicem Demosthenis, prius ibi memoratum,) superat, multum commendandus. Atque miror, cur, præter Hœschelium, qui quasdam lectionis varietates, olim excerptas, Stephano dedit, nemo in hunc codicem, quo elegantiorem non habemus, studiose inquisiverit, eumque tractaverit curiosius. In Reuseri Catalogo p. 69. n. 40. recensetur in hunc modum: Thucydidis historiarum libri octo cum scholiis ad marginem, (minutis, sed nitidis sane literis). Habet ille codex, uti Demosthenis, iota, quod posteriori tempore subscribere cœptum fuit, ad latus adjectum v. c. ἐκείνηι τῆι ἡμέραι, literas Demosthenicis, supra memoratis, et elegantiores et majores, eundem atramenti colorem, sed formam, quam dicimus, maximam, et nobiliorem membranam. A tineis et musculis sartus et integer est servatus et purus; scriptura calligraphi rationem docet, exceptis

octo foliis, quæ tachygraphi modum præ se ferunt. In priori pagina, pinguiori et posteriori manu adjecta hæc verba leguntur: αὕτη ἡ βίβλος ἐστὶ τοῦ μητροπολίτου τῶν Ἀθηνῶν Ἰσιδώρου, ἣν ἐκ τῆς πόλεως αἰχμαλωτισθεῖσαν, (ita Mertens—non ω, dubium a manu scriptoris, an perperam typis expressum,) ἐξηγώρακεν (ita rursus, non ο,) ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ. Hic in marg. Diatribes Gottlebero transmissæ adscripserat Vir Ampliss. qui Cod. contulisset. *Hic desunt sequentia*: καὶ πρὸς ὃν ἂν τύχοιεν περιπεσεῖν, εὐχέσθω τῇ ψυχῇ τούτων κεκτημένων τοῦ λυτρωθῆναι τῆς αἰωνίου κολάσεως· καὶ τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ βασιλείας τυχεῖν. Et postica paginæ parte: ἐκοιμήθη ἡ ἁγία κυρία μου ἡ μοναχὴ κυρία Θεόδωρα ῥαουλαῖνα καντακουζηνὴ, κομνηΝΗ` Ἡ Παλαιολογὴ, ἡ ἐξαδέΛΦη τοῦ εὐσεβεστάτου βασΣΙΛέως κυρίου Ἀνδρονίκου, ἐν ἔτει ςωθ! ἰνδικτίωνος ιδ κατὰ τὴν ς δεκεμβρίου μηνός. ὥρα ς τῆς αὐτῆς νυκτός. Cujusmodi historiolas vel ad calcem, vel ad frontem libri, adjicere quoque moris fuit librariis, quippe quos vel annum, vel mensem, vel diem, vel horam, qua absolutus fuit liber, aliquoties adscripsisse animadvertes. Fuit Græcorum ratiocinandi modus ille, qui ab orbe condito usque ad natum Christum numerat annos 5508. quos si demas, annum Christi reperies. Locus autem, quem in tabula vides, literis vulgaribus ita legitur: Καὶ τὰς διαβολὰς, καὶ περὶ τῶν φοινίσσων νέων καὶ τῶν

ἄλλων ὡς εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον, θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι, ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο τὸ θέρος χειμῶν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦνται." Complura hic perperam expressa mutare nolui, quæ forte in ipso Cod. ita essent; cujus Notationi Mertensianæ adscripsit in Exemplo Diatribes ad B. Gottl. transmisso, Vir Cl. a quo collatum Cod. accepisset, Germanice quidem, sed a me hic Latine reddito: Codex 269. foliis (scidis) exaratus. Scholiorum literæ in quibusdam paginis sane evanuerunt. Duæ paginæ, alia alia loca desideratæ, a manu alia redditæ, obiter intuenti videantur orientalibus literis scriptæ; reliqua quidem venuste et distincte exarata. Nuspiam est litera major initialis, neque nominibus propriis (hominum aut locorum) neque initio sententiæ." (Scholia addita habet, in margine pleraque, inter versus quædam.)

Hunc ergo Codicem diligenter collatum a Clar. V. accepit Opt. Schwickertus, et per duos libros priores Lectionis varietatem Duckerianæ edit. addidit B. Gottleberus, ego reliquis. Quod idem pari modo factum est in altero Codice, quem *Mosquæ* collatum, dum ibi agebat, B. Editori tradidit Cel. et Excell. Matthæi, P. P. mox successor ipsius B. Gottleberi, nunc Professor Vitebergensis: cujus Codicis descriptionem addimus et

ipsam verbis Doctiss. Matthæi, ad me humaniter perscriptam.

"Notitia Codicis. (Mosqu.)

"Servatur nunc in bibliotheca sanctissimæ Synodi Mosquensis, estque, eorum, qui sunt in forma majori, CCXVII. Fuit quondam in bibliotheca Maximi Margunii, ἐπισκόπου κυθήρων, ut ipse sua manu notavit. Eo mortuo cum aliis illius libris translatus est in monasterium montis Athus Iberorum, ac denique regnante Petri M. patre Mosquam. Complectitur folia CCLI. estque chartaceus. Scriptus videtur in Italia ineunte seculo XV. continet historiam Thucydidis cum scholiis, ejusdem vitam, quæ in Edit. Duck. legitur p. 10. 11. 12. epigrammata, quæ ibidem leguntur p. 12 et 17. nec non Dionysii Halicarnassensis (in Cod. ἁλικαρνασεως;) libellum, περὶ τῶν θουκυδίδου ἰδιωμάτων. Hic libellus tamen fine caret. Desinit enim in vocabulis παρομοίων καὶ παρισώσεων p. 136. vers. 35. edit. Sylburg. In principio et in fine historiæ Thucydidis adscripta sunt nonnulla Scholia in marginibus a manu recentiori. Ab eadem manu post finem historiæ in proxime sequenti folio hæc nota reperitur: 'Αντώνιος μεδιολανεὺς κρὴς τὸ γένος τὰ ἐνόντα ταύτῃ τῇ βίβλῳ σχόλια ἐνέθηκε."

Et hujus ergo Codicis Lectt. Var. reliquis sex libris adscripsi. Omnino tamen monue-

rim Encliticarum in illo Cod. negligi Grammaticam rationem, accentum rejicientium in vocabulum prius; immo retinere accentum, nec prius vocab. mutare in gravem: velut, pro αὐτόν τι, scribitur αὐτὸν τὶ, et sic perpetuo; quod, semel notatum, in singulis notari, non magis attineat, quam plura præfari, redditurum post absolutam Editionem Textus Duckeriani, (et præterea additorum in Edit. Duckeri,) quæ addenda aut ipsi mihi, aut ab aliis monito, vel Opt. Schwickerto, visa fuerint; quibus reddendis plus forte otii, vel temporis deinde suppeditet. Deus bene vertat!

Dab. Hirschbergæ, Verni mercatus Lips. tempore, 1790.

Elenchus codicum Thucydidis adhuc collatorum, editionum, versionum, et libellorum ad eum illustrandum spectantium.

CODICES.

QUI codices ab Aldo Manutio et Ant. Francino in curandis primis editionibus, Aldina et Florentina, fuerint adhibiti, incertum est. Ex epistola ab Aldo ad Dan. Rainerium, Venetùm patr. scripta, colligi posse videtur, codices ab Rainerio accepisse Aldum, ad quos Thucydidem typis redderet. Florentina autem editio Aldinam potissimum expressit.

Codicem *Basileensem*, qui Constantinopoli ab Eugenio Papa (sic enim Græci vocarunt suos magistros) donatus sæc. XV. ineunte Joanni Aretino cuidam Basileam pervenerat, contulit *Hervagius* in usum Camerarii, verum non satis diligenter. Itaque *J. J. Wetstenius* eum denuo comparavit, atque lectionis varietatem inde excerptam et scholiorum supplementa cum *Dukero* communicavit, qui eorum p. (25)—(34) maximam partem separatim exhibuit hac præmissa animadversione :

" Adnotata hic sunt omnia, in quibus cod. Ms. ab edit. Basil. discrepat, etiam ubi eadem est scriptura hujus edit. quæ MSti, exceptis iis, quæ ex adnotatt. Camerarii jam ante in Var. Lect. posuerat *Hudsonus*, et emendationibus errorum typographicorum, quibus ed. Bas. scatet. Quæ aliter in hac edit. ac in Basil., cujus scriptura in Var. Lect. Hudsoni est, leguntur, ea omnia, si nihil adnotatum est, eodem modo in Ms. quo in ed. Bas. scribuntur. Sed quia animadverti, *Hudsonum* in describenda lectione *ed. Bas.* aliquot locis aberrasse, ea quoque adnotanda visa fuerunt, quoties in illa incidi : nam et alia esse credo, a me non animadversa, quoniam totam edit. illam cum Hudsoniana non contuli. Hoc quoque monendus est Lector, me primum tantum excerpta variantis scripturæ e Lib. VII. et VIII. profligato jam ab operis Libro VII. accepisse, ob eamque causam varias lectiones hujus libri in *Addenda* contulisse : deinde, quum jam typis exscripta fuissent Addenda, exemplar edit. Basil. cum MS.

conlatum nactum esse, et ex eo cognovisse, quædam aliter in MS., cujus scripturam hic exhibui, legi, quam e Camer. Hudsonus adnotarat, et ego ex Excerptis illis in Var. lectionibus scripseram."

In nostra ed. codicis lectiones cum reliqua varietate junctæ leguntur.

Parisinos codices fortassis Henr. Stephanus consuluit. Certe in ep. primæ editioni præmissa se dicit veterum codd. lectionibus conquirendis curam et diligentiam maximam adhibuisse. In secunda autem edit. non novis codd. præsidiis usus esse videtur.

Parisinus cod. n. 3044. cujus lectt. cum Dukero communicavit Wetstenius.

Codices *Anglicos* haud perfunctorie, sed magna cum diligentia se contulisse dicit Hudsonus. Sunt autem hi: unus bibl. Norfolcianæ; alter bibl. Coll. Corp. Christi Oxon. qui Claymondi primi præsidis olim fuerat; tertius, qui conciones tantum complectitur, bibl. Baroccianæ; quartus bibl. Henrici com. Clarendoniæ. De ætate et indole eorum nihil monuit.

Habuit idem codicem chartaceum, quem, quia Grævius miserat, *Grævianum* appellat; possedit autem tum Guil. van. Cleef, causarum patronus, qui cum deinde in publicam bibliothecam *Trajectinam* intulit. Eum multo diligentius in usum suæ edit. adhibuit Dukerus.

Codex *Cassellanus* bombyc. sæc. XIII. a Dukero collatus, qui in præf. videndus est. Add. *Schminke* Beschreibung der Hauptstadt Cassel p. 206. ss.

Codex *Havniensis*, sæc. XIV. ut videtur scriptus, sed ita, ut inde a medio libro quinto recentior manus eum exaraverit, emtus Venetiis a. 1699. a Fred. Rostgaardo, Dano; cujus lectiones Grammius ad Dukerum misit.

Vindobonensis codex, inter codd. histor. græc. bibl. Cæsareæ n. XXXIII. unde varias lectiones Alterus excerpsit. Idem contulit locos Thucyd. a Stobæo laudatos cum cod. Vindob. Stobæi inter Codd. philosophh. græc. N. LXVII.

Codices *Augustanus* et *Mosquensis*, quorum variæ lectt. in hac edit. leguntur. v. præf. T. I.

De ceteris codd. nondum accurate consultis v. Cel. Harles. ad Fabric. B. Gr. T. II. p. 729. Add. *Morell.* V. C. Bibl. msta gr. et lat. (Ven.) T. I. p. 237.

EDITIONES GRÆCÆ INTEGRI OPERIS.

Thucydides (græce)—Venetiis in domo Aldi Mense Maio. M.DII. In fol. vid. *Renouard* Annales de l'imprim. des Alde T. I. p. 50. s. Serie dell' Ediz. Aldine ed. 2. p. 16.

Scholia græca anno post idem Aldus, adjecta aliis operibus edidit: *Xenophontis* omissa; quæ et græca gesta appellantur. Georgii Gemisthi: qui et Pletho dicitur: ex Diodori: et Plutarchi historiis de iis: quæ post pugnam ad Mantineam gesta sunt: per capita tractatio. Herodiani a Marci principatu historiarum libri octo: quos Angelus Politianus elegantissime latinos fecit. *Enarratiunculæ antiquæ: et perbreves in totum Thucydidem:* sine quibus auctor intellectu est quam difficillimus. Græce. Venet. in Aldi Neacademia mense Octobri M. DIII. In fol.

Quum Asulanus a. 1525. Xenophontem integrum ederet, recisa historia græca Xen. reliqua ex superiore edit. novo titulo et præfatiuncula præmissis vendidit:

Georgii Gemisti, qui et Pletho dicitur, ex Diodori etc. *Enarratiunculæ—in Thucydidem*—qua difficillimus. Gr. Ven.—m. Oct. MDIII. f. Sed titulus novus est 1525, et tertium a. 1527. præfixus.

v. *Renouard* p. 64. s. Serie p. 22. s.

Thucydides gr. cum scholiis græcis, Florentiæ ap. Bernard. Juntam 1506. die secunda Novembr.

v. Maittair. Ann. Typogr. Indic. voc. Thucyd. p. 289. et Panzer. Ann. typogr. VII. p. 10. qui tamen e catalogis Thott. et Menken. tantum laudat. Nam Bandinius eam ignorat, et mirum est, eadem die absolutam, dici, qua sequentem.

Θουκυδίδης, μετὰ σχολίων παλαιῶν καὶ πάνυ ὠφελίμων, χωρὶς ὧν οὐκ εὐξύνετος ὁ συγγραφεύς. Thucydides cum commentariis antiquis, et valde utilibus, sine quibus auctor intellectu est quam difficillimus. Ad calcem: *Ἐν τῇ Φλορεντίᾳ παρὰ Βερνάρδῳ τοῦ Ἰούντα ἔτει ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ γενέσεως χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τε καὶ εἰκοστῷ ἕκτῳ ἀνθεστηριῶνος δευτέρᾳ ἱσταμένου* (1526. 2. Nov.) fol. cum epistola Græca Antonii Francini ad Alexandrum Corfinium.

v. Ang. Mar. Bandinius de Florentina Juntarum typographia ejusque censoribus T. II. (s. Ann. Juntarum typogr.) p. 208. s.

Θουκυδίδης μετὰ σχολίων παλαιῶν καὶ πάνυ ἀφελίμων, χωρὶς ὧν ὁ συγγραφεὺς πολὺ ἀνευχερής ἐστι. Thucydides cum scholiis et anti-

quis et utilibus, sine quibus autor intellectu multum est difficilis. Accessit præterea diligentia *Joachimi Camerarii,* in castigando tum commentariis una cum textu tum annotationibus ejus. Basileæ, ex off. Hervagiana. Anno M.D.XL. fol.

Epistolam Camerarii ad Mauricium præsulem Eystatensem d. III. Cal. Mart. scriptam excipiunt Aphthonii encomium Thuc., vita Thuc. gr., Marcellini vita ejusdem, Dionysius *περὶ τῶν ἰδιωμάτων Θουκ.,* vita Thuc. ex Suida; tum annotata loca quæ aliter in aliis exemplis scripta et animadvertenda visa essent. Historiam Thucyd. sequuntur græca scholia.

Thucydidis de bello Peloponnesiaco Libri octo, græce ad editionem Dukeri expressi. Viennæ typis Jo. Tho. Nob. de Trattnern. MDCCLXXXV. II. voll. 8.

Curavit editionem *Franc. Car. Alterus,* Prof. Vindob. nuper mortuus, qui, præter var. lectt. cod. Vindob. addidit *Jacobi Tusani* (Toussain) Paris. philologi mortui a. 1547. correctiones margini ed. Ald. adscriptas, et specimen græcitatis Thucydideæ.

Thucydidis de bello Peloponnesiaco libri octo ad optimas editiones in usum scholarum diligenter expressi, græce. Bremæ. P. I. II. 1791. 92. 8. (curante *Herm. Bredenkamp,* Athenæi Brem. Subrect. qui et animadversiones promisit, quæ nondum prodierunt.)

Cf. Allg. d. Bibl. CVIII. p. 285. Neve allg. d. Bibl. VI. p. 35.

EDITIONES GRÆCO-LATINÆ.

Θουκυδίδου—Βιϐλία ὀκτώ. Thucydidis, Olori filii, de bello Peloponn. libri octo. Iidem latine, ex interpretatione Laur. Vallæ ab Henr. Stephano recognita. Anno M.D.LXIIII. Excudebat Henr. Stephanus, illustris viri Huldrichi Fuggeri typographus. fol.

Margo textus interior habet varias lectt. aliquot, exterior scholia. Subjuncta est latina versio, cujus margini nonnullæ emendationes sunt adjectæ.

Thucydidis de b. Pel. l. octo. Iidem lat. ex interpr. L. V. ab H. St. recognita. *Secunda editione, quæ amplius quam in prima præstita fuerint, extrema ad lectorem epistola docebit.* 1558. fol.

Scilicet tum græca oratio tum ejus versio emendata est

secundis curis adjecitque Stephanus proparasceven ad lectionem Scholl. et adnotationes uberiores ad l. I. et majorem partem libri II. Thucyd., et Schol. absoluturus hunc laborem, nisi ex Gallia et Germania ei spes fuisset facta emendationum in Thucydidem et ejus Scholia, quæ tamen vana fuit. Præmisit vitam Marcellini, cum Is. Casauboni versione et castigationibus, subjecit Jac. Veratii argumenta orationum et concionum Thucyd., denique Chytræi chronologiam et argumenta librorum Thucydidis.

Θουκυδίδου—βιβλία ὀκτώ. Thucydidis Olori filii de Bello Peloponnesiaco Libri octo. Iidem latine ex interpretatione Laur. Vallæ ab Henr. Stephano nuper recognita, quam *Æmil. Portus*, Franc. Porti Cret. f. paternos commentarios accurate sequutus, ab infinita gravissimorum errorum multitudine novissime repurgavit, magnaque diligentia passim expolitam innovavit. In hac postrema editione, quid præterea præstetur, sequens pagina docet. Francofurti apud heredes Andr. Wecheli, Claud. Marnium et Jo. Aubrium. M.D.XCIV. fol.

Expressa est Stephani recensio, nisi quod plura irrepserunt vitia operarum culpa. Variæ lectiones auctæ sunt. Scholiis antiquis immixta recentia Æm. Porti. Subjuncti sunt Franc. Porti Commentarii in Thucyd. cum Appendice, in qua multa explicantur, quæ in superioribus commentariis sunt omissa—tum Chytræi antea indicata opuscula—et Indices, latinus atque græcus.

Prodierant *Fr. Porti* Adnotatt. in Xenoph. et *Thucydidem* separatim 1586. 4. et 1594. f. Genevæ.

Θουκυδίδου—Βιβλία ὀκτώ. *Thucydidis* de bello Pelop. Libri VIII. Quid in hac editione præstitum sit, Præfatio ad Lectorem indicabit. Oxoniæ e theatro Sheldon. impensis T. Bennet ad insigne Lunæ falcatæ in Cœmet. D. Pauli. Anno Dom. MDCXCVI. fol.

Johannes Hudsonus hanc editionem curavit, et præfatus est. Textis, e secunda Steph. recensione accurate redditis, sed in minores sectiones distinctis, additæ sunt in margine temporum notationes ex Dodwelli Chronol., subjecta est (in quavis pag.) latina versio minusculis litteris scripta, hanc excipiunt variæ lectiones trium codd. et edd. vett., eas scholia. Additæ sunt duæ tabulæ geogr. una Græciæ, ad Thucyd. historiam, adjuvante chartula Edm. Halleii, delineata,

altera Siciliæ ex Cluverio petita. In calce leguntur (p. 530.) *Geo. Acacii* Epitome Historiæ Thucyd., *Veratii* Argumenta concionum (p. 532.), Stephani Proparasceve et Annotatt. in Thuc. atque Sch. (p. 538.), Appendix varr. lectt. Codd. Clarendon. et Græviani (p. 598.), denique Indices.

Θουκυδίδου—Βιβλία ὀκτώ. Thucydidis de bello Pelop. Libri octo, cum adnotationibus integris *Henr. Stephani* et *Joann. Hudsoni.* Recensuit et notas suas addidit *Joseph. Wasse.* Editionem curavit, suasque animadversiones adjecit *Car. Andr. Dukerus.* Cum variis dissertationibus, MSCtor. collationibus et indicibus novis locupletissimis. Amstelædami apud R. et J. Wetstenios et Gul. Smith. MDCCXXXI. fol.

Quum Wetsteniis primum placuisset non nisi Oxoniensem editionem, auctam tamen repetere, quumque Dukerus non ipse constituisset, scriptorem recensere, sed a librariis ad curam novæ editionis suscipiendam vocatus esset, non mirandum fuit, in emendanda oratione græca nihil esse præstitum, atque multa esse futuro editori relicta. Cæterum negari non potuit, superare hanc editionem superiores præsidiorum ad Thuc. rectius vel emendandum vel explicandum multitudine et utilitate. Nam quid præstare Duk. potuerit, bene docuit *Saxius* in laudat. Dukeri p. 32. s.

Cf. Acta Erudd. 1732. p. 1. ss. Bibl. raisonnée T. VII. P. I. p. 126. ss.

Recusa est Dukeri editio primum Glasguæ 1758. per Rob. et Andr. Foulis VIII. voll. 8. tum Biponti:

Thucydidis de bello Pelop. Libri VIII. græce et latine ad editionem Jos. Wasse et Car. Andr. Dukeri accurate expressi, cum varietate lectionis et annotationibus. Studiis societatis Bipontinæ. Biponti, ex typ. Soc. 1788. 89. VI. voll. 8.

Non satis commode illa editio est descripta. Separatim Græca cum lat. versione exhibentur, sequuntur cuique volumini subjecta variæ lectiones et adnotationes. Volumine quinto continentur etiam scholia, et sexto Annotatt. in Scholia, cum Indicibus.

Dukerianam excepit nostra, de cujus rationibus in præf. utriusque vol. dictum est.

Nic. Blancardum etiam novam editionem Thuc. molitum esse *A. C. Eschenbachius* testatur in epist. in *Schelhornii* Amœn. litt. T. V. p. 195.

EDITIONES SINGULARUM PARTICULARUM.

Liber I. et II. gr. ap. Wechel. Paris. 1535. 4.

Libri I. Conciones gr. Paris. ap. Christ. Wechel. 1531. 4.

Liber I. gr. 1548. II. et III. Paris. 1549. 4. ap. Vascosanum.

Platonis, *Thucydidis* et Demosthenis funebres Orationes. Græce. Venetiis apud Aldi filios. M.D.XLIX. in 8. (Serie dell' Ed. Ald. p. 159. Renouard Ann. T. I. p. 258.)

Libri IV. curante Vito Winsemio. Viteb. 1562. (s. 1561.) 4.

Periclis funebris laudatio eorum qui in bello occubuerunt ex libro Thucyd. secundo. Par. 1605. 4.

Libri III. græce et latine. Par. 1626. 12.

Orationes Thucydidis seorsim excusæ, gr. curante M. Andr. Corvino, in usum auditorum suorum. Lips. 1631. 8.

Thucydidis, Platonis et Lysiæ orationes funebres. Ox. 1753. 8. cum vers. lat. et not. angl. (Edidit Ed. Bentham.)

Thucydidis funebres orationes, gr. et lat. Glasguæ 1755. 12. (etiam locus de peste adjectus est).

Thucydidis Orationes cum animadversionibus et indice Car. Ludov. Baveri, Lips. A. M. Schol. Laub. Rect. Lipsiæ, 1759. 8.

Promisit jam tum Baverus in præf. Lexicon Thucydideum, et Philologiam Thucydideam, s. Notationes figurarum Thucydidis.

Thucydidis, Platonis, Lysiæ et Xenophontis orationes funebres, cum notis anglice scriptis. Oxon. 1768. 8.

Platonis Menexenus et Periclis *Thucydidei* oratio funebris, recensuit et animadversionibus illustravit *Jo. Chr. Gottleber*. Lips. 1782. 8. m.

Oratio funebris Periclis (Thuc. II, 35—47.) et descriptio pestis Thuc. cum animadversionibus (grammaticis) francogall. scriptis et adjectis excerptis ex Fabii Paulini Comment. in locum de peste, et versione orationis Pericleæ francogall. auctore et editore *J. B. Gail*, Prof. litt. gr. in coll. Franc. Paris s. a. (1802. ut videtur) 8. m.

Cf. Neve Leipz. Lit. Zeit. 1803. n. 79. p. 1229.

Ἐκλογαὶ ἱστορικαί, Selecta principum Historicorum, Herodoti, *Thucydidis* etc.—discip. instit. accommodavit *Dan. Wyttenbach*, Amst. 1794. 8. p. 61. ss.

Historiæ Græcæ capita præcipua s. Excerpta ex Herod. *Thucydide*, Xenoph. Collegit *Aug. Matthiæ*, Gymn. Alt. Direct.— Altenb. 1804. (p. 178. ss. L. I. et VII.)

VERSIONES.

a. *Latinæ.* Prima est *Laur. Vallæ* a 1452. facta, atque primum sæc. XV. s. l. et a. nota, 4; tum sæpius edita. Recognoverunt eam Conr. Heresbachius, Col. 1527. f. *Sebast. Castalio* Bas. 1564. f. *Henr. Stephanus* 1562. et Francof. 1582. 12. *Æmilius Portus* 1594. f. cum textu gr. et separatim 1594. 12.

Secunda est *Viti Winsemii,* patris, Vit. 1569. f. 1580. 8.

Tertia *Georgii Acacii Enenckel* L. B. *Hohenecti* cum annotatt. perpetuis, nominum item propriorum, tam hominum quam regionum etc. descriptionibus, chronographia insuper in Thucyd. et veteris Græciæ Geographia æneis typis seorsim excusa. Tub. 1596. 8. Argentor. 1614. 8.

Hudsonus versionem Æm. Porti (h. e. a Porto recognitam) aliquot locis castigavit adhibitis ceteris versionibus Latinis et gallica Ablancurtii, atque anglica Hobbesii. Hanc Oxon. editionis interpretationem repetiit Dukerus.

Orationes ex historia Thucyd. latine verterunt *Phil. Melanchthon* Viteb. 1562. 8.—Joannes Casa (della Casa) archiepiscopus Beneventanus (Florent. 1564. 8.) in Ejus monumentis latinis, et separatim Helmst. 1610. 4. cum præf. Joh. Caselii et sæpius—*Jobus Veratius*—Periclis orationem *Guil. Canterus,* ad calcem oratt. Aristidis—insignes locos e Thuc. historia *Joach. Camerarius* Viteb. 1565. 8.

Cf. Jo. Caselii prolegomena in Thucyd. interpretationem, Rost. 1576. 4. ejusd. *Thucydidea,* edita ab *J. H. Ackero,* Jen. 1714. 8.

b. Germanicæ sunt: *Hieronymi Boneri,* prætoris Colmar. Augustæ Vind. 1533. f. *Studiis* societatis virorum doctorum, Francof. et L. 1757. II. 4. (etiam tom. X. Operis: Neve Sammlung der merkwürdigsten Reisegeschichten).

Thucydides Acht Bücher der Gesch. vom. peloponn. Kriege. Aus dem Griech. mit. vielen crit. Anmerkungen übersetzt von *Joh. Dav. Heilmann.* Lemgo 1760. 8.

Orationes Thuc. germanice versas cum notis latinis criticis in omnes Thuc. libros edidit *Jo. Jac. Reiskius.* Lips. 1761. 8.

c. Anglica antiquissima est *Tho. Nicolls* non ex græco, sed ex gallico Seysselii facta. Lond. 1515. f. (et 1550.) Hanc exceperunt:

The History of the Grecian War, in 8 Books. Written by

Thucydides. Translated by *Tho. Hobbes* of Malmesbury. Lond. 1628. f. it. 1634. 1676. f. 1723. II. 8. Præmittitur diss. de vita et historia Thuc. repetita etiam in ejus Opuscc. moralibus et politicis (*Tho. Hobbes's* Moral and Political Works, Lond. 1750. f.) p. 652. ss. Laudatur hæc versio, quamquam non admodum diligens est et fida.

The History of the Pelop. war, translated from the Greek of Thucydides. By *Will. Smith*, M. A. Lond. 1753. II. voll. 4. it. 1781. II. 8. cum annotatt. et tribus diss. de vita, virtutibus, et indole operis, Thucydidis.

Thucydides's Account of the Plague of Athens, translated by *Francis Clifton*, (adi. ejus versioni Hippocratis l. de aëre, aquis, et locis. Lond. 1734. p. 95. ss.)

Two Orations in Praise of Athenians, slain in Battle. From the Greek with Reflections. Lond. 1759. 8. (Ex Smithi vers.)

d. Francogallicæ: Prima est *Claudii Seysselii* (*Claude de* Seyssel, episc. Massil.) in usum, non Francisci I., sed *Ludovici* XII. regis Gall. facta, pessima illa, cum auctor ne versionem quidem latinam Vallæ satis intellexerit. Prodiit Paris. 1527. ap. Badium et elegantissime ap. Vascosan. Par. 1558. f.

Secunda Usesii (*Louis Iausaud d'Usez*), qui græcæ, non patriæ linguæ æque peritus erat. Prodiit Genevæ 1610. fol. min. Sine græcis ejus versio intelligi nequit.

Tertia Ablancurtii (*Nic. Perrot d'Ablancourt*, Par. 1662. f. 1671. 12. III. voll. Amst. 1713. III. 12. et sæpius. Hæc versio, ut aliæ ab eodem V. D. editæ, parum græcis respondet, videturque auctor versiones recentes, non ipsum scriptorem, reddidisse.

Quarta *Levesquii*. Histoire de Thucydide, fils d'Olorus, traduite de Grec par *Pierre Charles Levesque*. Paris 1795. (An IV. de la Rep.) IV. 8. mai. etiam 4. In præf. recensuit p. XXXIV. ss. superiores interpp. Ipse addidit et criticas exegeticasque animadverss., consulto etiam Corayo, doctissimo Græco. T. IV. p. 242. ss. Supplementum historiæ Thuc. addidit, usque ad finem belli Pelop.

Cf. Allgem. Lit. Zeit. 1796. I. p. 1443.

Harangues et Concions de Thucydide et autres Auteurs par *Fr. de Belleforest*. Par. 1572. f.

Harangues tirées d'Hérodote, de *Thucydide* etc. traduites par

Ath. Auger. Par. 1788. 8. ubi T. II. etiam notæ in nonnulla loca Thuc. leguntur.

e. Italicæ: Gli otto Libri di Thucydide Atheniese, delle guerre fatte tra popoli della Morea et gli Atheniesi. Nuovamente dal Greco idioma nella lingua Thoscana con ogni diligenza tradotto par *Franc. di Soldo Strozzi* Fiorentino. L'Annotatione e dichiaratione di tutti i luoghi difficili etc. In Venetia. Apresso Vinc. Vaugris 1545. 8. repet. 1550. 1563. et sæp.

Tucidide-nuovamente co' testi Greci riveduto e dagli errori emendato colla vita dell' Autore da *Tommaso Porcacchi* descritta—Verona 1735. II. 4. cum not. V. D. Rom. 1789. 90. II. 4.

f. Laudantur etiam *Hispanica Didaci Gratiana de Aldrete* (En Salamanca 1564. f.—nam versio *Jo. de Castro Salinas* inedita est), *Danica Franc. Mich. Wochelii. Belgica H. Friesemanni,* Amst. 1786. II.

Scripta, quæ Thucyd. ejusque Scholiasten illustrant.

Martini Crusii Orat. XVIII. præmissa prælectionibus in Thucydidem. Tub. 1566.

Dan. Chytræi Programmata in Thucyd. quæ leguntur in Scriptis in acad. Rostoch. publice propositis ab a. 1560—67. (Partes II.) Rost. 1567. 8.

Prælectiones Marciæ s. Commentaria in Thucyd. historiam de peste Athenn. ex ore *Fabii Paulini* Utinensis excepta. Ven. 1603. 4.

M. *Jo. Stiliconis* Hamb. disp. Ritus περὶ τῆς φρυκτωρίας sive de excubiarum accensis ignibus actione, ad illustr. Thuc. l. III. Viteb. 1714. 4.

Bened. Averani Florent. diss. LVIII. in quædam Thucyd. loca, Opp. ejus T. I. (Flor. 1716. f.)

Jo. Grammii Castigationes ad Scholia græca in Thucyd. Hafniæ 1721. 22. 4.

Incerti Britanni, sub litera Π se occultantis, Observationes in *Miscell. Observatt.* (Batavis) Vol. II. T. I. p. 60—62. et T. II. p. 157—163.—Ibidem Vol. III. T. I. p. 147—152. et T. II. p. 302—308. *H* (h. e. Abreschii) Animadverss. in Thucydidem.

Frid. Ludov. Abresch Dilucidationes Thucydideæ quibus et passim cum Novi Test. tum aliorum Scriptt. loca illustran-

tur aut emendantur. Trajecti ad Rhen. 1755. 8. Ejusd. Dilucidationum Thucydidearum Auctarium, adi. Animadversionum ad Æschylum Libro tertio. Zwollæ 1763. p. 213. ss.

Petri Horrei Observationes criticæ in Scriptores quosdam græcos historicos. Leovard. 1736. 8. Ibi p. 391—513. Observatt. ad Thucyd. leguntur.

Jo. Jac. Reiskii Animadversiones ad Græcos auctores, Vol. tertio p. 1—78.

Remarks on Thucydides, in Observations on the Greek and Roman Classics. In a series of letters to a young Nobleman. Lond. 1753. 12.

Some general criticisms on Thucydides, by *Jam. Moor* in ejus Essays—Glasg. 1759. p. 148. ss.

Henr. Dodwelli, Dublin. A. M. Annales *Thucydidei* et Xenophontei, præmisso adparatu cum vitæ Thucyd. synopsi chronologica Oxon. 1702. 4.

Comparationem *Thucydidis* et Livii, francog. lingua, scripsit *Rapinus,* eamque angl. vertit *Tho. Taylor,* Lond. 1694. 8. *Thucydidem,* Sallustium et Tacitum comparavit, anglico libello, *Rob. Alves,* A. M. Edinb. 1795. 8.

Car. Lud. Baveri Exerc. de lectione Thucyd. optima interpretandi disciplina, L. 1753. 4. add. ejusd. Philologia Thucydideo-Paulina, Hal. 1773. 8.

J. Dan. Heilmann Kritische Gedanken von dem Charakter und der Schreibart des Thucyd., Lemg. 1758. 4. et in ejus Opuscc. a Danovio editis T. II. p. 89. ss.

Herodot und *Thucydides,* Versuch einer nähern Würdigung einiger ihrer histor. Grundsätze—von *Geo. Fr. Creuzer.* L. 1798. 8. add. ejusd. V. D. Librum: die historische Kunst der Griechen. (1803. p. 262. ss.)

Christi. Rami Comm. de sermonibus funebribus, qui publice Athenis habebantur, Hafn. 1793. 8. ab init.

Thucydides editionis Bipontinæ illustratus ac emendatus a *Jo. Hyac. Kistemaker,* Phil. Prof. etc. *Pars prima,* complectens quatuor libros priores. Monast. 1791. 8.

Aug. Matthiæ Observationes in Thucyd. librum I. in (Ruperti et Schlichthorst) Magazin für öffentl. Schulen und Schullehrer, Vol. I. P. II. p. 423. ss.

J. G. Schlosser Apologie des Thucydides gegen den Tadel des Dion. von. Halicarnass und beyher über die Kriegsmanifeste, im N. deutsch. Mus. 1790. II. St.

Ein Gemälde des Thucydides von den griech. Staatsrevolutionen und politischen Clubs zur Zeit des pelop Kriegs. Aus dem III. B. von 82—84. Hauptstücke von *J. G. Schlosser*, im Philosoph. Journal für Moralität, Religion und Menschenwohl 2. B. 1. H. p. 60—79.

Meierotto Comm. de Thucydide, in: Sammlung der deutschen Abhandl. der Kön. preuss. Acad. d. Wiss. zu Berlin, B. 1796. n. 8. et in Mémoires ejusd. a. n. 24.

Μανουὴλ Σ. Τενεδίου Διατριβὴ εἰς Θουκυδίδην καὶ τῆς κατ᾽ αὐτὸν ἱστορίας ἐπιτομή. Vindob. ap. Schræmbl. 1799. 8.

Ern. Aug. Evers Diss. de proœmio Thucydideo. Gött. 1803. 8.

Ex hoc aliisque libellis, si qui vel prætermissi fuerint, vel recens editi, additamenta Tomo III. addentur.

[a]ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

[b]ΟΛΟΡΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

EPITOME LIBRI I.

Epidamnii bello pressi, cum, Corcyræis auxilium negantibus, Corinthiorum implorassent opem, colonos ab ipsis præsidiumque acceperunt. Cap. XXIV. XXV. *Ob id Corcyræi Epidamnum circumsedent: ipsisque navali acie Corinthiis victis, oppidum capiunt.* XXIX. *Cum vero vi majore ultionem Corinthii pararent, Corcyræi ad societatem Atheniensium confugiunt, et, impetrato subsidio, navali prælio cum Corinthiis decernunt: in eo Athenienses cum Corinthiis manus conseruerunt.* LI. *Sic fœdus violatum.* LII. *Potidæa ab Atheniensibus defecit. Eam Athenienses, prælio fusis Corinthiis, qui subsidio venerant, obsidione cingunt.* LXII. *Lacedæmonii, concilio sociorum advocato, ruptum ab Atheniensibus fœdus censent; bellum decernunt.* LXXXVIII. CXXIV. *Hinc cum, sæpe missis ultro citroque legatis, non conveniret, Athenienses et ipsi, auctore Pericle, bellum jusserunt. Veteris præterea Græciæ status, Atheniensis Reipublicæ incrementa.* LXXXIX. *Pausaniæque et Themistoclis interitus referuntur.* CXXVIII. CXXXV.

[c]ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ἀθηναῖος [d]ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμη-

[a] Θουκυδίδου ἱστοριῶν πρώτη *Codd. vett.* Τῶν εἰς ὀκτὼ (διῃρημένων βιβλίων scil.) τὸ πρῶτον *Codd. al.* teste *Stephano.* Θουκυδίδου ἱστοριῶν συγγραφῆς βιβλίον πρῶτον *Ar.* Θουκυδίδου ξυγγραφῆς πρώτης *Ald. Bas.* Θουκυδίδου Ὀλόρου ἱστοριῶν α΄. *Flor.* Θουκυδίδου ξυγγραφῆς τὸ πρῶτον. *Cl.* Titulus deest in *Cod. Gr.* ut et pagina una et altera. Θουκυδίδου Ἑλληνικῶν ἱστοριῶν βιβλίον α΄. *Reg.* Aug. Θουκ. ξυγγραφῆς πρῶτον. in Mosqu. ξυγγραφῶν πρώτη. In *Cass.* partim e vetere, partim e recentiore scriptura apparebat fuisse Θουκυδίδου ξυγγραφῆς πρῶτον. Bas. cod. Θουκυδίδου ἱστοριῶν α΄. [b] Aug. omittit Ὀλόρου et τὸ. Τοῦ Ὀλόρου (quomodo *Editi omnes* in libris seqq.) seu τοῦ Ὀρόλου potius legendum censent *Alii.* [c] Plut. in Lyc. p. 224. Reisk. laudat inde hos libros: Θουκυδίδης ἐν τοῖς Πελοποννησιακοῖς. Θουκυδίδης Ὀλόρου (vel τοῦ Ὀλόρου) a *Thucydide* scriptum fuisse persuasum habet *H. Steph.* Annott. in Thucyd. [d] Συνέγραψε et supra scripto ξυν *Reg.* Eustath. ad Od. δ. p. 1501. συνεγράψατο, memoriæ lapsu. Mox Πελοποννησίων *Cass.* sed abraso altero ν. Ut et *cap. seq.* deinde in eodem hæc vox fere semper sine rasura uno ν scribitur, quod hic semel monuisse satis erit.

THUCYDIDES Atheniensis bellum Peloponnesiorum Atheniensiumque, quod inter se gesserunt, conscripsit, exorsus statim ab eo moto, sperans

σαν πρὸς ἀλλήλους· ἀρξάμενος εὐθὺς [e] καθισταμένου, καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων· τεκμαιρόμενος, ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφότεροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὁρῶν ξυνιστάμενον [f] πρὸς ἑκατέρους, τὰ μὲν εὐθὺς, τὸ δὲ καὶ διανοούμενον. [g] κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο, καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν, καὶ [h] ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα, σαφῶς μὲν εὑρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος [i] ἀδύνατα ἦν· ἐκ δὲ τεκμηρίων, ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι συμβαίνει, οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι, οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους, οὔτε [k] ἐς τὰ ἄλλα.

β΄. Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη, οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ [l] μεταναστάσεις τε οὖσαι τὰ πρότερα, καὶ ῥᾳδίως [m] ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, [n] βιαζόμενοι ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων. τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, [o] οὐδ᾽ ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ

[e] Ξυνισταμένου, Codd. antiquiss. v. not. Paullo post τεκμαιρόμενός τε apud Dionys. de comp. verb. p. 163. Reisk. Paullo ante Marg. Flor. Vin. habet ὄν· quæ glossa est. *Vallam* legisse ὄν, suspicetur quispiam ex ejus interpretatione, inquit *Steph.* [f] Πρὸς ἑκατέρους desunt in *Cass.* ut etiam in Aug. Man. rec. superscripsit πρὸς ἑκατέρους. [g] Κίνησίς τε γὰρ *Reg.* et αὕτη δὴ μεγίστη *Cass.* Aug. [h] Ἐπὶ πλείστων ἀνθρώπων *Marg.* Ἐπὶ πλεῖστον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων lectum mallent *Alii.* Ἐπιπλεῖστον *Ald. Flor. Bas.* et *Dion. Halic.* p. 857. Sic etiam *Reg.* [i] Ἀδύνατα Dion. p. 161. Mosqu. *Marg. Ar. Cl. C. Suid.* et *Schol.* ad *Eurip.* Hippol. v. 269. quod probat *Stephanus.* Paullo post pro ὧν ἐπὶ apud Dionys. p. 858. in cod. Bodleiano legitur ὡς pro ὧν. [k] Εἰς *Cass.* Aug. [l] Μετανάστης τε οὖσα *Reg.* [m] Ἕκαστος *Dion. Halic.* p. 872. [n] Βιαζόμενοι ἀεὶ ὑπό τινων *Dan.* Mosq. [o] Οὐδὲ *Cass.*

etiam fore cum magnum, tum superioribus longe memorabilius: his conjecturis adductus, quod et utrique omni bellico apparatu florerent, et cæteros Græcos cum alterutris se conjungere videret, partim quidem statim, partim vero etiam in animo habere, atque moliri. Hic enim motus profecto maximus inter Græcos fuit, quin etiam in quadam barbarorum, ac propemodum (ut ita loquar) in maxima *cæterorum* mortalium parte *maximus exstitit.* Nam superiores, et his longe antiquiores motus, ob temporum vetustatem plane comperti esse non potuerunt. Sed conjecturis nixus (quas mihi remotissimam a nobis antiquitatem spectanti contingit credere *veras esse, eos*) nec in bellicis, nec in cæteris *rebus ad pacem pertinentibus* magnos fuisse puto.

2. Constat enim eam, quæ Græcia nunc appellatur, olim non constanter habitatam fuisse: sed primum frequentes migrationes *inde* fuisse factas, et facile suos quemque fines deseruisse, semper ab aliquo majore numero coactum. Nam cum nulla esset negotiatio, nec ullus inter ipsos tuto commercio citra formidinem vel terra vel mari locus esset, cum-

γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ [p] αὑτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, [q] οὐδὲ γῆν φυτεύοντες (ἄδηλον ὂν, ὁπότε τὶς ἐπελθὼν, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται) τῆς [r] τε [s] καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς [t] ἀπανίσταντο. καὶ δι' αὐτὸ, οὔτε μεγέθει πόλεων ἴσχυον, οὔτε τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη ἀεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων [u] εἶχεν· ἥ τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη, καὶ Βοιωτία, Πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ, πλὴν Ἀρκαδίας, τῆς τε ἄλλης ὅσα ἦν κράτιστα. διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς, αἵ τε δυνάμεις τισὶ μείζους [x] ἐγγινόμεναι στάσεις ἐνεποίουν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. [y] τὴν γοῦν Ἀττικὴν, ἐκ τοῦ [z] ἐπιπλεῖστον, διὰ τὸ [a] λεπτόγεων, ἀστασίαστον οὖσαν, ἄνθρωποι ᾤκουν οἱ αὐτοὶ ἀεί. καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι, διὰ τὰς [b] μετοικίας ἐς τὰ

[p] Ἑαυτῶν *Dion. Hal.* de compos. p. 169. αὐτῶν Ald. et Junt. ἑαυτῶν Mosqu. ubi et verbis c. 1. extr. ἐς τὰ ἄλλα, supersc. διὰ τὰ σημεῖα. [q] Οὔτε *Dion. Halic.* Epist. II. ad Amm. p. 805. et pro μακρότατον, Mosqu. μακρότερον. [r] Τε deest *Dion. Halic.* p. 165. [s] Καθ' ἡμέραν deest *Ar. C.* [t] Ἀνίσταντο *Marg.* et hanc genuinam lectionem esse censet *Steph.* Ἀνίσταντο *Dion. Halicarn.* pag. 165. Sed ἀπανίσταντο *Id.* p. 805. Hic tamen *quidam Codd.* etiam ἀνίσταντο. [u] Ἐλάμβανε *Maximus Tyrius* T. II. p. 84. Reisk. locum hunc citans. [x] Ἐγγιγνόμεναι *Cass.* Aug. [y] Τὴν γοῦν Ἀττικὴν, διὰ τὸ λεπτόγεων εἶναι, ἀστασίαστον οὖσαν etc. *Max. Tyr.* l. c. [z] Ἐπὶ πλεῖστον *Cass.* Aug. [a] Λεπτόγεων *Strab.* p. 333. v. *Hesych.* [b] Ἐπωκίας *Marg.* improbante *Steph.* Ἀπωκίας *C.* et *Dan.* Sed in marg. recentiore manu, ἄλλως μετωκίας. cod. Mosqu. μετωκίας, in margine vero γρ. ἀπωκίας. Supra ἐς τὰ ἄλλα script. in M. πλεῖστον καὶ ὅπλα.

que singuli res suas, *et agros* catenus colerent, quatenus vitam parce agerent, nec magnam pecuniæ vim haberent, nec humum *arboribus* consererent (quia incertum erat, quando quis alius incursione repentina *labores* esset ablaturus, simul etiam, quia nullis muris erant muniti) et quotidianum ac necessarium victum se ubique adepturos existimarent, non gravate *suis sedibus* migrabant. Idcirco etiam nec urbium magnitudine, nec alio bellico apparatu valebant. Atque potissimum optimus quisque ager his incolarum mutationibus semper erat obnoxius, *ut* et ea, quæ nunc Thessalia vocatur, et Bœotia, et Peloponnesi magna *pars*, præter Arcadiam, et reliquæ *Græciæ partes*, quæcunque erant uberrimæ. Nam inter nonnullos propter soli præstantiam opes admodum auctæ, seditiones excitabant, per quas *ipsi* profligabantur, simul etiam alienigenarum insidiis magis appetebantur. Quamobrem Atticam, ut plurimum propter agri tenuitatem seditionum immunem, iidem homines semper incoluerunt. Atque rerum *a me* dictarum hoc non mini-

ἄλλα, μὴ ὁμοίως αὐξηθῆναι. ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες, παρ' Ἀθηναίους [c] οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιον ὂν, ἀνεχώρουν· καὶ πολῖται [d] γιγνόμενοι, εὐθὺς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησαν πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν· ὥστε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕστερον, ὡς οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν.

γ'. Δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν [e] οὐχ ἥκιστα· πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοὔνομα τοῦτο ξύμπασά [f] πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος, καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἡ ἐπίκλησις αὕτη, [g] κατὰ ἔθνη δὲ, ἄλλα τε καὶ τὸ Πελασγικὸν [h] ἐπιπλεῖστον, ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι· Ἕλληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τῇ [i] Φθιώτιδι ἰσχυσάντων, καὶ ἐπαγομένων [k] αὐτοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ἐς τὰς ἄλλας πόλεις, [l] καθ' ἑκάστους μὲν ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον καλεῖσθαι Ἕλληνας. οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἠδύνατο καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. τεκμηριοῖ δὲ

[c] Οἱ δυνατώτατοι omittit *Cl.* [d] Γενόμενοι Cl. Mosqu. [e] Οὐχήκιστα *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* [f] Πως *Cl.* Mox Marg. Ald. Vin. πρὸς Ἕλληνος. [g] Καὶ τὰ ἔθνη *Cass.* [h] Ἐπὶ πλεῖστον *Cass.* Aug. [i] Φθιωτίᾳ *Reg. Cass.* Flor. Aug. Sed man. rec. superscr. τῷ α, δι. [k] Αὐτοὺς *Cl.* [l] Καθεκάστους δὲ ἤδη *Schol.* ad L. VIII. c. 53. Καθεκάστους etiam *Reg.* et *Cass.* Aug.

mum est indicium, ob *assiduas* migrationes *Græciam* * in cæteris *partibus* non peræque adauctam fuisse. Nam qui aut bello, aut seditione excidebant reliqua Græcia, *eorum* potentissimi quique ad Athenienses, quod illorum sedes stabiles, *tutæque essent*, se recipiebant. Et, civitatis jure donati, statim ab antiquissimis usque temporibus civitatem hominum frequentia longe majorem fecerunt: quamobrem etiam, quod Attica *omnes* capere, *ac alere* non posset, colonias in Ioniam postea emiserunt.

3. Hoc autem etiam priscorum *hominum* imbecillitatem mihi non minime demonstrat: nam ante bellum Trojanum ab Helladis civitatibus nihil communiter gestum fuisse constat. Ac ne hoc quidem nomen (ut mea fert sententia) universa *Græcia commune* adhuc habebat: sed ante ætatem Hellenis *filii* Deucalionis cognomen istud nullo prorsus modo *videtur* fuisse: sed singulæ gentes, cum aliæ, tum maxime Pelasgica, quæ latissime diffusa erat *locis, in quibus degebant*, nomen a seipsis indidisse. Sed cum Hellen, ejusque liberi, rerum in Phthiotide potiti fuissent, †et *cæteri Thessaliæ populi* eos in alias civitates, *ad se* auxilii causa accerserent, ita demum propter diuturnum congressum *et consuetudinem factum videtur, ut* singuli Hellenes vocarentur. Et tamen ne sic quidem longo post tem-

* Nulla alia re æque atque hominum multitudine auctam fuisse etc. *Acacius.* Huds.

† Et sese illi (*sc.* Hellen ejusque liberi) in alias civitates ingererent etc. *Acacius.* Huds.

μάλιστα Ὅμηρος. πολλῷ γὰρ [m] ὕστερος ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενος, οὐδαμοῦ τοὺς ξύμπαντας ὠνόμασεν, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς [n] μετ' Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἕλληνες ἦσαν· Δαναοὺς δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι, καὶ Ἀργείους, καὶ Ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους εἴρηκε, διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) ἀντίπαλον [o] εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες κατὰ πόλεις τε ὅσοι [p] ἀλλήλων ξυνίεσαν, καὶ ξύμπαντες ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν δι' ἀσθένειαν καὶ ἀμιξίαν ἀλλήλων ἀθρόοι ἔπραξαν. ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν [q] στρατείαν, θαλάσσῃ ἤδη [r] τὰ πλείω χρώμενοι, ξυνῆλθον.

δ'. Μίνως γὰρ [s] παλαίτατος, ὧν ἀκοῇ ἴσμεν, ναυτικὸν ἐκτήσατο, καὶ τῆς νῦν Ἑλληνικῆς θαλάσσης [t] ἐπιπλεῖστον ἐκράτησε· καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων ἦρξέ τε, καὶ οἰκιστὴς πρῶτος τῶν πλείστων ἐγένετο, Κᾶρας ἐξελάσας, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἡγεμόνας ἐγκαταστήσας. τό, τε [u] ληστικὸν, ὡς εἰκὸς, [x] καθῄρει ἐκ τῆς θα-

[m] Ὕστερον *Marg.* quod probat *Steph. Ar. C. Ald. Flor. Bas. Cl.* Item *Reg. Cass. Dan.* Aug. [n] Μετὰ Ἀχιλλέως *Cass.* Aug. [o] Ἐς *Marg. Reg. Cass.* Aug. [p] Ἀλλήλων ὁμόφωνοι ἦσαν ξυνίεσαν *Ar. C.* Mosqu. ὁμοφώνως ἦσαν ἀλλήλοις ξυνίεσαν. Ἀλλήλων ὁμόφρονοι ἦσαν ἀλλήλοις ξυνίεσαν *Dan.* [q] Στρατιὰν *Dan.* [r] Ταπλείω *Ar. C. Ald. Flor.* τὰ om. *Cl.* et *Cass.* ἤδη πλείω Bas. τὰ om. Aug. et πλείω cum ι subscr. [s] Παλαιότατος *Marg. Ar. C. Flor. Bas.* Παλαιώτατος *Cass.* [t] Ἐπὶ πλεῖστον *Cl.* passim fere et *Cass.* Aug. [u] Ληστρικὸν *Marg. C. Cl.* et *Dan.* [x] Καθαίρει *Ar.*

pore *istud cognomen* ad omnes etiam pervenire potuit atque obtinere. Homerus vero præcipue hoc indicat. Quamvis enim multo post bellum Trojanum sit natus, nusquam *tamen* universos *Græciæ populos* appellavit, nec alios, quam eos, qui cum Achille ex Phthiotide *venerant*, qui etiam primi Ἕλληνες fuerunt. Danaos vero, et Argivos, et Achæos in *suis* carminibus nominat. Nec tamen barbaros dixit, quod ne Ἕλληνες quidem, *a barbaris* distincti, in unum *totius gentis commune* nomen *barbaro* (ut mihi videtur) oppositum, adhuc coaluissent. Quotquot igitur et singuli *passim* Ἕλληνες *erant*, et quotquot per urbes sparsi se mutuo intelligebant, et qui universi postea *communi* τῶν Ἑλλήνων *appellatione* nominati fuerunt, propter *virium* imbecillitatem, et vitæ genus mutuo commercio carens, nihil ante Trojana tempora *armis conjunctis* gesserunt. Sed et ad hanc ipsam expeditionem convenerunt, quod in plerisque *Græciæ partibus* jam rebus maritimis operam darent.

4. Minos enim eorum, quos auditu cognovimus, antiquissimus, classem *sibi* comparavit, maximamque partem maris, quod Græcum nunc vocatur, in suam potestatem redegit: et Cycladum insularum imperium obtinuit, et in *earum* plerasque primus colonias deduxit, Caribus *inde* pulsis, suosque filios *ibi* principes constituit. Præterea la-

λάσσης, [y] ἐφόσον [z] ἠδύνατο, τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ.

έ. (Οἱ γὰρ Ἕλληνες τοπάλαι, καὶ τῶν βαρβάρων οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ παραθαλάσσιοι, καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τοῦ σφετέρου [a] αὐτῶν [b] ἕνεκα, καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς· καὶ προσπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις, καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις, ἥρπαζον, καὶ [c] τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο· οὐκ ἔχοντός [d] πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ [e] δόξης μᾶλλον· δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἠπειρωτῶν τινες ἔτι καὶ [f] νῦν, οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾷν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν, τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες, εἰ λῃσταί εἰσιν· ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, [g] οἷς τ' ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, οὐκ ὀνειδιζόντων. ἐλῄζοντο δὲ καὶ κατ' ἤπειρον ἀλλήλους. καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται, περί τε Λοκροὺς

[y] Ἐφ' ὅσον *Cl.* passim, *Reg. Cass.* Aug. [z] Ἐδύνατο *Cl.* [a] Αὐτῶν *Cl. C. Ar.* Aug. *Reg. Cass.* [b] Εἵνεκα *Ar.* Mox Aug. habet κατὰ κώμας οἰκουμένας. [c] Τὸ πλεῖστον *Cl.* atque ita *Ar.* ex emend. cod. Bas. Τὸν πλεῖστον πόρον τοῦ β. *Dan.* Mosqu. τὸν πλεῖστον· sed in marg. scriptum: γρ. καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου. [d] Που *Reg.* [e] Τιμῆς *Dan.* Mosqu. ad marg. vero script. γρ. δόξης. [f] Νῦν καὶ οἷς *Marg.* quod non probat *Stephanus.* [g] Τε ἐπιμελὲς *Demetr. Phal.* et *Reg. Cass.* Aug.

trones (ut est verisimile) quoad potuit, e mari sustulit, ut reditus ad se facilius venirent.

5. Olim enim Græci, et barbari, quotquot in continente degebant, marique vicini erant, quique insulas incolebant, postquam navibus alii ad alios mare trajicere frequentius cœperunt, sese ad latrocinia converterunt, virorum potentissimorum ductu, *idque* tum quæstus sui causa, tum etiam ut victum pauperibus quærerent: atque adorti civitates nullis muris munitas, et quæ * pagatim incolebantur, *eas* diripiebant, et maximam victus partem hinc *sibi* comparabant. Quod hoc facinus nondum ignominiam haberet, imo vero nonnihil etiam gloriæ potius afferret. Hoc autem nunc etiam cum alii nonnulli, qui in continente habitant, manifeste declarant, quibus decori est hoc scite exercere, tum etiam antiqui poëtæ, apud quos illi ultro citroque navigantes, ubique eodem modo interrogantur, numquid sint latrones: quod neque illi, quos interrogant, factum ut se indignum inficientur, nec illi, quibus curæ est, *rem ex illis* scire, *hoc ipsis* exprobrent. In mediterraneis etiam alii alios prædabantur. Et ad hoc usque tempus multi Græciæ *populi* prisco more vivunt, ut Locri, qui

* Vicatim *Acacius.* Castellatim *mallem.* Hups.

τοὺς Ὀζόλας, καὶ Αἰτωλοὺς, καὶ Ἀκαρνᾶνας, καὶ τὴν ταύτῃ ἤπειρον. τό, τε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἠπειρώταις, ἀπὸ τῆς παλαιᾶς λῃστείας, ἐμμεμένηκε.

ϛʹ. Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει, διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις, καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους· καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι. σημεῖον δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος [h] ἔτι οὕτω νεμόμενα, τῶν ποτὲ καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων. ἐν τοῖς [i] πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο, καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον, οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε [k] λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες, καὶ χρυσῶν τεττίγων [l] ἐνέρσει [m] κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. ἀφ' οὗ καὶ Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ [n] ξυγγενὲς ἐπιπολὺ αὕτη ἡ [o] σκευὴ κατέσχε. μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ

[h] Οὕτω ἔτι *Dan.* Mosqu. qui et pro ταύτῃ, paulo ante, v. 6. ταύτης. [i] Πρῶτοι δὴ *Marg.* 1. quod placet *Steph.* καὶ πρώτους δὲ *Marg.* 2. Πρῶτοι δὲ *Camer.* In cod. Bas. πρῶτοι δὲ a prima manu, a correctore: πρῶτοι δή τι. Pro ὁμοίων Mosqu. ὁμοίως, sed in marg. γρ. ὁμοίων. Post πρῶτοι Mosqu. μὲν, sed in marg. δὲ. [k] Λινοὺς *Reg.* [l] Ἐνέρσει Aug. Ita malit *Steph.* et sic *Suidas* bis, et *Clem. Alex.* L. II. Pæd. p. 199. [m] Κρωβύλων *Schol. Aristoph.* Νεφ. 980. etiam *Reg.* et *Vascosan.* Aug. Marg. Mosqu. κρωβύλων. [n] Ξυγγενὲς (et deinde γ supra ν scripto) ἐπὶ πολὺ *Cass.* Aug. [o] Κατασκευὴ *Marg.* quod rejicit *Steph.* sic etiam *Dan.* in Aug. αὕτη ἡ σκευὴ, sed spatio relicto inter ἡ et σκευὴ, cui inseri possit κατά. Nil tamen videtur erasum.

Ozolæ *vocantur*, et Ætoli, et Acarnanes, et qui finitimam horum agro continentem incolunt. Quinetiam ipse armorum gestandorum mos apud hos continentis incolas ex veteri latrociniorum consuetudine permansit.

6. Omnis enim Græcia gestabat arma, tum quia domicilia nullis munitionibus septa habebant; tum etiam, quia tuto commeare ultro citroque non poterant: et vitæ genus armis gestandis assuetum, ut barbari, coluerunt. Græciæ autem populi, qui nunc etiam ita vivunt, similia vitæ instituta olim et apud omnes fuisse testantur. Inter hos autem primi Athenienses ferrum deposuerunt, et remissiorem cultum sequuti, ad genus vitæ lautius transierunt: nec multum est tempus, ex quo apud eos illi, qui de senioribus, propter delicatum vitæ genus erant beatiores, ferre desierunt lineas tunicas, et aureas cicadas, quas capitis comam religantes cincinnis inserebant. Unde etiam apud antiquiores Iones cultus iste propter cognationem obtinuit. Modica vero veste, et ad hujus ætatis consuetudinem accommodata primi Lacedæmonii sunt usi, et cum cæteris in rebus, tum vero præcipue in victu, corporisque cultu, qui locupletiores erant, æqua-

μείζω κεκτημένοι, ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν. ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες, λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἠλείψαντο. τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ [p] Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο· [q] καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαυται. ἔτι δὲ [r] καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἐστὶν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἆθλα τίθεται, καὶ διεζωσμένοι τοῦτο δρῶσι. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τὶς ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ [s] νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον.

ζ'. Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ᾠκίσθησαν, καὶ ἤδη πλωϊμωτέρων [t] ὄντων, [u] περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων, ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον, ἐμπορίας τε ἕνεκα καὶ τῆς πρὸς τοὺς προσοίκους ἕκαστοι ἰσχύος· αἱ δὲ παλαιαὶ, διὰ τὴν λῃστείαν [x] ἐπιπολὺ [y] ἀντισχοῦσαν, ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾠκίσθησαν, αἵ τε ἐν ταῖς νήσοις [z] καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις. ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε

[p] Ὀλυμπικῷ *Ar.* [q] Καὶ πολλὰ ἔτη scribendum censet *Meursius.* [r] Καὶ deest *Ar. C.* [s] Νῦν deest in *Reg.* Paullo ante in Aug. est ἀποδείξειεν. Pro νεώτατα in Flor. ed. est νεώτατοι. In Mosqu. νεώτατα, ad Marg. vero: γρ. νεώτατι. Pro ὁμοιότροπα in Marg. Flor. Vin. est ὁμοιοτρόπως. [t] Οὐσῶν (ut videtur) legebat *Scholiastes.* [u] Περιουσίαν *Dan.* [x] Ἐπὶ πολὺ *Cass.* Aug. [y] Ἀντισχοῦσαν *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* in contextum recipiendum esse censet *Stephanus*; et quidem sic olim lectum a *Scholiaste.* [z] Καὶ αἱ ἐν ταῖς mavult *Steph.*

litatem cum plebe servarunt. Iidem etiam primi corpora nudarunt, et vestes palam exuentes, certaturi sese oleo unxerunt. Olim vero in Olympiaco certamine athletæ subligacula circum pudenda gestantes certabant: nec multi sunt anni, ex quo *hæc gestari* desierunt. Quinetiam adhuc apud nonnullos barbaros, præcipue vero Asiaticos, pugilatus, et luctæ præmia proponuntur, et *athletæ* subligaculis in certamine utuntur. Multis etiam aliis in rebus demonstrarit quis, priscos Græcos eodem vitæ genere usos, quo hujus ætatis barbari utuntur.

7. Urbes vero, quotquot novissime sunt conditæ, præsertim ex quo navigandi ratio tutior esse cœpit, cum majorem pecuniarum copiam haberent, ad ipsa littora mœnibus cinctæ condebantur, et isthmos occupabant, cum mercaturæ causa, tum potentiæ, *qua se tuerentur* adversus suos quæque finitimos. At vetustæ urbes, propter assiduam, *ac diuturnam* latronum infestationem, procul a mari potius ædificatæ fuerunt, tam illæ, quæ in insulis, quam quæ in continente sunt sitæ. Etenim et alii, qui mare accolebant, licet rebus maritimis operam non darent, tamen

καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι κάτω ᾤκουν· καὶ μέχρι τοῦδε [a] ἔτι ἀνῳκισμένοι εἰσί.

η'. Καὶ οὐχ ἧσσον λῃσταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες. οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων [b] ᾤκισαν. μαρτύριον δέ· Δήλου γὰρ [c] καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν [d] τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν θηκῶν [e] ἀναιρεθεισῶν ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἥμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων [f] ξυντεθαμμένῃ, καὶ τῷ τρόπῳ, ᾧ νῦν [g] ἔτι θάπτουσι. καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ, πλωϊμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους· οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτεπερ καὶ τὰς πολλὰς αὐτῶν κατῴκιζε. καὶ οἱ [h] παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι μᾶλλον ἤδη τὴν [i] κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι, βεβαιότερον ᾤκουν· καί τινες καὶ τείχη περιεβάλλοντο, ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν [k] γιγνόμενοι. ἐφιέμενοι γὰρ [l] τῶν κερδῶν, οἵ τε ἥσσους ὑπέμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν, οἵ τε δυνατώτεροι περιουσίας ἔχον-

[a] Ἔτι om. *Cl.* Aug. Sed manu rec. superscr. Paullo post ὄντες deest in cod. Bas. [b] Ὤικισαν *Marg. Gr. Bas. Camer.* Mosqu. *Reg.* Bas. sed ex em. ᾤκησαν a prima man. Ita quoque in Aug. In Ald. et Bas. ed. ᾤκησαν. [c] Καθαιρουμένης *Marg. Cl.* improbat *Steph.* Sic etiam *Cass.* [d] Τῷδε deest *C.* [e] Ἀφαιρεθεισῶν *Ar. C.* et *Dan.* ἐν τῇ νήσῳ in marg. Mosqu. [f] Ξυντεθαμμένοι *Marg. Ar. C. Gr. Cl. Ald. Flor. Bas.* sed *Stephano* magis placet ξυντεθαμμένῃ, sic *Cass.* sed deinde supra η scripto οι. ξυντεθαμμένοι etiam *Dan.* [g] Ἔτι non est in *Reg.* [h] Περὶ *Reg.* [i] Κτίσιν cum η supra ι scripto *Cass.* [k] Γινόμενοι *Cass.* Aug. [l] Τῶν om. Cl.

sese mutuo populabantur: et ad hoc usque tempus mediterranea incolunt.

8. Præcipue vero insularum incolæ, ut Cares, et Phœnices, latrocinia exercebant. Hi enim plurimas insulas incolebant. Hoc vero probatur isto *signo quasi* testimonio. Cum enim Athenienses hujus belli tempore Delum lustrassent, et sepulcra sustulissent, quotquot erant hominum, qui in hac insula decesserant, supra dimidium Cares inventi sunt, tum genere armorum agniti, quæ cum ipsis fuerant sepulta, tum ipso modo, quo nunc quoque sepeliuntur. Sed cum Minos classem parasset, maria liberius ultro citroque navigari cœperunt. Etenim prædones ex insulis ab eo sunt sublati, quo etiam tempore colonias in illarum plerasque deduxit. Et homines, qui prope mare degebant, jam * parandæ pecuniæ studio magis dediti, constantius *ac tutius* habitabant. Quin etiam quidam, ditiores quam ante facti, *urbes* muris circumdederunt. Etenim cupiditate quæstus, et qui imbecilliores erant, potentiorum servitutem sustinebant, et qui potentiores, quia magnas habebant facultates, minores civitates suæ ditioni

* Majoribus divitiarum copiis instructi, *Acacius.* Hud.

τες, προσεποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες, [m] ὑστέρῳ χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν.

Θʹ. Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ, [n] τῶν τότε δυνάμει προὔχων, καὶ οὐ τοσοῦτον τοῖς Τυνδάρεω ὅρκοις κατειλημμένους τοὺς Ἑλένης μνηστῆρας ἄγων, τὸν στόλον ἀγεῖραι. λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμῃ παρὰ τῶν πρότερον δεδεγμένοι, Πέλοπά [o] τε πρῶτον, πλήθει χρημάτων, [p] ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας ἔχων [q] ἐς ἀνθρώπους ἀπόρους, δύναμιν περιποιησάμενον, τὴν ἐπωνυμίαν τῆς χώρας, ἐπηλύτην ὄντα, [r] ὅμως [s] σχεῖν, καὶ ὕστερον [t] τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι, Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως [u] ὅτ' ἐστράτευε, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν, κατὰ τὸ οἰκεῖον, Ἀτρεῖ· (τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον) καὶ ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεὺς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων, φόβῳ τῶν Ἡρα-

[m] Ὕστερον *Marg. Cl. Gr.* probante *Stephano.* etiam *Reg.* et *Cass.* Aug. Mosqu. Flor. ed. [n] Δυνάμει τῶν τότε προὔχων *Ar. C.* Mosqu. et *Dan.* [o] Τε om. *Cl.* [p] Sententiam sic distinguit *Fr. Portus:* ἃ ἦλθεν ἐκ τῶν Ἀσίας ἔχων εἰς ἀνθρώπους ἀπόρους, δύναμιν etc. [q] Ἐς ἀνθρώπους *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Vasc.* Aug. [r] Ὁμοίως *Reg.* [s] Παρασχεῖν malit *Æ. Portus* et, quod usitatius, ἐπωνυμίαν τῇ χώρᾳ παρασχεῖν. [t] Τοῖς ἐκγόνοις οἷον Ἀτρεῖ, Ἀγαμέμνονι ἔτι μ. *Reg.* August. Μείζω non erat in *Cass.* manus recentior inter versus adscripserat. Deest quoque in Bas. et Aug. Sed manus recentior οἷον erasit; Ἀτρ. et Ἀγαμ. linea trajecta delevit. [u] Ὅτε *Gr.*

adjungebant, easque imperata facere cogebant. Cum autem hac ratione jam opes auxissent, ad Trojam cum exercitu postea sunt profecti.

9. Et Agamemnon mihi videtur classem coegisse, quod cæteros illius sæculi potentia superaret, non autem tantopere, quod Helenæ procos Tyndarei jurejurando obstrictos duceret. Etenim qui res a Peloponnesiis gestas, memoriæ proditas, et *sibi* a majoribus *traditas* acceperunt, et exploratissime cognoverunt, tradunt, Pelopem primum cum magna vi pecuniarum, quas secum ex Asia ad homines inopes attulerat, parata potentia, quamvis peregrinus esset, tamen illius regionis cognomen obtinuisse, et postea longe majorem *ipsius* posteris obtigisse, postquam Eurystheus quidem in Attica ab Heraclidis interfectus fuit; Atreus vero, qui ipsius erat avunculus, et cui Eurystheus, quum ad expeditionem proficisceretur, propter necessitudinem Mycenas, et *earum* imperium commiserat (patrem vero propter Chrysippi necem fugiebat, ut aiunt) *regnum est adeptus.* Cum enim Eurystheus non amplius rediisset, Mycenæis etiam volentibus, Heraclidarum metu, simul etiam quod

κλειδῶν, [x] καὶ ἅμα δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι, καὶ τὸ πλῆθος τεθεραπευκότα, τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστῆναι. ἅ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβὼν, καὶ ναυτικῷ [y] τε ἅμα [z] ἐπιπλέον τῶν ἄλλων ἰσχύσας, τὴν [a] στρατείαν, οὐ χάριτι τὸ [b] πλεῖον ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν, ποιήσασθαι. φαίνεται γὰρ [c] ναυσί τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος, καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχὼν, ὡς Ὅμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, [d] εἴ τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι. καὶ ἐν τοῦ σκήπτρου ἅμα τῇ παραδόσει, εἴρηκεν αὐτὸν "ΠΟΛΛΗΙΣΙ ΝΗΣΟΙΣΙ ΚΑΙ ΑΡΓΕΙ ΠΑΝΤΙ ΑΝΑΣΣΕΙΝ." οὐκ ἂν οὖν νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὗται δὲ οὐκ ἂν πολλαὶ [e] εἶησαν) ἠπειρώτης ὢν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατείᾳ οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς.

ί. Καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, οὐκ ἀκριβεῖ ἄν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη, μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον, [f] ὅσον οἵ τε ποιηταὶ εἰρήκασι, καὶ ὁ λόγος

[x] Καὶ ἅμα διὰ τὸ δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι *Flor.* [y] Τε non est in *Reg.* [z] Ἐπὶ πλέον *Cl. Gr.* ἐπιπλέων Aug., sed τὸ ω a manu rec. mutatum in ο. [a] Forsan (pro στρατιὰν—στρατιᾷ) στρατείαν scribendum, et paulo infra στρατείᾳ. *Æ. Portus.* [b] Μᾶλλον *Gr.* pro τὸ πλεῖον. γὰρ codex Basil. ex emend. [c] Ναυσὶ πλεῖστος *Cam.* Ναυσί τε πλεῖστος *Marg.* quod non probat *Steph.* [d] Εἴτῳ ἱκανὸς τοῦτο τ. *Gr.* mox αὐτὸν abest Mosqu. [e] Εἴησαν ἂν ἠπειρώτης ὢν ἐκράτει *Marg.* sed voculam ἂν redundare existimat *Steph.* [f] Ὅσον τε οἱ τ. *Gr.*

vir strenuus esse videretur, et multitudinis benevolentiam sibi conciliasset, *ita demum ferunt* Atreum regno Mycenæorum, et cæterorum omnium, quibus Eurystheus *ante* imperabat, potitum, et Pelopidas Persidis potentiores *hac ratione* factos. Quas opes Agamemnon cum accepisset, et classe cæteris longe præstaret, non gratia potius quam metu copias illas mihi videtur coegisse. Constat enim eum et plurimis cum navibus profectum, et Arcadibus præterea *naves* præbuisse, ut Homerus hoc declaravit, si cui *idoneus* testis videtur. Quinetiam in ipsa sceptri traditione, dixit ipsum; Multis insulis, et omni Argo imperare. Nequaquam igitur insulas, præter *vicinas* (hæ autem non multæ esse possint) *Agamemnon*, qui in continente degebat, in sua ditione habere potuisset, nisi aliquam etiam classem habuisset. Ex hoc autem bellico apparatu conjecturam facere licet, quales fuerint superiorum sæculorum expeditiones.

10. Jam vero quod Mycenæ parvum oppidum erant, aut si quod aliud illorum temporum nunc parvi momenti videtur esse, nequaquam *tamen ideo* aliquis hoc infirmo signo usus minus credat classem, non tantam fuisse, quantam et poetæ dixe-

κατέχει. Λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, [g] λειφθείη δὲ τά [h] τε ἱερὰ καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, [i] πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιςίαν τῆς δυνάμεως, [k] προελθόντος πολλȣ͂ χρόνου, τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι· καίτοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς [l] δύο μοίρας νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἡγȣ͂νται, καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν· ὅμως [m] δὲ, οὔτε [n] ξυνοικισθείσης πόλεως, οὔτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένης, κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, [o] φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεςέρα. Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τȣ͂το παθόντων, διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως τῆς πόλεως, ἢ ἔςιν. [p] οὔκουν ἀπιςεῖν εἰκὸς, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις· νομίζειν δὲ τὴν [q] ςρατιὰν ἐκείνην, μεγίςην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν· τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει εἴ τι χρὴ κἀνταῦθα πιςεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον μὲν ποιητὴν ὄντα [r] κοσμῆσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεςέρα. πεποίηκε γὰρ χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν·

[g] Ληφθείη *R. Gr. Vasc.* In *Cass.* quoque manus recens supra ει perperam posuerat η. λειφθείη in cod. Bas. at ληφθείη in ed. Bas. [h] Τε deest *Ar.* [i] Πολλὴν γὰρ ἂν οἶμαι *Ar.* [k] Προελθόντος τȣ͂ χρόνȣ *Marg.* π. πολλȣ͂ τȣ͂ χ. *Cass.* [l] Δύο δυνάμεις νέμονται *Ar. C. Dan.* et Mosqu. in marg. vero μοίρας. [m] Δὲ deest *Ar. C.* et *Dan.* Mosqu. [n] Ξυνοικισθείσης τῆς πόλεως malit *Steph.* [o] Φαίνοιτο *Gr.* [p] Οὐκ ȣ͂ν *Gr.* [q] Στρατείαν *Cass. Dan.* Aug. sed a manu rec. correctum. ςρατιὰν *Gr.* [r] Κοσμήσειν *Gr.* sed deinde manus recens supra scripserat αι.

runt, et ipsa fama obtinuit. Nam si Lacedæmoniorum urbs vastata desoletur, et *sola* templa, et ædificiorum areæ relinquantur, existimo multos de posteris longo temporis progressu de illorum potentia valde dubitaturos, neque credituros tantam fuisse, *quanta nunc est,* si *rerum futurarum status* cum *pristina* illorum gloria conferatur. Quamvis enim de quinque Peloponnesi partibus duas possideant, totiusque principatum obtineant, multisque sociis extra *Peloponnesum* imperent: tamen constat, *eorum urbem fama, et opinione hominum* inferiorem visum iri, quia neque coædificata est, neque templis, neque ædificiis magnificentioribus est *instructa:* sed antiquo Græciæ more pagatim condita habitatur. Sed si Atheniensibus hoc ipsum contingeret, ex manifesta urbis dirutæ specie potentiam duplo majorem, quam sit, visum iri *puto.* Haud igitur nos incredulos esse, nec urbium speciem potius quam vires spectare decet, et exercitum illum superioribus quidem longe majorem fuisse: sed ætatis nostræ bellicis apparatibus inferiorem existimare *debemus,* si quid hic quoque Homeri poesi credere convenit, quem ab eo, qui erat poeta, verisimile est majorem in modum laudibus exornatum fuisse; verum tamen et sic inferiorem fuisse constat. Nam ex mille

τὰς μὲν Βοιωτῶν, [s] εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν· τὰς δὲ Φιλοκτήτου, πεντήκοντα· δηλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας. ἄλλων γοῦν μεγέθους πέρι ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάντες ἐν ταῖς Φιλοκτήτου ναυσὶ δεδήλωκε. τοξότας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς [t] προσκώπους. περίνεως δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ξυμπλεῖν, ἔξω [u] τῶν βασιλέων, καὶ τῶν μάλιστα ἐν τέλει· ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος [x] περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν· οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχοντας, ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ λῃστικώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς [y] μεγίστας γοῦν καὶ ἐλαχίστας ναῦς τὸ μέσον σκοποῦντι, οὐ πολλοὶ [z] φαίνονται ξυνελθόντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς Ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι.

ιά. Αἴτιον [a] δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον, ὅσον ἡ ἀχρηματία. [b] τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορίᾳ τόν τε στρατὸν [c] ἐλάσσω ἤγαγον, καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα [d] βιοτεύσειν. ἐπειδὴ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ [e] ἐκράτησαν, δῆλον δέ. τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ οὐκ

[s] Εἴκοσιν *Cass.* [t] Πρὸς κώπην *Reg.* et in marg. γρ. προσκώπους. [u] Τῶν om. *Gr.* [x] Περαιώσασθαι *Gr. Reg.* sed hic cum ε supra α, ut in Mosqu. [y] Μεγίστας ἐν *Cl.* [z] Φαίνονται δὲ ἐλθόντες *Cl.* φαίνονται ἐλθόντες *Cass. Reg.* Aug. [a] Δὲ ἦν *Gr.* mox τοσοῦτον deest apud Hermogen. c. 13. περὶ μεθ. δειν. [b] Τῇ γὰρ *Gr.* [c] Ἐλάσσον *Gr.* [d] Βιωτεύειν Gr. Mosqu. [e] Post ἐκράτησαν ponendam censet *Steph.* τελείαν στιγμὴν, post δῆλον δὲ duntaxat ὑποστιγμήν. ac ἐπειδὴ δὲ pro ἔπειτα δὲ accipiendum putat.

et ducentis navibus *eum constare* scripsit. Bœotorum quidem *singulas* centum et viginti virorum; Philoctetæ vero, quinquaginta: demonstrans (ut mihi videtur), et maximas, et minimas *naves*. At de cæterarum magnitudine in navium catalogo nullam fecit mentionem. Quod enim omnes in Philoctetæ navibus essent iidem et remiges et milites, aperte declaravit. Omnes enim remiges, sagittarios esse scripsit. Vectores vero, præter reges, et eos, qui summa potestate erant, non multos cum illis navigasse est verisimile: præsertim quia mare cum bellico instrumento erant trajecturi, neque tectas naves habebant: sed prisco potius, et prædonum more constructas. Si igitur mediam quandam rationem teneas inter maximas, et minimas quasque naves, non multos, ut ab universa Græcia communiter missos, convenisse constat.

11. Hujus vero rei causa fuit non tam ipsa hominum, quam pecuniarum, penuria. Nam propter commeatus inopiam copias minores duxerunt, et *eas tantum*, quas ex belli sede pugnando victum sibi paraturas sperabant. Postquam autem *ad agrum Trojanum* appulerunt, *hostem* prœlio vicerunt, hoc autem est manifestum, nec enim vallo *fossaque*

ἂν ἐτειχίσαντο. φαίνονται [f] δ' οὐδ' ἐνταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς [g] Χερρονήσου τραπόμενοι καὶ λῃστείαν, τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ. ᾗ καὶ μᾶλλον οἱ Τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων τὰ δέκα ἔτη [h] ἀντεῖχον βίᾳ, τοῖς ἀεὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περιουσίαν δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς, καὶ ὄντες ἀθρόοι, ἄνευ λῃστείας καὶ γεωργίας ξυνεχῶς τὸν πόλεμον [i] διέφερον, ῥᾳδίως ἂν μάχῃ κρατοῦντες εἷλον· [k] οἵ γε καὶ οὐκ ἀθρόοι, ἀλλὰ μέρει [l] τῷ ἀεὶ [m] παρατυχόντι ἀντεῖχον. πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι, ἐν ἐλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἷλον. ἀλλὰ δι' ἀχρηματίαν, τά τε πρὸ τούτων ἀσθενῆ ἦν, [n] καὶ αὐτά γε δὴ ταῦτα [o] ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα, δηλοῦται τοῖς ἔργοις ὑποδεέστερα ὄντα τῆς φήμης, καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος.

ιβ'. Ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἡ Ἑλλὰς ἔτι μετανίστατό τε καὶ [p] μετῳκίζετο, ὥστε μὴ [q] ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι. ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ

[f] Δὲ οὐδὲ *Gr.* [g] Χερροννήσου *Cass.* Aug. [h] Interpunctionem post ἀντεῖχον delendam suadet *Steph.* [i] Διεφέροντο *Gr.* [k] Εἴγε *Marg.* [l] Non τῷ, sed τῳ absque accentu pro τινὶ *Schol.* scripsisse credit *Steph.* [m] Παρατυγχάνοντι *Marg.* 1. Παρόντι *Marg.* 2. *Gr. Cl. Flor.* Παρόντι etiam *Reg. Cass.* et marg. Bas. *Dan.* Aug. [n] Καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα *Ar. C.* αὐτὰ δὴ ταῦτα *Gr. Cl.* et *Cass.* Cum *Ar.* et *C. Dan.* Aug. [o] Ὀνομαστότερα mavult *Steph.* [p] Κατῳκίζετο *Marg. Flor. Cl.* quod improbat *Steph.* Sic etiam *Reg.* et *Cass.* Aug. Bas. sed in Cass. recentiore manu inter versus emendatum erat με. [q] Ἡσυχάσασαν *Reg.* et *Gr.* Aug.

castra munivissent. Quinetiam ne hic quidem eos omnibus copiis usos esse: sed ad Cherrhonesi culturam et ad latrocinium, propter commeatus inopiam, sese convertisse constat. Quamobrem etiam ipsis dispersis Trojani per decem annos facilius restiterunt, quod illis, qui semper *in suo agro* relinquebantur, pares essent viribus. Sed si cum magna commeatus abundantia et copiis frequentibus *eo* ivissent, sine latrocinio et agricultura bellum continenter gessissent, *Trojam* prœlio superiores facile cepissent: siquidem haud frequentibus copiis, sed quadam exercitus parte, quæ forte semper præsto erat, *Trojanis* resistebant. Quod si Trojam assidua obsidione pressissent, et citius et minori cum labore *eam* expugnassent. Sed propter pecuniarum inopiam, et quæ ante hoc bellum gesta sunt, invalida fuerunt; et hæc ipsa, quæ omnium superiorum sunt celeberrima, re ipsa comperiuntur inferiora fama, et rumore de ipsis sparso, qui propter poetas invaluit.

12. Nam vel post res ad Trojam gestas Græci adhuc alio migrabant, sedesque suas transferebant, ita ut eorum opes per otium non creverint. Nam et serus Græcorum reditus ab Ilio res multas innovavit,

Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ [r] ἐνεώχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν [s] ὡς ἐπιπολὺ ἐγίγνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἔκτιζον. Βοιωτοί τε γὰρ οἱ νῦν, ἑξηκοστῷ ἔτει [t] μετὰ Ἰλίου ἅλωσιν, ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν, τὴν νῦν [u] μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ [x] Καδμηΐδα γῆν καλουμένην ᾤκησαν· ([y] ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδασμὸς [z] πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐστράτευσαν) Δωριεῖς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον· [a] μόγις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ Ἑλλὰς βεβαίως, καὶ [b] οὐκέτι ἀνισταμένη, ἀποικίας [c] ἐξέπεμψε· καὶ Ἴωνας μὲν Ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ᾤκισαν, Ἰταλίας δὲ καὶ Σικελίας [d] τὸ πλεῖστον Πελοποννήσιοι, τῆς τε [e] ἄλλης Ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία· πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν Τρωϊκῶν ἐκτίσθη.

ιγ'. Δυνατωτέρας δὲ [f] γενομένης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ποιουμένης, τὰ πολλὰ τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μειζόνων [g] γιγνομένων· (πρότερον

[r] Ἐνεόχμωσε *Reg. Cass.* Aug. [s] Ὡς ἐπὶ πολὺ ἐγένετο *Gr.* ὡς ἐπιπεπολὺ ἐγίγν. *Cl.* Basil. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ *Cass.* Aug. ἐγίνοντο *Reg.* idemque omittit ὡς. [t] Μετὰ τὴν Ἰλίου ἅλωσιν *Ar.* et *Reg.* [u] Μὲν abest a *Cass.* deinde ab alio adscriptum. in Aug. quoque deest μέν. [x] Καδμηϊάδα *Cass.* Aug. [y] Ἦν δὲ καὶ αὐτῶν *Cl.* [z] Ἐν τῇ γῇ ταύτῃ πρότερον *Camer. Cl.* et *Cass.* Aug. [a] Μόλις *Cl.* et *Reg.* [b] Οὐκ ἔτι *Gr. Vasc.* [c] Ἐξέπεμπε *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Dan. Cass. Gr.* sed in hoc ψ super π scriptum erat. In Aug. quoque ἐξέπεμπε. [d] Τὸ πλεῖον. *Camer. Cl.* et *Cass.* Aug. [e] Ἄλλης non est in *Dan.* [f] Γιγνομένης *Reg.* γινομένης *Cass.* Aug. [g] Γενομένων *Gr.* γινομένων *Cass.* Aug.

et *ideo* in plerisque civitatibus exortæ sunt seditiones, ob quas illi, qui suis sedibus pellebantur, urbes condebant. Nam et Bœotii, qui nunc appellantur, sexagesimo post Ilii expugnationem anno, Arne a Thessalis pulsi, eum agrum, qui nunc quidem Bœotius vocatur, ante vero Cadmeus, incoluerunt. (In hoc autem agro olim erat et quædam gentis Bœotiæ portio, unde etiam ad Ilium cum exercitu sunt profecti). Et Dorienses octogesimo *post Trojam captam* anno, cum Heraclidis Peloponnesum tenuere. Vixque longo post tempore Græcia plane pacata, nec ullis *suorum motibus* excita, colonias emisit. Et Athenienses quidem in Ioniam, et bonam insularum partem colonias miserunt; Peloponnesii vero in Italiam, et maximam Siciliæ partem, et in quædam reliquæ Græciæ loca. Sed omnes istæ coloniæ post bellum Trojanum in has regiones missæ fuerunt.

13. Sed cum Græcia potentiam ampliorem *jam* adepta fuisset, et pecuniarum vim longe majorem, quam ante, sibi comparasset, proventibus auctis; *ita demum* tyrannides in plerisque civitatibus sunt constitutæ; (ante enim regna erant

δὲ ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πατρικαὶ βασιλεῖαι) ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ Ἑλλὰς, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον ἀντείχοντο. πρῶτοι δὲ Κορίνθιοι λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου [h] μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, [i] καὶ τριήρεις ἐν Κορίνθῳ πρῶτον τῆς Ἑλλάδος [k] ναυπηγηθῆναι. φαίνεται δὲ καὶ Σαμίοις [l] Ἀμεινοκλῆς Κορίνθιος ναυπηγὸς ναῦς ποιήσας τέσσαρας. ἔτη [m] δ' ἐστὶ μάλιστα τριακόσια ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς Σαμίοις ἦλθε. ναυμαχία τε [n] παλαιοτάτη ὧν ἴσμεν [o] γίγνεται Κορινθίων πρὸς Κερκυραίους. ἔτη δὲ μάλιστα [p] καὶ ταύτῃ ἑξήκοντα καὶ διακόσιά ἐστι μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν οἱ Κορίνθιοι ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ἀεὶ δή ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν Ἑλλήνων τοπάλαι κατὰ γῆν τὰ πλείω ἢ κατὰ [q] θάλασσαν, τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων. χρήμασί τε δυνατοὶ ἦσαν, ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται. ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρίον. ἐπειδή τε οἱ Ἕλληνες μᾶλλον [r] ἐπλωΐζοντο, τὰς ναῦς κτησάμενοι τὸ [s] λῃστικὸν καθῄρουν· καὶ ἐμπόριον παρέχοντες

[h] Μεταχειρῆσαι *Reg.* [i] Καὶ τριήρεις πρῶτον ἐν Κορίνθῳ *Cam.* etiam *Reg.* et *Cass.* Aug. [k] Ἐνναυπηγηθῆναι *Ar. C. Gr. Ald. Flor. Bas. Cass. Dan.* Aug. [l] Ἀμινοκλῆς *Gr.* [m] Δὲ *Gr.* [n] Παλαιτάτη *Cl. Ald. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. in *Gr.* παλαιοτάτη, sed inducto ο. [o] Γίνεται *Cass.* Aug. et mox ἔτη μάλιστα iidem. [p] Καὶ ταῦτα *Cl.* om. *Gr.* et *Reg.* [q] Θάλατταν *Bas.* [r] Ἐπλωΐζον *Marg. Cam. Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Paullo ante *Dan.* ἐπειδὴ καὶ οἱ Ἕ. [s] Ληστρικὸν *Marg. Cl. C.* et *Cass.* Aug. Bas.

hæreditaria, et certis honoribus definita:) et Græci classem parare, rebusque maritimis operam studiosius dare cœperunt. Corinthii autem primi feruntur immutasse navium formam, quæ ad eam, quæ nunc est in usu, proxime accederet, et Corinthi primum ex omni Græcia triremes ædificatæ *traduntur.* Constat etiam Aminoclem Corinthium, navium fabricatorem, quatuor naves Samiis fecisse. Ex quo autem Aminocles ad Samios ivit, sunt fere anni trecenti ad hujus belli confecti finem: prœliumque navale omnium, quæ novimus, vetustissimum, inter Corinthios et Corcyræos est commissum. Sunt autem etiam ab eo prœlio usque ad eundem hujus belli finem anni ad summum ducenti et sexaginta. Etenim cum urbem incolant Corinthii sitam ad Isthmum, emporium fere semper habuerunt, quia Græci, tam illi, qui intra Peloponnesum, quam qui extra habitant, terra potius, quam mari, per illorum *agrum* commercia inter se quondam habebant. Pecunia quoque præpotentes fuerunt, ut et ab antiquis poetis est declaratum. Urbem enim illam opulentam cognominarunt. Postquam vero Græci navibus paratis frequentius navigare cœperunt, latrocinia *de mari* sustulerunt. Et utrin-

[t]ἀμφότερα, δυνατὴν ἔσχον χρημάτων [u]προσόδῳ τὴν πόλιν. καὶ Ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίγνεται ναυτικὸν ἐπὶ Κύρου, Περσῶν πρώτου βασιλεύοντος, καὶ Καμβύσου [x]τοῦ υἱέως αὐτοῦ. τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρῳ πολεμοῦντες ἐκράτησάν τινα χρόνον. καὶ Πολυκράτης Σάμου τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσου, ναυτικῷ ἰσχύων, ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποιήσατο, καὶ Ῥήνειαν [y]ἑλὼν, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ. [z]Φωκαεῖς τε [a]Μασσαλίαν οἰκίζοντες, Καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες.

ιδ'. Δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα, πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν Τρωϊκῶν, τριήρεσι μὲν [b]ὀλίγαις χρώμενα, πεντηκοντόροις [c]δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς ἐξηρτυμένα, ὥσπερ ἐκεῖνα. ὀλίγον τε πρὸ τῶν Μηδικῶν καὶ [d]τοῦ Δαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσην Περσῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περί τε Σικελίαν τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο, καὶ [e]Κερκυραίοις. ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ

[t] Ἀμφοτέροις legendum, ut sit sensus: emporium, id est, mercaturam præbentes utrisque Græcis, tam iis, qui ab Ægæo, quam qui ab Ionio veniebant Cenchreas et Lechæum. *Palmerius.* Ἀμφότερα *Cl. Gr.* et *Cass.* in *Gr.* est ἀμφότεροι, sed α supra οι adscripto. [u] Τὴν πόλιν προσόδῳ *Reg.* [x] Τοῦ om. *Cl.* υἱέος *Ar. C. Gr. Cl. Ald. Flor.* et *Thom. Mag.* in υἱέα. In Mosqu. υἱέως et sup. ω, script. ο. [y] Ἀνιλὼν *Cl.* et *Cass.* sed manus recens induxerat ἀν. Aug. ἀνιλών. Bas. sed manus recentior fecerat ἑλών. [z] Φωκαιεῖς *Marg.* [a] Μασαλίαν *Ar. C.* Μισσαλίαν *Cl.* Basil. etiam *Reg.* Mosqu. *Cass.* et Aug. [b] Ὀλίγα *Ar. Gr. C. Dan.* [c] Δέ τι *Reg. Cass.* [d] Τοῦ om. Gr. [e] Κερκυραίαν *Marg. Ald. Flor. Bas.* probat *Steph.* sic quoque *Dan.* Κερκυῤῥαίοις *Reg.* Mosqu.

que emporium præbentes, *et mari terraque mercatum omnibus liberum ac tutum exhibentes,* urbem pecuniarum proventu potentem habuerunt. Postea vero Iones magnam navium copiam sibi pararunt, Cyri temporibus, qui fuit primus Persarum rex, et Cambysis, ejus filii, *ætate.* Atque *hi* bellum Cyro facientes, maris agro suo vicini imperium ad aliquod tempus obtinuerunt. Polycrates quoque, qui Cambysis tempore Sami tyrannus erat, classe pollens, cum alias insulas in suam potestatem redegit, tum etiam Rheneam, quam subactam Apollini Delio consecravit. Phocaënses vero, dum Massiliam conderent, Carthaginienses navali pugna vicerunt.

14. Hæ enim classes *cæterarum* omnium potentissimæ fuerunt. Veruntamen hæ quoque *classes,* quæ multis post Trojana tempora sæculis exstiterunt, paucis quidem triremibus usæ, navibus vero quinquaginta remigum, et navigiis longis adhuc instructæ videntur fuisse, quemadmodum *erant et* illæ *priscæ.* Pauloque ante Medicum bellum, et Darii mortem, qui post Cambysem regnum Persarum obtinuit, magna triremium copia fuit et tyrannis in Sicilia, et Corcyræis. Hæ namque postremæ ante Xerxis expeditionem classes

τῆς Ξέρξου [f] στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ Ἑλλάδι κατέστη. Αἰγινῆται γὰρ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ [g] εἴ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκέκτηντο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους· ὀψέ τε, ἀφ' οὗ Ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς [h] ἔπεισεν Αἰγινήταις πολεμοῦντας, καὶ ἅμα τοῦ βαρβάρου προσδοκίμου ὄντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι, αἷσπερ καὶ ἐναυμάχησαν· καὶ [i] αὗται οὔπω εἶχον διὰ πάσης καταστρώματα.

ιέ. Τὰ μὲν οὖν ναυτικὰ τῶν Ἑλλήνων, τοιαῦτα ἦν, τά τε παλαιὰ, καὶ τὰ ὕστερον [k] γιγνόμενα. ἰσχὺν δὲ περιεποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην οἱ προσχόντες αὐτοῖς, χρημάτων τε προσόδῳ, καὶ ἄλλων ἀρχῇ. ἐπιπλέοντες γὰρ, τὰς νήσους κατεστρέφοντο, καὶ μάλιστα ὅσοι [l] μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν. κατὰ γῆν δὲ πόλεμος, ὅθεν τὶς καὶ δύναμις παρεγένετο, οὐδεὶς ξυνέστη· [m] πάντες δὲ ἦσαν, ὅσοι καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφετέρους ἑκάστοις· καὶ ἐκδήμους [n] στρατείας πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν

[f] Στρατιᾶς *C. Gr. Cl. Ar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan.* Aug. [g] Οἵτινες *Cass.* Aug. [h] Ἔπεισε *Cass.* Aug. [i] Αὗται *Cass.* Aug. [k] Γιγνόμενα *Cl.* et *Reg.* γενόμενα Aug. [l] Μὴ deest *Ar. C. Ald. Bas.* occurrit vero in *Ed. Flor.* sicut et in *vett. Codd.* teste *Stephano*; illudque in sua interpretatione agnovit *Valla*. Sunt tamen, qui particulam non addendam, sed potius ὅσαι pro ὅσοι reponendum censent. Μὴ in *Gr.* defuerat, sed deinde inter versus adscriptum erat. Bas. cod. μὴ διαρκῆ. In Mosqu. οὐκ εἶχον. [m] Πάντες δὲ ὅσοι ἦσαν καὶ ἐγένοντο *Marg. Ar. C. Gr. Ald. Flor. Bas.* quod sic distinguendum putat *Steph.* πάντες δὲ ὅσοι ἦσαν, καὶ ἐγένοντο πρὸς ὁμόρους etc. Sic quoque *Dan.* Πάντες γὰρ ἦσαν *Cass.* Aug. In Bas. cod. est ἦσαν ὅσοι. [n] Στρατείας ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν πολὺ οὐκ ἐξίασιν *Cl.* et *Cass.* sed om. πολύ. ita quoque Aug. Στρατιὰς *Reg.* et ex emendatione *Gr.*

memoratu dignæ in Græcia exstiterunt. Æginetæ enim, et Athenienses, et si qui alii *fuerunt*, exiguas habuerunt *classes*, atque harum magna pars erat navium quinquaginta remigum. Atque adeo sero *eas habuerunt*, ex quo *videlicet* Themistocles Atheniensibus, cum Æginetis bellum gerentibus, simul etiam imminentem barbari adventum expectantibus, persuasit, ut naves facerent, quibus etiam in navali prœlio sunt usi, quæ ne ipsæ quidem adhuc omnino constratæ *ac tectæ* erant.

15. Classes igitur Græcorum, et pervetustæ, et recentiores, tales fuerunt. Qui tamen illis operam dederunt, ingentem potentiam sibi compararunt, tam ipso pecuniarum reditu, quam imperio, quod in alios exercebant. Nam infesta classe navigantes, insulas subigebant, et illi præcipue, qui agrum non satis amplum, nec omnibus alendis sufficientem habebant. Terra vero bellum (unde aliquid potentiæ *ad aliquem* accesserit) nullum conflatum est. Sed et quæcunque fuerunt, hæc omnia contra suos quique finitimos gesserunt. Nam Græci in regiones, a suis *finibus* valde remotas, aliorum subigendorum causa nullas expedi-

ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ οὐκ ἐξῄεσαν οἱ Ἕλληνες. οὐ γὰρ [o] ξυνειστήκεσαν πρὸς τὰς [p] μεγίστας πόλεις [q] αἱ ὑπήκοοι, [r] οὐδ' αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ἴσης κοινὰς [s] στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες ἐπολέμουν. μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι ποτὲ γενόμενον πόλεμον Χαλκιδέων καὶ Ἐρετριέων, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν [t] ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη.

ιϛʹ. [u] Ἐπεγίγνετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι κωλύματα μὴ [x] αὐξηθῆναι. [y] καὶ Ἴωσι, [z] προχωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων, Κῦρος καὶ ἡ [a] Περσικὴ βασιλεία, Κροῖσον καθελοῦσα, καὶ ὅσα ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν, ἐπεστράτευσε, καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλεις ἐδούλωσε· Δαρεῖός [b] τε ὕστερον, τῷ Φοινίκων ναυτικῷ κρατῶν, καὶ τὰς νήσους.

ιζʹ. Τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον [c] προορώμενοι, ἔς τε τὸ σῶμα

[o] Ξυνιστήκεισαν *Cass.* Aug. [p] Μεγάλας *Marg.* [q] Αἱ deest *Ar. C. Gr. Cl. Ald. Flor. Bas.* etiam *Cass. Dan.* Aug. [r] Οὐδ' ἂν αὐτοὶ *Cass.* et in marg. *Reg.* Aug. Sed Bas. οὐδ' αὖ αὐτοί. In Mosqu. οὐδ' αὐτοὶ in marg. γρ. οὐδ' αὖ αὐτοῖς. [s] Στρατιᾶς *Ar. C. Suid. Ald.* Στρατιὰς *Reg. Dan.* Mosqu. Κοινὰς aberat a *Gr.* deinde inter versus adscriptum post στρατείας. [t] Εἰς *Gr.* [u] Ἐπεγίνετο *C. Gr. Cl. Ar.* Mosqu. et *Reg.* Ἐπεγίνετο *Cass.* Aug. Marg. Mosqu. γρ. ἐπιγίγνετο. [x] Τοῦ μὴ αὐξηθῆναι *Marg. Ald. Flor. Bas.* Κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι *Cam.* et *Schol.* et *Cass.* τοῦ αὐξηθῆναι *Reg.* [y] Post Ἴωσι non distinguit *Valla*, cui adsentit *Steph.* utpote ad Ionum res id referens, quod ad res Persicas refert *Schol.* In *Vasc.* verba καὶ Ἴωσι ponuntur inter πραγμάτων et Κῦρος. [z] Προσχωρησάντων *Cl.* ex emend. καὶ Ἴωσι προσχωρησάντων ε. μ. τ. πραγμάτων. Κῦρος γὰρ καὶ ἡ Περσ. *Cam.* Bas. etiam Κῦρος γὰρ ἡ ex emendatione. [a] Περσικὴ ἐξουσία *Cl.* et *Cass.* Aug. Mox *Vasc.* ἐπεστράτευσε habet post καθελοῦσα, non post θάλασσαν. [b] Δὲ *Gr.* et paullo post *Cass.* τύραννοί τε Aug. Bas. [c] Sic distinguendum censet *Steph.* προορώμενοι ἔς τε τὸ σῶμα, καὶ etc. ἐς τὸν ἴδιον Bas.

tiones *tunc* faciebant. Græci enim non adjungebant se maximis quibusque civitatibus, quasi illarum imperio parerent, neque etiam iidem ex æquo communes expeditiones faciebant: sed singuli *populi* vicini, potius per se, *solique* bellum gerebant. Præcipue vero in illo pervetusto bello, quod inter Chalcidenses et Eretrienses gestum fuit, reliqui quoque Græci sese diviserunt, ut utrisque auxilium ferrent.

16. Mox vero et aliis aliunde contigerunt impedimenta, ne crescerent, et Ionibus (cum res Persarum magna incrementa cepissent) Cyrus, regnumque Persicum, Crœso profligato, omnibusque, quæ erant cis Halym fluvium ad mare usque, subactis, bellum intulit, et urbes, quæ in continente erant, in servitutem redegit. Postea vero Darius, Phœnicum classe victor, insulas etiam *in suam potestatem redegit*.

17. Tyranni vero, quotquot in Græcis urbibus erant, suis tantum rebus prospicientes, ut et corpus tueantur, et suam familiam amplifica-

καὶ ἐς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον αὔξειν, δι' ἀσφαλείας [d] ὅσον ἠδύναντο, μάλιςα τὰς πόλεις ᾤκȣν. ἐπράχθη τε [e] ἀπ' αὐτῶν ȣ̓δὲν ἔργον ἀξιόλογον, [f] εἰ μὴ εἴ τι πρὸς περιοίκȣς [g] τȣ̀ς αὐτῶν ἑκάςοις. οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ πλεῖςον ἐχώρησαν δυνάμεως. ȣ̔́τω πανταχόθεν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατείχετο, μήτε κοινῇ [h] φανερὸν μηδὲν κατεργάζεσθαι, κατὰ πόλεις τε [i] ἀτολμοτέρα εἶναι.

ιή. [k] Ἐπειδὴ δὲ οἵ τε Ἀθηναίων τύραννοι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος [l] ἐπιπολὺ καὶ πρὶν τυραννευθείσης οἱ πλεῖςοι καὶ τελευταῖοι, πλὴν τῶν ἐν Σικελίᾳ, ὑπὸ Λακεδαιμονίων κατελύθησαν (ἡ γὰρ Λακεδαίμων μετὰ τὴν [m] κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικȣ́ντων [n] αὐτὴν Δωριέων, ἐπὶ πλεῖςον ὧν ἴσμεν χρόνον ςασιάσασα, ὅμως ἐκ [o] παλαιτάτου καὶ εὐνομήθη, καὶ ἀεὶ ἀτυράννευτος ἦν. ἔτη γάρ ἐςι μάλιςα τετρακόσια καὶ ὀλίγῳ πλείω ἐς τὴν τελευτὴν τȣ̃δε τȣ̃ πολέμȣ, ἀφ' ȣ̔̃ [p] Λακεδαιμόνιοι τῇ αὐτῇ

[d] Interpunctionem post ἠδύναντο delendam, et post μάλιςα ponendam suadent *Steph.* et *Æ. Portus.* Ἐδύναντο *Cass. Gr.* Aug. Mosqu. [e] Οὐδὶν ἀπ' αὐτῶν ἔργον *Cam. Cass.* et Aug. Idemque Cass. ἐπράχθη δέ. [f] Εἰ μή τι *Marg. Gr. Cl.* et *Reg.* [g] Τȣ̀ς αὐτῶν *Cl. Gr. Ar. C. Reg. Cass.* Aug. [h] Φανερὸν ȣ̓δὲν *Cl.* et *Cass.* Aug. [i] Ἀτιμοτέρα *Marg. Ar. C.* improbat *Steph.* Ἀτιμοτέρα etiam *Dan.* a prima manu, recentior refinxerat in ἀτολμοτέρα. Mosqu. in marg. γρ. ἀτολμοτέρα. [k] Ἐπειδή τι *Ar. C.* et *Dan.* in Bas. cod. paullo post: οἱ τῆς ἄλλης. [l] Ἐπὶ πολὺ *C.* et *Gr.* Mox *Reg.* ἐν τῇ Σικελίᾳ, et *Dan.* ὑπὸ τῶν Λακεδ. [m] Κτῆσιν *C.* et *al. Codd. vett.* teste *Stephano,* cui non placet. *Vallam* etiam sic legisse ex ejus interpretatione conjicit *Æ. Portus.* Κτῆσιν *Cl. Gr. Ar.* et *Reg. Cass. Vasc.* in *Gr.* emendatum est κτίσιν. Aug. Mosqu. et Marg. Ald. Vin. κτῆσιν. [n] Ἐν αὐτῇ *Hermog.* c. 14. [o] Παλαιτάτȣ Hermogen. c. 14. Παλαιοτάτȣ *Marg. Ar. C. Gr. Cl. Cass.* et *Dan.* Aug. Bas. [p] Ἀφ' ȣ̔̃ Λακεδαιμόνιοι αὐτῇ πολιτείᾳ *Reg.*

rent, quam tutissime poterant, urbes incolebant, nullumque facinus memoria dignum ab illis est factum, nisi si quod contra vicinos quique suos *fecerunt.* Nam qui erant in Sicilia, ad maximam potentiam sunt evecti. Adeo Græcia undique longo temporis spatio fuit impedita, tum ne communiter ullum illustre facinus ederet, tum etiam ne in singulis civitatibus audax esset.

18. Postea vero quam et Atheniensium, et reliquæ Græciæ, quæ vel ante tyrannide pressa fuerat, plerosque, et postremos tyrannos, exceptis Siciliæ tyrannis, Lacedæmonii sustulerunt (nam Lacedæmon post urbem conditam a Doriensibus, qui eam nunc incolunt, seditionibus conflictata diutissime *omnium civitatum,* quas novimus, tamen ab antiquissimis usque temporibus et bonis legibus est usa, et tyrannidis immunis semper fuit: sunt enim anni maxime quadringenti, et paulo plures usque ad hujus belli finem, ex quo Lacedæmonii eadem Reipublicæ administrandæ forma utuntur: et hac ipsa

πολιτείᾳ χρῶνται· καὶ δι' αὐτὸ δυνάμενοι, καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίσασαν.) μετὰ δὲ τὴν [q] τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ὀ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον καὶ ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη [r] Μήδων πρὸς Ἀθηναίους ἐγένετο. δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ' αὐτὴν αὖθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος [s] ἦλθε. καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρεμασθέντος, οἵ τε [t] Λακεδαιμόνιοι τῶν ξυμπολεμησάντων Ἑλλήνων ἡγήσαντο, δυνάμει προὔχοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπιόντων τῶν Μήδων, διανοηθέντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, καὶ ἀνασκευασάμενοι, [u] ἐς τὰς ναῦς ἐμβάντες, ναυτικοὶ ἐγένοντο. κοινῇ τε ἀπωσάμενοι τὸν βάρβαρον, ὕστερον ὀ πολλῷ διεκρίθησαν πρός τε Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους, οἵ τε ἀποστάντες [x] βασιλέως Ἕλληνες καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες. δυνάμει γὰρ ταῦτα [y] μέγιστα διεφάνη· ἴσχυον γὰρ οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ ναυσί· καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία. ἔπειτα δὲ διενεχθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ [z] οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων [a] εἴ τινές που διασταῖεν, πρὸς τούτους

[q] Τῶν deest *Ar. C. Gr. Dan.* [r] Τῶν Μήδων *Gr.* bene, judice Wass. [s] Ἧκε *Cass.* Aug. [t] Πελοποννήσιοι *Ar. C.* [u] Εἰς τὰς *Reg.* Ἐσβάντες et paullo ante Ἐκλιπεῖν *Cass.* ἐσβάντες quoque Aug. [x] Τοῦ βασιλέως *Cl.* [y] Μέγιστα δὴ ἐφάνη *Thucydidem* scripsisse existimat *Stephanus.* [z] Οἱ ante Ἀθηναῖοι om. *Gr.* et *Cass.* Basilens. Aug. ac *Suidas*; et ab *iisdem* abest δὲ post ἔπειτα. [a] Οἵ τινες *Reg.*

de causa potentiam sibi compararunt, in aliis quoque civitatibus res composuerunt.) Tyrannis vero ex Græcia sublatis, non multis post annis Medorum quoque prœlium cum Atheniensibus in campis Marathoniis est commissum. Et decimo post hanc pugnam anno barbarus cum magna classe rursus in Græciam venit, ut eam in servitutem redigeret. Et cum magnum periculum impenderet, Lacedæmonii, quod cæteris potentia præstarent, duces fuerunt Græcorum, qui bellum illud communibus auspiciis gesserunt; et Athenienses, Medis adventantibus, cum urbem relinquere in animum induxissent, omnesque fortunas convasatas *inde* absportassent, naves conscenderunt, et *ab eo tempore* rei navali operam dare instituerunt. Cum autem communiter Græci barbarum repulissent, non multo post tam illi, qui a *Persarum* Rege desciverant, quam qui conjunctis armis bellum ei fecerant, partim ad Athenienses, partim ad Lacedæmonios divisi transierunt. Nam has duas civitates maxima potentia præditas fuisse constat. Hi enim terra, illi vero classe multum poterant. Hæc autem armorum societas exiguum temporis spatium duravit. Postea vero Lacedæmonii et Athenienses dissociati bellum inter se gesserunt, cum suis utrique sociis, et ex cæteris Græcis, si qui usquam inter se dissidebant, jam ad alterutros proficisce-

ἤδη ἐχώρουν. ὥστε ἀπὸ τῶν Μηδικῶν ἐς τόνδε ἀεὶ τὸν πόλεμον, τὰ μὲν σπενδόμενοι, τὰ δὲ πολεμοῦντες ἢ ἀλλήλοις ἢ τοῖς [b] ἑαυτῶν ξυμμάχοις ἀφισταμένοις, [c] εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια, καὶ ἐμπειρότεροι ἐγένοντο, μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι.

ιθʹ. Καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι, οὐχ ὑποτελεῖς ἔχοντες [d] φόρου τοὺς ξυμμάχους, ἡγοῦντο, κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως ὅπως [e] πολιτεύσωσι θεραπεύοντες. Ἀθηναῖοι δὲ ναῦς τε τῶν [f] πόλεων τῷ χρόνῳ παραλαβόντες, [g] ἦρχον, πλὴν Χίων καὶ Λεσβίων, καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν [h] πόλεμον ἡ ἰδία παρασκευὴ μείζων ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἤνθησαν.

κʹ. Τὰ μὲν οὖν παλαιὰ, τοιαῦτα εὗρον, χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἑξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι. (οἱ γὰρ ἄνθρωποι τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἢν ἐπιχώρια σφίσιν ᾖ, ὁμοίως ἀβασανίστως παρ' ἀλλήλων δέχονται. Ἀθηναίων γοῦν τὸ πλῆθος Ἵππαρχον οἴονται ὑφ' Ἁρ-

[b] Αὐτῶν *Cl.* utroque modo Noster. [c] Εὐπαρεσκευάσαντο *Bas.* εὖ παρεσκευάζοντο, et inter versus σαν. *Gr.* [d] Φόρους *Marg.* non probat *Steph.* φόρους *Vasc.* et sic videtur a prima manu in *Cass.* fuisse; nam abrasum erat aliquid post υ. Aug. φόρους. [e] Πολιτεύσωσιν *Gr.* [f] Πόλεων *Marg. Cam. Cl. Gr. Reg. Cass.* et ex emendat. *Gr.* Πόλεων Aug. Vulgo πολεμίων. [g] Ἦρχον om. *Cl.* etiam *Reg.* et *Cass.* sed in *Reg.* inter versus adscriptum est scholion τὸ ἡγοῦντο. ἦρχον deest in Bas. cod. in Aug. manu rec. adscriptum in margine. [h] Πόλεμον ἀεὶ δὴ ἡ παρασκευὴ *Marg. Cam.* Bas.

bantur. Quamobrem a Medico bello ad hoc usque continenter, modo quidem fœdus facientes; modo vero bellum gerentes, aut inter se, aut contra socios a se deficientes, res bellicas præclare instruxerunt, et peritiores evaserunt, cum periculis *in harum studio* sese exercentes.

19. Et Lacedæmonii quidem ita imperabant, ut socios non haberent tributarios: sed hoc solum studerent, ut illi suis officiis deliniti, paucorum principatu in Reipublicæ administratione uterentur, accommodate ad suum institutum. Athenienses vero, navibus hostium tandem potiti, imperabant, exceptis Chiorum et Lesbiorum *navibus*, tributo etiam omnibus, quod penderent, imperato. Et ipsorum apparatus in hoc bello major exstitit, quam fuerit vel maximus, quem olim habuerint, quo tempore cum integra societate floruerunt.

20. Res igitur vetustas tales esse comperi, quibus fides difficulter adhibetur, quamvis deinceps *et per singula tempora* quodlibet argumentum probandi causa protulerim. Homines enim famam rerum ante suam ætatem gestarum, licet sint domesticæ, sine accurata inquisitione alii ab aliis pariter accipiunt. Nam Atheniensium vulgus Hipparchum tyran-

μοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, τύραννον ὄντα, ἀποθανεῖν· καὶ οὐκ ἴσασιν, ὅτι Ἱππίας μὲν πρεσβύτατος ὢν ἦρχε τῶν Πεισιστράτου υἱέων, Ἵππαρχος δὲ [i] καὶ [k] Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτοῦ. ὑποτοπήσαντες δέ τι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ παραχρῆμα Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, ἐκ τῶν ξυνειδότων σφίσιν, Ἱππίᾳ μεμηνῦσθαι, τοῦ μὲν ἀπέσχοντο, ὡς προειδότος, βουλόμενοι δὲ, πρὶν ξυλληφθῆναι, δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι, τῷ Ἱππάρχῳ περιτυχόντες περὶ τὸ [l] Λεωκόριον καλούμενον τὴν Παναθηναϊκὴν πομπὴν διακοσμοῦντι, ἀπέκτειναν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι καὶ νῦν ὄντα, καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα, καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες οὐκ ὀρθῶς οἴονται· ὥσπερ, [m] τούς τε Λακεδαιμονίων βασιλέας μὴ μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκάτερον, ἀλλὰ [n] δυεῖν· καὶ τὸν Πιτανάτην λόχον αὐτοῖς εἶναι, ὃς οὐδ᾽ ἐγένετο πώποτε. οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα μᾶλλον τρέπονται.)

κα΄. Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων, ὅμως τοιαῦτα ἄν τις νομίζων μάλιστα ἃ διῆλθον, οὐχ ἁμαρτάνοι· καὶ οὔτε [o] ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν, ἐπὶ τὸ μεῖ-

[i] Μὲν καὶ *Gr.* [k] Θέτταλος *Marg.* alteram tamen lectionem magis Thucydideam esse credit *Steph.* [l] Νεωκόριον *Marg.* sed cum aliunde tum vero ex *Scholiaste* Λεωκόριον scribendum esse discimus, inquit *Steph.* [m] Particulam τε in γε mutandam esse contendit *Steph.* et hunc errorem in aliis etiam locis occurrere monet. [n] Δυοῖν *Gr. Cl.* ut et mox infra, *Reg. Cass.* Aug. Bas. Mosqu. In *Gr.* fuerat δυοῖν, sed deinde factum δυεῖν, id est δυεῖν. [o] Ὡς οἱ ποιηταὶ *Cl.*

num ab Harmodio et Aristogitone cæsum putant: et *tamen* ignorant Hippiam, qui filiorum Pisistrati natu maximus, *tunc* imperasse; et Hipparchum ac Thessalum ejus fuisse fratres. Harmodium vero et Aristogitonem suspicatos illo die, et statim aliquid a sociis suæ conjurationis consciis Hippiæ indicatum, ab hoc quidem ut præmonito abstinuisse, sed cum vellent, antequam comprehenderentur, aliquod *memorabile* facinus vel suo cum periculo facere, Hipparchum, in quem inciderant ad fanum, quod Leocorium appellatur, in Panathenaica pompa exornanda occupatum interfecisse. Alia quoque multa, quæ nunc etiam exstant, necdum propter vetustatem memoria exciderunt, cæteri quoque Græci non recte opinantur: veluti, Lacedæmoniorum Reges in suffragiis ferendis, non singulis quemque, sed binis uti calculis; et Pitanatem cohortem apud eos esse, quæ nunquam fuit. Adeo apud plerosque ipsa veritatis investigatio est laboris impatiens, et ad ea, quæ sunt in promtu, potius se convertunt.

21. Ex his autem *necessariis* signis, quæ dixi, si quis res a me narratas, tales potissimum esse ducat, *quales eas esse dixi*, et non potius credat, *eas esse tales*, quales ipsi poëtæ cele-

ζον κοσμοῦντες, μᾶλλον πιστεύων, οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει, ἢ ἀληθέστερον, ὄντα ἀνεξέλεγκτα, καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενικηκότα· εὑρῆσθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων, ὡς παλαιὰ εἶναι, ἀποχρώντως. καὶ ὁ πόλεμος οὗτος, [p] καίπερ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι, τὸν παρόντα ἀεὶ μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων δὲ, [q] τὰ ἀρχαῖα [r] μᾶλλον θαυμαζόντων, [s] ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι, δηλώσει ὅμως μείζων γεγενημένος αὐτῶν.

κβʹ. Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἢ μέλλοντες πολεμήσειν, ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι ἦν, ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα, καὶ τοῖς ἄλλοθέν ποθεν ἐμοὶ [t] ἀπαγγέλλουσιν· ὡς δ' ἂν ἐδόκουν [u] μοι ἕκαστοι περὶ τῶν ἀεὶ παρόντων τὰ δέοντα [x] μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης [y] τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. [z] τὰ δ' ἔργα τῶν [a] πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ, οὐκ ἐκ [b] τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἠξίωσα

[p] Καίπερ πάντων ἀνθρώπων *Reg.* [q] Τἀρχαῖα *Dionys. Hal.* [r] Θαυμαζόντων μᾶλλον *Cass.* Aug. [s] Ἐπ' αὐτῶν *Ar.* [t] Ἀπαγγείλασιν malit *Sylburg.* ad Dion. Halic. p. 146. [u] Ἐμοὶ *Reg. Cass.* Aug. [x] Μάλιστ' εἰπεῖν *Cass.* Aug. [y] Τῶν ὡς ἀληθῶς *Ar. C. Dan.* [z] Τὰ δὲ ἔργα *C.* τὰ γὰρ ἔργα *Ar.* [a] Λεχθέντων *Marg. Ald. Bas.* non probat *Steph.* In *Reg.* pro varia lectione adscriptum erat γρ. τῶν λεχθέντων. Bas. cod. habet πραχθέντων. [b] Τῶν παρατυχόντων *Reg.*

brarunt, *eas* cum ornatu in majus extollentes; neque quales memoriæ prodiderunt orationis solutæ scriptores, qui, ut auditorum aures capiant, verborum illecebras potius, quam veritatem consectantur, *quæ res* cum nullis nitantur argumentis, pleræque etiam ob ipsarum vetustatem in fabulas abierunt, ita ut (quod usus obtinuit) nulla fides ipsis habeatur: sed existimet *res istas* ex manifestissimis indiciis *a me* satis *accurate* pervestigatas, quoad res vetustæ pervestigari possunt, hic profecto non erraverit. Et licet homines præsens bellum, in quo gerendo versantur, semper maximum judicent, eoque finito, vetera vehementius admirentur, tamen iis, qui ex ipsis rebus gestis *bella* perpendunt, *hoc bellum superioribus* illis *se* majus fuisse demonstrabit.

22. Et omnia quidem, quæ singuli verbis expresserunt, aut cum bellum essent gesturi, aut cum jam id gererent, ipsamque rerum dictarum exquisitam rationem memoria retinere difficile fuit, cum mihi, qui res a me ipso auditas narro, tum etiam aliis, qui *eas* aliunde *acceptas* mihi renuntiarunt. Verum ut singuli semper de rebus præsentibus ea, quæ maxime consentanea erant, mihi ad universam rerum vere dictarum sententiam *summamque*, quam proxime *conjecturis* accedenti dicere videbantur, sic *a me* commemorata sunt. At vero res in ipso bello gestas, non

γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ [c] ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ὅσον δυνατὸν, ἀκριβείᾳ περὶ ἑκάστου ἐπεξελθών. ἐπιπόνως δὲ εὑρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἑκάστοις, οὐ ταυτὰ [d] περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς [e] ἑκατέρων [f] τὶς εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν, ἀτερπέστερον φανεῖται. ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν, καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις, κατὰ τὸ [g] ἀνθρώπειον, [h] τοιούτων ὄντων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτὰ, ἀρκούντως ἕξει. κτῆμά τε [i] ἐς ἀεὶ μᾶλλον, ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν, ξύγκειται.

κγ'. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ Μηδικόν. καὶ τοῦτο ὅμως δυεῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν ταχεῖαν τὴν κρίσιν [k] ἔσχε. τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προὔβη, παθήματά τε [l] ξυνηνέχθη γενέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ Ἑλλάδι οἷα οὐχ ἕτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ.

[c] Δοκεῖ *Reg. Cass.* Aug. [d] Ἐπὶ *Vasc.* [e] Ἑκατέρῳ *Reg. Cass.* Aug. [f] Τῆς *Gr.* [g] Ἀνθρώπιον *Marg. Cl. Reg. Cass. Dion. Halic.* In *Gr.* ἀνθρώπινον. [h] Τοιούτων ὄντων καὶ παραπλησίων *Marg.* lectionem in contextu retinendam suadet *Steph.* In Aug. deest ὄντων, ut apud Dionys. p. 824. [i] Εἰς *Reg. Cass.* August. Paullo post δυοῖν in Bas. [k] Ἔσχεν *Cass.* Aug. [l] Ξυνέβη apud Dion. p. 1074. Mox pro τῇ Ἑλλάδι οἷα, apud eundem τῇ Ἑλλ. πολλά. Item paullo post αἱ δὲ σφῶν αὐτῶν. At in ep. ad Pomp. p. 768. ὑπὸ σφῶν αὐτῶν.

quas a quolibet audivi, dignas duxi, quas scriberem, neque ut mihi videbantur : sed et eas, quibus ipse interfui, et quas singulatim ex aliis, quam potui accuratissime, investigavi. Sed *hæ* difficillime cognosci poterant, quod illi, qui singulis rebus interfuerant, dum gererentur, non eadem de rebus iisdem dicerent: sed prout quisque *aut* in alterutros amore propensior erat, aut reminiscebatur, *eas ita referret*. Verum *mea scripta*, quia nullæ in ipsis exstant fabulæ, *lectoribus* fortasse minus jucunda videbuntur. * Sed qui rerum gestarum veritatem spectare volent, et eorum, quæ (ut sunt res humanæ) rursus aliquando futura sunt ejusmodi, et similia, non plura desiderabunt ad judicandum ea esse utilia. Nam *mea Historia* potius ut perpetuum monumentum, quam ludicrum certamen, quod in præsentia audiatur, est composita.

23. Bellorum autem superiorum, id, quod cum Medis est gestum, maximum fuit: hoc ipsum tamen duobus navalibus, et totidem pedestribus prœliis celeriter est finitum. At hujus belli tum longitudo longe processit, tum clades in ipso Græciæ contigerunt, quales eodem temporis spatio nunquam alias. Nam *in aliis bellis* neque tot urbes captæ vastatæque sunt, aliæ quidem a barbaris, aliæ vero a *Græcis* ipsis bellum inter

* Cæterum qui et res præteritas accurate nosse, et in iis, quæ iterum eodem consimilique modo (ut sunt res humanæ) usu venient, hæc ad suum commodum voluerit adhibere; non hercle plura desiderabit. *Acacius.* Huds.

οὔτε γὰρ πόλεις τοσαίδε ληφθεῖσαι ἠρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούντων. (εἰσὶ δὲ αἳ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον ἁλισκόμεναι) [l] οὔτε φυγαὶ τοσαίδε ἀνθρώπων· καὶ φόνος, ὁ μὲν, κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, ὁ δὲ, διὰ τὸ [m] στασιάζειν. τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα, οὐκ ἄπιστα κατέστη, σεισμῶν τε πέρι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς καὶ [n] ἰσχυρότατοι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον· ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἳ πυκνότεραι [o] παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν· αὐχμοί τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι, καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοί· [p] καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα βλάψασα, καὶ μέρος τὶ φθείρασα, ἡ λοιμώδης νόσος. ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα ξυνεπέθετο. ἤρξαντο [q] δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι, λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς, αἳ αὐτοῖς ἐγένοντο [r] μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν. [s] Διότι δ' ἔλυ-

[l] Sic distinguunt *Alii*: οὔτε φυγαὶ τοσαίδε ἀνθρώπων, καὶ φόνος. Particulam καὶ pro οὔτε apud hunc Scriptorem sæpissime usurpari observat *Steph.* [m] Διστάζειν *Cl.* [n] Ἰσχυρότατοι *Marg. Cam. Cl. Gr.* adprobant *Valla* et *Steph.* Ἰσχυρότατοι habet etiam *Dion. Halic.* p. 187. recte. vid. *Corinthum* p. 7. Item *Reg.* et *Cass.* Ὑψηλότερον *Ar. C. Dan.* et hic in marg. ἰσχυρότατοι. *Idem* μέρος τῆς γῆς, ut Mosqu. [o] Παρὰ τὰς ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευομένας legit *D. Hal.* 146. Sed p. 187. Sylb. est τὰ—μνημονευόμενα, ubi idem locus exstat. In Mosqu. πυκνότεροι et superscr. αι. [p] Καὶ οὐχ ἥκιστα φθείρασα καὶ μέρος τι ἡ λοιμώδης νόσος. *Ar. C.* Καὶ οὐχ ἥκιστα βλάψασα etc. *Marg.* Οὐχ ἥκιστα *Ar. C.* passim fere. Mosqu. in marg. vero: ἡ βλάψασα καὶ — Καὶ οὐχ ἥκιστα καὶ ἡ βλάψασα *Dion. Halic.* p. 187. vero ordine. Cum *Ar.* et *C.* consentit *Dan.* nisi quod habet οὐχ ἥκιστα. Cum *Marg. Reg.* οὐχ ἥκιστα etiam *Cass.* et *Vasc.* August. [q] Δὲ Ἀθηναῖοι αὐτοῦ καὶ *Dion. Halic.* p. 141. suaviore positura. [r] Μετ' Εὐβοίας *Ar.* Μετὰ τὴν Εὐβοίας *Dion. Halic.* p. 141. [s] Διότι δὲ ἔλυσαν *Flor.* et *Dion. Halic.* p. 141. Paullo ante φθείρασα deest in Mosqu. Δι' ὅ, τι a *Thucydide* fuisse credit *Steph.* Διότι δὲ *Cass. Gr.* Aug.

se gerentibus (nonnullæ etiam captæ incolas mutarunt) neque tot exsilia hominum *contigerunt;* neque tot cædes aliæ quidem propter ipsum bellum, aliæ vero propter seditiones *commissæ.* Et quæ antea fama quidem ferebantur, sed re ipsa rarius confirmabantur, non incredibilia evaserunt, *ut sunt ea, quæ traduntur* et de terræ motibus, qui *in hoc bello* simul et maximam orbis terrarum partem occuparunt, et vehementissimi fuerunt: et solis defectiones, quæ frequentiores acciderunt, quam unquam ante memoratæ fuerint: et apud nonnullos magnæ siccitates, et fames ex ipsis natæ, et pestilens morbus, qui *Græciam* non minimo detrimento affecit, quin etiam quandam *ejus* partem absumsit. Hæc enim omnia cum hoc bello simul invaserunt. Ejus autem initium fecerunt Athenienses et Peloponnesii, ruptis tricennalibus fœderibus, quæ post Eubœam captam inter se fecerant. Cur autem

σαν, τὰς αἰτίας [t] ἔγραψα πρῶτον, καὶ τὰς διαφορὰς, τȣ̃ μή [u] τινας ζητῆσαί ποτε, [x] ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη. τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ, τȣ̀ς Ἀθηναίους ἡγȣ̃μαι, μεγάλους γιγνομένους, καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀναγκάσαι [y] ἐς τὸ πολεμεῖν. αἱ δ' ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι αἰτίαι, αἵδ' ἦσαν ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες τὰς σπονδὰς, ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

κδ'. ΕΠΙΔΑΜΝΟΣ ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ [z] ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν [a] Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος. ταύτην [b] ἀπῴκισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ' ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου, [c] Κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθείς. ξυνῴκισαν δὲ καὶ τῶν Κορινθίων τινὲς, [d] καὶ ἄλλοι ἐκ τȣ̃

[t] Προέγραψα *Marg. Cl.* atque ita apud *Dion. Hal.* p. 141. et 146. nec non in *Cod. vet. Stephani.* Προσέγραψα *Priscian.* p. 1181. Ed. Putsch. alibi ξυνέγραψα p. 1207. πρόεγραψα etiam *Reg.* et *Cass.* Aug. [u] Τινὰ *Marg.* et *Priscian.* Præfert *Steph.* ex auctoritate *Schol.* et sui *Cod. vet.* Μήτινα *Priscian.* p. 1181. Μή τινα p. 1208. recte. Μή τινα *Reg.* et *Cass.* Aug. [x] Ita demum *Steph.* ex *Cod. vet.* cui consentit *Dion. Halic.* p. 141. et 146. ἐξότου *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Paullo post Dionys. de Thuc. propr. p. 796. habet αἰτίαν. Mox λόγῳ δὲ ἀφανεστάτην. [y] Εἰς *Reg. Cass.* et mox αἱ δὲ εἰς *Iidem* et Aug. αἱ δὲ ἐς *Gr.* et *Dion. Halic.* p. 141. εἰς quoque Aug. Mox idem αἱ δὲ ἦσαν. [z] Sic legerat *Dionys. Halic.* de comp. Verb. p. 27. Ἐσπλέοντι ἐς τὸν. *Marg.* Εἰσπλέοντι τὸν *Ar. C.* Et *Schol.* Pind. Pyth. 3. 120. et male Ἰόνιον πόντον. *Harpocr.* in Ἰόνιος, ἐς δεξιὰ ἐ. τ. Ἰ. κ. *Max. Tyrius* εἰς. Diss. XXVIII. p. 63. Reisk. εἰσπλέοντι τὸν *Reg.* et *Dion. Halic.* p. 4. Sylb. [a] Ταλάντιοι *Cass.* Δὲ αὐτὴν *Gr.* et *Dion. Halic.* [b] Ἀπῴκησαν, et paulo post ξυνῴκησαν *C.* sed τὸ η a manu aliena. κατῴκησαν *Demetr. Phaler.* §. 72. non recte. Ξυνῴκησαν etiam *Cass.* Aug. mox τῶν omissum in eodem: in Mosqu. ξυνῴκισαν, et superscr. η lit. ι. [c] Κορίνθιος, γένος τῶν ἀφ' *Reg.* Aug. [d] Καὶ τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ *Marg.* Aug. καὶ ἄλλου Δωρικοῦ *Cl. Reg.* et *Cass.* ut *Marg.* et in utroque deerat τῶν ante Κορινθίων. *Reg.* etiam adscriptum habebat, γρ. καὶ ἄλλοι, ut in *Ed.*

hæc illi ruperint, causas, et dissidia in primis scripsi, ne quis aliquando requirat, unde tantum bellum inter Græcos sit conflatum. Nam verissimam quidem, sed sermone minime celebratam causam *fuisse* puto, Athenienses, qui quod in dies crescerent, et terrorem Lacedæmoniis incuterent, belli movendi necessitatem *ipsis* imposuerint. Sed causæ, quæ propalam utrinque ferebantur, propter quas ruptis fœderibus bellum susceperunt, istæ fuerunt.

24. Epidamnus est urbs ad dextram sita navigantibus Ionium sinum versus. Huic autem finitimi sunt Taulantii barbari, gens Illyrica. Hanc urbem Corcyræi quidem missa colonia condiderunt: sed coloniæ dux fuit Phalius Eratoclidæ *filius*, genere Corinthius, ab Hercule oriundus, ex metropoli *more ac* instituto prisco arcessitus. Nonnulli etiam Corinthii, et alii præterea Do-

Δωρικοῦ γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ [e] τῶν Ἐπιδαμνίων [f] πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλὰ, ὡς λέγεται, [g] ἀπὸ πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν, καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατούς. οἱ δὲ ἀπελθόντες [h] μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, [i] πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρκυραν πρέσβεις, ὡς μητρόπολιν [k] οὖσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾷν φθειρομένους, ἀλλὰ τούς τε [l] φεύγοντας συναλλάξαι σφίσι, [m] καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα [n] δὲ ἱκέται καθεζόμενοι [o] ἐς τὸ Ἡραῖον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, [p] ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

κε'. Γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὖσαν, ἐν ἀπόρῳ εἴχοντο θέσθαι τὸ παρόν· καὶ πέμψαντες [q] ἐς Δελφοὺς, τὸν θεὸν [r] ἐπηρώ-

[e] Τῶν om. *Cl.* [f] Δύναμις μεγάλη *Marg. Ar. C. Cam.* improbat *Steph.* Δύναμις καὶ πόλις μεγάλη *Cl.* Cum *Cl.* consentit *Gr.* cum *Marg.* et *al. Dan.* Mosqu. [g] Ἀπὸ pro vulg. ὑπὸ *Marg. Ar. C. Ald. Bas.* et *Cod. vett. Steph. Gr. Cl.* Bas. Aug. et *Reg. Cass. Dan. Hermog.* περὶ μεθ. δειν. c. 35. p. 564. [h] Μετὰ τῶν βαρβάρων desunt *Ar. C. Dan.* et Mosqu. in quibus duobus postremis manus recentior in marg. posuit. Paullo ante Bas. ἐξεδίωκε. [i] Πέμπουσι *Gr.* [k] Οὖσαν καὶ τὸν τῶν βαρβάρων *Ar.* cætera desiderantur. [l] Ita *Cod. vet. Stephani.* φυγόντας *Marg.* non probat *Stephanus.* In Mosqu. ξυναλλάξαι. [m] Καὶ τῶν βαρβάρων *Dan.* In Mosqu. τὸν deest. [n] Δὴ *Priscian.* [o] Εἰς *Reg.* [p] Ἀλλὰ *Reg. Cass.* Aug. [q] Εἰς *C.* [r] Ἐπήροντο *Marg.*

ricæ gentis homines ejus coloniæ socii fuerunt. Progressu vero temporis, Epidamniorum urbs magna, populoque frequens evasit. Sed cum *ejus cives* jam multos annos (ut fertur) seditionibus intestinis laborassent, quodam finitimorum barbarorum bello attriti, magnaque potentiæ parte privati sunt. Novissime vero, ante hoc bellum, illorum plebs potentissimos quosque *cives* ejecit. At illi, cum *inde* discessissent, cum barbaris, *ad quos se receperant*, eos, qui in urbe erant, terra marique prædabantur. Epidamnii vero, qui in urbe erant, cum *ab illis* premerentur, Corcyram, ut ad suæ coloniæ matrem, legatos mittunt, orantes, ne se perdi sinerent: sed et profugos sibi reconciliarent, bellumque barbarorum finirent. Hæc autem supplices in Junonis templo sedentes rogabant. Sed Corcyræi preces *eorum* non admiserunt: at re infecta *eos* remiserunt.

25. Cum autem Epidamnii nullam a Corcyræis opem sibi latam viderent, ambigebant, quonam modo in præsenti rerum statu se gerere deberent. Quare *legatis* Delphos mis-

των, εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν, ὡς οἰκισταῖς, καὶ τιμωρίαν τινὰ [s] πειρῷντο ἀπ' αὐτῶν [t] ποιεῖσθαι. [u] ὁ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε, παραδοῦναι, καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον, κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδοσαν τὴν ἀποικίαν, τόν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα, καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες. [x] ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾷν [y] διαφθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι. Κορίνθιοι δὲ, [z] κατά τε τὸ δίκαιον, ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, (νομίζοντες οὐχ ἧσσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων·) ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν, ὄντες ἄποικοι. οὔτε γὰρ [a] ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς [b] διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα, οὔτε [c] Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι· περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς, καὶ χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον [d] ὅμοια τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις, καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι. ναυτικῷ δὲ

Gr. Cl. et *Cod. vet. Stephani*, *Reg. Cass.* Aug. atque ita a *Thucydide* scriptum fuisse, et postea illo ἐπηρώτων expositum censet *Steph.* [s] Πειρῷντο *Marg. Ar. C. Gr. Cl.* probante *Steph.* cum *Thucydidi* familiare vocalem non elidere. Sic etiam *Reg. Cass.* Aug. Mosq. [t] Ποιεῖσθαι ἐλθόντες δὲ *Ar.* desunt reliqua. [u] Ὁ δ' αὐτὴν ἀνεῖλε παραδοῦναι *C.* et *Dan.* Bas. αὐτὴν ἀνεῖλε a prima manu. αὐτοῖς a corr. [x] Ἐδέοντο τότε *Marg.* quod rejicit *Steph.* [y] Φθειρομένους *Ar. C.* et *Dan.* Bas. [z] Καθάτι *Flor.* [a] Ἐν ταῖς πανηγ. *Gr.* [b] Post διδόντες videri posse omissum verbum ἦσαν, aut relictum esse subaudiendum docet *Steph.* [c] Κορινθίων *Dan.* [d] Lectio proba et Thucydidea: nam et hic et alibi ὅμοια pro ὅμοιοι adhibitum notavit *Steph.*

sis, Deum consuluerunt, an Corinthiis, ut coloniæ deductoribus, urbem dederent, operamque darent, ut aliquid auxilii ab illis impetrarent. Ille vero ipsis respondit, ut urbem *Corinthiis* dederent, eosque sibi duces assumerent. Epidamnii vero, Corinthum profecti, coloniam oraculi jussu dediderunt, demonstrantes et ipsum suæ coloniæ ducem Corinthium fuisse, et Dei oraculum declarantes, eosque rogabant, ne se perdi sinerent: sed *sibi* opem ferrent. Corinthii vero et propter ipsam causæ æquitatem auxilium promiserunt, (quia coloniam istam non minus suam, quam Corcyræorum esse ducebant.) Simul etiam propter odium, quo Corcyræos prosequebantur, quia *Corcyræi*, licet essent *Corinthiorum* coloni, ipsos *tamen* contemnebant. Nam * neque in publicis solennitatibus consuetos honores *ipsis* tribuebant, neque in sacrificiis, quum viscera distribuebant, a viro Corinthio auspicabantur, quemadmodum cæteræ coloniæ. Sed illos contemnebant, quod pecuniarum copia, vel ditissimis quibusque illius sæculi Græcis pares essent, et bellico apparatu pollerent, quinetiam classe interdum *se cæteris* longe præstare glo-

* Neque rem divinam auspicabantur, viro Corinthio operante sacris. *Steph.* Huds.

καὶ πολὺ προέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς Κερκύρας, κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς. ᾗ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο [e] τὸ ναυτικὸν, καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι. τριήρεις γὰρ [f] εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς, ὅτε ἤρχοντο πολεμεῖν.

κς΄. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι, ἔπεμπον ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἄσμενοι τὴν ὠφέλειαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες, καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων [g] καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ [h] ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραίων, μὴ κωλύωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ [i] θάλατταν περαιούμενοι. Κερκυραῖοι δὲ, ἐπειδὴ [k] ᾔσθηντο τούς τε οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἥκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον, τήν τε ἀποικίαν Κορινθίοις δεδομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ, καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ, τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν Κέρκυραν οἱ τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύντες καὶ ξυγγένειαν, ἣν προϊσχόμενοι, [l] ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν) τούς τε φρουροὺς, οὓς [m] οἱ Κορίνθιοι ἔπεμψαν, καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. [n] οἱ δὲ

[e] Τὰ ναυτικὰ *Ar. C.* et *Dan.* Mosqu. Τὸν ναυτικὸν *Reg.* [f] Εἴκοσιν *Cass.* et rursus infra v. 16. [g] Καὶ αὐτῶν *Gr.* [h] Εἰς *Gr.* et p. 64, l. εἰς τὴν Κερκ. [i] Θάλασσαν *Reg. Cass.* Bas. Aug. [k] Ἤσθοντο *Reg. Cass. Gr. Vasc.* Aug. [l] Ἐδέοντό τε σφᾶς *Cl. Reg. Cass.* Aug. [m] Οἱ deest *Cass.* Bas. Aug. [n] Ὡς δὲ οἱ Ἐπιδ. *Reg.*

riabantur, præsertim quod Phæaces Corcyram olim tenuissent, qui rerum nauticarum gloria floruerant: quamobrem etiam *ipsi* classi parandæ operam studiosius dabant, nec parum potentes erant. Nam centum et viginti naves ipsis fuerunt, quum bellum gerere cœperunt.

26. Corinthii igitur, cum omnium istarum rerum *justas* haberent querelas, auxilium et Ambraciotarum ac Leucadiorum atque suorum *civium* præsidia lubenter Epidamnum miserunt, omnibus, qui illuc habitandi causa se conferre voluissent, facta eundi potestate. Hæc autem præsidia itinere pedestri Apolloniam iverunt, quæ erat Corinthiorum coloniæ, Corcyræorum metu, ne ab illis mare trajicere prohiberentur. Corcyræi vero, ubi colonos, et præsidia Epidamnum pervenisse, coloniamque Corinthiis deditam intellexerunt, rem iniquo animo tulerunt. Statimque *eo* cum XXV navibus profecti, dein altera classe, minaciter ipsis imperarunt, ut exsules reciperent, (nam Epidamnii exsules Corcyram venerant, demonstrantes monumenta, et cognationem, quam prætendentes, orabant *eos*, ut se *in patriam* reducerent) et præsidia, quæ Corinthii miserant, et *novos* colonos remitterent. Sed Epidamnii

Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν. [o] ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι [p] ναυσὶ τεσσαράκοντα μετὰ τῶν φυγάδων, ὡς κατάξοντες [q] αὐτούς, καὶ τοὺς [r] Ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ [s] τὴν πόλιν, προεῖπον, [t] Ἐπιδαμνίων τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους, ἀπαθεῖς ἀπιέναι. εἰ δὲ μή, ὡς πολεμίοις [u] χρήσεσθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, [x] οἱ μὲν Κερκυραῖοι ([y] ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον) ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν.

κζ'. Κορίνθιοι [z] δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι, ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο [a] στρατιάν· καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι. εἰ δέ τις [b] τοπαραυτίκα μὲν μὴ [c] ἐθέλει ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα [d] Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ πλέοντες πολλοί, καὶ οἱ [e] τὸ ἀργύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς [f] ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα [g] κω-

[o] Ἀλλὰ deest *Reg.* [p] Τεσσαράκοντα ναυσὶ *Reg. Cass.* Bas. Aug., in ed. Bas. ναυσί τε — [q] Αὐτοὺς deest *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Bas. Cass. Dan.* Aug. [r] Ἰλλυρικοὺς *Cl. Gr. Cass.* [s] Τὴν πόλιν pro vulg. τῇ πόλει *Marg. Cl.* et *Priscian.* improbat *Steph., Reg. Cass.* Bas. Aug. [t] Κορίνθιοι *Reg.* emendat. in marg. Paullo post pro ἀπιέναι, in Aug. est ἰέναι. sed man. rec. corr. ἀπιέναι. [u] Ita *Steph.* 2. ex *Cod. vet.* Χρήσασθαι *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg.* et *Cass.* Aug. in Mosqu. Χρήσεσθαι. [x] Οἱ μὲν τῆς Ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι *Ar.* cætera desunt. [y] Ἔστι δὲ *Reg. Cass.* Aug. [z] Δὲ ὡς *Gr.* et αὐτοῖς Ἐπιδάμνου *Dan.* omissis ἐκ τῆς. [a] Στρατείαν *Ar. C. Cass. Dan.* Mosqu. [b] Τὸ παραυτίκα *Cass. Gr.* Aug. [c] Ἐθέλοι *Ald. Flor. Cass. Dan. Gr.* Aug. Marg. Flor. Vin. ἐθέλει. [d] Ita *Cod. vet. Stephani.* Κορινθίοις *Marg. Cl. Gr. Reg.* [e] Τἀργύριον *Marg. Reg. Cass.* Aug. [f] Ξυμπροπέμψειν *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. [g] Κωλύοιντο *Dan.*

nulla ipsorum imperata fecerunt. Quamobrem Corcyræi cum infesto quadraginta navium exercitu, et exsulibus (ut eos reducturi) ac Illyriis *in armorum societatem* assumtis, bellum illis intulerunt. Urbem autem obsidentes, denuntiarunt, ut et de Epidamniis, qui vellet, et peregrini impune abirent, alioqui ut hostes tractatum iri. Sed cum *Epidamnii illis* non parerent, Corcyræi quidem (ille autem locus est Isthmus) urbem obsidere cœperunt.

27. Corinthii vero, postquam nuntii Epidamno *ad ipsos* venerunt, qui urbem obsideri nuntiarunt, exercitum parare cœperunt. Simul etiam coloniam Epidamnum deducendam edixerunt, ea lege, ut qui vellet *illuc* iret, pari *jure*, parique *honore cum cæteris civibus futurus.* Quod si quis protinus cum *cæteris* navigare nollet, et tamen coloniæ particeps esse vellet, numeratis quinquaginta drachmis Corinthiis *ei in urbe* remanere *licere dixerunt.* Fuerunt autem permulti, et qui navigarunt, et qui pecuniam numerarunt. Rogarunt etiam Megarenses, ut suis navibus se comitari vellent, si forte suæ

λύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ [h]Παλῆς Κεφαλλήνων, τέσσαρσι. καὶ Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἳ παρέσχον πέντε. [i]Ἑρμιονῆς δὲ, μίαν· καὶ Τροιζήνιοι, δύο· Λευκάδιοι δὲ, δέκα· καὶ Ἀμπρακιῶται, ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ᾔτησαν, καὶ Φλιασίους· Ἠλείους [k]τε ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα, καὶ τρισχίλιοι ὁπλῖται.

κη΄. [l]Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν, ἐλθόντες [m]εἰς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ φρουρούς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς [n]Ἐπιδάμνου. [o]εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφότεροι ξυμβῶσιν. ὁποτέρων δ' ἂν δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. ἤθελον δὲ καὶ [p]τῷ ἐν Δελφοῖς μαντείῳ ἐπιτρέψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἴων ποιεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσεσθαι ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι

[h] Παλῆεις κεφαλήνων τέσσαρσιν *Cass.* Sed Παλῆεις ex emendat. manus recentis, quæ εις fecerat, abrasis quæ antea post η scripta fuerant. Παλεῖς Κεφαλλήνων τέσσαρσιν Aug. Sed manus recentior super ει scripsit ῆ. [i] Ἑρμιονεῖς *Ar.* Aug. Bas. ex emendatione. Sed Ἑρμιονῆς a prima manu. [k] Δὲ *Cass.* Aug. [l] Ἐπειδή τε *Marg.* Ἐπεὶ δὲ *Ar. C. Gr.* et *Dan.* Mosqu. [m] Ἐς *Cass.* Aug. [n] Τοῦ Ἐπιδάμνου *Gr.* [o] Ita *Steph.* 2. ex *Cod. vet.* Εἰ δ' ἔτι *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [p] Ἐν τῷ ἐν Δ. *Gr.* et paullo ante Πελοποννήσσῳ.

navigationis cursus a Corcyræis impediretur. Illi vero cum illis navigare octo navibus parabant, et Palenses Cephalleniorum, quatuor. Epidaurios quoque rogarunt, qui quinque præbuerunt. Hermionenses vero, unicam. Et Trœzenii, duas. Leucadii, decem. Et Ambraciotæ, octo. A Thebanis vero, et Phliasiis pecunias petierunt, ab Eleis naves vacuas et pecunias. Ipsorum vero Corinthiorum naves triginta, et tria militum gravis armaturæ millia parabantur.

28. Postquam vero Corcyræi hunc apparatum audierunt, Corinthum profecti cum Lacedæmoniis, Sicyoniisque legatis, quos sibi adjunxerant, jusserunt Corinthios præsidia et *novos* colonos Epidamno deducere, ut ex urbe, quæ ad eos nihil pertineret. Quod si eam sibi vendicare pergerent, in Peloponneso, apud illas civitates, de quibus inter utrosque convenisset, volebant jure disceptare; utris autem colonia fuisset adjudicata, hos ea potiri. Quinetiam oraculo Delphico *rem controversam* committere volebant. Sed bellum fieri non sinebant, *idque dissuadebant:* alioqui, si illi vim *sibi* facerent, dicebant se coactum iri auxilii *præsidiique* causa, illos sibi facere

οὓς οὐ βούλονται, ἑτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελείας ἕνεκα. οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἢν τάς τε ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου [q] ἀπαγάγωσι, [r] βουλεύσεσθαι. [s] πρότερον δὲ, οὐ καλῶς ἔχειν, τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, [t] ἑαυτοὺς δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, [u] ἢν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ [x] ἀπαγάγωσι, ποιήσειν ταῦτα. ἕτοιμοι δὲ εἶναι καὶ [y] ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

κθʹ. Κορίνθιοι [z] δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες, καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεροῦντα Κερκυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, δισχιλίοις τε ὁπλίταις, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον, Κερκυραίοις ἐναντία [a] πολεμήσοντες. ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεὺς ὁ [b] Πελλίκου, καὶ Καλλικράτης ὁ [c] Καλλίου, καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους. τοῦ δὲ πεζοῦ, Ἀρχέτιμός τε ὁ [d] Εὐρυτίμου, καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. [e] ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ

[q] Ἀπαγάγωσι *Marg. C. Gr. Ar. Ald. Flor. Bas.* [r] Βουλεύσασθαι *Marg. Ald. Flor.* Mosqu. βούλεσθαι et marg. βουλεύσεσθαι. [s] Πρότερον δ᾽ οὐ *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* Aug. [t] Αὐτοὺς *Ar. C. Cl. Gr. Flor. Reg. Cass.* Aug. [u] Ἢν ἐκεῖνοι *Reg.* [x] Ἀπαγάγωσι *Reg. Cass.* Aug. [y] Ὥστε deest *Ar. C. Dan.* [z] Hanc particulam locum depravare existimat *Stephanus*. [a] Πολεμήσαντες *Flor.* [b] Πελλίχου *Stephani Cod. Ar. C. Cl. Gr. Flor. Bas. Reg. Cass. Vasc.* Aug. [c] Μαλλίου *Ar.* [d] Ἐρυτίμου *Dan.* Mosqu. [e] Ἐπειδὴ δ᾽ ἐγένοντο *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο *Gr.* Mosqu. Male, judice WASS.

amicos, quos nollent, alterutros eorum, qui potentia tunc præstarent Corinthii vero ipsis responderunt, si naves et barbaros ab Epidamno abducerent, se consultaturos. Nam ante, rem non bene se habere *dicebant*, si illi quidem obsiderentur, ipsi vero judicio contenderent. Contra vero Corcyræi dicebant, se ista facturos, si et illi abducerent eos, qui Epidamni erant. Se etiam paratos esse *dicebant*, ut utrique *suo* loco manerent, fœdusque facerent, tantisper dum judicium fieret.

29. At Corinthii nihil horum facere, nec *ipsis* parere voluerunt: sed postquam ipsorum naves plenæ fuerunt, et socii adfuerunt, caduceatore præmisso, qui Corcyræis bellum prius indiceret, portu solventes cum septuaginta et quinque navibus, et duobus millibus gravis armaturæ militum, Epidamnum versus navigarunt, bellum Corcyræis illaturi. Navibus autem præerat Aristæus Pellicæ, et Callicrates Calliæ, et Timanor Timanthis *filius*. Peditatui vero Archetimus Eurytimi, et Isarchidas Isarchi *filius*. Postquam autem ad agri Anactorii Actium pervenerunt, ubi templum est Apollinis, in faucibus sinus Ambra-

τῷ σόματι τοῦ [f] Ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμψαν αὐτοῖς [g] ἐν ἀκατίῳ ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα ἐπλήρουν, ζεύξαντές τε τὰς παλαιὰς, ὥστε [h] πλωΐμους εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κήρυξ τε ἀπήγγειλεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὖσαι ὀγδοήκοντα (τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρκουν) [i] ἀνταναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι [k] παραπολὺ, [l] καὶ ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. [m] Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογίᾳ, ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδόσθαι, Κορινθίους δὲ δήσαντας ἔχειν, ἕως ἂν [n] ἄλλο τι δόξῃ.

λ΄. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ [o] Λευκίμνῃ, τῆς [p] Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέ-

[f] Ἀμπρακιακοῦ *Reg.* [g] Ἐν Ἀκτίῳ ἀπεροῦντα *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas.* rejicit *Steph.* pariter ac alteram lectionem marginalem, καὶ ἐναντία ἀπεροῦντα. Ἐν Ἀκτίῳ etiam *Cass.* et *Dan.* sed *Gr.* ἀκατίῳ ex emendat. ἐν ἀκτίῳ Aug. sed manu rec. emend. ἀκατίῳ. [h] Πλοίμους *Reg.* et mox κήρυξ ἀπήγγειλεν, et καὶ νῆες αὐτοῖς. In Aug. quoque πλοΐμους. Sed manus rec. o mutavit in ω. [i] Ἀνταναγόμενοι *Ar. C. Cl. Ald. Flor. Bas.* improbat *Steph., Reg. Cass.* Aug. [k] Παρὰ πολὺ *Cass.* Aug. [l] Καὶ ναῦς τε πεντεκαίδεκα etc. *Ald. Flor. Bas.* Καὶ ναῦς τε πέντε καὶ δέκα διέφθειραν τῶν πολεμίων *Ar. C.* Καὶ ναῦς τε πέντε καὶ δέκα *Gr.* Immo *Gr.* auctore Duck. καὶ ναῦς τε πεντεκαίδεκα. [m] Τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ *Marg. Bas. Vasc.* [n] Ἄλλό τι *Reg.* et sic ubique. *Cass. Vasc.* Aug. Ἀλλό τι *Gr.* et *Idem* mox τρόπαιον. [o] Λευκίμμῃ *Reg. Cass.* Aug. ut et pag. seq. [p] Κερκυραίας *Ar. C. Dan.*

cii, Corcyræi caduceatorem ipsis * ad Actium præmiserunt, qui vetaret *illos* contra se navigare: simul etiam naves impleverunt, et † vetustas quidem junxerunt, *et jugis aptarunt*, ut navigationi idoneæ essent; alias vero refecerunt. Sed postquam caduceator nihil pacatum a Corinthiis renuntiavit: et ipsorum naves numero octoginta jam expletæ fuerunt, (nam quadraginta *naves* Epidamnum obsidebant) obviam *hosti* processerunt, et acie instructa navalem pugnam commiserunt. Et Corcyræi longe superiores fuerunt, et XV Corinthiorum naves profligarunt. Eodem autem die ipsis accidit, ut et illi, qui Epidamnum obsidebant, *Epidamnios* ad deditionem redigerent, ea conditione, ut peregrinos quidem venderent: Corinthios vero in vinculis servarent, donec aliquid aliud *victoribus* videretur de *ipsis statuere.*

30. Post hoc navale prœlium Corcyræi, cum tropæum in Leucimna Corcyræ promontorio statuissent, cæteros quidem captivos, quos ceperant, interfecerunt: Corinthios ve-

* In navigio actuario *Valla* et *Steph.* In celoce *Acacius.* Huds.
† Vetustis armamenta aptant. *Acacius.* Idem.

κτειναν, Κορινθίους δὲ δήσαντες εἶχον. ὕστερον δὲ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσημένοι ταῖς ναυσὶν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἁπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα [q] τὴν Κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς ἔτεμον, καὶ Κυλλήνην τὸ Ἠλείων [r] ἐπίνειον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον [s] τοῖς Κορινθίοις. τοῦ τε χρόνου [t] τὸν πλεῖστον μετὰ [u] τὴν ναυμαχίαν [x] ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης, καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες [y] ἔφθειρον. μέχρις οὗ Κορίνθιοι περιϊόντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ [z] στρατιὰν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο [a] ἐπὶ Ἀκτίῳ, καὶ περὶ τὸ Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ ναυσί τε καὶ πεζῷ. [b] ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι, χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἑκάτεροι.

λα΄. Τὸν δ' [c] ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν ὕστερον, οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν

[q] Τῶν Κορινθίων *Reg.* [r] Ἐπίνειον *Ar. C.* Permutant profecto Scribæ veteres recentesque η et ι vocales literas, nonnunquam errore haud levi. Ἐπήνειον etiam *Dan.* [s] Τοῖς deest *Ar. C. Cl. Ald. Bas. Cass.* Aug. [t] Τὸ πλεῖστον *Ar. Gr. C.* [u] Τῆς ναυμαχίας *Marg.* [x] Ἐκράτουν *Reg. Cass.* Aug. [y] Ἔφθειραν *Marg. Ar. Gr. Vasc.* [z] Στρατείαν *Ar. C. Dan.* [a] Ἐπ' Ἀκτίῳ *Gr.* [b] Ἐπέπλεον δὲ *Ar. C. Gr.* [c] Ἐνιαυτὸν τοῦτον πάντα *Marg.* quod ferri posse existimat *Steph.*

ro vinctos asservarunt. Postea vero, quum Corinthii, sociique navali prœlio victi domum rediissent, Corcyræi imperium totius maris, quod est in illis regionibus, adepti sunt, et navibus ad Leucadem Corinthiorum coloniam profecti, agrum vastarunt, et Cyllenen, Eleorum navalia, incenderunt, quod naves pecuniasque Corinthiis præbuissent. Et post illud navale prœlium maxima ejus anni parte, maris illius imperium obtinuerunt, et Corinthiorum socios infesta classe navigantes vexarunt. Donec Corinthii æstate jam adventante, navibus, exercituque misso, cum ipsorum socii laborarent, ad Actium et circa Chimerium Thesprotidis castra posuerunt, ut et Leucadem et cæteras civitates, quotquot sibi erant amicæ, suo præsidio tutarentur. Corcyræi vero et navibus et peditatu in Leucimna e regione *hostium* castrametati sunt. Et neutri contra alteros navigabant: sed ea æstate stativa opposita habentes, hyeme jam adventante domum utrique se receperunt.

31. Toto autem post hoc prœlium, et insequenti anno, Corinthii

πρὸς Κερκυραίους πόλεμον, ἐναυπηγοῦντο, καὶ παρεσκευάζοντο [d] τα κράτιστα [e] νεῶν στόλον, ἔκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου [f] ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῷ πείθοντες. πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν γὰρ οὐδενὸς [g] Ἑλλήνων ἔνσπονδοι, οὐδὲ [h] ἐπεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς, οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς, ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους, ξυμμάχους γενέσθαι, καὶ ὠφέλειάν τινα πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὑρίσκεσθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι, πυθόμενοι ταῦτα, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ [i] Κερκυραίων ναυτικῷ καὶ τὸ [k] αὐτῶν προσγενόμενον, ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον, ᾗ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας, ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ [l] μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε.

λβ'. "ΔΙΚΑΙΟΝ, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς, μήτε εὐεργεσίας μεγάλης, μήτε ξυμμαχίας [m] προυφειλομένης, ἥκοντας παρὰ τοὺς πέλας ἐπικουρίας (ὥσπερ καὶ ἡμεῖς

[d] Τὰ κράτιστα *Reg. Cass. Gr. Vasc.* Aug. [e] Τῶν νεῶν *Gr.* [f] Ἐγείροντες *Gr. Ar. C. Dan.* [g] Ἀλλήλων ἐνσπ. *Gr.* sed emendatus erat in prima litera error scribentis, ε supra α posito. [h] Ἐσεγράψαντο *Marg.* Ἐπεγράψαντο *Cl.* quod malit *Steph.* Ἐσεγράψαντο *Cass.* Aug. [i] Κερκυραίῳ ναυτικῷ τὸ sine καὶ *Cass.* Aug. Sed rec. manus adscr. καὶ. [k] Ἀττικὸν *Marg. Gr. Cl.* et *C.* ex emend. Sed hanc lectionem ex aliqua margini adscripta expositione irrepsisse putat *Stephanus.* Ἀττικὸν etiam *Reg.* et *Cass.* Paulo post ᾗ βούλωνται *Gr.* [l] Μὲν deest *Fl.* [m] Προσφιλομένης *Marg.* 1. *Ar. C. Bar. Gr. Ald. Bas.* Καὶ προσοφειλομένης *Marg.* 2. Bas. cod. utramque lectionem rejicit *Stephanus.* προσφειλομένης *Reg.* ed. Bas. et mox Ὅτι τε οὐκ ἐπιζήμια.

graviter ferentes bellum contra Corcyræos susceptum, naves compegerunt, et navalem expeditionem optime pararunt, remiges cum ex ipsa Peloponneso, tum ex reliqua Græcia cogentes, *eosque* mercede solicitantes. Corcyræi vero audito illorum apparatu timere cœperunt, et (nam cum nulla Græcorum civitate fœdere erant conjuncti, neque aut in Atheniensium, aut Lacedæmoniorum fœderibus se adscripserant) visum est ipsis ad Athenienses proficisci, et societatem cum illis contrahere, et operam dare, ut aliquod auxilium ab ipsis impetrarent. Corinthii vero, his *rebus* auditis, legatos et ipsi Athenas miserunt, *ut Athenienses orarent,* ne præter Corcyræorum classem, ipsorum quoque *classis hostibus* adjuncta, sibi impedimento esset, ne bellum arbitratu suo gererent. Itaque coacta concione in disceptationem venerunt. Atque Corcyræi quidem hæc verba fecerunt.

32. "*Æquum* est, viri Athenienses, ut qui ad alios auxilii implorandi causa (quemadmodum nos quoque nunc facimus) veniunt, præsertim si nulla magna beneficia exstent in eos

νῦν) δεησομένους, ἀναδιδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν, ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ μὴ, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια· ἔπειτα δὲ, ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἕξουσιν. εἰ δὲ τούτων μηδὲν [n] σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίζεσθαι, ἢν ἀτυχῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἐχυρὰ ὑμῖν [o] παρέξεσθαι, ἀπέστειλαν ἡμᾶς. τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρός τε [p] ὑμᾶς ἐς τὴν χρείαν ἡμῖν ἄλογον, καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα [q] αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἀξύμφορον. ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν τῷ [r] προτοῦ [s] χρόνῳ ἑκούσιοι γενόμενοι, νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἥκομεν, καὶ ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἔρημοι δι' αὐτὸ [t] κατέστημεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη. τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ [u] καταμόνας ἀπεωσάμεθα Κορινθίους. ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος

[n] Σαφῶς *Marg. Reg.* non probat *Steph.* Mox post ὀργίζεσθαι ab emend. additum in cod. Bas. αὐτοῖς. [o] Παρέξασθαι *Bar.* [p] Legitur etiam ἡμᾶς: sed minime dubium est, quin vera lectio sit ὑμᾶς. *Steph.* [q] Αὐτῶν malit *Steph.* ut *Gr. Cl. Ar. C.* et *Reg. Cass. Vasc.* Aug. [r] Πρὸ τοῦ *Cass.* [s] Χρόνῳ deest *Cod. vet. Stephani*; ac suspicari quis possit ex scholio irrepsisse. *Steph.* Deest etiam *Reg. Cass.* Aug. Mosqu. sed in *Reg.* inter versus recentiore manu χρόνου. [t] Κατίσταμεν *Marg.* καθίσταμεν *Ar. C. Cl.* Bas. Mosqu. καθίστημεν *Gr. Bar. Ald. Flor.* καθίσταμεν *Reg. Cass. Marg. Steph.* Κατίσταμεν, quod e *Marg.* adfert *Huds.* est in *Marg. Port.* et in Aug. [u] Κατὰ μόνας *Cl. Gr.* Paullo ante τὴν μὲν γενομένην *Reg.* sed οὖν inter vers. script. rec. manu.

ante collata, nec ipsis ulla cum illis intercedat societas ante inita, primum demonstrent, sua postulata maxime quidem utilitati fore *illis, a quibus societatem, auxiliumque petunt*, sin minus, saltem non detrimento: deinde vero, se firmam ipsis gratiam habituros. Sed si nihil horum perspicuum fecerint, non indigne ferant, si *postulata* non impetrarint. Corcyræi igitur persuasum habentes, se hæc quoque vobis manifeste probaturos, nos societatem petituros miserunt. Accidit autem, ut idem institutum nobis sit et inconsultum apud vos, in hoc negotio, in quo vestra opera egemus, et in nostris rebus in præsentia *nobis* parum commodum. Nam cum nunquam antehac cujusquam socii voluntarii fuerimus, nunc hoc *ipsum* ab aliis petituri venimus, simul etiam in præsenti bello, quod cum Corinthiis gerimus, propter hoc *nostrum priscum institutum* deserti sumus ab omnibus. Et nostram illam, quæ prius prudentia videbatur, quod, societate cum aliis inita, ob amicorum consilia, eorumque arbitrio simul periclitari nollemus, nunc in manifestam imprudentiam et imbecillitatem constat esse mutatam. Nos igitur soli Corinthios in superiore navali prœlio repulimus. Verum quia majore apparatu tam ex Peloponneso, quam ex reliqua Græcia

ἐφ' ἡμᾶς ὥρμηνται, καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὁρῶμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι, καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα [x] ὑπ' αὐτοῖς· ἀνάγκη καὶ ὑμῶν, καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι· καὶ ξυγγνώμη, εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτίᾳ, τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ ἐναντία τολμῶμεν.

λγ'. " [y] Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἡ [z] ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας. πρῶτον μὲν, ὅτι ἀδικουμένοις, καὶ οὐχ ἑτέρους βλάπτουσι, τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε· ἔπειτα, περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι, ὡς ἂν μάλιστα [a] μετ' ἀειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν [b] καταθήσεσθε. ναυτικόν τε κεκτήμεθα, πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν, πλεῖστον. καὶ σκέψασθε, τίς εὐπραξία σπανιωτέρα, ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, [ἢ,] εἰ ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν [c] προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ [d] κινδύνου καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτήν· καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς, ἀρετὴν, [e] οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε, χάριν, [f] ὑμῖν δ' αὐτοῖς, ἰσχύν· ἃ ἐν τῷ [g] παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις

[x] 'Επ' αὐτοῖς *Marg. Cam.* sed altera lectio 'Αττικωτέρα. [y] Γενήσεται δὲ καὶ ὑμῖν *Reg.* [z] Ξυμμαχία *Marg. Flor.* ita et *Valla*, non probante *Steph.* Etiam *Reg. Vasc.* sed *Reg.* in marg. manu rec. ξυντυχία. [a] Μετὰ *C. Reg. Cass.* Aug. [b] Καταθῆσθε *Cass.* Aug. [c] Προσγενήσεσθαι *Marg.* [d] Κινδύνων *Marg.* improbat *Steph. Reg. Cass.* Bas. Aug. [e] Οἷς δ' ἐπαμυνεῖτε *Cass.* Aug. [f] 'Υμῖν δὲ αὐτοῖς *C.* [g] Παρόντι *Marg. Bar. Cl. Ald. Flor. Bas.*

contra nos veniunt, quia etiam videmus nos domesticis tantum viribus fretos non posse incolumes evadere, simul etiam *quia* magnum est periculum, *quod cæteris Græcis imminet*, si in illorum potestatem redigamur; *idcirco* et vestra et cujuslibet alius auxilia implorare *nobis* est necesse. Et venia est danda, si non malitia: sed potius opinionis errore, superiori nostræ quieti res contrarias *nunc* audemus.

33. "Quod si *nos* audieritis, hæc nostræ necessitatis societas vobis multis de causis in honorem cedet et emolumentum. Primum quidem, quia *nobis*, qui injuriam accipimus, nec aliis injuriam facimus, opem feretis. Deinde vero, quia, si *nos*, in maximarum rerum discrimen adductos, recipiatis, beneficium cum æterno testimonio quam optime *apud nos* collocabitis. Classem autem, vestra excepta, maximam habemus. Quare considerate, quænam magis singularis vestræ prosperitatis occasio, quæve hostibus damnosior esse possit, quam si *ea* potentia quam vobis esse adjunctam magnæ pecuniæ, magnæque gratiæ anteposuissetis, *si, inquam*, ea *nunc* adsit, sponte sua, sine periculo, et sumtu seipsam *vobis* tradens: præterea apud multos quidem afferens gloriam; illis vero,

δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη. καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι, οἷς ἐπικαλοῦνται, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἧσσον διδόντες ἢ ληψόμενοι [h] παραγίνονται. τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὅνπερ χρήσιμοι ἂν εἴημεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἴεται ἔσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει, καὶ οὐκ αἰσθάνεται, τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμησείοντας, καὶ τοὺς Κορινθίους δυναμένους [i] παρ' αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας [k] ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν [l] ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ' [m] αὐτῶν μετ' ἀλλήλων στῶμεν· [n] μηδὲ δυεῖν φθάσαι ἁμάρτωσιν, ἢ κακῶσαι ἡμᾶς, ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. [o] Ὑμέτερον δέ γ' αὖ ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν, διδόντων, ὑμῶν δὲ, δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν [p] αὐτοῖς μᾶλλον, ἢ ἀντεπιβουλεύειν.

λδ'. "Ἢν δὲ λέγωσιν, ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθέτωσαν, ὡς πᾶσα ἀποικία, εὖ μὲν πάσχουσα, τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικου-

nullo modo ferri potest, inquit *Steph.* Sic quoque *Cass.* Aug. In Bas. vero ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ. Sic Mosqu. et marg. Ald. Vin. [h] Παραγίγνονται *Bar. Ald. Flor. Bas. Gr.* Mox pro δι' ὅνπερ in Aug. est: διόπερ. Sed manus rec. emend. δι' ὅνπερ. [i] Παρ' αὐτοῖς *C. Cl. Ar. Gr.* quod malit *Portus.* sic *Reg. Cass.* Aug. [k] Ὑμᾶς *Ald. Flor. Bas.* et mox Ἡμετέραν *Ar. C. Ald.*; marg. Ald. Vin. ἡμᾶς et ὑμετέραν. [l] Ἐγχείρησιν *Marg. Ar. C.* rejicit *Steph.* Sic et *Dan.* et ex emend. *Reg.* [m] Αὐτοὺς *Gr.* Aug. *Flor.* [n] Μηδὲ δυεῖν *C.* In Aug. μὴ δὲ δυεῖν. [o] Ἡμέτερον *Cl. Cass.* et ex emend. *Reg.* et uterque δὲ αὖ. Aug. Ὑμέτερον Ἀθηναῖοι ἔργον. *Dan.* Sed qui primitus *Codicem* exaraverat, spatium vacuum reliquerat, in quo deinde alius ex conjectura, ut videtur, scripserat Ἀθηναῖοι. [p] Αὐτοῖς om. *Cl.*

quibus opem feretis, gratiam, et vobis ipsis, potentiam. Quæ omnia ex omni temporum memoria perpaucis simul contigerunt; paucique sunt, qui *illis*, a quibus belli societatem petunt, præsidium ac ornamentum majus daturi, quam *ab ipsis* accepturi veniant. Bellum autem, in quo *vobis* utiles esse poterimus, si quis vestrum sit, qui nullum fore arbitretur, *is* profecto fallitur opinione, nec videt, Lacedæmonios, vestræ potentiæ metu, belli gerendi cupidos esse, et Corinthios * per se validos vobisque inimicos esse, et, dum nos primos nunc aggrediuntur, viam sibi ad vos invadendos sternere, ne communi odio in eos conspiremus: neve alterutro frustrentur, ut aut nobis damnum priores inferant, aut sibimet firmitudinem comparent. Cum igitur nos quidem societatem offeramus, vos vero *eam* accipiatis, illos antevertere, et insidias anticipare potius, quam insidiantibus contra insidiari, vestræ sunt partes.

34. "Quod si dixerint, iniquum esse suos colonos a vobis recipi, discant, omnem coloniam honore prosequi *suam* Metropolim, si beneficiis ab ea

* Apud ipsos [Lacedæmonios] auctoritate valere. *Portus* et *Cast.* HUDS.

μένη δὲ, ἀλλοτριοῦται. [q] οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι [r] ἐκπέμπονται. ὡς δὲ ἠδίκουν, σαφές ἐστι. προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου [s] ἐς κρίσιν, πολέμῳ μᾶλλον ἢ τῷ ἴσῳ [t] ἠβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω [u] τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν, ὥστε ἀπάτῃ [x] τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν, δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν. ὁ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων, ἀσφαλέστατος ἂν διατελοίη.

λε'. " Λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, δεχόμενοι ἡμᾶς, [y] μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. [z] εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' [a] ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν. καὶ δεινὸν, εἰ τοῖσδε μὲν ἀπό τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς, καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ [b] οὐχ ἥκιστα [c] ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων· ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας εἴρξουσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθέν ποθεν ὠφελείας. εἶτα

[q] Οὐδὲ γὰρ *Ar. Cl.* mox ἀλλὰ ἐπὶ *Gr.* Mox pro ὅμοιοι in Cass. et Aug. ὁμοῖοι. [r] Ἐκπέμπεται *Marg. Ar. C.* respiciendo ad nomen vicinius ἀποικία. Ἐκπέμπονται magis Thucydideum esse fatetur *Steph.* ita ut ad ἄποικοι referri possit. Ἐκπέμπεται εἶναι *Dan.* Mosqu. [s] Εἰς *Reg.* Aug. [t] Τὰ ἐγκλήματα ἐβουλήθησαν μετελθεῖν *Marg.* Ἐβουλήθησαν etiam *Reg. Cass. Gr.* Aug. [u] Τὶ deest *Ar.* [x] Τε abest *Ar. C. Dan.* Mox παράγεσθε in Aug. ex emend. παράγεσθαι. [y] Οὐδετέρων *Marg.* [z] Εἴρηται δὲ *Ar.* [a] Ὁποτέροις *Dan.* [b] Οὐχήκιστα *C. Ald. Cass.* [c] Ὑπὸ *Dan.*

afficiatur; sed si *ab ea* injuriam accipiat, alienari. Nec enim emittuntur ea conditione, ut sint servi: sed ut cum iis, qui *domi* relinquuntur, æquali jure sint. Quod autem *isti nobis* injuriam fecerint, perspicuum est. Nam ad judicium de Epidamni controversia provocati, crimina, *quæ nobis objiciunt,* armis quam jure persequi maluerunt. Atque *ea,* quæ in nos *suos* cognatos faciunt, vobis sint documento, ne ab ipsis in fraudem inducamini, neve *ipsis, auxilium* petentibus, ex tempore morem geratis. Quem enim minime pœnitet beneficiorum in inimicos collatorum, *is* vitam tutissime degit.

35. " Neque vero fœdera frangetis, quæ cum Lacedæmoniis fecistis, si nos recipiatis, quia neutrorum socii sumus. In illis enim dictum est; quæcunque de Græcis civitatibus cum nullis societatem habet, ei licere ad utras partes libuerit accedere. Et sane iniquum fuerit, si istis quidem liceat classem instruere cum ex fœderatis civitatibus, tum etiam præterea ex reliqua Græcia, præcipue vero ex iis *civitatibus,* quæ vestro imperio parent: nos vero a præsenti hac, et, *in medio posita* societate, et ab alio undecunque auxilio arceant. Deinde vero in criminis loco ponant, si persuasum vobis fuerit, quod peti-

ἐν ἀδικήματι θήσονται, πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτίᾳ ἡμεῖς, μὴ πείσαντες ὑμᾶς, ἕξομεν. ἡμᾶς μὲν γὰρ, κινδυνεύοντας καὶ οὐχ ἐχθροὺς ὄντας, [d] ἀπώσεσθε. τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν [e] ὄντων [f] καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν [g] προσλαβεῖν περιόψεσθε, ἣν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κἀκείνων κωλύειν [h] τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους, ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅ, τι ἂν πεισθῆτε, ὠφέλειαν· μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους, βοηθεῖν· (πολλὰ δὲ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπείπομεν, τὰ ξυμφέροντα ἀποδείκνυμεν· καὶ μέγιστον, [i] ὅτι οἵ τε αὐτοὶ πολέμιοι [k] ὑμῖν ἦσαν (ὅπερ σαφεστάτη πίστις) καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης, οὐχ ὁμοία ἡ ἀλλοτρίωσις·) ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἐᾷν κεκτῆσθαι ναῦς. εἰ δὲ μὴ, ὅστις [l] ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

[d] Ἀπώσεσθαι et mox γενήσεσθαι *Bar.* Mox τῶνδε καὶ in Mosqu. [e] Ὄντων abest *Dan.* it. in Mosqu.; in marg. Dan. recent. manu scriptum. [f] Καὶ ἐπιόντων om. *Cl.* et mox καὶ ante ἀπὸ *Reg.* [g] Προλαβεῖν legebat *Valla*; improbante *Steph.* [h] Τὰς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφορίας *Marg. Ar. C.* In Bas. et Ald. Vin. marg. paullo post: μάλ. δὴ. [i] Ὅτι τε οἱ αὐτοὶ *Cass.* Aug. Sed in Aug. manu rec. τε post ὅτι superscr. [k] Ἡμῖν *Marg. Ar. Bar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan.* Aug. Basil. cod. deinde in Bas. ed. ὥσπερ. *Schol.* Demosth. [l] Ἐχυρώτατος *Marg. Ar. Cl. C. Bas.* placet *Stephano. Camer. Reg. Dan. Cass.* de *Bas.* fallitur *Huds. Idem* in textu ediderat ὀχυρώτατος, quod mutatum voluit Clar. *Wasse.* Ita in Ald. Flor. et Bas. Paullo ante in Aug. pro δύνασθε superse. δύναισθε.

mus. Nos vero longe majorem vos insimulandi materiam habebimus, nisi rem vobis persuadeamus. Nos enim periclitantes, nec vobis inimicos, repelletis. Istos vero, qui sunt vestri hostes, et qui contra *vos* veniunt, non solum non impedietis: sed etiam insuper copias ex vestra ditione *sibi* comparare sinetis, quas non est æquum: at *oportet* aut illorum quoque milites mercede conductos impedire, quos ex *agro* vestro *cogunt*, aut nobis etiam auxilium mittere, quocunque modo vobis visum fuerit. Potissimum vero *vos nobis* in societatem aperte receptis opem ferre *decet.* Multas autem commoditates (quemadmodum nostræ dictionis initio monuimus) *vobis* demonstramus, præcipueque quod eosdem habemus hostes, (quod certissimum est argumentum) eosque non infirmos: sed qui nocere iis, qui a se defecerint, valeant. Cum autem navalis, ac non terrestris societas (*vobis*) offeratur, alienatio par non est. Quamobrem *oportet vos* potissimum quidem (si potestis) operam dare, ut nullos alios classem possidere sinatis: sin minus, ut eorum amicitiam *vobis* concilietis, qui *classe* sint munitissimi.

λϛʹ. "Καὶ ὅτῳ τάδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ, μὴ, δι' αὐτὰ πειθόμενος, τὰς σπονδὰς [m] λύσῃ, γνώτω τὸ μὲν δεδιὸς [n] αὐτοῦ, ἰσχὺν ἔχον, τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον· τὸ δὲ θαρσοῦν, μὴ δεξαμένου, [o] ἀσθενὲς ὂν, πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον. καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν [p] τὸ πλέον ἢ καὶ τῶν [q] Ἀθηνῶν βουλευόμενος· καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ [r] ὅσονοὺ παρόντα πόλεμον, [s] τὸ αὐτίκα περισκοπῶν, ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν [t] οἰκειοῦται καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου κεῖται, [u] ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν ἐᾶσαι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν, [x] τό, τε ἐνθένδε πρὸς τἀκεῖ παραπέμψαι, καὶ ἐς [y] τἄλλα ξυμφορώτατόν ἐστι. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον, τῷ δ' ἂν μὴ [z] προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε. τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια τοῖς Ἕλλησι ναυ-

[m] Λύσει *Cl.* Paullo ante *μηδ' αὐτὰ Dan.* in Aug. λύσει, sed η manu rec. superscr. [n] Αὐτοῦ *Cl. Cass. Dan. Vasc. Bas.* Aug. [o] Sic distinguit *Æ. Port.* ἄσθενὲς ὂν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον. Cod. Aug. omittit comma post ἐχθρούς. [p] Τοπλέον *Flor. Vasc. Bas.* [q] Ἀθηναίων *Ar. C.* [r] Ὅσον οὐ *C.* Ὅσον οὔπω *Marg. Bar. Ald. Flor. Bas.* Pro hac lectione faciunt alii quidam *Thucydidis* loci: ut lib. 4. ὅσον δὲ οὐδέπω παρεῖναι, et lib. 6. ὅσον οὔπω πάρεισι. Ὅσον οὐ *Cass. Camer.* Aug. Bas. cod. [s] Τοαυτίκα *Flor. Bas.* [t] Οἰκειοῦται καὶ πολεμεῖται *Marg. Ar.* Marg. Ald. Vin. πολεμεῖται. Οἰκειοῦται τε καὶ πολεμεῖται *C.* Οἰκειοῦταί τε καὶ *Cl.* Οἰκειοῦταί τε καὶ πολεμοῦται *Bar. Ald. Flor. Bas.* Πολεμοῦται magis Thucydideum esse, quam πολεμεῖται, existimat *Steph.* Cum *Marg.* et *Ar.* consentit *Dan.* cum *Bar. Ald.* et *al. Edd. Cass.* Aug. [u] Ὥστε deest *Ar. C.* et *Dan.* [x] Τότε ἐντεῦθεν *Ar. C.* ἐντεῦθεν etiam *Dan.* [y] Τὰ ἄλλα *Ar. C.* Aug. *Reg. Cass.* et hic præterea ξυμφερώτατον, ut Aug. Sed manus rec. τῷ ι supersc. ο. [z] Πρόεσθε *Marg.* et (ut videtur) *Scholiastes.* non probat *Steph.*

36. "Si quis vero hæc, quæ *a nobis* dicuntur, utilia quidem existimet: sed metuit, ne iis obsequendo fœdera frangat, sciat suum quidem metum viribus armatum adversariis majorem terrorem incussurum: fiduciam vero *suam*, si *nos in societatem* non receperit, infirmam, potentibus hostibus minus formidolosam futuram. Simul etiam *sciat ille*, se nunc non magis de Corcyra, quam de Athenis etiam consultare, seque non optime illis prospicere, quum præsentem rerum statum, *pacemque* spectans, ad futurum, et tantum non præsens bellum, urbem *sibi* adjungere dubitat, quæ maximis cum momentis amica redditur inimicave. Sita enim est in loco opportuno ad trajiciendum in Italiam et Siciliam, ita ut nec inde classem contra Peloponnesios venire sinat, et eam, quæ hinc venit, in illa loca deducat, quinetiam aliis in rebus commoditates egregias habet. Ut autem universa et singula in brevissimam contraham summam, hinc cognoscere poteritis, nos non esse deserendos. Cum enim Græcis

τικὰ, τὸ παρ' ὑμῖν, καὶ τὸ ἡμέτερον, [a] καὶ τὸ Κορινθίων. [b] τούτων δ' εἰ περιόψεσθε, τὰ δύο [c] ἐς τὸ αὐτὸ ἐλθεῖν, καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἕξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς [d] ὑμετέραις ἀγωνίζεσθαι." Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε.

λζ'. "ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ, Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς [e] τε ἀδικοῦμεν, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἰέναι· ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε, καὶ τὴν τῶνδε χρείαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσησθε· φασὶ δὲ ξυμμαχίαν, διὰ τὸ σῶφρον, οὐδενός [f] πω δέξασθαι· τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ [g] οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν, ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς [h] τἀδικήματα οὐδὲ μάρτυρα [i] ἔχειν, οὔτε παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα, αὐτάρκη θέσιν κειμένη, παρ-

[a] Καὶ τὸ τῶν Κορινθίων *Reg.* καὶ τῶν Κορ. *Cass.* Aug. [b] Τούτων δ' ἢν εἰ *Marg. Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas.* rejicit *Steph.* [c] Ἐς ταυτὸ *Reg.* ἐς ταυτὸν *Cass.* Aug. [d] Ἡμετέραις *Ar. C. Bar. Cl. Ald. Bas.* probant *Steph.* et *Port. Reg. Cass.* Aug. [e] Τε deest *Ar.* [f] Που *C.* et *Dan.* [g] Οὐκ ἐπ' ἀρετῇ *Ar. C.* [h] Τὰ ἀδικήματα *Ar.* Mosqu. [i] Ἔχειν, παρακαλοῦντα legebat *Valla*, ut ex ejus interpretatione conjicit *Steph.* Παρακαλοῦντα etiam *Reg.* sed in *marg.* rec. manu παρακαλοῦντες.

tres sint classes memoratu dignæ, vestra, et nostra, et Corinthiorum; si harum duas per vestram negligentiam in unum coire permiseritis, et Corinthii nos præoccuparint, cum Corcyræis et Peloponnesiis simul navale bellum geretis. Sed si nos *in vestram societatem* receperitis, majore vestrarum navium numero, *nostris ad vestras additis*, cum ipsis *Peloponnesiis* dimicare poteritis." Atque Corcyræi quidem hæc dixerunt. Corinthii vero post eos hæc *verba fecerunt*.

37. "QUONIAM isti Corcyræi non solum de se in societatem recipiendis verba fecerunt: sed etiam se a nobis injuriam accepisse, et iniquo bello premi, necesse est, nos quoque utraque de re pauca primum memorare, atque sic ad reliquam orationem accedere, ut et nostra postulata *rebus vestris* tutiora mature cognoscatis, et istorum * usum *ac societatem* non sine causa repudietis. Aiunt autem *isti* se modestiæ studio nullius societatem unquam recepisse. Illi vero hoc institutum sequuti sunt, maleficii non autem virtutis studio, quia nullum *suorum* scelerum socium, nullumque testem habere, neque *aliorum opem* implorantes erubescere voluerunt. Simul etiam ipsorum urbs, quæ situ est *ad maleficia com-*

* Indigentiam *Alii.* HUDS.

ἔχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσι [k] τινὰς μᾶλλον, ἢ κατὰ ξυνθήκας [l] γίγνεσθαι, διὰ τὸ, ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας, [m] μάλιστα τοὺς ἄλλους, ἀνάγκῃ καταίροντας, δέχεσθαι. [n] κἀν τούτῳ [o] τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ [p] ξυναδικῶσιν ἑτέροις, προβέβληνται, ἀλλ᾽ ὅπως καταμόνας ἀδικῶσι· καὶ ὅπως ἐν ᾧ μὲν ἂν [q] κρατῶσι [r] βιάζωνται· οὗ δ᾽ ἂν λάθωσι, πλέον [s] ἔχωσιν· ἢν δέ που τι προσλάβωσιν, [t] ἀναισχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες (ὥσπερ φασὶν) ἀγαθοὶ, [u] ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τοσῷδε φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν, διδοῦσι καὶ [x] δεχομένοις τὰ δίκαια, δεικνύναι.

λη΄. "Ἀλλ᾽ οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους, οὔτε [y] ἐς ἡμᾶς τοιοίδε εἰσίν. ἄποικοι δὲ ὄντες, ἀφεστᾶσί τε διαπαντὸς, καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες, ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν ἐκπεμφθείησαν. ἡμεῖς δὲ οὐδ᾽ αὐτοί φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι [z] κατοικίσαι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλ-

[k] Τινὰ *Marg. Cl. Cass.* Aug. Bas. cod. [l] Γίνεσθαι *Ar. C. Dan.* [m] Μάλιστα δὲ τοὺς *Marg. Flor.* et mox ἀνάγκη *Bas.* quod probare videtur *Steph.* [n] Καὶ τοῦτο *Ar. C.* Mosqu. [o] Τὸ εὐπρεπὲς, ἄσπονδοι, *Cam.* cod. Bas. [p] Ξυναδικήσωσιν *Cl. Cass.* Aug. [q] Κρατηθῶσι *Ar. C.* Aug. Bas. cod. [r] Ita *Ald. Bas. Steph.* P. 2. Βιάζονται reliqui tam scripti quam impressi, Aug. In *Cass.* manu recent. super ο scriptum erat ω. [s] Ἔχοντες *Vasc.* Ἔχουσιν *Bas.* Aug. [t] Ἀναισχυντοῦσιν *Cass.* Aug. [u] Ὅσῳ ἂν ἀληπτότεροι *Marg.* improbat *Steph.* In *Cass.* erat spatium vacuum inter ὅσῳ et ἀληπτότεροι, erasa scriptura vetere. In cod. Bas. paullo ante: προλάβωσι. [x] Λαμβάνουσι *Marg.* quod pro interpretamento habet *Steph.* [y] Ἐς deest *Ar. C.* Εἰς *Reg.* et mox ἄποικοι δὲ ὄντες *Cass.* Aug. [z] Ἀποικίσαι malit *Steph.*

mittendum apposito, ipsos injuriarum, quas nonnullis faciunt, judices potius constituit, quam ut ex pacto *judices ab aliis* fiant; quod ad alios *ipsi* rarissime navigent, alios vero necessitate *illuc* appellentes sæpissime excipiant. Atque hac in re situm est illud decorum, quod prætendunt, se ab aliorum societate abhorruisse; non ut aliorum in sceleribus perpetrandis societatem fugerent, sed ut soli scelera perpetrarent; utque, ubi quidem potentiores essent, *aliis* vim facerent; ubi vero laterent, plus *emolumenti* haberent: et si quid præterea caperent, *id* impudenter negarent. Sed si (quemadmodum prædicant) viri essent boni, quo minus aliorum criminationibus obnoxii erant, ipsis eo magis *suam* virtutem ostendere licebat, jure *cum aliis* disceptando.

38. "Sed neque erga alios, neque erga nos tales existunt. Nam cum nostri sint coloni, *tamen* cum semper ante *a nobis* defecerunt, tum etiam nunc bellum faciunt, dicentes se, non ut maleficiis afficerentur, emissos. Nos vero respondemus, nec nos equidem idcirco ipsorum coloniam *in insula Corcyra* collocasse, ut ab ipsis contumelia afficeremur; sed ut ipsorum duces essemus, et quoad decet ab illis coleremur: cæteræ enim

λαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα. καὶ δῆλον ὅτι εἰ τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντες ἐσμὲν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν, οὐδ' [a] ἐπιστρατεύοιμεν [b] εὐπρεπῶς, μὴ καὶ διαφερόντως τὶ ἀδικούμενοι. καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε μὲν, εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι τὴν τούτων μετριότητα. ὕβρει δε καὶ ἐξουσίᾳ πλούτου, πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι, καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν, κακουμένην μὲν οὐ προσεποιοῦντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἑλόντες βίᾳ ἔχουσι.

λθ'. "Καὶ φασὶ δὴ δίκῃ πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι· ἥν γε οὐ τὸν προὔχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον [c] λέγειν τὶ, δοκεῖν δεῖ τηρεῖν, ἀλλὰ τὸν [d] ἐς ἴσον [e] τὰ ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὗτοι [f] δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγήσαντο, ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι,

[a] Ἐπιστρατεύομεν *Reg. Cass.* Aug. [b] Ἐκπρεπῶς *Marg. Cl. Valla* etiam ita legebat, et ἐπιστρατεύομεν sed nostra lectio magis placet *Stephano*, repetendo ἀπὸ κοινοῦ particulam ἂν cum ἐπιστρατεύοιμεν. Ἐκπρεπῶς *Reg. Cass. Dan.* Aug. Bas. Mosqu. [c] Λέγειν τὸ δοκεῖν, δεῖ τηρεῖν *Ar. C.* verbum τηρεῖν non occurrit in *Cod. vet. Stephani* et *Cl.* nec a *Scholiaste* agnoscitur. Τηρεῖν abest a *Cass.* Aug. et *Reg.* sed in hoc super vers. rec. manu scriptum. Λέγειν—δοκεῖν, δεῖ τηρεῖν *Dan.* Qui *Cod.* hunc passim correxit, voculam post λέγειν erasit, ac τὶ substituit, in marg. voci δεῖ adjecto: vicissim hæc, δεῖ τηρεῖν, punctis subscriptis ejicienda censuit. Λέγειν τι, δοκεῖ τηρεῖν, Aug. in Mosqu. δεῖ δοκεῖν. [d] Ἐς τὸ ἴσον præfert *Steph.* [e] Τά τε ἔργα *Bar. Cl. Reg. Cass.* Aug. [f] Δὲ οὐ *Gr.* Mosqu.

coloniæ nos honorant, et a *cæteris* colonis maxime diligimur. Atque *hinc* patet, si majori *colonorum* numero grati sumus, nos istis solis immerito esse ingratos *ac invisos*, neque bellum *ipsis* honeste illaturos fuisse, nisi etiam insignem aliquam injuriam accepissemus. Sed, quamvis peccassemus, *tamen* illis quidem gloriosum fuisset, iracundiæ nostræ cessisse; nobis vero fœdum *ac infame*, eorum moderationi vim attulisse. Sed petulantia opumque licentia, cum alia multa in nos peccaverunt, tum etiam Epidamnum, nostræ ditionis coloniam, dum *bello* vexaretur, *sibi* non vendicarunt; nobis vero auxilii causa *eo* profectis, per vim captam retinent.

39. "Et tamen dictitant, se *hac de re* judicio prius disceptare voluisse: quod *quidem* non illum, qui superior est, et qui ex tuto ad aliquam disceptationem provocat, * oportet videri servare: sed illum, qui ante disceptationem † facta verbis æquat. Isti vero non priusquam hanc urbem obsiderent: sed postquam nos *hanc injuriam* non neglecturos existimarunt, tunc vero et istam speci-

* Observare putandum est. *Alii.* HUDS.

† Factis pariter atque oratione æquitatem retinet. *Casa.* HUDS.

τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο· καὶ δεῦρο ἥκουσιν, οὐ τἀκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιοῦντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν· καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν, δέχεσθαι σφᾶς. οὓς [g] χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσιέναι, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἠδικήμεθα, οὗτοι δὲ [h] κινδυνεύουσι, μηδ᾽ ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες, τῆς ὠφελείας νῦν μεταδώσετε, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων [i] ἀπογενόμενοι, τῆς ἀφ᾽ ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἕξετε· πάλαι δὲ [k] κοινώσαντας τὴν δύναμιν, κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα [l] ἔχειν. ἐγκλημάτων δὲ [m] μόνων ἀμετόχους, [n] οὕτω τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων μὴ κοινωνεῖν.

μʹ. "Ὡς μὲν οὖν αὐτοί τε μετὰ προσηκόντων [o] τῶν τοῦ δικαίου κεφαλαίων ἐς ὑμᾶς ἐρχόμεθα, καὶ οἵδε

[g] Ἐχρῆν *Cl. Gr.* [h] Κινδυνεύουσιν *Cass.* Aug. [i] Ἀπο γενόμενοι *Marg. Ar. Bar. Cass.* [k] Κοινωνήσαντας *Marg. Gr.* non probat *Steph.* Sic etiam *Dan.* ex emendatione: nam fuerat κοινώσαντας. [l] Ἔχειν. ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων ἐρχόμεθα *Cl.* Cætera desunt. Sic quoque *Reg.* et *Cass.* Aug. Quæ desiderantur, in margine post προσήκοντα adscripta sunt in Aug. ut in Cass. Sed in *Reg.* ea, quæ in *Edd.* leguntur usque ad ὡς μὲν, ad Marginem, cætera super versus manu recent. eadem, cujus sunt Scholia, addita sunt. In *Cass.* ἐγκλημάτων etiam inductum, et in marg. manu recent. adscripta sunt, quæ desiderantur post προσηκόντων, sed pro ἐς ὑμᾶς, ibi est πρὸς ὑμᾶς. Paullo ante est in Bas. cod. ὑποβαίνοντα. [m] Μόνον ἀμετόχως *Marg. C. Bar. Ald. Flor. Bas.* Μόνους ἀμετόχους scribendum censet *Stephanus.* Ἀμετόχως *Gr.* [n] Οὕτως *Ar. C. Gr. Dan.* [o] Τῶν omitt. *Gr. Ar. C. Dan.* qui et πρὸς ὑμᾶς. Bas.

osam juris æquitatem protulerunt. Et *tamen* huc veniunt, * quamvis non solum in illis *rebus* peccarint: sed etiam ut nunc non in belli, sed in scelerum societatem suis precibus vos vocent, ac orent, ut se, nostros hostes, recipiatis. Quos oportebat, quum a periculis erant remotissimi, tunc *ad vos* accedere; non autem quando nos quidem injuriam *ab illis* accepimus, ipsi vero periclitantur; neque eo tempore, quo vos, nullo fructu ex ipsorum potentia percepto, vestra auxilia *ipsis* jam estis impertituri; et *quo tempore* vos, qui procul ab illorum facinoribus abfuistis, parem culpam apud nos sustinebitis. Jam pridem autem *oportuerat illos*, viribus vobiscum communicatis, communes etiam *rerum casus et* eventus habere. *Ut* autem solorum criminum socii non fuistis, sic etiam horum *eventorum*, quæ res gestas sequuntur, *vos* minime participes esse *oportet*.

40. "Quod igitur convenientibus *firmisque* juris argumentis instructi *huc* ad vos venerimus, isti vero violenti, ac alieni raptores sint, *jam* planum est factum. Quod autem

* Non satis habentes, quæ ipsi ea in re peccarunt, nisi etiam ut etc. *Casa.* Hudf.

βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ, δεδήλωται. [p] ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρή. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐξεῖναι παρ᾽ ὁποτέρους [q] τὶς τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων [r] ἰοῦσιν ἡ ξυνθήκη ἐστὶν, ἀλλ᾽ ὅστις, μὴ [s] ἄλλων [t] ἑαυτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται, καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι, πόλεμον [u] ἀντ᾽ εἰρήνης ποιήσει· ὃ νῦν ὑμεῖς μὴ πειθόμενοι ἡμῖν [x] πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπίκουροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων, πολέμιοι. ἀνάγκη γὰρ, [y] εἰ ἴτε μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. καίτοι [z] δίκαιοί γ᾽ ἐστὲ, μάλιστα μὲν ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μὴ, τοὐναντίον, ἐπὶ τούτους μεθ᾽ ἡμῶν ἰέναι· (Κορινθίοις μέν γε ἔνσπονδοι ἐστὲ, Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι᾽ ἀνακωχῆς [a] πώποτ᾽ ἐγένεσθε) καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι, ὥστε τοὺς ἑτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, Σαμίων ἀποστάντων, ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύνειν· φανερῶς δὲ

[p] Ὡς δ᾽ οὐκ ἂν *Reg. Cass. Gr.* Aug. Et χρὴ μαθεῖν *Cass.* Aug. [q] Τις βούλεται τῶν ἀγράφων πόλεων ἐλθεῖν *Ar. C.* Mosqu. *Dan. Gr.* Bas. [r] Ἰοῦσι *Gr.* [s] Ἄλλου *Marg. Cl. Cass.* Aug. *Reg.* sed in hoc manu recent. sup. vers. emendatum ἄλλων. In Mosqu. ἄλλους. [t] Αὐτὸν ἀποστερῶν *Reg.* Ἀποστερῶν ἑαυτὸν *Cass.* Aug. [u] Ἀντὶ *Reg.* Aug. *Cass.* [x] Πάθοιτ᾽ ἂν *Gr.* [y] Εἰ εἴητε *Dan.* sed particulam εἰ recentior manus superscripserat. [z] Δίκαιοι ἐστὶ *Ar. C. Reg. Dan. Gr.* [a] Πώποτε *C.* ποτὲ *Gr.* Πώποτε *Reg. Cass.* Aug.

ipsos salvo jure recipere non possitis, discere *nunc* oportet. Nam quamvis in fœdere sit scriptum, cuilibet civitatum fœderi non adscriptarum licere ad utras velit partes se conferre, *tamen* hoc fœdus ad illos non pertinet, qui in alterius partis fraudem veniunt: sed *ad illos*, qui, ab altera parte non deficientes, salutis præsidio indigent, et qui *recepti* recipientibus (si sapiunt) bellum pro pace non sunt allaturi. Id, quod vobis, nisi nos audiatis, nunc eveniet. Non solum enim istis auxiliares: verum etiam pro fœderatis hostes nobis eritis. Necesse enim est, si societatem cum ipsis contrahatis, ipsos quoque non absque vobis sese tueri. Sed profecto æquum est, vos præcipue quidem neutros vestris opibus juvare; sin minus, contra, nobiscum adversus hos quidem proficisci, (nam cum Corinthiis fœdere conjuncti estis: sed cum Corcyræis ne per inducias quidem fœdus unquam fecistis) neque legem constituere, ut, qui ab alteris defecerint, *ab alteris* recipiantur. Nam ne nos quidem *olim*, cum Samii *a vobis* defecissent, *et cæteri* Peloponnesii varias sententias tulissent, *dubitantes*, an ipsis auxilium esset ferendum, sen-

ἀντείπομεν, τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, [b] φανεῖται καὶ ἃ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, [c] καὶ τὸν νόμον ἐφ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ᾽ ἡμῖν θήσετε.

μα΄. "Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν ἱκανά, κατὰ [d] τοὺς Ἑλλήνων νόμους. παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος, τοιάνδε, ἣν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ᾽ αὖ φίλοι, [e] ὥστ᾽ ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγινητῶν ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον, παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· [f] καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι᾽ ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν. καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ᾽ ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἰόντες, [g] τῶν ἁπάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν. φίλον τέ γὰρ ἡγοῦνται τὸν

[b] Φανεῖτε *Codd. al.* In *Cass.* aliquid abrasum erat post τ, sed spatium minus erat, quam quod duas literas αι capere posset; in Mosqu. φανεῖται. [c] *Scholiastes* καὶ κοινὸν νόμον legisse videri queat *Steph.* Dionys. περὶ τῶν τοῦ Θουκυδ. ἰδιωμ. p. 795. hunc locum laudans, omittit ἱκανά. [d] Τοὺς τῶν Ἑλλ. *Cl.* [e] Ὅστε ἐπιχρῆσθαι *Reg. Cass.* et mox *Cass.* εἴκοσιν. Aug. ὥστε ἐπιχρῆσθαι. [f] Καὶ εὐεργεσία *Dan.* [g] Τῶν πάντων *Cl. Reg. Cass.* Aug.

tentiam vobis contrariam tulimus: sed aperte contra *illos* diximus, suos quemque socios persequi debere. Nam si eos, qui aliquod facinus patrarint, *in vestram societatem* recipiatis, et opem *illis* feratis, erunt etiam ex vestris *sociis* non pauciores, qui ad nos palam transibunt, legemque contra vos ipsos potius, quam contra nos, condetis.

41. "Atque hæc quidem sunt, quæ apud vos de jure nostro dicere habuimus, quæ ex Græcorum institutis satis sunt firma: vos vero monemus et oramus, ut eam nobis gratiam referatis, quam nobis in præsentia referendam censemus; quia non inimici sumus, ut *vos* lædamus, neque contra, amici *tales*, * ut *vestra liberalitate* abutamur. Cum enim olim ante res Medicas in bello contra Æginetas gerendo longarum navium penuria laboraretis, viginti naves *commodato* a Corinthiis accepistis. Quod nostrum beneficium, et illud *alterum, quod vobis* contra Samios *dedimus*, quum propter nos Peloponnesii auxilium ipsis non tulerunt, peperit vobis de Æginetis quidem victoriam, de Samiis vero ultionem. Atque iis temporibus hoc factum est, quibus potissimum homines, qui adversus hostes suos eunt, propter vincendi studium cætera negligunt. Nam pro amico habent eum, qui *sibi* navat operam, licet

* Ut molestiæ vobis futuri simus. *Casa, Acacius.* Huds.

ὑπουργοῦντα, ἢν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ᾖ· πολέμιόν τε τὸν [h] ἀντιστάντα, ἢν καὶ τύχῃ φίλος ὤν· ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα χεῖρον τίθενται φιλονεικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα.

μβ΄. "Ὧν ἐνθυμηθέντες, καὶ νεώτερός τις [i] παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθὼν, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς [k] ἀμύνεσθαι· καὶ μὴ νομίσῃ δίκαια μὲν [l] τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δὲ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχιστα [m] ἁμαρτάνοι, μάλιστα ἕπεται· καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου (ᾧ φοβοῦντες ὑμᾶς [n] Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν) ἐν ἀφανεῖ ἔτι κεῖται· καὶ οὐκ ἄξιον, ἐπαρθέντας αὐτῷ, φανερὰν ἔχθραν ἤδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον. ἡ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ᾖ, δύναται μεῖζον ἔγκλημα λῦσαι. μηδ᾽ ὅτι ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδόασι, τούτῳ [o] ἐφέλκεσθε. τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους, [p] ἐχυρωτέρα δύναμις, ἢ τῷ αὐτίκα [q] φανερῷ ἐπαρθέντας, διὰ κινδύνων τὸ πλέον ἔχειν.

[h] Ἀνθιστάντα *Marg. Steph.* 1. [i] Αὐτὰ παρὰ πρεσβυτέρου μαθὼν *Ar. C. Dan.* [k] Ἀμείβεσθαι *Ar. C. Dan.* Mosqu. in marg. vero: γρ. ἀμύνεσθαι. [l] Ταῦτα *Reg.* [m] Ἁμαρτάνῃ *Cl. Cass.* Aug. ἁμαρτάνοι *Gr.* ex emendat. quum fuisset ἁμαρτάνῃ. [n] Οἱ Κερκυραῖοι *Gr.* [o] Ἐφέλκεσθαι *Dan. Gr.* sed in hoc emendatum suprascr. ε. [p] Ἰσχυροτέρα *Bas.* [q] Φανερῶς *Dan.* Mosqu. Marg. Flor. Vin. habet τὸ pro τῷ.

ante fuerit inimicus: et *e contra*, hostis loco ponunt, qui adversatur, quamvis *ante* fuerit amicus; siquidem vel res domesticas propter præsentis contentionis studium male curant.

42. "Quæ vobiscum reputantes, et si qui sunt inter vos natu minores, hæc ex majoribus natu cognoscentes, parem gratiam nobis dignemini referre: neque existimetis, hæc quidem, quæ dicuntur *a nobis*, esse justa; alia vero, si bellum oriatur, esse utilia. Nam in quo quis minime peccat, utilitas potissimum *inde* sequitur. Et imminentis belli periculum (quo Corcyræi vos terrent, et ad injuriam *nobis* faciendam hortantur) adhuc est incertum. Nec *vos* decet eo commotos, manifestas ac præsentes inimicitias contra Corinthios jam suscipere: quin potius prudentiæ erit vestræ, pristinas suspiciones, propter Megarenses susceptas, minuere. Postremum enim beneficium opportune collatum, licet sit parvum, *tamen* majus *gravius-que* crimen diluere potest. Neque vero eo alliciamini, quod ad belli societatem vobis ingentem classem offerunt. Nam *hominibus conditione* paribus nullam injuriam facere firmior est potentia, quam si, repentina præsentium commodorum specie elati, majora *quædam* non sine periculis acquiramus.

μγʹ. "Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν [r] τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους ξυμμάχους [s] αὐτόν τινα κολάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιοῦμεν κομίζεσθαι, [t] καὶ μὴ, τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας, τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. [u] τὸ δ' ἴσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον ἐκεῖνον εἶναι τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ὅ, τε ὑπουργῶν, φίλος μάλιστα, καὶ ὁ ἀντιστὰς, ἐχθρός. καὶ [x] Κερκυραίους τε τούσδε, μήτε ξυμμάχους [y] δέχησθε βίᾳ ἡμῶν, μήτε ἀμύνητε αὐτοῖς ἀδικοῦσι. καὶ τάδε ποιοῦντες, τὰ προσήκοντά τε δράσετε, καὶ τὰ ἄριστα [z] βουλεύσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς." [a] Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

μδʹ. Ἀθηναῖοι δὲ, ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομένης καὶ δὶς ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἧσσον τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν, [b] Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν

[r] Τῇ deest *Ar. C.* [s] Αὐτὸν κολάζειν τινὰ *Ar. C.* Mosqu. *Dan. Gr.* Bas. Aug. αὐτῶν τινα, sed man. rec. correxit αὐτόν. [t] Καὶ μὴ, τῇ malit *Steph.* interpungendo post μὴ, ne hæc particula ad ὠφεληθέντας tendere videatur, quum tendat ad βλάψαι. Μὴ deest *Cass.* [u] Τὸ δὲ ἴσον *C. Gr.* Mosqu. [x] Κερκυραίους τούτους μήτε *Reg.* Κερκ. δὲ τούσδε μήτε *Cass.* Mosqu. *Gr.* Aug. Paullo ante καὶ deest in Mosqu. ante ὁ ἀντιστάς. [y] Δέχεσθε β. ἡ. μ. ἀμύνετε et supr. ε rec. man. η *Cass.* Aug. Mox ἀμύνετε in eodem cod. [z] Ita *Steph.* 2. et *Port.* Βουλεύσεσθε ἐν ὑμῖν αὐτοῖς *Marg. Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Ἐν fuerat etiam in *Gr.* sed deinde inductum erat. Cæteri *Mss.* quoque non agnoscunt ἐν. [a] Quin τοιαῦτα δὴ a *Thucydide* scriptum fuerit, non dubitat *Stephanus.* [b] Κερκυραίοις μὲν ξυμμαχίαν μὴ *Dan.* Μὴ deerat in *Reg.* additum rec. manu. in Aug. συμμαχίαν. Apud Ammon. p. 131. pro Κερκυραίοις legebatur ante Steph. Κερκυραίους. Paullo ante in Mosqu. μετέγνωσαν μὲν —

43. "Cum igitur in ea inciderimus, quæ nos ipsi olim Lacedæmone diximus, suos quemque socios punire *jus esse;* nunc ut idem obtineamus a vobis postulamus, utque, quando nostris suffragiis adjuti *et sublevati* fuistis, ne vestra sententia nos oppugnetis, sed parem gratiam referatis, memores hoc illud esse tempus, quo potissimum ille, qui suam operam alteri navat, est amicus, et qui adversatur, inimicus: neque Corcyræos istos nobis invitis in societatem recipiatis, neque ipsis opem feratis, qui *nobis* injuriam faciunt. Hæc si feceritis, et ex officio et dignitate vestra agetis, vestrisque rebus optime consuletis." Hæc autem et Corinthii dixerunt.

44. Athenienses vero, utrisque auditis et concione bis coacta, in priore quidem rationes Corinthiorum non minus *quam Corcyræorum* probarunt. In posteriore vero, mutato consilio, statuerunt nullam quidem belli societatem cum Corcyræis facere, ut eosdem et inimicos et amicos ducerent: (si enim adversus Co-

(εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς Πελοποννησίους σπονδαί·) ἐπιμαχίαν [c] δὲ ἐποιήσαντο, [d] τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἴῃ, ἢ Ἀθήνας, ἢ τοὺς τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος καὶ ὣς ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι [e] τοῖς Κορινθίοις, ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ [f] ὅτιμάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἤν τι [g] δέῃ, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν, ἐς πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς [h] τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κεῖσθαι.

με'. Τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους προσεδέξαντο, καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιός τε ὁ [i] Κίμμωνος, καὶ Διότιμος [k] ὁ Στρομβίχου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἢν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι, καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τὶ [l] χωρίον· οὕτω δὲ, κωλύειν κατὰ

[c] Δ' ἐποιήσαντο *Cass.* Aug. [d] Τῷ *Flor.* cod. *Bas.* [e] Τοῖς om. *Cl. Cass.* Aug. [f] Ὅτι μάλιστα *Cass. Gr.* Aug. *Vasc. Bas.* [g] Δέοι *Gr.* [h] Τε abest *Flor.* [i] Κίμωνος *Ar. C. Cl. Flor.* Κίμμωνος *Bas.* Κίμωνος *Cass. Gr.* Aug. Signo ¯ supra μ. posito, ut in v. Διότιμος. [k] Ὀστρομβίχου *Ald. Bas.* [l] Χωρίων *Cass.* Aug. Sed manus recentior correxit χωρίον. Vid. p. 88. s.

rinthios Corcyræi ipsos secum navigare jussissent, fœdera, quæ ipsis cum Peloponnesiis erant, rupta fuissent.) Sed *tantum* subsidiariam societatem fecerunt, ut alteri alterorum agro mutuam ferrent opem, si quis adversus Corcyram, vel Athenas, vel eorum socios iret. Nam bellum contra Peloponnesios vel sic fore ipsis videbatur; neque pati volebant, ut Corcyra, quæ tantam classem habebat, in Corinthiorum potestatem veniret: sed eos quam maxime inter se collidere *volebant*, ut cum invalidioribus (si quid opus esset) et Corinthiis et aliis, qui classem habebant, bellum capesserent. Simul etiam hæc insula ad trajiciendum in Italiam et Siciliam in opportuno loco sita ipsis videbatur.

45. Hoc igitur consilio Athenienses *in societatem* Corcyræos receperunt, nec multo post Corinthiorum discessum, decem naves illis auxilio miserunt. Illarum autem duces erant, Lacedæmonius Cimmonis, Diotimus Strombichi, et Proteas Epiclis *filius*. Ipsis vero præceperunt, ne cum Corinthiis pugnarent, nisi contra Corcyram navigarent, et facere descensiones vellent, aut contra aliquod ipsorum oppidum *venirent*. Nam ita demum *se ipsis permittere dixerunt, ut illos* pro viribus impe-

δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα, τοῦ μὴ [m] λύειν ἕνεκα τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς [n] τὴν Κέρκυραν.

μϛʹ. Οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ Ἠλείων μὲν, δέκα, Μεγαρέων δὲ, δώδεκα· καὶ Λευκαδίων, δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ, ἑπτὰ καὶ [o] εἴκοσι, καὶ Ἀνακτορίων, μία· αὐτῶν δὲ Κορινθίων, ἐννενήκοντα. στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλέους, πέμπτος αὐτός. [p] ἐπειδὴ δὲ προσέμιξαν τῇ κατὰ Κέρκυραν ἠπείρῳ, ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὁρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις [q] ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἄπο θαλάσσης, ἐν τῇ [r] Ἐλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος, [s] Ἐφύρη. [t] ἔξεισι δὲ παρ' [u] αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς τὴν θάλασσαν. διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. ῥεῖ δὲ καὶ Θύ-

[m] Κωλύειν *Ar.* [n] Τὴν om. *Gr.* [o] Εἴκοσιν *Cass.* et mox ἐνενήκοντα *Idem* et *Reg.* Ἀνακτόρων *Gr.* [p] Ἐπεὶ δὲ *Ar. C.* Pro προσέμιξαν *Reg.* συνέμιξαν, et in marg. manu recent. προσέμιξαν. [q] Ἐπ' αὐτοῦ *Ar. C. Dan.* Mosqu. Paullo post ἀπὸ θαλάσσης *Gr. Vasc.* Et sic fuerat in *Cass.* deinde accentu super ο abraso manus recens fecerat ἄπο. Ita quoque in Aug. [r] Ἐλειάτιδι legebat *Valla.* Ἐλειώτιδι *Gr.* sed deinde α super ω scriptum erat. [s] Ἐφύρη malit *Æ. Portus*, ut sit nominativus, qui ad πόλις refertur. [t] Ἐξίησι *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. quod si retinere velimus (inquit *Stephanus*) ei pro activa significatione neutram, contra sermonis Græci leges, dare oporteret. Ἐξίησι *Dan.* et *Reg.* inter vers. rec. manu. Mox in Aug. τὴν ante θάλασσαν deest, ut in Cl. Cass. et Bas. cod. [u] Αὐτῇ *Marg.*

dirent. Hæc autem *ideo* præceperunt, ne fœdera frangerent. Illæ igitur naves in Corcyram pervenerunt.

46. Corinthii vero, postquam *res omnes ad prœlium necessariæ* paratæ fuerunt, cum CL navibus adversus Corcyram cursum direxerunt, quarum erant, Eleorum, decem; Megarensium, duodecim; Leucadiorum, decem; Ambraciotarum, XXVII; Anactoriorum, una; ipsorum vero Corinthiorum, XC. Harum vero sui præfecti cum singularum civitatum erant, tum vero etiam Corinthiorum Xenoclides Euthyclis *filius*, cum quatuor collegis. Postquam autem ad continentem Corcyræ oppositam in unum convenerunt, a Leucade vela facientes ad Chimerium agri Thesprotici appulerunt. Est autem portus, et supra eum exstat urbs *nomine* Ephyre, procul a mari sita, in ea agri Thesprotici parte, quæ Elæatis vocatur. Juxta hanc palus Acherusia in mare sese exonerat: Acheron vero fluvius, (a quo etiam cognomen est nacta) per agrum Thesproticum fluens, in ipsam defertur.

αμις ποταμὸς, ὁρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην, ὧν ἐντὸς [x] ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἠπείρου ἐνταῦθα ὁρμίζονταί τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο.

μζ΄. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἦρχε [y] Μεικιάδης, καὶ Αἰσιμίδης, καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων, αἳ καλοῦνται Σύβοτα. καὶ [z] αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρῆσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμνῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν, καὶ Ζακυνθίων χίλιοι ὁπλῖται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορινθίοις [a] ἐν τῇ ἠπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες. οἱ γὰρ ταύτῃ ἠπειρῶται ἀεί ποτε [b] φίλοι αὐτοῖς εἰσιν.

μη΄. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία, ἀνήγοντο [c] ὡς ἐπὶ [d] ναυμαχίᾳ ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτός. καὶ ἅμα [e] ἕῳ πλέοντες, καθορῶσι τὰς [f] τῶν Κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ

[x] Ἡ ἄκρα non agnoscunt *Ar. C. Dan.* sed in marg. adscriptum erat. [y] Χιμικιάδης *Gr.* Μικιάδης *Cass.* Aug. superscripto signo ¯ quod videtur inservire nom. propriis indicandis. [z] Αἱ deest *Flor.* Mox *Reg.* Λευκίμμῃ ut supr. et Aug. [a] Ἐν τῇ ἠπείρῳ desunt *Ar. C. Dan.* [b] Αὐτοῖς φίλοι εἰσὶν *Marg. Reg. Cass.* Aug. Mox Ἐπειδὴ καὶ παρ. *Dan.* Corrector δὲ supra scripserat inter ἐπειδὴ et καὶ. [c] Ὡς omitt. *Cl.* [d] Ναυμαχίαν *Marg.* occurrunt utriusque constructionis exempla. Sic *Reg.* et *Cass*, Aug. Mosqu. [e] Ἕσω *C. Dan.* [f] Τῶν deest *Ar. Gr. C. Dan.* Mosqu.

Fluit et Thyamis amnis, Thesprotidem Cestrinenque disterminans, intra quos Chimerium promontorium eminet. Corinthii igitur ad istam continentis partem appulerunt, atque *hic sua* castra posuerunt.

47. Corcyræi vero, postquam intellexerunt illos contra se navigare, centum et decem naves *rebus omnibus ad pugnam necessariis* expleverunt, quibus præerant Miciades, Æsimides, et Eurybatus, et castra metati sunt in una insularum, quæ Sybota vocantur; aderant autem *ipsis* et decem Atticæ naves. Ipsorum vero peditatus erat in Leucimna promontorio, et *cum eo* mille gravis armaturæ milites, quos Zacynthii auxilio ipsis miserant. In *proxima* vero continente Corinthiis quoque præsto erant multi de barbaris, qui opem *ipsis* tulerant. Nam qui continentis illam partem incolunt, illis semper sunt amici.

48. Corinthii vero, postquam *res omnes ad pugnam necessariæ* paratæ fuerunt, sumtis trium dierum cibariis, a Chimerio noctu solverunt eo animo, ut prœlium navale committerent; primoque diluculo navigantes, Corcyræorum naves altum tenentes et contra se venientes con-

ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. ὡς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων, αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεῖχον, τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τριῶν στρατηγῶν ἑκάστου εἷς. οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο. Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον, καὶ [g] αἱ Ἀμπρακιώτιδες· κατὰ δὲ τὸ μέσον, οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι. εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι, ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσαις, κατὰ τοὺς Ἀθηναίους [h] καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων, εἶχον.

μθʹ. Ξυμμίξαντες δὲ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἤρθη, ἐναυμάχουν, πολλοὺς μὲν ὁπλίτας ἔχοντες ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας [i] τε καὶ ἀκοντιστάς· τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι [k] παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερὰ, τῇ μὲν τέχνῃ, οὐχ ὁμοίως, πεζομαχίᾳ δὲ τοπλέον προσφερὴς οὖσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλλοιεν ἀλλήλοις, οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο, ὑπό τε [l] τοῦ πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν· καὶ μᾶλλόν τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ κα-

[g] Αἱ abest *Ar. C. Gr. Dan.* [h] Κατὰ τὸ *Marg. Gr.* [i] Τε non agnoscunt *Ar. C. Gr. Dan.* [k] Κατεσκευασμένοι *Ar. C.* κατασκευασμένοι *Dan.* [l] Τοῦ om. *Cl. Reg. Cass.* Aug. τοῦ πλήθους τε καὶ *Gr.* Mox τῶν deest in Mosqu.

spexerunt. Ubi vero in mutuum conspectum venerunt, adversam aciem instruxerunt, atque in dextro Corcyræorum cornu Atticæ naves collocatæ fuerunt, alterum vero ipsi tenuerunt, factis tribus navium agminibus, quorum singulis singuli prætores, qui tres erant, imperabant. Hunc igitur in modum Corcyræi aciem instruxerunt. At apud Corinthios dextrum cornu tenebant naves Megarenses, et Ambracienses. In medio vero *agmine* reliqui socii, * ut cuique forte obtigerat, positi fuerunt. Sinistrum vero ipsi Corinthii tenebant cum velocissimis quibusque navibus, oppositi Atheniensibus et dextro Corcyræorum *cornu*.

49. Postquam vero signa utrinque sunt sublata, concurrentes prœlium navale commiserunt, multos utrique gravis armaturæ milites, multos sagittarios, et jaculatores in foris *ac tabulatis navium* habentes, vetusto adhuc more imperitius instructi. Acre quidem erat hoc navale prœlium, sed non etiam pariter artificiosum: at pedestri pugnæ similius. Nam ubi inter se confligere cœpissent, non facile divelli poterant, cum præ multitudine turbaque navium, tum etiam quod ad victoriam obti-

* Ut singuli (scilicet ἐτάχθησαν) jussi sunt consistere in acie. *Æmilius Portus.* Huds.

ταστρώματος ὁπλίταις [m] ἐς τὴν νίκην, οἱ καταστάντες ἐμάχοντο, ἡσυχαζουσῶν τῶν νεῶν. διέκπλοι [n] δ' οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ [o] θυμῷ καὶ ῥώμῃ [p] τοπλέον ἐναυμάχουν, ἢ ἐπιστήμῃ. πανταχῇ μὲν [q] οὖν πολὺς θόρυβος, καὶ ταραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ᾗ αἱ Ἀττικαὶ νῆες [r] παραγιγνόμεναι τοῖς Κερκυραίοις, εἴπῃ πιέζοιντο, φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις, μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόῤῥησιν τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι, καὶ καταδιώξαντες [s] σποράδας ἐς τὴν ἤπειρον, [t] καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν, καὶ [u] ἐπεκβάντες, ἐνέπρησάν τε τὰς σκηνὰς ἐρήμους, καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτῃ μὲν [x] οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσῶντό τε, καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτουν. ᾗ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν. [y] οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὁρῶντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους, μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι,

[m] Εἰς *Dan.* [n] Δὲ οὐκ *C. Ald. Bas.* τε οὐκ *Gr.* [o] Θυμῷ τε καὶ ῥώμῃ *Gr.* [p] Τὸ πλέον *Cass. Gr.* Aug. [q] Οὖν deest *C. Gr. Ar. Dan.* [r] Παραγινόμεναι *Schol.* ad Sophocl. Antig. v. 133. et 260. *Dan.* [s] Ἐς τὴν σποράδας ἤπειρον *Ar. C.* Σποράδας εἰς *Cass.* Aug. [t] Καὶ deest *Reg. Cass.* Aug. [u] Ἀπεκβάντες *Cass.* et in marg. manu rec. γρ. ἐπεκβάντες. [x] Οὖν deest *Ar. C. Gr.* [y] Οἱ δὲ *Bas. Gr.*

nendam maxime confidebant militibus super *navium* tabulatis, qui navibus quietis pugnam statariam committebant. Nullæ autem navium perruptiones erant; sed animis et robore magis, quam scientia, pugnabant. Ubique igitur magnus tumultus, et prœlium valde turbulentum erat; in quo naves Atticæ, quæ Corcyræis, sicubi *ab hoste* premerentur, præsto erant, metum quidem hostibus incutiebant: sed prœlii initium non faciebant, quod *earum* præfecti metuerent Atheniensium interdictum. Dextrum autem Corinthiorum cornu maxime laborabat. Corcyræi enim, cum eos XX navibus in fugam vertissent, et dispersos ad continentem usque persequuti fuissent, et usque ad eorum castra navigassent, et in terram descendissent, tentoria deserta incenderunt, et pecunias diripuerunt. Hac igitur in parte Corinthii eorumque socii vincebantur, et Corcyræi vincebant. At in sinistro, ubi ipsi Corinthii erant, longe superiores erant, quia ex minore numero XX naves Corcyræorum in hoste persequendo occupatæ aberant. Athenienses vero cum Corcyræos premi viderent, jam minus dissimulanter *illis* opem tulerunt:

ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· [z] ἐπειδὴ δὲ ἡ τροπὴ [a] ἐγίγνετο λαμπρῶς, καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἴχετο ἤδη καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ [b] ξυνέπεσον ἐς τοῦτο ἀνάγκης, ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.

ν΄. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης, οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἷλκον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν ἃς καταδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους [c] ἐτράποντο, φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν· τούς τε [d] αὐτῶν φίλους (οὐκ [e] ᾐσθημένοι, ὅτι [f] ἥσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ) ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ [g] νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων, καὶ [h] ἐπιπολὺ τῆς θαλάσσης [i] ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμιξαν ἀλλήλοις, οὐ ῥᾳδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο, [k] ὁποῖοι ἐκράτουν, ἢ ἐκρατοῦντο. ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἕλλησι πρὸς Ἕλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ [l] αὐτῆς γεγένηται. ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο· καὶ τῶν

[z] Ἐπεὶ δὲ *Reg. Cass.* Aug. [a] Ἐγένετο *Cl. Reg. Cass.* Aug. [b] Ξυνέπεσεν *Marg.* non probat *Steph. Reg. Cass. Vasc.* Aug. [c] Ἐτράποντο φονεύειν, commate omisso, Aug. Nisi post ἐτράποντο interpungatur, scribendum censet *Steph.* πρὸς δὲ τὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν. [d] Αὐτῶν *Cl. Cass. Gr.* Aug. [e] Αἰσθόμενοι *Cl. Reg.* Aug. ἐσθόμενοι *Cass.* [f] Ἥσσοντο *Dan.* ἡσσῶντο *Gr.* ex emendatione, fuerat ἥσσηντο. [g] Οὐσῶν νεῶν *Dan.* Mosqu. [h] Ἐπὶ πολὺ *Cass.* Aug. [i] Ἀπεχουσῶν *Gr.* a correctore, quod fuerat ἐπεχουσῶν. [k] Ὁποῖοι ἐκρατοῦντο *Ar. C.* ita ut desint illa, ἐκράτουν, ἤ. *Dan.* Mosqu. [l] Ἑαυτῆς *Marg. Gr. Cl. Flor. Reg. Cass. Vasc.* Aug.

primum quidem ab omni impressione in adversarios facienda sibi temperantes. Sed postquam *Corcyræi* in fugam apertam, *minimeque dubiam* se dederunt, et Corinthii *illis* instare cœperunt, tunc vero unusquisque manum ad opus admovit, nec ullum amplius erat discrimen: sed eo necessitatis sunt compulsi, ut Corinthii et Athenienses inter se manus consererent.

50. Sed versis in fugam hostibus, Corinthii alveos navium, quas demerserant, religatos non traxerunt: at transcurrentes, ad homines potius trucidandos, quam vivos capiendos, se converterunt. Et suos amicos per ignorantiam interficiebant, quia illos, qui in dextro cornu erant, superatos fuisse nesciebant. Nam cum multæ essent utrorumque naves, et late mare occuparent; postquam manus inter se conseruerunt, non facile dignoscere poterant, quinam victores, aut qui victi essent. Hoc enim navale prœlium Græcorum, cum Græcis commissum, navium numero omnia superiora longe superavit. Corinthii vero, postquam Corcyræos ad terram usque sunt persequuti, ad navium fragmenta, tabulasque colligendas, et ad suorum cadavera suscipienda se converterunt. Et maxima eorum parte potiti sunt, ita ut

πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε [m] προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, [n] οἷ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει. ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα, τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, αὖθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς [o] πλωΐμοις, καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν, καὶ αὐτοὶ [p] ἀντεπέπλεον, δείσαντες, μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. [q] ἤδη δὲ ἦν ὀψὲ, καὶ [r] ἐπεπαιώνιστο [s] αὐτοῖς ὡς ἐπίπλουν, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο, κατιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλεούσας· ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, δείσαντες (ὅπερ ἐγένετο) μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι, καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὦσι.

να΄. Ταύτας οὖν προϊδόντες οἱ Κορίνθιοι, καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' [t] Ἀθηνῶν εἶναι οὐχ ὅσας ἑώρων, ἀλλὰ πλείους, [u] ἐπανεχώρουν. τοῖς δὲ Κερκυραίοις (ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς) οὐχ ἑωρῶντο, καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρύμναν κρουομένους· πρὶν τινὲς

[m] Κομίσαι *Ar. C. Dan.* Mosqu. [n] Οὗ *Marg. Ar. C. Camer. Gr. Dan.* [o] Πλοΐμοις *Reg.* [p] Ἀντέπλεον *Cl. Cass. Dan.* et ab emendatore *Gr.* Aug. [q] Ἤδη δ' ἦν *Gr.* [r] Ἐπεπαιάνιστο *Marg.* Ἐπαιώνιστο *Cass.* Aug. Sed manu rec. corr. ἐπεπαιάνιστο. [s] Αὐτοῖς ἐς ἐπίπλουν *Marg.* 1. Καὶ ὡς ἐς ἐπίπλουν *Marg.* 2. quod probat *Steph.* Ὡς ἐς ἐπίπλουν *Cl.* ex emendatione. Sic et *Reg.* cod. Bas. et Mosqu. Ὡς ἐπὶ πλοῦν *Cass.* Paullo post *Idem* perperam μὴ κινηθῶσιν. [t] Ἀθηναίων *Dan.* Mosqu. [u] Ὑπανεχώρουν *Ald. Bas. Reg. Cass. Dan. Gr.* Aug.

ca ad Sybota comportarint, quo terrestres barbarorum copiæ ad opem *ipsis* ferendam venerant. Sybota autem est desertus Thesprotidis portus. Hac re gesta, rursus collecti Corcyræos *infesta classe* petierunt. Illi vero cum *suis* navibus, quæ ad navigationem adhuc erant aptæ, et quotquot erant reliquæ, una cum Atticis, et ipsi infesta classe obviam *hosti* prodierunt, veriti, ne *illi* in suum agrum descendere conarentur. Jam autem erat diei serum, * clamorque militaris ad concursum sublatus fuerat, quum Corinthii repente in puppim remigare cœperunt, XX naves Atheniensium contra se navigantes conspicati, quas post illas decem priores miserant Athenienses, veriti (id, quod accidit,) ne Corcyræi vincerentur, neve suæ decem illæ naves ob numeri paucitatem ab illis vim propulsare non possent.

51. Corinthii igitur has mature conspicati, et non quot cernebant, sed plures Athenis venire suspicati, sensim retro abire cœperunt. At Corcyræi eas non videbant, (veniebant enim unde manifeste *ab ipsis* conspici non poterant) et Corinthios

* Et pæana, tanquam congressuri, cecinerant. *Acacius.* Huds.

ἰδόντες εἶπον, ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι· τότε [x] δὴ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν. ξυνεσκόταζε γὰρ ἤδη, καὶ οἱ Κορίνθιοι [y] ἀποτραπόμενοι τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. [z] τοῖς δὲ Κερκυραίοις στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ, αἱ εἴκοσι νῆες [a] αἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν αὗται, ὧν ἦρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης ὁ [b] Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι, κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον, οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὤφθησαν. οἱ δὲ Κερκυραῖοι (ἦν γὰρ νὺξ) ἐφοβήθησαν, μὴ πολέμιαι ὦσιν, ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν, καὶ [c] ὡρμίσαντο.

νβʹ. [d] Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀναγόμεναι αἵ τε Ἀττικαὶ τριάκοντα νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσαι πλώϊμοι ἦσαν, ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὥρμουν, βουλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ, τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ [e] τῆς γῆς, καὶ παραταξάμενοι μετεώρους, ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἑκόντες, ὁρῶντες [f] προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν [g] Ἀθηναίων ἀκραιφνεῖς, καὶ σφι-

[x] Δὲ *Reg. Cass.* Aug. [y] Ἀποτρεπόμενοι *Cl. Reg. Cass.* Aug. [z] Τοῖς Κερκυραίοις δὲ *Reg. Cass.* Aug. Mox καταστρατοπεδευομένοις *Dan.* et Λευκίμμῃ *Reg.* Aug. [a] Αἱ om. *Gr. Cl.* Ἀπὸ τῶν Ἀθ. *Cl.* Νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθ. *Reg. Cass.* Aug. [b] Λεογόρου *Cl. Gr.* Mosqu. [c] Duplex constructio, ὡρμίσαντο (scilicet) αἱ Ἀττικαὶ νῆες· vel τὰς Ἀττικὰς ναῦς οἱ Κερκυραῖοι ὡρμίσαντο (pro ὥρμισαν); posteriorem ut magis Atticam comprobat *Æ. Portus.* [d] Τῇ δ' ὑστεραίᾳ *Reg. Cass. Gr.* Aug. Mox in eodem cod. in οἱ Κορίνθιοι art. deest, seu a manu rec. additus. Mox Marg. Ald. Vin. ἀνταναγόμεναι, et πλοίμοι *Reg.* [e] Τῆς om. *Cl.* [f] Προγεγενημένας *Gr.* a prima manu: deinde corrector fecerat προσγε —. ac denique παραγε —. [g] Ἀθηνῶν *Cass.* Aug.

in puppim remigare mirabantur; donec quidam, qui naves viderant, illas contra se navigare dixerunt. Tunc vero et ipsi recesserunt. Jam enim noctis tenebræ erant: Corinthii vero navibus aversis abierunt diversi. Ita autem alteri ab alteris diremti sunt, et hæc navalis pugna sub nocte finita est. Cum autem Corcyræi castra apud Leucimnam haberent, illæ viginti naves Atticæ, quibus Glaucon Leagri et Andocides Leogori *filius* præerant, per media cadavera et naufragia delatæ, in castra venerunt, non multo post quam conspectæ fuerunt. Corcyræi vero (erat enim nox) timuerunt, ne hostiles essent: sed postea *illas* agnoverunt, et in suas stationes receperunt.

52. Postridie vero, et triginta naves Atticæ, et Corcyræorum quotquot ad navigationem erant aptæ, navigarunt in portum, qui est in Sybotis, ubi Corinthii stationem habebant, eo animo, ut cognoscerent, an prœlio navali certare vellent. Illi vero, navibus a terra provectis, et acie in alto instructa, quiescebant, quia sponte sua prœlii initium facere in animo non habebant, quod integras Atheniensium naves accessisse,

πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεβηκότα, αἰχμαλώτων τε [h] πέρι φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν, ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. [i] τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν, [k] ὅπη κομισθήσονται, δεδιότες, μὴ [l] οἱ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῶσι σφᾶς [m] ἀποπλεῖν.

νγ'. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς, ἄνδρας ἐς κελήτιον [n] ἐμβιβάσαντας, ἄνευ κηρυκίου [o] προπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πεῖραν ποιήσασθαι, πέμψαντές τε ἔλεγον τοιάδε. "ΑΔΙΚΕΙΤΕ, [p] ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες, καὶ σπονδὰς λύοντες. ἡμῖν γὰρ πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδὼν ἵστασθε, ὅπλα ἀνταιρόμενοι. [q] εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς ἐπὶ Κέρκυραν, ἢ ἄλλοσε, [r] εἴποι βουλόμεθα, πλεῖν, καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε [s] πρώτους λαβόντες, χρήσασθε ὡς πολεμίοις." Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ μὲν στρατόπεδον ὅσον [t] ὑπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθὺς λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι [u] τοιάδε ἀπεκρίναντο. "ΟΥΤΕ ἄρχο-

[h] Περὶ *Steph.* 2. tonum retrahunt *Cæteræ.* [i] Huic loco nihil deesse putat *Steph.* sed præpositionem περὶ cum verbo διεσκόπουν subaudiendam relinqui. [k] Ὅποι *Marg.* placet *Stephano.* [l] Οἱ om. *Gr.* [m] Οἴκαδε ἀποπλεῖν *Marg.* improbat *Stephanus.* [n] Ἐσβιβάσαντας *Cass.* Aug. Ἐμβιβάσαντες ἄνευ κηρυκίου *Reg.* [o] Προσπέμψαι *Cl. Reg. Cass.* Aug. et mox Τοιαῦτα *Reg.* [p] Ὦ ἄνδρες ὦ Ἀθ. *Gr.* [q] Εἰ δὲ ὑμῖν *Gr.* [r] Εἴπῃ *Gr.* cod. Bas. Aug. consimiliter. [s] Λαβόντες πρῶτον *Marg. Cl. Reg. Cass.* uterque cum distinctione post λαβόντες. [t] Ἐπήκουσεν *Reg. Cass.* Aug. [u] Τοιαῦτα *Cl.*

sibique multas difficultates accidisse viderent, cum propter captivos, quos in navibus habebant, de quorum custodia erant soliciti, tum etiam quod in loco deserto naves reficere non possent. Sed de reditu magis erant soliciti, considerantes, qua ratione domum se recipere possent, veriti, ne Athenienses, fœdera rupta esse existimantes, quia ad manus venerant, se illinc navigare non sinerent.

53. Placuit igitur ipsis, viros, in scapham impositos, sine caduceo ad Athenienses præmittere, et eorum mentem explorare. Per illos autem, quos miserunt, hæc verba fecerunt. "Injuste facitis, Athenienses, quia bello nos lacessitis, et fœdera frangitis. Nobis enim, hostes nostros ulciscentibus, impedimento estis, quia arma contra *nos* sumta fertis. Quod si vobis est animus nos impedire, ne contra Corcyram, aut alio, si quo libeat, navigemus, et fœdera rumpitis; nos, qui hic adsumus, primos comprehendite, et ut hostes tractate." Illi igitur hæc dixerunt. Quotquot vero ex Corcyræo exercitu *Corinthios* audierant, sublato clamore statim dixerunt, illos et comprehendendos et interficiendos esse. Sed Athenienses hoc responsum *illis*

μεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν· Κερκυραίοις δὲ τοῖσδε ξυμμάχοις οὖσι βοηθοὶ ἤλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι [x]βούλεσθε πλεῖν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τὶ χωρίον, οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν.

νδʹ. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκρινομένων, οἱ μὲν Κορίνθιοι τόν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο, καὶ [y]τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τά τε ναυάγια [z]καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς, ἐξενεχθέντα ὑπό [a]τε τοῦ ῥοῦ καὶ [b]ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ [c]πανταχῇ· καὶ τροπαῖον [d]ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες. [e]γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιᾷδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο. Κορίνθιοι μὲν, κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναυάγια πλεῖστα [f]καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων, ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον·

[x] Βουλεύεσθε *Ar.* [y] Τρόπαιον *Cass. Gr.* Aug. et toto hoc Cap. præterquam v. 13. ubi τροπαῖον *Cass.* Paullo ante *Idem* χωρίων, ut Cap. 45. in Aug. χωρίον, sed manus rec. corr. χωρίων. [z] Καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς, ἐξενεχθέντων *Marg. Cam.* (In MS. Bas. deest τοὺς.) Ita etiam legit *Scholiastes.* Τοὺς νεκροὺς amplectitur, ἐξενεχθέντων plane rejicit *Steph.* [a] Τὲ om. *Cl. Reg. Cass.* Aug. In Bas. cod. ἐξενεχθέντων a prim. manu, sed rec. vulgat. sistit. [b] Τοῦ ἀνέμου *Gr. Reg.* [c] Πανταχοῦ *Reg.* [d] Ἀνέστησαν *Cl. Reg. Cass.* ἀντίστησαν Aug. sed erasum est τ. [e] Γνώμῃ δὲ τοιᾷδε ἑκάτεροι *Ar C. Cam. Dan. Gr.* [f] Καὶ τοὺς νεκροὺς malit *Steph.*

dederunt. "Nec bello vos lacessimus, viri Peloponnesii, nec fœdera frangimus. Sed istis Corcyræis sociis *nostris* auxilio venimus. Si quam igitur aliam in partem velitis navigare, non impedimus. Sed si contra Corcyram aliquemve Corcyræorum locum navigetis, pro viribus *hoc* non negligemus."

54. Cum autem Athenienses hoc responsum *illis* dedissent, Corinthii quidem se ad navigationem pararunt, ut domum redirent; et in Sybotis, quæ sunt in continente, tropæum statuerunt. At Corcyræi navium fragmenta, tabulasque et cadavera ad se delata susceperunt, ejecta et fluctibus, et vento, qui noctu ortus ea in varias partes disjecerat. Et in Sybotis, quæ sunt in insula, vicissim et ipsi tropæum tanquam victores statuerunt. Hoc autem consilio victoriam utrique sibi vendicarunt. Corinthii quidem, quod navali prœlio ad noctem usque vicissent, ita ut plurima navium fragmenta et militum cadavera recepissent, et captivos non pauciores mille haberent, et septuaginta circiter naves demersissent, tropæum statuerunt. Corcy-

Κερκυραῖοι δὲ, τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες, καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια, καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι, ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ [g] ἦλθον [h] οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾷν ἠξίουν.

νέ. Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου, Ἀνακτόριον, [i] ὅ ἐστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ [k] Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἷλον ἀπάτῃ· (ἦν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων) καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους [l] μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι, ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δήσαντες [m] ἐφύλαττον, καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν. ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι [n] ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν [o] οὖν Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις [p] ἐς

[g] Ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι *Marg. Ar. C. Cam.* Ἦλθον Ἀθηναῖοι *Cl.* quod rejicit *Steph.* quia verbum ἦλθον ad alium nominativum (Κερκυραῖοι scil.) refertur. Ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι *Reg. Cass. Dan.* Aug. [h] Οὐ κατέπλεον *Cl.* in marg. *Cass.* in textu, Aug. In cod. Bas. est: ἀντιπέπλεον. [i] Ὅ ἐστὶ *Gr.* [k] Ἀμπρακιακοῦ *Reg.* [l] Μὲν deest Ald. [m] Ἐφύλασσον *C. Gr. Ar.* [n] Ὄντες om. *Gr.* Sed deinde adscriptum habet in imo marg. [o] Οὖν deest *Flor.* [p] Πρὸς *Marg.* Εἰς *Reg.*

ræi vero, quod XXX ferme naves profligassent, et, post Atheniensium adventum, navium fragmenta ad se delata, militumque cadavera sustulissent; quodque pridie Corinthii in puppim remigantes ipsis, se paulatim recipientes, cessissent, naves Atticas conspicati, et, cum *adversus eos* ivissent, ex Sybotis *sibi* non occurrissent, hisce de causis tropæum statuerunt. Hoc igitur modo utrique se victores existimabant.

55. Corinthii vero, illinc domum navigantes, Anactorium, quod in ore sinus Ambracii situm est, per fraudem ceperunt: (erat enim ipsis commune cum Corcyræis,) et, Corinthiis colonis in eo collocatis, domum redierunt. Et Corcyræorum octingentos, qui servi erant, vendiderunt, ducentos et quinquaginta vinctos asservarunt, eosque diligenter ac officiose curarunt, ut *in patriam* reversi Corcyram ipsorum ditioni adjungerent. Eorum autem plerique potentia principes erant civitatis. Sic igitur Corcyra in bello contra Corinthios gesto superstes remansit, Atticæque naves domum inde reverterunt. Hæc autem fuit prima causa belli, a Corin-

τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν.

νς΄. Μετὰ *ταῦτα* [q] *δ᾽ εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι* [r] *τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ Κορινθίων πρασσόντων ὅπως* [s] *τιμωρήσωνται αὐτούς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι, Ποτιδαιάτας, οἳ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς* [t] Παλλήνης, [u] *ὄντας* [x] Κορινθίων *ἀποίκους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς* [y] Παλλήνην *τεῖχος καθελεῖν, καὶ ὁμήρους δοῦναι· τούς τε ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν, καὶ* [z] *τολοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὓς κατὰ ἔτος ἕκαστον* Κορίνθιοι *ἔπεμπον· δείσαντες, μὴ ἀποστῶσιν, ὑπό τε* Περδίκκου *πειθόμενοι καὶ* Κορινθίων, *τούς τε* [a] *ἄλλους τοὺς ἐπὶ* Θρᾴκης *ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.*

νζ΄. [b] Ταῦτα *δὲ πρὸς τοὺς* Ποτιδαιάτας *οἱ* Ἀθηναῖοι *προπαρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν* Κερκύρᾳ *ναυμαχίαν. οἵ τε γὰρ* Κορίνθιοι [c] *φανερῶς διάφοροι*

[q] Δὲ εὐθὺς *Gr.* In Mosqu. μετὰ δὲ ταῦτα. [r] Τοῖς deest *Reg. Cass.* Aug. [s] Τιμωρήσονται *Cod. vet. Steph. Gr. Vasc.* Τιμωρήσεται *Bas.* [t] Παλήνης *Cass.* Aug. [u] Ὄντας om. *Cl.* et *Cass.* Aug. In *Reg.* recent. manu sup. vers. ut scholion. [x] Κορινθίων μὲν ἀποίκους *Ar. Dan.* [y] Παλήνην *Cl. Cass.* . [z] Τὸ λοιπὸν *Cass. Vasc.* Aug. [a] Ἄλλους ἐπὶ Θρᾴκης *Cl.* Aug. Sic etiam *Reg.* et *Cass.*, sed in utroque recent. manu adscript. τοὺς. In *Cass.* quoque a prima manu ξυναποστήσουσι, et ex emendat. ξυναποστήσωσι. Item συμμάχους Aug. [b] Τοιαῦτα δὲ περὶ τοὺς *Cam.* in cod. Bas. ταῦτα δὲ. Τοιαῦτα δὲ πρὸς τοὺς *Marg.* 1. Περὶ τοὺς *Marg.* 2. *Cl.* sed πρὸς in περὶ mutari posse negat *Steph.* Περι τοὺς *Reg. Cass.* Aug. [c] Φανερῶς ἤδη διάφοροι *Cl. Reg. Cass.* Aug.

thiis contra Athenienses suscepti, quod illi cum Corcyræis contra se fœderatos navali prœlio certassent.

56. Post hæc autem statim accidit, ut hæ quoque simultates inter Athenienses et Peloponnesios orirentur, *quæ* ad bellum gerendum *illos compulerunt.* Cum enim Corinthii hoc studerent, ut ipsos *Athenienses* ulciscerentur; Athenienses, quod eorum inimicitias haberent suspectas, Potidæatas, qui in Pallenes Isthmo habitant, Corinthiorum colonos, suosque socios et vectigales, muros Pallenen versus *ædificatos* demoliri, et obsides dare jusserunt; et magistratus expellere, nec in posterum recipere, quos Corinthii quotannis mittebant: veriti, ne a Perdicca et Corinthiis solicitati, *a se* deficerent, cæterosque socios, qui in Thracia erant, ad defectionem secum traherent.

57. Hæc autem Athenienses contra Potidæatas statim post navale prœlium ad Corcyram commissum moliri cœperunt. Nam et Corinthii aperte *Atheniensibus* erant infensi,

ἦσαν, Περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμωτο, ξύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὤν. ἐπολεμώθη [d] δὲ, ὅτι Φιλίππῳ τῷ ἑαυτοῦ ἀδελφῷ καὶ Δέρδᾳ, κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις, οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασσεν, ἔς τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς πρὸς [e] Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο, τῆς Ποτιδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως. προσέφερε [f] δὲ λόγους καὶ τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστῆναι· νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα [g] ἔχοι ὅμορα ὄντα [h] τὰ χωρία, ῥᾷον ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὧν [i] οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι, καὶ βουλόμενοι προκαταλαμβάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις (ἔτυχον γὰρ τριάκοντα ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὁπλίτας [k] ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων δέκα στρατηγοῦντος·) ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν, Ποτιδαιατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν, καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ [l] ἀποστήσωνται.

[d] Δ' ὅτι *Gr.* [e] Ἀθηναίους *Marg.* improbat *Steph.* quia αὐτοῖς de Atheniensibus intelligendum est. [f] Δὲ καὶ λόγους *Gr.* Mox Βοτιαίοις *Reg.* [g] Ἔχῃ *Gr.* Ἔχοι *Ar. C.* Ἔχει *Dan.* [h] Τὰ deest *Reg. Cass.* Aug. [i] Οἱ deest *Ar. C.* [k] Sic distinguit *Ar.* ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, Ἀρχεστράτου. comprobat *Æ. Port.* Sic quoque *Reg.* et *Cass.* Aug. Mox in *Cass.* deerat ἐπιστέλλουσι, sed sup. script. recent. manu. In Aug. deest quoque ἐπιστέλλουσιν, sed ab eadem manu, quæ cod. descripsit, ut Scholion supra scriptum. [l] Ἀποστήσωνται *Gr.* ex emendat. fuerat ἀποστήσονται. Basil. ed. ἀποστήσονται, sed Ald. Flor. vulgatam habent.

et Perdiccas Alexandri *filius*, Macedonum Rex, *eorum* hostis erat, cum ante socius et amicus esset. *Ideo* autem factus est *eorum* hostis, quod cum Philippo fratre suo et Derda, communiter bellum contra se gerentibus, Athenienses societatem fecissent: cumque sibi *ideo* metueret, missis Lacedæmonem *viris*, operam dedit, ut bellum inter ipsos *Athenienses* et Peloponnesios oriretur, et Corinthios sibi conciliavit, ut Potidæa defectionem *ab Atheniensibus* faceret. Quinetiam cum Chalcidensibus, et Bottiæis, qui sunt in Thracia, egit, ut una *cum Potidæatis* defectionem facerent: existimans, si civitates istas agro suo finitimas haberet socias, se bellum cum illis facilius *adversus Athenienses* gesturum. Quæ cum cognovissent Athenienses, et harum civitatum defectionem præoccupare vellent (triginta enim naves, et mille gravis armaturæ milites in ejus agrum *jam* miserant, ductu Archestrati Lycomedis *filii*, cum decem aliis collegis *eo* profecti,) mandarunt navium præfectis, ut et obsides a Potidæatis acciperent, et *urbis* muros demolirentur, et accurate caverent, ne proximæ civitates defectionem facerent.

νη΄. Ποτιδαιᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ [m] παρ' Ἀθηναίους πρέσβεις, εἴπως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδὲν, ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, ἔπρασσον ὅπως ἑτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἢν δέῃ. ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν [n] εὕροντο ἐπιτήδειον· ἀλλ' αἱ νῆες, [o] αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν, καὶ ἐπί σφας ὁμοίως ἔπλεον, καὶ [p] τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων [q] ὑπέσχοντο αὐτοῖς, ἢν ἐπὶ Ποτίδαιαν ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ [r] Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων, κοινῇ ξυνομόσαντες· καὶ Περδίκκας πείθει [s] Χαλκιδέας, [t] τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας, καὶ [u] καταβαλόντας, ἀνοικίσασθαι ἐς Ὄλυνθον, μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι. τοῖς τε [x] ἐκλείπουσι τούτοις, [y] τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς [z] τε Μυγδονίας περὶ τὴν [a] Βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾖ. καὶ οἱ μὲν ἀνῳκίζοντό τε, καθαιροῦντες τὰς πόλεις, καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο.

[m] Πρὸς Ἀθην. *Reg.* [n] Εὗρον *Marg.* Ηὕροντο *Reg. Cass.* Aug. [o] Αἱ deest *Reg.* [p] Τὰ abest *Flor.* [q] Ὑπέσχετο *Cl. Cass.* Aug. [r] Χαλκιδαίων *Reg.* [s] Χαλκιδίας καὶ Βοττιαίους *Reg.* sed inter versus recent. manu καὶ Βοττιαίους. [t] Τὰς ἐπὶ *Gr.* ex emendatione. In *Gr.* est τὰς a prima manu; corrector ου super α posuit. [u] Καταβάλλοντας *Gr.* mox in Aug. ἐς omissum, sed a rec. manu adscriptum. [x] Ἐκλιποῦσι *Cl. Gr.* et *Reg.* Ἐκλειποῦσι *Cass.* Aug. ἐκλιποῦσι, it. Bas. [y] Τῆς τε αὐτοῦ γῆς *Gr.* [z] Τε non agnoscunt *Ar. C. Gr. Ald. Bas. Reg. Cass. Dan.* Aug. [a] Βόλβην *Cass. Gr. Vasc.* Βοιβὴν *Reg.* ex emendatione ab eadem manu. Aug. βόλβην.

58. At Potidæatæ, missis ad Athenienses legatis, si forte ipsis persuadere possent, ne quid novi de se statuerent, Lacedæmonem etiam cum Corinthiis profecti egerunt, ut, si foret opus, auxilium *Lacedæmonii* pararent. Ubi vero, opera diu consumta, nihil pacati ab Atheniensibus impetrare potuerunt, sed naves *eorum* in Macedoniam et in se pariter veniebant, et summi Lacedæmoniorum Magistratus ipsis promiserunt, se, si Athenienses contra Potidæam irent, in Atticam irrupturos; tunc demum cum Chalcidensibus et Bottiæis communiter conjurati *ab Atheniensibus* defecerunt. Perdiccas quoque Chalcidensibus persuasit, ut, relictis et excisis urbibus maritimis, commigrarent Olynthum, et hanc unam urbem *a mari remotiorem* communirent. Illis autem, qui *pristinas suæ patriæ sedes* relinquebant, cum sui, tum etiam Mygdonii agri partem, quæ est circa paludem Bolben, dedit incolendam, quamdiu bellum contra Athenienses *susceptum* duraret. Atque illi quidem urbes demoliti in loca mediterranea commigrarunt, et ad bellum se parare cœperunt.

νθʹ. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες [b] τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ἐπὶ [c] Θρᾴκης, καὶ καταλαμβάνουσι [d] τήν τε Ποτίδαιαν καὶ τἄλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρός [e] τε Περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει, καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ [f] τοπρότερον ἐξεπέμποντο. καὶ καταστάντες, ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου, καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν, ἄνωθεν στρατιᾷ [g] ἐσβεβληκότων.

ξʹ. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι, τῆς Ποτιδαίας ἀφεστηκυίας, καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ, καὶ οἰκεῖον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντὰς, καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες, ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὁπλίτας, καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους. ἐστρατήγει [h] δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ [i] οὐχ ἥκιστα οἱ πλεῖστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ [k] ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς Ποτιδαιάταις ἀεί [l] ποτε ἐπιτήδειος. καὶ ἀφικνοῦνται τεσσα-

[b] Τῶν Ἀθηναίων om. *Gr.* [c] Θρᾴκης χωρία *Marg.* non probat *Steph.* cum *Thucydidi* familiare sit, ponere τὰ ἐπὶ Θρᾴκης absque substantivo. [d] Τὴν Ποτιδαίαν *Reg. Cass.* Aug. [e] Τε deest *Ar. Dan.* [f] Τοπρῶτον *Marg. Ar. C. Cam.* τὸ πρῶτον *Gr.* Mosqu. τὸ πρότερον *Cass.* Aug. *Vasc.* Mox Δέρδα *Cass.* Aug. a correctore; primo scriptum videtur Δέρδου. [g] Ἐμβεβληκότων *Ar.* [h] Δ' αὐτῶν *Gr.* [i] Οὐχήκιστα *Ald. Flor. Bas. Cass.* [k] Ξυνέπεμπο *Cl. Reg.* et ex emendat. *Gr.* [l] Ποτὲ om. *Cl.*

59. At triginta Atheniensium naves in Thraciam pervenerunt, et Potidæam, aliasque civitates *jam* defecisse repererunt. Duces vero existimantes se cum præsentibus copiis non posse *simul* gerere bellum et adversus Perdiccam, et civitates, quæ defecerant, in Macedoniam, quo etiam ante missi fuerant, se converterunt. Quo postquam pervenerunt, cum Philippo, et Derdæ fratribus, qui ex locis mediterraneis *in Macedoniam* cum exercitu irruperant, arma junxerunt, ut bellum *Perdiccæ* facerent.

60. Interea vero Corinthii, cum Potidæa descivisset, et Atticæ naves circa Macedoniam essent, illi oppido timentes, et domesticum existimantes periculum, miserunt cum de suis voluntarios, tum etiam de cæteris Peloponnesiis mercede conductos, mille et sexcentos, omnes gravis armaturæ milites, et quadringentos leviter armatos. Illis autem præerat Aristeus Adimanti *filius*; et propter ejus amicitiam potissimum, plurimi voluntarii milites Corintho eum sequuti sunt. Semper enim Potidæatarum studiosus fuerat. Et

ρακοστῇ [m] ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θρᾴκης, [n] ᾗ Ποτίδαια ἀπέστη.

ξα΄. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι· καὶ πέμπουσιν, ὡς ᾔσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστέως ἐπιπαρόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὁπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς, πρὸς τὰ ἀφεστῶτα, καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάδου πέμπτον [o] αὐτὸν στρατηγόν. οἳ ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον, καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμην ἄρτι ᾑρηκότας, καὶ Πύδναν πολιορκοῦντας. προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτίδαια, καὶ ὁ Ἀριστεὺς [p] παρεληλυθὼς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς Μακεδονίας· καὶ ἀφικόμενοι ἐς [q] Βέῤῥοιαν, κἀκεῖθεν ἐπιστρέψαντες, καὶ πειράσαντες πρῶτον [r] τοῦ χωρίου, καὶ οὐχ ἑλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτίδαιαν, τρισχιλίοις μὲν ὁπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἱππεῦσι [s] δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Παυσανίου. ἅμα δὲ νῆες παρ-

[m] Ἡμέρᾳ om. *Gr.* [n] Hic loci ᾗ, non ἢ, cum *Valla* malit *Steph.* ita ut jungi possit cum ὕστερον. Ἢ Aug. a correctore; prima manus videtur scripsisse ᾗ. [o] Αὐτὸν *Marg. C. Cl. Gr.* genuinam lectionem esse censet *Steph.*, *Reg. Cass.* In *Gr.* emendatum est αὐτὸν pro αὐτῶν. In Aug. quoque est αὐτόν. In Ald. Flor. Bas. αὐτῶν. [p] Ὁ παρελυθὼς *Gr.* [q] Βέροιαν Bas. *Cass.* Aug. [r] Τὸ χωρίον *Ar.* [s] Δ' ἑξακοσίοις *Cass.* Aug. Sic pag. seq. v. 7. Τῆς δ' ἵππου *Gr.*

quadragesimo die post Potidææ defectionem in Thraciam pervenerunt.

61. Nuntius autem de istarum civitatum defectione Atheniensibus statim est illatus. Qui, cum intellexissent illos etiam, qui cum Aristeo erant, *eo* præterea advenisse, ex suis bis mille gravis armaturæ milites, et quadraginta naves, Calliamque Calliadis *filium* cum quatuor collegis præfectum, in loca, quæ defecerant, miserunt. Qui, simul ac in Macedoniam pervenerunt, illos mille priores jam Therma potitos, et Pydnam obsidentes offenderunt. Pydnam autem et ipsi castris, copiisque junctis oppugnarunt: sed postea, facta pace et societate necessaria inita cum Perdicca, quod Potidæa et Aristei adventus eos urgeret, ex Macedonia recesserunt. Et Berrhœam profecti, et inde reversi, eoque oppido prius tentato, nec expugnato, itinere pedestri Potidæam versus iverunt, cum tribus millibus militum gravis armaturæ ex suis, præterea vero cum multis sociis, et sexcentis Macedonum equitibus, qui cum Philippo, Pausaniaque erant: simul etiam se-

ἔπλεον ἑβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες, [t] τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνον, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

ξβ'. Ποτιδαιᾶται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστέως Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους, ἐστρατοπεδεύοντο [u] πρὸς Ὀλύνθῳ ἐν τῷ ἰσθμῷ· καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποίηντο. [x] στρατηγὸν μὲν οὖν τοῦ δὴ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι ᾕρηντο Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵππου, Περδίκκαν. ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ξυνεμάχει [y] τοῖς Ποτιδαιάταις, Ἰόλαον ἀνθ' αὑτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως, τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον [z] ἔχοντα ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐπιτηρεῖν τοὺς Ἀθηναίους, ἢν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δὲ, καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους, καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππον ἐν Ὀλύνθῳ μένειν· καὶ [a] ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ νώτου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν [b] αὐτῶν τοὺς πολεμίους. Καλλίας [c] δ' αὖ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς, καὶ οἱ ξυνάρχοντες, τοὺς μὲν [d] Μακεδόνας ἱππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγους ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι

[t] Τριταίη *Dan.* in marg. [u] Πρὸ Ὀλύνθου *Ar. C. Gr.* atque ita legebat *Valla*; non probante *Stephano*. *Cass. Gr. Dan.* et hic in marg. πρὸς Ὀλύνθῳ a correctore. In Aug. πρὸ Ὀλύνθου a corr. Prima manus scripserat πρὸς Ὀλύνθῳ. In Mosqu. πρὸ Ὀλύνθου. [x] Στρατηγὸν μὲν οὖν τοῦ πεζοῦ *Ar.* Στρατηγὸν δὲ τοῦ μὲν πεζοῦ *Marg.* hujus lectionis exempla quædam occurrere observavit *Steph.* alteram tamen in contextu a *Thucydidis* stilo non alienam esse censet. Στρατηγὸν μὲν τοῦ πεζοῦ *Reg. Cass.* Aug. Mox in Bas. cod. ᾕρηνται. [y] Τοῖς deest *Reg.* [z] Ἔχοντι *Cass.* Aug. [a] Ὅτ' ἂν *Cass.* Aug. [b] Αὐτῶν *Reg. Cass. Gr. Vasc.* Aug. Mosqu. [c] Δ' οὖν *Marg.* [d] Μακεδόνων *Cass.*, Aug. a correctore. Paullo post Ὄλυνθον *Gr.*

ptuaginta naves oram maritimam legebant. Et lente progressi, tertio die Gigonum pervenerunt, ibique castra posuerunt.

62. At Potidæatæ, et Peloponnesii, qui cum Aristeo erant, Atheniensium adventum expectantes, in Isthmo, prope Olynthum castra posuerant, et mercatum extra urbem agebant. Socii autem totius quidem peditatus ducem elegerunt Aristeum; equitatus vero, Perdiccam. Protinus enim ab Atheniensibus iterum defecerat, et, Iolao duce in suum locum substituto, Potidæatas in bello juvabat. Hoc autem erat Aristei consilium, cum exercitu quidem, quem in Isthmo secum habebat, Athenienses diligenter observare, si contra *se* venirent; Chalcidenses vero, et socios, qui extra Isthmum erant, et ducentos equites, quibus præerat Perdiccas, Olynthi manere, et cum Athenienses contra se venirent, a tergo impressionem in hostes facere, eosque circumvenire. Contra vero Callias Atheniensium dux ejusque collegæ, Macedonum equites, paucosque socios Olynthum versus miserunt, ut illos, *qui Olynthi erant,*

τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν· [e] αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν Ποτίδαιαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο, καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί. καὶ οὐ πολὺ [f] ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως κέρας, καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες, [g] ἐτρέψαντο τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες ἐπιπολύ· τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον [h] Ποτιδαιατῶν καὶ Πελοποννησίων ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

ξγ'. Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς [i] ἑώρα τὸ ἄλλο στράτευμα ἡσσημένον, ἠπόρησε μὲν, ὁποτέρωσε διακινδυνεύσει χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύνθου, ἢ ἐς [k] τὴν Ποτίδαιαν. [l] ἔδοξε γοῦν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ὡς [[m] εἰς] ἐλάχιστον [n] χωρίον, δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτίδαιαν. καὶ παρῆλθε παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλε-

[e] Αὐτοὶ δὲ *Ald. Flor. Bas. Gr.* [f] Ὕστερον καὶ ξυνεμ. *Gr.* Mox in Mosqu. περὶ ἐκείνου, ad marg. vero περὶ ἐκείνων. [g] Ἐτρέψ. καθ' *Cl.* Ἔτρεψαν τὸ καθ' Bas. *Cass. Gr.* Aug. a correetore; prima scriptum manu ἐτρέψαντο καθ' ἑαυτοὺς, omisso τό; et ἐπὶ πολὺ *Cass.* Aug. [h] Τῶν Ποτιδ. καὶ τῶν Πελ. *Cl. Reg. Cass.* Aug. Τῶν τε Ποτιδαιατῶν. Mox in eodem: ὁ Ἀριστεὺς τῆς Ποτιδαίας. [i] Ὁρᾷ *Reg. Cass.* Aug. et in *Cass.* inter versus γρ. ἑώρα. [k] Τὴν om. *Gr.* In Bas. cod. τὴν Ποτίδαιαν, καὶ παρῆλθεν· reliqua desunt. [l] Sic distinguit *Steph.* ἔδοξε γοῦν, ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ὡς εἰς ἐλάχιστον χωρίον, δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτίδαιαν. Ἔδοξεν οὖν ξυναγ. *Gr.* [m] Εἰς deest *Reg. Dan.* Aug. [n] Χωρίου *Dan.*

illinc auxilium *suis* contra *se* ferre prohiberent. Ipsi vero motis *inde* castris Potidæam versus contenderunt, et cum ad Isthmum venissent, et adversarios se ad prœlium parantes vidissent, ipsi quoque aciem *illis* oppositam instruxerunt, nec multo post conflixerunt. Ac ipsum quidem Aristei cornu, et quotquot de Corinthiis, aliisque militibus delecti circum ipsum *Aristeum* erant, *hostium cornu* sibi oppositum in fugam verterunt, eosque persequentes longe processerunt. Reliquus vero Potidæatarum, et Peloponnesiorum exercitus ab Atheniensibus superatus est, et in urbem confugit.

63. Cum autem Aristeus ab hoste persequendo rediret, postquam reliquum exercitum vidit victum, dubitavit, utram partem petens, Olynthumne, an Potidæam, belli fortunam periclitaretur. * Tandem tamen ei placuit, cum suis militibus, in minimum loci spatium contractis, *et eorum acie confertissima*, Potidæam cursu petere, et in eam perrumpere. Et *in urbem* ingressus est

* Optimum videbatur, ut collectis suis Potidæam, quod proximum erat oppidum, cursu perrumperet. *Acacius.* Huds.

πῶς, ὀλίγους μέν τινας ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους [o] σώσας. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Ποτιδαιάταις βοηθοὶ ([p] ἀπέχει δὲ ἑξήκοντα μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι [q] καταφανὲς) ὡς ἡ μάχη [r] ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βραχὺ μέν τι προῆλθον, ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἱππεῖς [s] ἀντιπαρετάξαντο, ὡς κωλύσοντες· [t] ἐπεὶ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν Ἀθηναίων ἐγίγνετο, καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάσθη, πάλιν ἐπανεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος, καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἱππεῖς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην, [u] τροπαῖον ἔστησαν [x] οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Ποτιδαιάταις. ἀπέθανον δὲ Ποτιδαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων, ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων [y] δὲ αὐτῶν, πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

ξδ'. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀποτειχίσαντες ἐφρούρουν. τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην, ἀτείχιστον ἦν. οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἔν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν, καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν· δε-

[o] Διασώσας *Marg.* [p] Ἀπέχει *Cl. Reg. Cass.* Aug. [q] *Codicem*, unde vertebat *Valla*, καταφανὴς habuisse credit *F. Port.* [r] Ἐγίγνετο *Reg. Cass.* Aug. et ex emendat. *Gr.* Mox in Bas. ed. μέν τοι. [s] Ἀντιπαρατάξαντο *Cass.* Aug. [t] Ἐπειδὴ δὲ *Ar. Cl. Reg. Cass.* Aug. [u] Τρόπαιον *Cass. Gr.* Aug. [x] Οἱ omitt. *Cl.* [y] Δ' αὐτῶν *Gr.* et contra v. 16. Τὸ δὲ ἐκ.

ab ea parte, quæ mari alluitur, prope crepidinem, * telis petitus, et ægre *eo penetrans*, paucis quidem amissis, plerisque vero salvis. Qui vero Olyntho, auxilium Potidæatis laturi, prodierant (abest autem *a Potidæa* sexaginta ferme stadiis, *atque, ut in edito loco*, conspicuus est,) postquam pugna commissa est, et signa sublata paululum illi quidem progressi sunt, ut auxilium *Potidæatis* ferrent; et Macedonum equites aciem instructam *ipsis* opposuerunt, ut *eos* impedirent. Postquam autem victoria penes Athenienses repente fuit, et vexilla revulsa sunt, in urbem iterum se receperunt, et Macedones ad Athenienses: neutris autem equites adfuerunt. Post pugnam autem Athenienses tropæum statuerunt, et cæsorum militum cadavera pace sequestra Potidæatis reddiderunt. Ceciderunt autem ex Potidæatis quidem, et sociis paulo pauciores trecentis; ex ipsis vero Atheniensibus, centum et quinquaginta, et Callias *eorum* dux.

64. Mox autem Athenienses murum, qui Isthmum spectabat, circumvallarunt, et *præsidio* custodire cœperunt. At *murus*, qui Pallenen versus spectabat, nullo vallo cinctus erat. Nec enim existimabant, se *uno eodemque tempore* et in Isthmo excubias agere, *eumque tutari*, et in *urbem* Pallenen transire, eamque

* Multis missilibus petitus, paucis etc. *Acacius.* Huds.

διότες, μὴ σφίσιν οἱ Ποτιδαιᾶται καὶ οἱ ξύμμαχοι [z] γιγνομένοις δίχα [a] ἐπίθωνται. καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτείχιστον οὖσαν, χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην, καὶ ἐξ Ἀφύτιος ὁρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προϊὼν, καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν. ὡς [b] δὲ ὐδεὶς ἐπεξῄει [c] ἐς μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ [d] οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτίδαια ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις.

ξε΄. Ἀριστεὺς δὲ, ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἢν μή τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παράλογον γίγνηται, [e] ξυνεβούλευε μὲν, πλὴν πεντακοσίων, ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως [f] ἐπιπλέον ὁ σῖτος ἀντίσχῃ· καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι. [g] ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ ὑτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἕξει ὡς ἄριστα, ἔκπλουν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυ-

[z] Γενομένοις *Ar. C. Gr.* Mosqu. *Dan.* [a] Ἐπιθῶνται *Gr.*, Aug. dupl. acc. ab eadem manu et mox πέμπουσι *Gr.* [b] Δ' οὐδεὶς *Reg. Cass.* Aug. [c] Εἰς τὴν μάχην *Ar. C.* Ἐς τὴν μάχην *Gr.* et sic *Dan.* Basil. Mosqu. [d] Οὕτω *Dan.* [e] Ξυνεβούλευσε *Cl.* [f] Ἐπὶ πλέον *C. Cass. Gr.* [g] Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε *Æ. Portus.*

munire posse: veriti, ne Potidæatæ eorumque socii se, in duas partes diductos, invaderent. Cum autem Athenienses, qui Athenis erant, Pallenen nullis muris cinctam esse intellexissent, aliquanto post mille et sexcentos gravis armaturæ milites de suis, et Phormionem Asopii *filium*, ducem *eo* miserunt: qui cum Pallenen petiisset, ac Aphytide castra movisset, copias Potidææ admovit, paulatim procedens, et simul agrum vastans. Sed, cum nullus ad prœlium contra *ipsum* prodiret, murum, qui Pallenen versus spectabat, vallo cinxit. Atque ita Potidæa jam utrinque vehementer oppugnabatur, simul etiam a mari *graviter premebatur*, navibus stationem adversus *ipsam* habentibus.

65. Aristeus vero, cum urbs jam esset circumvallata, nec ullam salutis spem haberet, nisi si quid ex Peloponneso, aut *aliquid* aliud insperatum accideret, auctor erat, ut, quingentis exceptis, cæteri observato vento *secundo* navibus abirent, ut res frumentaria diutius *obsessis* suppeteret: atque ipse unus esse volebat de numero eorum, qui remanerent. Sed cum *rem illis* persuadere non posset, ac ea, quæ his proxima erant, parare vellet, et *operam daret*, ut quæ foris erant, optime sese habe-

λακὴν τῶν Ἀθηναίων. καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι, τά τε ἄλλα [h] ἐπολέμει, καὶ [i] Σερμυλίων λοχήσας πρὸς τῇ πόλει, πολλοὺς διέφθειρεν. [k] ἔς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασσεν ὅπῃ ὠφέλειά τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτείχισιν, Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους, τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδῄου, καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἷλε.

ξϛʹ. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προεγεγένηντο [l] ἐς ἀλλήλους· τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτίδαιαν, ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας [m] Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν· τοῖς δ' [n] Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. οὐ μέντοι ὅγε πόλεμός πω ξυνεῤῥώγει, ἀλλ' ἔτι [o] ἀνοκωχὴ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν.

ξζʹ. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόντων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς [p] ἐς τὴν Λακεδαίμονα

[h] Ξυνεπολέμει *Marg. Gr. Cl.* quod interpretari voluit *Valla. Reg. Cass.* Aug. In *Gr.* est ex emend. [i] Ἑρμυλίων *Reg. Cass.* Aug. [k] Attica ellipsis apud *Thucydidem* frequens: integer erit locus, si dicas, ἔς τε τὴν Πελοπόννησον ἄνδρας πέμπων ἔπρασσε *Æ. Port.* [l] Πρὸς *Marg.* προεγεγένηντο cod. Bas., sed ed. Bas. προγεγένηντο. [m] Πελοποννησίων τε καὶ Κορινθίων *Marg.* [n] Ἀθηναίοις αἰτία ἐς τοὺς Πελ. *Gr.* [o] Ἀνακωχὴ *Reg.* [p] Εἰς *Reg.*

rent, clam Atheniensium præsidio *inde* enavigavit. Et apud Chalcidenses permanens, cum alias res bellicas administravit, tum etiam, insidiis ad Sermyliorum urbem locatis, multos occidit. Quinetiam *per legatos* in Peloponnesum *missos* egit, ut aliquod auxilium *Potidæatis* mitteretur. Post Potidæam circumvallatam, Phormio cum illis mille et sexcentis militibus, quos habebat, Chalcidensem et Botticum agrum vastavit, nonnulla etiam oppidula cepit.

66. Atque hæ fuerunt Atheniensibus et Peloponnesiis criminationes, quibus alteri in alteros ante, *quam bellum aperte susciperent,* sunt usi. Corinthiis quidem, quod Potidæam, suam coloniam, et viros Corinthios ac Peloponnesios, qui in ea erant, *Athenienses* obsiderent. Atheniensibus vero contra Peloponnesios, quod *illi* civitatem sociam et vectigalem ad defectionem faciendam impulissent, et *eo* profecti pro Potidæatis aperte secum pugnassent. Nondum tamen bellum publice conflatum erat: sed ab armis adhuc abstinebatur. Corinthii enim hæc privatim egerant.

67. Sed cum Potidæa obsideretur, non *amplius* quieverunt, cum de suis viris, qui *in ea* erant, tum etiam de oppido, cui timebant, soliciti: et protinus socios orare cœperunt, ut

τοὺς ξυμμάχους, καὶ κατεβόων ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδάς τε λελυκότες εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. [q] Αἰγινῆται δὲ φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, [r] κρύφα δὲ [s] οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ [t] τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, [u] προσπαρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων [x] τε καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἠδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα, λέγειν ἐκέλευον. καὶ [y] ἄλλοι τε [z] παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο [a] ὡς ἕκαστοι, καὶ [b] Μεγαρεῖς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἴργεσθαι [c] τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς, παρὰ τὰς σπονδάς. παρελθόντες δὲ [d] τελευταῖοι [e] Κορίνθιοι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον [f] παροξῦναι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐπεῖπον τοιάδε.

ξη'. "ΤΟ ΠΙΣΤΟΝ [g] ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους

[q] Αἰγινῆταί τε *Ar. C. Reg. Cass.*, Aug. Αἰγινῆται τὲ. [r] Κρύφα δ' οὐχ *Gr.* [s] Οὐχήκιστα *Ald. Flor. Bas. Cass.* Aug. a corr. Mox in Mosqu. μετά. [t] Τὰς om. *Cl.* [u] Προσκαλέσαντες *Reg.* [x] Τε deest *Reg. Cass.* Aug. [y] Ἄλλα *Marg.* Bas. cod. Ἄλλοι omnino malit *Steph.* quum sequatur Μεγαρεῖς, quod cum ἄλλοι, non ἄλλα cohæret. Ἄλλα *Gr.*, sed emendatum ἄλλοι. [z] Παρόντες *Ar. Dan.* [a] Illud ὡς Atticorum more redundare putat *Æ. Portus.* [b] Μεγαρῆς *Marg.* et *Cod. vet. Stephani.* Sic et ἱππῆς apud *Aristophanem* invenies. [c] Τῶν om. *Gr.* [d] Τελευταῖον *Ar. C. Dan.* Mosqu. [e] Οἱ Κορίνθιοι *Reg.* [f] In *Dan.* erasa vetere scriptura, dubie παροξῦναι, vel νειν. [g] Ὑμῶν *Marg.* Basil. cod. In *Dan.* manu rec. super υ scriptum erat η.

Lacedæmona venirent: et *ipsi eo* profecti magnis clamoribus in Athenienses invehebantur, quod et fœdera fregissent, et Peloponnesum injuria afficerent. At Æginetæ, non palam illi quidem legatione missa, quia Athenienses metuebant: sed clam, cum ipsis bellum maxime suadebant, dicentes se ex fœdere non esse sui juris. Lacedæmonii vero, sociis prætcrea advocatis, et si quis alia quapiam in re se ab Atheniensibus injuriam accepisse diceret, legitimo suæ gentis concilio convocato, *eum, qui vellet,* dicere jusserunt. Tunc vero cum alii in mediam concionem progressi, prout singuli *se læsos judicabant, de Atheniensibus* conquerebantur; tum etiam Megarenses, demonstrantes cum alia non pauca, quæ suæ reipublicæ vehementer interesse dicebant, tum vero præcipue, quod ab agri Attici portubus, Atticoque foro, præter fœdus arcerentur. Corinthii vero, cum Lacedæmonios ab aliis prius *ad bellum* instigari permisissent, in medium novissimi prodierunt, et hæc insuper addiderunt.

68. "FIDES, quam vos, Lacedæmonii, publice privatimque inter vos ipsos servatis, facit, ut, si quid in

ἐς τοὺς ἄλλους, ἤν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ, σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθίᾳ δὲ [h] πλείονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν [i] ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἑκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὡς [k] ἕνεκα [l] τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τούσδε [m] παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει [n] ἡμᾶς [o] οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν [p] ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει. νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε, [q] τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴποτε [r] ἄρα πολεμήσονται. οὐ γὰρ ἂν Κέρκυράν

[h] Πλέονι *C. Cl. Cass. Gr.* Aug. Mosqu. [i] Ἀπὸ Ἀθ. *Gr.* [k] Ἕνεκεν *Reg. Cass.* Aug. [l] Τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφερόντων *Thucydidem* scripsisse suspicatur *Steph.* alioqui (inquit) videtur scripturus fuisse τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων, vel potius sine illo pronomine, τῶν ἰδίων διαφόρων, sicut τὰ ἴδια διάφορα, p. 104. [m] Παρεκελεύσατε *Dan.* [n] Ἡμᾶς deest *Ar.* [o] Οὐχήκιστα *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* ut et paullo infra. Sic etiam utroque loco *Cass.* Aug. et Mosqu. [p] Ὡς deest *Gr.* deinde inter versus script. et rursus inductum. In Mosqu. ὡς ad marg. script. [q] Τοὺς *C.* τοῖς δὲ *Reg. Cass.* Aug. [r] In uno *exemplari* ἄρα non legi observat *Schol.*, sed legi debere existimat *Steph.* Omittit etiam *Cl. Reg.* Bas. et Aug., in marg. vero a man. rec. additum.

alios dicamus, minus credatis. Atque ex hac *fide*, * æquitatis quidem laudem reportatis: sed majore rerum externarum inscitia laboratis. Nobis enim sæpe prædicentibus detrimenta, quibus Athenienses nos erant affecturi, vos tamen nunquam audire voluistis, quæ toties demonstravimus: sed potius suspicati estis, hæc a nobis dici propter privatas simultates, quæ nobis cum illis intercedebant. Ideoque non antequam injuriam acciperemus: sed postquam eam accepimus, socios istos advocastis, apud quos æquum est, nos eo prolixiore oratione uti, quo etiam graviora crimina habemus, quæ objiciamus, ab Atheniensibus quidem cum contumelia læsi, a vobis vero neglecti. Quod si *Athenienses* in aliquo obscuro loco delitescentes injuriam Græciæ facerent, nobis demonstratione opus esset, qua vos rerum ignaros doceremus. Jam vero quid longa oratione opus est *nobis*, quorum alios quidem in servitutem *ab ipsis jam* redactos; aliis vero, et præcipue nostris sociis, insidias ab ipsis strui, ipsosque *ad bellum*, si forte unquam bello appetantur, jam pridem præparatos videtis? Nec enim Corcyram clam *et per dolum* captam

* Moderationis laudem. *Acacius.* HUDS.

[s] τε ὑπολαβόντες βίᾳ ἡμῶν εἶχον, καὶ Ποτίδαιαν ἐπολιόρκουν. ὧν τὸ μὲν, ἐπικαιρότατον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης [t] ἐπιχρῆσθαι, ἡ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον [u] παρέσχε Πελοποννησίοις.

ξθ΄. "Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό, τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι, καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στῆσαι [v] τείχη· ἔς τόδε τε ἀεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς [x] ὑμετέρους ἤδη ξυμμάχους. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, [y] ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ, ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾷ, εἴπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται. μόλις δὲ [z] νῦν τε ξυνήλθομεν, καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς. χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα [a] ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθότι ἀμυνούμεθα. οἱ γὰρ δρῶντες βεβουλευμένοι, πρὸς οὐ διεγνωκότας ἤδη καὶ οὐ [b] μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα, οἵᾳ ὁδῷ [c] οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. καὶ λανθάνειν μὲν οἰόμενοι, διὰ τὸ ἀναίσθητον [d] ὑμῶν, ἧσσον θαρροῦσι·

[s] Τε om. *Gr.* [t] Ἀποχρῆσθαι *Ar. C. Gr. Cl. Ald. Flor. Bas. Cass. Dan.* Aug. [u] Παρέσχε τοῖς Πελοποννησίοις *Ar. C. Cl.* Mosqu. Reg. [v] Τείχη στῆσαι Bas. cod. [x] Ἡμετέρους *Ar. C. Reg. Gr.* Mosqu. [y] Ἀλλὰ ὁ *Gr.* [z] Νῦν γε malit *Steph.* [a] Ἐπισκοπεῖν *Marg.* Aug. man. rec. corr. ἔτι σκοπεῖν. [b] Μέλλοντας *Gr.* ex emendatione. [c] Οἱ deest *Cass.* [d] Ἡμῶν *Ar. C.* Mosqu., sed superscript. υ et *Gr.* a prima manu, deinde emendatum ὑμῶν.

nobis invitis retinerent, et Potidæam obsiderent: quarum urbium altera quidem est opportunissima ad res Thraciæ obtinendas, ita ut illis liberius uti possimus; altera vero maximam classem Peloponnesiis *in bello* suppeditasset.

69. "Atque vos ipsi rerum istarum estis auctores, qui et tunc primum eos post bellum Medicum urbem *suam* munire, et postea longos muros ædificare passi estis; quique *ab eo tempore* ad hoc usque perpetuo libertate privastis non solum eos, quos illi in servitutem redegerunt, sed etiam nunc vestros socios. Nam non is, qui *alios* in servitutem redigit: sed is potius, qui potest quidem *hoc* impedire, sed *tamen* negligit, vere hoc facere est censendus: præsertim si Græcorum liberatorem se esse profiteatur, et præclarum istius laudis titulum præ se ferat. Vix tandem vero nunc congregati sumus, et ne nunc quidem ob certa *ac manifesta crimina*. Nec enim amplius esset consultandum, an injuria fuerimus affecti: sed qua ratione *illam* ulcisci queamus. Qui enim *hæc* faciunt, re jam deliberata, minimeque cunctantes invadunt homines, qui nihil certi adhuc statuerunt. Scimus autem qua via, et quo modo paulatim Athenienses in alios grassentur. Et quamdiu quidem sua facinora, propter vestrum stuporem, occulta fore putabunt, minus audaces erunt: sed ubi cognoverint, vos

γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾷν, ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. ἡσυχάζετε [e] γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει τινὰ, ἀλλὰ τῇ μελλήσει, ἀμυνόμενοι· καὶ μόνοι οὐκ ἀρχομένην τὴν [f] αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην δὲ καταλύοντες. καίτοι [g] ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τόν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως προαπαντῆσαι· [h] καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἑκὰς, ὥσπερ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας, περιορᾶτε, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ, ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας, καὶ ἐς τύχας, πρὸς πολλῷ δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι, καταστῆναι· ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν [i] περὶ αὑτῷ τὰ πλείω σφαλέντα, καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ [k] ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ [l] ἀφ' ὑμῶν τιμωρίᾳ περιγεγενημένους. ἐπεὶ [m] αἵ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες ἤδη τινάς που καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ' ἔχθρᾳ [n] τοπλέον ἢ αἰτίᾳ νομίσῃ τάδε λέγε-

[e] Μὴν γὰρ μόνοι *Cl. Cass.* Aug. [f] Δύναμιν *Marg. Ar. C. Gr. Dan.* Mosqu. [g] Λέγεσθε *Marg.*, sed ἐλέγετε magis placet *Steph.* quam λέγεσθε aut ἐλέγεσθε. [h] Καὶ τοὺς νῦν *Ar. Dan.* Mosqu. [i] Περὶ αὐτὸν *Gr.* Non satis apertum est, αὐτὸν, an αὑτὸν sit in *Gr.* περὶ αὐτῷ *Cass. Vasc.* [k] Sic *Dan.* a prima manu, corrector fecerat ὑμᾶς, deinde rursus alius super υ scripserat η. [l] Ἀφ' ἡμῶν *Dan.* a prima manu, sed emendatum ὑμῶν. In marg. vicissim ἀφ' ἡμῶν. *Gr.* quoque ἀφ' ὑμῶν, et cum η super υ. [m] Αἵτε *Reg. Cass.* et ex emend. *Gr.* Aug. [n] Τὸ πλεῖον *Reg.* Τὸ πλέον *Cass. Gr.* Aug. Mox λέγεσθαι *Gr.* ex emend., fuerat γίνεσθαι.

hæc quidem scire, sed negligere; tunc rem vehementer urgebunt. Vos enim soli Græcorum, Lacedæmonii, desides *ac otiosi* estis; alios non *armorum* vi, sed cunctatione ulciscentes. Et soli hostium vires non crescentes *ac infirmas*, sed *jam* duplicatas eversum itis. Atqui cauti *et circumspecti* esse ferebamini: de quibus profecto rumor divulgatus rem ipsam superabat. Nam et nos ipsi scimus, Medum ab extremis orbis terrarum partibus *olim* in Peloponnesum prius venisse, quam vos pro *Reip.* dignitate cum vestris copiis obviam prodiretis. Nunc etiam Athenienses *a vobis* non remotos, (ut ille *tunc* erat,) sed vicinos negligitis; et pro bello, quod vos illis inferre debebatis, illos arma vobis inferentes propulsare, et certantes cum hominibus, qui *nunc longe* sunt potentiores, *quam ante fuerint*, incertos fortunæ casus subire mavultis: quamvis sciatis vel ipsum barbarum sua ipsius culpa plerumque offendisse, quinetiam nos ipsos in bello cum ipsis Atheniensibus gesto, ipsorum erratis potius, quam vestris auxiliis jam sæpe victoriam ab illis reportasse. Siquidem vestra auxilia sperata jam nonnullos adhuc imparatos, quod iis freti essent, everterunt. Neque vero aliquis vestrum hæc *a nobis* magis

σθαι. αἰτία μὲν γὰρ, φίλων ἀνδρῶν ἐστιν ἁμαρτανόντων· κατηγορία δὲ, ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

ο΄. "Καὶ *ἅμα, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι,* [o] *νομίζομεν ἄξιοι εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν· ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περὶ ὧν ἐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν* [p] *γε δοκεῖτε, οὐδ᾽ ἐκλογίσασθαι πώποτε, πρὸς οἵους ὑμῖν* Ἀθηναίους *ὄντας, καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας, ὁ ἀγὼν ἔσται. οἱ μέν γε, νεωτεροποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά* [q] *τε σώζειν καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲν, καὶ ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. αὖθις δὲ οἱ μὲν, καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ,* [r] *καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον, τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι, τῆς τε γνώμης* [s] *μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι· τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ μὴν* [t] *καὶ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητὰς, καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους. οἴονται γὰρ οἱ μὲν, τῇ ἀπουσίᾳ ἄν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ, τῷ ἐπελθεῖν,* [u] *καὶ τὰ ἑτοῖμα ἂν βλάψαι. κρατοῦντές* [x] *τε τῶν ἐχθρῶν,* [y] *ἐπὶ πλεῖστον*

[o] Ἄξιοι νομίζομεν *Reg. Cass.* Aug. [p] Γε deest *Reg.* Paullo post pro ὑμῖν in Mosqu. est ἡμῖν. [q] Τε deest *Ar.* Mosqu. *Dan.* [r] Καὶ ἐπὶ τοῖς δ. *Cl. Reg. Cass. Gr.* Aug. Dion. p. 804. ἐν τοῖς. [s] Μὴ δὲ *Ar. C. Ald. Flor.* Mosqu. [t] Illud καὶ non agnoscunt *Ar. C. Dan.* [u] Καὶ τὰ ὅμοια ἕτοιμα *Gr.* Sed ὅμοια inductum est. [x] Τε deest *Reg.* pro eo δὲ *Gr.* [y] Ἐπιπλεῖστον *Gr.*

ob odium, quam expostulationem dici, putet. Nam expostulatio quidem est cum amicis, qui peccarunt; sed accusatio est contra inimicos, qui injuriam fecerunt.

70. "Præterea si quos alios, ipsi nos dignos esse censemus, qui proximis vitium exprobremus: præsertim cum de magni momenti rebus agatur, quarum nullum vos sensum nobis habere videmini, nec unquam considerasse, quales sint Athenienses, cum quibus certamen vobis est futurum, et quomodo vel omnibus in rebus sint vobis longe præstantiores. Nam illi quidem sunt rerum novarum studiosi, et celeres ad excogitandum, et ad re ipsa exsequendum id, quod excogitarint. Vos vero ad res jam partas conservandas, et ad nihil novi excogitandum, et ne ad res quidem necessarias peragendas *apti estis.* Præterea, illi quidem vel supra vires sunt audaces, et gravissima quæque pericula subeunt præter hominum opinionem, et in asperrimis quibusque rebus bonam spem habent. Vestra vero ratio est, res vestris viribus inferiores gerere, et ne certis quidem ac exploratis animi consiliis confidere, et existimare, vos periculis nunquam liberatum iri. Quinetiam illi, si vobiscum conferantur, sunt impigri, vos vero cunctatores. Item illi sunt peregrinationis cupidi, vos vero desides plerumque domi manetis. Existimant enim illi quidem hac absentia, *quum per-*

[z] ἐξέρχονται, καὶ νικώμενοι, ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. ἔτι δὲ, τοῖς μὲν σώμασιν [a] ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρῶνται, τῇ [b] δὲ γνώμῃ, οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ πράσσειν τὶ ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες, μὴ [c] ἐπεξέλθωσιν, [d] οἰκείων στέρεσθαι ἡγοῦνται· ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα [e] πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες. ἣν δ' ἄρα [f] που καὶ πείρᾳ σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες [g] ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρείαν. μόνοι γὰρ [h] ἔχουσί τε καὶ ὁμοίως ἐλπίζουσιν ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. καὶ ταῦτα μετὰ [i] πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι· καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι, καὶ μήτε [k] ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι· ξυμφοράν τε οὐχ ἧσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα, ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον. ὥστε εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίη

[z] Ἐπεξέρχονται *Ar. C. Dan.* Paullo post pro ἐπ' ἐλάχιστον in cod. Mosqu. est ἐπελάχιστον. [a] Dubitari potest (inquit *Steph.*) sitne ex errore Librarii nata hæc lectio, an ipse *Scholiastes* non ἀλλοτριωτάτοις, sed ἀλλοτρίοις, apud *Thucydidem* legerit. [b] Γνώμῃ δὲ *Reg. Cass.* Aug. [c] Ἐξέλθωσιν *Reg. Cass.* sed in hoc primum fuisse ἐπεξέλθωσιν ex eo colligi potest, quod erasis quibusdam spatium vacuum, et nota spiritus ' relicta erat. In Aug. ἐξέλθωσιν. Ἐπ. nova manu additum. [d] Οἰκεῖα *Reg.* Sic quoque fuerat in *Gr.*, sed emend. οἰκείων. In Aug. οἰκεῖα. man. rec. οἰκείων. [e] Id est, ὀλίγα ἡγοῦνται αὐτὰ πρὸς τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, sive πρὸς τὰ ἐσόμενα καὶ κτηθησόμενα συγκρίναντες· vel, πρὸς τὰ μέλλοντα, ὧν αὐτοὺς ταῖς αὐτῶν πράξεσι τεύξεσθαι καὶ κρατήσειν ἐλπίζουσι. *Æ. Port.* [f] Τοῦ *C. Ar. Ald. Flor. Bas.* Του *Cass. Gr.* et *Bas.* non τοῦ. ἣν δ' ἄρα καὶ τοῦ *Reg.* In Aug. ἄρα του. Super του Schol. τινός. [g] Ἅμα *C.* [h] Ἔχουσί τι ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν *Ar. C. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan.* Aug. [i] Πόνου *Gr.* Paullo ante γνῶσιν *Cass.* [k] Ἑορτὴν ἢ ἄλλο τι *Gr.*

egre proficiscuntur, se aliquid sibi quæsituros; vos vero, si bellum aliis inferatis, vel rerum præsentium, quas possidetis, jacturam vos facturos *putatis*. Illi etiam, hostibus superatis, longissime progrediuntur, et victi quam minimum animo consternantur. Præterea vero *suis* corporibus, *ut* alienissimis, pro Republica utuntur, consiliis vero maxime propriis, ut aliquid pro ea faciant: et nisi cogitata confecerint, se rebus suis privari putant; quæ vero armis quæsierint, perexigua judicant, si cum illis conferas, quæ sperant se postea suis actionibus quæsituros. Quod si forte rei alicujus tentatæ conatus eos fallat, novam aliarum rerum spem sibi proponentes, id, quod opus est, explent. Soli enim pariter et habent et sperant ea, quæ animo conceperint, propterea quod celerrime aggrediuntur res, quas *cogitarint, et peragere* statuerint. Atque hæc omnia cum laboribus, et periculis perpetuo moliuntur, rebusque partis minimum fruuntur, quia quærere semper student: et diem festum nihil aliud esse putant, quam conficere, quæ conducunt, et otium iners plus mali afferre, quam laboriosum negotium. Quare si quis pau-

πεφυκέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν, μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐᾷν, ὀρθῶς ἂν εἴποι.

οα΄. "Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως, ὦ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε· καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυχίαν [l] οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων [m] ἐπιπλεῖστον ἀρκεῖν, οἳ ἂν τῇ μὲν παρασκευῇ δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἢν ἀδικῶνται, δῆλοι ὦσι μὴ ἐπιτρέψοντες· ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε [n] τοὺς ἄλλους, καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι, τὸ ἴσον νέμετε. μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες, ἐτυγχάνετε τούτου· νῦν δ' (ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν) ἀρχαιότροπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτούς ἐστιν. [o] ἀνάγκη δ' [p] ὥσπερ τέχνης ἀεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα [q] κρατεῖν· καὶ ἡσυχαζούσῃ μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ [r] ἀναγκαζομένοις ἰέναι, πολλῆς καὶ [s] τῆς ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων [t] ἀπὸ τῆς πολυπειρίας [u] ἐπιπλέον ὑμῶν κεκαίνωται. μέχρι μὲν [x] οὖν τοῦδε ὡρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής. νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις, [y] καὶ

[l] Μὴ *Ar.* Adverbium οὐ sententiam obscuram reddere, ideoque tollendum esse censet *Æ. Port.* [m] Ἐπὶ πλεῖστον *Cass. Gr.* Aug. [n] Τοὺς om. *Cl. Cass.* Aug. [o] Ἀνάγκη δὲ *Cass.* Aug. *Vasc. Bas.* Paullo ante a verbis νῦν δ' — usque ad ἐπιτεχνήσεως δεῖ, Stobæus S. XLI. p. 242. hanc ῥῆσιν excerpsit. Pro νῦν δ' legitur δέ. [p] Ὥσπερ μετὰ (vel διὰ) τέχνης *Gesnerus,* apud Stob. l. c. [q] Κρατεῖ *Thucydidem* scripsisse contendit *Steph.* et vice versa in fine periodi δεῖν, non δεῖ. Stob. μόνιμα pro νόμιμα. [r] Ἀναγκαζομένη *C.* Ἀναγκαζομένους *Stobæus.* [s] Τῆς deest *Reg. Cass.* Aug. [t] Ὑπὸ τῆς πολ. *Gr.* [u] Ἐπὶ πλέον *Cass.* Aug. Κεκαίνωνται *Reg.* [x] Οὖν deest *Ar.* [y] Καὶ τοῖς Ποτ. *Cl. Cass.* Aug.

cis rem totam complexus, eos dixerit ita natos esse, ut neque ipsi velint, neque alios mortales quiescere sinant, is verum dixerit.

71. "Et tamen, Lacedæmonii, cum talis Respublica sit vobis adversaria, vos cunctamini: et existimatis, illis hominibus diuturnam suppetere quietem, qui suo quidem apparatu injuriam nulli faciunt; sed *tamen* præ se ferunt, se eo esse animo, ut, si lacessantur injuria, eam non sint neglecturi: verum in eo jus et æquitatem ponitis, si neque alios molestiis afficiatis, neque vos ipsi, dum vim propulsatis, ullum detrimentum capiatis. At hoc vix consequi possetis, etiamsi *vel* civitatem vestræ proximam, et iisdem moribus, ac institutis utentem haberetis. Jam vero (quod et paulo ante declaravimus) vestri mores, ac instituta nimis sunt antiqua adversus ipsos. Sed necesse est, quemadmodum artibus accidere solet, novissima quæque semper evincere. Et civitati quidem pacatæ maxime conducunt instituta, quæ manent immota: sed illis, qui ad multa *pericula* coguntur ire, novis etiam et commentitiis artibus est opus. Ideo etiam res Atheniensium propter multam experientiam magis novatæ sunt *in melius,* quam vestræ. Hactenus igitur hæc vestra tarditas

Ποτιδαιάταις, ὥσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε, κατὰ τάχος [z] ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικήν· ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμίᾳ πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. δρῷμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὁρκίων, οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων. λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἱ δι' ἐρημίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι, μενοῦμεν. οὔτε γὰρ ὅσια ἂν ποιοῖμεν μεταβαλλόμενοι, οὔτε ξυνηθεστέρους ἂν ἄλλους εὕροιμεν. πρὸς τάδε βουλεύεσθε εὖ, καὶ [a] τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι, ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν."

οβ'. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. [b] τῶν δὲ Ἀθηναίων, (ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι περὶ ἄλλων παροῦσα,) καὶ ὡς ᾔσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα [c] ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μηδὲν ἀπολογησομέ-

[z] Ἐσβάλλοντες *C.* [a] Τῆς Πελοποννήσου πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσονος *Marg.* quod amplectitur *Steph.* Dion. H. περὶ Ἰδ. p. 803. ἔλαττον. [b] Τῶν δ' *Bas.* [c] Εἰς *Reg.*

progressa terminetur. Jam vero cum aliis, tum etiam Potidæatis (quemadmodum promisistis) opem feratis, in Atticam celeritate, quanta maxima potestis, irrumpentes: ne viros vobis amicos atque cognatos infensissimis *hostibus* prodatis, neve nos cæteros præ desperatione ad aliquam aliam societatem *quærendam* compellatis. * Nullum autem flagitium admittemus, neque in deos, fœderum conscios, neque adversum homines, quos *quidem* tangunt injuriæ sociorum. Non enim qui destituti ad alios se convertunt, hi fœdera frangunt: sed illi, qui opem non ferunt quibuscum jurarunt. Sed si vos *ad opem nobis ferendam* animis promtis esse volueritis, *in vestra societate ac* fœdere permanebimus. Nec enim pie faceremus, si permutata societate vos desereremus, nec alios majore, quam vos estis, amicitia, et familiaritate nobiscum conjunctos inveniremus. Quare de his diligentius consultate, dateque operam, ut Peloponneso ita præsitis, ut potius augeatis, quam imminuatis ipsius imperium, quod vestri majores vobis tradiderunt.

72. Atque Corinthii quidem hæc dixerunt. Atheniensium vero *legati tunc ibi aderant,* (casu enim quodam legatio *Atheniensium* aliis de causis Lacedæmone jam ante aderat) et cum hæc verba audissent, ad Lacedæmoniorum magistratus sibi eundum esse censuerunt, non ut ad crimina responderent, quæ civitates *Atheniensibus* objecerant: sed ut in

* Qua in re nihil delinqueremus, neque in deos. fœderum conscios, neque in homines, qui ista sentiunt etc. *Acacius. Hobbesius.* Huds.

νους, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, [d] δηλῶσαι δὲ, περὶ τοῦ παντὸς ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν [e] πλέονι σκεπτέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι, ὅση [f] εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν [g] ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις, ὧν ᾔδεσαν, καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν· νομίζοντες [h] μᾶλλον αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν [i] τραπέσθαι, ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ [k] ἀποκωλύοι. [l] οἱ δ' ἐκέλευόν τε [m] παριέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε.

ογ'. "Η ΜΕΝ [n] πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς [o] ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν. [p] αἰσθόμενοι δὲ καταβοὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν, παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες, (οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν

[d] Sic distinguit *Steph.* δηλῶσαι δὲ, περὶ τοῦ παντὸς ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη. [e] Πλείονι *Reg. Cass.* Aug. [f] Δύναμιν εἴη *Gr.* [g] Ποιήσεσθαι *Cass.* emendatum α inter versus scripto; Aug. Pro ἐβούλοντο in cod. Mosqu. est ἐβουλεύοντο ad marg. scriptum. [h] Μᾶλλον ἂν αὐτὰς legendum censet *Steph.* ex *Cod. vet.* Sic *Cl. Reg. Cass.* Bas. in marg. Aug. [i] Τρέπεσθαι *Ar. C. Dan.* [k] Ἀποκωλύει *Gr.* Ἀποκωλύῃ in marg. Ἀποκωλύῃ *Reg.* ἀποκωλύει *Cass.* Aug. In *Gr.* sunt tres variæ lectiones. Primum in textu fuerat ἀποκωλύει, deinde ex ει factum erat οι, ac denique supra scriptum η. [l] Οἱ δὲ *Ar. C. Gr.* In Mosqu. οἱ δὲ. [m] Ἐπιέναι *Marg. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* Bas. ἐκέλευόν τε παριέναι. Aug. ἐπιέναι. Mosqu. περιέναι· at sup. γρ. ἐπιέναι. [n] Πρεσβευσία *Dion. Halicarn.* p. 794. v. not. [o] Ὑμετέροις *Marg.* et *Cass.*, sed ex emendat. *Reg.* ὑμετέροις inter versus scriptum habet. In Aug. τῷ η superscript. υ. Mosqu. ὑμετέροις. [p] Αἰσθανόμενοι *Marg.*

universum ostenderent, non celeriter *quicquam ipsis* decernendum: sed plus temporis *in rerum tantarum* consultatione ponendum. Simul etiam volebant significare, quanta esset suæ civitatis potentia, et ætate provectioribus in memoriam revocare ea, quæ noverant, et junioribus narrare ea, quorum nullam habebant notitiam. Eos enim, sua oratione audita, ad pacem, quam ad bellum, propensiores fore putabant. Cum igitur ad Lacedæmoniorum magistratus accessissent, ad eorum concionem se quoque verba facere velle dixerunt, nisi quid prohiberet. Illi vero eos in medium prodire jusserunt. Tunc Athenienses in medium progressi hæc dixerunt.

73. "Non propterea ad vos legati fuimus, *Lacedæmonii*, ut ad crimina nobis a nostris sociis objecta responderemus: sed *aliis de rebus venimus*, quarum causa civitas *nos huc* misit. Jam vero cum intellexerimus, non levem contra nos criminationem institutam esse, in medium prodiimus, non ut ad civitatum crimina *nobis* objecta respondeamus, (neque enim a nobis apud vos, ut aut nostri, aut

οὔτε ἡμῶν, οὔτε τούτων, οἱ λόγοι ἂν γίγνοιντο) ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων, τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι, χεῖρον βουλεύσησθε· καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ [q] ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν ἃ κεκτήμεθα, ἥ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου [r] ἐστί. καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν; ὧν ἀκοαὶ [s] μᾶλλον λόγων μάρτυρες, ἢ [t] ὄψεις τῶν ἀκουσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ, καὶ ὅσα [u] αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ [x] προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελείᾳ [y] ἐκινδυνεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, [z] τοῦ δὲ λόγου, μὴ παντὸς, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκόμεθα. ῥηθήσεται δὲ οὐ [a] παραιτήσεως μᾶλλον ἕνεκα, ἢ μαρτυρίου, καὶ δηλώσεως, πρὸς οἵαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ ἀγὼν καταστήσεται. φαμὲν γὰρ Μαραθῶνί τε μόνοι προκινδυνεῦσαι τῷ βαρβάρῳ, καὶ ὅτε [b] τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄν-

[q] Εἰς *Reg.* et seq. pag. v. 1. *Idem* et *Cass.* [r] Ἐστὶν *Cass.* Aug. Contra seq. pag. v. 6. πανσὶ *Gr.* [s] Μᾶλλον deest *Dan.* in marg. script. recenti manu. In Mosqu. paullo ante est αἱ ἀκοαί. [t] Ὄψις *Cl. Reg. Cass. Gr.* In Mosqu. ὄψεις, in marg. vero: γρ. ὄψις, in Aug. ὄψις quoque. [u] Ἡμῖν αὐτοῖς *Æ. Port.* Αὐτοὶ *C.* et quasi ita legisset, interpretatur *Valla. Reg. Cass. Gr.* et ex emendat. abraso σ *Dan.* Aug. [x] Pro ἡμῶν αὐτὰ προβαλλομένων. *Æ. Port.* [y] Ἐκινδυνεύετε *Marg.* [z] Μὴ δὲ λόγου, μὴ παντὸς, εἴτι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα *C.* Μὴ στερισκώμεθα legisse videtur *Valla:* cui consonat *Steph. Cod. vet.* Μηδὲ λόγου, cum τοῦ supra μὴ scripto *Dan.* Στερισκώμεθα *Reg. Cass.* et ex emend. *Gr.*, ut et Aug. [a] Παραινέσεως *C.* [b] Τὸ om. *Cl.*

istorum judices, verba fient) sed *ut vos moneamus*, ne celeriter magnis de rebus, sociorum verbis adducti, male consultetis: simul etiam, quia de tota accusatione contra nos instituta vos certiores facere volumus, nos neque præter *decorum et* jus obtinere, quæ possidemus, nostramque civitatem dignam esse, cujus ratio habeatur. Ac pervetusta quidem quid opus est recensere, quorum ipsi rumores de illis sparsi potius sunt testes, quam oculi eorum, qui hæc sunt audituri? Sed res bello Medico *a nobis* gestas, et quæcunque novistis æque atque nos ipsi, quamvis valde molesta sint futura, quæ hæc semper proferamus, *tamen* commemorare est necesse. Nam quum *res illas* gerebamus, propter *communem omnium Græcorum* utilitatem pericula subibamus, cújus *vos* quidem participes fuistis, *nos* vero non omni *istorum* commemoratione, si quid *nobis* prosit, privamur. Hæc autem dicentur non tam, ut nos excusemus, quam ut testemur, et declaremus, adversus qualem civitatem vobis consilium minime bonum ineuntibus certamen sit futurum. Prædicamus enim, *nos* solos olim in campis Marathonis magno cum periculo adversus barbarum pugnasse: et, quum iterum venit, quia terra ipsum propulsare

τες κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεὶ, ἐν Σαλαμῖνι [c] ξυνναυμαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε, μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα [d] τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν, [e] ἀδυνάτων ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποίησε. νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν, ὡς [f] οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὔσης τῆς δυνάμεως, κατὰ τάχος τῷ [g] πλέονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε.

οδʹ. "Τοιούτου μέντοι [h] τούτου ξυμβάντος, καὶ σαφῶς δηλωθέντος, ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμόν τε νεῶν πλεῖστον, καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον, καὶ προθυμίαν ἀοκνοτάτην· ναῦς μέν γε ἐς τὰς [i] τετρακοσίας, ὀλίγῳ [k] ἐλάσσους [l] τῶν δύο μοιρῶν· Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὃς αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο. [m] ὅπερ [n] σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα· καὶ [o] αὐτὸν [p] διὰ τοῦτο ὑμεῖς ἐτιμήσατε, μάλιστα δὴ ἄνδρα ξένον [q] τῶν ὡς

[c] Ξυναυμαχῆσαι *Reg. Gr. Bas. Port.* [d] Τήν τε Πελοπ. *Reg.* [e] Ἀδυνάτων ἂν ὄντων *C. Gr. Ar. Cl. Cass. Dan.* et a prima manu *Reg.*, sed deinde abrasum erat ἂν. In Aug. ἀδυνάτων ἂν ὄντων. [f] Οὐκ ἔτι *Gr.* Paullo ante pro νικηθεὶς in Bas. ed. erat κινηθεὶς vitiose. [g] Πλείονι *Reg.* [h] Ξυμβάντος τούτου *Reg. Cass.* Aug. [i] Τριακοσίας *Ar. C.* [k] Ἐλάττους *Reg.* [l] Τῶν om. *Cl. Reg. Cass.* Bas. Aug. [m] Ὅσπερ edidit *Æ. Port.* [n] Σαφῶς *Cass.* Aug. [o] Αὐτοὶ *Reg. Cass.* et a prima manu *Gr.* αὐτὸν Aug. [p] Διὰ τοῦτο δὲ μάλιστα ἐτιμήσατε ἂν *Cl.* Διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα ἐτιμήσατε ἄνδρα *Reg. Cass.* Aug. [q] Τῶν εἰς ὑμᾶς *Ar.* Paullo post τολμηροτέραν cod. Bas. in marg.

non poteramus, *nos* universos naves conscendisse, et ad Salaminem prœlium navale cum eo commisisse: quæ res illum impedivit, ne, infesta classe singulas urbes petens, *totam* Peloponnesum vastaret; quod *vestræ civitates* adversus ingentem classem mutuis auxiliis se juvare non possent. Ipse vero maximum *hujus rei* documentum dedit. Nam classe victus, quia potentiam *superiori* parem non amplius habebat, cum majore copiarum parte, celeritate, quanta maxima potuit, *inde* se recepit.

74. "Cum autem res, quæ *tunc* acciderunt, tales fuerint, cumque manifeste pateat, Græcorum fortunas in navium præsidio sitas fuisse, *nos* ad has res *peragendas* tria utilissima contulimus, et maximum navium numerum, et prudentissimum ducem, et impigerrimam animi promtitudinem. Naves quidem ad quadringentas, paulo pauciores duabus *totius* classis partibus: Themistoclem vero ducem, qui præcipuus auctor fuit, ut navale prœlium in maris angustiis committeretur, quod manifeste res *Græcorum* servavit; eique propterea, licet vir esset peregrinus, vos honorem habuistis longe majo-

ὑμᾶς ἐλθόντων. προθυμίαν δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἵ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἠξιώσαμεν, ἐκλιπόντες τὴν πόλιν, καὶ τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες, μηδ᾿ ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν προλιπεῖν, μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι [r] αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ᾿ ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς, κινδυνεῦσαι, καὶ μὴ ὀργισθῆναι, ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε. ὥστε φαμὲν οὐχ ἧσσον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς, ἢ τυχεῖν τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπό τε οἰκουμένων τῶν πόλεων, καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, [s] ἐπειδὴ ἐδείσατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τοπλέον, ἐβοηθήσατε· ὅτε γοῦν ἦμεν ἔτι σῶοι, οὐ παρεγένεσθε. ἡμεῖς δὴ ἀπό τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὁρμώμενοι, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύοντες, ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος, καὶ ἡμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ, δείσαντες, ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῇ χώρᾳ, [t] ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς, ὡς διεφθαρμένοι· οὐδὲν ἂν [u] ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς ναυμαχεῖν,

[r] Γενέσθαι αὐτοῖς *Reg.* [s] Post ἐδείσατε interpungendum censet *Stephanus*, tollendo eam, quæ post τοπλέον est, interpunctionem. Τὸ πλέον *C. Ald. Bas. Cass. Gr.* In Aug. sic distinguitur h. l. ἐπειδὴ ἐδείσατε, ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον ἐβοηθήσατε. [t] Καὶ μὴ ἐτολμ. *Gr.* [u] Ἔδει ἔτι *Ar. C. Dan. Gr.* Mosqu.

rem, quam ullis aliis, qui ad vos *ante* venerint. Animi vero præsentiam et studium vel longe ardentissimum demonstravimus, qui, cum terra nullus opem nobis ferret, et cæteri ad nos usque *barbaris* jam servirent, decrevimus, urbe relicta et re familiari eversa, ne sic quidem reliquorum sociorum communionem deserere, neque dispersi, inutiles ipsis esse; naves conscendere, et periculum adire, nec *vobis* succensere, quod nobis auxilium ante non tulissetis. * Quamobrem nos non minorem utilitatem vobis attulisse, quam accepisse *nos*, prædicamus. Vos enim ex urbibus, quæ habitabantur, *profecti*, utque *eas* in posterum habitaretis, postquam vobis magis, quam nobis timere cœpistis, auxilium tulistis: quo enim tempore adhuc eramus salvi, *vos nobis* præsto non fuistis. Nos vero ex urbe, quæ jam nulla erat, profecti, et pro ea, de cujus salute perexiguam spem habebamus, periculis nos objicientes, et vos † pro virili et nos ipsos una servavimus. Sed si Medis ante nos adjunxissemus, agro nostro, ut et cæteri, timentes; aut si postea, quasi *profligati* naves conscendere ausi non fuissemus: *profecto* vos, qui classem satis firmam

* Itaque nos non minus adjumento vobis fuisse, quam id consequutos esse, prædicamus. *Steph.* HUDS.

† Ex parte. *Acacius.* Vos, qui pars Græcorum estis. *Alii.* IDEM.

ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ [x] προεχώρησε τὰ πράγματα [y] ᾗ ἐβούλετο.

οέ. "[z] Ἄρ' ἄξιοι ἐσμὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας ἕνεκα τῆς τότε, καὶ γνώμης [a] ξυνέσεως, [b] ἀρχῆς τε ἧς ἔχομεν, τοῖς Ἕλλησι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι; καὶ γὰρ αὐτὴν [c] τήνδε ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα [d] τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων, καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμόνας καταστῆναι. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάσθημεν [e] τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ δέους, ἔπειτα [f] δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελείας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι [g] ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους, καί τινων καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων, [h] ὑμῶν τε ἡμῖν [i] οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων, ἀνέντας κινδυνεύειν. καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγίγνοντο. πᾶσι δὲ ἀνε-

[x] Alibi προχωρεῖν sine hac aut alia hujusmodi adjectione utitur; sed hanc tamen non ideo suspectam hic esse debere arbitratur *Steph.* προσεχώρησε *Reg.* [y] Οἷ ἐβούλετο *Gr.* [z] Forsan scribendum, ἆρ' ἄξιοι ἐσμὲν etc. τοῖς Ἕλλησιν οὕτως etc. vel etiam, οὐκ ἆρ' ἄξιοι ἐσμὲν, et τοῖς Ἕλλησιν οὕτως ἀ. ἐ. δ. πρὸς ἡμᾶς, scil. et sic tollenda est interrogationis nota. Si μὴ retineas, potes et ita locum legere, ἆρ' οὐκ ἄξιοι etc. *Æ. Portus.* Ἄρ' ἄξιοι *Cass. Gr.* [a] Καὶ ξυνέσεως *Cl.* [b] Ἀρχῆς γε *Ar. C.* Mosqu. et paulo post ὄντως pro οὕτως. *Valla* legisse videtur ἀρχῆς sine τε. Ἀρχῆς γε ἔχομεν *Dan.* et in marg. ἣν ἔχομεν. [c] Τήνδ' ἐλάβομεν *Cass.* Aug. [d] Τῶν βαρβάρων *Gr.* [e] Τοπρῶτον *Gr.* [f] Δὲ deest *Ar. C. Dan. Gr.* [g] Δοκεῖ legebat *Valla.* [h] Ὑμῶν τε καὶ ἡμῖν *C.* [i] Οὐκ ἔτι ὁμοίως φίλων ὄντων, ἀλλὰ ὑπ. *Gr.*

non habebatis, navali prœlio certare non amplius oportuisset; sed sine certamine res ipsi *barbaro* ex animi sententia successissent.

75. "An igitur, Lacedæmonii, propter talem animi alacritatem, et prudentiam, quam tunc demonstravimus, et imperium, quod obtinemus, digni videmur, quibus Græci adeo invideant? Nam hoc ipsum accepimus non per vim, sed tum, quia vos ad persequendas reliquias belli contra barbarum gerendi remanere noluistis, tum etiam, quia socii ad nos accesserunt, et nos orarunt, ut suarum copiarum duces esse vellemus. Itaque vi et natura ipsius rei, *imperium* ipsum in hunc statum primum perducere coacti sumus, præcipue quidem præ metu; deinde vero, honoris etiam causa; postremo etiam, utilitatis gratia: nec amplius tutum nobis esse videbatur, cum multis invisi essemus, quinetiam cum nonnullos, qui *a nobis* defecerant, jam subegissemus, vosque nobis non amplius æque, *ac ante*, essetis amici, sed suspectos *nos* haberetis, nobisque essetis inimici, imperio deposito periclitari: nam qui a nobis defecissent, illi se vobis adjunxissent. Nec ulli mortalium est invidendum, si in maximis periculis

πίφθονον, τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγίστων πέρι κινδύνων εὖ τίθεσθαι.

ος'. "Ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ [k] ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι [l] ἐξηγεῖσθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες [m] διὰ παντὸς [n] ἀπήχθεσθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν, μὴ ἂν ἧσσον ὑμᾶς λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις, καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς, ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιήκαμεν, οὐδ' [o] ἄπο τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, εἰ ἀρχήν τε [p] διαδιδομένην ἐδεξάμεθα, καὶ ταύτην μὴ [q] ἀνεῖμεν, ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς, καὶ δέους, καὶ ὠφελείας· οὐδ' αὖ πρῶτοι [r] τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' ἀεὶ καθεστῶτος, τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι· [s] ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, [t] μέχρις οὗ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι, τῷ δικαίῳ λόγῳ νῦν χρῆσθε. ὃν οὐδείς πω, παρατυχὸν

[k] Ὑμῶν *Marg. C.* et sic cum nomine ὠφέλιμον junctum erit tanquam naturam substantivi ὠφέλειαν accipiente. *Steph.* Sic etiam *Dan.* [l] Hic ἐξηγεῖσθε videri possit accusativo junctum; sed ad καταστησάμενοι fertur, ut post ἐξηγεῖσθε subaudiatur αὐτῶν. *Steph.* Ἐξηγῆσθε *Gr.* [m] Διαπαντὸς *Reg. Cass.* [n] Ἀπηχθῆσθαι *Gr.* Ἀπήχθησθε *Reg. Cass.* Aug. et ex emend. *Gr.* quod fuerat ἀπήχθεσθε. [o] Ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου *Gr.* [p] Διδομένην *Marg. Ar. C. Cl. Reg. Cass.* Aug. *Dan.* [q] Ἄνιμεν *Reg. Cass.* cod. Bas. ἀνίεμεν in marg. In Aug. ἄνιμεν. Manus rec. corr. ἀνίεμεν. [r] Τοῦ omitt. *Cl.* Non apparet, quo pertineat, quum v. 7. p. 43. ad quem hoc in Add. adnotarat *Hudson.* bis legatur τοῦ, sed puto ad prius referendum. [s] Ἄξιοί τε νομίζοντες ἅμα εἶναι *Ar. Dan.* Νομίζοντες εἶναι Mosqu. [t] Μέχρι *Reg. Cass.* Aug.

constitutus suis rationibus prospiciat, quam optime potest.

76. "Nam vos quoque, Lacedæmonii, civitatibus, quæ sunt in Peloponneso, imperatis, ea Reipublicæ administrandæ forma in singulis constituta, quam vobis conducere putatis. Quod si tunc in imperio semper permanentes, hominum odia vobis contraxissetis, quemadmodum nos; scimus profecto, vos non minus, *quam nos hodie sumus*, graves *et acerbos* sociis futuros fuisse, et in necessitatem venturos vel fortiter dominandi, vel de propria salute non sine periculo dimicandi. Ita ne nos quidem ullum animadvertendum, aut ab hominum institutis alienum facinus fecimus, si imperium *nobis* traditum acceperimus, idque *susceptum* deponere nolimus, *tribus* maximis *rebus* coacti, honore, metu, et utilitate. Neque vero nos primi hujus exempli auctores fuimus: sed perpetuo naturæ jure est constitutum, ut imbecillior a potentiore coerceatur. Præterea *hoc ipsum fecimus*, tum quia nos *hoc imperio* dignos esse judicabamus, tum etiam quia vel vobis *eo digni* visi sumus ad hoc usque tempus, quo rem utilitate metientes, quadam æquitatis specie utimini;

ἰσχύϊ τὶ κτήσασθαι προθεὶς, τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο. ἐπαινεῖσθαί τε ἄξιοι οἵτινες χρησάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει, ὥστε ἑτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν [u] γένωνται. ἄλλους γ᾽ ἂν οὖν οἰόμεθα, τὰ ἡμέτερα λαβόντας δεῖξαι [x] ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριάζομεν· ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία [y] τοπλέον ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη.

οζ. "Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς τοὺς ξυμμάχους δίκαις, καὶ παρ᾽ ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, [z] τοῖς καὶ ἄλλοθί που [a] ἔχουσιν ἀρχὴν, καὶ ἧσσον ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι, [b] διότι [c] τοῦτο οὐκ [d] ὀνειδίζεται. [e] βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῇ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. οἱ δὲ, εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν, ἤν τι, παρὰ τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι, ἢ γνώμῃ, ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὁπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ [f] πλείονος μὴ στερισκόμενοι, χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ

[u] Γεγένηνται *Ar. C. Cl. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. Aug. in quo supra a manu vet. scriptum γρ. γένωνται. [x] Ἂν μᾶλλον εἰ μετρ. *Gr.* In Bas. ed. μετριάζοιεν. [y] Τὸ πλεῖον *Ar. C.* Mosqu. In Aug. τὸ πλέον. Τὸ πλέον *Cass. Gr.* Paullo post cod. Bas. φιλονεικεῖν. [z] Τοῖς δὲ ἄλλοθί που *Marg.* [a] Ἀρχὴν ἔχουσι *Reg.* Τὴν ἀρχὴν ἔχουσι *Cass.* In Aug. ἀρχὴν ἔχουσι man. rec. sup. τήν. [b] Δι᾽ ὅτι malit *Steph.* [c] Τοῦτο deest *Dan.* [d] Ὀνειδίζετε *Marg.* [e] Ante βιάζεσθαι, subaudiendum esse βιάζονται γὰρ existimat *Stephanus.* [f] Πλέονος *Reg. Cass.* Aug.

quam *æquitatem* nullus dum (quotiescunque rei per vim parandæ occasio sese ipsi obtulit) proponens, *et utilitati anteponens*, a rebus suis amplificandis est deterritus. Dignique sunt laude, qui humanum ingenium sequuti, ut aliis imperarent, *in suo dominatu* fuerunt æquiores, quam imperii, quod obtinebant, magnitudo ferret. Profecto si qui alii hoc nostro imperio potirentur, manifestissime (ut arbitramur) declararent, quam modeste nos *in eo* geramus. Quamquam ex hac nostra modestia plus vituperationis, quam laudis, immerito reportamus.

77. "Quamvis enim in judiciis de contractu, cum sociis disceptantes, de jure nostro decedamus, quamvis etiam iisdem judiciis, iisdemque legibus, quibus et nos ipsi apud nos utimur, *parique conditione cum illis* disceptemus, *tamen* litigiosi esse videmur: et eorum nemo considerat, cur hoc ipsum crimen cum exprobratione non objiciatur iis etiam, qui usquam alibi imperium habent, et qui in subditos minus modeste se gerunt, quam nos. Illis enim, qui rei per vim gerendæ potestatem habent, nullis judiciis est opus. At illi *nostri socii*, assueti jam æquo jure nobiscum disceptare, si quid illis vel nostro judicio, vel propter imperii potentiam, vel etiam quomodocumque fuerit detractum, quod ipsi sibi non detrahendum putarint, non habent gratiam de pluribus non ereptis; sed modicum illud, quod detractum est, gravius ferunt, quam si

ἐνδεοῦς, χαλεπώτερον φέρουσιν, ἢ εἰ [g] ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον, φανερῶς [h] ἐπλεονεκτοῦμεν. ἐκείνως [i] δὲ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον, ὡς οὐ χρεὼν τὸν ἥσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν. [k] ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργίζονται, ἢ βιαζόμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου, δοκεῖ [l] πλεονεκτεῖσθαι· τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείττονος, καταναγκάζεσθαι. [m] ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο· ἡ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ, χαλεπὴ [n] δοκεῖ εἶναι. εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ ἀεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν εἰ καθελόντες ἡμᾶς [o] ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὔνοιαν, ἣν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε, [p] μεταβάλοιτε· εἴπερ οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον δι' ὀλίγου ἡγησάμενοι [q] ἀπεδείξατε, ὅμοια καὶ νῦν γνώσεσθε. ἄμικτα γὰρ τά τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι εἷς ἕκαστος [r] ἐξιὼν, οὔτε τούτοις χρῆται, [s] οὔθ' οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει.

οη'. "Βουλεύεσθε οὖν βραδέως, ὡς οὐ περὶ βραχέων.

[g] Ἀπὸ τῆς πρώτης *Ar.* Ἀπὸ πρώτοις *Ald. Flor. Bas.* In Aug. εἰ a man. rec. insertum. [h] Πλεονεκτοῦμεν *Cass.* recentior manus addiderat in fronte ε. In Aug. πλεονεκτοῦμεν. [i] Δ' οὐδ' ἂν *Cass. Gr.* Aug. [k] Ἀδικούμενοί τε οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἔοικε μᾶλλον *Marg.* Particulam οἱ non agnoscunt *Ar. C.* nec *Dan.* [l] Πλεονεκτῆσθαι *Gr.* [m] Ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο desunt *Dan.* adscripta manu recentissima. [n] Εἶναι δοκεῖ *Reg.* [o] Ἄρξετε *Ar. C. Cl. Dan. Gr.* Mosqu. [p] Μεταβάλητε *C. Gr. Dan.* [q] Ὑπεδείξατε *Cl. Reg.* [r] Εἰσιὼν *Reg.* et a recenti manu ἐξιών. [s] Οὔτε οἷς *Gr.*

statim ab initio, deposito juris instituto, aperte vim fecissemus. Illo enim modo ne ipsi quidem contra nos dicere potuissent, non oportere inferiorem superiori cedere. Homines enim, (ut est verisimile) quum injuria afficiuntur, magis indignantur, quam quum vim patiuntur. Nam quod ab eo proficiscitur, qui est pari conditione, id propter pluris habendi cupiditatem contra juris æquabilitatem fieri videtur. Quod vero fit a potentiore, hoc ab inevitabili necessitate proficisci *videtur.* Idcirco etiam *nostri socii,* quamvis *injurias* his graviores, a Medo paterentur, *tamen* tolerabant. At nostrum imperium durum esse videtur, nec immerito: nam præsens rerum status subditis est semper gravis. Sed vos, si everso dominatu nostro dominaremini, fortasse benevolentiam, quam propter nostri metum suscepistis, mutaretis; si modo nunc quoque talia facinora vobis facienda censeretis, qualia vel tunc exiguo illo tempore edidistis: quo, in bello contra Medum gerendo, præfuistis. Vestra enim instituta cum nullis aliis communia habetis: propterea quum unus quisque *de vobis* peregre proficiscitur: neque his *vestris institutis* utitur, neque illis, quibus reliqua Græcia solet uti.

78. "Quare maturius consultetis, utpote de rebus non parvis: neque

καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες, οἰκεῖον [t] πόνον [u] πρόσθησθε. τοῦ δὲ πολέμου [x] τὸν παράλογον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, [y] προδιάγνωτε. μηκυνόμενος γὰρ φιλεῖ [z] ἐς τύχας τὰ πολλὰ περιΐστασθαι. ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν, [a] καὶ ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. ἰόντες τε οἱ [b] ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους, τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται ἃ χρῆν ὕστερον δρᾷν· κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη, τῶν λόγων ἅπτονται. ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὄντες, οὔτ' αὐτοὶ, οὔθ' [c] ὑμᾶς ὁρῶντες, λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ [d] τὴν ξυνθήκην. [e] ἢ θεοὺς τοὺς ὁρκίους μάρτυρας ποιούμενοι, πειρασόμεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ ᾗ ἂν [f] ὑφηγῆσθε.

οθʹ. [g] Τοιαῦτα μὲν οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν [h] ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἃ

[t] Τὸν πόνον *Dan.* Mosqu. [u] Πρόθησθε legisse videtur *Valla.* Προσθῆσθαι *Gr.* In *Gr.* est προσθησθε sine accentu. [x] Τὸ παράλογον, ὅσον *Stobæus.* [y] Προγνῶτε *Ar. C. Dan.* Mosqu. [z] Ἐς τύχας φιλεῖ *Cass.* Aug. [a] Ὁποτέρων *Reg.* [b] Ἄνθρωποι τοῖς πολέμοις *Ar.* [c] Ὑμεῖς *Gr.* [d] Τὴν deest *Ar. C.* Mosqu. [e] Εἰ δὲ μὴ θεοὺς *Marg. Cl.*, sed forsan adscriptum erat ad voculæ ἢ explicationem. *Steph.* Εἰ δὲ μὴ θεοὺς *Reg. Cass.* Aug. et ex emendat. *Gr.*, in quo a prima manu fuerat ἢ. *Idem* non habebat ἀμύνεσθαι. Sed deinde adscriptum erat ἀμύνασθαι, ut in Basil. cod. [f] Ὑφηγεῖσθε Mosqu. In Flor. ed. προηγεῖσθε. [g] Τοιαῦτα δὲ οἱ *Reg. Cass.* Aug. [h] Τῶν τε ξυμμάχων *Cl. Reg. Cass.* Aug.

consiliis et criminationibus alienis inducti, laborem proprium præter superiores *vobis nunc* imponatis. Incertos autem belli eventus, eorumque magnitudinem, antequam in ipso versemini, animo præcipite. Bellum enim, quod producitur, plerumque calamitosos exitus habere solet. A quibus *utrique* et pariter absumus, et utro modo res sit cessura, incerta alea tentatur. Et homines *plerique*, quum ad bellum proficiscuntur, res prius aggrediuntur, quas postea gerere oportebat. Quum autem malis jam premuntur, consultationibus utuntur. Cum igitur neque nos ipsi adhuc in ulla hujusmodi culpa simus, neque vos *in ea* esse videamus, vos monemus, dum integrum est, utrisque recte consultare, ne fœdera frangatis, neve jusjurandum violetis: sed controversias judicio dirimatis ex fœderis pacto. Alioqui Deos fœderum, ac jurisjurandi præsides contestati, vos, si bello nos lacessatis, propulsare conabimur, ea *via*, qua præiveritis.

79. Hæc Athenienses dixerunt. Postquam autem Lacedæmonii audierunt sociorum querelas adversus Athenienses, et quæ Athenienses dixerant, summotis omnibus, inter se

ἔλεξαν, μεταστησάμενοι πάντας, ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν [i] πλεόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη, καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει. παρελθὼν δὲ [k] Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε.

π΄. "ΚΑΙ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ [l] ὁρῶ· ὥστε μήτε ἀπειρίᾳ ἐπιθυμῆσαί τινα τοῦ ἔργου (ὅπερ [m] ἂν [n] οἱ πολλοὶ πάθοιεν) μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς [o] νομίσαντα. εὕροιτε δ' ἂν [p] τὸν πόλεμον τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλεύεσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τὶς αὐτὸν ἐκλογίζοιτο. πρὸς μὲν γὰρ [q] τοὺς Πελοποννησίους [r] καὶ ἀστυγείτονας παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκὴ, καὶ διὰ ταχέων οἷόν τε ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς [s] δὲ ἄνδρας, οἳ γῆν τε ἑκὰς ἔχουσι, καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι, καὶ τοῖς ἄλλοις [t] ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ

[i] Πλειόνων *Reg. Cass.* Aug. Paullo ante in Ald. Flor. Bas. σφᾶς αὐτούς. In Mosqu. deest μὲν ante πλειόνων. Deinde ἐπὶ ταυτὸ est in Vascos. Ald. Flor. Bas. [k] Ὁ Ἀρχίδαμος *Ar. C.* [l] Ἐν αὐτῇ τῇ Mosqu. *Valla* vertit quasi hæc scriptura aut hic sensus esset, τοιούτους ὁρῶ ὥστε. [m] Ἂν non agnoscit *C.* [n] Οἱ omittit *Gr.* [o] Νομίσαι cum *Stephano* malit *Æ. Port.* aut certe legendum, μήτε ἀπειρίᾳ—μήτε ἀγαθὸν, μήτε ἀσφαλὲς νομίσαντα. [p] Τόνδε τὸν πόλεμον *C.* Mosqu. Τόνδε non agnoscit *Ar.* Τὸν πόλεμον om. *Cl.* Cum *C.* consentit *Gr.* cum *Ar. Dan.* cum *Cl. Reg.* et *Cass.* sed in utroque est δ' ἂν, et τὸν πόλεμον inter versus scribitur tamquam scholion. In Aug. τόνδε, περὶ in marg. a manu vet. legitur Schol. τόνδε τὸν πόλεμον. [q] Τοὺς deest *Ar. C. Dan.* et *Gr.* sed in hoc adscriptum. [r] Καὶ ἀστυγ. *Gr.* [s] Δ' ἄνδρας *Gr.* [t] Ἅπασι *Gr.* Sic mox ναυσὶ, et Cap. 81. v. 6. παισὶ. Cap. 82. p. 92, 12. ἐγκλήμασι. Cap. 90. λέγουσι. In Mosqu. deest ἄριστα.

ipsos de rebus præsentibus consultare cœperunt. Atque major illorum pars consentiens eandem tulit sententiam, Athenienses jam injuste agere, et quamprimum bellum esse faciendum. Archidamus vero ipsorum Rex, qui et prudens et modestus vir esse videbatur, in medium progressus, hanc habuit orationem.

80. "Ipse quoque, Lacedæmonii, multorum jam bellorum sum peritus, et illos de vobis, qui sunt eadem ætate, qua ego, *pari peritia præditos esse* video; ita ut propter imperitiam nullus *ipsorum* belli cupidus sit futurus, (quod multis accidit,) neque *id* bonum ac tutum sit judicaturus. Hoc autem bellum, de quo nunc consultatis, si quis ipsum sapienter perpenderit, non minimum fore comperiet. Nam adversus quidem Peloponnesios et finitimos nostræ vires sunt prope pares, et cito ad singula *eorum oppida* venire possumus. Sed adversus viros, qui et agrum procul incolunt, et præterea rerum maritimarum sunt peritissimi, et cæteris omnibus rebus optime sunt instru-

δημοσίῳ, καὶ ναυσὶ, καὶ ἵπποις, καὶ ὅπλοις, καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνί γε [u] χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστιν· ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους [x] πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι· πῶς χρὴ πρὸς τούτους ῥαδίως πόλεμον ἄρασθαι, καὶ τίνι πιστεύσαντας, ἀπαρασκεύους ἐπειχθῆναι; πότερον ταῖς ναυσίν; [y] ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν. εἰ δὲ μελετήσομεν, καὶ [z] ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ [a] ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν, καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν, οὔτε ἑτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

πα΄. "Τάχ' ἄν τις [b] θαρσοίη, ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δῃοῦν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς δὲ ἄλλη γῆ ἐστι πολλὴ, ἧς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης, ὧν δέονται, ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, [c] τὸ πλέον οὖσι νησιώταις. τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρατήσομεν, ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέ-

[u] Χρόνῳ *Cass.* et in marg. γρ. χωρίῳ, ὃ καὶ κρεῖττον. [x] Πολλοὺς deest *Reg.* [y] Ἀλλὰ *Gr.* Ἐσμὲν non habet *Dan.* alius in marg. adscripsit. [z] Ἀντιπαρασκευάσομεν *Marg.* Ἀντιπαρασκευασόμεθα *Cl.* Sic quoque *Reg.* et *Cass.* Aug. at *Gr.* primum ἀντιπαρασκευαζόμεθα, deinde eo inducto ἀντιπαρασκευασθησόμεθα, cod. Bas. quoque ita. [a] Πλέον ἔτι *Ar. C. Dan. Gr.* Bas. cod. Mosqu. [b] Θαῤῥοίη *Ar. C. Dan. Gr.* Mosqu. qui et τάχα habet. [c] Το πλέον *Vasc.*

eti, et privatis, et publicis opibus, et navibus, et equis, et armis, et hominum copia, quanta in nulla alia Græciæ parte est, in uno duntaxat loco, (præterea vero multos socios vectigales habent,) quo tandem modo bellum adversus istos facile suscipere oportet? et qua *re* fretos, cum simus imparati, *nos adeo* festinare? An classe? At *hac* inferiores sumus. Sed si ei parandæ operam demus, et nos adversus *illos* instruamus, *in hac paranda* * tempus teretur. Sed fortasse pecunia? At ista multo etiam sumus inferiores, nec in ærario habemus, neque ex privatis *facultatibus* promte conferre possumus.

81. "Confidat forsitan aliquis, quod armis et hominum multitudine illos superemus, ut illorum agrum incursionibus vastare possimus. At illis est etiam alius ager longe lateque patens, quem in sua ditione habent, et res, quibus indigebunt, mari vectas importabunt. Quod si *horum* socios ad defectionem solicitare conemur, quoniam horum major pars insulas incolit, his etiam auxilium classe ferre oportebit. Quodnam igitur erit hoc nostrum bellum? Nam nisi aut classe simus superiores, aut illorum vectigalia, unde classes alunt, subtrahamus, plus damni capiemus,

* Tempore opus erit. *Alii.* Huds.

φουσι, βλαψόμεθα [d] ταπλέω. κἂν τούτῳ οὐδὲ [e] καταλύεσθαι ἔτι καλόν· ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνῃ γε τῇ ἐλπίδι [f] ἐπαιρώμεθα, ὡς ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἢν τὴν γῆν αὐτῶν τάμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν [g] ὑπολίπωμεν. οὕτως εἰκὸς, Ἀθηναίους φρονήματι, μήτε [h] τῇ γῇ δουλεῦσαι, μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

πβʹ. "Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τούς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἐᾷν βλάπτειν, καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ καταφωρᾷν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶσθαι, μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὡς ἐπιτρέψομεν· κἂν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι, ξυμμάχων τε προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἢ ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα. ἀνεπίφθονον δὲ, ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλευόμεθα, μὴ Ἕλληνας μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας, διασωθῆναι. καὶ [i] τὰ αὐτῶν ἅμα [k] ἐκποριζώμεθα.

[d] Τὰ πλέω *Reg. Cass. Gr.* Aug. [e] Διαλύεσθαι *Ar. C. Dan.* [f] Ἐπαιρόμεθα *Ald. Flor. Bas.* [g] Ἀπολίπωμεν *Marg. Ar. C. Dan.* Ἀπολείπωμεν *Gr.* Mosqu. Ὑπολίπωμεν αὐτὸν *Cass.* Aug. [h] Τῇ deest *Ar. C.* [i] Τὰ αὐτῶν *Cass. Gr.* [k] Ἐκποριζόμεθα Aug. Sed man. rec. ἐκποριζώμεθα. *Flor. Bas.*

quam dabimus. Atque in hoc rerum statu ne honestum quidem amplius fuerit bellum deponere: præsertim si nos dissidii autores præcipui fuisse videamur. Neque vero illa spe efferamur, hoc bellum cito sedatum iri, si agrum ipsorum vastemus. Imo vero vereor, ne liberis etiam *nostris* ipsum relinquamus. Verisimile *enim* est, Athenienses adeo excelso esse animo, ut neque agro serviant, neque tamquam imperiti bello consternentur.

82. "Veruntamen non sum etiam vobis autor, ut et nostros socios *ab illis* lædi stupide sinatis, et *illos, nobis* insidiantes, in facinore manifesto deprehensos non arguatis. Sed *censeo* arma nondum movenda: at legatos mittendos *Athenas*, et *de injuriis, quas sociis fecerunt*, expostulandum, ita *tamen*, ut neque nimis aperte bellum declarent, et *significent, nos* haud permissuros, *ut hæc diutius faciant*. Interea vero *censeo*, nostras ipsorum res parandas, et socios, tam Græcos, quam barbaros, *nobis* conciliandos, si forte vel classis, vel pecuniæ vires aliquas alicunde *nobis* præterea adjungere possimus. Non est autem invidendum, *nec vitio vertendum illis,* qui *insidiis appetiti*, (quemadmodum et nos ab Atheniensibus *nunc* insidiis appetimur) saluti suæ consulunt, non solum Græcos, sed etiam barbaros sibi adjungentes. Simul etiam nostras fortunas expromamus. Quod si nostros legatos au-

καὶ ἢν μὲν [l] ἐπακούσωσί τι πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα. ἢν δὲ μὴ, [m] διελθόντων [n] ἐτῶν δύο καὶ τριῶν, ἄμεινον ἤδη, ἢν δοκῇ, πεφραγμένοι, ἴμεν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἴσως ὁρῶντες ἡμῶν ἤδη τήν τε παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὅμοια ὑποσημαίνοντας, μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὔπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. μὴ γὰρ [o] ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ὅμηρον ἔχειν· καὶ οὐχ ἧσσον, [p] ὅσῳ ἄμεινον [q] ἐξείργασται. ἧς φείδεσθαι χρὴ ὡς [r] ἐπιπλεῖστον, καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς, ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι, τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες, τεμοῦμεν αὐτὴν, ὁρᾶτε, ὅπως μὴ αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξωμεν. ἐγκλήματα μὲν [s] γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε καταλῦσαι. πόλεμον δὲ [t] ξύμπαντας ἀραμένους ἕνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθότι χωρήσει, οὐ ῥᾴδιον εὐπρεπῶς θέσθαι.

πγ΄. "Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ, πολλοὺς μιᾷ πόλει

[l] Ἐσακούσωσι *Marg.* probat *Steph.* Ἐπακούωσι *C.* Ἐπακούωσί τι *Gr.* Ἐσακούσωσί τι *Gr.* Hic error est. Fortassis posteriore loco voluit scribere *Cl.* nam hic plerumque cum *Reg.* et *Cass.* consentit. In *Gr.* autem est ἐπακούωσι, auctore Duckero, ut et cod. Bas. Ἐσακούωσι *Reg. Cass.* Aug. Ἐπακούωσι *Dan.* ἐπακούωσί τε Mosqu. [m] Ἐλθόντων *Ar. C. Dan.* [n] Ἐτῶν καὶ δύο *Reg.* et *Gr.* ex emendat. inter versus. [o] Ἀλλότι *Cass. Vasc.* [p] Ὅσον *Gr.* [q] Ἐξείργασθαι *Gr.* [r] Ἐπὶ τὸ πλεῖστον *Ar.* Ἐπὶ πλεῖστον *Cass.* Aug. Mox *Reg.* εἰς ἀπόν. [s] Γὰρ πόλεων *Gr. Cl.* [t] Ξύμπ. ἡμᾶς ἀρ. *Gr.*

dierint, hoc erit optimum: sin minus, duorum triumve annorum elapsorum spatio, jam melius instructi, bellum illis, si visum fuerit, inferemus. Et fortasse, quum nostros apparatus jam cernent, et verba ipsis idem significantia, facilius cedent, et agrum adhuc integrum habentes, et de præsentibus bonis, et nondum *ab hoste* corruptis deliberantes. Nihil enim aliud ipsorum agrum esse putetis, quam obsidem, quem habetis: atque eo magis, quo melius est cultus: cui quam diutissime parcere, neque illos, ad desperationem *a vobis* compulsos, expugnatu difficiliores reddere oportet. Si enim imparati, sociorum criminationibus solicitati *ac impulsi*, ipsum vastemus, videte, * ne plus dedecoris ac damni, *quam decoris ac emolumenti* Peloponneso afferamus. Nam publicæ quidem, ac privatæ criminationes dilui, *tollique* possunt: bellum vero, quod privatorum causa ab universis est susceptum, cujus incertus eventus sciri non potest, honeste deponere non *est* facile.

83. "Neque cuiquam ignavia videatur esse, quod multi unicam civi-

* Ne in ignominiam aliquam et discrimen Peloponnesum conjiciamus. *Acacius.* Huds.

μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν, δοκείτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ [u]ἐλάσσους χρήματα φέροντες ξύμμαχοι· καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων [x]τοπλέον, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἠπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν [y]πρῶτον αὐτὴν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα. οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων [z]τοπλέον ἐπ' ἀμφότερα τῆς αἰτίας ἕξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προΐδωμεν.

πδ'. " Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύδοντές τε γὰρ, σχολαίτερον ἂν [a]παύσαισθε, διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ [b]εὐδοξοτάτην πόλιν [c]διαπαντὸς νεμόμεθα. καὶ δύναται [d]μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι. μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν, καὶ ξυμφοραῖς ἧσσον ἑτέρων εἴκομεν· τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ [e]ἐποτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ, παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν, οὐκ ἐπαιρόμεθα ἡδονῇ. καὶ ἤν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ, οὐδὲν [f]δὴ μᾶλλον

[u] Ἐλάσση *Dan.* [x] Τὸ πλέον *Cass. Gr.* Aug. [y] Πρώτην *Cass.* Aug. [z] Τὸ πλέον *Reg. Cass. Gr.* et hic ἐπαμφότερα. [a] Παύσαισθε *Marg.* Παύσησθε *Cl.* Παύσησθε *Reg. Cass.* Aug. *Gr.* Sed hic αι super η scripto. Παύσεσθε *Vasc.* [b] Εὐδοξοτέραν legisse videtur *Scholiastes:* quam lectionem (inquit *Steph.*) aliquis ex parte sequens, scribere hic εὐδοξοτάτην possit. [c] Διαπαντὸς *Cass.* Aug. *Vasc. Thom. Mag.* v. ἐπίδοξος. [d] Μάλιστα καὶ σωφροσύνη *Gr.* [e] Ἐξοτρυνόντων *Marg. Cl. Reg. Cass.* in hoc tamen eadem manu π super ξ scriptum erat, Aug. Paullo post in cod. Bas. a pr. manu ἐπαιρόμεθα, a correctore: ἐπαιρώμεθα. [f] Δὴ om. *Cl. Reg.* et *Cass.* Aug.

tatem celeriter non invadant. Sunt enim et illis non pauciores, *quam nobis*, socii, qui tributum pendunt. Et bellum geritur non tam armis, quam pecuniis, quæ in eo gerendo consumuntur, et propter quas ipsa arma sunt utilia, præcipue vero hominibus mediterraneis adversus maritimos. Primum igitur has paremus, *et promamus;* neque sociorum verbis impulsi, *ad bellum movendum* prius feramur. Qui enim eorum, quæ sunt eventura, causam in utramque partem magis sustinebimus, *quam ulli alii*, iidem etiam per otium aliquid eorum provideamus.

84. " Nec tarditatis atque cunctationis, quam *socii* in nobis maxime reprehendunt, vos pudeat. Nam si *ad bellum* properetis, serius *id* finietis, quod imparati *id* susceperitis. Simul etiam liberam et clarissimam civitatem semper incolimus. Atque hoc, *quod nobis vitio vertitur*, modestia prudens maxime esse potest. Soli enim propter hoc ipsum et secundis rebus non sumus insolentes, et adversis minus, quam alii, cedimus. Neque movemur illecebris eorum, qui, præter nostram sententiam, cum laudatione ad pericula subeunda nos instigant. Et si quis cum vituperatione *nos ad idem* incitet, *ei tamen* non magis, dolore com-

ἀχθεσθέντες [g] ἀνεπείσθημεν. πολεμικοί τε καὶ εὔβουλοι διὰ τὸ εὔκοσμον [h] γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδὼς σωφροσύνης [i] πλεῖστον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία· εὔβουλοι δὲ, [k] ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παιδευόμενοι, καὶ ξὺν χαλεπότητι [l] σωφρονέστερον ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν· καὶ [m] μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι, [n] ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι· νομίζειν δὲ [o] τάς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς. ἀεὶ δὲ ὡς πρὸς εὖ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους [p] ἔργῳ [q] παρασκευαζόμεθα. καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἁμαρτησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων. πολύ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου, κράτιστον δὲ εἶναι ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

πε'. "Ταύτας οὖν ἃς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδοσαν

[g] Ἂν ἐπείσθημεν *Marg. Bar. Ar.* non probat *Steph.*, *Reg.* et ex emendat. recentioris manus *Cass.* In cod. Bas. a prima manu ἂν ἐπείσθημεν, a correctore ἀνεπείσθημεν. In Ald. Flor. et Bas. ἂν ἐπείσθημεν. In *Gr.* inter versus pro varia lectione est ἀνεπείχθημεν. [h] Γινόμεθα *Gr.* [i] Πλέον μετ. *Gr.* [k] Ἀμαθέστερον *Gr. Cl. Reg.* Flor. ed. et cum ι manu recent. super ν posito *Cass.* Aug. [l] Σωφρονέστερον *Ar.* Mosqu. In *Gr.* quoque corrector super ν scripserat ι. Mox in cod. Bas. καὶ ὥστε αὐτῶν a prima manu, a correct. ἢ ὡ. αὐ. [m] Post μὴ hypostigmen ponendam censet *Steph.* [n] Ἀνομίως *Dan.* et in marg. ἀνομοίως. [o] Τάς τε τῶν πέλας διανοίας *Marg.* [p] Τῷ ἔργῳ *Gr.* [q] Παρασκευαζώμεθα *Marg. Cl.* atque ita legebat *Valla*, probante *Stephano*. Sic quoque *Reg.* Aug. et a prima manu *Cass. Gr.* et Bas. deinde in his tribus alius super ω scripserat ο. *Cass.* etiam ὡς ἂν ἁμαρτησομένων· sed recentior manus ἂν cancellaverat.

moti, adsentimur. Et propter hanc modestiam et bellicosi et circumspecti sumus; bellicosi quidem, quia verecundia plurimum habet modestiæ, et fortitudo *plurimum* verecundiæ. Circumspecti vero, quia simplicius instituimur, quam ut leges contemnamus; et, severitate adhibita, modestius, quam ut iis non pareamus: simul etiam quia in rebus inanibus non sumus admodum solertes, ita ut hostium apparatum oratione magnifica vituperantes, re ipsa dissimiliter *eum* persequamur. Sed *ita instituimur*, ut et aliorum cogitationes *nostris* similes esse, et fortunæ casus oratione explicari non posse existimemus. Semper autem, ut adversus bene consultos adversarios, re *factisque* nos præparamus: neque spes *nostras* in peccatis, quæ forsitan illi committent; sed in nostra ipsorum cautione, tutisque consiliis collocare oportet. Nec existimandum est, multum interesse inter hominem et hominem: at illum, qui in maxima necessitate eruditur, præstantissimum esse.

85. "Hæc igitur instituta, quæ majores nobis tradiderunt, quæque

μελέτας, καὶ αὐτοὶ [r] διαπαντὸς [s] ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν, μηδ᾽ ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας, περὶ πολλῶν σωμάτων, καὶ χρημάτων, καὶ πόλεων, καὶ δόξης, βουλεύσωμεν, ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν. ἔξεστι δ᾽ ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων, διὰ ἰσχύν. καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ [t] τῆς Ποτιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοι φασὶν ἀδικεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ ἑτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας [u] δοῦναι. ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα, οὐ πρότερον νόμιμον ὡς [x] ἐπ᾽ ἀδικοῦντα ἰέναι. παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. [y] ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα [z] βουλεύσεσθε, καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα. Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ [a] Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἷς τῶν Ἐφόρων τότε ὢν, [b] ἔλεξε τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε.

πϛʹ. "ΤΟΥΣ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ [c] γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ [d] πολλὰ ἑαυτοὺς, οὐδαμοῦ ἀντεῖπον, ὡς [e] οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους, καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, [f] πρὸς δ᾽ ἡμᾶς κακοὶ

[r] Διὰ παντὸς, et mox μηδὲ ἐπειχθέντες *Gr.* μηδὲ etiam Mosqu. [s] Illa ὠφελούμενοι ἔχομεν pro ἔχοντες ὠφελούμεθα posita censet *Æ. Port.* [t] Τῆς deest *C. Gr. Ar. Reg. Dan.* Mosqu. [u] Διδόναι *Marg.* Δοῦναι ἐπὶ ἀδικοῦντα ἰέναι *Cass.* Aug. Δοῦναι παρασκευάζεσθε *Dan.* In utroque deinde adscripta erant, quæ desiderabantur. [x] Ἐπὶ ἀδικοῦντα *Marg. Cass.* Aug. [y] Ταῦτα γὰρ κράτιστα *Reg. Cass.* Aug. [z] Βουλεύεσθε *C.* Paullo post in Aug. τοιαῦτα εἰπεῖν. [a] Στενελαΐδας, et infra p. 96, 10. στένει *Gr.* [b] Ἔλεξεν ἐν τοῖς *Marg.* probat *Steph., Cass.* Aug. et ad marg. manu rec. *Reg.* [c] Γινώσκω *Dan.* [d] Ἑαυτοὺς πολλὰ *Reg.* [e] Οὐκ abest *C.* [f] Πρὸς δὲ ἡμᾶς *Cass.* Aug.

nobis ipsis, ea perpetuo retinentibus, magno emolumento fuere, ne abjiciamus; neve in exigua diei particula, de multis capitibus, de pecuniis, urbibus, et de gloria, properantes decernamus: at per otium *hisce de rebus mature consultemus.* Hoc autem nobis magis, quam aliis, propter potentiam *facere* licet. Et *legatos* ad Athenienses mittite, *qui cum illis expostulent* de Potidæa; mittite etiam de injuriis, quibus socii se *ab illis* affectos dicunt, præsertim cum ipsi parati sint, jure disceptare. Ei vero, qui se judicio offert, bellum ut injuriam facienti prius inferre non licet. Simul etiam bellum, *et res ad hoc necessarias*, parate. Hæc enim si faciatis, consilium et *vobis ipsis* optimum, et adversariis maxime formidandum inibitis. Archidamus quidem hæc dixit; Sthenelaïdas vero, qui tunc unus erat ex Ephoris, postremus in medium progressus, ita Lacedæmonios est alloquutus.

86. "EQUIDEM longam Atheniensium orationem non intelligo; nam in suis laudibus prædicandis multi fuerunt; nihil tamen responderunt, quod non injuria nostros socios et Peloponnesum affecerint. Atqui si contra Medos *quidem* olim boni fuerunt, jam vero contra nos improbi

νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηνται. [g] ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμὲν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, [h] ἢν σωφρονῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους, οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν· [i] οἵδ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι [k] πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι· ἡμῖν δὲ, ξύμμαχοι ἀγαθοὶ, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστὶν, [l] οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους· ἀλλὰ [m] τιμωρητέα ἐν τάχει, καὶ παντὶ σθένει. καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλεύεσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω. ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν, μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλεύεσθαι. ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον· καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἐᾶτε μείζους γίγνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν [n] ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας."

πζ'. [o] Τοιαῦτα λέξας, ἐπεψήφιζεν αὐτὸς, Ἔφορος ὢν, ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ (κρίνουσι γὰρ βοῇ, καὶ οὐ ψήφῳ) οὐκ ἔφη [p] διαγιγνώ-

[g] Ἡμεῖς δ' ὅμοιοι *Gr.* Ἡμεῖς δὲ καὶ ὅμοιοι *Reg.* [h] Εἰ σωφρ. *Gr.* Σωφρονῦμεν, sed ω super υ scripto *Gr.* [i] Disjuncte οἱ δ', aut οἱ δὲ scribendum putat *Steph.* aut si οἵδ' retineatur, dicendum γὰρ post ipsum subaudiri: cum verisimilior sit Ellipsis particulæ γὰρ, quam vocis ἐπειδὴ, ut vult *Scholiastes*: etiamsi, quod ad sensum attinet, nihil intersit. Οἱ δ' οὐκ ἔτι *Gr.* Aug. [k] Πολλὰ non agnoscunt *Ar. C. Gr. Dan.* cod. Bas. et Mosqu. [l] Οὐ δίκαις *Gr.* [m] Τιμωρητέον *Marg. Cam.* [n] Πρὸς τοὺς ἀδικ. *Cl. Cass.* Aug. *Reg.* qui in marg. adscriptam habet alteram lectionem ἐπὶ. [o] Τοιαῦτα δὲ λέξας *Ar. C. Cl. Reg. Cass. Dan.* Aug. Mosqu. [p] Διαγινώσκειν *Reg. Dan.*

sunt; duplici pœna sunt digni, quod mali ex bonis sint effecti. Nos vero *semper nostri* similes et tunc *fuimus*, et nunc sumus; neque (si sapimus) socios *nostros* injuria affici per negligentiam sinemus, neque auxilium *ipsis* mittere cunctabimur. Ipsi enim sine ulla cunctatione mala patiuntur. Aliis enim multæ sunt pecuniæ, naves, et equi; nobis vero boni socii, qui Atheniensibus non sunt tradendi: neque judiciis verbisque *de controversiis* est disceptandum; cum et ipsi *nostri socii* non verbis *tantum* lædantur; sed celeriter, totisque viribus auxilium *ipsis* est ferendum. Nec doceat nos quisquam decere nos consultare, quum injuria nobis infertur. Imo vero eos, qui injuriam *aliis* facere parant, diu consultare decet. Quamobrem, Lacedæmonii, e dignitate Spartæ bellum decernatis, nec Athenienses majores fieri sinatis, nec socios prodamus: sed Deorum auxilio freti bellum illis, qui faciunt injuriam, inferamus.

87. Hæc loquutus, quoniam ipse Ephorus erat, in Lacedæmoniorum concione sententias rogavit. Tunc autem (nam voce, non calculis suf-

σκειν τὴν βοὴν [q] ὁποτέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερῶς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην, ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὁρμῆσαι, ἔλεξεν, "Ὅτῳ μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, [r] δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαὶ, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον· (δείξας τι χωρίον αὐτοῖς) ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα. ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῷ πλείους ἐγένοντο οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους, εἶπον, "Ὅτι σφίσι μὲν [s] δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι, [t] βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς [u] πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆφον ἐπαγαγεῖν· ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι, τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἢν [x] δοκῇ. καὶ οἱ μὲν [y] ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου διαπραξάμενοι ταῦτα· καὶ οἱ [z] Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον χρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ [a] τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν [b] τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυιῶν, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὰ [c] Εὐβοϊκά.

πη΄. Ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς

[q] Πότερα *Marg.* et *Gr.* a prima manu; deinde in fronte adscriptum erat ο, et mutata sedes accentus. [r] Λελύσθαι δοκοῦσι *Reg.* [s] Δοκοῖεν οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν *Gr.* [t] Βουλεύεσθε *Cass.* Βουλεύεσθαι Aug. [u] Πάντας deest *Ar. C. Dan.* Mosqu. [x] Δοκεῖ *Cass.* [y] Ἀνεχώρησαν legisse videtur *Scholiastes.* Nam cum illis verbis καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον subaudit ἀπὸ κοινοῦ idem verbum ἀνεχώρησαν. [z] Ἀθηναῖοι *Dan.* In Mosqu. πρέσβεις supra script. [a] Τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ *Reg.* [b] Τριακοντίδων *Dan.* [c] Εὐβοϊκὰ *Reg.* Aug. Mosqu.

fragia ferunt) dixit, se non posse cognoscere, utra vox esset major. Sed, quia volebat ipsos, sententiam aperte dicentes, ad bellum movendum promtiores esse, dixit, "Cui vestrum, Lacedæmonii, fœdera rupta esse, et Athenienses injuriam facere videntur, surgat, et in locum illum (quendam locum ipsis ostendens) discedat; cui non videntur, in alterum *discedat.* Illi autem, cum surrexissent, discessionem fecerunt, et longe plures fuere, quibus fœdera rupta videbantur. Accitisque sociis, dixerunt: "Sibi quidem videri, Athenienses injuste agere, velle tamen et *cæteros* omnes socios ad suffragia ferenda accire, ut de communi consilio, si videretur, bellum facerent. Atque illi quidem, his confectis, domum abierunt. Postea vero et Atheniensium legati, rebus transactis, quarum causa venerant, *inde recesserunt.* Hoc autem illius concionis decretum, fœdera esse rupta, factum est anno ab initiis tricennalibus fœderibus decimo quarto, quæ post res in Eubœa gestas inita fuerunt.

88. Lacedæmonii autem fœdera rupta esse, et bellum gerendum esse

λελύσθαι, [d] καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων πεισθέντες τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς [e] Ἀθηναίους, μὴ ἐπὶ μεῖζον δυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα.

πθʹ. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα ἐν οἷς ηὐξήθησαν. ἐπειδὴ Μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Εὐρώπης, νικηθέντες καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφυγόντες αὐτῶν ταῖς [f] ναυσὶν ἐς Μυκάλην, διεφθάρησαν, Λεωτυχίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῶν ἐν Μυκάλῃ Ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐπ' οἴκου, ἔχων [g] τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου ξυμμάχους· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ [h] ἀπὸ Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου ξύμμαχοι, ἤδη [i] ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλέως [k] ὑπομείναντες Σηστὸν ἐπολιόρκουν, Μήδων ἐχόντων· καὶ ἐπιχειμάσαντες εἷλον αὐτήν, [l] ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέπλευσαν ἐξ Ἑλλησπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. Ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθὺς ὅθεν ὑπεξέθεντο παῖδας, [m] καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευήν. καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο,

[d] Καὶ πολεμεῖν Ἀθηναίοις, οὐ τοσ. *D. Halicarn.* p. 834. [e] Hypostigmen post Ἀθηναίους tollendam censet *Steph.* [f] Ναυσὶ *Gr.* in ed. Bas. [g] Τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ *Gr.* [h] Ἀπὸ τῆς Ἰωνίας *C.* [i] Ἀφεστηκότες τοῦ βασιλέως *Ar. C. Gr. Dan.* [k] Aliquis fortasse malit παραμείναντες. [l] Ἐπιλιπόντων *Ar. C. Dan.* Mosqu. *Gr.* sed in hoc emend. κ super π scripto. [m] Καὶ deest *Ar. C. Gr. Dan.*

decreverunt, non tam sociorum verbis inducti, quam metu, ne Athenienses fierent potentiores; quia magnam Græciæ partem illorum imperio jam subjectam videbant.

89. Nam Athenienses hoc modo ad res gerendas venerunt, per quas creverunt. Postquam Medi ex Europa discesserunt, navali pariter ac pedestri pugna a Græcis victi; et qui ex illis ad Mycalen navibus confugerant, profligati fuerunt: Leotychides quidem Lacedæmoniorum Rex, Græcorum, qui apud Mycalen erant, dux, domum abiit, cum sociis, qui ex Peloponneso venerant. Athenienses vero, et socii, qui ex Ionia et Hellesponto venerant, cum a Rege jam defecissent, *in illa expeditione* perseverantes, obsidebant Sestum, quam Medi tenebant, et *ibi* hyemantes eam a barbaris derelictam ceperunt. Postea vero ex Hellesponto in suas quique urbes navigarunt. Atheniensium vero commune, postquam barbari ipsis infesti ex regione discesserunt, statim absportarunt *illinc*, ubi deposuerant liberos, uxores, et quicquid supellectilis supererat: seque ad urbis ædificia, et muros in-

καὶ τὰ τείχη. τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἱστήκει, καὶ [n] οἰκίαι, αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτώκεσαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ [o] ἐσκήνησαν οἱ δυνατοὶ τῶν Περσῶν.

ϛ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ, αἰσθόμενοι τὸ μέλλον, [p] ἦλθον πρεσβείᾳ, τὰ μὲν, καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν ὁρῶντες [q] μήποτ' ἐκείνους, [r] μήτε ἄλλον μηδένα τεῖχος ἔχοντα· τὸ δὲ πλέον, τῶν ξυμμάχων ἐξοτρυνόντων, καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλῆθος, ὃ [s] πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν Μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἠξίουν τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου μᾶλλον, [t] ὅσοις ξυνειστήκει, [u] ξυγκαθελεῖν μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους· [x] τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὖθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ [y] ἐχυροῦ πόθεν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν Θηβῶν, ὁρμᾶσθαι· τήν τε Πελοπόννησον πᾶσιν [z] ἔφα-

[n] Οἰκεῖαι et πεπτώκεσαν *Cass.* Aug. [o] Ἐσκήνωσαν *Marg. Cam.* Ἐσκήνουν *Ar. C.* Ἐσκήνησαν, et in marg. γρ. ἐσκήνουν. Ita Mosqu. ἐσκήνουν et *Dan.* Mox αἰσθανόμενοι cod. Bas. [p] Ἦλθον πρεσβείᾳ *Marg. Gr. Cl.* Aug. probat *Steph. Reg.* et cum adnotatione variantis scripturæ manu recent. γρ. ἐς πρεσβείαν *Cass.* Schol. Bas. notat, legi πρεσβείᾳ. [q] Μήτ' ἐκείνους *Cl.* cod. Bas. Μήτε ἐκείνους *Reg. Cass.* Aug. [r] Μήτ' ἄλλον *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Μηδ' ἄλλον *Cass.* Aug. μήτ' ἄλλον a corr. [s] Πρὶν *Marg. Cam. Cl. Reg. Cass.* Aug. [t] Ad πολίταις referendum est, nisi legatur ὅσαις. *Fr. Port.* ὅσοις εἱστήκει cod. Bas. [u] Ξυνκαταβαλεῖν *Ar. C.* Ξυγκαταβαλεῖν *Dan.* Mosqu. Ξυνκαθελεῖν *Gr.* [x] Τὸν μὲν *Gr.* [y] Ὀχυροῦ *Gr.* a prima manu, deinde ex ο factum erat ε. [z] Ἔφασαν ἱκανὴν εἶναι ἀναχώρησίν τε καὶ ἀφορμὴν *Reg.* Aug. *Cass.* Mox πέμπουσιν ed. Bas., sed cod. Bas. πέμψουσιν.

staurandos parabant. Nam et exiguæ ambitus *murorum partes in variis locis adhuc* stabant, et ædes pleræque conciderant, paucæque supererant, in quibus ipsi Persarum principes manserant.

90. Lacedæmonii vero, cum intellexissent, quod futurum erat, legati venerunt, partim quidem, quod et ipsi libentius visuri fuissent, nec illos, nec alium quemquam muros unquam habentem: partim vero, idque præcipue, quod socii illos instigarent, et metuerent cum classis eorum magnitudinem, quæ paulo ante ipsis non suppetebat, tum etiam audaciam, quam in bello Medico demonstrarant. Postularunt autem ab ipsis, ne muros reficerent; sed potius omnium etiam urbium, quæ extra Peloponnesum erant, quarumcunque ambitus adhuc starent, eos secum demolirentur: voluntatem quidem *suam* animique suspicionem, quam de Atheniensibus habebant, non declarantes; sed *speciosam causam prætendentes*, ne barbarus, si rursus *Græciæ* bellum inferret, ullum locum munitum haberet, unde *contra Græcos* proficisceretur, quemadmodum tunc ex Thebanorum urbe *fecerat.* Et Peloponnesum omnibus

σαν ἀναχώρησίν τε καὶ ἀφορμὴν ἱκανὴν εἶναι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, Θεμιστοκλέους γνώμῃ, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι, ὅτι πέμψουσιν [a] ὡς αὐτοὺς πρέσβεις περὶ ὧν λέγουσιν, εὐθὺς ἀπήλλαξαν· [b] ἑαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα [c] ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἑλομένους πρέσβεις, μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν, ἀλλ' ἐπισχεῖν μέχρι τοσούτου, [d] ἕως ἂν ἱκανὸν τὸ τεῖχος αἴρωσιν, ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους. τειχίζειν δὲ πάντας πανδημεὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας, φειδομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίου οἰκοδομήματος, ὅθεν τὶς ὠφέλεια ἔσται ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιροῦντας πάντα. καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας, καὶ ὑπειπὼν, [e] τὰ ἄλλα ὅτι αὐτὸς τἀκεῖ πράξοι, ᾤχετο. καὶ [f] ἐς τὴν Λακεδαίμονα ἐλθὼν, οὐ προσῄει πρὸς τὰς ἀρχὰς, ἀλλὰ διῆγε, καὶ προὐφασίζετο. καὶ ὁπότε τὶς αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων ὅ, τι οὐκ ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινὸν, ἔφη, "Τοὺς ξυμπρέσβεις ἀναμένειν, ἀσχολίας δέ τινος οὔσης αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι· προσδέχεσθαι μέντοι ἐν τάχει ἥξειν, καὶ θαυμάζειν, ὡς οὔπω πάρεισιν.

[a] Ἐς αὐτοὺς *Gr.* ὡς αὐτὸν Aug. Paullo ante μὲν deest in Mosqu. [b] Ἑαυτὸν δὲ *Cass. Gr.* Aug. [c] Ὁ deest *C. Gr. Ar. Dan.* [d] Ἕως ἂν τὸ τεῖχος ἱκανὸν αἴρωσιν *Ar. C.* Mosqu. *Reg. Cass. Dan.* Bas. Aug. [e] Τἄλλα *Reg. Cass. Gr.* Aug. [f] Εἰς τὴν *Reg.* et mox προεφασίζετο *Cass.* Aug.

receptaculum et perfugium satis tutum fore dixerunt. Athenienses vero de Themistoclis sententia Lacedæmonios, qui hæc dixerant, confestim dimiserunt, illis dato responso, legatos hisce de rebus, quas dixissent, a se ad eos missum iri. Themistocles autem *Atheniensibus* erat autor, ut se Lacedæmona primo quoque tempore mitterent, aliosque legatos, præter se electos, non subito emitterent: sed tamdiu retinerent, donec murum ad justam altitudinem erexissent, ita ut ex altitudine maxime necessaria vim hostis propulsare possent. Idem etiam autor erat, ut omnes, qui erant in urbe, ex omni ordine, ætate, sexuque, et ipsi, et uxores, et liberi muros ædificarent, nulli aut privato aut publico ædificio parcentes, unde aliquid utilitatis ad illud opus faciendum percipi posset; sed omnia diruentes. Cum autem ille hæc docuisset, et addidisset, se curaturum cætera, quæ essent illic agenda, discessit. Cumque Lacedæmona venisset, non adiit Magistratus; sed rem trahebat, et speciosas causas fingebat, *ac prætendebat;* et quoties aliquis de summis Magistratibus eum interrogasset, cur ad Reipublicæ Magistratus non accederet: "Suos collegas a se exspectari; sed eos aliqua occupatione impeditos *in urbe* remansisse, dicebat: se tamen sperare, eos propediem venturos, et se mirari, eos nondum adesse.

ϛα΄. Οἱ δὲ, ἀκούοντες, τῷ [g] μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπείθοντο, διὰ φιλίαν αὐτοῦ· τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων, καὶ σαφῶς κατηγορούντων, ὅτι τειχίζεταί τε καὶ [h] ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀπιστῆσαι. γνοὺς [i] δὲ ἐκεῖνος κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον παράγεσθαι, ἢ [k] πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας [l] οἵτινες χρηστοὶ, καὶ πιστῶς [m] ἀναγγελοῦσι σκεψάμενοι. ἀποστέλλουσιν οὖν· καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς Ἀθηναίοις κρύφα πέμπει, κελεύων ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν ἂν αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν. ἤδη γὰρ καὶ ἧκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, [n] Ἀβρώνυχός τε ὁ Λυσικλέους, καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος. ἐφοβεῖτο γὰρ, μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὁπότε σαφῶς ἀκούσειαν, οὐκέτι ἀφῶσιν. οἵ τε [o] οὖν Ἀθηναῖοι τοὺς πρέσβεις ὥσπερ ἐπεστάλη κατεῖχον· καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐνταῦθα [p] δὴ φανερῶς εἶπεν, "Ὅτι ἡ μὲν πόλις [q] σφῶν τετείχισται ἤδη, ὥστε ἱκανὴ εἶναι σώζειν τοὺς ἐνοικοῦντας [r] ἐν αὐτῇ. εἰ δέ τι βούλονται

[g] Μὲν abest *Ar. C. Dan.* Mosqu. [h] Ἤδη πέρας λαμβάνει *Ar. C. Gr. Dan.* Mosqu. [i] Δ' ἐκείνους *Ar.* Δ' ἐκεῖνος *C.* [k] Σφῶν αὐτῶν πέμψαι *Gr.* [l] Εἴτινες *C.* Οἵτινες πιστοὶ, et inter versus al. χρηστοὶ *Gr.* [m] Ἀπαγγελοῦσι *Cl. Reg. Cass.* Aug. et *Suidas* in παράγεσθαι. Pro πιστῶς leg. in Mosqu. πῶς, sed ab alia manu superscr. πιστῶς. [n] Ἀχρώνιχός τε *Reg.* Mosqu. habet Ἀβρώνυχός. Ἀβρώνιχός τε *Cass.* Aug. [o] Οὖν deest *Dan.* Mox καὶ Θεμιστοκλῆς *Cass.* Aug. Paullo ante ἐπιστάλλει in Mosqu. [p] Δὴ deest *Reg.* [q] Αὐτῶν *Marg. Ar. C. Gr.* Mosqu. *Dan.* Bas. [r] Ἐν αὐτῇ om. *Cl. Reg. Cass.* Aug.

91. Illi vero, cum *hæc* audirent, Themistocli quidem fidem habebant, propter amicitiam, quæ ipsis cum illo intercedebat: sed cum alii venirent, et aperte arguerent, muros ædificari, atque adeo jam sublimes esse, facere non poterant, quin crederent. Quod cum ille intellexisset, suasit ipsis, ne verbis se falli paterentur: sed potius de suorum civium numero, probitatis, fideique spectatæ viros *Athenas* mitterent, qui rem diligenter inspectam, *ac exploratam*, fideliter renuntiarent. Illi igitur *hos* miserunt. Themistocles vero Atheniensibus horum adventum per nuntios clam significavit, suadens, ut quam occultissime possent eos retinerent, neque dimitterent, ante quam ipsi *domum* rediissent. (Jam enim ejus etiam collegæ ad ipsum venerant, Abronychus Lysiclis, et Aristides Lysimachi *filius*, murum jam satis altum esse nuntiantes.) Metuebat enim, ne Lacedæmonii, ubi rem plane rescivissent, se non amplius dimitterent. Athenienses igitur legatos retinuerunt, ut *ipsis* per nuntios fuerat significatum. Themistocles autem cum ad Lacedæmoniorum magistratus ivisset, tunc demum aperte dixit, "Urbem suam muris jam esse cinctam, ita ut eos, qui in ipsa habitarent, tu-

Λακεδαιμόνιοι [s] ἢ οἱ ξύμμαχοι πρεσβεύεσθαι παρὰ σφᾶς, ὡς [t] πρὸς διαγιγνώσκοντας [u] τολοιπὸν ἰέναι τά τε σφίσιν αὐτοῖς [x] ξύμφορα καὶ τὰ [y] κοινά. τήν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ [z] ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, [a] ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι· καὶ ὅσα αὖ [b] μετ' ἐκείνων βουλεύεσθαι, οὐδενὸς [c] ὕστεροι γνώμῃ φανῆναι. [d] δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι, [e] τὴν ἑαυτῶν πόλιν τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι. οὐ γὰρ [f] οἷόν τ' εἶναι, μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς, ὅμοιόν τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι. ἢ πάντας οὖν ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι [g] ξυμμαχεῖν, ἢ καὶ τάδε νομίζειν ὀρθῶς ἔχειν."

ϟβʹ. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες, ὀργὴν μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις· (οὐ [h] δὲ γὰρ ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώμης παραινέσει δῆθεν τῷ κοινῷ

[s] Ἢ om. *Cl.* [t] Προσδιαγιγνώσκοντας *Ald. Flor. Bas.* Προδιαγινώσκοντας *Reg. Dan.* Προδιαγιγνώσκοντας, et ex emendatione superscripta προσδιαγιγνώσκοντας *Gr.* [u] Τὸ λοιπὸν *Ar. C. Ald. Bas.* et *Cass.* Aug. [x] Ξυμφέροντα *Ar. C. Dan.* Mosqu. [y] Κοινῇ malit *Steph.* nam antithesis videtur talis esse debuisse, ut τὰ σφίσιν αὐτοῖς ξύμφορα opponerentur τοῖς κοινῇ ξυμφόροις. [z] Ἐς om. *Cl.* et *Gr.* Paullo post ἐμβῆναι, et eadem manu inter versus ἐσβῆναι *Reg.* [a] Ἔξω *Ar. C. Dan.* [b] Μετ' ἐκείνων ἔδει βουλεύεσθαι *Thucydidem* scripsisse suspicatur *Steph.* [c] Ὕστερον γνώμῃ δοῦναι, et pro δοῦναι, quod punctis notatum erat, φανῆναι inter versus *Gr.* [d] Δοκεῖ *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Dan.* [e] Τὴν αὐτῶν πόλιν *Ar. C.* Mosqu. Τὴν αὐτῶν π. *Dan.* [f] Οἷόν τε εἶναι *Cass.* Aug. [g] Σχεῖν *Reg.* a prima manu: recentior emendaverat ξυμμαχεῖν. Σχεῖν fortassis per compendium scriptum fuerat pro συμμαχεῖν. [h] Δὲ deest *Ar.*

tari posset: sed si Lacedæmonii, sociive legationem aliqua de re ad se mittere velint, *dixit oportere illos* posthac *ad se* venire, ut ad homines, qui bene dignoscerent, quid suorum, quid etiam communium commodorum ratio postularet. Quum enim visum fuisset, satius esse, urbem relinquere, et naves conscendere, sine illorum consilio, re cognita, *hæc facere* se ausos fuisse dixerunt. Et quibuscunque de rebus cum illis consultare *placuisset*, se consilio nullo inferiores visos esse. Sibi igitur nunc etiam videri, melius esse suam urbem mœnibus esse cinctam, idque cum privatim singulis civibus, tum etiam publice universis sociis utilius fore. Fieri enim non posse, ut qui non idem præsidium habent, idem consilii capiant, et idem ac cæteri statuant, quum de rebus publicis est consultandum. Dicebat igitur aut omnes civitates fœderatas oportere sine muris esse, aut *eos* existimare, hæc quoque se recte habere."

92. Lacedæmonii vero, *his* auditis, nullam quidem apertam indignationem contra Athenienses demonstrarunt: (non enim ut eos prohiberent, sed ut consilio monerent scilicet, *ad *eorum* Rempublicam legatos

* Pro communi Græcorum legationem miserunt etc. *Steph.* Huds.

ἐπρεσβεύσαντο. ἅμα [i] δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν [k] ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν [l] μάλιστα αὐτοῖς ἐτύγχανον) τῆς μέντοι βουλήσεως ἁμαρτάνοντες, ἀδήλως ἤχθοντο. οἵ τε πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου ἀνεπικλήτως.

ϛγ΄. Τούτῳ τῷ τρόπῳ [m] οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. καὶ δήλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστιν ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται, καὶ οὐ ξυνειργασμένων ἔστιν ᾗ, ἀλλ' ὡς [n] ἕκαστοί ποτε προσέφερον· πολλαί τε στῆλαι ἀπὸ σημάτων καὶ λίθοι εἰργασμένοι [o] ἐγκατελέγησαν. μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως. καὶ διὰ τοῦτο πάντα ὁμοίως [p] κινοῦντες, ἠπείγοντο. ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν· ([q] ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς κατ' ἐνιαυτὸν Ἀθηναίοις ἦρξε·) νομίζων τό, τε χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς αὐτοφυεῖς, καὶ αὐτοὺς ναυτικοὺς γεγε-

[i] Δὲ om. *Gr.* [k] Εἰς *Cass.* Aug. [l] Ταμάλιστα *Marg. Ar. Flor. Bas.* Τὰ μάλιστα *C. Gr. Cl. Ald.* et *Dan.* Ταμάλιστα *Reg.* Τὰ μάλιστ' *Cass.* Aug. Paullo post ad marg. cod. Mosqu. γρ. ἁμαρτόντες. [m] Οἱ non agnoscunt *Ar. C. Gr. Dan.* Mosqu. [n] Ἑκαστόν ποτε *Marg.* Mosqu. super ν vero scriptum est ι. [o] Ἐκκατελέγησαν, et inter versus ab emendatore ἐγκατελέγησαν *Gr.* [p] Ἐκίνουν, ἠπείγοντο *Dan.* Mosqu. [q] Totum hoc (usque ad νομίζων) parenthesi includendum suadet *Steph.* Ὑπῆρκτο δὲ αὐτοῦ *Gr.* Paullo post in τῆς γὰρ δὴ θαλ. deest δὴ in Mosqu.

miserant. Simul etiam quia *Lacedæmonii* ipsos *Athenienses* tunc temporis amore maximo *adhuc* prosequebantur, propter singulare illorum adversus Medos studium) suo tamen voto frustrati, rem iniquo animo clam tulerunt. Ita autem utrorumque legati citra *querelam, et* criminationem, domum redierunt.

93. Hoc *igitur* modo Athenienses exiguo temporis spatio urbem muris cinxerunt, et ex ipsa murorum structura, quæ nunc etiam exstat, eos festinanter ædificatos fuisse patet. Nam fundamenta substrata sunt ex omni lapidum genere constructa, qui nonnullis etiam in partibus non sunt politi, sed ut quisque forte *eos* afferebat: multæ etiam columnæ ex monumentis detractæ, et saxa polita sunt congesta. Ambitus enim *murorum* ab omni urbis parte major, *quam esset ante*, eductus est. Et propterea omnia pariter moventes festinabant. Themistocles etiam persuasit, ut reliquas Piræei *partes* ædificarent: (Ejus enim pars ædificari prius est cœpta, quo tempore ipse, annuum Magistratum gerens, Athenis præfuit.) tum quia existimabat locum illum esse opportunum, quod tres portus natura munitos haberet; * tum etiam quia ipsos, qui rebus nauticis operam dare cœperant, ma-

* Tum etiam quia cives fieri nauticos, magnopere proficere ad potentiam ampliandam putabat etc. *Valla.* Tum etiam quia ipsos, quum nautici eva-

νημένους, μέγα προφέρειν ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀνθεκτέα ἐστὶ, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς ξυγκατεσκεύαζε. καὶ ᾠκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι [r] περὶ τὸν Πειραιᾶ. δύο γὰρ ἅμαξαι ἐναντίαι ἀλλήλαις [s] τοὺς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ οὔτε χάλιξ, οὔτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ ξυνῳκοδομημένοι μεγάλοι λίθοι, καὶ ἐν τομῇ ἐγγώνιοι, σιδήρῳ πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθεν καὶ [t] μολύβδῳ [u] δεδεμένοι. τὸ δὲ ὕψος ἥμισυ μάλιστα ἐτελέσθη οὗ διενοεῖτο. [x] ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων [y] ἐπιβολάς· ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακὴν, [z] τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐσβήσεσθαι. ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα προσέκειτο· ἰδὼν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς βασιλέως στρατιᾶς τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον εὐπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν οὖσαν· τόν τε [a] Πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε τῆς ἄνω πόλεως. καὶ πολλάκις τοῖς Ἀθηναίοις παρῄνει, ἢν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι,

[r] Παρὰ τὸν Πειρεᾶ *Reg.* cum scriptura vulgata rec. manu inter versus scripta. [s] Ἐπῆγον τοὺς λίθους, et mox χάληξ *Gr.* Mosqu. [t] Μολίβδῳ *Ar. C. Gr. Reg. Cass.* [u] Συνδεδεμένοι *Marg.* [x] Ἠβούλετο *Marg. Vasc. Bas.* ἐβούλετο cod. Bas. [y] Ἐπιβουλὰς *Marg. Cl.* non probat *Steph. Cass.* et *Reg.* Aug., sed in *Reg.* postea deletum erat υ. Contra ἐπιβολὰς, et deinde υ super ο posito *Gr.* Ἐπιβουλὰς *Vasc. Bas.* [z] Τοὺς δὲ ἄλλους *Gr.* [a] Πειρεᾶ *Reg.* Mosqu. Mox in Aug. ἐνόμιζεν.

gnum adjumentum ad opes parandas habituros *sperabat.* Primus enim ausus est dicere, eos debere maris imperium sibi vendicare, et confestim eos in hoc imperio parando juvare cœpit. Illius etiam sententiam sequuti murum ea latitudine exstruxerunt, quæ nunc quoque circa Piræeum exstans apparet: nam duo plaustra *per murum* occursu adverso saxa portabant. Intus vero neque cæmentum, neque lutum erat: sed magna, et ad normam incisa, et quadrata saxa, coagmentata, *et* extrinsecus ferro plumboque inter se vincta. Altitudo vero ad dimidiam partem ejus, quam *Themistocles* animo statuerat, est perducta: nam et altitudine et latitudine *murorum*, conatus *et incursiones* hostium volebat avertere: et paucorum, eorumque infirmissimorum hominum præsidio locum facile custodiri posse, cæteros vero naves conscensuros existimabat. Nam in rem nauticam potissimum incumbebat, quia (ut mea fert opinio) Regis *Persarum* copias mari facilius, quam terra, *Græciam* invadere posse animadvertebat: et Piræeum plus utilitatis, quam superiorem urbem, Atheniensibus allaturum putabat: atque adeo sæpe hortatus

sissent, magnum etc. *Steph.* Tum etiam ipsis, cum ad rem nauticam animum adpulissent, multum ad potentiam profuturum sperabat etc. *Acacius,* Huds.

[b] καταβάντας ἐς αὐτὸν, ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπαντας ἀνθίστασθαι. [c] Ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως ἐτειχίσθησαν, καὶ [d] τἄλλα κατεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν Μήδων ἀναχώρησιν.

ϟδ΄. Παυσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ Λακεδαίμονος στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ Πελοποννήσου. ξυνέπλεον δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος· καὶ ἐστράτευσαν ἐς Κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ κατεστρέψαντο· καὶ ὕστερον ἐς Βυζάντιον, Μήδων ἐχόντων, καὶ ἐξεπολιόρκησαν [e] ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ.

ϟε΄. [f] Ἤδη δὲ καὶ βιαίου ὄντος αὐτοῦ, οἵ τε ἄλλοι Ἕλληνες ἤχθοντο, καὶ [g] οὐχ ἥκιστα οἱ Ἴωνες, καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο. φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἠξίουν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν [h] γενέσθαι κατὰ τὸ ξυγγενὲς, καὶ Παυσανίᾳ μὴ ἐπιτρέπειν, ἤν που βιάζηται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους, καὶ προσεῖχον· [i] τὴν γνώμην ὡς οὐ περιοψόμενοι,

[b] Καταβάντες *Gr. Vasc. Bas. Schol.* Et sic fuerat in *Cass.* Corrector fecerat καταβάντας. [c] Ἀθῆναι μὲν οὕτως *Marg.* Non multum refert, inquit *Stephanus*, an Ἀθηναῖοι, an Ἀθῆναι scribas: nam ἐτειχίσθησαν magis cum Ἀθῆναι convenit, at κατεσκευάζοντο magis cum Ἀθηναῖοι. [d] Τὰ ἄλλα *Gr.* [e] Hæc verba ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ, sequentis periodi principium esse existimat *Steph.*, in qua particulam δὲ post ἤδη (quum eam quidam libri non habeant) expungendam suadet. [f] Ἤδη δὲ βιαίου *Ar. C. Cl. Gr.* et a prima manu *Cass.*, in quo deinde inter δὲ et βιαίου adscriptum est καὶ. In Aug. et Mosqu. καὶ omittitur. Ἤδη βιαίου *Reg.* ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ δὲ βιαίου ὄντος αὐτοῦ *Dan.* sine distinctione post ἡγεμονίᾳ. [g] Οὐχ ἥκιστα *Ald. Flor. Bas.* [h] Γίγνεσθαι *C. Gr. Ar.* Mosqu. *Dan.* Bas. [i] Τῇ γνώμῃ *Marg. Ar. C.* et

est eos, si forte unquam terra premerentur, ut in eum descenderent, et classe omnibus resisterent. Athenienses igitur statim post Medorum discessum hoc modo urbem muris cinxerunt, et cætera exstruxerunt.

94. Pausanias vero Cleombroti *filius*, Lacedæmonius, Græcorum dux, cum viginti navibus ex Peloponneso est emissus: eumque Athenienses cum triginta navibus sunt comitati, magnusque aliorum sociorum numerus *cum eodem navigavit*, et cum infesto exercitu in *insulam* Cyprum iverunt, ejusque multas *urbes* subegerunt: deinde Byzantium a Medis occupatum petierunt, et hujus auspiciis ductuque expugnarunt.

95. Cum autem hic insolentius, ac tyrannice jam imperaret; cum alii Græci rem iniquo animo ferebant, tum vero præcipue Iones, et quotquot regio dominatu recens fuerant liberati. Quamobrem ad Athenienses profecti, pro necessitudine, quæ illis cum ipsis intercedebat, eos rogarunt, ut sibi præessent; nec *injuriæ faciendæ*, si quam vim inferre vellet, *licentiam* Pausaniæ permitterent. Athenienses vero hæc verba *libenter* acceperunt, atque animis in istam curam incubuerunt, ut eos non neglecturi, et cætera constitutu-

[k] τἄλλα τε [l] καταστησόμενοι, ᾗ φαίνοιτο ἄριστα αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετεπέμποντο Παυσανίαν, ἀνακρινοῦντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο. καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις ἢ στρατηγία. ξυνέβη [m] τε αὐτῷ, καλεῖσθαί τε ἅμα, καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου [n] ἔχθει παρ᾽ Ἀθηναίους μετατάξασθαι, πλὴν τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατιωτῶν. ἐλθὼν δὲ ἐς Λακεδαίμονα, τῶν μὲν ἰδίᾳ πρός τινα ἀδικημάτων εὐθύνθη, τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται μὴ ἀδικεῖν. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ [o] οὐχ ἥκιστα Μηδισμὸς, καὶ ἐδόκει σαφέστατον εἶναι. καὶ ἐκεῖνον μὲν [p] οὐκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρχοντα, Δόρκιν δὲ, καὶ ἄλλους τινὰς μετ᾽ αὐτοῦ, στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν· οἷς οὐκέτι [q] ἐφίεσαν οἱ ξύμμαχοι [r] τὴν ἡγεμονίαν. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι ἀπῆλθον· καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον [s] ἐξέπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, φοβούμενοι, μὴ σφίσιν [t] οἱ ἐξιόντες χείρους γίγνωνται· ([u] ὅπερ καὶ ἐν τῷ Παυσα-

Cod. vet. Steph. Dan. et a prima manu *Gr.*, sed deinde ν super η additum erat. τῇ γνώμῃ cod. Bas. [k] Τἄλλά τε *Cass.* Aug. Τὰ ἄλλα τε *Gr.* [l] Καταστησάμενοι *Marg. Ald. Flor. Bas.* non probat *Steph.* ita tamen legit *Valla*, omissa particula τε. Καταστησάμενοι etiam *Reg.* et *Cass.* Aug. [m] Δὲ ex emendat. *Gr.* quod fuerat τε. [n] Ἄχθει *Ar. C.* Mosqu., at in margine ἔχθει. [o] Οὐχήκιστα *Ald. Flor. Bas.* Mosqu. οὐχ ἥκιστα. [p] Οὐκ ἔτι *Gr.* passim. Aug. [q] Ἀφίεσαν *Ar. C.* Ἠφίεσαν *Cass.* ex emendat. manus rec. pro ἀφίεσαν. [r] Τὴν deest *Gr.* [s] Ἔπεμψαν *Ar. C. Gr.* Mosqu. [t] Οἱ deest *Gr.* [u] Ὥσπερ *C.*

ri, quemadmodum * e re ipsorum maxime futurum intelligerent. Interea vero Lacedæmonii Pausaniam accersunt, quæstionem habituri de rebus, quas audierant. Etenim multa ejus injusta facinora deferebantur a Græcis, qui *Lacedæmona* veniebant: et belli administrandi ratio, qua ille utebatur, tyrannidi potius, quam præturæ similis erat. Forte autem accidit, ut, dum ille a *Lacedæmoniorum Magistratibus* vocaretur, eodem temporis articulo socii quoque ad Athenienses transirent, præter milites ex Peloponneso profectos. Lacedæmona autem profectus, privatarum quidem injuriarum, privatis illatarum, damnatus est: maximarum vero *et publicarum* est absolutus, et innocens habitus. Præcipue vero accusatus est, quod cum Medis sensisset et *crimen* videbatur esse manifestissimum. Et *propterea* illum quidem non amplius prætorem emiserunt: sed Dorcin, et cum eo nonnullos alios, non magnum exercitum habentes: quibus socii imperium non amplius detulerunt. Illi vero hac *re* cognita discesserunt, nec ullos alios Lacedæmonii postea amplius emiserunt; veriti, ne illi, qui ad bellicas expeditiones proficiscerentur, cum suæ Reipublicæ damno deteriores fierent; id quod in Pau-

* E re sua *Alii:* quasi αὐτοῖς τοῖς Ἀθηναίοις, non αὐτοῖς τοῖς ξυμμάχοις exponi debeat. Huds.

νία [x] ἐνεῖδον) ἀπαλλαξείοντες δὲ καὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, καὶ τοὺς Ἀθηναίους νομίζοντες ἱκανοὺς ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφίσιν ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδείους.

ϛϛʹ. Παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ, [y] ἑκόντων τῶν ξυμμάχων, διὰ τὸ Παυσανίου μῖσος, ἔταξαν ἅς τε ἔδει παρέχειν τῶν πόλεων χρήματα πρὸς τὸν βάρβαρον, καὶ ἃς, ναῦς. πρόσχημα γὰρ ἦν [z] ἀμύνεσθαι ὧν ἔπαθον, δηοῦντας τὴν βασιλέως χώραν. καὶ Ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον Ἀθηναίοις κατέστη ἀρχὴ, οἳ ἐδέχοντο τὸν φόρον. οὕτω γὰρ ὠνομάσθη τῶν χρημάτων ἡ φορά. ἦν [a] δ' ὁ πρῶτος φόρος ταχθεὶς, τετρακόσια τάλαντα, καὶ ἑξήκοντα. [b] ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν αὐτοῖς, [c] καὶ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο.

ϛζʹ. Ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων [d] τοπρῶτον τῶν ξυμμάχων, καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων, τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ [e] διαχειρίσει πραγμάτων μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ Μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρός τε τὸν βάρβαρον αὐτοῖς καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμάχους νεωτερίζοντας, καὶ Πελοποννησίων τοὺς ἀεὶ

[x] Εἶδον *Cl.* [y] Ἑκόντων τῶν ξυμμάχων non agnoscunt *Ar. Dan.* Mosqu. [z] Ἀμύνασθαι *Marg. C. Cl. Reg.* et ex emend. pro ἀμύνεσθαι *Cass.* Bas. cod. et Aug. [a] Δὲ ὁ *Gr.* [b] Ταμιεῖον τε *Flor.* Ταμεῖον *Gr.* In *Gr.* est ταμιεῖον, cum ι super ε adscripto, δὲ. [c] Καὶ αἱ ξύνοδοι *Marg. Ar. C. Cl. Reg. Cass.* Aug. In Mosqu. οἱ ξύνοδοι. Male. [d] Τὸ πρῶτον *C. Cass. Gr.* Aug. [e] Διαχειρήσει *Cl. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* (habet διαχειρήσει) *Reg.* Mox omittit Mosqu. τοῦ ante πολέμου.

sania animadverterant. Simul etiam quia bello Medico liberari cupiebant, et Athenienses satis idoneos duces esse, et tunc temporis adhuc sibi amicos ducebant.

96. Athenienses igitur, cum imperium hoc modo accepissent, sociis volentibus, propter odium, quo Pausaniam prosequebantur, statuerunt, a quibus urbibus pecunias, et a quibus naves adversus barbarum præberi oporteret. Hæc enim erat speciosa causa, quam prætexebant, ut *videlicet* injurias *a barbaris* acceptas ulciscerentur, Regis agrum vastantes. Et tunc primum apud Athenienses constitutus est Magistratus Quæstorum Græciæ, qui tributum recipiebant. Sic enim appellata est pecuniarum contributio. Primum autem tributum, quod constitutum fuit, erat quadringentorum et sexaginta talentorum. Eorum vero ærarium fuit Delos, et in ejus templo conventus fiebant.

97. Cum autem initio sociis imperarent liberis, et de communi consilio in publicis conciliis consultantibus, ad tantum imperium pervenerunt bello, rerumque inter hoc et Medicum bellum administratarum opera, quas ipsi gesserunt et contra barbarum, et contra suos socios, qui res novas moliebantur,

προστυγχάνοντας ἐν ἑκάστῳ. ἔγραψα δὲ αὐτὰ, καὶ τὴν [f] ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τόδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἅπασιν [g] ἐκλιπὲς [h] τοῦτο ἦν τὸ χωρίον, καὶ ἢ τὰ πρὸ τῶν Μηδικῶν Ἑλληνικὰ [i] ξυνετίθεσαν, ἢ αὐτὰ τὰ Μηδικά. τούτων δὲ [k] ὅσπερ καὶ ἥψατο ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη· ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν Ἀθηναίων, ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη.

ϛη'. Πρῶτον μὲν Ἠϊόνα τὴν ἐπὶ [l] Στρυμόνι, Μήδων ἐχόντων, πολιορκίᾳ εἷλον, καὶ ἠνδραπόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος. ἔπειτα Σκῦρον τὴν ἐν τῷ Αἰγαίῳ νῆσον, ἣν ᾤκουν [m] Δόλοπες, ἠνδραπόδισαν, καὶ [n] ᾤκισαν [o] αὐτοί. [p] πρὸς δὲ καὶ Καρυστίους αὐτοῖς, ἄνευ τῶν ἄλλων Εὐβοέων, πόλεμος ἐγένετο. καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολογίαν. Ναξίοις δὲ ἀποστᾶσι [q] μετὰ ταῦτα ἐπολέμησαν, καὶ πολιορκίᾳ παρεστήσαντο. πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχὶς παρὰ τὸ καθε-

[f] Ἐσβολὴν, et cum emendatione superscripta ἐκβολὴν, *Gr.* [g] Ἐλλιπὲς *Marg.* atque ita scribendum censet *Steph.* [h] Τὸ χωρίον τοῦτο ἦν *Dionys. Halicarn.* p. 836. locum citans. Τοῦτο τὸ χωρίον *Gr.* [i] Ξυνετέθησαν *Reg.* [k] Ὥσπερ *Ar. Steph.* 1. Ὥνπερ *Dionys. Halicarn.* Δ' ὥσπερ *Gr.* ex emendat. pro δ' ὅσπερ. [l] Στρυμμόνι *Reg.* Mosqu. [m] Δώλοπες in *Gr.* emendatum e Δόλοπες. Mox ἠνδραποδίσαντο καὶ, et mox πρὸς δὲ καὶ Καρ. cod. Bas. [n] Non dubitat *Steph.* quin ᾤκησαν scribendum sit. ᾤκησαν Aug. et Mosqu. *Cass.* e quo recens manus fecerat ᾤκισαν. [o] Αὐτὴν, et eadem manu supra scriptum αὐτοὶ *Reg.* [p] Πρὸς δὲ Καρυστίους *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* In Mosqu. Καρυστίοις. Πρὸς δὲ Καριστίους *Gr.* Aug. [q] Μεταταῦτα *Ald. Flor. Bas.* καὶ μεταταῦτα cod. Bas.

et contra Peloponnesios, qui casu singulis *bellis* semper intererant. Res autem istas scripsi, et degressionem ab instituta narratione feci hac de causa, quia hic locus ab omnibus, qui ante me scripserunt, est prætermissus: nam illi vel res ante bellum Medicum a Græcis gestas, vel ipsum bellum Medicum conscripserunt. In hoc autem numero est et Hellanicus, qui in Attica historia has res attigit, et breviter, temporibusque non accurate distinctis, mentionem earum fecit. Simul etiam aperte demonstrat, quo modo Atheniensium imperium fuerit constitutum.

98. Primum igitur Eionem, quæ ad Strymonem est sita, quam Medi tenebant, obsidione expugnarunt, et incolas, urbe direpta, in servitutem abduxerunt, duce Cimone Miltiadis *filio*. Deinde vero Scyrum, insulam in Ægæo sitam, quam Dolopes incolebant, incolis in servitutem abstractis, diripuerunt, et, colonia eo missa, ipsi incoluerunt. Cum Carystiis etiam, sine aliis Euboensibus, bellum gesserunt: tandemque certis conditionibus compositionem fecerunt. Postea vero Naxiis, qui defecerant, bellum intulerunt, et obsidione in deditionem receperunt. Atque hæc prima sociarum civitatum

στηκὸς ἐδουλώθη· [r] ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡς ἑκάστη ξυνέβη.

ϛθ΄. [s] Αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων, καὶ μέγισται, αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν [t] ἔκδειαι, καὶ λειποστράτιον, [u] εἴτῳ ἐγένετο. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἀκριβῶς ἔπρασσον, καὶ λυπηροὶ ἦσαν, οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν [x] προσάγοντες τὰς ἀνάγκας· ἦσαν δέ πως καὶ ἄλλως οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ὁμοίως [y] ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ οὔτε ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ῥᾴδιόν τε προσάγεσθαι ἦν αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους. ὧν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο οἱ ξύμμαχοι. διὰ γὰρ τὴν ἀπόκνησιν ταύτην τῶν στρατειῶν, οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ [z] ἀπ᾽ οἴκου ὦσι, χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν τὸ ἱκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν. καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις ηὔξετο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης, ἣν ἐκεῖνοι ξυμφέροιεν, αὐτοὶ δὲ, ὁπότε ἀποσταῖεν, ἀπαράσκευοι καὶ [a] ἄποροι ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο.

ρ΄. Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ᾽ Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν Παμφυλίᾳ πεζομαχία καὶ ναυμαχία

[r] Ἔπειτα δὴ *C.* Et mox ὧν pro ὡς. [s] Αἰτίαι δ᾽ ἄλλαι *Gr.* [t] Ἔνδειαι *Marg. C. Gr. Ar.* In *Gr.* supr. scripta est altera lectio. Contra *Dan.* in textu ἴκδειαι. et supra ἴνδειαι a recent. manu. ἴνδειαι Bas. cod. [u] Εἴ τι *Ar. C.* Mosqu. *Dan.* [x] Προσαγαγόντες *Gr. Reg.* Aug. *Cass.* Bas. [y] Ἐν deest *Ar. C. Dan.* [z] Non ἀπ᾽, sed ἄπ᾽ scribi malit *Steph.* μὴ ἄποικοι ὦσι cod. Bas. [a] Ἄπειροι *Cass.* Bas. cod. et Aug. quod et in *Reg.* super ἄποροι scripsit rec. manus. Mox in Mosqu. est: ἡ ἐπ᾽ Εὐρυμέδοντι.

præter juris consuetudinem in servitutem est redacta: mox et aliæ, prout cuique contigit.

99. Defectionis vero causæ cum aliæ fuerunt, tum vero præcipuæ, tributorum et navium ejurationes, et militiæ recusatio, si cui contigisset. Nam Athenienses *pecuniam* severe exigebant, et molesti erant, quod *hominibus*, nec assuetis nec volentibus ærumnas perpeti necessitatem imponerent. Aliis etiam de causis Athenienses *sociis erant molesti*, quia eadem comitate, qua consueverant, non amplius imperabant; neque ex æquo cum *sociis* militabant, quod eos, qui deficerent, in suam potestatem ac ditionem facile redigere possent. Quarum acerbitatum ipsi socii fuerunt autores. Nam ob hanc militiæ detrectatæ pigritiam, eorum plerique, ne domo abessent, pecunias navium loco, ad sumtus faciendos, pro rata *quique* portione conferre statuerunt. Atque Atheniensium quidem res navalis augebatur hac pecunia, quam illi sumtuum *militarium* causa conferebant: ipsi vero, quum defectionem faciebant, imparati et opibus minime instructi bellum suscipiebant.

100. Post hæc autem Athenienses, eorumque socii cum pedestre tum navale prœlium in Pamphylia ad

Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Μήδους. καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφότερα Ἀθηναῖοι, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος· καὶ εἷλον τριήρεις Φοινίκων, καὶ διέφθειραν τὰς πάσας, [b] ἐς διακοσίας. [c] χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυνέβη [d] Θασίους αὐτῶν ἀποστῆναι, διενεχθέντας περὶ τῶν [e] ἐν τῇ ἀντιπέρας Θρᾴκῃ ἐμπορίων, καὶ τοῦ μετάλλου, ἃ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν ἐπὶ [f] Θάσον πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν. ἐπὶ δὲ [g] Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οἰκήτορας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, ὡς [h] οἰκιοῦντες τὰς τότε καλουμένας Ἐννέα ὁδοὺς, νῦν δὲ Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν ἃς εἶχον Ἠδωνοί· [i] προελθόντες δὲ τῆς Θρᾴκης ἐς μεσόγειαν, διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ τῇ [k] Ἠδωνικῇ ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν ξυμπάντων, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ Ἐννέα ὁδοὶ κτιζόμενον.

ρα΄. Θάσιοι δὲ νικηθέντες [l] μάχαις, καὶ πολιορκούμενοι, Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ [m] ἐπαμύνειν

[b] Ἐς τὰς διακοσίας *Reg.* [c] Χρόνῳ τε *Cl. Cass.* Bas. cod. Aug. [d] Θασσίους *Reg.* [e] Ἐν τῇ om. *Gr.* Περὶ τῇ ἀντιπέρας Θρᾴκῃ *Dan.* Περὶ τῶν ἀντιπέρας Θρᾴκῃ *Gr.* deinde ἐν ante Θρᾴκῃ inter versus adscriptum erat. [f] Θάσου *Reg. Dan.* Mosqu. [g] Στρυμμόνα, et supra Στρυμμόνι *Ar. Reg.* vid. pag. 108. vers. 9. Mox οἰκήτορας αὐτῶν *Reg. Cass. Gr.* Aug. [h] Οἰκιοῦντες *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* Aug. a correctore. Prima manus scripsit οἰκειοῦντες. Mosqu. quoque habet οἰκιοῦντες ad marg. vero, οἰκειοῦντες scriptum. [i] Προσελθόντες *Ar. C. Dan.* Paullo post Δραμίσκῳ *Reg.* solenni permutatione harum literarum. Δραμήσκῳ cod. Bas. [k] Ἰδωνικῇ *Ar.* [l] Μάχῃ *Ar. C.* Mosqu. *Dan.* Μάχῃ *Gr.* in textu, et supra μάχαις. [m] Ἐπαμῦναι *Cl.* Aug. Ἐπαμύναι *Reg. Cass. Gr.*

flumen Eurymedontem cum Medis commiserunt. Et eodem die Athenienses ex utroque victoriam, duce Cimone, Miltiadis *filio*, reportarunt; et Phœnicum triremes partim ceperunt, partim etiam corruperunt, in universum ad ducentas. Postea vero accidit, ut Thasii ab illis deficerent, orta inter illos controversia de emporiis, quæ erant in adversa Thracia, et de metallis, quæ possidebant. Athenienses autem cum navibus in Thasum profecti, *Thasios* navali pugna vicerunt, et in terram descenderunt: cumque sub idem tempus ad Strymonem decem millia colonorum, tum suorum, tum socialium misissent, ut sibi vendicarent, *ac in suam potestatem redigerent* oppidum, quod tunc quidem Novem-viæ vocabatur, nunc vero Amphipolis, illo quidem oppido, quod Edoni tenebant, ipsi potiti sunt: sed in mediterranea Thraciæ loca progressi, ad Drabescum Edonicam profligati fuerunt ab universis Thracibus, quibus infestus erat locus ille, qui condebatur, Novem-viæ appellatus.

101. Thasii vero *variis* prœliis victi, et obsessi, Lacedæmoniorum auxilium implorabant, eosque hortabantur, ut, irruptione in Atticam

ἐκέλευον ἐσβαλόντας [n] ἐς τὴν Ἀττικήν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἔμελλον. διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ. ἐν ᾧ καὶ οἱ Εἵλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν [o] περιοίκων Θουριᾶταί τε καὶ Αἰθεεῖς [p] ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλεῖστοι [q] δὲ τῶν Εἱλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων [r] τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι· ᾗ καὶ [s] Μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πάντες. πρὸς μὲν [t] οὖν τοὺς ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμονίοις· Θάσιοι δὲ, τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι, ὡμολόγησαν Ἀθηναίοις, τεῖχός τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα ἔδει [u] ἀποδοῦναι αὐτίκα, ταξάμενοι, καὶ [x] τολοιπὸν φέρειν, τήν τε ἤπειρον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες.

ρβ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ ἐμηκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ Ἀθηναίους. [y] οἱ δ' ἦλθον, Κίμωνος στρατηγοῦντος πλήθει οὐκ ὀλίγῳ. μάλιστα δ' αὐτοὺς [z] ἐπεκαλέσαντο, ὅτι τειχομαχεῖν ἐδόκουν δυνατοὶ εἶναι.

[n] Εἰς *C.* [o] Παροίκων *Ar. C. Gr.* Mosqu. ad marg. γρ. περιοίκων *Dan.* et præterea Αἰθαιεῖς *Gr.* Mox in Aug. Εἵλωτες. [p] Ἐπ' Ἰθώμην *Ar. C. Gr.* Mosqu. [q] Δὲ καὶ τῶν *Gr.* [r] Δουλωθέντων τότε *Ar. C.* ποτὲ malit *Steph.* Δουλωθέντων τότε *Dan.* Mosqu. [s] Μεσσήνιοι, et supra Μεσσηνίων *Ar. C. Gr. Cl.* passim. *Reg. Cass.* Aug. Insuper οἱ καὶ, non ᾗ καὶ *Gr.* [t] Οὖν deest *Reg. Cass.*, sed in utroque manu rec. adscriptum Aug. [u] Παραδοῦναι *Ar. Dan.* [x] Τὸ λοιπὸν *C. Reg. Cass.* Aug. [y] Οἱ δὲ ἦλθον *Reg. Cass.* Aug. [z] Ἐκαλέσαντο *Gr.*

facta, opem sibi ferrent. Illi vero se hoc facturos clam Atheniensibus promiserunt, ac fecissent: sed terræ motu impediti fuerunt: * in quo et Helotes et ex finitimis Thuriatæ, et Ætheenses Ithomen secesserunt. Fuerunt autem ex Helotibus plurimi ab antiquis illis Messeniis, tunc in servitutem redactis, oriundi, quamobrem etiam omnes vocabantur Messenii. Lacedæmonii igitur bellum susceperunt adversus illos, qui erant Ithomæ. Thasii vero tertio obsidionis anno Atheniensibus sese dediderunt his conditionibus, ut *urbis suæ* muros demolirentur, naves traderent, et imperatam pecuniam persolverent, tam eam, quam in præsentia eos numerare, quam eam, quam in posterum pendere oportebat, utque ipsis et continente et metallis cederent.

102. Lacedæmonii vero, cum bellum adversus eos *susceptum*, qui Ithomæ erant, produceretur, cum aliorum sociorum, tum etiam Atheniensium opem *auxiliumque* implorarunt. Illi vero, Cimone duce, cum non exiguis copiis *ad eos* iverunt. Illos autem potissimum evocarunt, quod ad murorum *et urbium* oppugnationem strenui esse viderentur. Cum igitur ipsis longa esset

* Id est, cujus terræ-motus tempore. Huds.

[a] τοῖς δὲ, πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκυίας, τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο. βίᾳ γὰρ ἂν εἷλον τὸ χωρίον. [b] καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης τῆς [c] στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ χωρίον βίᾳ οὐχ ἡλίσκετο, δείσαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιΐαν, καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι, μήτι, ἢν [d] παραμείνωσιν, ὑπὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισθέντες [e] νεωτερίσωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν· τὴν μὲν ὑποψίαν οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες [f] δὲ, ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι. οἱ δ' Ἀθηναῖοι [g] ἔγνωσαν οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμπόμενοι, ἀλλά τινος ὑπόπτου γενομένου· καὶ δεινὸν [h] ποιησάμενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν, εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην [i] ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς, Ἀργείοις τοῖς ἐκείνων πολεμίοις ξύμμαχοι ἐγένοντο· καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ αὐτοὶ ὅρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη.

ργ΄. Οἱ δ' ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς [k] οὐκέτι ἐδύ-

[a] Τῆς δὲ πολιορκίας Marg. *Ar. C. Gr. Cl. Reg.* Mosqu. ad marg. vero γρ. τοῖς *Dan.* et a correctore *Cass.* quod fuerat τοῖς δ. π. [h] Locum sic vertit *Valla*, ac si scriptum esset ἀλλὰ διαφορά. [c] Στρατιᾶς *Reg.* [d] Παραμένωσιν *Dan.* Παραμείνωσι *Gr.* [e] Νεωτεροποιήσωσι *Marg.* Hoc in *Reg.* adscriptum erat pro scholio. [f] Δ' ὅτι *Gr.* [g] Ἔγνωσαν deest *Reg.*, in Aug. οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὐκ, et ἔγνωσαν omissum, sed a rec. man. in marg. adscr. [h] Ποιησάμενοι οὐκ ἀξ. *Gr.* [i] Ἐν τῷ Μήδῳ *Cl.* [k] Οὐκ ἔτι *Gr.* et sic plerumque.

obsidio, hac re opus esse videbatur. Vi enim locum expugnassent. Et ob hanc expeditionem dissensio tunc primum inter Lacedæmonios et Athenienses apparuit manifesta. Lacedæmonii enim, cum oppidum per vim non caperetur, metuentes Atheniensium audaciam, et ingenium ad res novandas promtum, simul etiam illos alienigenas esse rati, ne quid novi, si diutius *secum* mansissent, ab aliis, qui Ithomæ erant, impulsi molirentur, solos *omnium* sociorum dimiserunt: *suam* quidem suspicionem non declarantes, sed se illorum auxiliis non amplius indigere dicentes. Athenienses vero se non bona de causa, sed aliqua suspicione orta dimitti cognoverunt. Quare facinus hoc atrox et minime ferendum judicantes, nec ita de Lacedæmoniis se meritos esse existimantes, ut hanc injuriam ab illis acciperent, statim, simul ac domum redierunt, relicta societate, quam cum illis contra Medum contraxerant, novam cum Argivis illorum hostibus inierunt. Simul etiam utrique, adhibito jurejurando, iisdem conditionibus societatem cum Thessalis fecerunt.

103. Illi vero, qui Ithomæ erant, decimo demum anno, cum *hosti* diu-

ναντο ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧ τε [l] ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ [m] μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς· ἢν δέ τις ἁλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δοῦλον. ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν [n] πρότου, τὸν ἱκέτην [o] τοῦ Διὸς τοῦ [p] Ἰθωμήτα ἀφιέναι. ἐξῆλθον δὲ αὐτοὶ, καὶ παῖδες, καὶ γυναῖκες. καὶ αὐτοὺς Ἀθηναῖοι δεξάμενοι [q] κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων, ἐς Ναύπακτον [r] κατῴκισαν, ἣν ἔτυχον ᾑρηκότες νεωστὶ, Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. προσεχώρησαν δὲ καὶ [s] Μεγαρῆς Ἀθηναίοις ἐς ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορίνθιοι περὶ γῆς ὅρων πολέμῳ κατεῖχον. καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα καὶ Πηγάς· καὶ τὰ μακρὰ τείχη ᾠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐς Νίσαιαν· καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. καὶ Κορινθίοις μὲν [t] οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς Ἀθηναίους γενέσθαι.

ρδ'. [u] Ἰνάρως δὲ ὁ [x] Ψαμμητίχου, Λίβυς, βασι-

[l] Ita *Steph.* 2. non sine auctoritate *Codd. MSS.* antea legebatur ἐξίασιν. Ἐξίασιν tamen *Vasc.* et *Port.* [m] Μηκέτι *Marg. Ar. C. Gr. Dan.* Mosqu. Αὐτοὶ etiam *Gr.* pro αὐτῆς. [n] Πρὸ τοῦ *Reg. Gr.*; Aug. προτοῦ, a corr. prima manus scr. πρὸ τοῦ, om. comm., sed post πυθικὸν positum. [o] Τοῦ Διὸς omittit *Gr.* sed est adscriptum in imo margine. [p] Ἰθωμήτου *C.* [q] Κατὰ ἔχθος *Cass. Gr.* et hic quoque τῶν Λακεδ. pro τὸ Λακεδ. Aug. κατὰ ἔχθος. [r] Κατῴκησαν *Bas.* [s] Μεγαρεῖς *Ar. C. Cass. Gr.* Mosqu. Aug. [t] Οὐχήκιστα *Ald. Bas. Cass.* [u] Ἰνάρος *Ar. C.* Ἴναρος *Cass.* et infra Cap. 110. Mosqu. Aug. [x] Ψαμμιτίχου *Cl. Gr.* August. *Reg. Cass.* Mox in cod. Bas. Λιβύων βασιλεύς.

tius resistere non possent, compositione cum Lacedæmoniis facta, se *ipsis* dediderunt, his conditionibus, ut fide publica freti ex Peloponneso excederent, nec unquam amplius in eam reverterentur; quod si quis *in eam reversus* caperetur, ejus, qui eum cepisset, servus esset. Erat etiam oraculum quoddam Pythium Lacedæmoniis ante redditum, *quo monebantur*, ut Jovis Ithomitæ supplicem dimitterent. Exierunt autem ipsi, et liberi, et uxores. Athenienses vero ipsos excipientes propter odium, quo jam Lacedæmonios persequebantur, Naupacti collocarunt; quam *urbem* a Locris Ozolis occupatam nuper ceperant: Megarenses etiam, a Lacedæmoniis defectione facta, quod eos Corinthii de agri finibus *contendentes* bello premerent, Atheniensium partibus sese adjunxerunt, et societatem *cum ipsis* inierunt. Et Athenienses tenuerunt Megara, et Pegas: et longos muros Megarensibus ab urbe ad Nisæam usque ædificarunt, eosque ipsi tuebantur. Atque hinc præcipue natum est illud et vehemens Corinthiorum odium in Athenienses.

104. Inarus autem Psammetichi *filius*, Afer, rex Afrorum Ægypto fi-

λεὺς Λιβύων τῶν πρὸς Αἰγύπτῳ, ὁρμώμενος ἐκ [y] Μαρείας τῆς ὑπὲρ Φάρου πόλεως, ἀπέστησεν [z] Αἰγύπτου τὰ πλέω ἀπὸ βασιλέως Ἀρταξέρξου· καὶ αὐτὸς ἄρχων γενόμενος, Ἀθηναίους ἐπηγάγετο. οἱ δὲ (ἔτυχον [a] γὰρ ἐς Κύπρον στρατευόμενοι ναυσὶ διακοσίαις [b] αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων) ἦλθον, ἀπολιπόντες τὴν Κύπρον· καὶ ἀναπλεύσαντες [c] ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν Νεῖλον, τοῦ τε ποταμοῦ κρατοῦντες, καὶ τῆς Μέμφιδος τῶν δύο μερῶν, πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ὃ καλεῖται Λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν. ἐνῆσαν δὲ αὐτόθι Περσῶν καὶ Μήδων οἱ καταφυγόντες, καὶ Αἰγυπτίων οἱ [d] μὴ ξυναποστάντες.

ρε΄. Ἀθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν ἐς Ἁλιάς, πρὸς Κορινθίους καὶ Ἐπιδαυρίους μάχη ἐγένετο· καὶ ἐνίκων Κορίνθιοι. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι ἐναυμάχησαν ἐπὶ [e] Κεκρυφαλείᾳ Πελοποννησίων ναυσί· καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς Αἰγινήτας Ἀθηναίοις, [f] μετὰ ταῦτα ναυμαχία [g] γίγνεται ἐπ' Αἰγίνῃ μεγάλη Ἀθηναίων καὶ Αἰγινητῶν· καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρῆσαν. καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς

[y] Μαρίας *Marg.* [z] Αἰγύπτου deest *Reg.* adscriptum manu recentiore. [a] Γὰρ deest *Ar.* [b] Αὐτῶν *Cl. Reg. Cass. Gr.* Aug. [c] Ἀπὸ τος (f. τῆς) θαλάσσης *Gr.* Ἐπὶ θαλάσσης, et ex emendat. manus recentis ἀπὸ θαλάσσης *Reg.* [d] Particulam μὴ non agnoscunt *Ar. C.* margini tamen aliena manu adscribitur. *Gr.* quoque inter versus scriptam habet. [e] Κεκρυφαλίᾳ *Ar. C. Gr.* Mosqu. *Dan.* Mox ναυσὶ deest in cod. Bas. [f] Μεταταῦτα *Ald. Flor. Gr.* [g] Γίνεται *Reg. Cass. Gr.* Aug.

nitimorum, ex urbe Marea, quæ supra Pharum est sita, profectus, majorem Ægypti partem ad defectionem a rege Artaxerxe faciendam impulit. Et ipse *copiarum* dux creatus Athenienses *ad belli societatem* accivit. Illi vero (tunc enim forte cum ducentis navibus, tum suis, tum sociorum, bellum Cypro intulerant) Cypro relicta *eo* iverunt, et ex mari Nilum ingressi, et flumine ipso et duabus Memphidis partibus potiti, ad tertiam partem, quæ Murus-albus appellatur, bellum gerebant. Ibi autem inerant Persæ, et Medi, qui *eo* confugerant, et quotquot de Ægyptiis *a Rege* cum aliis non defecerant.

105. Athenienses vero navibus ad Halias egressi, prœlium cum Corinthiis et Epidauriis commiserunt, et Corinthii *eos* vicerunt. Posteaque Athenienses navali pugna ad Cecryphaleam cum Peloponnesiorum classe conflixerunt, et *tunc* Athenienses victores fuerunt. Postea autem, bello adversus Æginetas ab Atheniensibus moto, magnum navale prœlium ad Æginam inter Æginetas et Athenienses commissum est, et *in eo* socii

ἑβδομήκοντα λαβόντες αὐτῶν, ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν, καὶ ἐπολιόρκουν, Λεωκράτους τοῦ Στροίβου στρατηγοῦντος. ἔπειτα Πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι Αἰγινήταις, ἐς μὲν τὴν Αἴγιναν τριακοσίους ὁπλίτας πρότερον Κορινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων ἐπικούρους διεβίβασαν, τὰ δὲ ἄκρα τῆς [h] Γερανείας κατέλαβον· καὶ ἐς τὴν Μεγαρίδα κατέβησαν Κορίνθιοι μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι Ἀθηναίους [i] βοηθεῖν τοῖς Μεγαρεῦσιν, ἔν τε [k] Αἰγίνη ἀπούσης στρατιᾶς [l] πολλῆς, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· ἢν δὲ καὶ [m] βοηθῶσιν, ἀπ᾽ Αἰγίνης ἀναστήσεσθαι αὐτούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς Αἰγίνη στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δ᾽ ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἵ τε πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς τὰ Μέγαρα, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχης [n] γενομένης ἰσορρόπου πρὸς Κορινθίους, διεκρίθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι (ἐκράτησαν γὰρ ὅμως μᾶλλον) ἀπελθόντων τῶν Κο-

[h] Γερανίας *Marg.* [i] Βοηθεῖν αὐτοῖς ἔν τε *Cam.*, in cod. Bas. βοηθεῖν αὐτοῖς ἵνα pr. man. Sed βοηθεῖν τοῖς Μεγαρεῦσιν, ἐν, ex emend. [k] Interpunctionem post Αἰγίνῃ delendam censet *Steph.* Ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀπούσης στρ. *Cl. Gr.* Aug. Distinctio quoque abest a *Cass.* et *Vasc.* Sed in his, ut et in *Gr.* est ἔν τε, non ἐν τῇ. [l] Vocabuli πολλῆς interpretationem non habes apud *Vallam*: sive quod in suo exemplari illud non legerit, sive quod interpretari oblitus sit. [m] Φοβηθῶσιν se reperisse monet in marg. scriba *Cod. Reg.* [n] Ἰσορρόπου γενομένης *C.*

utrisque adfuerunt. Athenienses vero *Æginetas* vicerunt, captisque illorum septuaginta navibus, in terram descenderunt, et duce Leocrate Strœbi *filio urbem* obsidere cœperunt. Deinde Peloponnesii, cum opem Æginetis ferre vellent, trecentos gravis armaturæ milites, qui Corinthiis et Epidauriis auxilium ante tulerant, in Æginam transmiserunt, et Geraneæ summa juga occuparunt. Corinthii vero cum sociis in agrum Megarensem descenderunt, quod Athenienses propter absentiam magnarum copiarum, quæ partim in Ægina, partim etiam in Ægypto erant, Megarensibus opem ferre non posse existimarent: et, si opem illis ferrent, se ex Ægina motis castris discessuros. Sed Athenienses copias quidem, quæ ad Æginam erant, suo loco non moverunt: at ex reliquis, qui in civitate erant, tam seniores, quam juniores, duce Myronide, Megara se contulerunt. Et, pugna æquo Marte cum Corinthiis commissa, alteri ab alteris diremti sunt, et utrique non deteriore conditione rem in prœlio a se gestam existimarunt. Ac Athenienses quidem (nam *licet alteri victoriam sibi vendicarent, tamen* * longe superiores fuerant) post Corinthi-

* Parvo momento superiores fuerant. *Acacius.* Huds.

ρινθίων, [o] τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δὲ Κορίνθιοι, κακιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων, καὶ παρασκευασάμενοι ἡμέρας ὕστερον δώδεκα μάλιστα, ἐλθόντες ἀνθίστασαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ [p] ὡς νικήσαντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι [q] ἐκβοήσαντες ἐκ τῶν Μεγάρων, τούς τε [r] τὸ τροπαῖον ἱστάντας διαφθείρουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες ἐκράτησαν.

ρϛʹ. Οἱ δὲ, νικώμενοι ὑπεχώρουν. [s] καί τι αὐτῶν μέρος οὐκ ὀλίγον προσβιασθὲν, καὶ διαμαρτὸν τῆς ὁδοῦ, [t] ἐσέπεσεν [u] ἔς του χωρίον ἰδιώτου, ᾧ ἔτυχεν ὄρυγμα μέγα περιεῖργον, καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι γνόντες, κατὰ πρόσωπόν [x] τε εἶργον τοῖς ὁπλίταις, καὶ περιστήσαντες κύκλῳ τοὺς ψιλοὺς, κατέλευσαν πάντας τοὺς εἰσελθόντας. καὶ [y] πάθος μέγα τοῦτο [z] τοῖς Κορινθίοις ἐγένετο. τὸ δὲ πλῆθος [a] ἀπεχώρησεν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς ἐπ' οἴκου.

ρζʹ. Ἤρξαντο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ τὰ μακρὰ τείχη [b] Ἀθηναῖοι ἐς θάλασσαν οἰκοδομεῖν, τό,

[o] Τρόπαιον *Gr.* et sic infra. [p] Ὡς δῆθεν νικήσαντες *Reg.* [q] Ἐκβοηθήσαντες *Marg. Ar. C. Cl.* probat *Steph.* Aug. *Cass. Dan.* Bas. cod. ἐκβοντήσαντες errore scribentis, pro ἐκβοηθήσαντες ab emend. ἐκβοήσαντες. [r] Τὸ deest *Ar. C. Dan.* Mosqu. [s] Καὶ αὐτῶν τι μέρος *Cl. Gr.* In *Gr.* est καίτοι αὐτῶν τι μέρος, et sic etiam *Reg.* [t] Ἐπέπεσεν *C.*, in cod. Bas. ἐνέπεσεν a correctore, pro ἐσέπεσε. [u] Ἔς τι χωρίον *Marg. Gr. Cl.* Ἐς τοῦ *Cl.* in marg. Ἔς που χωρίον *Vasc.* [x] Τε deest *Reg.* [y] Πάθος τοῦτο μέγα *Marg.* [z] Τοῖς om. *Cl. Reg. Cass.* cod. Bas. Aug. [a] Ἀπεχώρησαν *Reg.* [b] Οἱ Ἀθηναῖοι *Gr.* Τείχη ἐς θάλασσαν Ἀθηναῖοι *Reg. Cass.* Aug. Bas.

orum discessum tropæum statuerunt. Corinthii vero increpiti a senioribus, qui in urbe erant, duodecim ferme diebus post instructi venerunt, et tropæum e regione *alterius* ipsi quoque tanquam victores statuunt. Sed Athenienses, clamore sublato, et eruptione Megaris facta, et illos, qui tropæum erigebant, interfecerunt, et cum cæteris congressi, *eos* superarunt.

106. Illi vero, superati discesserunt: quædam autem eorum non exigua pars, quæ ab hoste insequente premebatur, et a recta via aberraverat, incidit in cujusdam hominis privati prædium, in quo magna erat fossa, quæ *illos* undique includebat, nec ullum exitum habebat. Athenienses vero, re cognita, oppositis a fronte gravis armaturæ militibus, exitu prohibebant, et, levis armaturæ militibus circumcirca collocatis, eos omnes, qui *locum illum* ingressi fuerant, lapidibus obruerunt. Atque clades ista, quam Corinthii *tunc* acceperunt, fuit insignis. Reliqua vero illorum exercitus turba domum rediit.

107. Sub eadem tempora Athenienses longos etiam muros ad mare usque cœperunt ædificare, alterum ad Phalerum usque *portum*, alterum

τε [c] Φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς [d] Πειραιᾶ. καὶ Φωκέων στρατευσάντων [e] ἐς Δωριᾶς, [f] τὴν Λακεδαιμονίων μητρόπολιν, [g] Βοιὸν, καὶ [h] Κυτίνιον, καὶ Ἐρινεὸν, καὶ ἑλόντων ἓν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ Λακεδαιμόνιοι, Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου, ὑπὲρ Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως, νέου ὄντος ἔτι, ἡγουμένου, ἐβοήθησαν τοῖς Δωριεῦσιν, ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις, καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις. καὶ τοὺς Φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκάσαντες ἀποδοῦναι τὴν πόλιν, ἀπεχώρουν πάλιν· καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτοὺς διὰ τοῦ [i] Κρισσαίου κόλπου εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι, Ἀθηναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες ἔμελλον [k] κωλύσειν. διὰ δὲ τῆς Γερανείας οὐκ [l] ἀσφαλὲς ἐφαίνετο αὐτοῖς, Ἀθηναίων ἐχόντων Μέγαρα καὶ Πηγὰς, πορεύεσθαι. δύσοδός τε [m] γὰρ ἡ Γεράνεια, καὶ ἐφρουρεῖτο ἀεὶ ὑπὸ Ἀθηναίων· καὶ τότε ᾐσθάνοντο αὐτοὺς μέλλοντας καὶ ταύτῃ κωλύσειν. ἔδοξε δ' αὐτοῖς ἐν Βοιωτοῖς [n] περιμείνασι σκέψασθαι ὅτῳ τρόπῳ ἀσφαλέστατα διαπορεύσονται. [o] τὸ δέ τι καὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοὺς κρύφα, ἐλπίσαντες δῆμόν τε καταπαύσειν, καὶ

[c] Φαληρόν τε *Gr.* [d] Πειραιᾶ *Reg.* Πυραιᾶ *Gr.* [e] Ἐς Δωριᾶς malint *Steph.* et *Æ. Portus*, ut sit Ἀττικὴ κρᾶσις. Δωριᾶς *Cl. Cass. Gr.* Aug, [f] Τῶν Λακ. *Gr.* [g] Βυὸν *Cass.* Aug. in Mosqu. βιὸν. [h] Σκυτίνιον *Reg.* [i] Κρισαίου Reg. Aug. [k] Κωλύειν *Cl. Cass.* Aug. [l] Ita *Gr.* ex emendat. supr. scripta, pro ἀσφαλῶς, quod est in textu. [m] Γὰρ ἀεὶ ἡ Γεράνεια *Ar. C. Dan.* cod. Bas. καὶ ταῦτα κωλ. [n] Παραμείνασι *Reg.* ex emendat. eadem manu supra scripta: περιμείνασι in textu. [o] Τὸ δ' ἔτι *Gr.* cod. Bas. ἐλπίσαντες τὸν δῆμον, a correctore.

ad Piræcum. Cum autem Phocenses expeditionem suscepissent contra Dorienses, Lacedæmoniorum metropolin, Bœon, Cytinium, et Erineon; cumque unum ex his cepissent, Lacedæmonii, duce Nicomede Cleombroti *filio*, pro Plistoanacte Pausaniæ Regis *filio*, qui adhuc erat junior, Doriensibus opem tulerunt, cum mille et quingentis militibus de suis, et decem millibus sociorum: cumque Phocenses, deditione certis conditionibus facta, urbem reddere coëgissent, *domum* redierunt. Eos autem, si per sinum Crissæum mari transire voluissent, Athenienses navibus circumvecti impedituri erant. Per Geraneam vero transire non tutum ipsis esse videbatur, quod Athenienses Megara et Pegas tenerent. Nam Geranea et transitu difficilis erat, et Atheniensium præsidio semper custodiebatur. Tunc autem præsenserunt, fore ut illi hac quoque parte se *transire* prohiberent. Quamobrem visum est ipsis, apud Bœotos subsistere, et despicere, quanam ratione quam tutissime transire possent. Quinetiam Atheniensium nonnulli clam ipsos solicitabant, quia democratiam, et longos muros, qui ædificabantur, tolli spe-

τὰ μακρὰ τείχη οἰκοδομέμενα. ἐβοήθησαν [p] δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι πανδημεὶ, καὶ Ἀργείων χίλιοι, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων ὡς ἕκαστοι. ξύμπαντες δὲ ἐγένοντο τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. νομίσαντες δὲ ἀπορεῖν [q] ὅπη διέλθωσιν, [r] ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς· [s] καί τι καὶ τοῦ δήμου καταλύσεως ὑποψία [t] ἦν. ἦλθον δὲ καὶ Θεσσαλῶν ἱππεῖς τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, οἳ [u] μετέστησαν ἐν τῷ ἔργῳ παρὰ τȣ̀ς Λακεδαιμονίους.

ρη'. Γενομένης δὲ μάχης ἐν Τανάγρᾳ τῆς Βοιωτίας, ἐνίκων [x] Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων πολύς. καὶ Λακεδαιμόνιοι μὲν, ἐς τὴν Μεγαρίδα ἐλθόντες, καὶ δενδροτομήσαντες, πάλιν ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, διὰ Γερανείας καὶ ἰσθμȣ͂· Ἀθηναῖοι δὲ δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν μάχην ἐστράτευσαν ἐς Βοιωτοὺς, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχῃ ἐν Οἰνοφύτοις [y] τȣ̀ς Βοιωτȣ̀ς νικήσαντες, τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς Βοιωτίας καὶ Φωκίδος, καὶ Ταναγραίων τὸ τεῖχος περιεῖλον· καὶ Λοκρῶν τῶν Ὀπȣντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τȣ̀ς πλουσιωτάτους

[p] Δ' ἐπ' αὐτȣ̀ς *Gr.* [q] Ὅποι *Cam:* Bas. cod. ab emendatore. [r] Ἐπεστράτευον *Marg. Ald. Bas.* In cod. Bas. ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς. [s] Καί τοι *Reg. Gr.* Bas. [t] Ita *Steph.* 1. 2. et *Æ. Port.* In reliquis tam impressis quam manu exaratis deest ἦν. om. etiam *Cl. Gr.* et *Reg. Cass. Dan.* Basil. Aug. [u] Κατέστησαν *Ar.* [x] Οἱ Λακ. *Gr.* Mox in Mosqu. κατὰ τὴν μάχην, ad marg. vero μετὰ. [y] Τȣ̀ς deest *Ar. C. Dan.*

rabant. Athenienses vero, copiis ex omni totius populi genere ordine ac ætate collectis, et Argivorum mille, et cæteris sociis, prout quique (universorum autem fuerant quatuordecim hominum millia) obviam illis prodierunt. Cum enim existimassent, *hostes* nescire, qua transire possent, *ita demum* cum infesto exercitu illis obviam processerunt. Erat etiam quædam suspicio Lacedæmonios adesse, ut popularem statum everterent. Thessalorum etiam equites ex societatis jure ad Athenienses venerunt, qui in ipso prœlio ad Lacedæmonios transierunt.

108. Prœlio autem ad Tanagram Bœotiæ commisso, Lacedæmonii, eorumque socii vicerunt; et utrinque magna strages est facta. Et Lacedæmonii quidem in agrum Megarensem ingressi, arboribusque cæsis, per Geraneam et Isthmum domum reverterunt. Athenienses vero altero et sexagesimo ab hac pugna die expeditionem in Bœotios, duce Myronide, susceperunt. Et apud Œnophyta Bœotos prœlio superarunt, agrumque Bœotium ac Phocensem in suam potestatem redegerunt, et Tanagræorum muros demoliti sunt, et Locrorum Opuntiorum centum viros opulentissimos obsides acceperunt, suosque longos muros absolverunt. Post hæc

ἔλαβον· τά τε τείχη [z] τὰ ἑαυτῶν τὰ μακρὰ [a] ἀπετέλεσαν. ὡμολόγησαν δὲ καὶ [b] οἱ Αἰγινῆται [c] μετὰ ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, τείχη [d] τε περιελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, φόρον τε ταξάμενοι ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον. καὶ Πελοπόννησον [e] περιέπλευσαν Ἀθηναῖοι, [f] Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. καὶ τὸ νεώριον [g] τῶν Λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν, καὶ Χαλκίδα Κορινθίων πόλιν [h] εἷλον, καὶ Σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν.

ρθʹ. [i] Οἱ δὲ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔτι ἐπέμενον, καὶ αὐτοῖς πολλαὶ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς Αἰγύπτου [k] οἱ Ἀθηναῖοι. καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς Λακεδαίμονα Μεγάβαζον, ἄνδρα Πέρσην, χρήματα ἔχοντα, ὅπως, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων τῶν Πελοποννησίων, [l] καὶ ἀπ' Αἰγύπτου ἀπαγάγοι Ἀθηναίους. ὡς δὲ αὐτῷ οὐ [m] προὐχώρει, καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀνηλοῦτο, ὁ μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ [n] τῶν χρη-

[z] Articulum τὰ ante ἑαυτῶν non agnoscunt *Ar. C.* Mosqu. *Dan.* qui et μικρά. [a] Ἐπετέλεσαν *Gr. Cl.* Aug. *Reg. Cass.* Bas. [b] Οἱ om. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Bas. Aug. [c] Μεταταῦτα passim fere *Ald. Flor. Bas.* [d] Τε deest *Gr.* [e] Παρέπλευσαν, et cum emendatione supr. script. περι *Gr.* Mosqu. περιέπλευσαν Πελοπόννησον. [f] Τολμίδου στρατηγοῦντος τοῦ Τολμαίου *Ar. C.* Mosqu. Τολμίδου cum α super ου scripto, ut sit Τολμίδα *Gr.* [g] Τὸ Λακ. *Gr.* Aug. [h] Εἶχον· καὶ Σικυωνίων (et inter versus Σικυωνίους) ἐν ἀποβάσει τῆς μάχῃ γῆς ἐκρ. *Gr.* [i] Οἱ δ' ἐν *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Aug. Sic v. antep. ὡς δ' αὐτῷ *Gr.* Mox ἔτι ante ἐπέμενον deest *Cass. Gr.* In cod. Aug. et Bas. ἔτι quoque deest. In Mosqu. ἐπόμενοι, ad marg. vero ἐπέμενον. [k] Οἱ om. *Gr. Cl.* Aug. *Reg. Cass.* Bas. [l] Καὶ deest *Ar. C. Cam. Cl. Gr. Ald. Flor.* Mosqu. *Reg. Cass. Dan.* Aug. [m] Προχώρει *Ar. C.* [n] Τῶν om. *Cl.*

Æginetæ quoque se Atheniensibus mandediderunt, his conditionibus, ut *urbis* muros demolirentur, naves traderent, et imperatum tributum in posterum penderent. Peloponnesum etiam Athenienses navibus circumvecti sunt, duce Tolmida Tolmæi *filio*, et Lacedæmoniorum navalia incenderunt, et Chalcidem Corinthiorum urbem ceperunt, et exscensu e navibus in terram facto, Sicyonios prœlio vicerunt.

109. Athenienses vero, et socii, qui in Ægypto erant, adhuc *ibi* manebant, et varia bellorum genera experti sunt. Primum enim Athenienses Ægypto potiebantur: deinde *Persarum* Rex misit Lacedæmona Megabazum, virum Persam, cum pecuniis, ut, Peloponnesiis ad irruptionem in agrum Atticum faciendam impulsis, ab Ægypto etiam Athenienses averteret. Sed cum *res* ipsi non succederet, et pecuniæ frustra consumerentur; Megabazus quidem cum pecuniis, quæ reliquæ erant, in

μάτων [o] πάλιν ἐς τὴν Ἀσίαν [p] ἀνεκομίσθη. Μεγάβαζον δὲ τὸν Ζωπύρȣ πέμπει, ἄνδρα Πέρσην, μετὰ στρατιᾶς πολλῆς· ὃς, ἀφικόμενος κατὰ γῆν, τȣ́ς [q] τε Αἰγυπτίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ἐκ τῆς Μέμφιδος ἐξήλασε τοὺς Ἕλληνας, καὶ τέλος ἐς Προσωπίτιδα τὴν νῆσον κατέκλεισε· καὶ ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν [r] καὶ μῆνας ἓξ, μέχρις οὗ ξηράνας τὴν διώρυχα, καὶ παρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ, τάς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηρȣ̃ ἐποίησε, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον· καὶ διαβὰς εἷλε τὴν νῆσον πεζῇ.

ρί. [s] Οὕτω μὲν τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη, ἓξ ἔτη [t] πολεμήσαντα· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τῆς Λιβύης, ἐς Κυρήνην [u] διεσώθησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι ἀπώλοντο. Αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ [x] βασιλεῖ ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου τȣ̃ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως. τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἕλους ȣ̓κ ἐδύναντο ἑλεῖν, καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἕλειοι. [y] Ἰνάρως δὲ ὁ τῶν Λιβύων βασιλεὺς, ὃς τὰ

[o] Πάλιν abest *C.* [p] Ἐκομίσθη *Marg. Cl, Gr.* Aug. *Reg. Cass.* et Μεγάβυζον *Cass. Gr.* [q] Τε om. *Cl. Gr.* Aug. *Reg. Cass.* et paullo post ἐκράτησεν *Cass.* et Aug. [r] Καὶ ἓξ μῆνας *Ar. C. Reg. Cass. Dan.* Bas. Aug. Mosqu. et μέχρι οὗ *Cass.* Aug. [s] Οὕτω μὲν οὖν τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα διεφθάρη *Marg.* Præterea conjicit *Steph.* ex iis, quæ a *Scholiaste* scribuntur, eum duo hæc verba ἐν Αἰγύπτῳ ultra ea, quæ habemus, legisse ante ἐφθάρη. [t] Πολεμησάντων malit *Steph.* ut jungi possit cum Ἑλλήνων. [u] Ἐσώθησαν *Marg. Cl. Reg. Cass.* Bas. Aug. Mosqu. [x] Βασιλέως *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas.* Βασιλεία *Cass.* Aug. Bas. [y] Ἰνάρως δὲ ὁ Λιβύων *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Hic est Inarus ille, cujus fit mentio in *Ctesiæ* fragmentis; licet vitio scriptorum evenit, ut idem *Thucydidi* Λιβύων βασιλεὺς, *Ctesiæ* Λύδιος ἀνὴρ dicatur. Cum ceteris scriptis et edd. consentiunt *Cass.* et *Dan.* Aug. Sed Λυβίων *Gr.* Mosqu. Vid. ad Cap. 104.

Asiam rediit. Megabazum vero Zopyri *filium*, virum Persam, cum ingentibus copiis *eo* misit, qui terrestri itinere profectus, et Ægyptios et socios prœlio vicit, et Græcos Memphide expulit, tandemque in Prosopitide insula *eos* conclusit; ac in ea annum integrum et sex menses obsedit, donec, exsiccato fossæ alveo, et aqua alio aversa, effecit, ut naves in sicco considerent, et magna insulæ pars continentis instar esset: insulamque cum peditatu *eo* trajiciens cepit.

110. Sic igitur perierunt res Græcorum, qui bellum *in Ægypto* sex annos gesserant, et ex multis pauci, per Africam transeuntes, Cyrenem salvi pervenerunt: at plerique perierunt. Ægyptus vero in Regis ditionem rediit, præter Regem Amyrtæum, qui in paludibus regnabat, hunc enim propter paludis magnitudinem expugnare nequiverunt: simul etiam, *quia* qui paludes *illas* incolunt, sunt Ægyptiorum bellicosissimi. Inarus vero Afrorum Rex, qui fuerat autor omnium harum re-

πάντα ἔπραξε περὶ τῆς Αἰγύπτου, προδοσίᾳ ληφθεὶς, ἀνεσταυρώθη. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος πεντήκοντα τριήρεις διάδοχοι πλέουσαι [z] ἐς Αἴγυπτον, ἔσχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας, [a] οὐκ εἰδότες τῶν [b] γεγενημένων ὐδέν. καὶ αὐτοῖς ἔκ τε γῆς ἐπιπεσόντες πεζοὶ, καὶ ἐκ θαλάσσης Φοινίκων ναυτικὸν, [c] διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν, αἱ δ' ἐλάσσους διέφυγον πάλιν. [d] τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην [e] στρατείαν Ἀθηναίων [f] τε καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς Αἴγυπτον οὕτως [g] ἐτελεύτησεν.

ρια΄. Ἐκ δὲ Θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου υἱὸς τοῦ Θεσσαλῶν βασιλέως, φεύγων, ἔπεισεν [h] Ἀθηναίους ἑαυτὸν κατάγειν. καὶ παραλαβόντες [i] τὺς Βοιωτὺς καὶ Φωκέας, ὄντας ξυμμάχους, [k] οἱ Ἀθηναῖοι, ἐστράτευσαν τῆς Θεσσαλίας ἐπὶ [l] Φάρσαλον. καὶ τῆς μὲν γῆς ἐκράτουν [m] ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων, (οἱ γὰρ ἱππεῖς τῶν Θεσσαλῶν εἶργον,) τὴν δὲ πόλιν ὐχ εἷλον, ὐδ' ἄλλο προὐχώρει αὐτοῖς ὐδὲν, ὧν ἕνεκα ἐστράτευσαν, [n] ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν, Ὀρέστην

[z] Εἰς Αἴγυπτον *Reg.* [a] Participium εἰδότες, ut et sequens pronomen αὐτοῖς, non ad triremes, sed ad eos, qui triremibus vehebantur, figurate referendum censet *Æ. Portus.* [b] Γεγονότων *Marg. C. Dan.* Mosqu. [c] Διέφθειραν του τὰς πολλὰς *Gr.* [d] Τὰ μὲν δὴ κατὰ *Marg.* probat *Steph.* Καὶ τὰ μὲν κατὰ *Gr.* [e] Στρατιὰν *Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg.* et a recent. manu στρατιίαν. Mosqu. στρατιίαν. [f] Τε deest *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Dan.* Aug. [g] Ἐτελεύτησαν *C.* [h] Ἀθηναίοις *Cl.* [i] Τὺς non agnoscunt *Ar. C. Cl. Reg. Cass.* Bas. Aug. [k] Οἱ om. *Cl. Gr.* Aug. *Cass.* Bas. [l] Φαρσαλίαν *Marg.* improbante *Steph.* [m] Ὅσην *Ar. C. Dan.* Sed in eo supr. script. erat ἴσα, et in marg. ἀντὶ ὅσον. [n] Ἀλλὰ ἀπεχώρησαν *Cass. Gr.* et seq. pag. v. 8. *Gr.* Aug.

rum, quæ in Ægypto sunt gestæ, per proditionem captus, in crucem est actus. Athenienses vero, aliique socii, qui quinquaginta triremibus vecti, suis successuri, in Ægyptum navigabant; rerum gestarum prorsus ignari, ad Mendesium *Nili* cornu appulerunt. Cum autem *hostes* a terra impressionem in ipsos fecissent, et a mari Phœnicum classis *eos invasisset*, plerasque naves *illorum* profligarunt: at pauciores fuga, se retro proripientes, evaserunt. Illa igitur magna Atheniensium et sociorum expeditio, in Ægyptum facta, hunc habuit exitum.

111. Orestes autem Echecratidæ Thessalorum Regis filius, ex Thessalia profugus, Atheniensibus persuasit, ut se *in patriam* reducerent. Athenienses vero, assumtis Bœotis et Phocensibus sociis, expeditionem adversus Pharsalum Thessaliæ susceperunt: et *tantum* agri in sua potestate habebant, quantum a castris *signisque* non longe progressi *sibi parare poterant:* (Thessalorum enim equites *eos* prohibebant) sed urbem non ceperunt, nec *eorum* aliud quicquam, quorum causa illam expeditionem susceperant, ipsis successit: sed cum Oreste, quem secum duce-

ἔχοντες, [o] ἄπρακτοι. [p] μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον χίλιοι Ἀθηναίων, ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν Πηγαῖς ἐπιβάντες, (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς Πηγὰς) παρέπλευσαν ἐς Σικυῶνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ ἀποβάντες Σικυωνίων τοὺς προσμίξαντας μάχῃ ἐκράτησαν. καὶ εὐθὺς παραλαβόντες Ἀχαιοὺς, καὶ διαπλεύσαντες πέραν, τῆς Ἀκαρνανίας ἐς Οἰνιάδας ἐστράτευσαν, καὶ ἐπολιόρκουν. [q] οὐ μέντοι εἷλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

ριβ'. Ὕστερον δὲ, διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν, σπονδαὶ [r] γίγνονται Πελοποννησίοις καὶ Ἀθηναίοις πενταετεῖς. καὶ Ἑλληνικοῦ μὲν πολέμου [s] ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι, ἐς δὲ Κύπρον ἐστρατεύοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος. καὶ ἑξήκοντα μὲν νῆες [t] ἐς Αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν ἔπλευσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος, τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως· αἱ δὲ ἄλλαι [u] Κίτιον ἐπολιόρκουν. Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος, καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου· καὶ πλεύσαντες ὑπὲρ Σαλαμῖνος τῆς ἐν Κύπρῳ, Φοίνιξι [x] καὶ Κυπρίοις καὶ Κίλιξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεζομά-

[o] Ἄπρακτον *Marg. Ar.* quod rejicit Steph. Mosqu. ἄπρακτοι, sed supra οι scriptum est ον. [p] Μετὰ δὴ ταῦτα *Ar.* Mosqu. [q] Οὐ μέντοι γε εἷλον *Marg.* [r] Γίνονται *Reg.* [s] Ἐπέσχον *Marg. Ald. Flor. Bas.* Ad simplicis expositionem margini primum adscriptum fuisse existimat *Steph.* Ἔσχον *Reg. Cass.* Sed in utroque recent. manu supr. script. ἐπ. In *Reg.* quoque deest οἱ. Bas. cod. ἔσχον, ut et Mosqu. [t] Εἰς *Cass.* Aug. [u] Κίττιον, et paullo post Κιττίου *Reg.* [x] Καὶ Κυπρίοις om. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug.

bant, *domum* re infecta redierunt. Nec multo post hæc mille Athenienses, navibus conscensis, quæ Pegis erant, (ipsi enim Pegas tenebant) duce Pericle Xanthippi *filio* contra Sicyonem navigarunt, et, excessu e navibus in terram facto, Sicyonios, qui secum conflixerant, prœlio vicerunt. Cumque statim Achæos assumsissent, et in ulteriores partes trajecissent, Œniadis Acarnaniæ civitati bellum intulerunt, eamque obsederunt: sed tamen non ceperunt, at domum reverterunt.

112. Postea vero, intermisso triennio, fœdera quinquennalia inter Peloponnesios et Athenienses inita sunt. Et Athenienses Græco quidem bello supersederunt: at cum ducentis tum suorum tum sociorum navibus Cypro bellum intulerunt, Cimonis ductu. Atque ex his sexaginta naves in Ægyptum navigarunt, quas Amyrtæus, qui in paludibus regnabat, accersiverat; reliquæ vero Citium obsidebant. Sed, Cimone vita defuncto, fameque exorta, a Citio recesserunt: cursumque navigationis tenentes supra Salaminem, quæ est in Cypro, cum Phœnicibus et Cypriis et Cilicibus navalem ac pedestrem pugnam simul commi-

χησαν ἅμα. καὶ νικήσαντες ἀμφότερα, ἀπεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου, καὶ [y] αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες πάλιν αἱ [z] ἐλθοῦσαι μετ᾽ αὐτῶν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα τὸν ἱερὸν καλούμενον [a] πόλεμον ἐστράτευσαν. καὶ κρατήσαντες τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ, παρέδοσαν Δελφοῖς. καὶ αὖθις ὕστερον Ἀθηναῖοι, ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες καὶ κρατήσαντες παρέδοσαν Φωκεῦσι.

ριγ΄. Καὶ χρόνου [b] ἐγγενομένου, μετὰ ταῦτα Ἀθηναῖοι, Βοιωτῶν τῶν φευγόντων ἐχόντων Ὀρχομενὸν καὶ [c] Χαιρώνειαν, [d] καὶ ἄλλ᾽ ἄττα χωρία τῆς Βοιωτίας, ἐστράτευσαν, ἑαυτῶν μὲν χιλίοις ὁπλίταις, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις, ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα, πολέμια ὄντα, [e] Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. καὶ [f] Χαιρώνειαν ἑλόντες [g] καὶ ἀνδραποδίσαντες, ἀπεχώρουν, φυλακὴν καταστήσαντες. πορευομένοις [h] δὲ αὐτοῖς ἐν [i] Κορωνείᾳ ἐπιτίθενται οἵ τε ἐκ τῆς Ὀρχομενοῦ φυγάδες [k] Βοιωτῶν, καὶ Λοκροὶ μετ᾽ αὐτῶν, καὶ Εὐβοέων φυγάδες, καὶ ὅσοι [l] τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. καὶ μάχῃ

[y] Αἱ deest *Ar. C. Dan.* Mosqu. [z] Δηλθοῦσαι *Marg.* quod ex δὴ et ἐλθοῦσαι factum suspicatur *Steph.* [a] Πόλεμον ἐπολέμησαν *Ar. C. Dan.* Mosqu. [b] Ἐγγινομένου *Cl.* [c] Χαιρωνίαν *Ar. C.* Mosqu. [d] Καὶ ἄλλα ἄττα *Ar. C.* Mosqu. et *Dan.* Καὶ ἄλλ᾽ ἄττα *Cass.* Aug. [e] Τολμήδου *Reg.* [f] Χερώνειαν *Ar. C.* Mosqu. et *Dan.* Χερώνειαν *Cass.* [g] Καὶ ἀνδραποδίσαντες om. *Cl. Gr.* et *Reg.* A *Cass.* et hæc, et ἀπεχώρουν φυλακὴν καταστήσαντες absunt. recens manus deinde omnia in imo marg. adscripsit. In Aug. omnia, ut in Cass. absunt, sed in margine, exceptis primis verbis καὶ ἀνδραπ. ab eadem manu, quæ cod. scripsit, posita sunt. [h] Δ᾽ αὐτοῖς *Ar. C.* [i] Κορωνίᾳ *Ar.* [k] Βοιωτοὶ a prima manu *Reg.* deinde emendatum Βοιωτῶν. [l] Τῆς αὐτῶν γνώμης *Reg.*

serunt: et, victoria ex utroque prœlio reportata, domum redierunt. Et naves, quæ ex Ægypto redierant, cum ipsis *discesserunt*. Lacedæmonii vero post hæc bellum, quod Sacrum appellatur, susceperunt; potitique templo, quod est Delphis, *id* Delphis tradiderunt. Athenienses vero contra, post illorum discessum, cum exercitu *eo* profecti, et *Delphis* superatis, *templum* Phocensibus tradiderunt.

113. Interjecto deinde tempore, postea cum Bœotorum exsules Orchomenum, et Chæroneam, necnon alia quædam Bœotiæ oppida tenerent, Athenienses cum mille gravis armaturæ militibus ex suis et ex sociorum *civitatibus*, prout singulis *aut venire, aut milites pro se mittere licuerat*, in illa loca, quæ inimica erant, expeditionem Tolmidæ Tolmæi *filii* ductu susceperunt. Et, Chæronea capta ac direpta, *et incolis in servitutem abstractis*, præsidio *in ea* collocato, discesserunt. Bœotorum vero exsules, et cum ipsis Locri, et Euboensium exsules, et alii quotquot earundem partium erant, Orchomeno facta eruptione, illos revertentes ad Coroneam invaserunt: eumque *ipsos* prœlio superassent,

κρατήσαντες, τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν Ἀθηναίων, τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον. καὶ τὴν Βοιωτίαν ἐξέλιπον Ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. καὶ οἱ φεύγοντες Βοιωτῶν κατελθόντες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο.

ριδ'. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον Εὔβοια ἀπέστη ἀπὸ Ἀθηναίων· καὶ [m] ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους στρατιᾷ Ἀθηναίων, ἠγγέλθη αὐτῷ, ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε, καὶ Πελοποννήσιοι μέλλουσιν [n] ἐσβάλλειν ἐς τὴν Ἀττικήν. καὶ οἱ φρουροὶ Ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ Μεγαρέων, πλὴν ὅσοι ἐς Νίσαιαν ἀπέφυγον· [o] ἐπαγαγόμενοι δὲ Κορινθίους καὶ Σικυωνίους καὶ Ἐπιδαυρίους, ἀπέστησαν οἱ Μεγαρεῖς. ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν [p] κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς Εὐβοίας. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι τῆς Ἀττικῆς [q] ἐς Ἐλευσῖνα καὶ [r] Θρίωζε ἐσβαλόντες, ἐδῄωσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου, βασιλέως Λακεδαιμονίων ἡγουμένου. καὶ [s] τοπλέον οὐκέτι [t] προελθόντες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ Ἀθηναῖοι πάλιν ἐς Εὔβοιαν διαβάντες, Περικλέους στρατηγοῦντος, κατε-

[m] Ἐς ταύτης *Cl.* Aug. Bas. cod. καὶ ἐπ' αὐτήν. [n] Ἐσβαλεῖν *C. Cl. Reg. Cass.* Aug. [o] Ἐπαγόμενοι *Ar. C.* Mosqu. *Dan. Gr.* sed in hoc emendatum ἐπαγαγόμενοι. In cod. Bas. ἐπαγόμενοι. Paullo ante ἔφυγον, non ἀπέφυγον *Reg.* [p] Κατατάχος passim fere *Ald. Flor. Bas.* [q] Εἰς *Reg. Cass. Gr.* Aug. et Ἐλευσίναν *Gr.* Εἰς Εὔβοιαν rursus v. 19. *Reg.* [r] Scribitur apud *Stephanum* de Urb. Θριῶζε. [s] Τὸ πλεῖον *Ar. C. Bas. Reg. Cass.* Aug. *Gr.* et hic οὐκ ἔτι. [t] Προσελθόντες *Cl.* Sic quoque videtur fuisse in *Cass.* nam erasum est aliquid inter ο et ε. Aug. Mox in Mosqu. est: οἱ Ἀθηναῖοι.

Atheniensium alios quidem interfecerunt, alios vero vivos ceperunt. Athenienses vero totam Bœotiam reliquerunt, induciis ea conditione factis, ut captivos reciperent: et Bœotorum exsules, cæterique omnes *eo* reversi, rursus liberi, suisque legibus vixerunt.

114. Neque multo post hæc Eubœa ab Atheniensibus defecit. Cum autem Pericles cum Atheniensium exercitu in eam jam trajecisset, ipsi nuntiatum est, Megara defectionem fecisse; et Peloponnesios irruptionem in Atticam facturos; et Atheniensium præsidiarios milites a Megarensibus cæsos, illis exceptis, qui Nisæam confugissent. Megarenses enim, Corinthiis, Sicyoniis, et Epidauriis adscitis, defecerunt. Pericles vero confestim copias ex Eubœa reduxit. Postea vero Lacedæmonii, irruptione facta in Atticæ Eleusinem, et Thriasios campos, *eos* populati vastarunt, duce Plistoanacte, Pausaniæ Lacedæmoniorum Regis *filio.* Nec ulterius progressi, domum redierunt. Et Athenienses, duce Pericle, in Eubœam rursus trajecerunt, totamque subegerunt. Et reliquas

στρέψαντο πᾶσαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογίᾳ [u] κατεστήσαντο, [x] Ἑστιαιᾶς [y] δὲ ἐξοικίσαντες, αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον.

ριέ. Ἀναχωρήσαντες δὲ [z] ἀπὸ Εὐβοίας, [a] οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούτεις, ἀποδόντες [b] Νίσαιαν, καὶ Ἀχαΐαν, καὶ Πηγὰς, καὶ Τροιζῆνα. ταῦτα γὰρ εἶχον [c] Ἀθηναῖοι Πελοποννησίων. ἕκτῳ δὲ ἔτει Σαμίοις καὶ Μιλησίοις πόλεμος ἐγένετο περὶ Πριήνης· καὶ οἱ Μιλήσιοι ἐλασσούμενοι τῷ πολέμῳ, παρ' Ἀθηναίους ἐλθόντες, κατεβόων τῶν Σαμίων. [d] ξυνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, νεωτερίσαι βουλόμενοι τὴν πολιτείαν. πλεύσαντες οὖν Ἀθηναῖοι ἐς Σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα, δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ ὁμήρους ἔλαβον τῶν Σαμίων, πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο ἐς Λῆμνον, καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. τῶν δὲ Σαμίων (ἦσαν γάρ τινες οἳ οὐχ [e] ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἤπειρον) ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισσούθνῃ τῷ Ὑστάσπου ξυμμαχίαν, ὃς εἶχε

[u] Παρεστήσαντο *C.* Κατέστησαν *Dion. Halicarn.* p. 846. [x] Forsan Ἑστιαιέας scribendum. Ἑστιαιεῖς apud *Dion. Halicarn.* ib. Ἑστιέας *Reg.* [y] Δ' ἐξοικίσαντες *Ar. C. Dion. Halic.* Ἐξοικήσαντες *Cl.* [z] Ἀπ' Εὐβοίας *Ar. C. Gr.* Mosqu. [a] Οὐ deest *Ar. C.* Mosqu. [b] Νίσαιαν, καὶ Πηγὰς, καὶ Τροιζῆνα, καὶ Ἀχαΐαν *Ar. C.* Hoc in loco Χαλκίδα pro Ἀχαΐαν *Thucydidem* scripsisse existimat *Palmerius*, videsis *Annott.* Τροίζηνα *Cl.* In *Reg. Cass. Dan.* et Mosqu. idem est ordo verborum, qui in *Ar. C.* et Aug. Τροίζηνα etiam *Cass. Gr.* et Aug. [c] Οἱ Ἀθην. *Gr.* [d] Ξυνεπελάβοντο *Ar. C.* Mosqu. [e] Ὑπέμενον *Cass. Gr.* Aug.

quidem ejus partes, deditione certis conditionibus facta, in fidem ac ditionem receperunt; sed, Hestiæensibus sede sua pulsis, ipsi agrum tenuerunt.

115. Ex Eubœa autem reversi, non multo post cum Lacedæmoniis sociisque tricennalia fœdera percusserunt, redditis Nisæa, Achaia, Pegis, et Trœzene. Athenienses enim hæc tenebant, quæ ad Peloponnesios pertinebant. Sexto autem anno bellum inter Samios et Milesios pro Priene est excitatum. Et Milesii, cum armis essent inferiores, ad Athenienses profecti, in Samios invehi cœperunt. Illos autem adjuvabant, et ex ipsa Samo nonnulli homines privati, qui rerum novarum studio reipublicæ statum immutare cupiebant. Athenienses igitur cum quadraginta navibus Samum profecti, statum popularem *ibi* constituerunt; et obsides a Samiis acceperunt, quinquaginta pueros, totidemque viros, quos in Lemno deposuerunt; et præsidio *ibi* relicto discesserunt. Quidam autem ex Samiis (nonnulli enim erant, qui ferre non potuerant, sed in continentem fugerant) cum potentissimis quibusque civibus, qui Sami degebant, et cum Pissuthne Hystaspis

Σάρδεις τότε, ἐπικούρους τε [f] ξυλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν Σάμον. καὶ πρῶτον μὲν τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν, καὶ ἐκράτησαν τῶν πλείστων· ἔπειτα τοὺς ὁμήρους [g] ἐκκλέψαντες ἐκ Λήμνου τοὺς [h] αὐτῶν, ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς [i] τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἳ ἦσαν παρὰ σφίσιν, ἐξέδοσαν Πισσούθνῃ. ἐπί τε Μίλητον εὐθὺς [k] παρεσκευάζοντο στρατεύειν. ξυναπέστησαν [l] δὲ αὐτοῖς καὶ Βυζάντιοι.

ριϛ΄. Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ᾔσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἑξήκοντα ἐπὶ Σάμου, ταῖς μὲν ἑκκαίδεκα τῶν νεῶν οὐκ ἐχρήσαντο· (ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν, ἐπὶ Καρίας ἐς προσκοπὴν τῶν Φοινισσῶν νεῶν οἰχόμεναι, [m] αἱ δ' ἐπὶ Χίου καὶ Λέσβου, [n] περιαγγέλλουσαι βοηθεῖν) τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι, Περικλέους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ἐναυμάχησαν πρὸς [o] Τραγίᾳ τῇ νήσῳ, Σαμίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι στρατιώτιδες· [p] ἔτυχον δὲ [q] αἱ πᾶσαι ἀπὸ Μιλήτου πλέουσαι. καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. ὕστερον δὲ αὐτοῖς ἐβοήθησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν νῆες τεσσαράκοντα, καὶ Χίων καὶ

[f] Ξυλλέξαντες ἑπτακοσ. *Gr. Reg.* in Aug. et Mosqu. συλλέξαντες. Sed in *Reg.* ἐς additum erat recentiore manu. Ξυλλέξ. ὡς ἑπτακοσίους *Dan.* Mox ὑπὸ τὴν νύκτα *Reg.* [g] Ἐκκλέψαντες *Marg. Ar. C. Cam. Dan.* [h] Αὐτῶν *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Aug. [i] Τοὺς Ἀθην. *Cass.* Aug. [k] Παρεσκευάζοντο μετ' αὐτοῦ στρατεύειν *Marg. Ar. C. Cam.* quod ex scholio in contextum irrepsisse censet *Steph.* Sic quoque *Dan.* [l] Δ' αὐτοῖς *Ar. C.* Mosqu. *Gr.* et paullo post Ἀθηναῖοι δ' ὡς; eodemque modo v. 18. ὕστερον δ' αὐτοῖς *Reg. Cass. Gr.* Aug. [m] Αἱ δ' *Ald. Flor. Bas.* Αἱ δὲ *Ar. C.* Mosqu. [n] Παραγγέλλουσαι *Gr.* [o] Στρατιᾷ, et recentiore manu inter versus Τραγίᾳ *Reg.* Στραγίᾳ *Gr.* [p] Ἔτυχον γὰρ αἱ *Gr.* [q] Αἱ deest *C.* Mosqu.

filio, qui tunc Sardibus præerat, inita societate, collectisque septingentis ferme auxiliariis militibus, sub noctem in Samum trajecerunt. Et primum quidem factionem popularem aggressi sunt, et maximam ejus partem in suam potestatem redegerunt: deinde vero, suis obsidibus ex Lemno surreptis, defecerunt; et Atheniensium præsidium, et præfectos, quos penes se habebant, Pissuthnæ tradiderunt. Expeditionem etiam in Miletum statim parare cœperunt. Cum illis autem et Byzantii defectionem fecerunt.

116. Athenienses vero his auditis, cum sexaginta navibus adversus Samum profecti; harum quidem sexdecim navibus non sunt usi: (aliæ enim in Cariam iverant, ut Phœnicum naves specularentur; aliæ vero in Chium, et Lesbum, ut auxilia inde evocarent) quatuor vero et quadraginta navibus, Pericle duce, cum novem collegis, ad insulam Tragiam cum Samiorum septuaginta navibus, (in quarum numero erant viginti, quæ milites vehebant, omnes autem Mileto veniebant) pugnarunt; et Athenienses victores fuerunt. Postea vero auxilium ipsis tulerunt quadraginta naves Athenis profectæ, et

Λεσβίων πέντε καὶ [r] εἴκοσι. καὶ ἀποβάντες ([s] ἐς τὴν γῆν,) καὶ κρατοῦντες [t] τῷ πεζῷ, ἐπολιόρκουν τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἅμα. Περικλῆς δὲ, λαβὼν ἑξήκοντα ναῦς ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν, ᾤχετο κατὰ τάχος ἐπὶ Καύνου καὶ Καρίας, ἐσαγγελθέντων ὅτι Φοίνισσαι νῆες [u] ἐπ' αὐτοὺς πλέουσιν. ᾤχετο γὰρ [x] καὶ ἐκ τῆς Σάμου πέντε ναυσὶ [y] Στησαγόρας, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς Φοινίσσας.

ριζ. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σάμιοι ἐξαπιναίως ἔκπλουν ποιησάμενοι, ἀφράκτῳ τῷ στρατοπέδῳ [z] ἐπιπεσόντες, τάς τε προφυλακίδας ναῦς διέφθειραν, καὶ ναυμαχοῦντες τὰς [a] ἀνταναγομένας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ' ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ [b] τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο ἃ ἐβούλοντο. ἐλθόντος δὲ Περικλέους, πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλείσθησαν· καὶ ἐκ τῶν [c] Ἀθηνῶν ὕστερον προσεβοήθησαν τεσσαράκοντα [d] μὲν αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Ἅγνωνος καὶ Φορμίωνος νῆες, εἴκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου καὶ Ἀντικλέους· ἐκ δὲ Χίου καὶ Λέσβου, τριάκοντα. καὶ ναυμαχίαν μέν τινα βραχεῖαν ἐποιή-

[r] Εἴκοσιν *Cass.* et infra v. 18. [s] Ἐς τὴν γῆν om. *Gr. Cl. Reg. Cass.* Aug. In *Reg.* deinde manu recent. adscripta erant. [t] Τῷ πεζῷ τάγματι ἐπολ. *Cass.* [u] Ἐς αὐτοὺς *Gr.* [x] Καὶ abest *Ar. C.* [y] Στασηγόρας *Gr.* [z] Ἐπεισπεσόντες *Reg.* [a] Ἀνταγομένας *Cl.* Bas. cod. Aug. manu recenti inter α et γ scriptum να. Ἀνταγεαγομένας *Cass.* [b] Τέσσαρας καὶ δέκα *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. [c] Ἀθηναίων *Dan.* [d] Voculam μὲν non agnoscunt *Ar. C.* nec αἱ ante μετὰ paulo infra. Puto αἱ, quod est ante μετὰ Τληπολέμου. Nam et a *Dan.* qui plerumque cum *Ar.* et *C.* consentit, hic μὲν, et ibi αἱ abest. Paullo ante in Aug. incisum post ταῖς ναυσὶ positum.

Chiorum ac Lesbiorum XXV. Et exscensu e navibus in terram facto, pugnaque pedestri victores, urbem tribus munitionibus simul etiam a mari obsederunt. Pericles vero sumtis sexaginta navibus ex iis, quæ erant in statione, Caunum versus, et in Cariam quam celerrime contendit, quia nuntium acceperat, Phœnicum naves contra se navigare. Jam enim et Stesagoras Samo abierat cum quinque navibus, et alii adversus Phœnicum classem.

117. Interea vero Samii, repentina eruptione navibus facta, castraque nullis munitionibus septa aggressi, naves, quæ pro castris manebant in statione, profligarunt; et cæteras, quæ contra *se* in aciem eductæ fuerant, prœlio navali superarunt; et mare finibus suis proximum per quatuordecim ferme dies in sua potestate tenuerunt; et quæcunque voluerunt, importarunt, et exportarunt. Sed, reverso Pericle, navibus iterum conclusi fuerunt. Postea vero Athenis et aliæ quadraginta naves cum Thucydide, Agnone, et Phormione, suis subsidio venerunt; et viginti cum Tlepolemo et Anticle, et ex Chio ac Lesbo triginta. Samii autem quandam quidem navalem

σαντο οἱ Σάμιοι· ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντισχεῖν, ἐξεπολιορκήθησαν [e] ἐννάτῳ μηνὶ, καὶ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ, τεῖχός τε καθελόντες, καὶ ὁμήρους δόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα [f] κατὰ χρόνους ταξάμενοι ἀποδοῦναι. ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι, ὥσπερ καὶ [g] πρότερον ὑπήκοοι εἶναι.

ριη΄. [h] Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίγνεται οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προειρημένα, τά τε Κερκυραϊκὰ, καὶ τὰ Ποτιδαιατικὰ, καὶ ὅσα πρόφασις [i] μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρός τε [k] ἀλλήλους, [l] καὶ τὸν βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, μεταξὺ τῆς [m] τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως, καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου· [n] ἐν οἷς Ἀθηναῖοι τήν τε ἀρχὴν [o] ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο, καὶ αὐτοὶ [p] ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, [q] οὔτε ἐκώλυον, εἰ μὴ ἐπὶ βραχὺ, [r] ἡσύχαζόν τε τοπλέον τοῦ χρόνου. (ὄντες μὲν καὶ [s] προτοῦ μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πο-

[e] Ἐνάτῳ *Cass.* Aug. [f] Ταξάμενοι κατὰ χρόνους *Ar. C.* Mosqu. *Dan.* [g] Si post πρότερον interpungas, videri poterit repetendum ἀπὸ κοινοῦ verbum ξυνέβησαν· sed cum *Scholiaste* ἦσαν subaudire malit *Steph.* [h] Μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη *Reg.* [i] Μεταξὺ deest *Ar. C. Cl. Gr.* Apud *Dionys. Halic.* hunc locum citantem uncis includitur: illudque e vulg. *Thucydidis* Editionibus additum agnoscit *Sylburg.* Abest etiam a *Reg. Cass.* Aug. *Dan.* Bas. [k] Ἄλλους *Dan.* [l] Καὶ πρὸς τὸν *Dionys. Halicarn.* [m] Τε om. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Bas. [n] Ἐν οἷς οἱ Ἀθηναῖοι *Ar. C.* et *Dionys. Halic.* [o] Ἐγκρατεστάτην *C.* [p] Ἐπὶ deest *Cass.* [q] Οὐδὲ *Gr.* [r] Ἡσυχάζοντες τὸ πλέον *Dionys. Halic.* Pro τοπλέον, τὸν πλέον habent *Ar. C.* Mosqu. Aug. Sic et alibi. Τὸ πλέον *Reg. Cass. Gr.* [s] Πρὸ τοῦ *Dionys. Halic. Cass.* Aug. *Gr.* et hic εἰς τούς.

parvam pugnam commiserunt: sed, cum resistere non possent, nono mense expugnati sunt, et Atheniensibus sese his conditionibus dediderunt, ut *urbis* muros demolirentur, obsides darent, naves traderent, et pecunias, quæ *in bellum* fuerant impensæ, certis statisque temporibus persolverent, prout ipsis imperatum fuerat. Byzantii quoque compositionem *cum Atheniensibus* ea conditione fecerunt, ut illorum imperio, sicut ante, parerent.

118. Jam vero non multis post hæc annis acciderunt ea, quæ supra commemoravi; ea *videlicet*, quæ cum Corcyræis, et Potidæatis sunt gesta, et quæcunque interea hujus belli causa esse cœperunt. Hæc autem omnia, quæ Græci vel inter se, vel adversus barbarum gesserunt, intra quinquaginta ferme annos gesta sunt, a discessu Xerxis usque ad hujus belli initium. Quorum annorum spatio Athenienses imperium confirmarunt, et ipsi in magnam potentiam provecti sunt. Lacedæmonii vero, quamvis *hoc* intelligerent, *tamen eos* non impediebant, nisi aliquatenus, majoremque temporis partem ab armis abstinuerunt, (tum quod vel ante ad bella suscipienda non admodum ce-

λέμους, [t] εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο, τὸ δέ τι καὶ [u] πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι) πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο, [x] καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἥπτοντο. [y] τότε δὲ οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ' ἐπιχειρητέα [z] ἐδόκει εἶναι πάσῃ προθυμίᾳ, καὶ καθαιρετέα ἡ ἰσχὺς, ἢν δύνωνται, [a] ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον.) αὐτοῖς μὲν [b] οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις διέγνωστο, λελύσθαι [c] τε τὰς σπονδὰς, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν· πέμψαντες δὲ ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτων τὸν θεὸν, εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, [d] κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸς ἔφη [e] ξυλλήψεσθαι, καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος.

ριθ'. Αὖθις δὲ τοὺς συμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρὴ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων [f] τῶν πρέσβεων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας, καὶ ξυνόδου γενομένης, οἵ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες [g] γενέσθαι· καὶ οἱ Κορίνθιοι, δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἑκάστων ἰδίᾳ ὥστε ψηφίσασθαι

[t] Ἢν μὴ ἀναγκάζωνται *Ar. C.* Mosqu. ἢν etiam *Dan.* [u] Πολεμίοις *Ar. Dan.* [x] Καὶ ξυμμαχίας *Gr.* [y] Τότε δ' οὐκέτι *Gr.* [z] Εἶναι ἐδόκει *Gr.* [a] Ἀραμένοις δὲ τόνδε τὸν *Ar. C.* Mosqu. [b] Οὖν abest *Ar. C.* [c] Τε deest *Ar. Reg. Gr.* sed in hoc deinde adscriptum. [d] Κατακράτος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Gr.* [e] In Mosqu. συλλήψεσθε. [f] Non secus vertit *Valla*, quam si legisset τῶν πρέσβεων τῆς ξυμμαχίας. [g] Γίγνεσθαι *Marg. Ar. C.* Mosqu.

leres essent, nisi cogerentur, tum etiam quod bellis domesticis, *tunc* impedirentur) priusquam Atheniensium potentia aperte crescere cœpisset, ipsique suos socios jam aggredi ausi fuissent. Tunc enim rem non amplius ferendam judicarunt: sed hoc bellum omni studio sibi suscipiendum, totisque viribus in hoc incumbendum, operamque dandam censuerunt, ut *illorum*, si possent, potentiam everterent. Lacedæmonii igitur apud se quidem statuerant fœdera esse fracta, et Athenienses injuste facere. Sed *tamen, legatis* Delphos missis, Deum interrogarunt, an res sibi feliciter esset successura, si bellum susciperent. Ille vero (ut aiunt) ipsis respondit, illos, si totis viribus bellum gererent, fore victores. Quinetiam dixit, se et vocatum et non vocatum ipsis adfuturum, *opemque* laturum.

119. Rursus autem socios accitos in suffragia mittere volebant, ut de bello decernerent, utrum gerendum esset necne. Cum autem legati a sociis missi venissent, et concilium haberetur, cum alii dixerunt, quæ voluerunt, accusantes plerique Athenienses, et bellum suscipiendum censentes; tum etiam Corinthii, et antea singulas civitates separatim precati, ut suis suffragiis bellum decer-

[g] πόλεμον, δεδιότες περὶ τῇ Ποτιδαίᾳ [h] μὴ προδιαφθαρῇ· παρόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε·

ρκ'. " ΤΟΥΣ μὲν Λακεδαιμονίους, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, ὀκ ἂν [i] ἔτι αἰτιασαίμεθα ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμόν εἰσι, [k] καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας, τὰ ἴδια [l] ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, [m] ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δέονται ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς· [n] τὸς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ [o] κατῳκημένυς, εἰδέναι χρὴ, ὅτι, τοῖς κάτω ἢν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἕξουσι τὴν [p] κατακομιδὴν τῶν ὡραίων, καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἠπείρῳ δίδωσι· καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς, ὡς μὴ προσηκόντων, εἶναι, προσδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω [q] πρόοιντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ [r] αὐτῶν οὐχ ἧσσον νῦν [s] βουλεύε-

[g] Τὸν πόλεμον *Ar. C. Gr. Cl. Reg. Cass. Dan.* Bas. Aug. [h] Μὴ διαφθαρῇ *Ar. C. Reg.* et a prima manu *Dan.* in quo emendatum erat προδιαφθαρῇ. in cod. Bas. προφθαρῇ. [i] Ἔτι deest *Ar. C. Cl. Dan.* Bas. [k] Καὶ ὑμᾶς *Ar. C.*, in Mosqu. ὑμᾶς. [l] Ἐξίσου *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [m] Ὥστε *Ar. C.* Mosqu. [n] Mirum (inquit *Steph.*) ni scripserit *Thucydides* τοὺς δὲ κατὰ τὴν μεσόγειαν: etiamsi alioqui sæpe subaudienda hæc præpositio relinquatur. Ἐν τῇ μεσογείᾳ *Dion. Halic.* Μεσόγαιαν *Dan.* [o] Κατῳκισμένους *Marg.* [p] Ἀνακομιδὴν *Ar. C. Dan.* Mosqu. Mox ὡρέων *Reg.* [q] Πρόοιντο *Ar. C. Reg.* Mosqu. in Aug. πρόοιντο, sed manus rec. superscr. ει. [r] Αὐτῶν *Cl. Gr. Ar. Cass.* [s] Βούλεσθαι *C.*

nerent, (quia Potidææ metuebant, ne prius everteretur:) tunc et jam præsentes, et postremo loco in medium prodeuntes, habuerunt hanc orationem:

120. De Lacedæmoniis, o socii, non amplius conqueri possemus, quasi nec ipsi bellum decreverint, neque nos nunc ad hoc *ipsum nostris suffragiis comprobandum* convocarint. Decet enim eos, qui præsunt *aliis*, quemadmodum ab his maxime coluntur, et cæteris anteponuntur, sic etiam publicis eorum commodis æque consulere, atque suis ipsorum privatis commodis consulunt. Quotquot vero de nobis commercium cum Atheniensibus jam habuerunt, non sunt admonendi, ut ab illis caveant: sed illos potius, qui loca mediterranea incolunt, nec in locis maritimis habitant, scire oportet, *ipsos*, nisi hominibus loca maritima incolentibus opem ferant, majore cum difficultate fructus, quos anni tempora ferunt, *in suas urbes* comportaturos, et vicissim *commodorum*, quæ maris usus continenti suppeditat, perceptionem difficiliorem habituros. Nec *oportet* eos malos esse judices rerum, quæ nunc dicuntur, quasi ad ipsos minime pertineant; at existimare, si res hominum oram maritimam incolentium neglexerint, calamitatem istam ad se quoque tandem perventuram; et nunc de se non minus, *quam de*

σθαι. διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων [t] μέν ἐστιν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν· ἀγαθῶν δὲ, ἀδικουμένους, ἐκ μὲν εἰρήνης, πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν, ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι· καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι, μήτε τῷ [u] ἡσύχῳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον ἀδικεῖσθαι. ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν, τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥᾳστώνης τὸ τερπνὸν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι· ὅ, τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων, οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος. πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα, ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων, [x] τυχόντα κατωρθώθη· καὶ ἔτι [y] πλείω, [z] ἃ καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι, [a] εἰς τοὐναντίον [b] αἰσχρῶς περιέστη. ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὅμοια τῇ πίστει, καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ [c] μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους [d] δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν.

ρκα΄. "Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν, καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα. καὶ [e] ὅταν

[t] Μὲν om. *Gr.* Et pro ἐστιν habet ἐστι. [u] Ἡσυχίῳ *Cl. Gr. Reg. Cass.* Bas. Aug. [x] Τυχόντων *Cass. Gr.* Bas. Aug. Paullo ante in Aug. est διόπερ. [y] Πλίω *Cl. Gr. Reg. Cass.* Bas. [z] Ἃ deest *Ar. C. Flor.* Τὰ *Stobæus.* Abest etiam a *Dan.* In *Reg.* deletum erat. [a] Ἐς *Ar. C. Cl. Gr. Stob.* Aug. *Cass.* Mox in Bas. cod. ἐς τοὐναντίον. In Mosqu. ἐς. [b] Καὶ αἰσχρῶς *Gr.* Mox in Mosqu. pro γὰρ est δὲ. [c] Μετὰ ἀσφαλείας *Reg. Cass.* Aug. [d] Τε *Gr.* [e] Ὅτ' ἂν *Cass. Vasc. Bas.* Sic rursus seq. pag. v. 14. *Cass.* et passim. Sic et Aug. et Mosqu.

aliis consultare. Quamobrem etiam non oportet eos segnes esse ad bellum pro pace sumendum. Nam virorum quidem modestorum est, quiescere; nisi lacessantur injuria: fortium vero, si injuria afficiantur, pacem cum bello commutare; sed si favore divino freti rem feliciter gesserint, bello deposito, paceque facta, in gratiam redire. Nec *oportet quemquam* felici bellorum successu extolli, neque pacis tranquillitate ac voluptate captum injurias perferre. Qui enim propter voluptatem, *quam ex pacis otio percipit*, a bello abhorret, is, si quiescat, celerrime privabitur hac tranquillitatis *otiique* jucunditate, propter quam otio ac desidiæ indulgens ab armis abhorret. Qui etiam felici rerum successu in bellis insolescit, is se audacia infida efferri non animadvertit. Multa enim male consulta, quum hostes inconsultiores nacta sunt, felicem exitum habuerunt: et longe plura, quæ recte consulta videbantur, contra turpiter ceciderunt. Nemo enim eodem animi impetu res gerendas exsequitur, quo in ipsa consultatione de his deliberat, fiducia fretus, *metuque vacans:* sed cum securitate quidem *audacter de rebus futuris* decernimus; at in ipsa rerum administratione, cum metu deficimus.

121. "Nos vero, qui et injuriam passi sumus, et multa crimina habemus, quæ *Atheniensibus* objiciamus, nunc bellum excitamus: et post-

ἀμυνώμεθα Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. [f] κατὰ πολλὰ [g] δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν, πλήθει προὔχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας. ναυτικόν τε, ᾧ [h] ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς [i] ὑπαρχούσης τε ἑκάστοις οὐσίας [k] ἐξαρτυσόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ [l] Ὀλυμπίᾳ χρημάτων. δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι, ὑπολαβεῖν [m] οἷοί τ' ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας. ὠνητὴ γὰρ [n] Ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἧσσον ἂν τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι [o] τοπλέον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. μιᾷ τε νίκῃ ναυμαχίας κατὰ τὸ εἰκὸς ἁλίσκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά. καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην [p] ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, [q] τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσόμεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς [r] φύσει ἔχομεν ἀγαθὸν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ, ὃ [s] δ' ἐκεῖνοι ἐπιστήμῃ προὔχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτῃ. [t] χρήματα δ' ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτὰ, οἴσομεν. ἢ δεινὸν ἂν εἴη, εἰ οἱ μὲν ἐκείνων

[f] Καταπολλὰ *Ald. Flor.* Ita seq. pag. Ταπολλὰ *Vasc.* [g] Δ' ἡμᾶς *Gr.* Mox in cod. Bas. ἐπικρατήσειν ex emendatione. [h] Ἰσχύσουσιν *Ar. C.* [i] Ὑπαρχούσης ἑκάστης *C.* Ὑπαρχούσης ἑκάστοις *Ar.* Mosqu. Ὑπαρχούσης τε ἑκάστης *Dan.* [k] Ἐξαρτυσώμεθα *Reg. Gr.* [l] Ὀλυμπιάσι *Cl.* in marg. [m] Οἷοί τε ἐσμὲν *Cass. Gr.* Aug. [n] Ἀθηναίων δύναμις *Ar. C. Dan.* [o] Τὸ πλέον *Ar. C. Bas. Cass. Gr.* [p] Ἐς τὸ ἧσσον *Marg.* Εἰς τὸ ἴσον *Reg. Cass. Gr.* Aug. [q] Τῇ τε *C.* [r] Ἔχομεν φύσει ἀγαθὸν *Ar. C. Cam. Reg. Cass. Gr. Dan.* Aug. [s] Δὲ ἐκεῖνοι *Reg. Cass. Gr.* Aug. Mosq. seq. pag. v. 2. δὲ ἐπὶ *Gr.* [t] Χρήματα δὲ ὥστε ἔχειν *Ar. C.*

quam Athenienses ulti fuerimus, hoc opportune deponemus. Multis autem de caussis verisimile est, nos fore victores: primum quidem, quia et numero, et rerum bellicarum peritia præstamus: deinde vero, quia pariter omnes ad imperata faciendum imus. Classem autem, qua *illi multum* pollent, instruemus cum ex privatis facultatibus, quas singuli pro rata parte conferent, tum etiam ex Delphicis et Olympicis pecuniis. Nam pecuniam mutuati, peregrinos illorum nautas majori mercede *proposita* subducere possumus. Atheniensium enim copiæ sunt magis mercenariæ, quam domesticæ; sed nostris hoc minus contingit, siquidem plus corporibus, quam pecuniis pollent. Quod si *nostrorum hostium copiæ* vel unico navali prœlio superatæ fuerint; ut verisimile est, capientur. Sed si *nobis* resistant, nos etiam interposito majori temporis spatio res nauticas meditabimur, quum autem parem *illis* scientiam fuerimus assequuti, animi certe fortitudine superiores erimus. Nam bonum, quod nos natura insitum habemus, hoc illi disciplina nunquam adipiscentur. Id vero in quo illi propter scientiam præstant, meditatione nobis est superandum. Pecunias etiam conferemus, ut *satis* habeamus ad ipsas *res nauticas parandas, et classem instruendam.* Alioqui facinus indi-

ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ [u] αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι, οὐκ ἄρα δαπανήσομεν, καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες, αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν.

ρκβ'. "Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ τοῦ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις, μάλιστα παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων, αἷς ἰσχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ, ἄλλά τε ὅσα οὐκ ἄν τις νῦν προΐδοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχάνον. ἐν ᾧ ὁ μὲν [x] εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας, βεβαιότερος· [y] ὁ δὲ ὀργισθεὶς, περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει. ἐνθυμώμεθα δὲ [z] καὶ ὅτι εἰ μὲν [a] ἡμῶν ἦσαν ἑκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὅρων [b] διαφοραὶ, οἰστὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι [c] ἱκανοὶ, καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι. ὥστε, εἰ μὴ καὶ ἀθρόοι, καὶ [d] κατὰ ἔθνη, καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ ἀμυνούμεθα [e] αὐτοὺς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσον-

[u] Αὐτοὶ *Ald. Flor. Bas.* [x] Εὐοργήτως *Dan.* Mox αὐτῇ in ed. Bas. In cod. Bas. ἀοργήτως. [y] Ὁ δ' ὀργισθεὶς *Ar. C.* Paullo ante in Mosqu. est βεβαιότατος. [z] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* Mosqu. [a] Ἦσαν ἡμῶν ἑκάστοις *Cam. Cass.* Aug. Mosqu. ἦσαν abest a *Reg.* deinde inter versus script. manu recent. Sic quoque in *Gr.* sed inter μὲν et ἡμῶν. [b] Αἱ διαφοραὶ *Ar. C.* Mosqu. [c] Ἱκανοὶ deest *Dan.* [d] Κατὰ τὰ ἔθνη *Ar.* [e] Καὶ τοὺς *Ar. Dan.*

gnum fuerit, si illorum quidem socii, ut servitutem ipsis serviant, pecunias conferre non abnuant: nos vero, ut hostes ulciscamur, et nos ipsi simul servemur, nullas pecunias consumere velimus; et ne his *pecuniis* ab illis privati, his ipsis male mulctemur.

122. "Adsunt nobis præterea aliæ quoque belli gerendi viæ: et sociorum defectio, quæ est præcipua ratio, quæ illorum proventus subtrahere potest, in quibus sita est ipsorum potentia; et * ædificatio munitionum, quæ illorum agrum oppugnent; et multa alia, quæ nullus jam prospicere posset. Belli enim progressus nulla certa lege fiunt: sed ipsum per se, in singulis occasionibus oblatis, *ex tempore* multa comminiscitur. In quo is quidem, qui in eo moderate se gerit, constantior *ac tutior* existit: is vero, qui in eo irascitur, non leviter offendit. Cogitemus autem, si singulis quidem nostrum cum paribus adversariis de agri finibus esset controversia, hoc ferendum esse: jam vero Athenienses et adversus nos universos satis virium habent, et adversus singulas civitates, vires longe majores habent. Quare nisi et frequentes, et per nationes, et per singulas civitates uno consensu ipsos propul-

* Ædificatio munitionum in illorum agro etc. *Alii.* Huds.

ται· καὶ τὴν ἧσσαν, εἰ καὶ [f]δεινόν τῳ ἀκȣ͂σαι, [g]ἴστω ȣ̓κ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἄντικρυς δουλείαν. ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ πόλεις τοσάσδε [h]ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι, καὶ τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, οἳ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ ȣ̓δ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιȣ͂μεν αὐτὸ, τύραννον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι [i]πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιȣ͂μεν καταλύειν. καὶ ȣ̓κ ἴσμεν ὅπως [k]τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν [l]οὐκ ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας, [m]ἢ μαλακίας, ἢ ἀμελείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες [n]ταῦτα, ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάψασαν καταφρόνησιν κεχωρήκατε· [o]ἣ, ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλειν, τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται.

ρκγ'. "Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν ξυμφέρει, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παρȣ͂σι βοηθȣ͂ντας χρὴ ἐπι-

[f] Δεινὸν τὸ *Reg.* Δεινὸν τῷ *Gr.* [g] Ἴστε *Reg.* cum ω rec. manu super ε posito. [h] Ὑπὸ μιᾶς *Cl. Gr. Reg. Dan. Cass.* Aug. *Vasc. Bas. Steph.* 2. *Port.* [i] Πόλει *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Omnino τύραννον πόλιν scribendum esse censet *Steph.* Sic enim et paulo infra, τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύραννον. Τὴν πόλιν *Gr.* Τῇ πόλει *Dan.* a correctore, qui ν in fine utriusque vocis eraserat. In Mosqu. πόλιν. [k] *Scholiastes* locum hunc afferens pag. 70. legit τῶνδε τριῶν, nisi a Librario (quod suspicatur *Stephanus*) mendose apud eum scriptus est hic locus. [l] Οὐκ om. *Cl. Cass. Gr.* et *Schol.* ad Cap. 127. item Aug. Bas. [m] Videtur esse hypallage pro οὐ γὰρ δὴ πεφεύγατε τ. ἐ. τ. π. δ. β. κ. κεχωρηκότες *Æ. Port.* Εἰ ἀμελείας, ἢ μαλακίας cod. Bas. [n] Αὐτὰ *Ar. C.* [o] Ἢ *Cass.* ex emendatione fuerat. ἥ. ἡ *Gr.*

semus; nos divisos sine labore in suam potestatem redigent. Et victoriam, licet hoc alicui sit futurum auditu molestum, *is tamen* sciat nihil aliud, quam servitutem manifeste *nobis* allaturam. Quod vel dubia oratione commemorare turpe est Peloponneso, et tot urbes ab una vexari. Qua in re aut merito pati, aut propter ignaviam *hæc* perferre, et a majoribus, qui Græciam liberaverunt, degenerare videbimur. Nos vero ne nobis quidem ipsis hoc, *atque libertatem istam* stabilimus: sed civitatem quidem inter *nos ipsos* tyrannum fieri sinimus: tyrannos vero, qui sunt in una civitate, de medio tollere volumus. Nec intelligimus hæc tribus maximis vitiis non carere, imprudentia, et ignavia, et negligentia. Nec enim ab istis *vitiis* alicui, accessistis ad contemtionem, quæ plurimos jam læsit: quæ quia multos in errorem induxit, contrario nomine stultitia est appellata.

123. "Sed quid opus est de præteritis conqueri diutius, quam quatenus rebus præsentibus expedit? At futurorum causa, rebus præsentibus, opem ferre, et labores præterea sub-

ταλαιπωρεῖν. [p] πάτριον γὰρ [q] ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι, καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε. οὐ γὰρ δίκαιον, ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη, [r] τῇ περιουσίᾳ [s] ἀπολέσθαι· ἀλλὰ θαρσοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος, καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι· καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος [t] ἁπάσης [u] ξυναγωνιουμένης, τὰ μὲν, φόβῳ, [x] τὰ δὲ, ὠφελείᾳ. σπονδάς τε οὐ λύσετε πρότεροι ([y] ἅς γε καὶ ὁ θεὸς, κελεύων πολεμεῖν, νομίζει παραβεβάσθαι) ἠδικημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε. λύουσι γὰρ οὐχ οἱ [z] ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

ρκδʹ. "Ὥστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον [a] ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ ἡμῶν [b] κοινῇ τάδε παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον [c] τὸ ταῦτα ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτιδαιάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν, οὖσι Δωριεῦσι, καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιορκουμένοις, (ὃ πρότερον ἦν τοὐναντίον) καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν [d] τὴν ἐλευθερίαν. ὡς [e] οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένον-

[p] Aut verba illa *πάτριον γὰρ ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι*, parenthesi includenda; aut totum collocandum hoc modo, *περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τ. π. β. χ. ἰ. καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος (πάτριον γὰρ ἡ. ἐ. τ. π. τ. ἀ. κ.) εἰ ἄρα* etc. *Steph.* [q] Ὑμῖν *Cass.* Aug. Paullo post ὀλίγων, sed man. rec. sup. ω. positum ο. [r] Τῇ ἀπλουσίᾳ ἀπολ. et ex emendat. τῇ εὐπλουσίᾳ ἀπολ. *Gr.* ἀπουσίᾳ Bas. cod. [s] Ἀπολέσαι *Reg.* [t] Πάσης *Cass. Gr.* Aug. Bas. cod. [u] Ξυναγωνιζομένοις *C.* [x] Τὰ δ' ὠφελείᾳ *Ar. C.* [y] Ἅς τε *Ar. C.* [z] Ἀμυνόμενοι *Gr.* Paullo post in Mosqu. πρότερον. [a] Ἡμῖν *Flor.* Ὑμῖν *Cl.* Ἡμῖν *Reg. Gr.* et sic credo voluisse scribere *Hudsonum* e *Cl.* [b] Τάδε κοινῇ *Cass. Gr.* Mosqu. Aug. Bas. cod. [c] Τι *Gr.* [d] Τὴν deest *Gr.* [e] Οὐκ ἔτι *Gr.*

ire oportet. Nobis enim patrium est, virtutes, *opumque commoda*, laboribus parare: nec mores mutare *vos decet*, licet divitiis ac potentia nunc aliquantum *illos* superetis. Nam non est æquum, res paupertate partas, divitiis perdi. Sed *oportet nos* confidenter ad *hoc* bellum ire, cum multis aliis de causis, tum propter Dei oraculum, et auxilium, quod se nobis laturum promisit, tum etiam quia tota reliqua Græcia, partim metu, partim utilitate nos adjuvabit. Nec fœdera priores rumpetis: (quæ vel ipse Deus, qui bellum fieri jubet, violata censet) sed potius fœderibus ruptis opem feretis. Non enim qui vim illatam propulsant: sed qui priores aliis vim inferunt, fœdera rumpunt.

124. "Quamobrem cum omnibus de causis bellum vobis honeste suscipere liceat, et nos communiter hæc suadeamus, si modo certissimum *est*, hæc et rebus publicis et privatis conducere; cum Potidæatis, qui sunt Dorienses, et qui ab Ionibus obsidentur, (quod olim contra fiebat) opem ferre, tum etiam *pristinam* aliorum libertatem recuperare ne

τας, τοὺς μὲν, ἤδη βλάπτεσθαι, [f] τοὺς δ', εἰ γνωσθησόμεθα ξυνελθόντες μὲν, ἀμύνεσθαι δὲ [g] οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες [h] ἐπ' ἀνάγκην ἀφῖχθαι, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθε [i] δὴ τὸν πόλεμον· μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινὸν, τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· (ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται· ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον) καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ, διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες. καὶ αὐτοί [k] τε ἀκινδύνως [l] τολοιπὸν οἰκῶμεν, καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἕλληνας ἐλευθερώσωμεν. [m] Τοιαῦτα [n] μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

ρκέ. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἀφ' ἁπάντων ἤκουσαν [o] γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις

[f] Τοὺς δὲ *Gr.* [g] Ἀτολμῶντες *Marg. Ar. C. Bar. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. In Aug. οὐ τολμῶντες. Supr. scriptum est ab alia manu ἀτολμοῦντες. Sed, si ex duabus vocibus una facienda sit, ἀτολμοῦντες malit *Steph.*, quia observavit verba circumflexa ex secunda conjugatione in primam transire, quum hujusmodi compositio supervenit. Ἀτολμῶντες *Dan.* οὐ τολμῶντες Mosqu. et Bas. cod. [h] Ἐς ἀνάγκην *Cl. Gr.* Εἰς ἀνάγκην *Cass.* Aug. et sic in *Reg.* a quo hæc aberant, manus recentior adscripserat. [i] Δὴ deest *Ar. C. Bar. Gr. Cl. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Dan.* Aug. In cod. Bas. est δή. Paullo post in eodem deest μᾶλλον. [k] Τε om. *Cl. Reg. Cass.* Aug. Paullo ante in Mosqu. est ὑπεξελθόντες. [l] Τὸ λοιπὸν *C. Bas. Cass. Gr.* Aug. [m] Ταῦτα *Cass.* Aug. [n] Μὲν om. *Cl. Cass.* Aug. [o] Γνώμης *Marg.*

cunctemini: quia res nostræ nullam exspectationem amplius patiuntur, qua alios quidem, jam injuriis affici, alios vero (si cognitum fuerit, nos concilium quidem habuisse, sed tamen injurias illatas propulsare ausos non esse) non multo post idem pati sinamus. Sed existimantes, viri socii, vos ad *hanc belli suscipiendi* necessitatem devenisse, simul etiam hæc, quæ a nobis dicuntur, optima esse, bellum jam decernite: non metuentes præsentem asperitatem; sed pacis, quæ diuturnior ex eo est sequutura, cupiditate flagrantes: (nam bello quidem pax magis confirmatur; at propter pacis cupiditatem bellum gerere nolle, non pariter periculo caret) existimantes etiam civitatem, quæ in Græcia se tyrannum constituit, æqualiter in omnes esse constitutam, ita ut aliis quidem jam imperet, aliis vero imperare cogitet, *eam* armis illatis in ditionem ac potestatem nostram redigamus; et tum nos ipsi sine periculis in posterum vivamus, tum etiam Græcos, in servitutem nunc redactos, in libertatem vindicemus. Corinthii quidem hæc dixerunt.

125. Lacedæmonii vero, auditis omnium sententiis, omnibus sociis, qui aderant ordine, majori pariter, et minori civitati, suffragii ferendi

ἅπασιν, ὅσοι παρῆσαν ἑξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. [p] δεδογμένον δὲ αὐτοῖς, εὐθὺς μὲν [q] ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκεύοις οὖσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἑκάστοις ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. ὅμως δὲ καθισταμένοις ὧν ἔδει, ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δὲ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερῶς.

ρκϛʹ. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσιν [r] ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἢ μή τι [s] ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν [t] τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε. Κύλων ἦν [u] Ἀθηναῖος, ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης, τῶν πάλαι εὐγενής τε καὶ δυνατός. ἐγεγαμήκει δὲ [x] θυγατέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρὸς, ὃς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐτυράννει [y] Μεγάρων. χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς, ἐν [z] τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δὲ, παρά [a] τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν

[p] Διδογμένου *Ar. C. Dan.* [q] Ἀδύνατον *Gr.* ab emendatore superscr. Mox fin. cap. in Mosqu. est: ἔλασσον γάρ. [r] Ὅτι μεγίστη *Cass. Gr. Vasc.* Aug. *Bas.* et τοῦτο πολεμεῖν *Cass.* [s] Ἐσακύσωσι *Ar. C.* Mosqu. *Cass. Dan.* Aug. [t] Τοῦ θεοῦ *Ar. C.* [u] Ὀλυμπιονίκης ἀνὴρ Ἀθηναῖος *Reg. Cass. Gr.* Bas. Aug. in quo post πάλαι interpungitur. [x] Μεγαρέως ἀνδρὸς Θεαγένους θυγατέρα *Marg. Cam.* Διαγένους pro Θεαγένους habent *Ar. C.* [y] Μεγαρέων *Cl. Gr.* [z] Τῇ deest *Ar. C. Gr.* Mosqu. *Dan.* Bas. [a] Τε om *Cl.*

potestatem fecerunt. Et major illorum pars bellum gerendum esse decrevit. Quamvis autem illi hoc apud se constituissent, statim tamen bellum suscipere non potuerunt, quod essent imparati: sed singuli res, quæ forent utiles, parandas, nec ullam moram interponendam censuerunt. Veruntamen in hoc rerum necessariarum apparatu non integer annus est consumtus: sed minus, antequam in Atticam irrumperent, et bellum aperte susciperent.

126. Interea vero Legatos ad Athenienses miserunt, ut de illorum injuriis conquererentur, ut quam maximam et speciosissimam belli gerendi causam haberent, si illi nulla in re sibi morem gerere voluissent. Ac primum quidem Lacedæmonii, Legatis ad Athenienses missis, imperarunt, ut Deæ piaculum *urbe* pellerent. Piaculum vero hujusmodi fuit. Cylon *quidam* Atheniensis fuit, vir, qui in ludis Olympiacis vicerat, inter veteres et generis nobilitate florens, et opibus potens. Uxorem autem duxerat filiam Theagenis, viri Megarensis, qui tunc Megaris tyrannus erat. Cum autem Cylon Delphis oraculum consuluisset, Deus *ipsi* respondit, ut celeberrimo Jovis die festo Athenarum arcem occuparet. Ille vero, acceptis a Theagene copiis,

λαβὼν, καὶ τοὺς φίλους ἀναπείσας, ἐπειδὴ [b] ἐπῆλθεν Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι· νομίσας ἑορτήν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, καὶ [c] ἑαυτῷ τι προσήκειν, Ὀλύμπια νενικηκότι. εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἡ μεγίστη ἑορτὴ εἴρητο, [d] οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε, τό, τε μαντεῖον οὐκ ἐδήλου. ἔστι γὰρ [e] καὶ Ἀθηναίοις Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ [f] Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως· ἐν ᾗ πανδημεὶ θύουσι πολλοὶ, [g] οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια. δοκῶν δὲ ὀρθῶς [h] γιγνώσκειν, ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. [i] οἱ δ' Ἀθηναῖοι, αἰσθόμενοι, ἐβοήθησάν [k] τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν. χρόνου δὲ [l] ἐπιγιγνομένου, οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ [m] προσεδρείᾳ, ἀπῆλθον [n] οἱ πολλοὶ, ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα Ἄρχουσι τὴν φυλακήν [o] τε καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι, ᾗ ἂν ἄριστα [p] διαγιγνώσκωσι. τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα Ἄρχοντες ἔπρασσον. οἱ [q] δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορ-

[b] Ἐπῆλθον, et paullo post *κατέλαβεν* *Cass.* ἐπῆλθον Aug. et Mosqu. Prior quoque *κατέλαβεν*. [c] Ἑαυτῷ προσήκειν *Ar. C. Dan.* [d] Οὔτ' ἐκεῖνος *Gr.* [e] Illud *καὶ* non agnoscunt *Ar. C.* [f] Μουνυχίου omnino scribendum censet *Joann. Bapt. Pius.* Μειλιχείου *Gr.* [g] Οὐχ ἱερεῖα μόνον, ἀλλὰ καὶ θύματα ἐπιχώρια in vetusto quodam Codice se scriptum legisse testatur *Giraldus.* [h] Γινώσκειν *Ar. C. Reg.* Mosqu. [i] Οἱ δὲ *Ar. C. Gr.* [k] Τε om. *Cl.* sed *Gr.* non omittit. [l] Ἐγγινομένου *Ar. C. Dan.* χρόνου δ' ἐπιγ. *Gr.* Bas. cod. ἐπιγενομ. Mox in Mosqu. *οἱ* deest. [m] Προσεδρίᾳ *Dan.* Mosqu. [n] Οἱ πολλοὶ om. *Cl.* in margine *πολλοί*. [o] Τε deest *Cass. Gr.* Aug. [p] Διαγιγνώσκουσι *C.* διαγιγνώσκουσιν et ex emend. ωσιν *Gr.* διαγινώσκωσι *Reg.* [q] Τε *Gr.*

et amicis persuasis, ubi advenerunt Olympia, quæ in Peloponneso celebrantur, urbis arcem occupavit, ut tyrannidem sibi pararet: tum quia putabat, *hunc* esse maximum illum Jovis diem festum; tum etiam quia ad se, qui in ludis Olympiacis victor fuisset, nonnihil pertinere *ducebat.* Sed utrum in Attica, an uspiam alibi hic maximus dies festus *a Deo* dictus fuisset, nec ipse tunc animadvertit, neque oraculum declaravit. Nam apud Athenienses quoque sunt Diasia, quæ maximus Jovis Milichii dies festus vocantur, *et* extra urbem *celebrantur.* In quo ex omni hominum genere, ætate, et conditione multi immolant non veras, sed ex farinæ subactæ massa victimas ad verarum similitudinem factas, quibus indigenæ uti solebant. Sed cum *oraculi vim* se recte intelligere existimaret, opus est aggressus. Quod postquam Athenienses acceperunt, universi ex agris concurrentes opem *Reipublicæ* contra istos tulerunt, castrisque positis obsidere cœperunt. Sed cum tempus protraheretur, Athenienses attriti diuturna obsidione, magna ex parte discesserunt, *arcis* custodia rerumque summa novem Archontibus commissa, ut *res illas*, prout optimum fore judicarent, arbitratu suo administrarent. Tunc autem novem Archontes magnam rerum ad Rempublicam pertinentium partem ad-

κούμενοι, φλαύρως εἶχον, σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορίᾳ. ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ [r] ὁ ἀδελφὸς [s] αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἐπιέζοντο, καί τινες [t] καὶ ἀπέθνησκον [u] ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἱκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἑώρων ἀποθνήσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, [x] ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες, ἀπέκτειναν. καθεζομένους δέ τινας καὶ [y] ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς βωμοῖς, ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο, καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς τούτους· ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος, ὕστερον μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων· τούς τε ζῶντας ἐλαύνοντες, καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες, [z] ἐξέβαλον. κατῆλθον μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν [a] ἔτι ἐστὶν ἐν τῇ πόλει.

ρκζ΄. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι [b] ἐλαύνειν ἐκέλευον δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες

[r] Ὁ deest *Gr.* [s] Αὐτοῦ deest *Ar. C. Dan.* [t] Καὶ deest *Cass.* In Aug. καὶ erasum. In Mosqu. deest. [u] Ἀπὸ τοῦ λιμοῦ *Ar.* Ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ *Flor.* [x] Hæc verba idem ac ἵνα μηδὲν κακὸν ποιήσωσι significare pronunciat *Steph.* Ne quid piaculi admitteretur, vertit *Acacius.* [y] Ἐπὶ τῶν σεμνῶν τοῖς βωμοῖς *Ar. C. Dan.* [z] Ἐξέβαλλον *Cass.* Aug. [a] Ἐστιν ἔτι *Reg. Cass. Gr.* Bas. Aug. Mosqu. [b] Ἐκέλευον ἐλαύνειν τοῖς θεοῖς δῆθεν πρῶτον τιμωροῦντες *Marg. Ar. C.* atque ita scribendum censet *Steph.* quum adverbium δῆθεν ad participium τιμωροῦντες tendere constet. Ἐκέλευον ἐλαύνειν δῆθεν etc. *Cam.* Et *Cass. Gr.* Aug. Cum *Marg. Ar.* et *C.* consentit *Dan.*

ministrabant. At qui cum Cylone obsidebantur, male se habebant, quia cibi et aquæ inopia premebantur. Sed Cylon quidem, ejusque frater aufugerunt. Cæteri vero, cum premerentur, quinetiam cum nonnulli fame *jam* necarentur, ad aram, quæ est in arce, supplices sederunt. Sed illi, quibus *arcis* custodia ab Atheniensibus commissa fuerat, cum ipsos in templo morientes viderent, surgere jusserunt, polliciti fore, ut nullo maleficio ipsos afficerent; et tamen *illinc* abductos interfecerunt. Nonnullos etiam, qui ad *Eumenidum*, * venerandarum Dearum, aras sedebant, obiter interemerunt. Atque hac de causa scelerati et impii, quod scelus ac piaculum in Deam admiserunt, tam illi quam omnes ab illis oriundi sunt appellati. Athenienses igitur hos, qui huic piaculo erant obnoxii, in exsilium pepulerunt. Cleomenes etiam Lacedæmonius postea cum Atheniensibus seditione laborantibus expulit. *Hi enim* et vivos expulerunt, et defunctorum ossa collecta abjecerunt. Postea tamen redierunt, eorumque genus est adhuc in civitate.

127. Hoc igitur piaculum Lacedæmonii exterminari jusserunt, Diis, scilicet, primum *religionis specie* opem ferentes: at *revera* tum quia

* Severarum *Alii.* HudS.

[c] δὲ Περικλέα [d] τὸν Ξανθίππου [e] προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα, καὶ νομίζοντες, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, ῥᾷον σφίσι [f] προχωρήσειν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτόν γ' ἤλπιζον παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. ὢν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' [g] ἑαυτὸν, καὶ ἄγων [h] τὴν πολιτείαν, ἠναντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ οὐκ εἴα ὑπείκειν, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους.

ρκή. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους τὸ [i] ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἀναστήσαντες ποτὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἱλώτων [k] τοὺς [l] ἱκέτας, ἀπαγαγόντες, [m] διέφθειραν. [n] δι' ὃ δὴ καὶ σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι [o] ἐν Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ [p] καὶ τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς· ἐγένετο δὲ τοιόνδε. ἐπειδὴ Παυσανίας ὁ Λακεδαιμόνιος [q] τοπρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρτια-

[c] Τε *Ar. C.* Δὴ *Marg. Cam. Flor.* non probat *Steph.* Δὲ καὶ Περ. *Cl.* Εἰδότες Περικλέα *Gr.* [d] Τοῦ *Dan.* [e] Προσεχόμενοι *Cl.* Bas. [f] Προσχωρήσειν *Marg. Cam.* improbat *Steph.* Προχωρεῖν *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Bas. Reg. Cass. Dan.* Aug. [g] Ἑαυτῶν *Ar.* [h] Τὴν πόλιν *Gr.* [i] Ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἱλώτων *Cass.* Intermedia desiderantur, obvio errore scribentium. Sed manus recentior in imo marg. adscripsit. [k] Τοὺς om. *Cl. Gr. Cass.* Bas. Aug. [l] Post ἱκέτας potius, quam ἀπαγαγόντες, interpungendum censet *Steph.* In Aug. interpunctio omittitur. [m] Ἀπέκτειναν *Marg.* Alicujus illud διέφθειραν exponentis esse arbitratur *Steph.* [n] Διὸ *Cass.* Aug. [o] Ἐν τῇ Σπάρτῃ *Ar. C. Dan.* [p] Καὶ deest *Gr.* [q] Τὸ πρῶτον *C. Bas.* et sic paullo infra. *Cass.*

sciebant, Periclem Xanthippi *filium* huic piaculo propter maternum genus affinem esse, tum etiam quia credebant illo expulso, ea, quæ ab Atheniensibus fieri volebant, sibi facilius successura. Non tamen tam sperabant, hoc illi eventurum, quam hoc ipsum invidiam apud populum illi conflaturum, quasi ob illius calamitatem magna ex parte hoc bellum esset futurum. Nam cum potentissimus esset omnium suæ ætatis hominum, cumque Rempublicam administraret, omnibus in rebus adversabatur Lacedæmoniis: nec sinebat Athenienses *illis* cedere, sed ad bellum *eos* incitabat.

128. Athenienses vero et ipsi vicissim Lacedæmoniis imperarunt, ut illos, qui piaculo ad Tænarum admisso tenebantur, ex urbe pellerent. Lacedæmonii enim cum olim Helotas supplices ex Neptuni templo a Tænaro excitassent, eos abductos interfecerunt. Quamobrem etiam *Lacedæmonii* magnum illum terræ-motum Spartæ sibi ipsis accidisse putant. Illos præterea piaculum Palladis Chalciœcæ tollere jusserunt. Id vero hujusmodi fuit. Postquam

τῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ κριθεὶς ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν [r] οὐκέτι ἐξεπέμφθη, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριήρη λαβὼν Ἑρμιονίδα, ἄνευ Λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλήσποντον· τῷ μὲν λόγῳ, ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον, τῷ δὲ ἔργῳ, [s] τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα βουλόμενος πράσσειν. ὥσπερ καὶ [t] τοπρῶτον [u] ἐπεχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς. εὐεργεσίαν δὲ ἀπὸ τοῦδε πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο, καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο. [x] Βυζάντιον γὰρ ἑλὼν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν ([y] εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ, καὶ βασιλέως προσήκοντές τινες καὶ ξυγγενεῖς, οἳ ἑάλωσαν ἐν αὐτῷ) τότε τούτους οὓς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων· τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν αὐτόν. ἔπρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ [z] Ἐρετριέως, ᾧπερ ἐπέτρεψε τό, τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. ἔπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γογγύλον φέροντα αὐτῷ. ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε [a] καὶ ἐν αὐτῇ, ὡς ὕστερον ἀνευρέθη. "Παυσανίας ὁ ἡγεμὼν τῆς

[r] Οὐκ ἔτι et *ἰδίᾳ δ' αὐτὸς Gr.* Bas. *μὲν οὖν οὐκέτι.* Aug. *οὐκ ἔτι.* [s] *Βουλόμενος τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα πράσσειν Ar. C.* Mosqu. Βουλόμενος om. *Cl. Gr.* Omittunt etiam *Reg.* et *Cass.* Aug. Cum *Ar. C.* consentit *Dan.* [t] Τὸ πρῶτον *Cass. Gr.* Aug. [u] Ἐνεχείρησαν *Cl.* Ἐνεχείρησεν *Cass.* Aug. Ἐπεχείρισεν *Gr.* [x] Βυζάντιον δὲ ἑλὼν *Ar.* [y] Εἶχον δὲ καὶ Μῆδοι *Dan.* [z] Ἐρετριέως ᾧ ἐπέτρ. *Cl. Gr. Cass.* Bas. Ἐριτρίως *Dan.* [a] Καὶ deest *Ar. C. Cl. Reg. Cass.* Bas. Aug. Mosqu.

Pausanias Lacedæmonius a Spartanis primum revocatus ab imperio, quod in Hellesponto habebat, causaque apud illos dicta, ab ipsis est absolutus, et innocens habitus, publice quidem ad nullam expeditionem postea amplius est emissus; sed ipse, privatim sumta triremi Hermionide, sine Lacedæmoniis abiit in Hellespontum, verbis quidem, *et ut ipse jactabat*, ad Græcum bellum: re vero ipsa, quia *susceptum* negotium cum Rege transigere volebat: quemadmodum et initio *rem* aggressus fuerat, Græciæ principatum affectans. Atque hinc primum beneficium apud Regem collocavit, totiusque rei fecit initium. Cum enim post suum e Cypro reditum, priore adventu Byzantium occupasset, (Medi autem, et quidam Regis necessarii, et cognati, qui in eo capti fuerant, id tenebant:) tunc hos, quos ceperat, clam cæteris sociis ad Regem remisit. Sed rumore, *quem de illis sparserat*, ex ipsius manibus aufugerant. In his autem peragendis usus est opera et auxilio Gongyli Eretriensis, cujus fidei et Byzantium et captivos commiserat. Misit etiam Gongylum cum epistola, quam ad ipsum *Regem* ferebat. Hæc autem in ea continebantur, ut postea compertum est. "Pausanias dux Spartæ, hos, quos

Σπάρτης τούσδε [b] τέ σοι [c] χαρίζεσθαι βουλόμενος, [d] ἀποπέμπει δορὶ ἑλών· καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἴ καί σοι δοκεῖ, [e] θυγατέρα τε τὴν σὴν γῆμαι, καί σοι Σπάρτην [f] τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι. δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πρᾶξαι, μετὰ σοῦ βουλευόμενος. εἰ οὖν τι σὲ τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, δι' οὗ [g] τολοιπὸν τοὺς λόγους ποιησόμεθα.

ρκθ'. Τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. Ξέρξης δὲ ἥσθη [h] τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου ἐπὶ [i] θάλασσαν, καὶ κελεύει αὐτὸν τήν τε [k] Δασκυλῖτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε· καὶ [l] παρὰ Παυσανίαν ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπετίθει αὐτῷ, ὡς τάχιστα διαπέμψαι, καὶ τὴν σφραγῖδα ἀποδεῖξαι. καὶ ἤν τι αὐτῷ Παυσανίας [m] παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. ὁ δὲ ἀφικόμενος, τά τε ἄλλα ἐποίησεν [n] ὥσπερ εἴρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν. [o] ἀντεγέγραπτο δὲ τάδε.

[b] Τε abest *Ar.* In Mosqu. paullo ante abest ὁ. [c] Χαρίσασθαι *Marg. Ar. C.* [d] Adduci non potest *Stephanus*, ut credat, *Thucydidem* aliter quam ἀποπέμπω scripsisse: quum sequatur non solum ποιοῦμαι, sed etiam δοκῶ. [e] Θυγατέρα τε σὴν *Cam.* [f] Τε non agnoscunt *Ar. C.* [g] Τὸ λοιπὸν *Ar. C. Cass.* Aug. Paullo ante in Mosqu. pro σὲ τούτων est σοι. [h] Τε deest *Ar. C. Gr.* Ξέρξης τε ἥσθη τῇ ἐπιστολῇ *Gr.* [i] Θαλάσσης *Ar. C. Dan.* [k] Δασκυλείτιν *Reg.* Δασκυλίτιν *Cass.* Σατραπίαν *Reg. Dan.* [l] Περὶ *Bar. Bas.* Mosqu. habet παρά. [m] Παραγγέλῃ *Gr.* Mosqu. [n] Ὡς προείρητο *Ar. C.* [o] Ἀντεπεγέγραπτο *Bar. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Mosqu. habet ἀντεγέγραπτο.

armis cepit, tibi gratificari cupiens, remittit. Habeoque in animo (si tibi quoque placet) filiam tuam in matrimonium ducere; et Spartam, et cæteram Græciam sub tuam potestatem redigere. Existimo autem me posse hæc peragere, si tecum consilia communicem. Si quid igitur horum tibi placet, hominem fidum ad mare mittas face, per quem posthac colloquemur, *et rem transigemus.*

129. Atque hæc sunt, quæ in illa epistola verbis disertissimis continebantur. Xerxes vero lætatus est hac epistola, et Artabazum Pharnaci filium ad mare misit, eumque jussit accipere provinciam Dascylitin, Megabate, qui *ei* ante præfuerat, dimisso; eique vicissim epistolam ad Pausaniam dedit, imperans, ut eam Byzantium quam celerrime mitteret, illique sigillum ostenderet: et, si quid Pausanias de suis negotiis mandaret, quam rectissime, et quam fidelissime conficeret. Ille vero *eo* profectus, cum alia fecit, quemadmodum fuerat imperatum, tum etiam epistolam misit. Hoc autem responsum in ea scriptum erat. " Rex

"Ὧδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανίᾳ, καὶ τῶν ἀνδρῶν οὕς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου [p] διέσωσας, [q] κείσεταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐσαεὶ [r] ἀνάγραπτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέσκομαι. καί σε [s] μήτε νὺξ μήθ' ἡμέρα ἐπισχέτω, ὥστε ἀνεῖναι πράσσειν τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῇ· μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύσθω, μηδὲ στρατιᾶς πλήθει, εἴποι δεῖ παραγίγνεσθαι· ἀλλὰ [t] μετ' Ἀρταβάζου ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὅν σοι ἔπεμψα, πρᾶσσε [u] θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σὰ, ὅπῃ κάλλιστα καὶ ἄριστα ἕξει ἀμφοτέροις.

ρλʹ. Ταῦτα λαβὼν ὁ Παυσανίας τὰ γράμματα, ὢν καὶ [x] πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν [y] Πλαταιάσιν ἡγεμονίαν, [z] πολλῷ τότε μᾶλλον ἦρτο, καὶ [a] οὐκέτι ἠδύνατο ἐν τῷ [b] καθεστῶτι τρόπῳ βιοτεύειν· ἀλλὰ σκευάς τε Μηδικὰς ἐνδυόμενος ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξῄει, καὶ διὰ τῆς Θρᾴκης πορευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι ἐδορυφόρουν. τράπεζάν τε [c] Περσικὴν παρετίθετο, καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἠδύνατο, ἀλλ' ἔργοις βραχέσι προὐδήλου ἃ τῇ γνώμῃ

[p] Ἔσωσας *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. [q] Κεῖται *Cl.* κείσεται in *marg.* Κεῖται *Reg.* [r] Ἄγραπτος *Gr.* [s] Μήτε ἡμέρα *Reg. Cass. Gr.* Aug. [t] Μετὰ Ἀρταβάζου *Ar. C.* [u] Θαῤῥῶν *Ar. C. Dan.* Mosqu. Mox in Mosqu. desunt: καὶ ἄριστα. [x] Πρῶτον *Ar. C.* [y] Πλαταιᾶσιν *Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [z] Πολλῷ τότε μᾶλλον *Ar. C. Cam. Cass. Dan. Gr.* [a] Οὐκ ἔτι ἠδύνατο *Gr.* [b] Καθεστηκότι *Marg. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Aug. [c] Μηδικὴν *Marg. Ald. Flor. Bas.* non probat *Steph.* Μηδικὴν etiam *Gr.* et ita recens manus inter versus scripserat in *Cass.*

Xerxes Pausaniæ sic respondet: cum ob viros, quos mihi trans mare incolumes Byzantio remisisti, beneficii gratia in domo nostra tibi perpetuo manebit reposita, scriptisque nunquam delendis mandata; tum etiam tua verba mihi placent. Ac te neque nox neque dies remoretur, ita ut remisse agas quicquam eorum, quæ mihi polliceris: neque auri, neque argenti impensis *hæc* impediantur, neque *ulla* copiarum multitudine, si quo sit veniendum; sed cum Artabazo viro probo *ac fideli*, quem ad te misi, meas tuasque res, prout e dignitate ac utilitate utriusque nostrum maxime esse judicaris, transige confidenter.

130. Pausanias his literis acceptis, cum magnam auctoritatem jam ante apud Græcos haberet, *et ab illis valde honoraretur* propter imperium ad Platæas gestum, tunc animos longe magis efferre cœpit, nec amplius consuetis ac patriis institutis vivere potuit: sed cultu Medico ornatus prodiit Byzantio, ejusque per Thraciam euntis latera Medi et Ægyptii satellites armati stipabant. Mensam quoque Persicam sibi apponi curabat: neque suas cogitationes amplius continere poterat; sed paucis levibusque rebus aperte prodebat res magnas,

μειζόνως ἐσέπειτα ἔμελλε πράξειν. δυσπρόσοδόν τε, [d] αὑτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ἐς πάντας ὁμοίως, [e] ὥστε μηδένα δύνασθαι προσιέναι. διόπερ καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους [f] οὐχ ἥκιστα ἡ ξυμμαχία μετέστη.

ρλα΄. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, [g] τό, τε πρῶτον δι' αὐτὰ ταῦτα ἀνεκάλεσαν αὐτὸν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηῒ [h] τοδεύτερον ἐκπλεύσας, οὐ κελευσάντων αὐτῶν, τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν. καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βίᾳ [i] ὑπ' Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθεὶς, ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώρει, ἐς δὲ [k] Κολωνὰς τὰς Τρωϊάδας [l] ἱδρυθεὶς, πράσσων τε ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς [m] ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν μονὴν ποιούμενος. οὕτω δὴ οὐκέτι ἐπέσχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ Ἔφοροι, καὶ σκυτάλην, εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι. εἰ δὲ μὴ, πόλεμον αὐτῷ Σπαρτιάτας προαγορεύειν. ὁ δὲ, βουλόμενος [n] ὡς ἥκιστα ὕποπτος εἶναι, καὶ πιστεύων χρήμασι διαλύσειν [o] τὴν διαβολὴν, ἀνεχώρει τοδεύτερον [p] ἐς Σπάρτην. καὶ ἐς μὲν τὴν εἱρ-

[d] Αὑτὸν *Cass. Gr.* et παρεῖχεν *Cass.* Aug. Paullo ante cod. Bas. ἐδύνατο. [e] Ὥστε μὴ δύνασθαι *Cl.* Paullo ante εἰς πάντας *Reg.* [f] Οὐχήκιστα *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Οὐχ ἥκιστα καὶ ξυμμαχία *Gr.* [g] Τότε πρῶτον *Cass. Gr.* Aug. et ἀνεκαλέσαντο *Cass.* Aug. Mosquens. [h] Τὸ δεύτερον *C. Bas.* et sic paullo infra ut et τὸ πρῶτον. Τὸ δεύτερον utroque loco etiam *Cass. Gr.* Aug. et τὸ πρῶτον infra *Cass.* Aug. [i] Ἀπὸ Ἀθηναίων *C.* [k] Κωλωνὰς *Cl.* Κολωνὰς τὰς Τρωάδας *Reg. Cass.* Aug. [l] Ἱδρυνθεὶς *Marg. Ar. C. Dan.* Mosqu. [m] Πρὸς *Cam. Cl. Reg. Cass. Gr.* Aug. Mosqu. Ἐς in *Reg.* rec. manu super πρὸς scriptum erat, tamquam scholion. Ἐς τοὺς βαρβάρους αὐτοῖς *Dan.* [n] Ὡς deest *Ar. C. Dan.* Paullo ante προσαγορεύειν *Dan.* [o] Τὴν παραβολὴν *Marg.* lectionem supposititiam esse existimat *Steph.* [p] Ἐς τὴν Σπάρτην *Gr.*

quas animo conceperat, et postea peragere statuerat. Præterea se *cunctis* aditu difficilem præbebat, et iracundia adeo gravi in omnes pariter utebatur, ut *ad eum* nullus posset accedere. Quamobrem etiam potissimum socii ad Atheniensium partes transiverunt, *seque illis adjunxerunt.*

131. Lacedæmonii vero his auditis, propter hæc ipsa et primum eum revocarunt, et postquam iterum Hermionide navi vectus, ipsorum injussu, hujusmodi facinora facere videbatur. Et Byzantio ab Atheniensibus obsesso per vim pulsus, Spartam quidem non revertebatur: at ipsis nuntiabatur, eum sedes ad agri Trojani Colonas posuisse, et consilia cum barbaris agitare, neque *publici* boni causa diutius *illic* manere: ita demum non amplius supersederunt; sed Ephori misso caduceatore, et scytale, imperarunt, ne a caduceatore discederet; alioqui, Spartanos ei, *ut hosti*, bellum indicere *significarunt.* Ille vero, cum quam minimum suspectus esse vellet, et crimen objectum se pecuniis diluturum speraret, iterum Spartam rediit. Ac primum quidem ab Ephoris in carcerem est

κτὴν ἐσπίπτει τοπρῶτον ὑπὸ τῶν Ἐφόρων· (ἔξεστι δὲ τοῖς Ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο·) ἔπειτα, διαπραξάμενος, ὕστερον ἐξῆλθε, καὶ καθίστησιν [q] ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις [r] περὶ αὐτῶν ἐλέγχειν.

ρλβʹ. Καὶ φανερὸν μὲν [s] εἶχον οὐδὲν οἱ Σπαρτιᾶται σημεῖον, οὔτε οἱ ἐχθροὶ, οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, ὅτῳ ἂν πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα γένους [t] τε τοῦ βασιλείου ὄντα, καὶ ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα. Πλείσταρχον γὰρ τὸν Λεωνίδου, ὄντα βασιλέα, καὶ νέον ἔτι, ἀνεψιὸς ὢν, [u] ἐπετρόπευεν. ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε, τῇ τε παρανομίᾳ, καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι. τά τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουν, [x] εἴτι που ἐξεδεδιῄτητο τῶν καθεστώτων νομίμων, καὶ ὅτι ἐπὶ τὸν [y] τρίποδά ποτε τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον, ἠξίωσεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγεῖον τόδε,

Ἑλλήνων ἀρχηγὸς, ἐπεὶ στρατὸν [z] ὤλεσε Μήδων,
Παυσανίας, Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε.

τὸ μὲν οὖν ἐλεγεῖον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλαψαν εὐ-

[q] Αὑτὸν *Ar. C. Dan.* Mosqu. [r] Περὶ αὐτὸν *Cl. Reg. Cass.* et *Reg.* in marg. recenti manu γρ. καὶ περὶ αὐτῶν. Aug. cod. περὶ αὐτὸν, ut et Mosqu. [s] Εἶχον οἱ Σπαρτιᾶται οὐδὲν *Reg.* [t] Τε deest *Reg.* τοῦ *Dan.* [u] Ἐπετρόπευεν *Marg. Cl. Gr.* atque ita scribendum censet *Steph. Reg. Cass.* Bas. at ed. Bas. ἐπετρόπευσεν. [x] Εἴ που τι *Gr.* [y] Τρίποδά τε τὸν ἐν *Reg.* [z] Ὤλεσα et proximo versu ἀνέθηκα scriptum fuisse putat *Steph.*

conjectus, (Ephoris enim Regem ita tractare licet,) deinde vero re *cum Magistratibus* transacta, postea *inde* exivit, seque reum constituit, et crimina sibi objecta cuilibet in judicio coarguendi potestatem fecit.

132. Spartani vero nullum quidem manifestum signum habebant, neque ipsius inimici, neque universa civitas, quo sine dubitatione freti supplicium sumerent de viro, qui et regio genere natus, et honore *magno* tunc temporis præditus erat. Plistarchi enim Leonidæ *filii*, cum rex et puer adhuc esset ipse, qui ejus erat consobrinus, tutelam gesserat. Cæterum multas suspiciones præbebat, cum ob morum insolentiam, tum etiam ob barbarorum æmulationem, se nolle in præsenti rerum statu acquiescere: et cum alias ejus actiones accurate considerabant, si qua in re a moribus receptis et patriis institutis recessisset, et studia ab his aliena sequutus fuisset; tum etiam quod olim in tripode, qui Delphis erat, quem Græci ex primitiis manubiarum, a Medis victis ablatarum, *Deo* dicaverant, hoc distichum scriptum ipse privatim inscribendum censuisset,

Postquam Græcorum dux agmina Medica fudit,
Phœbo Pausanias hæc monumenta dedit.

sed Lacedæmonii hoc epigramma pro-

θὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο· καὶ ἐπέγραψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις, ὅσαι ξυγκαθελῦσαι τὸν βάρβαρον, [a] ἔστησαν τὸ ἀνάθημα. τοῦ μέντοι Παυσανίου ἀδίκημα καὶ [b] τοῦτ' ἐδόκει εἶναι, [c] καὶ ἐπεί γε δὴ ἐν τούτῳ [d] καθειστήκει, πολλῷ μᾶλλον παρόμοιον πραχθῆναι [e] ἐφαίνετο τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. [f] ἐπυνθάνοντο [g] δὲ καὶ [h] ἐς τοὺς Εἵλωτας πράσσειν τὶ αὐτόν. καὶ ἦν [i] δὲ οὕτως. ἐλευθέρωσίν τε γὰρ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς καὶ πολιτείαν, ἢν ξυνεπαναστῶσι, καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται. ἀλλ' οὐδ' ὣς οὐδὲ τῶν Εἱλώτων μηνυταῖς [k] τισι πιστεύσαντες, ἠξίωσαν νεώτερόν τι ποιεῖν [l] εἰς αὐτόν· χρώμενοι τῷ [m] τρόπῳ ᾧπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτου, ἄνευ [n] ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων, βουλεῦσαί τι ἀνήκεστον· πρίν γε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστολὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, ἀνὴρ Ἀργίλιος, παιδικά ποτε ὢν αὐτοῦ, καὶ πιστότατος ἐκείνῳ, μηνυτὴς [o] γίγνεται· δείσας κατὰ ἐνθύμησίν τινα, ὅτι οὐδείς πω τῶν [p] πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο· καὶ παραποιη-

[a] Ἕστησαν τὸ *Marg. Ar. C. Cl. Reg. Cass.* Ἕστησαν τὸ *Gr.* (In reliquis ἱστήσαντο.) [b] Τοῦτο ἐδόκει *Reg. Cass.* Aug. [c] Καὶ ἐπειδὴ ἐν *Cl. Gr. Cass.*; Aug. ἐπειδὴ et Bas. καὶ ἐπειδή. Ἐπειδὴ ἐν *Reg.* [d] Καθειστήκῃ *Flor.* [e] Ἐδοὐλετο *Marg.* [f] Ἐπυνθάνετο *Dan.* [g] Δὲ αὐτὸν καὶ εἰς τ. Ἑ. π. τί. καὶ *Reg.* [h] Ἐς *Ar. C. Gr.* Bas. [i] Γὰρ eadem manu inter versus *Cass.* [k] Τισι deest *Ar. Dan.* [l] Ἐς *Ar. C.* Mosqu. [m] Τρόπῳ ᾧ εἰωθάσιν *Ar. C. Dan.* in Mosqu. εἰώθεσαν. [n] Ἀμφισβητήτων *Gr.* [o] Γίνεται *Ar. Reg. Cass. Gr.* Aug. [p] Πρὸ αὐτοῦ *Ar. C.*

tinus ex tripode tunc exsculpserunt, et *in eo* singulas civitates nominatim inscripserunt, quotquot armis, opibusque conjunctis barbarum profligaverant, et donum istud *Deo* dicaverant. Hoc igitur etiam inter cætera injusta Pausaniæ facinora numerabatur, et postquam in hoc statu res ejus esse cœperunt, *tunc* multo magis *hoc ejus factum* præsenti *perduellionis* consilio consentaneum esse videbatur. Quinetiam audiebant eum aliquid cum servis agitare, quod verum erat: libertatem enim et civitatem ipsis pollicebatur, si secum insurrexissent, summamque rei secum transegissent. Sed tamen ne sic quidem, ullis servorum indiciis habita fide, quicquam novi in ipsum statuere voluerunt, utentes more, quo erga se ipsos *uti* consueverunt, ut non sint celeres ad aliquid gravius de viro Spartano sine manifestissimis ac minime dubiis indiciis decernendum: donec tandem quidam, (ut fertur,) qui postremas epistolas ad Regem scriptas erat ad Artabazum perlaturus, vir Argilius, qui quondam ejus amasius fuerat, idemque illi fidelissimus, ad eos indicium detulit: territus quadam suspicione, quæ ipsi in mentem venerat, quod nullus de nuntiis ante se missis adhuc rediisset. Quare cum sigillum

σάμενος σφραγῖδα, ἵνα, ἢν ψευσθῇ τῆς δόξης, ἢ καὶ ἐκεῖνος [q] μεταγράψαι τὶ αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῷ, λύει τὰς ἐπιστολάς· ἐν αἷς ὑπονοήσας τὶ [r] τοιοῦτον προσεπεστάλθαι, καὶ [s] αὐτὸν εὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν.

ρλγ΄. [t] Τόδε δὴ οἱ Ἔφοροι, δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα, μᾶλλον [u] μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι δὲ [x] βουληθέντες [y] ἔτι γενέσθαι [z] αὐτοῦ Παυσανίου τὶ λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ταίναρον ἱκέτου οἰχομένου, καὶ [a] σκηνησαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην, [b] ἐς ἣν τῶν τε Ἐφόρων [c] ἐντὸς τινὰς ἔκρυψε, καὶ Παυσανίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος, καὶ ἐρωτῶντος [d] τὴν πρόφασιν τῆς ἱκετείας, ᾔσθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνθρώπου τά τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα, καὶ [e] τἆλλα ἀποφαίνοντος καθ᾽ ἕκαστον, ὡς [f] οὐδὲν πώποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα διακονίαις [g] παραβάλοιτο, προτιμηθείη [h] δ᾽ ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν· κἀκείνου αὐτά [i] τε ταῦτα

[q] Τὶ μεταγράψαι *Ar. C. Cass. Dan. Gr.* Aug. Bas. Mosqu. [r] Τοιοῦτο *Cass.* Aug. [s] Αὐτὸν *Cass. Gr.* Aug. [t] Τότε δὴ *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Τότε οἱ *Cl.* Τότε δὲ οἱ *Gr.* Bas. *Cass.* Aug. [u] Ἂν *Reg.* et supr. eadem manu γρ. μέν. [x] Βουλευθέντες *Cass.* in Aug. a correctore βουληθέντες. [y] Ἔτι deest *Ar. C. Dan.* [z] Magis usitate dicitur αὐτῷ τοῦ Παυσανίου *Steph.* [a] Σκηνωσαμένου *Dan.* [b] Εἰς *Cass.* Aug. [c] Particulam ἐντὸς plane supervacaneam esse existimat *Steph.* et om. *Cl.* [d] Τὴν πρόφασιν non agnoscit *Ar.* In *Dan.* quoque desideratur πρόφασιν, sed in *marg.* adnotatum est post ἱκετείας legendum πρόφασιν. [e] Τἄλλ᾽ *Reg. Cass.* Aug. [f] Οὐδὲ *Reg.* [g] Παραβάλλοιτο *Reg.* et προετιμηθείη ab emendatore inter versus *Gr.* in cod. Mosqu. διαβάλλοιτο. [h] Δὲ ἐν *Ar. C. Dan.* [i] Τε om. *Cl. Reg. Cass. Gr.* Aug.

Pausaniæ sigillo simile fecisset, (ut, si opinione sua deceptus fuisset, aut etiam si quid ille mutare voluisset, non agnosceret,) epistolarum vincula laxavit. In quibus suspicatus aliquid hujusmodi præterea mandatum esse, se quoque scriptum cædique destinatum invenit.

133. Cum igitur ille has literas Ephoris tunc ostendisset, vehementius illi quidem *quam ante* crediderunt. Cæterum quia præterea suis ipsorum auribus aliquid, ipsius Pausaniæ loquentis ore prolatum, audire vellent; ex composito vir ille supplex ad Tænarum confugit, ibique tugurium construxit, quod septo interposito disclusum erat, in quo quosdam de Ephoris abscondidit; cumque Pausanias ad ipsum venisset, et supplicationis causam ex illo quæreret, omnia plane audiverunt; dum ille conquereretur de rebus in suam perniciem ab ipso scriptis, dum etiam alia singulatim declararet, quomodo nunquam in obeundis apud Regem ministeriis ipsum ullis periculis objecisset, et tamen dignus habitus fuisset, qui, æque ac multi alii ipsius ministri, cæderetur. Ille autem et hæc ipsa confessus est, nec eum propter id, quod tunc acciderat,

ξυνομολογοῦντος, καὶ περὶ τοῦ παρόντος [k] οὐκ ἐῶντος ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ πίστιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διδόντος τῆς [l] ἀναστάσεως, καὶ ἀξιοῦντος [m] ὡς τάχιστα πορεύεσθαι, καὶ μὴ τὰ πρασσόμενα διακωλύειν.

ρλδʹ. Ἀκούσαντες δὲ ἀκριβῶς, τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ Ἔφοροι· βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες, ἐν τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο. λέγεται [n] δ' αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθήσεσθαι [o] ἐν τῇ ὁδῷ, ἑνὸς μὲν τῶν Ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς εἶδε, γνῶναι ἐφ' ᾧ ἐχώρει· ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου, καὶ δηλώσαντος εὐνοίᾳ, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς Χαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ, καὶ [p] προκαταφυγεῖν· ἦν [q] δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος. καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα, ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ, [r] ἐσελθὼν, ἵνα μὴ ὑπαίθριος ταλαιπωροίη, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ, [s] τοπαραυτίκα μὲν ὑστέρησαν τῇ διώξει· μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον, καὶ τὰς θύρας, ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν, καὶ ἀπολαβόντες εἴσω, ἀπῳκοδόμησαν. [t] προσκαθεζόμενοί τε, ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ. καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν

[k] Οὐκ ἐῶντος λογίζεσθαι *Ar. C.* [l] Suspecta *Stephano* vox ἀναστάσεως. Τῆς ante ἀναστάσεως deest *Dan.* [m] Ὡς deest *Ar. C.* ut et mox articulus τὰ ante πρασσόμενα. Sic etiam *Dan.* [n] Δὲ αὐτὸν, et paullo post προσιόντος ὡς ἴδε *Gr.* in Mosqu. quoque δέ. [o] Verba hæc ἐν τῇ ὁδῷ sequentibus jungit *Valla.* [p] Προκαταφυγεῖν λέγεται δηλονότι, ἦν *Gr.* [q] Δ' ἐγγὺς *Ar. C.* Τὸ ante τέμενος deest *Dan.* [r] Καταφυγὼν *Marg.* Εἰσελθὼν *Ar. C.* in compositis contra morem *Thucyd.* sæpius εἰς pro ἐς utuntur. [s] Τὸ παραυτίκα *Ar. C. Cass.* Aug. Mosqu. Paullo ante ἡσύχαζε *Gr.* et mox ὑστέρισαν *Dan.* [t] Προκαθεζόμενοι *Reg.* Mox εἶχον Aug.

irasci permisit; sed fidem ei dedit, et ex templo impune surgere jussit, ac oravit, ut quam celerrime pergeret, nec sua negotia impediret.

134. Tunc vero Ephori, *his omnibus* diligenter auditis, abierunt. Cum autem rem plane compertam jam haberent, eum in urbe comprehendere conabantur. Fama autem est, ipsum, cum in via jam comprehendendus esset, cumque unius Ephororum *ad se* accedentis vultum conspexisset, cognovisse qua de causa veniret: cumque alius pro benevolentia, qua ipsum prosequebatur, nutu clandestino *rem ipsi* significasset, ad templum *Palladis* Chalciœcæ cursu se proripuisse, et fuga *cæteros* antevertisse: fanum autem erat vicinum. Et in exiguam templi ædiculam ingressus, ne sub dio agens *aliquid incommodi* pateretur, *in ea* se continebat. Illi vero, qui eum insequebantur, tunc quidem assequi non potuerunt: sed postea et ipsius ædiculæ tectum sustulerunt, et valvas, cum eum intus esse observassent et ingressum circumdedissent, muro obstruxerunt; eumque obsidentes, fame expugnarunt: et cum animam jam esset efflaturus, *illi*, ut se in ædicula habebat cognoscentes, eum ex templo adhuc spi-

ἐν τῷ οἰκήματι, [u] αἰσθόμενοι, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔμπνουν ὄντα. καὶ ἐξαχθεὶς, ἀπέθανε παραχρῆμα. καὶ αὐτὸν [x] ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν [y] Κεάδαν, οὗπερ τοὺς κακούργους [z] ἐμβάλλειν εἰώθεσαν. ἔπειτα ἔδοξε πλησίον που κατορύξαι. ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς τόν τε τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν, οὗπερ ἀπέθανε, (καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῇ στῆλαι δηλοῦσι) καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὂν τὸ πεπραγμένον, δύο σώματα [a] ἀνθ' ἑνὸς τῇ Χαλκιοίκῳ ἀποδοῦναι. οἱ δὲ, ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο, ὡς ἀντὶ Παυσανίου ἀνέθεσαν.

ρλε΄. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. τοῦ δὲ Μηδισμοῦ τοῦ Παυσανίου [b] Λακεδαιμόνιοι, πρέσβεις πέμψαντες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ξυνεπητιῶντο καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς εὕρισκον ἐκ [c] τῶν περὶ Παυσανίαν ἐλέγχων· [d] ἠξίουν τε τοῖς αὐτοῖς κολάζε-

[u] Αἰσθόμενοί τε *Cl. Reg. Cass. Gr.*, sed in hoc τε adscripserat corrector. Aug. et Mosqu. αἰσθόμενοί τε. [x] Ἐμέλλησαν *Marg. Cam.* et *Schol.* non tamen probat *Steph.* Vide *Annot.* in *Schol.* Ἐμέλησαν cum ι paullo recentiore manu super η scripto *Reg.* Bas. [y] Κεάδαν *Cass.* Aug. [z] Εἰώθεσαν ἐμβάλλειν *Cam.* Εἰώθασιν *Ar. C. Gr.* Εἰώθεσαν *Cl. Cod. vet. Stephani*: quam lectionem comprobat *Steph.* Εἰώθεσαν ἐμβάλλειν *Cass.* Aug. Εἰώθασιν ἐμβάλλειν *Gr.* Bas. Ἐσβάλλειν εἰώθασιν *Dan.* A *Reg.* abest εἰώθεσαν, sed recent. manu inter versus scriptum erat. [a] Ἀνθ' ἑνὸς om. *Cl.* [b] Οἱ Λακεδαιμόνιοι *Ar. C. Dan.* [c] Τῶν Παυσανίου *Marg.* Lectionem in textu præfert *Steph.* quam et *Valla* in suo exemplari habuit, ut testatur ejus interpretatio. Τῶν περὶ Παυσανίαν *Dan.* Παυσανίου Mosqu. [d] Ἠξίουν τε αὐτοὺς κολάζεσθαι αὐτὸν *Ar. C. Dan.*

rantem efferunt: ille vero, quum elatus esset, confestim mortuus est. Eum autem in Cæadem dejecturi erant, quo facinorosos homines dejicere solent: sed postea visum est *ipsis*, * eum in aliquo loco propinquo defodere. Sed Deus, qui Delphis est, oraculum postea reddidit Lacedæmoniis, quo jussit eos sepultum *Pausaniæ* cadaver *eo* transferre, ubi animam efflaverat: (et nunc in fani vestibulo situm est, quod lapides literis incisis declarant.) et quia hoc ipsorum facinus piaculo non carebat, duo corpora pro uno *Palladi* Chalciœcæ persolvere. Illi vero duas statuas æneas fecerunt, quas pro Pausania *Deæ* consecrarunt.

135. Athenienses igitur, quod vel ipse Deus piaculum *ab illis admissum* judicasset, vicissim et ipsi Lacedæmoniis imperarunt, ut hoc exterminarent. At Lacedæmonii, legatis ad Athenienses missis, Themistoclem etiam criminabantur, quod et ipse cum Medis sensisset, quemadmodum fecerat Pausanias, ut ex manifestis indiciis quæstionis, de Pausaniæ criminibus habitæ, compertum habebant; et petebant, ut ille iisdem

* Eum procul ab illo loco infossum dicit *Nepos*. Huds.

σθαι αὐτόν. οἱ δὲ, πεισθέντες (ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος, καὶ ἔχων δίαιταν μὲν ἐν Ἄργει, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Πελοπόννησον) πέμπουσι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἑτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν, ἄνδρας οἷς εἴρητο ἄγειν ὅπου ἂν [e] περιτύχωσιν.

ρλϛʹ. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς, προαισθόμενος, φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὢν [f] αὐτῶν εὐεργέτης. δεδιέναι δὲ φασκόντων [g] τῶν Κερκυραίων ἔχειν αὐτὸν, ὥστε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἀπέχθεσθαι, διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν ἐς τὴν ἤπειρον τὴν [h] καταντικρύ. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προστεταγμένων, κατὰ πύστιν [i] οἷ χωροίη, ἀναγκάζεται κατά τι ἄπορον παρὰ Ἄδμητον [k] τὸν Μολοσσῶν βασιλέα, ὄντα αὐτῷ [l] οὐ φίλον, καταλῦσαι. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν· ὁ δὲ, τῆς γυναικὸς ἱκέτης γενόμενος, διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς [m] τὸν παῖδα σφῶν λαβὼν καθίζεσθαι [n] ἐπὶ τὴν ἑστίαν. καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀδμήτου, δηλοῖ τε ὅς ἐστι, καὶ οὐκ ἀξιοῖ, εἴτι ἄρα αὐτὸς ἀντεῖπεν [o] αὐτῷ Ἀθηναίων δεομένῳ, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι. καὶ γὰρ

[e] Περιτέτμωσιν *Dan.* [f] Vid. *Annott.* in *Schol.* [g] Τῶν om. *Cl. Gr. Cass.* Aug. [h] Κατ' ἀντικρύ. διωκόμενος δὲ ὑπὸ *Cam.* κατ' ἀντικρύ. καὶ διωκ. *Cass. Gr.* Aug. *Vasc. Bas.* [i] Ἧι χωρ. *Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. Bas. Mosqu. [k] Τῶν Μολ. *Gr.* [l] In hoc cum *Thucydide* non consentit *Corn. Nepos*, de quo vide *Longolium* et *Magium.* [m] Filiam ejus parvulam arripuisse dicit *Corn. Nep.* [n] Ἐπὶ τῆς ἑστίας *Ar. C.* et *Dan.* sed cum emendatione in *marg.* Ἐπὶ τὴν ἑστίαν. [o] Αὐτῷ Ἀθηναίων δεομένων *Ar. C.*

suppliciis afficeretur. Illi vero, fidem verbis illorum habentes (jam enim Themistocles patria per ostracismum pulsus erat, et Argis quidem habitabat; sed tamen et per cæteras Peloponnesi partes crebro commeabat) mittunt una cum Lacedæmoniis, ad illum simul persequendum paratis, quosdam cum mandatis, ut eum adducerent, ubicunque terrarum nanciscerentur.

136. Themistocles vero cum *rem* præsensisset, ex Peloponneso in Corcyram profugit, quod de Corcyræis bene meritus esset. Sed cum illi dicerent, se vereri, ne, si ipsum apud se retinerent, in Lacedæmoniorum et Atheniensium odium *ac inimicitias* incurrerent; in oppositam continentem ab ipsis deducitur. Et insequentibus iis, quibus *hoc* imperatum fuerat, qui perpetuo sciscitabantur, quonam *ille* iret, propter magnam consilii inopiam coactus est divertere ad Admetum, Molossorum Regem, qui non erat ipsi amicus. Atque ille quidem tunc forte domi non erat. Hic vero ab illius uxore, ad quam supplex accesserat, edoctus monetur, ut sumto suo ipsorum filio ad lares sederet. Cumque non multo post Admetus rediisset; ei indicavit quis esset. Et facinus illo indignum fore dixit, (si quid forte ipse contra illum dixisset, eique Athenienses oranti adversatus fuisset,) profugum ulcisci:

ἂν ὑπ' ἐκείνου πολλῷ [p] ἀσθενεστέρου ἐν τῷ παρόντι κακῶς πάσχειν· γενναῖον δὲ εἶναι, τοὺς ὁμοίους ἀπὸ τοῦ ἴσου τιμωρεῖσθαι. καὶ ἅμα, αὐτὸς μὲν ἐκείνῳ [q] χρείας τινὸς, [r] καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σώζεσθαι, ἐναντιωθῆναι· ἐκεῖνον δ' ἂν, εἰ ἐκδοίη αὐτὸν, (εἰπὼν ὑφ' ὧν καὶ ἐφ' ᾧ διώκεται) σωτηρίας ἂν τῆς ψυχῆς ἀποστερῆσαι. ὁ δὲ ἀκούσας, ἀνίστησί τε αὐτὸν [s] μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος, ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο, καὶ μέγιστον ἦν ἱκέτευμα τοῦτο.

ρλζ'. Καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ τοῖς [t] τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσι, καὶ πολλὰ εἰποῦσιν, οὐκ ἐκδίδωσιν, [u] ἀλλ' ἀποστέλλει, βουλόμενον ὡς βασιλέα πορευθῆναι, ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν πεζῇ, ἐς Πύδναν τὴν Ἀλεξάνδρου. ἐν ᾗ ὁλκάδος τυχὼν ἀναγομένης ἐπ' Ἰωνίας, [x] καὶ ἐπιβὰς, καταφέρεται χειμῶνι ἐς τὸ Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὃ ἐπολιόρκει Νάξον· καὶ (ἦν γὰρ ἀγνὼς τοῖς ἐν τῇ νηῒ) δείσας φράζει τῷ ναυκλήρῳ, [y] ὅστις ἐστὶ, καὶ δι' ἃ φεύγει· καὶ, [z] εἰ μὴ σώσει αὐτὸν, ἔφη ἐρεῖν, ὅτι χρήμασι πεισθεὶς αὐτὸν ἄγει· τὴν

[p] Ἀσθενέστερος *Gr.* ex emendatione. Ἀσθινίστερον *Flor.* Καὶ Θεμιστοκλῆς ἅμα. Aug. sed v. Θεμ. corrector eradere tentavit. [q] Præpositio περὶ ante χρείας videri queat vel deesse, vel omissa esse, ut quæ subaudiri posset. Aptiorem enim illam huic loco, quam adverbium ἕνεκα, censet *Steph.* [r] Perinde est, ac si dixisset, καὶ οὐ περὶ τῆς τοῦ σώματος σωτηρίας. *Steph.* [s] Μετὰ τοῦ αὐτοῦ *Gr.* [t] Τε om. *Cl. Reg. Cass. Gr.* Aug. Mox in Mosqu. ἐνδίδωσιν. [u] Ἀλλὰ ἀποστέλλει *Gr.* Mox ἐπ' Ἰωνίαν Bas. [x] Καὶ deest *Dan.* [y] Ὅς ἐστι *Reg.* [z] Εἰ deest *Dan.*

Se enim in præsentia longe imbecilliorem, ab illo læsum iri; sed generosi esse animi, pares pari conditione ulcisci: simul etiam se quidem illi de commodo quodam, non autem de salute laboranti adversatum fuisse. Illum vero, si se *suis inimicis* traderet (cum dixisset, quinam essent, qui se persequerentur, et qua de causa) *se* vitæ incolumitate privaturum. Ille vero his auditis, eum cum suo filio, (ut etiam illum tenens sedebat,) surgere jussit: hoc autem maximum erat supplicandi genus.

137. Nec Lacedæmoniis et Atheniensibus, *eo* non multo post profectis, et longa oratione usis, *eum* tradere voluit; sed dimisit, cupientem ad Regem pergere, itinere pedestri ad alterum mare, ad *urbem* Pydnam, quæ erat Alexandri: ubi navem onerariam nactus, quæ in Ioniam proficiscebatur, eam conscendit, et tempestate delatus est in castra Atheniensium, qui Naxum obsidebant. Et (ignotus enim erat iis, qui in navi vehebantur) territus nauclero declaravit, quis esset, et qua de causa fugeret: et nisi se servaret, dixit se dicturum, se ab eo pecuniis adducto duci: periculum autem vitari posse, si nullus ex navi exiret, donec idonea navigandi tempestas

δὲ ἀσφάλειαν εἶναι, μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεὼς, μέχρι πλοῦς γένηται. πειθομένῳ δ' αὐτῷ [a] χάριν ἀπομνήσεσθαι ἀξίαν. ὁ δὲ ναύκληρος [b] ποιεῖ τε ταῦτα, καὶ ἀποσαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου, ὕστερον ἀφικνεῖται ἐς Ἔφεσον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἐθεράπευσε χρημάτων δόσει, (ἦλθε γὰρ [c] αὐτῷ ὕστερον ἔκ τε Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἄργους, ἃ [d] ὑπεξέκειτο,) καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινὸς πορευθεὶς ἄνω, [e] ἐσπέμπει γράμματα [f] εἰς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου, νεωστὶ βασιλεύοντα. ἐδήλου [g] δ' ἡ γραφὴ, ὅτι, "Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σὲ, ὃς κακὰ μὲν πλεῖστα [h] Ἑλλήνων εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκη ἠμυνόμην· [i] πολὺ δ' ἔτι πλείω ἀγαθὰ, ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοὶ, [k] ἐκείνῳ δὲ ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν ἡ ἀποκομιδὴ [l] ἐγίγνετο. καί μοι εὐεργεσία ὀφείλεται, ([m] γράψας τήν τε ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν, ἣν ψευδῶς προσ-

[a] Χάριν μνημονεύσαντα ἀποδοῦναι ἀξίαν *Gr.* [b] Ποιεῖ τε *Ar. C. Reg. Cass. Dan. Gr.* Aug. Mosqu. quoque ποιεῖ τε. Vulgo ποιεῖται. [c] Ὕστερον αὐτῷ *Gr.* [d] Ὑπερεξέκειτο *Gr.* [e] Εἰσπέμπει *Reg. Cass. Gr.* Aug. [f] Πρὸς βασιλέα *Marg. Ar. C. Dan.* Ὡς βασιλέα *Reg.* Bas. [g] Δὲ ἡ γραφὴ *Cass. Gr.* Aug. [h] Τῶν Ἑλλήνων *Gr.* In Mosqu. deest Ἑλλήνων. [i] Πολὺ δέ τι *Ar. C.* [k] Ἐκείνῳ δὲ ἐπὶ κινδύνῳ, et ab emendatore ἐν ἐπὶ κινδύνῳ *Gr.* [l] Ἐγίνετο *Gr.* et ex emendatione supra scripta ἐγίνετο.. [m] In Mosqu. γράψαντι τὴν — *Corn. Nepos* (qui *Thucydidem* passim transtulit, et hanc epistolam prope ad verbum vertit) γράψας pro ἔγραψα accepisse, et mox προσεποιήσα, non προσεποιήσατο legisse videtur. Γράψας τὴν ἐκ Σαλαμῖνος *Reg. Cass. Gr.* Aug.

sese ipsis offerret. Quod si sibi morem gessisset, dixit se memori animo pro meriti magnitudine gratiam ei relaturum. Nauclerus autem hæc fecit, *quæ ille petierat*, et cum diem ac noctem in ancoris et salo stetisset supra *Atheniensium* castra, postea Ephesum pervenit. Themistocles vero eum liberaliter est prosequutus, pecunias ei largitus, (postea enim pecuniæ ad eum venerunt, et Athenis ab amicis missæ, et Argis eæ, quæ clam *ibi* depositæ fuerant) et cum quodam illorum Persarum, qui oræ maritimæ præerant, in loca mediterranea profectus, literas misit ad regem Artaxerxem, Xerxis *filium*, qui nuper regnare cœperat. Hoc autem in illis literis erat scriptum: "Themistocles ad te venio, qui ex omnibus Græcis unus vestram familiam plurimis affeci malis, quamdiu necessitate *compulsus* patrem tuum, qui mihi bellum inferebat, propulsavi. Sed longe pluribus beneficiis *eum affeci*, postquam mihi quidem tuta, illi vero periculosa reversio fuit. Et beneficium mihi debetur. (*Nam* scripserat Themistocles, quomodo et *patrem ipsius Regis* ante monuisset de *Græcorum* receptu ex Salamine, et de pontibus non solutis,

ἐποιήσατο τότε, δι' αὐτὸν, [n] ȣ̓ διάλυσιν) καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι, πάρειμι, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βούλομαι δ' ἐνιαυτὸν ἐπισχὼν, [o] αὐτός σοι περὶ ὧν [p] ἥκω δηλῶσαι.

ρλη΄. Βασιλεὺς δὲ, ὡς [q] λέγεται, ἐθαύμασέ τε αὐτȣ̃ τὴν διάνοιαν, καὶ [r] ἐκέλευσε ποιεῖν ȣ̎τως. ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ, ὃν ἐπέσχε, τῆς τε Περσίδος [s] γλώσσης, ὅσα ἠδύνατο, κατενόησε, καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας. ἀφικόμενος [t] δὲ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν, [u] γίγνεται παρ' αὐτῷ μέγας, καὶ ὅσος [x] ȣ̓δείς πω Ἑλλήνων, διά τε τὴν προϋπάρχουσαν ἀξίωσιν, καὶ τȣ̃ Ἑλληνικȣ̃ ἐλπίδα, ἣν ὑπετίθει [y] αὐτῷ δȣλώσειν· μάλιστα δὲ ἀπὸ τȣ̃, πεῖραν διδȣ̀ς, ξυνετὸς φαίνεσθαι. ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας, καὶ διαφερόντως τὶ [z] ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. οἰκείᾳ

[n] Ita hic dicit τὴν τῶν γεφυρῶν οὐ διάλυσιν, ut alibi κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. *Steph.* -Θȣ- (ita cum lineola transversa per utramque litteram, et duobus punctis sub utraque) διάλυσιν *Gr.* Paullo ante in Aug. est: δι' αὐτόν· et paullo post in Mosqu. ἔχω pro ἔχων. [o] Pronomen αὐτὸς aut non legit *Valla*, aut velut supervacaneum contemsit: quum tamen contra magnam emphasin habeat, et perinde sit, ac si diceretur, *ipsemet, non autem per interpretem. Steph.* [p] Ἥκων *Gr.* [q] In *Reg.* paullo recentiore manu inter versus scriptum est γρ. ἤκουσεν. [r] Ἐκέλευε ποιεῖν οὕτω *Reg. Cass.* Aug. Bas. οὕτω etiam *Gr.* [s] Γλώττης *Ar. C. Dan.* Τῆς Περσίδος γλώσσης *Cl. Cass. Gr.* Aug. [t] Δὲ abest *Dan.* [u] Γίνεται *Reg.* [x] Οὐδεὶς τῶν Ἑλλ. *Gr.* [y] Αὐτὸ scribendum, aut ἐκεῖνο, vel αὐτὸ cum δουλώσειν subaudiendum esse existimat *Steph.* Mox ad πεῖραν διδοὺς in marg. cod. Mosqu. γρ. διδέναι. [z] Totum ab ἐς αὐτὸ usque ad ἐς αὐτὴν omittunt *Codd. Ar. C.* pro-

quos *a Græcis victoribus* ruptum iri, propter ipsum tunc falso simulaverat) et nunc ego, qui magnis beneficiis te afficere possum, adsum, quem Græci persequuntur propter benevolentiam, qua te prosequor. Anno autem supersedens, ipse coram adventus mei causam tibi declarare volo.

138. Rex vero (ut aiunt) ejus consilium *et animum* est admiratus, eumque ita facere jussit. Hic vero unius anni spatio, quo supersedit, quicquid disci potuit et linguæ Persicæ et morum illius regionis, didicit. Exactoque anno *ad Regem* profectus, apud eum magnam autoritatem est adeptus, et quantam nullus unquam Græcorum *adsequutus fuerat*, cum propter pristinam dignitatem, tum etiam propter spem, quam ei præbebat, promittens fore, ut Græciam sub ejus potestatem redigeret: * præcipue vero quod prudens esse videretur, suæque prudentiæ specimen dedisset. Themistocles enim manifestam sui ingenii vim certissime demonstraverat, et hac in re multo majore admiratione, quam ullus alius, dignus erat. † Nam na-

* Maximeque quod specimen sui dabat, ut solers videretur etc. *Valla.* Maximeque quod sui dans specimen, prudens videretur. *id est,* Quod suæ prudentiæ specimen daret etc. *Steph. Acacius.* Huds.

† Suopte enim ingenio, neque præcedente neque accedente ulla doctrina, et rerum improvisarum etc. *Acacius.* Huds.

γὰρ ξυνέσει, καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐτὴν ἐδὲν, οὔτ' ἐπιμαθὼν, [a] τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων, καὶ τῶν μελλόντων [b] ἐπιπλεῖστον τε γενησομένε ἄριστος εἰκαστής. καὶ ἃ μὲν μετὰ χεῖρας [c] ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι οἷός τε· [d] ὧν δὲ ἄπειρος [e] εἴη, κρῖναι ἱκανῶς ἐκ ἀπήλλακτο. τό, τε ἄμεινον ἢ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα [f] μάλιστα, καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι, κράτιστος δὴ οὗτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο. νοσήσας δὲ, τελευτᾷ τὸν βίον. λέγουσι δέ τινες καὶ ἑκούσιον φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομίσαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ ἃ ὑπέσχετο· μνημεῖον μὲν οὖν αὐτε ἐν Μαγνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ἀσιανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. ταύτης γὰρ ἦρχε τῆς χώρας, δόντος βασιλέως αὐτῷ, Μαγνησίαν μὲν, ἄρτον, ἣ [g] προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτε· Λάμψακον δὲ, οἶνον (ἐδόκει γὰρ πολυοινότατον τῶν τότε εἶναι) Μυοῦντα δὲ, ὄψον. τὰ δὲ ὀστᾶ φασὶ κομισθῆναι αὐτε [h] οἱ προσήκοντες

clivi admodum errore ex vocum similitudine orto: quod norunt quibus cum veteribus membranis et Typographis res est. Paullo ante in Mosqu. ἦν γὰρ δὴ—.
[a] Τῶν μὲν παρόντων etc. et mox τῶν δὲ μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον etc. et paulo infra τὸ ἄμεινον καὶ τὸ χεῖρον etc. legit *Cicero*, locum hunc *Thucydidis* afferens in Ep. 8. Lib. 10. ad Attic. In cod. Aug. est παρὰ χρῆμα. [b] Ἐπὶ πλεῖστον *Cass.* Aug. [c] Ἔχει *Dan. Gr.* sed in hoc inter versus emendatum ἔχοι. [d] Ὧν δ' ἄπειρος *Ar. C. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [e] Ἐπικρῖναι pro εἴη, κρῖναι habet *Stephanus* in sua *Dionysii Halicarnassei* editione. [f] Μάλιστα non agnoscit *Dion. Halic.* locum hunc citans. [g] Προσέφερεν *Cass.* Aug. [h] Ὑπὸ τῶν προσηκόντων οἴκαδε forsan scribendum. *Æ. Portus.* Si vulgatam lectionem sequaris, vertes: *Ipsius autem propinqui ferunt ipsius ossa domum,*

turali prudentia præditus erat, nec quicquam aut ante aut postea didicerat, quod eam augeret; et rerum improvisarum, cum brevissima deliberatione judex erat præstantissimus, et futurarum, ac eventus ipsarum plerumque optimus conjector; quæ autem in manibus habebat, ea etiam explicare *atque exsequi* poterat; quorum vero esset imperitus, ab his commode judicandis non erat alienus; quid etiam melius, quidve deterius esset in rebus adhuc obscuris *et incertis* optime prospiciebat. Utque rem totam paucis expediam; et naturæ bonitate, et consilii celeritate, vir iste maxime idoneus fuit ad explicandum ex tempore, quæ ad rem facerent, *et e re essent.* Morbo autem correptus, vita est defunctus. Quidam autem aiunt eum sponte etiam hausto veneno decessisse, quod existimasset, se non posse præstare, quæ Regi promisisset. Itaque monumentum ejus exstat in foro urbis Magnesiæ, quæ est in Asia: nam huic regioni præfuit, quam rex ipsi dederat. Magnesiam enim *ei dederat* pro pane, quæ quotannis quinquaginta talenta pendebat; Lampsacum vero, pro vino (hoc enim oppidum cæteras illius sæculi urbes vini copia superare videbatur;) Myuntem vero, pro opsonio. Ejus autem ossa

οἴκαδε, κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι, κρύφα Ἀθηναίων, ἐν τῇ Ἀττικῇ. οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν, [i] ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ [k] φεύγοντος. τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ' ἑαυτοὺς Ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησε.

ρλθʹ. Λακεδαιμόνιοι [l] δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες [m] παρ' Ἀθηναίους, Ποτιδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον, καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι. καὶ μάλιστά γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προὔλεγον, τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελοῦσι μὴ ἂν [n] γενέσθαι πόλεμον· ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ, [o] μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. [p] οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὔτε [q] τἄλλα ὑπήκουον, οὔτε [r] τὸ ψήφισμα καθῄρουν, ἐπικαλοῦντες [s] ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς, καὶ τῆς [t] ἀορίστου, καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν

ipsius jussu, reportata. Sed altera lectio ad veritatem propius accedere, et longe melior videtur esse. *Æ. Portus.* Κρύφα Ἀθηναίων in cod. Mosqu. desunt. [i] Ὡς om. *Gr.* [k] Φυγόντος *Marg. Ar. C. Dan.* Φυγόντος cum ε supra ο scripto *Gr.* [l] Δ' ἐπὶ *Reg. Cass.* Aug. [m] Παρὰ Ἀθηναίους *Ar. C. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [n] Γίγνεσθαι *Ar. C. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. et ex emendat. *Gr.* Aug. [o] Μὴ δὲ *Ar. C.* Aug. *Ald. Flor. Bas.* [p] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι *Reg. Cass. Gr.* Aug. Mosqu. [q] Τὰ ἄλλα *Ar. C. Reg.* [r] Τὸ deest *Ar. C.* [s] Non dubitabant *Steph.* et *Æ. Port.* quin ἐπεργασίαν conjuncte scribere oporteat: vel ea de causa, quod vox ἐπικαλοῦντες constructionem hanc non admittat. *Huds.* Ἐπεργασίαν est in *Cass.* et *Gr.* Aug. Mosqu. Sed in *Gr.* non legitur τοῖς ante Μεγαρεῦσι ut in *Appendice Variarum lectionum* Hudsoni scriptum est. [t] Ἀρίστου *Ar. C. Dan.* et in *Marg.* ἀορίστου. In Mosqu. quoque ἀρίστου.

a propinquis domum, ipsius jussu, reportata, et clam Atheniensibus in agro Attico humata, ferunt. Nec enim eum, qui proditionis reus erat, *ibi aperte* sepelire fas erat. Pausanias igitur Lacedæmonius, et Themistocles Atheniensis, viri omnium suæ ætatis Græcorum nobilissimi, hunc exitum habuerunt.

139. Lacedæmonii igitur in prima quidem legatione hæc *Atheniensibus* de piaculis tollendis imperarunt, et vicissim *ab illis* idem facere sunt jussi. Deinde vero, ad Athenienses profecti, imperarunt, ut a Potidææ obsidione recederent, et Æginam suis legibus vivere sinerent. In primis vero, et ante omnia apertissime prædicebant, nullum fore bellum, si *Athenienses* decretum de Megarensibus factum rescinderent: quo Megarensibus interdictum erat portubus, in Atheniensium ditione sitis, et Attico foro. Sed Athenienses neque cæteris in rebus morem illis gerere, neque decretum illud rescindere voluerunt; Megarensibus crimini dantes, quod sacrum nullisque limitibus finitum solum colerent, quodque servos fugitivos reciperent.

ἀφισταμένων. τέλος δὲ, ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβεων ἐκ Λακεδαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ [u] Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου, καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν ὀυδὲν ὧν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε, ὅτι Λακεδαιμόνιοι βούλονται [x] τὴν [y] εἰρήνην εἶναι, [z] εἴη δ' ἂν, εἰ τοὺς Ἕλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε· ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι, γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προυτίθεσαν. καὶ ἐδόκει, ἅπαξ, περὶ ἁπάντων βουλευσαμένους, [a] ἀποκρίνεσθαι. καὶ [b] παριόντες ἄλλοι τε [c] πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμφότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις, καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν, καὶ ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ [d] καθελεῖν. καὶ παρελθὼν [e] Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ [f] πράσσειν δυνατώτατος, παρῄνει [g] τοιάδε.

ρμ'. "ΤΗΣ μὲν γνώμης, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν Πελοποννησίοις· καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ [h] ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὅμοια καὶ παραπλήσια ξυμβουλευτέα μοι ὄντα, καὶ

[u] Μελσίππου καὶ Ἀγισάνδρου *Gr.* [x] Τὴν om. *Gr. Dan.* [y] Εἰρήνην ἄγειν εἶναι *Gr.* [z] Εἴη δ' ἄν, ἢν τοὺς Ἕλληνας αὐτονόμους ἀφῆτε *Ar. C.* ἀφῆτε etiam *Cl.* ἢν pro εἰ *Dan.* et ἀφῆτε *Reg. Cass.* et ex emend. *Gr.* Aug. [a] Ἀποκρίνασθαι *Ar. C. Cl. Cass.* Aug. Mosqu. [b] Παρόντες *Ar. C. Gr.* sed emendatum παριόντες. [c] Πολλὰ *Cass.* [d] Καθελεῖν τὸν πόλεμον *Gr.* et paullo ante τῆς εἰρήνης *Gr.* [e] Ὁ Περικλῆς *Ar. C. Dan.* [f] Πράττειν *Gr.* [g] Τάδε *Ar. C. Dan.* [h] Ὁρμῇ *Dan.* manu recent. in *Marg.*

Tandem vero, cum postremi legati, Rhamphius, Melesippus, et Agesander Lacedæmone venissent, et nihil aliud dixissent eorum, quæ prius *dicere* consueverant; sed hæc ipsa, *quæ sequuntur:* "Lacedæmonii pacem esse volunt, erit autem, si Græcos liberos esse, suisque legibus vivere sinatis;" Athenienses, convocata concione, omnibus suis civibus sententiæ dicendæ potestatem fecerunt: et placuit, semel, habita consultatione de summa rerum, respondere. Tunc autem cum alii multi in medium progressi verba fecerunt, et in utramque partem sententiam dixerunt, et quod bellum gerere oporteat, et quod non debeat decretum illud officere paci, sed rescindi: tum etiam Pericles Xanthippi *filius,* vir illis temporibus primus Atheniensium, et in dicendo et agendo præstantissimus, in medium progressus, hæc *Atheniensibus* suasit.

140. "IN eadem sententia, Athenienses, semper permaneo, Peloponnesiis non esse cedendum, quamvis sciam, homines non eodem animi ardore bella administrare, quo ad ea suscipienda inducuntur: sed pro variis rerum eventis sententiam etiam mutare. Video autem nunc etiam res *superioribus* similes, et pares mihi dicendas in consilio, quod vobis

τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαιῶ, τοῖς κοινῇ [i] δόξασιν, ἢν ἄρα τι καὶ σφαλώμεθα, βοηθεῖν· ἢ [k] μηδὲ, κατορθοῦντας, τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἧσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι, ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν [l] παραλόγως ξυμβῇ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι. Λακεδαιμόνιοι [m] δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν, καὶ νῦν [n] οὐχ ἥκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν [o] διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας [p] πω ᾔτησαν, οὔτε ἡμῶν διδόντων δέχονται. βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ [q] λόγοις τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ [r] οὐκέτι [s] αἰτιώμενοι πάρεισι. Ποτιδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι, καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι, καὶ τὸ [t] Μεγαρέων ψήφισμα καθαιρεῖν. οἱ δὲ τελευταῖοι οἵδε ἥκοντες, καὶ τοὺς Ἕλληνας προαγορεύουσιν αὐτονόμους ἀφιέναι. [u] ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέως ἂν

[i] Δοξάσασιν, ἣν ἄ. τ. κ. σφαλλώμεθα *Gr.* σφαλλώμεθα etiam *Cass.* Aug. [k] Μὴ δὲ *Ar. C.* Aug. *Ald. Flor. Bas.* Post particulam μηδὲ tutius fuerit interpungere; quum feratur non ad κατορθοῦντας, sed ad μεταποιεῖσθαι. *Steph.* Μὴ δὲ *Cass.* Paullo post pro μεταποιεῖσθαι in Mosqu. est ἀντιποιεῖσθαι. [l] Παρὰ λόγον *Gr. Cl. Reg. Cass.* in *Gr.* est ex emendatione, prima manus scripserat παράλογον. Aug. Bas. Mosqu. παρὰ λόγον. [m] Δὲ καὶ πρότερον *Gr.* [n] Οὐχ ἥκιστα *Ald. Flor. Bas.* [o] Διαφορῶν *Marg. Ar. C. Cl. Reg. Cass.* Aug. [p] Πω om. *Gr.* [q] Λόγοις τε ἐγκλ. *Dan.* [r] Οὐκ ἔτι *Gr.* passim. In Bas. καὶ οὐκ αἰτιώμενοι. [s] Αἰτιώμενοι ἥκουσι *Ar. C. Dan.* [t] Περὶ vel κατὰ intelligendum relinquitur. *Steph.* [u] Ὑμῶν μὲν *Ar.*

sum daturus: sed a vobis, qui meam sententiam *et autoritatem* estis sequuturi, peto, ut iis, quæ publice decreta fuerint, si qua forte in re offendamus, opem feratis; aut etiam, si rem feliciter geratis, prudentiæ laudem ne *vobis solis* vendicetis. Usu enim venire solet, ut rerum eventus æque sint fallaces, ac hominum cogitationes. Quamobrem etiam, siquid temere accidit, hoc fortunæ tribuere, eamque culpare consuevimus. Lacedæmonios enim cum ante nobis insidiatos esse, tum vel maxime nunc *insidiari* constat. Cum enim *in fœderis conditionibus diserte* sit expressum, de rebus controversis judicio vicissim inter nos esse disceptandum, interea vero utrisque nostrum ea retinenda, quæ jam tenemus; tamen nec ipsi adhuc postularunt, ut *de nostris controversiis* judicium fieret, neque judicium, a nobis oblatum, accipere volunt: sed armis, quam verbis, crimina diluere malunt, et adsunt, ut nobis jam imperent, nec amplius, ut expostulent. Imperant enim, ut a Potidææ obsidione recedamus, et Æginam liberam esse, suisque legibus vivere sinamus, et decretum de Megarensibus factum rescindamus. Quinetiam, qui postremi huc venerunt, præcipiunt, ut Græcos suis legibus vivere permittamus. Nemo tamen vestrum existimet, bellum de re levi susce-

πολεμεῖν, εἰ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν· ὅπερ, μάλιστα προὔχονται, εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἂν [x] γίγνεσθαι τὸν πόλεμον· [y] μηδ᾽ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν [z] ὑπολίπησθε, ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε. τὸ γὰρ [a] βραχὺ τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πεῖραν τῆς γνώμης. οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μεῖζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε, ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο [b] ὑπακούσοντες· ἀπισχυρισάμενοι δὲ, σαφὲς ἂν [c] καταστήσητε αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι.

ρμα΄. "Αὐτόθεν [d] δὴ διανοήθητε, ἢ ὑπακούειν πρίν τι [e] βλαβῆναι, ἢ, εἰ [f] πολεμήσομεν ([g] ὥσπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι) καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἴξοντες, [h] μηδὲ ξὺν φόβῳ ἕξοντες ἃ κεκτήμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύναται δούλωσιν ἥ τε μεγίστη καὶ [i] ἡ ἐλαχίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη. τὰ δὲ τοῦ πολέμου [k] καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων ὡς οὐκ ἀσθενέστερα

[x] Γίνεσθαι πόλεμον *Gr.* [y] Μὴ δὲ *Ar. C.* Μηδ᾽ *Ald. Flor. Bas.* [z] Ὑπολείπεσθε *Ar.* Ὑπολείπεσθαι *C.* Ὑπελείπεσθε, et alia manu inter versus ὑπολείπησθε *Dan.* [a] Βραχύ τι τοῦτο *Ar. C. Cl. Cass. Dan.* Aug. Mox in Bas. edit. ἐπιταχθήσεσθαι. [b] Ὑπακούσαντες *Marg. Ar. C.* Sed si quis ita legat, particulam ἂν præfigat necesse est: ut ὑπακούσαντες ea adjuncta, futuro ὑπακούσοντες possit ἰσοδυναμεῖν. *Steph.* Ὑπακούσαντες *Reg. Cass. Gr. Dan.* Aug. Sed *Cass.* ex emendatione, fuerat ὑπακούσοντες. [c] Καταστήσαιτε *Reg.* Bas. Mox idem εἴξαντες. καταστήσετε *Cass. Gr.* Aug. [d] Δὲ *Gr.* [e] Βλαβηθῆναι *Ar.* [f] Πολεμήσαιμεν *Reg.* [g] Ὡς ἐμοὶ *Cl. Reg. Cass.* Ὡς ἐμοί γε Aug. [h] Μὴ δὲ *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Cass.* [i] Ἡ deest *Cl. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Aug. [k] Καὶ τῶν ἑκατέροις addita erant *Reg.* manu recenti.

ptum iri, si decretum de Megarensibus factum rescindere nolimus: quod illi maxime prætendentes, dicunt nullum fore bellum, si decretum istud rescindatur. Neve apud vos ipsos querelam relinquatis, quasi levi de causa bellum susceperitis. Nam hæc levis res omne documentum vestræ constantiæ continet. Quibus si concesseritis, protinus etiam aliquid aliud majus imperabitur, quasi metu perculsi hac quoque in re morem gesturi sitis. Sed si semel ipsis acriter abnueritis, planum ipsis facietis, *oportere ipsos* majore cum æquabilitate vobiscum agere.

141. Hinc igitur statuite vel imperata facere, antequam ullam cladem accipiatis, vel, si bellum geramus (quod mihi satius esse videtur) nulla, pariter, aut magna, aut parva de causa cedere, neque cum metu retinere *ea*, quæ possidemus. Nam sive maxima, sive minima sint ea, quæ aliis ante judicium a paribus imperantur, eandem vim habent, et valent ad servitutis jugum imponendum. Belli vero apparatus, et facultates, quæ utrisque nostrum adsunt, singulatim audite, ut cogno-

ἕξομεν, γνῶτε [l] καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. [m] αὐτουργοί τε γάρ εἰσι Πελοποννήσιοι, καὶ οὔτε ἰδίᾳ, [n] οὔτε ἐν κοινῷ χρήματά [o] ἐστιν αὐτοῖς· ἔπειτα, χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων ἄπειροι, διὰ τὸ [p] βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπιφέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι, οὔτε ναῦς πληροῦντες, οὔτε πεζὰς στρατιὰς πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα ἀπόντες, καὶ ἀπὸ τῶν [q] αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ προσέτι καὶ θαλάσσης εἰργόμενοι. αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μᾶλλον, ἢ αἱ βίαιοι [r] ἐσφοραὶ, ἀνέχουσι. σώμασί τε ἑτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἢ χρήμασι πολεμεῖν, [s] τὸ μὲν, πιστὸν ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν περιγενέσθαι· τὸ δὲ, οὐ βέβαιον, μὴ οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κἂν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκὸς, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνηται. μάχῃ [t] μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας Ἕλληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ [u] οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν

[l] Καθέκαστον *C. Ald. Flor. Bas. Cass.* [m] Αὐτουργοὶ δέ εἰσι *Gr.* emendatum erat in *Gr.* τι. [n] Οὔτ' ἐν κοινῷ *Dan.* [o] Εἰσὶν *Gr.* [p] Βραχέας scribendum putat *Steph.* ut hoc βραχέας πολέμους illis χρονίους opponi dicamus. [q] Αὐτῶν *Cass. Gr.* Aug. [r] Εἰσφοραὶ *Cass. Gr.* Aug. Mosqu. [s] Hic locus ita exponendus: Τὸ μὲν (scil. τὰ ἑαυτῶν σώματα,) πιστὸν ἔχοντες (πιστεύοντες) ἐκ τῶν τοῦ πολέμου κινδύνων ἂν περιγενέσθαι (σωθήσεσθαι·) τὸ δὲ, (ταῦτα δὲ τὰ αὐτῶν χρήματα) οὐ βέβαιον, μὴ οὐ προαναλώσειν, (βεβαίως πιστεύοντες αὐτοὺς ταῦτα πρὸ τῆς τοῦ πολέμου τελευτῆς ἀναλώσειν, vel ταῦτα ὑφ' ἑαυτῶν ἀναλωθήσεσθαι, etc.) nam κατὰ τὸ ἀττικὸν jam plures negationes (ut alibi sæpe apud hunc autorem) non negandi, sed affirmandi majorem vim habent. *Æ. Port.* [t] Μὲν deest *Dan.* [u] Οἱ deest *Bar.*

scatis, nos *his in rebus* inferiore conditione non futuros. Nam Peloponnesii sunt inopes, nec privatim, nec publice pecunias habent. Deinde diuturnorum ac maritimorum bellorum sunt imperiti, quia propter paupertatem ipsi bellum inter se ad exiguum temporis spatium gerunt. Hujusmodi autem homines, neque naves explere, neque pedestres exercitus sæpe emittere possunt: tum quod simul et a re familiari absint, et sumtus de suis privatis facultatibus faciant; tum etiam præterea, quod maris usu *a nobis* prohibeantur. Atqui opes magis quam violentæ pecuniarum collationes, bella sustinent. Homines autem inopes ad bellum gerendum corporibus, quam pecuniis sunt promtiores; nam illa quidem, ex periculis evasura sperant: has vero, vel ante belli finem absumtum iri, persuasum habent, præsertim si (quod est verisimile) bellum præter ipsorum opinionem producatur. Nam Peloponnesii, eorumque socii, in uno quidem prælio Græcis omnibus resistere possunt: sed cum dissimili adversariorum apparatu bellum gerere non possunt;

ἀδύνατοι, [v] ὅταν μή τε βουλευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι, [x] παραχρῆμά τι ὀξέως ἐπιτελῶσι, [y] πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες, καὶ [z] οὐχ ὁμόφυλοι, τὸ [a] ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος [b] σπεύδῃ· ἐξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελὲς γίγνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς μάλιστα τιμωρήσασθαί τινα βούλονται, οἱ δὲ, ὡς ἥκιστα τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. χρόνιοί τε ξυνιόντες, [c] ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ [d] πλείονι τὰ οἰκεῖα πράσσουσι. καὶ ἕκαστος οὐ [e] παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἴεται βλάψειν, [f] μέλειν δέ τινι καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προϊδεῖν· ὥστε τῷ [g] αὐτῷ ὑπὸ ἁπάντων [h] ἰδίᾳ δοξάσματι λανθάνειν τὸ κοινὸν [i] ἀθρόον φθειρόμενον.

ρμβ'. "Μέγιστον δὲ, τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύσονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί. καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις, οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ, χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον [k] πα-

[v] Ὅτ' ἂν *Cass.* passim. Aug. [x] Παρὰ χρῆμά τι in Aug. [y] Πάντες ἰσόψηφοι *Bar.* Πάντες δὲ ἰσόψηφοι *C.* [z] Οὐχὶ *Gr.* [a] Ὑφ' ἑαυτῶν *Ar. C.* Ἐφ' ἑαυτῶν *Gr.* [b] Σπεύδη et eadem manu ει supr. η script. *Reg.* Σπεύδει *Cass.* Aug. [c] Aliquid deesse suspicabatur *Steph.* quomodo autem explendum in quodam schediasmate fuse declaravit. Ἐν βραχὺ μὲν *Cass.* [d] Πλέονι *Reg. Cass.* Aug. Bas. Mosqu. [e] Περὶ *Reg.* [f] Μέλλειν *Gr.* [g] Αὐτῷ non agnoscit *Bar.* [h] Ἰδίῳ *Gr.* [i] Ἀθρόως Aug. sed superscript. ἀθρόον. [k] Κατασκευάσασθαι *Marg. Ar. C. Dan.* In *Reg.* quoque corrector super

*tum quia, cum non uno eodemque concilio utantur, omnesque par suffragii ferendi jus habeant, nihil ex tempore celeriterque peragunt; tum etiam quia, cum non sint omnes unius ejusdemque gentis, unusquisque rem suam urget, unde nihil perfici, et ad finem perduci solet. Nam hi quidem, nonnullos quam maxime cupiunt ulcisci: alii vero, res domesticas quam minime corrumpi *volunt:* cumque post longam cunctationem vix tandem in unum conveniant, exiguo tamen temporis momento de Republica consultant: majorem vero temporis partem in rebus privatis curandis ponunt. Et unusquisque *Rempublicam* nihil detrimenti ex hac sua negligentia capere posse putat: sed et aliquem alium esse *existimat,* qui *Rempublicam* curet, eique pro se ipso prospiciat. Itaque eadem omnium privatorum opinione universam Rempublicam perdi non animadvertit.

142. "Quod autem maximum est, pecuniarum inopia prohibebuntur, cum eas ægre parantes cunctabuntur: sed belli occasiones nullam moram patiuntur; neque vero illorum aut munitionum exstructio, aut classis digna est, quæ metuatur. Difficile enim est urbi, quæ potentiam nostræ parem habeat, vel in pace

* Quippe qui commune consilium, ut, si quid subito opus sit, celeriter administretur, nullum habent, et pares in dicenda sententia alienigenæque inter se cum sint, de suis quisque rebus sollicitus est etc. *Casa.* Huds.

ρασκευάσασθαι, ἧπου δὴ [k] ἐν πολεμίᾳ τε, καὶ οὐχ ἧσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων. φρούριον δ' εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἄν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολίαις. οὐ μέντοι ἱκανόν [l] γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε, [m] καὶ κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας [n] ἐς τὴν ἐκείνων, καὶ, ἧπερ ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας, ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ' ἤπειρον ἐς τὰ ναυτικά. τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι, οὐ ῥᾳδίως αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες [o] αὐτὸ εὐθὺς [p] ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ [q] πω. πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ, καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι, διὰ τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς [r] ναυσὶν ἀεὶ ἐφορμεῖσθαι, ἄξιον ἄν τι δρῷεν; πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας [s] ναῦς ἐφορμούσας κἂν διακινδυνεύσειαν, πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες· πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι, [t] ἡσυχάσουσι· καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι [u] ἀξυνετώτεροι ἔσονται, καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν, τέχνης ἐστὶν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ

παρα scripserat κατα. Παρασκευάζεσθαι, et cum emendatione inter versus παρασκευάσασθαι *Gr.* [k] Δὴ καὶ ἐν *Gr.* [l] Γε om. *Cl.* [m] Καὶ deest *Cass.* [n] Εἰς *Dan. Gr.* Paullo post in cod. Bas. τὰ κατὰ γῆν. [o] Αὐτὸ deest *Bas.* [p] Ἐπὶ *Ar. C.* Mosqu. [q] Illud πω non agnoscunt *Ar. C. Reg. Dan.* [r] Ναυσὶ *Gr.* mox ἐφορμῆσθαι et in *marg.* manu rec. ἐφορμεῖσθαι *Reg.* [s] Ναῦς deest *Reg. Cass.* Aug. [t] Ἡσυχάζουσι *Reg.* [u] Ἀξυνετώτεροι, καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι ἔσονται *Ar. C. Dan.*

hujusmodi munitiones exstruere: jam vero *multo difficilius erit, hoc ipsum facere* in hostico, et *præcipue* cum nos adversus illos non minus muniti simus, *quam illi contra nos.* Quod si quem locum præsidio firmarint, aliquam quidem agri *nostri* partem suis excursionibus, et *nostrorum* ad illos transfugiis vastabunt: sed tamen *hæc munitio* non poterit nos circumvallare, et impedire, ne in ipsorum *agrum* navigemus, et (qua re pollemus) navibus *illos* ulciscamur. Nam ex usu rerum nauticarum plus peritiæ ad prœlia terrestria habemus, quam illi ex usu militiæ terrestris ad pugnas navales. Rerum vero maritimarum scientiam non facile poterunt adipisci. Nam ne vos quidem, quamvis his operam statim a bello Medico *ad hoc usque tempus* studiose dederitis, perfecte adhuc estis adepti. Quonam igitur modo homines, qui agriculturæ, non autem rebus maritimis dant operam, præterea quos ne in hoc quidem studio se exercere sinemus, propter assiduas nostræ classis incursiones, facinus aliquod dignum edent? Nam adversus quidem paucas naves, quæ incursiones *in eos* facient, periculum fortasse subeant, multitudine suam imperitiam audacius confirmantes: sed, si multis prohibeantur, quiescent. Et, quia se in his non exercebunt, erunt imperitiores, et hac ipsa de causa cunctantiores etiam erunt. At rerum nauticarum peri-

ἐκ ἐνδέχεται, [x] ὅταν τύχῃ, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν [y] ἐκείνῳ πάρεργον [z] ἄλλο γίγνεσθαι.

ρμγ΄. "Εἴτε καὶ, [a] κινήσαντες τῶν [b] Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων, μισθῷ μείζονι [c] πειρῷντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων, ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων, δεινὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ τόδε τε ὑπάρχει, καὶ (ὅπερ κράτιστον) κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, πλείους καὶ ἀμείνους [d] ἢ ἅπασα ἡ ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ ἐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τήν τε [e] αὑτοῦ φεύγειν, καὶ μετὰ τῆς ἥσσονος ἅμα ἐλπίδος, ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως, ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι. καὶ [f] τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι· τὰ δὲ ἡμέτερα, τέτων τε [g] ὧνπερ ἐκείνοις ἐμεμψάμην, ἀπηλλάχθαι, καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα ἔχειν. ἤν τ' ἐπὶ [h] τὴν χώραν ἡμῶν [i] πεζῇ ἴωσιν, ἡμεῖς

[x] Ὅταν τύχῃ, καὶ ἐκ παρέργου omnino scribendum censet *Stephanus*. [y] Ἐκείνου, inter versus rec. manu *Reg.* [z] Ἄλλο τι γίγνεσθαι *Dan.* Ἄλλο γίνεσθαι *Reg. Cass.* Aug. [a] Νικήσαντες *Reg. Dan.* Sed in utroque inter versus emendat. κινήσαντες. In Aug. κινήσαντες a correctore, antea scriptum fuerat: νικήσαντες. In *Cass.* depravata scriptura in *marg.* notatur, γρ. νικήσαντες. [b] Ὀλυμπιᾶσιν *Cass.* Aug. [c] Ita emendat. in *Gr.* e πειρῶνται. [d] Ἢ ἅπασα *Ar. C. Dan.* Mox ἄλλη deest in eod. Bas. [e] Αὐτῦ *Cl. Cass. Gr.* Aug. [f] Τὰ μὲν περὶ Πελοπ. *Cass. Dan.* et ἔμοιγε καὶ παραπλήσ ιατοιαῦτα *Cass.* Aug. [g] Ὧν παρ' ἐκείνοις *Gr.* Particula παρ' deest in *Ar. C.* et uncis includitur in Ed. *Steph.* puto, quod in ejus Exemplaribus non exstaret. Παρ' abest etiam a *Reg. Cass.* Bas. *Dan.* Aug. [h] Τὴν deest *Ar. C.* Ἤν τε ἐπὶ χώραν *Dan.* [i] Πεζοὶ *Ar. C. Cl.*

tia, est artis, ut aliarum rerum scientia: nec subcisivis operis et remissa exercitatione obiter disci potest: imo vere nullius alius rei studium ad eam accedere oportet, *quod ab assidua ejus meditatione nos avertat.*

143. "Quod si pecunias, quæ sunt Olympiæ aut Delphis, suo loco moveant, et, *his usi*, majore mercede nautas peregrinos a nobis conductos subtrahere conentur; hoc *profecto* grave esset, si nos, cum inquilinis *nostris* naves conscendentes, ipsis resistere non possemus. Jam vero cum hoc nobis adest, tum etiam, (quod est præcipuum,) navium gubernatores ex *nostris* civibus habemus, et alios ministros, et plures, et peritiores, quam reliqua omnis Græcia. Nec vero ob impendens periculum quisquam externorum militum in animum induxerit, et a patria *sua* exsulare, et cum minore simul *salutis ac victoriæ* spe propter majus paucorum dierum stipendium, quod ipsis dabitur, illos in bello gerendo juvare. Ac res quidem Peloponnesiorum tales, *et saltem his* similes esse videntur: at nostræ, cum vitiis, illis, quæ in ipsis reprehendi, carere, tum etiam alia *commoda* longe majora habere *videntur*. Quod si pedestribus copiis nostrum agrum in-

ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσούμεθα. καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται, Πελοποννήσου [k] τε μέρος [l] τὶ τμηθῆναι, καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν. οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἕξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεί· ἡμῖν δέ ἐστι γῆ πολλή, καὶ ἐν νήσοις, καὶ κατ' ἤπειρον. μέγα γὰρ τὸ τῆς [m] θαλάσσης κράτος. σκέψασθε δέ· [n] εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας, τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν, καὶ [o] Πελοποννησίοις, ὑπὲρ αὐτῶν [p] ὀργισθέντας, πολλῷ [q] πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι. (κρατήσαντές [r] τε γάρ, αὖθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἢν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται. οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι [s] μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν.) [t] τήν τε ὀλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωμάτων· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες [u] ταῦτα κτῶνται. [x] καὶ εἰ ᾤμην πείσειν, ὑμᾶς αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας ἐκέλευον [y] αὐτὰ

[k] Τε deest *Reg. Cass.* Aug. [l] Τὶ non habet *Dan.* [m] Θαλάττης *Ar. C. Gr. Dan.* [n] Εἰ μὲν γὰρ *Cl. Cass.* Aug. [o] Πελοποννησίους *C. Ald. Bas. Gr.* et a prima manu *Cass.*, in quo corrector abrasa parte literæ υ deinde fecerat Πελοποννησίοις. In Aug. Πελοποννησίους. [p] Ὀργισθεῖσι *Cl.* in *marg.* [q] Πλέοσι *Dan.* [r] Τέ om. *Cl. Gr.* [s] Μὴ ἱκανῶν ὄντων ἡμῶν *Ar.* Μὴ οὐχ ἱκανῶν *Cl.* [t] Τήν τε γὰρ ὀλόφ. *Reg.* [u] Τάδε κτῶνται *Ar. C. Dan.* Mosqu. [x] Non male fortasse et ita interpungeretur, καὶ εἰ ᾤμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας etc. *Steph.* Πείσειν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξελθ. *Gr.* In Aug. quoque nulla interpunctio post πείσειν. [y] Αὐτὴν *Ar.* Mosqu.

vaserint, nos *vicissim* in illorum *agrum* incursiones classe faciemus. Hic vero jactura non erit æqualis, si Peloponnesi aliqua pars *a nobis*, et tota Attica *ab illis* vastetur. Illi enim nullum alium agrum habebunt, quem alterius, *qui vastatus fuerit*, loco sine prœlio occupent. Nobis vero et in insulis et in continente amplus est ager. Magna enim res est maris imperium. Considerate autem *id, quod dico:* si enim insulas incoleremus, quinam minus essent expugnabiles? Nunc autem oportet nos, quam proxime ad istam cogitationem accedentes, agrum quidem ac ædificia missa facere, at mare, urbemque præsidiis tueri, neque ipsorum causa, *si vastentur*, iratos, cum Peloponnesiis, qui sunt longe plures, prœlio dimicare. (Nam si *eos* vincamus, rursus cum non inferiore numero confligemus; et, si quam cladem accipiamus, sociorum quoque auxilia, unde nostrum robur pendet, præterea *nobis* perierint: nec enim quiescent, *nec in officio fideque permanebunt*, si nos bellum ipsis inferre nequeamus:) nec villas, et agros, sed hominum corpora deplorare *oportet:* non enim res istæ viros, at viri res istas parant, *et possident.* Et si existimarem, me *vobis hoc* persuasurum, suaderem, ut vos ipsi ex urbe exeuntes has res vastaretis, et Peloponne-

δῃῶσαι, καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις, ὅτι τούτων γε ἕνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε.

ρμδʹ. "Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἢν ἐθέλητε ἀρχήν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες, καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι. μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας, ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. [z] ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ [a] τούτοις ἀποκρινάμενοι, ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾷ καὶ λιμέσι [b] χρῆσθαι, ἢν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, [c] μήτε ἡμῶν, μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων. οὔτε γὰρ ἐκεῖνο [d] κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς, οὔτε τόδε. [e] τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, [f] εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα· καὶ ὅταν κἀκεῖνοι [g] ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι, μὴ σφίσι (τοῖς Λακεδαιμονίοις) ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, [h] ἀλλὰ αὐτοῖς ἑκάστοις, ὡς βούλονται. δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν [i] δοῦναι κατὰ τὰς ξυνθήκας. πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυ-

[z] Ἀλλὰ ἐκεῖνα *Gr.* [a] Scribi etiam possit τούτους, ut referatur ad ἀποπέμψωμεν· alioqui cum hoc verbo subaudiendus hic accusativus fuerit. *Steph.* [b] Χρήσασθαι *Ar. C. Dan.* Paullo ante ἀγοραῖς *Gr.* [c] Μήτε ἡμῶν desunt, *Cass.* manus recent. in *marg.* scripsit. [d] Κωλύειν *Ar. C.* Κωλύει legit *Dion. Halic.* sed non adjiciens voculam ἐν. vult autem κωλύει pro κωλύεται dictum esse. *Steph.* [e] Τάς τε πόλεις *Reg. Cass. Gr.* Bas. Aug. [f] Εἰ δὲ καὶ *Dan.* Mox in Mosqu. pro ἀποδῶσι, est ἐπιδῶσι, sed in marg. est ἀποδῶσι. [g] Ταῖς αὐτῶν *Cl. Gr. Reg. Cass.* In Aug. paullo ante ὅτ' ἄν, it. αὐτῶν. [h] Ἀλλ' αὐτοῖς *Ar. C. Dan.* [i] Ἀποδοῦναι *Marg.*

siis demonstraretis, vos harum rerum causa imperata non facturos.

144. "Quanquam et alia multa prætcrea habeo, quæ mihi magnam victoriæ spem afferunt, si modo uno eodemque tempore vestrum imperium propagare, dum bellum geretis, et pericula voluntaria *periculis necessariis* addere nolitis: nam domestica nostrorum civium peccata magis metuo, quam adversariorum consilia. Verum quænam illa sint, planum fiet etiam alias, dum bellum ipsum geretur. Jam vero *Legatos* istos cum hoc responso dimittamus: Nos Megarensibus quidem esse permissuros usum mercatuum, et portuum; si ipsi Lacedæmonii nobis, sociisque nostris, qui sumus peregrini, suæ civitatis usum permittant: nam neque illud, neque hoc in fœderibus prohibetur. Præterea nos etiam permissuros, ut *Græcæ* civitates liberæ, suisque legibus vivant; si modo liberas, suisque legibus viventes *tunc* habebamus, quum fœdus est initum: et si ipsi quoque civitatibus, quas in sua ditione habent, *pristinam libertatem* reddant, ita ut in suis rebuspublicis administrandis ad ipsorum Lacedæmoniorum mores ac instituta sese accommodare non cogantur; sed suo quæque arbitratu vivant. Dicamus etiam, nos ex fœderum pactis ad judicium subeundum paratos esse: nec belli initium

νέμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν· ἢν δὲ ἑκούσιοι μᾶλλον δεχώμεθα, ἧσσον [k] ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἕξομεν· ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγισται τιμαὶ [l] περιγίγνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν, ὑποστάντες Μήδους, καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὁρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα [m] ἐκλείποντες, γνώμῃ τε [n] πλείονι ἢ τύχῃ, καὶ τόλμῃ [o] μείζονι ἢ δυνάμει, τόν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο, καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τούς τε ἐχθροὺς [p] παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι, καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.

ρμε'. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. [q] οἱ δ' Ἀθηναῖοι, νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν, ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε. καὶ τοῖς [r] τε Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο, τῇ ἐκείνου γνώμῃ, [s] καθ' ἕκαστά τε ὡς ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν, δίκῃ δὲ κατὰ [t] τὰς ξυνθήκας ἕτοιμοι εἶναι διαλύεσθαι

[k] Ἐγκεισομένη, et alia manu supra emendatum μένους *Dan.* [l] Περιγίνονται *Ar. C. Gr.* [m] Ἐκλιπόντες *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. et Mosqu. [n] Πλέονι *Ar. C.* In ed. Bas. γνώμῃ δὲ, in cod. Bas. τί. In cod. Mosqu. quoque πλέον. [o] Μεῖζον *Ar.* ἢ δυνάμει desiderantur in *Gr.* manus alia deinde inter τόλμῃ et μείζονι adscripsit. [p] Τρόπῳ παντὶ *Ar. C. Dan.* [q] Οἱ δὲ Ἀθην. *Reg. Cass. Gr.* Aug. [r] Τε deest *Ar. C.* om. etiam *Cl.* ut et in fin. vers. abest quoque hic a *Dan.* et *Gr.* [s] Καθέκαστά τε *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Cass.* [t] Τὰς deest *Gr.*

nos facturos, at ab ipsis illatum propulsaturos. Hæc enim responsa sunt simul et justa et ex dignitate hujus Reipublicæ. Sciendum autem est, bellum necessario gerendum esse; quod si nostra sponte potius, *quam necessitate compulsi*, bellum suscipiamus, adversarios minus infestos habebimus; sciendum etiam, ex maximis periculis cum ad Rempublicam, tum etiam ad homines privatos, maximos honores redundare. Itaque majores nostri, quum Medos sustinuerunt; quamvis a tantis nequaquam initiis orsi et progressi sunt, sed etiam res, quas possidebant, reliquerunt, *tamen* consilio potius, quam fortunæ opibus, et confidentia majore, quam potentia, cum ipsum barbarum repulerunt, tum etiam imperium ad tantam amplitudinem provexerunt. A quibus degenerare non debemus: sed hostes omni ratione ulcisci; operamque dare, ut hoc *imperium* non diminutum posteris tradamus.

145. Atque Pericles quidem hæc dixit. Athenienses vero, quod sibi consilium optimum ab illo dari censuissent, in ipsius sententiam decretum fecerunt; et de illius consilio Lacedæmoniis responderunt, cum singulatim, ut ille monuerat, tum etiam generatim, se nihil ipsorum jussu facturos, sed se ex fœderum pactis ad judicium subeundum, et in

περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν [u] ἐπ᾽ οἴκου, καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο.

ρμϛ´. Αἰτίαι [x] δὲ αὗται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Κερκύρᾳ· ἐπεμίγνυντο [y] δὲ ὅμως ἐν αὐταῖς, καὶ παρ᾽ ἀλλήλους ἐφοίτων, ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὔ. σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν, καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

[u] Ἐπ᾽ οἴκου pro ἐπ᾽ οἶκον Attica constructione, quæ *Thucydidi* familiaris: de qua vide *Stephani* Appendicem ad scripta de Dial. Att. p. 123. [x] Δὴ malit *Steph.* quod hæc conclusioni apta videatur, et ab ipso etiam *Thucydide* alicubi huic rei adhibeatur. [y] Δ᾽ ὅμως, et mox ἀνυπόπτως δ᾽ οὔ. *Gr.*

eo de controversiis pari jure, parique conditione disceptandum paratos esse. Atque illi quidem domum redierunt, nec ullam legationem amplius postea miserunt.

146. Hæ igitur querelæ et discordiæ inter utrosque ante hoc bellum exstiterunt, statim ex rebus ad Epidamnum et Corcyram gestis ortæ. Veruntamen dum hæ *discordiæ* inter illos adhuc essent, commercia inter se habebant, et alteri ad alteros ibant sine caduceatore quidem, sed non etiam sine suspicione. Nam ea, quæ fiebant, erant fœderum perturbatio, et belli materia.

[a]ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΟΛΟΡΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

EPITOME LIBRI II.

Thebani, qui noctu per proditionem occupaverant Platæam, ab oppidanis partim occisi, partim capti sunt. Cap. VI. *Quo facto, ruptis aperte fœderibus, utrimque ab Atheniensibus et Peloponnesiis summa vi bellum parari cœptum est. Cum priores Peloponnesii, duce Archidamo rege Lacedæmoniorum, Atticam invasissent: Pericles, Athenienses ad bellum sustinendum exhortatus, inter cætera reipublicæ agros suos donavit, rogavitque Athenienses, si forte eos non læderet hostis, uti ob eam rem nullam de ipso conciperent suspicionem.* XIII. *Peloponnesii Acharnas usque populabundi pervenerunt, magna cum indignatione plebis in Periclem, exire contra hostes prohibentem.* XXII. *Atheniensium equites in Phrygiis fugati sunt. Ipsi cum in aciem non prodirent, Peloponnesii domum reverterunt.* XXIII. *Æginetis, ab Atheniensibus pulsis, Lacedæmonii agros dederunt.* XXVII. *Sol defecit.* XXVIII. *Athenienses societatem cum Sitalce Thraciæ rege junxerunt.* XXIX. *Ea hyeme exequias bello cæsis fecerunt: quos Pericles princeps civitatis laudavit.* XXXIV. *Sequente anno Peloponnesii iterum Atticam ingressi, posteaquam sævissima Athenas pestis invasit: ipsi perpopulato omni agro domum se receperunt.* XLVII. LVII. *Legatos Peloponnesiorum, ad Persarum euntes regem, Athenienses in Thracia interceptos necarunt.* LXVII. *Potidææ ad hæc deditio et Platææ oppugnatio describuntur.* LXX. LXXV.

ΑΡΧΕΤΑΙ δὲ ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, καὶ τῶν ἑκατέροις ξυμμάχων· (ἐν ᾧ

Bell. Pelop. an. I. Olymp. 87 $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32 $\frac{3}{4}$. Maii 7.

[a] Θουκυδίδου ἱστοριῶν ξυγγραφῆς βιβλίον δεύτερον *Ar.* Titulo caret *alter Codex.* Θουκυδίδου ξυγγραφῆς τὸ δεύτερον *Cl.* Θουκυδίδου β'. Bas. Θουκυδίδου ξυγγραφῆς δευτέρας *Ald. Bas.* Θουκυδίδου ξυγγραφῆς δευτέρα *Flor.* Θουκυδίδου τοῦ Ὀλόρου ξυγγραφῆς τὸ δεύτερον *Editi reliqui* in hoc Libro et seqq. Videsis *Annott.* Θουκυδίδου ξυγγραφῆς δεύτερον *Reg.* Θουκυδίδου ξυγγραφῆς β'. Aug. *Cass.* Θουκυδίδου συγγραφῆς βιβλίον δεύτερον *Vasc.* A *Dan.* et *Gr.* abest Inscriptio.

HINC igitur initium belli, inter Athenienses et Peloponnesios ac utrorumque socios gesti, jam ducitur: in quo nullis inter se commerciis

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 323¾.

οὔτε ἐπεμίγνυντο ἔτι [b] ἀκηρυκτεὶ παρ' ἀλλήλους, καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν.) [c] γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.

β'. [d] Τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα ἔτη ἐνέμειναν [e] αἱ τριακοντέτεις σπονδαὶ, αἳ ἐγένοντο [f] μετ' Εὐβοίας ἅλωσιν· τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει, ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἄργει τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης, καὶ Αἰνησίου Ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ, καὶ Πυθοδώρου ἔτι δύο μῆνας Ἄρχοντος Ἀθηναίοις, [g] μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην, μηνὶ ἕκτῳ, καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων (ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν Βοιωταρχοῦντες, [h] Πυθάγγελός τε ὁ [i] Φυλίδου, καὶ [k] Διέμπορος ὁ Ὀνητορίδου) ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὖσαν Ἀθηναίων ξυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέῳξαν τὰς πύλας [l] Πλαταιέων [m] ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι, ἰδίας ἕνεκα δυνάμεως, ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους διαφθεῖραι, καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι. ἔπραξαν δὲ ταῦτα δι'

[b] Etiamsi parvo intervallo præcedat ἀκηρύκτως (est enim in præcedentis libri fine) suspectum tamen nobis esse non debet hoc ἀκηρυκτεί· cum et alia adverbia sint, quæ hac quoque terminatione efferuntur. *Steph.* [c] Καὶ γέγραπται ἑξῆς *Ar. C. Dan.* Γέγραπται δ' ἑξῆς *Gr.* [d] Τέσσαρα γὰρ καὶ δέκα μὲν ἔτη *Ar. C.* Τέσσαρα καὶ δέκα μ. ἔ. *Dan.* [e] Αἱ deest *Ar. C. Dan.* [f] Μετὰ Εὐβοίας *Reg. Cass. Gr.* Aug. Mosqu. [g] Μετὰ δὲ τὴν *Gr.* Ἀθηναίοις δὲ μετὰ τὴν Bas. [h] Πυθάγγελλος *Gr.* [i] Φυλείδου *Ar. C. Cass.* Aug. Φιλίδου *Gr.* [k] Διέμπορος ὁ Νητορίδου *Ar. C.*, mox εἰσῆθον in Mosqu. [l] Πλαταιῶν *Cl. Cass.* Aug. Sed a man. rec. corr. Πλαταιέων. [m] Vocabulum ἄνδρες non agnoscunt *Ar. C. Dan.*

amplius sine caduceatore miscebantur; et ex quo id semel susceperunt, id etiam continenter gesserunt. Scriptum autem est ordine, prout singula quæque æstate atque hyeme sunt acta.

2. Nam tricennalia fœdera, quæ post captam Eubœam inita fuerunt, quatuordecim quidem annos duraverunt: sed quintodecimo anno, cum Chrysis sacerdos duodequinquagesimum sacerdotii annum Argis ageret, et Ænesias Spartæ Ephorus esset, et Pythodoro, qui tunc Athenis Archon erat, duo præterea menses ad integrum Magistratus anni tempus absolvendum adhuc superessent, sexto mense a pugna ad Potidæam commissa, statim ineunte vere, Thebanorum quidam paulo plures trecentis (ipsis vero præerant Pythangelus Phylidæ, et Diemporus Onetoridæ *filius*, qui *tunc* apud Bœotos summum Magistratum gerebant) circa primum somnum cum armis Platæam Bœotiæ *urbem*, Atheniensium sociam, ingressi sunt. Illos autem *in urbem* induxerunt, et portas *illis* aperuerunt quidam Platæenses, Nauclides, et qui ejusdem factionis erant; qui, ut privatam potentiam sibi pararent, cives sibi inimicos de medio tollere, urbemque Thebanis adjungere volebant. Hæc autem egerunt

Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου. προϊδόντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι, ὅτι [n] ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἠβούλοντο τὴν Πλάταιαν, ἀεὶ σφίσι διάφορον οὖσαν, ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε, καὶ τοῦ πολέμου [o] μήπω φανεροῦ [p] καθεστῶτος, προκαταλαβεῖν. ᾗ καὶ ῥᾷον ἔλαθον [q] ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας. θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα, τοῖς μὲν [r] ἐπαγομένοις οὐκ ἐπείθοντο, [s] ὥστ' εὐθὺς ἔργου ἔχεσθαι, καὶ ἰέναι [t] ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν· [u] γνώμην δὲ ἐποιοῦντο, κηρύγμασί [x] τε χρήσασθαι ἐπιτηδείοις, καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν τὴν πόλιν ἀγαγεῖν· (καὶ ἀνεῖπεν ὁ κήρυξ, εἴτις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν, τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα) νομίζοντες σφίσι ῥᾳδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ προσχωρήσειν τὴν πόλιν.

Bell. Pelop. an. I. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

γ'. Οἱ δὲ [y] Πλαταιῆς, ὡς ᾔσθοντο ἔνδον [z] τε ὄντας

[n] Ἔσεται *Gr.* Pro γὰρ paullo ante est δὲ in Mosqu. [o] Μήπω φανερῶς *Marg.* Μήπου φανερῶς *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Μήπως malit *Steph.*, imo ne admitti quidem alteras illas voculas ullo modo posse existimat, nisi eandem significationem accipiant. Addit *Steph. quod præter morem fuerit.* Nec *alteras illas voculas*, sed *alteram illam voculam* dicit, nempe μήπου. Nam ita scribit in principio hujus adnotationis: *non tam placet hic μήπου, quam μήπως· imo vero ne—accipiat.* [p] Καθεστηκότος *Marg.* Bas. *Cam.* [q] Εἰσελθόντες, et paullo infra εἰσεληλυθῆναι *Ar. C.* [r] Ἐπαγαγομένοις *Marg. Cam.* Si ἐπαγομένοις scribas, (inquit *Steph.*) eo præteritum tempus, non minus quam altero illo participio, significabitur. Ἐπειγομένοις *Dan.* Aug. ἐπαγομένοις, sed manus recentior corr. ἐπαγαγομένοις. Mox pro ἔχεσθαι in Mosqu. est ἄρχεσθαι. [s] Ὥστε *Ar. C. Dan.* [t] Ἐπὶ τὰς *Ar. C. Dan.* In *Reg.* manus rec. ἐπὶ super ἐς scripserat. [u] Γνώμην τε ἐπ. *Reg.* [x] Τε om. *Cl.* [y] Πλαταιεῖς *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Aug. [z] Τε deest *Ar. C. Dan.*

per Eurymachum Leontiadæ *filium*, virum Thebanorum potentissimum. Thebani enim, cum bellum fore præviderent, Platæam, quæ simultates secum semper gerebat, in pace, belloque nondum palam moto, intercipere volebant. Quamobrem etiam *isti* facilius, clam ingressi sunt, nulla dum posita custodia; * armisque in foro positis, illis quidem, a quibus *in urbem* inducti fuerant, morem non gesserunt, ita ut statim rem aggrederentur, et in inimicorum ædes ingrederentur; sed decreverant et amicis edictis, præconis voce promulgatis uti, et civitatem potius ad compositionem et amicitiam adducere. Quare præco edixit, si quis ex patriis Bœotorum institutis eandem belli societatem sequi vellet, apud ipsos arma poneret, *armisque sumtis se cum ipsis conjungeret:* civitatem hoc modo sibi facile adjunctum iri sperantes.

3. Platæenses vero, cum Thebanos et intus esse, et urbem repente, *præ-*

* De interpretatione verborum θέμενοι τὰ ὅπλα vide *Annot.* HUDS.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

τοὺς Θηβαίους, καὶ ἐξαπιναίως κατειλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες, καὶ νομίσαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι (οὐ γὰρ ἑώρων ἐν τῇ νυκτὶ) πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν, καὶ [a] τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον· ἄλλως τε, καὶ ἐπειδὴ ἐς οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πράσσοντες δέ πως ταῦτα [b] κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας, καὶ ἐνόμισαν, ἐπιθέμενοι, ῥαδίως [c] κρατῆσαι. τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιέων οὐ [d] βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι. καὶ ξυνελέγοντο, διορύσσοντες τοὺς κοινοὺς τοίχους, παρ' ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὦσιν ἰόντες· ἁμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς [e] καθίστασαν, [f] ἵν' ἀντὶ τείχους ᾖ. καὶ τἄλλα ἐξήρτυον, ᾗ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ, [g] ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν, ἕτοιμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον, ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς· ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὖσι [h] προσφέρωνται, καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου [i] γίγνωνται, ἀλλ' ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες, ἥσσους

[a] Articulum τοὺς non agnoscunt *Ar. C. Gr. Dan.* [b] Κατινόησαν τοὺς Θηβαίους οὐ πολλοὺς ὄντας *Marg.* Τοὺς deest *Gr.* [c] Illud κρατῆσαι in κρατήσειν mutandum censet *Steph.*, nisi dicendum hic sit, particulam ἂν adjici debere potius, quam subaudiri. Ῥαδίως ἂν κρατῆσαι Bas. in marg. [d] Βουλομένοις *Cl.* in margine. [e] Καθίστασαν *Dan.* et ex emendat. *Gr.* [f] Ἵνα ἀντὶ τοῦ τείχους ᾖ *Ar. C.* De vocabulo ᾖ vide *Annot. Huds.* Τοῦ addit etiam *Dan.* [g] Ὡς deest *Ar. C.* [h] Προσφέροιντο *Ar. C. Ald. Bas. Dan.* Mox σφίσι *Gr.* προσφέρωνται Bas. [i] Γίγνοιντο *Ar.* Mosqu. et Marg. Ald. Vin.

ter omnem exspectationem, ab illis occupatam sensissent, perterriti, et suspicati longe plures ingressos esse, (nec enim per noctis caliginem *eos* cernere poterant,) ad compositionem venerunt, et, conditionibus acceptis, quieverunt: præsertim cum *hostes* nihil novi in quemquam molirentur. At dum hæc agerent, quodammodo animadverterunt, non multos esse Thebanos, et, si *illos* invaderent, *a se* facile superari posse existimarunt. Nam Platæensis populus ab Atheniensibus deficiebat invitus. Rem igitur tentandam esse censuit. Quamobrem inter se coibant, suffossis communibus *ædium* parietibus, ne, dum per vias commearent, se proderent, *et ab hoste conspicerentur;* plaustraque sine jumentis in viis statuebant, ut muri loco essent; et cætera parabant, prout quidque rebus præsentibus utile fore videbatur. Postquam autem res *omnes, ad hostes invadendum necessariæ,* pro facultate *jam* paratæ fuerunt, tempore, quo nox adhuc erat, et ipso diluculi adventu observato, ex ædibus egressi in ipsos invaserunt: ne in luce cum illis confidentioribus congrederentur, atque ita hostes pari *et æqua* conditione secum certarent: sed nocturnis tene-

ὦσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς [k] κατὰ τὴν πόλιν. [l] προσέβαλλόν τε εὐθὺς, καὶ ἐς χεῖρας ᾔεσαν [m] κατὰ τάχος.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U.C. Varr. 32 ¾.

δ'. [n] Οἱ δ' ὡς ἔγνωσαν [o] ἐξηπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς, καὶ τὰς προσβολὰς, ᾗ προσπίπτοιεν, ἀπεωθοῦντο. καὶ δὶς μὲν ἢ τρὶς ἀπεκρούσαντο, ἔπειτα πολλῷ θορύβῳ, [p] αὐτῶν τε προσβαλόντων, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα [q] ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων, λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν, καὶ τραπόμενοι, [r] ἔφυγον διὰ τῆς πόλεως, ἄπειροι μὲν ὄντες οἱ πλείους, ἐν [s] σκότῳ [t] καὶ πηλῷ, τῶν διόδων, ᾗ χρὴ σωθῆναι, (καὶ γὰρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν) ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας, τοῦ μὴ ἐκφεύγειν· ὥστε διεφθείροντο [u] οἱ πολλοί. [x] τῶν δὲ Πλαταιέων τὶς τὰς πύλας, ᾗ ἐσῆλθον, καὶ αἵπερ ἦσαν [y] ἀνεῳγμέναι μόναι,

[k] Κατὰ πόλιν *Ar. C. Reg. Dan.* [l] Προσεβάλλοντο δ' εὐθὺς *Cl.* Προσέβαλόν τε εὐθὺς *Reg. Schol.* [m] Κατατάχος passim fere *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg.* [n] Οἵδ' ὡς *Ar. C.* [o] Ἠπατημένοι *Cl. Reg. Cass.* Aug. *Gr.* Sed in hoc deinde adscriptum erat ἐξ. [p] Αὐτῶν προσβαλλόντων *Reg.* Mox ἱκετῶν pro οἰκετῶν *Gr.* [q] Ἀπὸ τῶν οἰκιῶν desunt *Ar. C. Dan.* [r] Ἔφευγον *Marg. Ar. C.* [s] Σκότει *Cl.* et *Æneas* Tact. Cap. II. [t] Καὶ πολλῷ πηλῷ *Ar.* [u] Legitur et πολλοὶ sine articulo, teste *Steph.*, quod aliud quiddam sonat, quam οἱ πολλοί. [x] Τῶν τε Πλατ. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Mosqu. [y] Ita *Cam.* et *Cod. vet. Stephani.* Μόναι ἀνεωγμέναι *Marg. Ar. C.* Μόναι non agnoscunt *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Sed verisimile est (inquit *Steph.*) soni vicinitatem, quæ est inter μόναι et μέναι (quæ sunt extremæ participii ἀνεωγμέναι syllabæ) fecisse, ut nomen illud intercideret. Μόναι ἀνεῳγμέναι *Dan.* in Mosqu. μόναι ἔκλεισε.

bris magis perterrefacti, suo usu, et peritia, quam urbis locorum habebant, inferiores essent. Itaque statim *eos* invaserunt, et ad manus celeriter venerunt.

4. Illi vero, ubi cognoverunt se opinione deceptos, inter se ipsos conglobabantur, et hostium impressionem, qua irruebant, propulsabant; eosque bis terve repulerunt: sed postea, cum et ipsi magno strepitu irruerent, et mulieres atque domestici simul ex ædibus clamores et ululatus ederent, eosque lapidibus et tegulis peterent, simul etiam cum illa nocte magna pluvia ingruisset, territi fuerunt, et dantes terga per urbem fugere cœperunt, licet *eorum* plerique in tenebris et cœno ignari essent viarum, qua transire, servarique possent, (nam sub ipsum mensis finem hæc acciderunt, quæ tunc gesta sunt) et hostes insequentes haberent *viarum* peritos, ita ut effugere non possent. Quamobrem *eorum* plerique perierunt. Quidam autem Platæensium *urbis* portas, qua *hostes* intrarant, et quæ solæ apertæ erant, jaculi spiculo pessuli loco usus, et in vectis seram injecto clausit, ita ut ne

Bell. Pelop. an. I. Olymp. 87 ½. U.C. Varr. 32 ¾.

ἔκλεισε, στυρακίῳ ἀκοντίου ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλόν· ὥστε [z] μηδὲ ταύτῃ [a] ἔτι ἔξοδον εἶναι. [b] διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν, οἱ μέν τινες αὐτῶν, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες, ἔῤῥιψαν ἐς τὸ ἔξω [c] σφᾶς αὐτοὺς, καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους· οἱ δὲ, κατὰ πύλας ἐρήμους, γυναικὸς δούσης πέλεκυν, [d] λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλὸν, ἐξῆλθον οὐ πολλοί. αἴσθησις γὰρ ταχεῖα ἐπεγένετο. ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως [e] σποράδην ἀπώλλυντο. τὸ δὲ πλεῖστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν [f] ξυνεστραμμένον, ἐσπίπτουσιν ἐς οἴκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους, καὶ [g] αἱ θύραι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, οἰόμενοι πύλας τὰς [h] θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι, καὶ ἄντικρυς δίοδον [i] ἐς τὸ ἔξω. [k] ὁρῶντες αὐτοὺς δὲ οἱ Πλαταιεῖς ἀπειλημμένους, ἐβουλεύοντο [l] εἴτε κατακαύσουσιν, [m] ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἴκημα, [n] εἴτε τι ἄλλο χρήσονται. τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ [o] ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων περιῆσαν, κατὰ τὴν πόλιν πλανώμε-

[z] Μὴ δὲ *Cass.* Mosqu. [a] Ἔξοδον ἔτι εἶναι *Ar. C. Dan.* ἔτι deest in Mosqu. [b] Διωκόμενοι τε *Cl. Gr. Cass.* Mosqu. Κατὰ πόλιν *Reg.* τὴν additum est manu rec. [c] Σφᾶς αὐτοὺς καὶ διεφθείρησαν *Cass.* [d] Λαβόντες *Reg.* [e] Σποράδες *Marg.* Eundem utraque lectio sensum efficit, eodemque alibi modo utraque invenitur. Σποράδην ἀπώλυντο *Reg. Gr.* Marg. Ald. Vin. ἀπώλοντο. [f] Ita ex emendat. supra scripta *Gr.* a prima manu διεστραμμένοι. In cod. Bas. ξυνεσταμένον ex emend. [g] Αἱ πλησίον θύραι ἔτυχον ἀνεῳγμέναι αὐτοῦ *Marg.* Illud πλησίον perperam additum existimat *Steph.* Αἱ πλησίον θύραι *Cl. Gr. Reg.* Bas. Aug. Mosqu. Mox in Mosqu. pro ἔτυχον est ἐτύγχανον. πλησίον in *Cass.* linea subducta notatum erat. [h] Θύρας εἶναι οἰκήματος *Ar. C. Dan.* [i] Εἰς *Reg.* [k] Ὁρῶντες δὲ οἱ Πλαταιεῖς *Reg.* Ὁρῶντες δὲ οἱ Πλαταιεῖς αὐτοὺς *Cass. Gr.* Bas. Aug. [l] Εἴτε καὶ κακαύσουσιν *Ar. C.* Εἴτε κατακαύσωσιν *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. et paullo infra χρήσωνται *Steph.* 1. Sed scripturam (quam textu exhibuimus) tutiorem esse postea existimat *Steph.* sequutus auctoritatem sui *Cod. vet.* Εἴτε καὶ κατακαύσουσι *Dan.* Εἴτε κατακαύσωσιν *Reg. Gr.* Εἴτε κατακαύσουσι *Cass.* [m] Ὥσπερ ἔχοντες *Ar.* [n] Εἴτε ὅ, τι ἄλλο *Ar. C.* ἤ τέ τι ἄλλο *Dan.* εἴτε ὅτι ἄλλο *Cass.* Aug. sed a manu rec. antea enim scr. εἴτε τι. Χρήσωνται *Gr.* [o] Ὅσοι deest *C.*

hac quidem exitus pateret. Cum autem illos hostis persequeretur per urbem, quidam ex ipsis muros conscenderunt, et se ipsos foras dejecerunt, ac plerique interierunt. Alii vero per portas desertas, cum mulier quædam securim *ipsis* dedisset, clam, et effracto vecte, non multi exiverunt. Nam cito rescitum est. Alii vero per urbem passim trucidabantur. Maxima tamen pars, et præcipue, qui conglobati erant, irruperunt in magnum ædificium, quod erat muro contiguum, cujus fores erant apertæ, existimantes has hujus ædificii fores esse *urbis* portas, et plane illam viam extra ferre. Platæenses vero, postquam eos conclusos viderunt, deliberare cœperunt, utrum eos, ita ut erant, incenso illo ædificio, concremarent, an aliud aliquod pœnæ genus in illos statuerent. Tandem vero et hi et cæteri Thebani, qui supererant, per urbem vagan-

νοι, ξυνέβησαν τοῖς Πλαταιεῦσι [p] σφᾶς τε αὐτοὺς παραδοῦναι καὶ τὰ ὅπλα, χρήσασθαι ὅ, τι ἂν βούλωνται. [q] οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράγεσαν. Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

ε'. [r] Οἱ δὲ ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει [s] ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέσθαι πανστρατιᾷ, εἴτι ἄρα μὴ [t] προχωροίη τοῖς [u] ἐσεληλυθόσι, τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων, ἐπεβοήθουν. ἀπέχει [x] δ' ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον [y] τῆς νυκτὸς, [z] ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς ἐλθεῖν. ὁ γὰρ Ἀσωπὸς [ποταμὸς] ἐῤῥύη μέγας, καὶ οὐ ῥᾳδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ, καὶ τὸν ποταμὸν [a] μόγις διαβάντες, ὕστερον παρεγένοντο, ἤδη τῶν ἀνδρῶν, τῶν μὲν, διεφθαρμένων, τῶν δὲ, ζώντων ἐχομένων. ὡς δ' ᾔσθοντο οἱ Θηβαῖοι τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιέων. ἦσαν γὰρ καὶ ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγροὺς, καὶ κατασκευὴ, [b] οἷα ἀπροσδοκήτου κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου. [c] ἠβούλοντο γὰρ σφίσιν, εἴ τινα λάβοιεν, ὑπάρχειν [d] ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἢν ἄρα τύχωσι τινὲς

[p] Παραδοῦναι σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα *Ar. C.* et *Dan.*, nisi quod omittit τὰ ante ὅπλα. Παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς κ. τ. ὁ. *Reg. Cass. Gr.* In Aug. παραδοῦναι σφᾶς αὐτοὺς, sic etiam in Bas. et Mosqu. pro ὅ, τι in Aug. est ὅτι, et *Cass.* σφὰς. [q] Οἱ μὲν οὖν *Ar.* [r] Οἱ δ' ἄλλοι *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Gr.* Aug. [s] Ἔτι om. *Cl.* [t] Προσχωροίη *Cl. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* Aug. [u] Ἐπεληλυθόσι *Ar. C. Dan.* [x] Δὲ ἡ *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* [y] Τῆς deest *Ar. Dan.* [z] Ἐποίησεν αὐτοὺς βραδυτέρους ἐλθεῖν *Ar. C. Dan.* [a] Μόλις *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [b] Οἷ, ἀπροσδ. *Dan.* [c] Ἠβούλοντο *Reg. Cass.* Aug. Olim ἐβούλοντο. Σφίσι *Gr.* [d] Ἀντὶ τοῦ ἔνδον *Ar. C.*

tes, sese et arma Platæensibus ea conditione dediderunt, ut quicquid illis visum fuerit, statuerent. Qui igitur Platææ erant, hunc rerum exitum habuerunt.

5. Cæteri vero Thebani, quos, antequam nox abiret, et dies clara illucesceret, cum omnibus copiis adesse oportuerat, siquid forte minus succederet illis, qui urbem intrarant, cum ipsis in ipso itinere nuntius de rebus gestis allatus fuisset, *suis* suppetias veniebant. Platæa autem a Thebis septuaginta stadia abest, et aqua, quæ illa nocte cœlitus deciderat, effecerat, ut iter tardius conficerent. Asopus enim fluvius multus fluxerat, nec facile transiri poterat. Quare per pluviam iter facientes, fluvioque vix trajecto, sero venerunt, cum illorum milites partim quidem jam essent interfecti, partim vero vivi detinerentur. Postquam vero Thebani intellexerunt id, quod acciderat, Platæensibus, qui erant extra urbem, insidias struxerunt. Nam et homines in agris erant, et supellex, quippe quod hoc malum inopinatum pacis tempore contigisset. Volebant enim, si quem cepissent, eum sibi eorum loco esse, qui in urbe detinebantur, si qui modo

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διενοοῦντο. οἱ δὲ [e] Πλαταιῆς, ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν, ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι, καὶ δείσαντες περὶ [f] τοῖς ἔξω, [g] κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες, ὅτι [h] οὔτε τὰ πεποιημένα [i] ὁσίως δράσειαν, ἐν σπονδαῖς σφῶν [k] πειραθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν. εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς [l] ἔχουσι ζῶντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς, ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι, καὶ ἐπομόσαι φασὶν αὐτούς· Πλαταιῆς δ' [m] οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας εὐθὺς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων, ἤν τι [n] ξυμβαίνωσι· καὶ ἐπομόσαι οὔ φασίν. [o] ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι, οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος [p] ἐσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες·

[e] Πλαταιεῖς *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* ut et paullo infra. *Reg. Cass. Gr.* Aug. Mosqu. et bis infra hac pag. Mox ὑποπτεύσαντες, ex emend. in cod. Bas. [f] Τῶν *Marg.* [g] Κήρυκας *Ar. C.* [h] Οὔτε deest *Dan.* In *Marg.* monetur post πεποιημένα inserendum esse οὐκ. [i] Ὅσια *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Dan.* [k] Πειράσαντες *Marg. Ar. C.* Lectio plane *Thucydidea:* libenter enim hoc in verbo activa voce pro passiva utitur: quod (ni fallitur *Steph.*) et ab *Eustathio* observatum fuit. *Dan.* [l] Ἔχωσι *Gr.* [m] Non aliter intelligendum est istud, quam si hic verborum ordo esset, Οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν εὐθύς. *Steph.* Δὲ οὐχ *Gr.* Εὐθὺς hic deest *Gr.* non v. 11. ut in *Addit. Hudsoni* adnotatum erat. In Bas. τοὺς ἄνδρας αὐτοῖς, a prima manu, τ. ἀ. εὐθὺς a correctore. [n] Ξυμβαίνωσιν *Cass.* [o] Ἐκ δ' οὖν τῆς *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* Aug. [p] Ἐσεκομίσαντο *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Vulgo εἰσεκομ.

vivi superessent, quos illi captos retinerent. Atque hi quidem hæc in animo habebant. Platæenses vero, cum illi adhuc consultarent, suspicati aliquid hujusmodi eventurum, solicitique de civibus, qui foris erant, caduceatorem ad Thebanos emiserunt, dicentes, eos neque pie fecisse ea, quæ fecerant, qui stante fœdere suam urbem occupare conati essent; ipsisque præceperunt, ut ab injuria et maleficio rerum, quæ foris erant, abstinerent. Alioqui dicebant, fore, ut ipsi quoque illorum milites interficerent, quos vivos haberent: sed si illi ex suo agro recederent, hos illis redderent. Thebani autem hæc dicunt, et illos hæc jurejurando confirmasse perhibent. Platæenses vero negant, se pollicitos fuisse, fore, ut statim captivos *ipsis* redderent: sed colloquio prius habito, si quam compositionem inter se facere potuissent. Negant autem se ullo jurejurando usos fuisse. Thebani igitur ex illorum finibus, nulla injuria facta, recesserunt. Platæenses vero, simul ac ex agris omnia *in urbem* comportarunt, confestim captivos interfecerunt: captivi autem erant numero centum et octo-

καὶ Εὐρύμαχος [q] εἷς αὐτῶν ἦν, πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. Bell. Pelop. an. 1.

ϛ'. Τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἔς τε τὰς Ἀθήνας ἄγγελον ἔπεμπον, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις· [r] τά τ' ἐν τῇ πόλει καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα, ᾗ ἐδόκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθὺς τὰ [s] παρὰ [t] τῶν Πλαταιέων γεγενημένα· καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες [u] αὐτοῖς εἰπεῖν [x] μηδὲν νεώτερον ποιεῖν περὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἄν τι καὶ αὐτοὶ βουλεύσωσι περὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς, ὅτι τεθνηκότες εἶεν. ἅμα γὰρ τῇ [y] ἐσόδῳ γιγνομένῃ τῶν Θηβαίων, ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῄει· ὁ δὲ δεύτερος, ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων· καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ᾔδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ Ἀθηναῖοι [z] ἐπέστελλον· ὁ δὲ κῆρυξ ἀφικόμενος εὗρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους· καὶ [a] μετὰ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι, στρατεύσαντες ἐς Πλάταιαν, σῖτόν τε ἐσήγαγον, καὶ φρου-

Olymp. 87 $\frac{1}{2}$. U.C. Varr. 32 $\frac{3}{4}$.

[q] Εἷς deest *Ar. C.* [r] Τά τε ἐν *Ar. C.* [s] Περὶ *Cass. Gr. Reg.* περὶ τῶν Πλαταιέων, a prima manu. Πλαταιαιῶν ex emend. in cod. Bas. in Aug. τὰ περὶ τῶν Πλαταιῶν. In Mosqu. quoque περὶ, it. marg. Ald. In *Reg.* manu recent. inter versus γρ. παρὰ. [t] Τῶν Πλαταιῶν *Cl. Gr. Cass.* [u] Αὐτοῖς om. *Cl. Cass.* αὐτοῖς deest quoque in Aug. Sed in marg. a manu ant. additum. [x] Μὴ δὲ *C.* [y] Εἰσόδῳ *Ar. C.* [z] Ἀπέστελλον *Ar. C.* atque ita scriptum fuisse suspicabantur *Steph.* et *Æ. Port.* Sic quoque *Dan.* [a] Μεταταῦτα *Ar. Ald. Flor. Bas. Reg.* Mox in Mosqu. pro φρουροὺς leg. φρουρὰν.

ginta, et ex illis unus erat Eurymachus, cum quo proditores *de urbe prodenda* egerant.

6. His autem peractis, Athenas nuntium miserunt, et militum a se cæsorum cadavera Thebanis per inducias reddiderunt; et res urbanas, pro præsenti rerum statu, arbitratu suo constituerunt. Rerum autem a Platæensibus gestarum nuntii statim ad Athenienses venerunt. Quare Bœotos, quotquot erant in Attica, protinus comprehenderunt; et præconem Platæam cum mandatis miserunt, ut ipsis denuntiaret, nequid novi statuerent in Thebanos, quos habebant, antequam et ipsi aliquid de illis statuissent: nondum enim illis nuntiatum fuerat, eos jam esse mortuos. Nam simul ac Thebani Platæam sunt ingressi, primus nuntius exierat: at secundus, illis jam victis et captis. Et Athenienses nihil eorum intellexerant, quæ postea contigerunt. Sic igitur Athenienses, rerum istarum prorsus ignari, *præconem eo* miserunt. Sed præco cum *Platæam* pervenisset, viros illos comperit interfectos. Postea autem Athenienses, cum exercitu Platæam

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 1/4. U. C. Varr. 32 3/4.

ρους ἐγκατέλιπον· τῶν τε ἀνθρώπων τοὺς ἀχρειοτάτους ξὺν γυναιξὶ καὶ [b] παισὶν ἐξεκόμισαν.

ζʹ. [c] Γεγενημένου δὲ τοῦ ἐν Πλαταιαῖς ἔργου, καὶ λελυμένων λαμπρῶς τῶν σπονδῶν, οἱ Ἀθηναῖοι [d] παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ [e] οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι [f] αὐτῶν, πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα, καὶ ἄλλοσε [g] ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴποθέν τινα ὠφέλειαν ἤλπιζον ἑκάτεροι προσλήψεσθαι· πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι, ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ [h] Λακεδαιμόνιοι μὲν, πρὸς ταῖς [i] αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ Ἰταλίας καὶ Σικελίας, τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις, ναῦς [k] ἐπετάχθησαν ποιεῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, [l] ὡς, ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν, πεντακοσίων νεῶν ἐσομένων· καὶ ἀργύριον ῥητὸν ἑτοιμάζειν, [m] τά τ' ἄλλα ἡσυχάζοντας, καὶ Ἀθηναίους δεχομένους μιᾷ νηῒ, ἕως ἂν ταῦτα παρασκευασθῇ. Ἀθηναῖοι δὲ τήν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν ἐξήταζον, καὶ ἐς τὰ [n] περὶ Πελοπόννησον μᾶλλον χω-

[b] Παισὶ *Gr.* [c] Γινομένου *Ar. C. Dan.* [d] Hæc tria verba vitio scriptorum omittuntur in *Codd. Ar. C.* et *Dan.* [e] Οἱ deest *Dan.* [f] Αὐτῶν deest *Ar. C. Dan.* Mox pro ἄλλοσε margo Ald. Vinar. habet ἄλλοθεν. [g] Πρὸς τοὺς *Ar. C. Dan.* Mox in Mosqu. ὁπόθεν. [h] Λακεδαιμόνιοι *Marg. Ar. C. Gr.* ex emendatione. Vide *Annott. Huds. Dan.* Mosqu. Vulgo Λακεδαιμονίοις. [i] Αὐτῶν *Gr.* ex emendatione; fuerat αὐτοῦ. [k] Ἐτάχθησαν *Ar.* [l] Ὥστε τὸν *C. Dan.* in quo alius superscripserat ὡς ἐς. [m] Τά τε ἄλλα *Ar. C.* Mosqu. [n] Περὶ deest *Gr.* pro eo inter versus scriptum est κατὰ.

profecti, et frumentum importarunt, et præsidium in urbe reliquerunt, et inutilissimos quosque cum fœminis ac pueris exportarunt.

7. Hac autem re Platæis gesta, et fœderibus aperte ruptis, Athenienses se ad bellum gerendum parare cœperunt. Lacedæmonii quoque, eorumque socii, se ad idem et ipsi parare cœperunt: et utrique legationes ad Regem et ad alios barbaros erant missuri, si quid auxilium alicunde se sibi adjuncturos sperabant: et societatem coibant cum civitatibus, quæ erant extra ipsorum imperium. Et Lacedæmonii quidem, præter illas, quas ibi in sua ditione habebant, *alias etiam* naves Italiæ et Siciliæ civitatibus, quæ ipsorum partes sequebantur, imperarunt, quas pro civitatum magnitudine conficerent, ita ut universarum numerus et summa esset quingentarum navium, quinetiam *illis imperarunt* * certam pecuniæ summam parare; cætera quiescentes, et Athenienses unica navi *venturos* recipientes, donec hæc *omnia* essent parata. Athenienses vero cum pristinos socios recensebant, tum etiam accuratius in loca circa

* Certam pecuniæ summam et res alias *ad bellum necessarias* parare; ita tamen, ut quiescerent, ac Athenienses unica navi reciperent, donec hæc omnia etc. *reddit Æ. Portus*, quasi locus hoc modo interpungeretur: τάτε ἄλλα, ἡσυχάζοντας, καὶ δεχομένους etc. HUDS.

ρία ἐπρεσβεύοντο, Κέρκυραν, καὶ Κεφαλληνίαν, καὶ Ἀκαρνᾶνας, καὶ Ζάκυνθον· ὁρῶντες, εἰ σφίσι φίλια [o] ταῦτ' εἴη, βεβαίως πέριξ τὴν Πελοπόννησον καταπολεμήσοντες.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32 $\frac{3}{4}$.

η'. Ὀλίγον τε ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι, ἀλλ' ἔῤῥωντο ἐς τὸν πόλεμον. οὐκ ἀπεικότως· ἀρχόμενοι γὰρ πάντες, ὀξύτερον [p] ἀντιλαμβάνονται· τότε δὴ καὶ νεότης πολλὴ μὲν οὖσα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, πολλὴ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, οὐκ ἀκουσίως, [q] ὑπὸ ἀπειρίας, ἥπτετο τοῦ πολέμου· ἥ τε ἄλλη Ἑλλὰς [r] πᾶσα μετέωρος ἦν, [s] ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων. καὶ πολλὰ μὲν λόγια [t] ἐλέγετο, πολλὰ δὲ χρησμολόγοι ᾖδον, ἔν τε τοῖς μέλλουσι πολεμήσειν, καὶ ἐν [u] ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. ἔτι δὲ Δῆλος ἐκινήθη [x] ὀλίγῳ πρὸ τούτων, πρότερον οὔπω σεισθεῖσα, [y] ἀφ' οὗ Ἕλληνες μέμνηνται. ἐλέγετο δὲ καὶ ἐδόκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσι γενήσεσθαι σημῆναι. εἴτε τι ἄλλο τοιουτότροπον ξυνέβη γενέσθαι, πάντα ἀνεζητεῖτο. ἡ δὲ εὔνοια [z] παραπολὺ ἐπῄει τῶν ἀνθρώπων μᾶλ-

[o] Ταῦτα εἴη *Reg. Cass. Gr. Aug.* [p] Ἀντιλαμβάνοντο *Ar. C. Dan.* [q] Ὑπ' ἀπειρίας ἥπτετο πόλεων, sed ex emendat. πολέμου *Gr.* [r] Ἅπασα *Ar. C.* [s] Συνιουσῶν *Cass.* [t] Ἔλεγον *Reg. Cass. Gr.* in *Aug.* ἐλέγοντο, ut et in marg. Ald. Vin. [u] Dixisset *Alius*, ἔν τε ταῖς μελλούσαις πολεμήσειν, quum sequatur καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν· et vero hanc sibi lectionem interpretatio *Vallæ* proposuit, *tam in iis civitatibus, quæ pugnaturæ erant, quam in cæteris:* sed non tamen absimile vero est, *Thucydidem* ita loqui sibi permisisse: quod perinde est, ac si diceret, ἔν τε ταῖς τῶν μελλόντων πολεμήσειν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι. *Steph.* Καὶ ταῖς ἄλλαις Bas. [x] Ὀλίγον *Cl. Gr.* ὀλίγῳ deest in Bas. [y] Ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνες *C.* [z] Παρὰ πολὺ ἐπῄει *C.* παραπολὺ ἐπῄει *Marg.* tam ἐπῄει quam ἐποίει aliquid insolens præ se ferre existimat *Steph.* magis tamen probat ἐπῄει. Παρὰ πολὺ ἐποίει *Cass.* Cum *Marg.* consentit *Dan.* Mosqu. ἐπῄει et marg. Ald. Vinar. olim legebatur ἐποίει in textu, et in Schol.

Peloponnesum legatos mittebant, in Corcyram, in Cephalleniam, in Acarnaniam, et Zacynthum: quia videbant, si hæc loca sibi essent amica, se tutius circa Peloponnesi fines bellum esse gesturos.

8. Utrique autem nihil parvi animis versabant; sed totis viribus in hoc bellum incumbebant: idque non injuria. Omnes enim mortales rerum initia ardentius capessere solent. Tunc vero magna juventutis copia, quæ in Peloponneso, magna etiam, quæ Athenis erat, propter *rerum* imperitiam, non invita bellum suscipiebat. Et tota reliqua Græcia animis erat erecta, quod primæ civitates concurrerent. Multa quoque oracula ferebantur, multa vates canebant, tam in iis civitatibus, quæ bellum erant gesturæ, quam in aliis. Præterea Delus etiam paulo ante hæc tremuit, quæ nunquam ante, post Græcorum memoriam, mota fuerat. Hæc autem et dicebantur, et videbantur esse rerum futurarum prodigia. Et, si qua alia hujusmodi signa ante contigissent, omnia conquirebantur. Hominum autem benivolentia longe major ad Lacedæ-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

λον ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἄλλως τε καὶ προειπόντων, ὅτι τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν. ἔῤῥωτό τε πᾶς καὶ ἰδιώτης καὶ [a] πόλις, εἴτι δύναιτο καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς. ἐν τούτῳ [b] τε κεκωλύσθαι ἐδόκει ἑκάστῳ τὰ πράγματα, [c] ᾧ μή τις αὐτὸς παρέσται. [d] οὕτως ὀργῇ εἶχον οἱ [e] πλέους τοὺς Ἀθηναίους, οἱ μὲν, τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλόμενοι, οἱ δὲ, μὴ [f] ἀρχθῶσι φοβούμενοι. παρασκευῇ μὲν οὖν [g] καὶ γνώμῃ τοιαύτῃ ὥρμηντο.

Θ'. Πόλεις [h] δ' ἑκάτεροι τάσδ' ἔχοντες ξυμμάχους ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε ξύμμαχοι. Πελοποννήσιοι [i] μὲν οἱ ἐντὸς ἰσθμοῦ πάντες, πλὴν Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν. [k] τούτοις δ' ἐς ἀμφοτέρους φιλία ἦν. [l] Πελληνῆς δὲ Ἀχαιῶν μόνοι ξυνεπολέμουν [m] τοπρῶτον, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ ἅπαντες. ἔξω δὲ Πελοποννήσου, Μεγαρῆς, [n] Λοκροὶ, Βοιωτοὶ, Φωκῆς, Ἀμπρακιῶται, Λευκάδιοι, Ἀνακτόριοι. τού-

[a] Πόλις *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Bas. Reg. Cass.* Aug. Vulgo πολίτης. [b] Δὲ κεκωλ. *Gr.* [c] In *Reg.* rec. manu super ᾧ scriptum erat ἐν. [d] Οὕτως ἐν ὀργῇ εἶχον scribendum censet *Steph.* [e] Πλείους *Ar. C.* Aug. *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Dan. Cass. Gr.* [f] Ἀχθῶσι *Cass.* [g] Τοιαύτῃ καὶ γνώμῃ *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg.* In cod. Bas. καὶ γνώμῃ τοιαύτῃ· sic et in Mosqu. [h] Δὲ ἑκάτεροι *Ar. Cass.* Aug. [i] Δὲ *Gr.* [k] Τούτοις δὲ ἐπ' ἀμφοτέροις *Ar.* Τούτοις δὲ ἐπ' ἀμφοτέρους *C. Dan.* ut *Ar.* Mosqu. [l] Πελληνεῖς et in sequentibus Δωριεῖς *Marg.* Sic et *Ar. C.* in quibus etiam occurrunt Μεγαρεῖς, Φωκεῖς, Πλαταιεῖς. Πελληνεῖς, Μεγαρεῖς, Φωκεῖς et Δωριεῖς hic, et paullo post, ubique etiam *Reg. Cass.* Bas. Aug. Πελληνῆς hic et mox *Gr.* Aug. sed man. rec. alterum λ superscr. Mosqu. Πελληνεῖς *Dan.* Μεγαρεῖς vers. 16. *Gr.* et pag. seq. vers. 1. *Dan.* ut et v. 3. Φωκεῖς et deinde Δωριεῖς. [m] Τὸ πρῶτον *C. Ald. Bas. Reg. Cass.* Aug. [n] Φωκεῖς, Λοκροὶ, Βοιωτοὶ *Reg. Cass.* Βοιωτοὶ, Λοκροὶ, Φωκῆς *Dan.*

monios inclinabat, præcipue quod illi Græciam a se in libertatem vindicatum iri prædicarent. Et singuli, et privati, et civitates integræ omni ope nitebantur, si quo modo illos, aut verbis, aut factis, adjuvare possent. Et in eo singuli moram, rebus gerendis allatam, arbitrabantur, si ipsimet rebus administrandis non interfuissent. Ea erat indignatio, qua plerique in Athenienses ferebantur: alii quidem, quod imperio, *quo ab illis premebantur*, se liberari cuperent; alii vero, quod metuerent, ne illorum imperio parere cogerentur. Hoc igitur apparatu, atque his animis ad *bellum utrique* concitati ferebantur.

9. Utrisque autem hæ civitates sociæ fuerunt, quum bellum gerere cœperunt. Atque Lacedæmoniorum quidem hi fuere socii: omnes Peloponnesii, qui sunt intra Isthmum, præter Argivos, et Achæos. His enim amicitia cum utrisque intercedebat. Soli autem ex Achæis Pellenenses primum *Lacedæmonios* in bello gerendo adjuverunt, postea vero et cæteri omnes *idem fecerunt.* At extra Peloponnesum, Megarenses, Locri, Bœoti, Phocenses, Ambracio-

των ναυτικὸν παρείχοντο Κορίνθιοι, Μεγαρῆς, Σικυώνιοι, Πελληνῆς, Ἠλεῖοι, Ἀμπρακιῶται, [o] Λευκάδιοι· ἱππέας δὲ, Βοιωτοὶ, Φωκῆς, Λοκροί. [p] αἱ δ' ἄλλαι πόλεις πεζὸν παρεῖχον. αὕτη [q] μὲν Λακεδαιμονίων ξυμμαχία. [r] Ἀθηναίων δὲ, Χῖοι, Λέσβιοι, [s] Πλαταιῆς, [t] Μεσσήνιοι [u] οἱ ἐν Ναυπάκτῳ, Ἀκαρνάνων οἱ [x] πλείους, Κερκυραῖοι, [y] Ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε· Καρία ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ, Δωριῆς Καρσὶ πρόσοικοι, Ἰωνία, Ἑλλήσποντος, [z] τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, νῆσοι [a] ὅσαι ἐντὸς Πελοποννήσου, καὶ Κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα· πᾶσαι αἱ [b] ἄλλαι Κυκλάδες, πλὴν Μήλου, καὶ Θήρας. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο Χῖοι, Λέσβιοι, Κερκυραῖοι, οἱ δ' ἄλλοι πεζὸν καὶ χρήματα. ξυμμαχία μὲν αὕτη ἑκατέρων καὶ παρασκευὴ ἐς τὸν πόλεμον ἦν.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

ί. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν Πλαταιαῖς εὐθὺς περιήγγελλον [c] κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἔξω [d] ξυμμαχίδα στρατιὰν παρασκευάζεσθαι ταῖς πόλεσι, τά τε ἐπιτήδεια, οἷα εἰκὸς ἐπὶ ἔξοδον ἔκδημον ἔχειν, ὡς ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν Ἀττικήν. ἐπειδὴ δὲ ἑκά-

[o] Deest *Gr.* [p] Αἵ τε ἄλλαι *Gr.* [q] Μὲν deest *Cass.* Aug. *Reg.*, sed in hoc rec. manus inter versus scripsit. [r] Ἀθηναίων δὲ, οἵδε. Χῖοι, etc. *Ar. C. Dan.* Mosqu. [s] Πλαταιῦς *Cass. Dan. Gr.* [t] Μεσήνιοι *Ar. C. Reg. Cass.* [u] Οἱ om. *Gr.* [x] Πλεῖστοι *Ar. C. Dan.* [y] Καὶ Ζακύνθιοι *Gr.* Ζακύνθιοι ἄλλαι πόλεις *Ar. C.* [z] Τὰ deest *Cass. Reg.* Aug. [a] Ὅσαι ἦσαν ἐντὸς *Cl. Cass.* sed ὅσαι. Ita Aug. quoque. [b] Ἄλλαι non agnoscunt *Ar. C. Dan.* [c] Παρὰ *Reg.* et cum emendatione manus rec. suprascr. κατὰ. [d] Ξυμμαχίαν *Cass. Gr.* Bas. Aug.

tæ, Leucadii, Anactorii. Ex his Corinthii, Megarenses, Sicyonii, Pellenenses, Elei, Ambraciotæ, Leucadii classem *illis* præbuerunt: equitatum Bœoti, Phocenses, et Locri: cæteræ vero civitates peditatum suppeditarunt. Atque hi quidem fuere Lacedæmoniorum socii. Atheniensium vero, Chii, Lesbii, Platæenses, Messenii, qui Naupactum incolunt, Acarnanum plerique, Corcyræi, Zacynthii, et aliæ civitates, quæ inter tot nationes *Atheniensibus* erant vectigales: Caria, quæ ad mare est sita, Dorienses Caribus finitimi, Ionia, Hellespontus, Thraciæ urbes, et insularum quotquot intra Peloponnesum et Cretam ad solem orientem vergunt, et cæteræ omnes Cyclades, exceptis Melo et Thera. Ex his naves præbuerunt Chii, Lesbii, Corcyræi; cæteri vero peditatum et pecunias. Atque hi fuerunt utrorumque socii, et apparatus ad bellum.

10. Lacedæmonii vero, post hæc ad Platæas gesta, continuo nuntiis missis circa Peloponnesum et agrum socialem, qui extra *Peloponnesum* erat, imperarunt civitatibus, ut pararent exercitum, et res necessarias, quemadmodum parare decebat ad expeditionem faciendam extra *Peloponnesi* fines, ut irruptionem in At-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

στοις ἕτοιμα γίγνοιτο κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον, ξυνήεσαν τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως [e] ἑκάστης ἐς τὸν ἰσθμόν. καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων πασῶν, καὶ τοὺς μάλιστα ἐν [f] τέλει, καὶ [g] ἀξιολογωτάτους παρεῖναι, τοιάδε [h] ἔλεξεν.

ια΄. "ΑΝΔΡΕΣ Πελοποννήσιοι, καὶ [i] οἱ ξύμμαχοι· καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ [k] τῇ Πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποιήσαντο, καὶ [l] ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν· ὅμως δὲ τῆσδε [m] οὔπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα, καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, μήτε [n] ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα τῇδε τῇ ὁρμῇ ἐπῆρται, καὶ προσέχει τὴν γνώμην, [o] εὔνοιαν ἔχουσα, διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος, πρᾶξαι [p] ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν. [q] οὔκουν χρή, [r] εἴτῳ καὶ δοκοῦ-

[e] Ita emendatum erat in *Cass.* ex ἑκάστοις. Εἰς *Gr.* [f] Τάξει *Ar.* [g] Ἀξιοτάτους *Marg. Ar. C.* quod probat *Steph. Dan.* [h] Τοιάδ' ἔλεξεν *Cass. Gr.* Aug. [i] Οἱ abest *Ar. C. Dan.* apud Hermog. περὶ ἰδεῶν, I. καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι. In Mosqu. abest art. et in Aug. καὶ a manu recentiori additum. [k] Τῇ om. *Cl. Gr. Cass. Reg.* Mosqu. [l] Αὐτῶν ἡμῶν *Reg. Cass. Gr.* Bas. Mosqu. [m] Οὔτε *Ar. C. Dan.* Οὐ πώ τῆσδε, et paullo ante εἰσί *Gr.* [n] Ὑμῶν *Gr.* ex emendatione. Paullo ante marg. Ald. Vin. ὑμᾶς. [o] *Scholiastes* ἔννοιαν se legisse, aperte ostendit: sed εὔνοιαν libenter retinet *Steph.* Vid. *Annott.* [p] Ὑμᾶς *Ar.* [q] Οὐκ οὖν *Gr.* [r] Εἴτῳ καὶ ἀσφάλεια *Dan.* intermedia deinde in *Marg.* scripta sunt.

ticam facturi. Postquam autem singulis ad præstitutam diem parata fuerunt, ex singulis civitatibus duæ partes ad Isthmum convenerunt. Omnibusque copiis jam in unum locum coactis, Archidamus Lacedæmoniorum Rex, hujus expeditionis Dux, convocatis omnium civitatum Prætoribus, et qui summa dignitate prædití forent, quosve maxime conveniebat adesse, in hunc modum est loquutus.

11. Nostri quoque majores, viri Peloponnesii et socii, multas expeditiones tum in ipsa Peloponneso, tum extra *eam* fecerunt; et qui de nobis ipsis ætate sunt provectiore, rerum bellicarum non sunt imperiti: veruntamen nunquam cum apparatu, qui esset hoc major, sumus egressi. Quinetiam adversus potentissimam civitatem nunc proficiscimur, et nos ipsi cum maximo et robustissimo exercitu bellum illi inferimus. Æquum igitur est, nos neque majoribus deteriores esse, neque inferiores gloria, quæ de nobis passim circumfertur. Nam universa Græcia hoc motu mentes exspectatione erectas habet, ac animum advertit, speratque propter odium, quo Athenienses persequitur, nos ex animi sententia rem gesturos. Quamvis igitur alicui videamur vel maximo cum exercitu

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

μεν πλήθει ἐπιέναι, καὶ ἀσφάλεια [s] πολλὴ εἶναι, μὴ ἂν [t] ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, [u] τούτων ἕνεκα ἀμελέστερόν τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἑκάστης ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ' αὑτὸν ἀεὶ προσδέχεσθαι ἐς κίνδυνόν τινα ἥξειν. ἄδηλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ, καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίγνονται. πολλάκις τε τὸ ἔλασσον πλῆθος, [x] δεδιὸς, ἄμεινον ἠμύνατο τοὺς [y] πλέονας, διὰ τὸ καταφρονοῦντας ἀπαρασκεύους γενέσθαι. [z] χρὴ δὲ ἀεὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ, τῇ μὲν γνώμῃ θαρσαλέους στρατεύειν, τῷ δὲ ἔργῳ, δεδιότας [a] παρεσκευάσθαι. οὕτω γὰρ πρός τε τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις [b] εὐψυχότατοι ἂν εἶεν, πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι. [c] ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἐπὶ ἀδύνατον ἀμύνεσθαι οὕτω πόλιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην. ὥστε χρὴ καὶ πάνυ ἐλπίζειν διὰ μάχης ἰέναι αὐτοὺς, εἰ μὴ καὶ νῦν ὥρμηνται, ἐν ᾧ οὔπω πάρεσμεν, ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ γῇ ὁρῶσιν ἡμᾶς δῃοῦντάς τε καὶ [d] τἀκείνων φθείροντας. πᾶσι γὰρ, ἐν τοῖς ὄμμασι καὶ ἐν τῷ παραυ-

[s] Πολλὴ deest *Ar. C.* 'Ασφαλείᾳ πολλῇ *Cass.* 'Ασφάλεια πολλὴ ὥστε μὴ ἂν Bas. ex emend. [t] 'Εθέλειν *Bar. Ald. Flor. Bas. Reg.* inter versus γρ. ἐθέλειν. cod. Bas. διὰ μάχης ἰέναι— [u] Τούτου *Ar. C. Cl. Gr. Dan. Cass.* qui etiam adscriptam rec. manu habebat alteram lectionem τούτων. Bas. τούτου. Aug. et Mosqu. marg. Aldin. Vin. [x] Δεδιὸς ἀμύνον, ἠμύν. *Gr.* [y] Πλείονας *Reg.* [z] Χρὴ δ' ἀεὶ, et mox τῷ δ' ἔργῳ *Gr.* [a] Παρασκευάζεσθαι *Marg. Ar. C. Cam. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. [b] Εὐψυχώτατοι *Cass.* et ex emendat. *Gr.* Mox in Mosqu. ἐπιχειρῆσαι. [c] 'Ημεῖς δ' οὐ πὶ, et a correctore οὐκ ἐπὶ *Gr.* [d] Τὰ ἐκείνων *Ar. C. Dan. Gr.*

contra *hostes* proficisci, quamvis etiam illud propemodum pro comperto videatur habendum, eos nobiscum manus conserere non ausuros: non tamen ideo oportet nos negligentius instructos cum illis manus conserere: sed et uniuscujusque civitatis tam ducem quam militem, in suo agmine semper exspectare aliquem in discrimen esse venturum. Nam conditio bellorum est anceps, et plerumque a parva manu et magno animi ardore primi impetus fiunt: sæpe etiam minor manus, quæ timet, majorem fortius propulsavit, quod propter *hostis* contemtionem esset imparata. Oportet autem in hostili *agro* milites animis quidem semper esse confidentibus: at ad rem gerendam, cum metu paratos esse. Sic enim et ad invadendos hostes animis erunt paratissimi, et adversus hostium conatus ac impetum munitissimi. Nos vero adversus civitatem proficiscimur, quæ non est adeo infirma, ut bellum illatum propulsare nequeat: sed quæ rebus omnibus est optime instructa. Quare omnino credendum est, illos pugnam nobiscum esse commissuros, licet jam sese non moveant, quum nondum *in ipsorum agro* sumus, at quum res suas in agro a nobis cædi ac vastari viderint. Ira enim invadit omnes, qui sua-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 1/2. U. C. Varr. 32 3/4.

τίκα ὁρᾷν [e] πάσχοντάς τι ἄηθες, ὀργὴ προσπίπτει· καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι, θυμῷ πλεῖστα ἐς ἔργον καθίστανται. Ἀθηναίους δὲ καὶ πλέον τὶ τῶν ἄλλων εἰκὸς τοῦτο δρᾶσαι, οἳ ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι, καὶ [f] ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δῃοῦν μᾶλλον ἢ τὴν [g] ἑαυτῶν ὁρᾷν. [h] ὡς οὖν [i] ἐπὶ τοσαύτην πόλιν στρατεύοντες, καὶ μεγίστην δόξαν οἰσόμενοι τοῖς τε προγόνοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, ἐπ' ἀμφότερα ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, [k] ἕπεσθ' ὅποι ἄν [l] τις ἡγῆται, κόσμον καὶ φυλακὴν περὶ παντὸς ποιούμενοι, καὶ τὰ παραγγελλόμενα ὀξέως δεχόμενοι. κάλλιστον γὰρ τόδε καὶ ἀσφαλέστατον, πολλοὺς ὄντας ἑνὶ κόσμῳ χρωμένους φαίνεσθαι.

ιβ'. Τοσαῦτα εἰπὼν, καὶ διαλύσας τὸν ξύλλογον ὁ Ἀρχίδαμος, [m] Μελήσιππον πρῶτον ἀποστέλλει ἐς τὰς Ἀθήνας τὸν [n] Διακρίτου, ἄνδρα Σπαρτιάτην, εἴτι ἄρα μᾶλλον ἐνδοῖεν οἱ Ἀθηναῖοι, [o] ὁρῶντες ἤδη σφᾶς ἐν ὁδῷ ὄντας. οἱ δὲ οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν, [p] οὐδ'

[e] Πάσχοντάς τε *Dan.* et a prima manu *Cass.* in quo emendatum erat τι. [f] Ἐπιόντας *Gr.* [g] Αὐτῶν *Ar. C. Dan.* sed deinde correctum ἑαυτῶν. [h] Ὡς μὲν οὖν *Gr.* [i] Ἐπὶ τοιαύτην πόλιν *Ar. C.* Ἐπὶ τὴν ἄλλην πόλιν *Marg. Cam.* quod non probat *Steph.* Ἐπὶ τοιαύτην π. *Dan.* Ἐπὶ τὴν ἄλλην π. *Reg.* et in marg. recenti manu τοσαύτην. Ἐπὶ τοσαύτην π. *Cass.* et in *Marg.* γρ. ὡς οὖν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν, ὃ καὶ βέλτιον. Unde apparet, in libro, e quo id descriptum est, τοιαύτην, vel ἄλλην fuisse. In Aug. τοσαύτην sed, ut videtur, correct. ab antiqua tamen manu. [k] Ἕπεσθε ὅποι *Cod. vet. Steph.* quam scripturam magis *Thucydideam* esse existimat *Stephanus*, quam aut ἕπεσθ' ὅποι, aut ἕπεσθ' ὅπῃ, ut in *Marg.* Ἕπεσθε ὅπῃ *Cl. Gr.* Sic quoque *Reg.* et *Cass.* nisi quod *Cass.* ex errore scribæ ἕπαισθε. Bas. ὅπῃ ἄν τις. Aug. ἕπεσθε ὅπῃ. [l] Τις στρατηγὸς ἡγῆται *Ar. C. Dan.* [m] Μελλήσιππον hic, et paullo post *Cass.* Paullo ante Margo Ald. Vin. habet ταῦτα pro τοσαῦτα. [n] Δακρίτου *Gr.* [o] Ὁρῶντες σφᾶς ἤδη *Ar. C. Dan.* [p] Οὐδὲ ἐπὶ *Ar.*

rum rerum aliquam repentinam ac insolitam cladem in suo conspectu cernunt: et qui ratione minimum utuntur, summo animi impetu rem aggrediuntur. Verisimile autem est, Athenienses omnium maxime hoc facturos, qui censent, se dignos esse, qui aliis imperent, et armis infestis aliorum agros vastent potius, quam suum cernant. Cum igitur tantæ civitati bellum inferamus, et maximam gloriam tam nostris majoribus, quam nobis ipsis allaturi simus, in utramque eventus partem: sequimini quocunque vos aliquis duxerit, ordinis conservationem et custodiam plurimi facientes, et imperata celeriter excipientes. Hoc enim est pulcerrimum et tutissimum, si, quum magnus est militum numerus, omnes tamen eandem militarem disciplinam servantes cernantur.

12. Archidamus hæc tantum loquutus, et, dimisso concilio, primo Melesippum Diacriti *filium*, virum Spartanum, Athenas misit, *ut exploraret*, si forte Athenienses de sua pertinacia remitterent, quum se in itinere jam viderent. Illi vero nec in urbem, nec in publicum eum admise-

ἐπὶ τὸ κοινόν. ἦν γὰρ Περικλέους γνώμη πρότερον νενικηκυῖα, κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι Λακεδαιμονίων ἐξεστρατευμένων. ἀποπέμπουσιν οὖν αὐτὸν πρὶν ἀκοῦσαι, [q] καὶ ἐκέλευον ἐκτὸς ὅρων εἶναι αὐθημερόν· τό, τε λοιπὸν, ἀναχωρήσαντες ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἤν τι [r] βούλωνται, πρεσβεύεσθαι. ξυμπέμπουσί τε τῷ Μελησίππῳ ἀγωγοὺς, ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. [s] ὁ δὲ, ἐπειδὴ ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ἐγένετο, καὶ ἔμελλε [t] διαλύεσθαι, τοσόνδε εἰπὼν [u] ἐπορεύετο, ὅτι ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν ἄρξει. ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἔγνω ὁ Ἀρχίδαμος, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι οὐδέν πω ἐνδώσουσιν, οὕτω δὴ ἄρας, τῷ στρατῷ προὐχώρει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἱππέας παρείχοντο Πελοποννησίοις [x] ξυστρατεύειν· τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς Πλάταιαν ἐλθόντες, τὴν γῆν ἐδῄουν.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 $\frac{1}{2}$. U.C. Varr. 32 $\frac{3}{4}$.

ιγ'. Ἔτι δὲ τῶν Πελοποννησίων ξυλλεγομένων τε ἐς τὸν ἰσθμὸν, καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν, Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, στρατηγὸς ὢν Ἀθηναίων, δέκατος αὐτὸς, ὡς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην, ὑποτο-

[q] Καὶ ἐκέλευον αὐτὸν ἐκτὸς *Ar. C. Dan.* [r] Βούλονται *Gr.* et a prima manu *Cass.* [s] Ὁ δ' ἐπειδὴ *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Cass. Gr.* Aug. [t] Διαλύσεσθαι *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Marg. Ald. Vin. [u] Ἐπορεύετο deest *Cass.* Ἐπορεύετο in Aug. sed a manu antiqua, ut videtur, superscriptum. In Mosqu. quoque deest ἐπορεύετο. In eodem cod. ad marg. scriptum est γρ. εἰπών. [x] Ξυνστρατεύειν *Cass.*

runt. Periclis enim sententia jam ante obtinuerat, ut neque caduceatorem, neque legatum Lacedæmoniorum admitterent; si exercitum eduxissent. Illum igitur remiserunt, antequam audirent, et illo ipso die finibus excedere jusserunt: si quid in posterum vellent, in sua prius regressi, legatos mitterent. Huic etiam addiderunt, qui eum deducerent, ne cum quoquam colloqueretur. Ille vero, cum ad *Atticæ* fines pervenisset, et jamjam discessurus esset, hoc tantum loquutus abiit: Hic dies ingentium malorum Græcis erit initium. Cum autem ad castra rediisset, et Archidamus cognovisset, Athenienses *de sua pertinacia* nihil amplius remissuros; ita demum, motis castris, cum exercitu in ipsorum agrum est profectus. Bœoti vero suam quidem *militum* partem, et equites Peloponnesiis dederunt, ut illos ad bellum sequerentur: cum reliquis vero ad Platæam profecti, agrum *ejus* vastare cœperunt.

13. Dum autem Peloponnesiorum copiæ in Isthmum adhuc cogerentur, et in ipso itinere essent, antequam in Atticam irrumperent, Pericles, Xanthippi *filius*, Atheniensium dux, * decimus ipse, ut cognovit, irruptionem *in Atticam* factum iri; suspicatus

* *Id est*, cum novem aliis collegis. HUDS.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 322 ¾.

πήσας, ὅτι Ἀρχίδαμος αὐτῷ ξένος ὢν ἐτύγχανε, μὴ πολλάκις, ἢ αὐτὸς ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι, τοὺς ἀγροὺς [y] αὐτοῦ παραλίπῃ, καὶ μὴ δῃώσῃ, ἢ καὶ, Λακεδαιμονίων κελευσάντων, [z] ἐπὶ διαβολῇ τῇ [a] ἑαυτοῦ γένηται τοῦτο, ὥσπερ καὶ [b] τὰ ἄγη ἐλαύνειν προεῖπον ἕνεκα [c] ἐκείνου· [d] προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅτι Ἀρχίδαμος μέν οἱ ξένος εἴη, οὐ μέντοι ἐπὶ κακῷ γε τῆς πόλεως γένοιτο· [e] τοὺς δ᾽ ἀγροὺς τοὺς ἑαυτοῦ καὶ οἰκίας ἢν ἄρα μὴ δῃώσωσιν οἱ πολέμιοι, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων, ἀφίησιν αὐτὰ δημόσια εἶναι, καὶ [f] μηδεμίαν [g] οἱ ὑποψίαν [h] κατὰ ταῦτα [i] γίγνεσθαι. παρῄνει δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων, ἅπερ καὶ πρότερον, παρασκευάζεσθαί τε ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν [k] ἐσκομίζεσθαι· ἔς τε [l] τὴν μάχην μὴ ἐπεξιέναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας [m] φυλάσσειν· καὶ τὸ ναυτικὸν, ᾗπερ ἰσχύουσιν, ἐξαρτύεσθαι· τά τε τῶν ξυμμάχων διὰ χειρὸς ἔχειν· λέγων, τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς ἀπὸ τούτων εἶναι τῶν χρημάτων τῆς προσόδου, τὰ δὲ πολλὰ

[y] Αὐτοῦ om. *Cl.* [z] Καὶ ἐπὶ διαβολῇ a *Thucydide* fuisse persuasum habet *Steph.* Nam hæc ἢ καὶ Λακεδαιμονίων κελευσάντων, sicut et ista ἢ αὐτὸς ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι, referuntur ad illa τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ διαλίπῃ· at vero cum τοῦτο intelligendum est, τὸ τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλιπεῖν. [a] Αὐτοῦ *Gr. Cl. Reg. Cass.* Aug. [b] Τὸ ἄγος *Ar. C. Dan.* [c] Τούτου *Ar. C.* [d] Προηγόρευσε *Ar.* [e] Τοὺς δὲ ἀγροὺς *Ar. C.* [f] Μηδὲ μίαν *C. Cass.* [g] Οἱ om. *Cl. Gr. Cass.* cui deinde manus recentior addiderat. Deest οἱ in Aug. et Mosqu. [h] Διὰ *Marg.* Ad expositionem alterius præpositionis κατὰ appositum fuisse censet *Stephanus.* [i] Γίνεσθαι *Reg.* Aug. *Cass.* Mox παρασκευάζεσθαι Cod. Bas. Sed ed. Bas. παρασκευάσεσθαι. [k] Ἐκκομίζεσθαι *C.* [l] Τὴν deest *Ar. C. Reg. Cass. Dan. Gr.* Aug. [m] Φυλάττειν *Ar. C. Gr. Bas. Dan.*; Mosqu. φυλάσσειν.

fore, ut Archidamus, qui ipsius erat hospes, aut ipse privatim, quod *amico* gratificari vellet, suos agros sæpius præteriret, ac intactos relinqueret, aut etiam Lacedæmoniorum jussu, ad invidiam sibi conflandam, hoc faceret, (quemadmodum ejusdem quoque causa piacula tolli ante jusserant,) Atheniensibus in concione prædixit, quod sibi hospes aliquando esset Archidamus, non fore tamen id malo Reipublicæ: se vero agros villasque suas, si non, ut cæterorum *civium*, ab hostibus vastarentur, sinere Reipublicæ esse: nec propterea se in ullam suspicionem vocandum esse. Quod autem ad res præsentes attinebat, eadem, quæ et ante suasit; ut et se ad bellum pararent, et omnem supellectilem ex agris *in urbem* comportarent; neque ad prœlium egrederentur, sed in urbem ingressi tuerentur; et classem, qua pollebant, instruerent; et sociorum res manu tenerent, *ipsosque in officio ac fide continerent:* docens eorum potentiam sitam esse in vectigalibus, quæ a sociis pendebantur, et plerasque belli partes consilio et pecuniarum copia obtineri, eosque confidere

τοῦ πολέμου, γνώμῃ καὶ χρημάτων περιουσίᾳ κρατεῖσθαι. θαρσεῖν τε ἐκέλευε, προσιόντων μὲν ἑξακοσίων ταλάντων ὡς [n] ἐπιτοπολὺ φόρου κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει, ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔτι τότε ἀργυρίου ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων. (τὰ γὰρ πλεῖστα, τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο, ἀφ᾽ ὧν ἔς τε τὰ προπύλαια [o] τῆς ἀκροπόλεως, καὶ [p] τἄλλα οἰκοδομήματα, καὶ ἐς Ποτίδαιαν, ἀπανηλώθη.) χωρὶς δὲ, χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀργυρίου, ἔν τε ἀναθήμασιν ἰδίοις καὶ δημοσίοις, καὶ ὅσα ἱερὰ σκεύη περί τε τὰς πομπὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ σκῦλα Μηδικὰ, καὶ εἴτι τοιουτότροπον, οὐκ [q] ἐλάσσονος ἦν, ἢ πεντακοσίων ταλάντων. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν προσετίθει χρήματα οὐκ ὀλίγα, οἷς χρήσεσθαι αὐτούς· καὶ ἢν πάνυ ἐξείργωνται πάντων, καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικειμένοις [r] χρυσίοις. ἀπέφαινε [s] δ᾽ ἔχον τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου ἀπέφθου, καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν· χρησαμένους τε ἐπὶ σωτηρίᾳ, ἔφη, χρῆναι μὴ ἐλάσσω ἀντικαταστῆσαι πάλιν. χρήμασι μὲν οὖν οὕτως ἐθάρσυνεν αὐτούς. ὁπλίτας δὲ τρισχι-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

[n] Ἐπὶ τὸ πολὺ *C. Cass. Gr.* [o] Τῆς πόλεως *Ar. C.* [p] Τὰ ἄλλα *Ar. C. Dan.* [q] Ἔλασσον *Marg. C.* probat *Stephanus.* Sic quoque *Gr.* a manu secunda. [r] Χρυσίοις *Gr.* [s] Δὲ ἔχον *Gr.*

jubebat; tum quod propemodum sexcenta talenta quotannis a sociis pro tributo Reipublicæ penderentur, præter alios proventus; tum etiam, quod vel tunc sex millia talentorum argenti signati in arce adhuc essent. Nam maxima *pecuniæ summa, quæ fuerat in ærario,* fuerant decem millia talentorum, trecentis minus; unde pars detracta est, quæ in arcis propylæa, et alia ædificia, et in Potidæam, *ac in stipendium eorum, qui eam obsidebant,* fuit insumta. Præterea vero auri et argenti non signati, cum in privatis, tum in publicis donariis, et sacra vasa, quotquot vel pompis vel certaminibus serviebant, et Medica spolia, et si quid aliud hujusmodi erat, non minoris erant, quam quingentorum talentorum. Præterea addebat etiam ex aliis templis non exiguas pecunias, quibus eos usuros *dicebat:* et, si harum omnium usu omnino prohiberentur, aureis etiam ornamentis, quibus ipsius Deæ simulacrum circumdatum erat, *ipsos uti posse demonstrabat.* Confirmabat autem illud simulacrum habere auri purissimi pondus quadraginta talentorum, totumque eximi posse: et postquam salutis causa usi fuissent, dicebat oportere non minus auri pondus restituere. Quod igitur ad pecunias attinet, illos hoc modo confidere jubebat. Præterea esse tredecim millia gravis armaturæ militum,

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

λίους καὶ μυρίους εἶναι, ἄνευ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις, καὶ τῶν παρ' ἔπαλξιν ἑξακισχιλίων καὶ μυρίων. (τοσοῦτοι γὰρ ἐφύλασσον [t] τοπρῶτον, ὁπότε οἱ πολέμιοι [u] ἐσβάλοιεν, ἀπό τε τῶν πρεσβυτάτων [x] καὶ τῶν νεωτάτων, καὶ μετοίκων, ὅσοι ὁπλῖται ἦσαν. τοῦ τε γὰρ [y] Φαληρικοῦ τείχους στάδιοι ἦσαν πέντε καὶ τριάκοντα πρὸς τὸν κύκλον τοῦ [z] ἄστεως, καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τὸ φυλασσόμενον τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα. [a] ἔστι δὲ αὐτοῦ ὃ καὶ ἀφύλακτον ἦν, τὸ μεταξὺ τοῦ τε μακροῦ καὶ τοῦ Φαληρικοῦ. τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πειραιᾶ, τεσσαράκοντα σταδίων, ὧν τὸ ἔξωθεν ἐτηρεῖτο. καὶ τοῦ [b] Πειραιῶς ξὺν Μουνυχίᾳ, ἑξήκοντα μὲν σταδίων [c] ὁ ἅπας περίβολος, [d] τὸ δ' ἐν φυλακῇ ὄν, [e] ἦν ἥμισυ τούτου.) ἱππέας [f] δ' ἀπέφαινε διακοσίους καὶ χιλίους, ξὺν ἱπποτοξόταις, ἑξακοσίους δὲ καὶ χιλίους τοξότας, καὶ τριήρεις τὰς [g] πλωΐμους τριακοσίας. ταῦτα γὰρ ὑπῆρχεν Ἀθηναίοις, καὶ οὐκ ἐλάσσω ἕκαστα τούτων, ὅτε ἡ ἐσβολὴ [h] τοπρῶτον ἔμελλε Πελοποννησίων ἔσεσθαι, καὶ ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα, οἷα

[t] Τὸ πρῶτον *Cass. Gr.* [u] Ἐσβεβλήκοιεν *Marg.* [x] Καὶ τῶν νεωτάτων om. *Gr.* Καὶ νεωτάτων *Reg.* Καὶ τῶν νεῶν *Dan.* [y] Φαλληρικοῦ *Ar. C.* ut et paulo infra. [z] Ἄστεος *Ar. C. Cass. Reg. Gr.* [a] Ἔστι δὲ τοῦ κύκλου αὐτοῦ *Reg.* Ἔστι, et inter versus ἔτι, δὲ αὐτοῦ *Gr.* [b] Πειραιῶς *Ar. C. Cass. Reg.* Aug. [c] Ὁ πᾶς *Ar. C. Dan.* [d] Τὸ δὲ ἐν *Cass. Gr.* Mosqu. [e] Voculam ἦν non agnoscunt *Ar. C. Dan.* Aug. ac *Reg.* sed in hoc manu recenti inter versus scripta erat. [f] Δὲ ἀπέφαινε *Ar. C. Gr.* [g] Πλοΐμους διακοσίας, et in *Marg.* manu recent. τριακοσίας *Reg.* πλοΐμους τριακοσίους *Gr.* Aug. Paullo ante in Mosqu. pro ἑξακοσίους est διακοσίους. [h] Τὸ πρῶτον *Cass.*

præter illos, qui in præsidiis et in propugnaculis erant, qui numero erant sexdecim millia. (Tot enim initio excubabant, quum hostes irruptionem fecerunt, cum ex senioribus, tum ex junioribus et inquilinis, quotquot erant armati. Nam Phalerici muri longitudo erat triginta et quinque stadiorum usque ad urbis ambitum, et ipsius ambitus ea pars, quæ custodiebatur, erat trium et quadraginta stadiorum. Nam et quædam ejus pars nullis custodiis servabatur, *illa videlicet*, quæ inter longum *murum* et Phalericum erat media. Longi vero muri ad Piræeum usque quadraginta stadiorum longitudinem habebant, quorum *murorum* externæ partes custodiebantur. Et ipsius quidem Piræei una cum Munychia universus ambitus erat sexaginta stadiorum: pars vero, quæ custodiebatur, hujus erat dimidium.) Demonstrabat etiam esse mille et ducentos equites, cum equestribus sagittariis, præterea mille et sexcentos *pedestres* sagittarios, et trecentas expeditas triremes. Hæc enim omnia, et non pauciora horum singula, Atheniensibus suppetebant, cum Peloponnesii primum irruptionem erant facturi, et *quum* bellum susceperunt. Alia quoque

περ εἰώθει Περικλῆς, ἐς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ. Bell. Pelop. an. 1.

ιδ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ἀνεπείθοντό τε, Olymp. 87 ½. καὶ ἐσεκομίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδας καὶ γυναῖκας, U. C. Varr. καὶ τὴν ἄλλην [i] κατασκευὴν, ᾗ κατ' οἶκον ἐχρῶντο, 32 ½. καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν καθαιροῦντες τὴν ξύλωσιν. πρόβατα δὲ καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν Εὔβοιαν διεπέμψαντο, καὶ [k] ἐς τὰς νήσους τὰς ἐπικειμένας. χαλεπῶς [l] δὲ αὐτοῖς, διὰ τὸ ἀεὶ εἰωθέναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτᾶσθαι, ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο.

ιε'. [m] Ξυνεβεβήκει δὲ ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου ἑτέρων μᾶλλον Ἀθηναίοις τοῦτο. ἐπὶ γὰρ Κέκροπος καὶ [n] τῶν πρώτων βασιλέων ἡ Ἀττικὴ ἐς Θησέα ἀεὶ κατὰ πόλεις ᾠκεῖτο, πρυτανεῖά [o] τε ἔχουσα [p] καὶ Ἄρχοντας· [q] καὶ ὁπότε μή τι δείσειαν, οὐ [r] ξυνῄεσαν βουλευσόμενοι [s] ὡς τὸν βασιλέα, ἀλλ' αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπολιτεύοντο [t] καὶ ἐβουλεύοντο. καί τινες καὶ ἐπολέμησάν [u] ποτε αὐτῶν, ὥσπερ καὶ Ἐλευσίνιοι μετ' Εὐμόλπου πρὸς Ἐρεχθέα. ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, γενόμενος μετὰ τοῦ ξυνετοῦ καὶ δυνατὸς, τά τε ἄλλα διεκόσμησε [x] τὴν χώ-

[i] Παρασκευὴν *Marg.* non probat *Steph.* quia alibi κατασκευὴ, non παρασκευὴ usurpat *Thucydides.* παρασκευὴν *Dan.* κατασκευὴν MS. Bas. παρασκευὴν ed. Bas. [k] Ἐς deest *Ar. C. Dan.* [l] Δ' αὐτοῖς *Gr.* [m] Συνεβεβήκει *Cass.* Aug. Sed videtur antea fuisse συνεπιβεβήκει, quod erasæ sunt litteræ quædam. Mox in cod. Bas. ἀπὸ γὰρ Κέκροπος, ex em. [n] Τῶν ἄλλων et ab emendatore inter versus πρώτων *Gr.* in Mosqu. ἄλλων. [o] Τε deest *Ar. C.* [p] Καὶ ἀρχὰς *Cl.* [q] Καὶ ὁπότε τι δείσειαν *Ar.* in Mosqu. ὁπότε omisso μή. [r] Ξυνῄεσαν *Cass.* [s] Ἐς *Ar.* [t] Καὶ ἐβουλεύοντο non agnoscit *Ar.* [u] Ποτὲ καὶ αὐτῶν *Reg.* Mox καὶ ante Ἐλευσίνιοι abest a *Dan.* [x] Τὴν πόλιν *Ar. C. Dan.*

Pericles recensebat, quemadmodum consueverat, ut *Athenienses* bello superiores fore demonstraret.

14. Athenienses vero, his auditis, ejus sententiam sequuti sunt, et in urbem ex agris comportarunt liberos, conjuges, et reliquam supellectilem, qua domi utebantur; quinetiam ipsa ædificiorum destructorum tigna absportarunt: pecora quoque et jumenta in Eubœam, et circumjacentes insulas transmiserunt. Hæc autem migratio ipsis permolesta accidit, propterea quod plerique in agris semper degere consueverant.

15. Hæc autem consuetudo vel a pervetustis usque temporibus magis apud Athenienses, quam alios invaluerat. Nam sub Cecrope, illisque priscis ad Theseum usque Regibus, Attica semper oppidatim incolebatur, curias et Magistratus habens; et, quum nihil timebant, ad Regem non conveniebant, *de Republica* consultaturi: sed per se quique suam Rempublicam administrabant, et consultabant. Quinetiam eorum nonnulli, ut Eleusinii, cum Eumolpo bellum adversus Erechtheum olim gesserunt. Theseus vero, postquam regnare cœpit, cum esset vir non solum prudens, sed etiam po-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32 $\frac{3}{4}$.

ραν, καὶ καταλύσας τῶν ἄλλων [y] πόλεων τά τε βȣλευτήρια καὶ τὰς ἀρχὰς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν, ἓν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ πρυτανεῖον, ξυνῴκισε πάντας· καὶ νεμομένους τὰ [z] αὑτῶν ἑκάστους, ἅπερ καὶ [a] προτȣ̃, ἠνάγκασε μιᾷ πόλει ταύτῃ χρῆσθαι, ἣ, ἁπάντων ἤδη ξυντελȣ́ντων ἐς αὐτὴν, μεγάλη γενομένη, παρεδόθη ὑπὸ Θησέως τοῖς ἔπειτα. καὶ ξυνοίκια ἐξ ἐκείνου Ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελῆ ποιȣ̃σι. τὸ δὲ [b] πρὸ τȣ́του, ἡ ἀκρόπολις ἡ νῦν οὖσα, πόλις ἦν, καὶ τὸ ὑπ᾿ αὐτὴν [c] πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δέ· τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστι, καὶ τὰ ἔξω πρὸς τȣ̃το τὸ μέρος τῆς πόλεως [d] μᾶλλον ἵδρυται, τό, τε τȣ̃ Διὸς τȣ̃ Ὀλυμπίου, καὶ τὸ Πύθιον, καὶ τὸ τῆς Γῆς, καὶ τὸ ἐν [e] Λίμναις Διονύσου, ᾧ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι, ὥσπερ καὶ οἱ [f] ἀπ᾿ Ἀθηναίων Ἴωνες [g] ἔτι καὶ νῦν νομίζουσιν. ἵδρυται δὲ καὶ ἄλλα ἱερὰ [h] ἀρχαῖα ταύτῃ. καὶ τῇ κρήνῃ, τῇ νῦν μὲν, τῶν τυράννων

[y] Πόλεων om. *Gr.* [z] Αὑτῶν *C. Cass. Gr.* [a] Πρὸ τοῦ *Cass. Gr.* [b] Προτοῦ *Ar. C.* et a prima manu *Reg.* deinde emendatum τούτου. πρὸ τοῦ *Dan.* [c] Πρὸς ἄρκτον legit *Valla*, et forte melius: nam quod ait infra de fonte ἐννεακρούνῳ collatum cum eo, quod de eo fonte ait *Herodotus*, et de Pelasgis Hymettum habitantibus Lib. 6. me inducunt, ut cum *Valla* legam πρὸς ἄρκτον. *Scholiastes* tamen legit νότον, ideo ἰσχυρίζομαι ἐπέχω. *Palmer.* Mox in cod. Bas. τῇ ἀκροπόλει τῆς τε Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων. [d] Μᾶλλον deest *Ar. C. Dan.* [e] Λίμνῃ *Ar. C.* [f] Ἀπ᾿ non agnoscunt *Ar. C.* [g] Μέχρι καὶ *Marg.* Ἔτι νῦν *Reg.* Νομίζουσι, et mox καὶ ἄλλα καὶ ἱερὰ *Gr.* [h] Ταύτῃ ἀρχαῖα *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan. Gr.* Aug.

tens, tum aliis in rebus hanc regionem excoluit, tum etiam cæterorum oppidorum curias et Magistratus sustulit; et, una curia, unoque consilio constituto, in eam civitatem, quæ nunc est, omnes coëgit. Et singulos, res suas, ut ante, possidentes, uti compulit hac una civitate, quam (cum omnes in eam jam convenirent, et pecuniam ad usus publicos conferrent,) Theseus magnis opibus auctam *suis* posteris tradidit. Et ab illo *tempore* Athenienses nunc etiam diem festum, *nomine* Synœcia, in Deæ honorem publice agunt. Ante enim illa, quæ nunc est arx, erat urbs, et potissimum ea pars, quæ sub ipsa ad austrum spectat. *Hujus* autem *rei* manifestum argumentum *hoc est.* Nam in ipsa arce sunt et aliorum Deorum delubra, et quæ sunt extra, ab hac urbis parte potissimum sita visuntur, Jovis Olympii, et Apollinis Pythii, Telluris, et Bacchi in Limnis, in cujus honorem vetustiora Bacchanalia celebrabantur duodecimo die mensis Anthesterionis; quemadmodum nunc quoque Iones, ab Atheniensibus oriundi, ex recepto ritu celebrare solent. Sunt etiam alia vetusta templa hic ædificata. Fonte etiam, qui

οὕτω [i] σκευασάντων, Ἐννεακρούνῳ καλουμένῃ, τὸ δὲ πάλαι, [k] φανερῶν τῶν πηγῶν οὐσῶν, [l] Καλλιῤῥόῃ ὠνομασμένῃ, ἐκείνῃ τε ἐγγὺς οὔσῃ, [m] τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο. καὶ νῦν ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου [n] πρό τε γαμικῶν καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν νομίζεται τῷ ὕδατι χρῆσθαι. καλεῖται [o] δὲ διὰ τὴν παλαιὰν [p] ταύτην κατοίκησιν καὶ ἡ ἀκρόπολις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπ' Ἀθηναίων πόλις.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32 $\frac{3}{4}$.

ις'. [q] Τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν αὐτονόμῳ οἰκήσει μετεῖχον [r] οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἐπειδὴ ξυνῳκίσθησαν, διὰ τὸ ἔθος ἐν τοῖς ἀγροῖς ὅμως οἱ πλείους τῶν [s] τε ἀρχαίων καὶ τῶν ὕστερον μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου πανοικησίᾳ γενόμενοί τε καὶ οἰκήσαντες, οὐ ῥᾳδίως τὰς [t] μεταναστάσεις ἐποιοῦντο, ἄλλως τε καὶ ἄρτι ἀνειληφότες τὰς κατασκευὰς μετὰ τὰ Μηδικά. ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον, οἰκίας τε καταλιπόντες, καὶ ἱερὰ, ἃ [u] διὰ παντὸς ἦν αὐτοῖς ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας πάτρια· δίαιτάν τε μέλ-

[i] Κελευσάντων *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* non probat *Steph. Dan.* Οὕτως *Cass. Gr.* σκιυασάντων Ἐννεακρούνῃ καλουμένῃ cet. desunt usque ad ἐκείνῃ τε ἐγγὺς, Aug. [k] Φανερῶν οὐ οὐσῶν τῶν πηγῶν *C.* [l] Καλλιρόῃ καλουμένῃ *Ar.* Καλλιῤῥόῃ καλουμένῃ *C.* Καλλιῤῥόῃ ὠνομ. *Reg.* Καλλιρόῃ καλουμένῃ *Dan.* [m] Ἐς τὰ πλείστου *Reg.* Ἐς eadem manu inter versus scriptum erat. [n] Πρός τε *Reg.* [o] Δὲ deest *Gr.* [p] Ταύτῃ *Reg. Cass. Gr.* Aug. et paullo post ὑπὸ Ἀθηναίων *Cass. Gr.* Aug. Mosqu. [q] Τῇ σε οὖν *Gr.* sed super σε scriptum est γάρ. Ἐπὶ πολὺ *Cass.* Τὴν ante χώραν deest *Reg.* recent. manu additum. Mox supra μετεῖχον μετοικίων scribitur in *Gr.* [r] Οἱ om. *Cl.* [s] Τε deest *Ar. C. Dan.* et a prima manu *Cass.* Cui deinde adscriptum est. [t] Μεταστάσεις *Cl. Dan.* Aug. Syllaba να a man. rec. superscr. [u] Διαπαντὸς *Ald. Flor. Bas. Reg.*

nunc quidem Novemfistulæ appellatur, tyrannorum jussu sic exstructus, olim vero Calliroë vocabatur, quum ipsius venæ et scaturigines exstarent, quod arci vicinus esset, in maximis quibusque rebus utebantur. Et nunc etiam ab antiquo moribus est receptum, ut ante nuptias, et in aliis rebus sacris hac aqua utantur. Et nunc etiam propter antiquam hanc habitationem, ipsa quoque urbis arx ab Atheniensibus urbs appellatur.

16. Athenienses igitur et ante diu in agris suo jure ac liberi vixerant; et postquam in unam urbem contributi sunt, ob illum in agris agendi morem, plerique tam priorum, quam posteriorum, qui ad hoc usque bellum cum tota familia in agris fuerant, et habitarant, non facile migrabant, præcipue vero quod post bellum Medicum suam supellectilem nuper refecissent. Graviter etiam et iniquo animo ferebant, tum quod penates et sacra deserturi essent, quæ perpetuo ipsis patria fuerant a priscis usque temporibus, et a statu suæ civitatis; tum etiam, quod vitæ genus essent mutaturi, et nihil aliud

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32 ¾.

λοντες μεταβάλλειν, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ πόλιν τὴν [x] αὑτοῦ ἀπολείπων ἕκαστος.

ιζ'. Ἐπειδὴ [y] δὲ ἀφίκοντο ἐς τὸ ἄστυ, ὀλίγοις μέν τισιν ὑπῆρχον οἰκήσεις, καὶ παρὰ φίλων [z] τινὰς ἢ οἰκείων καταφυγή· οἱ δὲ πολλοὶ τά τε ἔρημα τῆς πόλεως ᾤκησαν, καὶ τὰ ἱερὰ, καὶ τὰ ἡρῷα πάντα, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ Ἐλευσινίου, καὶ εἴτι ἄλλο βεβαίως [a] κλειστὸν ἦν· τό, τε Πελασγικὸν καλούμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, [b] ὃ καὶ ἐπάρατόν τε ἦν μὴ οἰκεῖν, καί τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκώλυε, λέγον ὡς—τὸ Πελασγικὸν, ἀργὸν ἄμεινον. ὅμως ὑπὸ τῆς παραχρῆμα ἀνάγκης ἐξῳκήθη. καί μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοὐναντίον ξυμβῆναι ἢ προσεδέχοντο. οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομον [c] ἐνοίκησιν αἱ ξυμφοραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως· [d] ὃν οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον προῄδει μὴ ἐπ' ἀγαθῷ ποτὲ αὐτὸ [e] κατοικισθησόμενον. κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοὶ, καὶ ὡς ἕκαστός που ἐδύνατο. οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς ἡ πόλις, ἀλλ' ὕστερον δὴ τά τε μακρὰ

[x] Αὐτοῦ *Ar. Reg.* Mox in Mosqu. ἀπολείπειν. [y] Τε *Reg. Cass.* [z] Τισὶ ex emendat. *Gr.* [a] Κλειστὸν *Ar. C. Cl. Reg. Cass. Dan.* Aug. Mosqu. Olim κληϊστόν. Mox in cod. Bas. leg. ὑπὲρ τὴν ἀκρόπολιν. [b] Ὅ τε ἐπάρ. *Gr.* [c] Οἴκησιν *Marg. Gr.* Bas. cod. Paullo ante in marg. Ald. Vin. ἐξῳκίσθη, et paullo post προσεδέχετο. [d] Ὃ οὐκ *Gr.* Bas. [e] Κατοικησθησόμενον *Gr.*

facturi, quam si suam quisque urbem relinqueret.

17. Postquam autem in urbem migrarunt, exiguo quidem quorundam numero domus fuerunt, et locus apud aliquos amicos, vel necessarios, quo se reciperent: at *illorum* plerique deserta urbis *loca* habitarunt, et templa, et omnia heroum sacella, præter arcem, et Eleusinium, et si quis alius *locus* bene clausus erat; et *templum*, quod Pelasgicum appellatur, quod sub arcem, et in quo propter diras hominum exsecrationes habitare non licebat; quinetiam quoddam oraculi Pythici carmen in extrema sui parte *hoc ipsum* his verbis vetabat,—satiusque Pelasgicon haud habitari. Veruntamen ob repentinam necessitatem habitatum fuit. Et oraculum illud mihi videtur cecidisse contra, quam *Athenienses* exspectabant. Non enim propter impiam habitationem, calamitates Reipublicæ *videntur* accidisse; sed propter bellum, ipsa inhabitandi necessitas. Oraculum autem, quamvis hoc *bellum* nominatim non indicasset, *tamen* præviderat ipsum *templum* haud fauste aliquando habitatum iri. Multi etiam in ipsis murorum turribus domicilia sibi pararunt, denique prout quisque poterat; nec enim urbs omnes, qui eo convenerant, capere potuit: sed postea longos muros incoluerunt,

τείχη ᾤκησαν κατανειμάμενοι, καὶ τοῦ [f] Πειραιῶς τὰ πολλά. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς [g] τὸν πόλεμον ἥπτοντο, ξυμμάχους τε [h] ἀγείροντες, καὶ τῇ Πελοποννήσῳ ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν ἐξαρτύοντες. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἦσαν.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32 $\frac{3}{4}$.

ιη′. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προϊὼν ἀφίκετο τῆς Ἀττικῆς ἐς Οἰνόην [i] πρῶτον, ᾗπερ ἔμελλον ἐσβαλεῖν. καὶ ὡς ἐκαθέζοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο τῷ τείχει [k] ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ ἄλλῳ τρόπῳ. ἡ γὰρ Οἰνόη, οὖσα ἐν μεθορίοις τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἐτετείχιστο, καὶ αὐτῷ φρουρίῳ οἱ Ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὁπότε πόλεμος καταλάβοι. τάς τε οὖν προσβολὰς ηὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν [l] χρόνον περὶ αὐτήν. [m] αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, δοκῶν καὶ ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμως πολεμεῖν. ἐπειδή [n] τε ξυνελέγετο ὁ στρατὸς, ἥ τε ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐπιμονὴ γενομένη, καὶ [o] κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἡ σχολαιότης [p] διέβαλεν

[f] Πειραιῶς *Ar. C. Cl.* passim. *Reg. Cass.* Aug. Mosqu. Vulgo Πειραιέως. Paullo ante in Mosqu. ᾤκισαν. [g] Articulum τὸν non agnoscunt *Ar. C. Dan.* [h] Ἐγείροντες *Ar. C. Dan.* [i] Τὸ πρῶτον *Ar.* Paullo ante pro στρατὸς in Mosqu. est στρατηγός. [k] Ποιησάμενοι μηχανάς τε *Ar. C. Dan.* Mox ἐν μεθορίῳ Bas. [l] Vix credere possim, vocem χρόνον a *Thucydide* adjectam fuisse, nisi ei addente aut τινὰ, aut πολύν. Alioquin enim in verbo ἐνδιέτριψαν accusativus ille includitur. *Steph.* [m] Αἰτίαν δὲ *Ar. C.* [n] Τε deest *Dan.* [o] Κατὰ deest *Ar. C. Dan.* in quo deinde pro κατὰ inter versus scriptum est εἰς. [p] Διέβαλλεν *Gr.* Mosqu.

eos inter se partiti, magnamque Piræei *partem*. Simul etiam res ad bellum necessarias parare cœperunt, tum sociorum auxilia cogentes, et instruentes centum navium classem, quam in Peloponnesum mitterent. Ac Athenienses quidem in hoc apparatu erant occupati.

18. Lacedæmoniorum vero exercitus progressus, ad Œnoën, Atticæ *castellum*, primum pervenit, qua in *Atticam* erant irrupturi. Cum autem *ibi* castra posuissent, ad *illius* muros machinis, et quovis alio modo oppugnandos sese parabant. Nam Œnoë, quæ est in Atticæ et Bœotiæ finibus, muris erat cincta; et Athenienses hoc propugnaculo utebantur, quoties bellum ingrueret. Hujus igitur oppugnationem parabant: sed ibi circum ipsam *Œnoën* tempus frustra triverunt. Et Archidamus propterea in maximam suspicionem incidit, quod vel in ipsis auxiliis ad bellum gerendum evocandis lentus, et Atheniensium studiosus esse videretur, qui ad bellum alacriter gerendum non adhortaretur. Et postquam copiæ in unum coactæ fuerunt, cum ipsa commoratio, qua ad Isthmum fuerat usus; tum in reliquo itinere faciendo tarditas; tum

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 ½. U. C. Varr. 32¾.

αὐτὸν, μάλιστα δὲ ἡ ἐν τῇ Οἰνόῃ ἐπίσχεσις. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν οἱ Πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν [q] διὰ τάχους, [r] πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον ἐν τῇ καθέδρᾳ [s] εἶχεν. ὁ δὲ, προσδεχόμενος (ὡς λέγεται) τοὺς Ἀθηναίους, τῆς γῆς ἔτι [t] ἀκεραίου οὔσης, ἐνδώσειν τὶ, καὶ κατοκνήσειν περιϊδεῖν αὐτὴν τμηθεῖσαν, ἀνεῖχεν.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323. Jul. 26.

ιθ'. Ἐπειδὴ μέντοι προσβαλόντες τῇ Οἰνόῃ, καὶ πᾶσαν ἰδέαν πειράσαντες, οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, οἵ τε Ἀθηναῖοι οὐδὲν [u] ἐπεκηρυκεύοντο. οὕτω δὴ ὁρμήσαντες ἀπ' αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν Πλαταίᾳ τῶν ἐσελθόντων Θηβαίων γενόμενα ἡμέρᾳ ὀγδοηκοστῇ μάλιστα, τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ [x] Ἀρχίδαμος [y] ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ καθεζόμενοι ἔτεμνον, πρῶτον μὲν Ἐλευσῖνα, καὶ τὸ Θριάσιον [z] πεδίον. καὶ τροπήν τινα τῶν Ἀθηναίων ἱππέων περὶ τοὺς [a] Ῥείτους καλουμένους ἐποιήσαντο. ἔπειτα προὐχώρουν, [b] ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ [c] Αἰγάλεων ὄρος, διὰ [d] Κεκροπίας, ἕως ἀφίκοντο ἐς

[q] Διατάχους *Ald. Flor. Bas. Reg.* [r] Πάντα τὰ ἔξω *Cl.* Mosqu. Mox λαβεῖν, et ex emendat. καταλαβεῖν *Gr.* [s] Εἶχον *Ar. C.* [t] Ἀκεραίας *Gr.* [u] Ἀπικηρυκεύοντο *Dan.* [x] Ὁ Ἀρχίδαμος *Cass.* Aug. Bas. Ἀρχίδαμος Ζευξιδάμου. [y] Ὁ om. *Gr.* [z] Πεδίον deest *Gr.* [a] Ῥήτους *Ar.* [b] Ἐν τῇ δεξιᾷ *Reg.* [c] Αἰγάλεω *Ar.* Αἰγαλέων *Gr.* [d] Κεκρωπείας *Ar. C.* Κρωπιᾶς

etiam præcipue ad Œnoën cunctatio, magnam ei suspicionem conflavit. Athenienses enim hoc temporis spatio *res suas ex agris in urbem* importarunt; et Peloponnesii, si celeriter *eo* ivissent, res omnes, quæ extra *urbem* adhuc erant, occupare potuisse videbantur; nisi propter illius cunctationem *hoc facere prohibiti fuissent.* Exercitus igitur Archidamo, propter hujusmodi moram, graviter erat iratus. Ille vero (ut fertur) ideo se reprimebat, quod spcraret Athenienses, agro adhuc intacto, aliquid *de sua pertinacia* remissuros, ejusque vastationem iniquo animo visuros, nec eam facile passuros.

19. Postquam tamen Œnoën adorti, omnique *oppugnationis* genere tentato, expugnare non potuerunt, et Athenienses nullum caduceatorem *ad eos* miserunt; ita demum castris inde motis, circiter octogesimum diem a rebus, quæ ad Platæam a Thebanis eam ingressis sunt gestæ, vigente jam æstate, maturisque frumentis, in Atticam irruperunt. Archidamus vero Zeuxidami *filius*, Lacedæmoniorum Rex, *illos* ducebat. Castrisque *in ea* positis, primum quidem agrum Eleusinium et Thriasium campum vastare *ac populari* cœperunt; et nonnullos Atheniensium equites, ad illos *aquarum alveos* qui Rheiti vocantur, in fugam verterunt. Deinde vero ad dextram habentes Ægaleon montem per Ce-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

Ἀχαρνὰς, [e] χωρίον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς τῶν δήμων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς [f] αὐτὸ, στρατόπεδόν τε ἐποιήσαντο, χρόνον τε πολὺν [g] ἐμμείναντες ἔτεμνον.

κ΄. Γνώμη δὲ τοιᾷδε λέγεται, τὸν Ἀρχίδαμον περί τε τὰς Ἀχαρνὰς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μεῖναι, καὶ ἐς τὸ πεδίον ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ [h] οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους, ἤλπιζεν, ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ, καὶ παρεσκευασμένους ἐς πόλεμον [i] ὡς οὔπω πρότερον, ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἂν περιϊδεῖν τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς Ἐλευσῖνα [k] καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, πεῖραν ἐποιεῖτο, περὶ τὰς Ἀχαρνὰς καθήμενος, εἰ ἐπεξίασιν. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ ὁ χῶρος ἐπιτήδειος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ [l] Ἀχαρνῆς, μέγα [m] μέρος ὄντες τῆς πόλεως (τρισχίλιοι γὰρ ὁπλῖται ἐγένοντο) οὐ περιόψεσθαι ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὁρμήσειν [n] καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην. εἴτε [o] καὶ μὴ

Cl. Gr. Κικροπείας *Dan.* Κρωπιᾶς *Cass. Reg.* sed in hoc manus rec. emendaverat Κεκρ. Aug. Κρωπιᾶς. [c] Χῶρον *Cl.* Aug. *Reg. Cass.* in quo deinde χωρίον factum, et accentus mutatus erat. Bas. χῶρον μέγιστον. Mox ed. Bas. τῶν δὴ μὲν. [f] Αὐτὰς *Ar.* Αὐτὰ *C.* Αὐτὸν *Cl.* Αὐτὸν etiam *Reg. Cass. Dan.* Bas. cod. Aug. [g] Ἐμμένοντες *Ar. C.* [h] Μὴ *Ar.* [i] Illa ὡς οὔπω πρότερον non agnoscit *Ar.* In cod. Bas. ad τμηθῆναι, γρ. τμηθῦσαν. [k] Κατὰ τὸ Θριάσιον *Ar. C.* [l] Ἀχαρνεῖς *Ar. C.* ut et paulo infra. *Cass. Reg.* Bas. Aug. Mosqu. [m] Μένος *Marg. Ald. Flor. Steph.* 1. Non probat *Steph.* quamvis alioqui *Thucydidem* et poëticis uti vocabulis quibusdam constet: ac *Dionys. Halicarnasseum* hujus usum non refugere videamus. In Ald. Vin. ad marg. scr. μέρος. [n] Αὐτοὺς πάντας *Ar. C.* Τοὺς ἅπαντας *Gr.* Αὐτοὺς πάντας *Dan.* In Mosqu. pro καὶ, ἄν. [o] Ita ex emend. *Gr.* in textu deest καὶ.

cropiam processerunt, donec ad Acharnas pervenerunt, maximum *totius* Atticæ oppidum, ex iis, quæ Pagi vocantur. Castrisque ad hoc *oppidum* positis, copias vallo muniverunt, et diu illic commorati agrum vastarunt.

20. Hoc autem consilio Archidamus circum Acharnas cum exercitu ad pugnam committendam instructo mansisse, nec illo anno, quo irruptionem *in Atticam* fecit, in planitiem descendisse fertur: *quod* sperabat, Athenienses, qui multa juventute florebant, et ad bellum, ut nunquam ante, instructi erant, fortasse obviam sibi *ex urbe* prodituros, nec in suo conspectu agrum vastari passuros. At cum nec ad Eleusinem, nec ad Thriasium campum, ipsi occurrissent, castris ad Acharnas positis, tentare statuit, an contra *se* prodire auderent. Simul enim hic locus stativis habendis opportunus ipsi videbatur, simul etiam Acharnenses, qui magna civitatis pars erant (erant enim tria militum armatorum millia) non videbantur rerum suarum vastationem neglecturi: * sed et cæteros omnes ad prœlium committen-

* Sed omnes in prœlium exituri. *Valla.* Huds.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

ἐπεξέλθοιεν ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀδεέστερον ἤδη ἐς τὸ ὕστερον τό, [p] τε πεδίον τεμεῖν, καὶ [q] ἐς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρήσεσθαι. τοὺς γὰρ Ἀχαρνέας, ἐστερημένους τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως προθύμους ἔσεσθαι ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, [r] στάσιν [s] δὲ ἐνέσεσθαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτῃ μὲν διανοίᾳ ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τὰς Ἀχαρνὰς ἦν.

κά. Ἀθηναῖοι δὲ, μέχρι μὲν [t] οὗ περὶ Ἐλευσῖνα καὶ τὸ Θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἦν, καί τινα ἐλπίδα εἶχον, [u] ἐς τὸ ἐγγυτέρω αὐτοὺς μὴ [x] προϊέναι, μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Παυσανίου Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὅτε ἐσβαλὼν τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἐλευσῖνα καὶ [y] Θρίωζε στρατῷ Πελοποννησίων, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτεσιν, ἀνεχώρησε πάλιν, ἐς τὸ [z] πλέον οὐκέτι προελθών. [a] διὸ δὲ καὶ ἡ φυγὴ αὐτῷ ἐγένετο ἐκ Σπάρτης, δόξαντι χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν. ἐπειδὴ δὲ περὶ Ἀχαρνὰς εἶδον τὸν στρατὸν ἑξήκοντα σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο· ἀλλ᾽ αὐτοῖς, ὡς εἰκὸς, [b] τῆς

[p] Τε deest *Ar. C. Cl. Reg. Cass. Dan. Gr.* Aug. et ταμεῖν *Gr.* [q] Πρὸς *Ar. C. Cam. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. [r] Ita emendatum erat in *Cass.* pro πᾶσιν. [s] Δ᾽ ἐνέσεσθαι *Ar. C.* Τε ἐνέσεσθαι *Gr.* [t] Οὖν *Cl. Reg. Cass.* sed in hoc manu recent. correctum οὗ. Aug. οὖν it. Mosqu. [u] Ἐς τὸ non agnoscunt *Ar. C. Dan.* Mosqu. Ἐς τὸν *Gr.* [x] Προσιέναι *Gr.* [y] Ἐθρίωζε *Cass.* In Bas. τῆς Ἀττικῆς Ἐλευσῖνα δὲ καὶ Θρίωζε δὲ a corr. additum erat. [z] Πλεῖον *Cass. Reg. Gr.* Aug. Mosqu. et Οὐ προελθὼν *Reg.* [a] Διὸ καὶ *Ar. C.* Διὸ δὴ *Gr. Cl.* Διὸ δὴ καὶ *Reg. Cass.* et *Gr.* Aug. Διὸ καὶ *Dan.* [b] Τῆς deest *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan.* Aug. Mosqu.

dum impulsuri. Quod si Athenienses, contra suas copias tunc in ipsorum agrum irruptionem facientes, non prodiissent, jam minore cum metu in posterum se et planitiem vastaturum, et ad ipsam urbem accessurum *sperabat.* Acharnenses enim suis *rebus* privatos, non ita promtos fore ad pericula pro aliis subeunda, ideoque discordias in *civium* animis futuras. Hoc igitur consilio Archidamus ad Acharnas manebat.

21. Athenienses vero, quamdiu quidem *Peloponnesiorum* exercitus circum Eleusinem et Thriasium campum subsedit, tamdiu etiam aliquam spem habuerunt, eos non propius progressuros; memoria tenentes et ipsum Plistoanactem Pausaniæ *filium*, Lacedæmoniorum Regem, quando cum Peloponnesiorum copiis quatuordecim ante hoc bellum annis in Atticam irrupisset, ad Eleusinem et Thriasium campum, nec ulterius progressum, rediisse. Quamobrem etiam Sparta relegatus est, quod pecuniis inductus revertisse visus esset. Postquam vero exercitum circum Acharnas vidissent, sexaginta stadiis ab urbe distantem, rem non amplius ferendam censuerunt. Sed cum in

γῆς τεμνομένης ἐν τῷ ἐμφανεῖ (ὃ οὔπω ἑωράκεσαν οἵ γε Bell.
νεώτεροι, οὐδ' οἱ πρεσβύτεροι, πλὴν τὰ Μηδικὰ) δεινὸν Pelop. an. 1.
ἐφαίνετο· καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα τῇ Olymp. 87. 2.
νεότητι, ἐπεξιέναι, καὶ μὴ περιορᾶν. κατὰ ξυστάσεις τε U. C.
γιγνόμενοι, ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν, κελεύοντες Varr. 323.
[c] ἐπεξιέναι, οἱ δέ τινες, οὐκ ἐῶντες. χρησμολόγοι τε ᾖδον χρησμοὺς παντοίους, [d] ὧν ἀκροᾶσθαι ὡς ἕκαστος [e] ὥρμητο. οἵ τε [f] Ἀχαρνῆς, οἰόμενοι παρὰ σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι Ἀθηναίων, ὡς αὐτῶν ἡ γῆ ἐτέμνετο, ἐνῆγον τὴν ἔξοδον μάλιστα. παντί τε τρόπῳ ἀνηρέθιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον· καὶ ὧν παρῄνεσε πρότερον, ἐμέμνηντο οὐδὲν, ἀλλ' ἐκάκιζον, ὅτι, στρατηγὸς ὢν, οὐκ ἐπεξάγοι· αἴτιόν τε σφίσιν ἐνόμιζον πάντων, ὧν ἔπασχον.

κβ'. Περικλῆς δὲ, ὁρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλεπαίνοντας, καὶ οὐ τὰ ἄριστα φρονοῦντας, πιστεύων [g] δὲ ὀρθῶς [h] γιγνώσκειν περὶ τοῦ μὴ ἐπεξιέναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν, οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὀργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ ξυνελθόντας ἐξαμαρ-

[c] Ἐξιέναι *Cl. Gr. Cass. Reg.* Bas. Aug. [d] Ὧν ἀκροᾶσθαι *Marg. Cl. Gr.* quam lectionem sequutus esse videtur *Valla*. Sic quoque *Reg.* et *Cass.* Bas. qui omittit ὡς. Aug. ὧν ἀκροᾶσθαι sine ὡς· sic in Ald. Vin. Vulgo: ὡς ἠκροᾶτο. [e] Ὤργητο *Cl.* ὥρμητο in marg. Ita etiam *Reg.* Aug. Mosqu. In *Cass.* ex ὤργητο in textu recentiore manu factum erat ὥρμητο. [f] Ἀχαρνεῖς *Cl. Gr.* passim. atque ita in aliis id genus vocibus. Ἀχαρνεῖς *Cass. Reg.* Aug. Mosqu. Mox in Mosqu. ἡ γῆ αὐτῶν. [g] Δ' ὀρθῶς *Gr.* [h] Γινώσκειν *Ar. C. Reg.*

ipsorum conspectu (ut est verisimile) ager vastaretur, (quod saltem juniores, imo ne seniores quidem adhuc viderant, nisi in bello Medico,) res ipsis gravis videbatur. Et cum aliis, tum vero præcipue juventuti, copiæ in hostem educendæ, nec agri vastatio per negligentiam ferenda videbatur. Et cum in conciliabulis essent, inter se graviter altercabantur, alii quidem copias in hostem educendas censentes, alii vero, quorum numerus erat perexiguus, hoc fieri non sinentes. Vates quoque multifaria vaticinia canebant, quæ quisque audiebat, ut animo erat affectus. Et Acharnenses, quod existimarent, non minimam Atheniensium portionem apud se esse, postquam ipsorum ager vastari cœpit, ad eruptionem in hostes faciendam maxime urgebant: omnique modo civitas erat concitata, et Pericli cives erant irati: nec memores erant ullarum rerum, quas ille prius suaserat; sed eum vocibus carpebant, quod cum imperator esset, tamen copias in hostem non educeret: omniumque malorum, quæ patiebantur, eum autorem sibi esse existimabant.

22. Pericles vero, cum eos ob præsentem rerum statum graviter indignari, nec optime de rebus sentire videret, cumque persuasum haberet, se de eruptione in hostem non facienda recte sentire, eos ad nullam concionem, nullumque cœtum convocabat, ne quid animi impetu potius, quam recto consilio congregati

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

τεῖν. τήν τε πόλιν ἐφύλασσε, καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα, ὅσον [i] ἠδύνατο, εἶχεν. ἱππέας [k] μέντοι ἐξέπεμπεν ἀεὶ, τοῦ μὴ προδρόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς [l] ἐσπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐγγὺς [m] τῆς πόλεως, κακουργεῖν· καὶ ἱππομαχία τὶς [n] ἐγένετο βραχεῖα [o] ἐν Φρυγίοις, τῶν τε Ἀθηναίων τέλει ἑνὶ τῶν ἱππέων, καὶ Θεσσαλοῖς μετ' αὐτῶν, πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἱππέας· ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλοί· [p] μέχρις οὗ, προσβοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὁπλιτῶν, τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ Ἀθηναίων [q] οὐ πολλοί. ἀνείλοντο μέντοι αὐτοὺς αὐθημερὸν ἀσπόνδους. καὶ οἱ Πελοποννήσιοι [r] τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν. ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν Θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ ἀφίκοντο παρ' αὐτοὺς [s] Λαρισσαῖοι, Φαρσάλιοι, [t] Παράλιοι, Κρανώνιοι, [u] Πειράσιοι, Γυρτώνιοι, Φεραῖοι. ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν, ἐκ μὲν Λαρίσσης, Πολυμήδης καὶ [x] Ἀριστόνους, ἀπὸ τῆς στάσεως [y] ἑκάτερος. ἐκ δὲ Φαρσάλου,

[i] Ἐδύνατο *Dionys. Halic.* locum citans, *Reg. Cass. Gr.* Bas. [k] Μέντοι τινὰς ἐξέπεμπεν *Dion. Halic.* [l] Ἐμπίπτοντας *Ar. C.* Ἐπιπίπτοντας *Dionys. Halicarn.* Ἐμπίπτοντας *Dan.* Ἐσπίπτοντας εἰς *Reg.* In Mosqu. ἐπιπίπτοντας. [m] Articulum τῆς non agnosc. *Ar. C.* [n] Ἐνεγένετο *Cass.* Aug. [o] Ἐν deest *Dan.* Ἐν Φρυγίᾳ *Reg.* [p] Μέχρι οὗ *Cass. Gr.* et προβοηθησάντων *Gr.* [q] Οἱ πολλοὶ *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Sed *Valla* οὐ πολλοὶ in *suo Exemplari* habuit, cui adsentitur *Cod. vet. Stephani.* In Ald. Vinar. οὐ πολλοὶ. οἱ πολλοὶ *Dan.* [r] Τρόπαιον *Gr.* [s] Λαρισαῖοι *Cass. Gr.* et mox Λαρίσης *Cass.* Mosqu. [t] Παῤῥάσιοι *Reg.* In Mosqu. Κρανώνιοι Παράσιοι. [u] Πυράσιοι *Cass.* [x] Ἀριστείους *Gr.* [y] Ἑκατέρας *Marg.* non probat *Steph.* *Valla* autem ita vertit, quasi legeretur, ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ στάσεως ἑκάτερος, vel ἀπὸ τῆς ἰδίας στάσεως. Ἑκατέρας *Reg.* ex emendat. manus recentis.

peccarent; et urbem tuebatur, et quam maxime poterat tranquillam regebat. Semper tamen equites emittebat, ne *hostium* antecursores, ab exercitu irruentes in agros urbi vicinos, eos maleficiis afficerent: et leve quoddam equestre prœlium inter unam Atheniensium equitum turmam, quibus et Thessali erant adjuncti, et Bœotorum equites, in Phrygiis est commissum: in quo Athenienses et Thessali non fuerunt inferiores, donec armaturæ gravioris agmen Bœotis subsidio venit: tunc vero illi in fugam sunt versi, et Atheniensium ac Thessalorum plerique sunt desiderati. Verum tamen illo ipso die sine induciis illos susceperunt. Et Peloponnesii postero die tropæum statuerunt. Hoc autem auxilium Thessali Atheniensibus ex vetusto societatis fœdere miserunt: ad illos etiam venerunt Larissæi, Pharsalii, Paralii, Cranonii, Pirasii, Gyrtonii, Pheræi. Ipsis vero præerant, ex Larissa quidem, Polymedes, et Aristonous, diversæ uterque factionis; ex Pharsalo vero, Me-

Μένων. ἦσαν δὲ [z] καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες. Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

κγ'. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ [a] ἐπεξῄεσαν αὐτοῖς [b] οἱ Ἀθηναῖοι [c] ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν Ἀχαρνῶν, ἐδῄουν τῶν δήμων τινὰς ἄλλους, τῶν μεταξὺ [d] Πάρνηθος καὶ [e] Βριλήσσου ὄρους. ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς [f] περὶ Πελοπόννησον, ἅσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπ' αὐτῶν, καὶ τοξότας [g] τετρακοσίους. [h] ἐστρατήγει δὲ Καρκῖνός τε ὁ Ξενοτίμου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους, καὶ Σωκράτης ὁ Ἀντιγένους. καὶ οἱ μὲν, ἄραντες, τῇ παρασκευῇ ταύτῃ περιέπλεον· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, χρόνον ἐμμείναντες ἐν τῇ Ἀττικῇ, [i] ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια, ἀνεχώρησαν διὰ Βοιωτῶν, οὐχ ᾗπερ ἐσέβαλον. παριόντες δὲ Ὠρωπὸν, τὴν γῆν [k] τὴν Πειραϊκὴν καλουμένην, ἣν νέμονται Ὠρώπιοι Ἀθηναίων ὑπήκοοι, ἐδῄωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Πελοπόννησον, διελύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι.

κδ'. Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, [l] οἱ Ἀθηναῖοι

[z] Καὶ ἐκ τῶν Ar. [a] Ἐπεξίασιν Cass. Aug. [b] Οἱ deest Dan. [c] Εἰς Reg. in Mosqu. πρὸς. [d] Πάρνητος Reg. Mosqu. [e] Βριλησσοῦ Cl. Gr. Bas. atque ita Schol. Apollonii ex Simonide. [f] Εἰς τὰ περὶ Πελοπόννησον Ar. C. et mox Ὥσπερ παρεσκ. Gr. [g] Τε τριακοσίους Dan. [h] Ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Καρκ. Marg. Mox leg. in Mosqu. pro Ξενοτίμου, Ξενοτόκου. [i] Ὅσου Reg. Cass. Aug. Gr. et cum scholio supr. scr. χρόνου Reg. [k] Τὴν Γραίαν Hartungus. Τὴν Γραικὴν Salmasius, Aliique. Vide Annott. Huds. [l] Οἱ deest Ar. C. Δ' αὐτῶν Ἀθηναῖοι Dan.

non: erant et cæteris *deinceps* ex singulis civitatibus sui cuique præfecti.

23. Peloponnesii vero, cum Athenienses ad prœlium cum ipsis committendum prodire noluissent, motis castris ab Acharnis, nonnullos alios pagos vastarunt, qui sunt inter Parnethem et Brilessum montes. Dum autem isti in Attica essent, Athenienses centum naves, quas instruxerant, et in his mille gravis armaturæ milites, et quadringentos sagittarios circa Peloponnesum miserunt. His autem præerant Carcinus Xenotimi, Proteas Epiclis, et Socrates Antigenis *filius:* atque hi quidem cum hoc apparatu solventes e portu * vela fecerunt. Peloponnesii vero tamdiu in Attica morati, quamdiu commeatus ipsis suppeditavit, per Bœotiam, non qua irruptionem fecerant, reverterunt; et dum Oropum præterirent, regionem nomine Piraicen, quam Oropii Atheniensium imperio subjecti colunt, vastarunt. In Peloponnesum vero regressi, in suas quique urbes discesserunt.

24. Athenienses autem post ho-

* Peloponnesum circumvecti sunt. *Alii.* HUDS.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U.C. Varr. 323.

[m] φυλακὰς κατεστήσαντο κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, [n] ὥσπερ δὴ ἔμελλον διὰ παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξειν· καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς, ἐξαίρετα [o] ποιησαμένοις, χωρὶς θέσθαι, καὶ μὴ ἀναλοῦν, [p] ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν· ἢν δέ τις εἴπῃ ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλο τι, [q] ἢν μὴ [r] οἱ πολέμιοι νηΐτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον [s] ζημίαν ἐπέθεντο. τριήρεις τε μετ' αὐτῶν [t] ἐξαιρέτους ἑκατὸν ἐποιήσαντο [u] κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ [x] τριηράρχους αὐταῖς· ὧν μὴ χρῆσθαι [y] μηδεμιᾷ [z] ἐς ἄλλο τι, ἢ, μετὰ [a] τῶν χρημάτων, περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἢν δέῃ.

κέ. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ [b] Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, καὶ Κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πεντήκοντα ναυσὶ προσβεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἄλλα τε ἐκάκουν περιπλέοντες, καὶ ἐς Μεθώνην [c] τῆς Λακωνικῆς ἀποβάντες, τῷ τείχει [d] προσ-

[m] Φυλακὰς *Marg. Ar. C. Cl. Gr.* Quum φυλάξειν sequatur, φυλακὰς malit *Steph.* Sic quoque *Reg. Cass.* Olim φύλακας. [n] Fortasse ἅσπερ, non ὥσπερ a *Thucydide* scriptum fuisse aliquis suspicetur. *Huds.* [o] Ποιησομένοις *Dan.* [p] Ἀλλὰ ἀπὸ *Gr.* Paullo post in Aug. ψηφίσῃ· nam ἐπι a man. rec. superscr. [q] Ἢ μὴ *Gr.* [r] Οἱ om. *Gr.* [s] Τὴν (quod vulgo ante ζημίαν legebatur) deest *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Dan.* Aug. [t] Ἑκατὸν ἐξαιρέτους *Reg. Gr.* Bas. Ἑκατὸν deest *Cass.* In Aug. erasum est ἑκατὸν et ἕκαστον mutatum in ἑκατόν. [u] Κατὰ ἐνιαυτὸν τὰς βελτίστας *Ar. C. Dan.* Κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἑκατὸν τὰς β. *Cass.* In Mosqu. κατ' ἐνιαυτὸν. Mox in eod. βελτίστους. [x] Τριηράρχας *Ar. C. Dan.* [y] Μὴ δὲ μιᾷ *C.* Mosqu. [z] Ἐπ' ἄλλό τι *Ar. C. Dan.* [a] Τῶν deest *C.* [b] Τὸν Πελοπ. *Gr.* et Πελοπόννησσον hic, et sæpe alibi. In Mosqu. deest περί. [c] Τὴν Λακωνικὴν *Ar. C. Dan.* [d] Προσέβαλλον *Gr.*

rum discessum præsidia terra marique disposuerunt, quemadmodum toto belli tempore *agrum* erant tutatura: quinetiam ipsis placuit ex pecuniis, quæ in arce erant, mille talenta eximere, et seponere, nec impendere: sed ex aliis ad bellum gerendum sumere. Quod si quis dixisset, aut decretum fecisset, quod pecunias istas suo loco movendas, et in alios usus impendendas censuisset, nisi si hostes classe urbem invasissent, et propulsandi essent, pœnam capitalem ei proposuerunt. Centum etiam triremes una cum illis *mille talentis* seposuerunt quotannis omnium præstantissimas, et præfectos ipsis *assignarunt:* quarum nulla ad aliud quicquam, nisi cum his ipsis pecuniis, ob idem periculum, si foret opus, utendum esse *decreverunt.*

25. Athenienses autem, qui cum centum navibus circa Peloponnesum erant, et cum ipsis Corcyræi, qui cum quinquaginta navibus auxilio ipsis venerant, et nonnulli alii socii, qui in illis regionibus habitabant, cum aliis maleficiis præternavigantes affecerunt, tum etiam ad agri Laconici Methonem, exscensu ex navibus in terram facto, adorti sunt muros

ἔβαλον, ὄντι ἀσθενεῖ, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων. ἔτυχε δὲ περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδας ὁ [e] Τέλλιδος, ἀνὴρ Σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων· καὶ αἰσθόμενος, ἐβοήθει τοῖς ἐν τῷ χωρίῳ [f] μετὰ ὁπλιτῶν ἑκατόν. διαδραμὼν δὲ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν Μεθώνην, καὶ ὀλίγους τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ [g] ἀπολέσας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τήν τε πόλιν περιεποίησε, καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπῃνέθη [h] ἐν Σπάρτῃ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἄραντες παρέπλεον καὶ σχόντες τῆς Ἠλείας ἐς Φειὰν, ἐδῄουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας. καὶ προσβοηθήσαντας τῶν ἐκ τῆς κοίλης Ἤλιδος τριακοσίους λογάδας, καὶ τῶν αὐτόθεν ἐκ τῆς περιοικίδος Ἠλείων, μάχῃ ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος μεγάλου, χειμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν Ἰχθῦν καλούμενον τὴν ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ Φειᾷ λιμένα. οἱ δὲ [i] Μεσσήνιοι ἐν τούτῳ, καὶ ἄλλοι τινὲς οἱ οὐ δυνάμενοι ἐπιβῆναι, κατὰ γῆν χωρήσαντες, [k] τὴν Φειὰν αἱροῦσι· καὶ ὕστερον αἵ τε νῆες περιπλεύσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὺς,

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

[e] Τελλήϊδος *C.* [f] Μετὰ τῶν ὁπλιτῶν. *Ar.* [g] Ἀπολύσας μετ' αὐτοῦ *Gr.* ἀποκλείσας ex emend. Paullo ante ἐπιδρομῇ Bas. [h] Ἐν τῇ Σπάρτῃ *Reg.* Mox περιέπλεον Bas. a prima manu, παρέπλεον corr. Paullo post in Mosqu. Φειὰς pro Φειάν. [i] Μεσήνιοι *Ar. C.* Mosqu. *Reg.* et ex emendatione recentis manus Μεσσήνιοι. [k] Τὴν deest *Ar. C. Dan.*

ejus, qui erant infirmi, et intra quos non *multi* homines erant: sed forte Brasidas Tellidis *filius*, vir Spartanus, circum illa loca cum præsidio erat, cumque *rem* sensisset, illis, qui in ea urbe erant, cum centum gravis armaturæ militibus auxilio venit: cumque per medias Atheniensium copias, per agrum sparsas, et ad *urbis* muros conversas, cursu transisset, Methonem irrupit; et paucis quibusdam de suis militibus in ipsa irruptione amissis, et ipsam urbem servavit, et primus omnium, qui illi bello administrando interfuerunt, propter hoc forte facinus Spartæ collaudatus est. Athenienses vero *inde* solventes abierunt: et cum ad Phiam Elidis *urbem* appulissent, *ejus* agrum per biduum vastarunt; et trecentos delectos, qui ex inferiori Elide *suis* auxilio venerant, aliosque Eleos, qui circumcirca illi regioni erant finitimi, pugna vicerunt. Cæterum, exorto ingenti vento, cum in loco importuoso tempestate jactarentur, plerique quidem *eorum* naves conscenderunt, et promontorium, quod Ichthys appellatur, circumvecti, in portum, qui est Phiæ, pervenerunt. Interea vero Messenii, et alii nonnulli, qui naves conscendere nequiverant, terrestri itinere profecti, Phiam ceperunt. Postea vero naves, quæ circumvehebantur, eos receperunt; atque illinc, relicta

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

καὶ [l] ἐξανάγονται [m] ἐκλιπόντες Φειάν· [n] καὶ τῶν Ἠλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβεβοηθήκει. παραπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία, ἐδῄουν.

κϛʹ. Ὑπὸ δὲ [o] τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ Εὐβοίας ἅμα φυλακήν· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου· καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος, τῆς τε παραθαλασσίου ἔστιν ἃ ἐδῄωσε, καὶ [p] Θρόνιον εἷλεν· ὁμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν [q] Ἀλώπῃ τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν.

κζʹ. Ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ ἐξ Αἰγίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, [r] ἐπικαλέσαντες [s] οὐχ ἥκιστα τοῦ πολέμου σφίσιν αἰτίους εἶναι. καὶ τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην, αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους, ἔχειν· καὶ ἐξέπεμψαν ὕστερον οὐ πολλῷ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. ἐκπεσοῦσι δὲ τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν [t] Θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι, κατά τε τὸ Ἀθηναίων διάφο-

[l] Ἐξάγονται, et a correctore ἐξανάγονται *Reg.* [m] Ἐκλείποντες *Ar. Dan.* [n] Satius fuerit parenthesi includere hæc verba, καὶ τῶν Ἠλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβεβοηθήκει. *Steph.* In Mosqu. desunt verba ab ἐπὶ ἄλλα — usque ad τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι. [o] Τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον *Ar. C. Dan.* [p] Θράνιον *Ar. C. Dan.* [q] Ἀλόπῃ *Ar. C.* atque ita vocem scribunt *Stephanus Byzant. Scylax, Aliique.* Sic etiam *Cass.* Ἀκόπῃ *Dan.* [r] Post ἐπικαλέσαντες recte ponetur hypostigme, quum οὐκ ἥκιστα ad sequentia potius feratur. *Steph.* [s] Οὐχήκιστα *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Paullo post πέμψαντας ἐποίκους *Reg. Cass. Gr. Steph. 2. Port.* Πέμψαντας Bas. Olim πέμψαντες. Mox in Mosqu. αὐτὴν οὐ πολλῷ ὕστερον. [t] Θυραίαν *Reg. Gr.* et mox Θυραιάτις *Reg.*

Phia, in altum vela fecerunt: nam magna militum Eleorum manus jam *suis* subsidio venerat. Athenienses autem, in alia loca navibus delati, obiter *ea* vastarunt.

26. Atque sub hoc ipsum tempus Athenienses triginta naves emiserunt, ut Locridem obirent, simul etiam, ut Eubœam tuerentur: his autem præerat Cleopompus Cliniæ *filius:* et, exscensu ex navibus in terram facto, cum nonnulla maritima loca vastavit, tum etiam Thronium cepit; et obsides ab illis accepit, et apud Alopen Locros, qui *suis* auxilium tulerant, prælio superavit.

27. Hac eadem æstate Athenienses Æginetas ex Ægina, cum ipsos, tum etiam liberos, et conjuges ejecerunt; ipsis crimini dantes, quod hujus belli contra se moti præcipui autores essent. Simul etiam tutius fore videbatur, si Æginam Peloponneso adjacentem, colonia de suis *eo* missa, ipsi tenerent: nec multo post colonos in eam miserunt. Æginetis autem ejectis Lacedæmonii Thyream incolendam, et *ejus* agrum possidendum dederunt, tum ob odium, quo Athenienses prosequebantur, tum

ρον, καὶ ὅτι σφῶν εὐεργέται ἦσαν ὑπὸ τὸν σεισμὸν, καὶ τῶν [u] Εἰλώτων τὴν ἐπανάστασιν. ἡ δὲ Θυρεᾶτις γῆ, μεθορία τῆς Ἀργείας καὶ [x] Λακωνικῆς ἐστὶν, [y] ἐπὶ θάλασσαν καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ἐνταῦθα ᾤκησαν, [z] οἱ δ' ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U.C. Varr. 323.

κή. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην Aug. 3. (ὥσπερ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίγνεσθαι δυνατὸν) ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνοειδὴς, καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων.

κθ'. Καὶ [a] ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφόδωρον τὸν Πύθεω, ἄνδρα Ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν Σιτάλκης, δυνάμενον παρ' αὐτῷ μέγα, οἱ Ἀθηναῖοι, πρότερον πολέμιον νομίζοντες, πρόξενον ἐποιήσαντο, καὶ μετεπέμψαντο· βουλόμενοι Σιτάλκην· σφίσι τὸν Τήρεω, Θρᾳκῶν βασιλέα, ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ δὲ Τήρης οὗτος, ὁ τοῦ Σιτάλκου πατὴρ, πρῶτος Ὀδρύσαις τὴν μεγάλην βασιλείαν [b] ἐπιπλέον τῆς [c] ἄλλης Θρᾴκης ἐποίησε. πολὺ γὰρ μέρος καὶ αὐτόνομόν ἐστι Θρᾳκῶν. Τηρεῖ [d] δὲ [e] τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος ἀπ' Ἀθηνῶν

[u] Εἱλώτων *Cass. Gr.* [x] Λακεδαιμονίας *Marg.* [y] Ἐπὶ θαλάσσης *Reg.* [z] Illa οἱ δ' ἐσπάρησαν non agnoscit *C. Dan.* [a] Ἐν om. *Gr.* [b] Ἐπιπλεῖον *Reg.* Ἐπὶ πλεῖον *Cass. Gr.* Aug. Mosqu. [c] Ἄλλης deest *Ar.* [d] Δὲ abest *Ar.* [e] Τὴν Πρόκνην *Cl.* Τῷ Πρόκνην τοῦ Πανδίονος *Cass.*

etiam, quod de se bene meriti essent terræ-motus tempore, et Helotum rebellione. Thyreaticus vero ager est medius inter Argivum et Laconicum, et ad mare pertinet. Atque alii quidem eorum hic habitaverunt, alii vero per reliquam Græciam dissipati sunt.

28. Eadem etiam æstate, Calendis Lunaribus, quæ naturali lunæ cursu contingunt, (quo solo etiam tempore hoc fieri posse videtur,) sol defecit post meridiem, et ex lunata figura, qua tunc apparuit, cum nonnullæ etiam stellæ conspicue apparuissent, rursus ad pristinam sui orbis plenitudinem ac splendorem rediit.

29. Eadem etiam æstate Nymphodorum Pythei *filium*, Abderiten, cujus sororem Sitalces *matrimonio conjunctam* habebat, virum, qui magna autoritate apud ipsum valebat, Athenienses, licet eum prius hostem esse judicassent, tamen hospitem publice fecerunt, eumque arcessiverunt, quod *ejus opera* Sitalcen Teris *filium*, Thracum Regem, sibi societate adjungere cuperent. Hic autem Teres, Sitalcis pater, primus Odrysarum imperium majus reliquis Thraciæ regnis effecit. Magna enim Thracum pars est sui juris, suisque legibus vivit. Cum illo autem Tereo, qui Procnen Pandionis filiam ex Athenarum urbe uxorem duxerat, Te-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

σχόντι γυναῖκα, [f] προσῆκεν ὁ Τήρης οὗτος οὐδέν. οὐδὲ τῆς αὐτῆς Θρᾴκης ἐγένοντο· ἀλλ' ὁ μὲν ἐν Δαυλίᾳ τῆς Φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ [g] Τηρεὺς ᾤκει, τότε ὑπὸ Θρᾳκῶν οἰκουμένης· (καὶ τὸ ἔργον τὸ περὶ τὸν Ἴτυν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἔπραξαν. πολλοῖς δὲ [h] καὶ τῶν ποιητῶν, ἐν ἀηδόνος μνήμῃ, Δαυλιὰς ἡ ὄρνις ἐπωνόμασται. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ κῆδος Πανδίονα [i] ξυνάψασθαι τῆς θυγατρὸς διὰ τοσούτου, ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον, ἢ διὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐς Ὀδρύσας ὁδοῦ.) Τήρης δὲ, οὔτε τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, βασιλεύς τε πρῶτος ἐν κράτει Ὀδρυσῶν ἐγένετο. οὗ δὴ ὄντα τὸν Σιτάλκην οἱ Ἀθηναῖοι ξύμμαχον [k] ἐποιήσαντο, βουλόμενοι σφίσι τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία καὶ Περδίκκαν [l] ξυνελεῖν αὐτόν. ἐλθών τε ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Νυμφόδωρος τήν τε τοῦ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε, καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, Ἀθηναῖον. τόν τε ἐπὶ Θρᾴκης πόλεμον ὑπεδέχετο καταλύσειν. πείσειν γὰρ Σιτάλκην [m] πέμπειν στρατιὰν [n] Θρᾳκίαν Ἀθηναίοις ἱππέων [o] τε

[f] Προσήκει *Marg. Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. [g] Τήρης *Marg.* Scribi hic Τηρεὺς, non Τήρης, necesse est: nam de hoc postea fit mentio. Miretur autem quispiam, cur non potius dixerit, ἀλλ' ὁ μὲν Τηρεὺς ἐν Δαυλίᾳ etc. verum perinde est, ac si diceretur, *sed ille quidem, Tereus videlicet. Steph.* [h] Καὶ ἐκ τῶν ποι. *Reg.* [i] Ξυνάψασθαι καὶ τῆς θυγ. *Reg.* Mox *Schol.* διὰ τόσου. In Mosqu. συνάψασθαι. [k] Ἐποιοῦντο *Ar. C. Dan.* [l] Ξυνεξελεῖν αὐτὸν *Cam. Ar. C. Reg.* sed ex emendatione rec. manus. [m] Πέμψαι *Cl. Gr.* πέμψειν *Ald. Flor. Bas.* Πέμψειν etiam *Reg. Cass.* Aug. et *Gr.* non πέμψαι. [n] Θρᾳκηΐαν *Ar. C.* Θρακιήαν *Dan.* [o] Τε deest *Ar. C. Dan.*

res iste nullo propinquitatis vinculo conjunctus erat: nec ex eadem Thracia fuerunt. Sed ille quidem, Tereus inquam, habitabat in *urbe* Daulia, quæ est in agro, qui nunc Phocensis appellatur, quem Thraces tunc incolebant: (et in hoc agro mulieres illæ facinus illud in Ityn perpetrarunt; quinetiam a multis poëtis, qui lusciniæ mentionem fecerunt, hæc avis Daulias cognomento est appellata. Verisimile autem est, Pandionem *cum hoc Tereo, qui ab ipso* tam parvo *locorum intervallo distabat*, filiæ affinitatem contraxisse, mutui auxilii causa potius, quam *cum altero Tere, qui* multorum dierum itinere ad Odrysas usque *ab ipso remotus erat.*) Sed Teres nec idem nomen habuit, * et Odrysarum regnum primus per vim est adeptus. Hujus igitur filium Sitalcen Athenienses in societatem adsciverunt, Thraciæ oppida, et Perdiccam hujus opera sibi adjungere cupientes. Nymphodorus autem, Athenas profectus, Sitalcis societatem ipsis conciliavit, et Sadocum ipsius *Sitalcis* filium Atheniensem *civem* fecit; et promisit fore, ut bellum, quod in Thracia gerebatur, sedaret; se enim Sitalci persuasurum, ut exercitum equitum Thracum, et † Pel-

* Et primus rex potens Odrysarum fuit etc. *Alii.* HUDS.

† Cetratorum *reddit Acacius, Livium sequutus, qui lib.* 31. Peltastas *a Græcis vocari ait, quos ipse* Cetratos *appellat.* HUDS.

καὶ Πελταστῶν. ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν [p] τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ Θέρμην [q] αὐτῷ [r] ἔπεισεν ἀποδοῦναι. ξυνεστράτευσέ [s] τ' εὐθὺς Περδίκκας ἐπὶ Χαλκιδέας [t] μετ' Ἀθηναίων, καὶ Φορμίωνος. οὕτω μὲν Σιτάλκης τε ὁ Τήρεω, Θρακῶν βασιλεὺς, ξύμμαχος ἐγένετο Ἀθηναίοις, καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου, [u] Μακεδόνων βασιλεύς.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

λ'. Οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν Ἀθηναῖοι, ἔτι ὄντες περὶ Πελοπόννησον, [x] Σόλλιόν τε Κορινθίων πόλισμα αἱροῦσι, καὶ παραδιδόασι [y] Παλιρεῦσιν Ἀκαρνάνων μόνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι. καὶ [z] Ἀστακον, ἧς Εὔαρχος ἐτυράννει, λαβόντες [a] κατὰ κράτος, καὶ ἐξελάσαντες αὐτὸν, τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεποιήσαντο. ἐπί τε [b] Κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσπλεύσαντες, προσηγάγοντο ἄνευ μάχης. κεῖται δὲ ἡ Κεφαλληνία κατὰ Ἀκαρνανίαν καὶ Λευκάδα· τετράπολις οὖσα, [c] Παλλῆς, [d] Κράνιοι, Σαμαῖοι, [e] Πρόναιοι.

[p] Τοῖς abest *Ar. C. Dan.* [q] Αὐτοῖς *Ar. C. Dan.* Mosqu. [r] Ἔπεισε δοῦναι *Reg.* et rec. manu emendatum ἀποδοῦναι. [s] Τε *Ar. C.* δ' Bas. [t] Μετὰ *Ar. C.* [u] Μακεδόνος *Dan.* [x] Σόλλιόν τε *C.* atque ita olim a *Thucydide* scriptum fuisse testatur *Steph.* περὶ πόλεων. [y] Παλαιρεῦσιν *Cl.* atque ita ex *Strabone* legendum. Sic quoque *Reg.* et *Cass.* Bas. [z] Ἀστακτον *Reg. Dan.* [a] Καταχράτος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [b] Κεφαληνίαν *Ar.* ut et paulo infra. Sed duplicandam esse in hac voce literam λ, docet *Eustathius* ad *Homerum* et *Dionysium.* [c] Παλεῖς *Ar. C. Cl.* itidemque *Strabo* lib. 10. *Etymol. M. Auctor,* et *Tzetzes* in scholiis ad *Lycophronem.* Παλῆς mallent *Alii.* Hanc urbem *Thucydides* Πάλην vocat libro primo, cum simplici λ efferens, ut et ejus *Scholiastes.* Vide *Sylburgii* notas in *Etymol. M.* in Κεφαλληνία, et *Palmerii* Græc. antiq. p. 528. Παλῆς *Gr.* Παλεῖς *Reg. Cass. Dan.*—Bas. Aug. Mosqu. Παλῆς. [d] Ita a *Strabone et Hesychio.* Κρανιοι *Ar. C. Etymol. M. Auctor,* et *Tzetzes.* [e] Προναῖοι *Ar. C.* Προνναῖοι *Cl. Gr.* Bas. Πρόνναιοι *Ald. Flor.* Πρώνιοι *Lycophron* et *Tzetzes.* Πρώναιοι malit *Holsten.* Πρόννησοι ex *Strabone* legendum censet *Thomas de Pinedo.* Πρόνοι apud *Polybium* et *Etymol. M. Auctorem.* Προναῖοι *Dan.* Mosqu. Προνναῖοι *Cass.* Πρόνναιοι *Reg.*

tastarum Atheniensibus mitteret. Perdiccam etiam Atheniensibus conciliavit, et *ipsis* persuasit, ut ei Thermen redderent. Et confestim Perdiccas cum Atheniensibus et Phormione arma Chalcidensibus intulit. Sic igitur et Sitalces Teris *filius,* Thracum Rex, et Perdiccas Alexandri *filius,* Macedonum Rex, societatis fœdus cum Atheniensibus fecerunt.

30. Athenienses vero, qui cum centum navibus circa Peloponnesum adhuc versabantur, Solium Corinthiorum oppidum ceperunt, idque cum agro solis Acarnanum Palirensibus incolendum tradiderunt. Astacum quoque, in qua Euarchus tyrannus erat, per vim ceperunt, eoque *illinc* ejecto, urbem in societatem adsciverunt; et in insulam Cephalleniam navibus profecti, sine pugna in suam potestatem redegerunt. Cephallenia autem sita est e regione Acarnaniæ et Leucadis; et in ea sunt quatuor

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323. Octobri.

ὕστερον δ' οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς Ἀθήνας.

λα'. Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου, Ἀθηναῖοι πανδημεὶ, αὐτοὶ καὶ οἱ μέτοικοι, ἐσέβαλον ἐς τὴν Μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ οἱ περὶ Πελοπόννησον Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν (ἔτυχον γὰρ [f] ἤδη ἐν Αἰγίνῃ ὄντες) ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμενοι, ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ ἐν Μεγάροις ὄντας, ἔπλευσαν παρ' αὐτοὺς, καὶ ξυνεμίχθησαν. στρατόπεδόν τε μέγιστον δὴ τοῦτο [g] ἀθρόον Ἀθηναίων ἐγένετο, ἀκμαζούσης ἔτι τῆς πόλεως, καὶ οὔπω νενοσηκυίας. μυρίων γὰρ ὁπλιτῶν οὐκ ἐλάσσους ἦσαν [h] αὐτοὶ Ἀθηναῖοι· χωρὶς δὲ, αὐτοῖς οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ τρισχίλιοι ἦσαν. μέτοικοι δὲ [i] ξυνεσέβαλον οὐκ ἐλάσσους τρισχιλίων ὁπλιτῶν. χωρὶς δὲ, ὁ ἄλλος ὅμιλος ψιλῶν οὐκ [k] ὀλίγος. δῃώσαντες δὲ τὰ πολλὰ τῆς γῆς, ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι [[l] πολλαὶ] ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐσβολαὶ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεγαρίδα, καὶ ἱππέων, καὶ πανστρατιᾷ, [m] μέχρις οὗ Νίσαια ἑάλω ὑπ' Ἀθηναίων.

λβ'. [n] Ἐτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη ὑπ' Ἀθη-

[f] Ἤδη om. *Cl. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [g] Ἀθρόων *Gr.* [h] Αὐτοὶ οἱ Ἀθ. *Ar. C.* Bas. Aug. sed οἱ a man. rec. [i] Ξυνέβαλον *Ar. C. Gr.* [k] Ὀλίγων *Cl.* Ὀλίγω et ex emendat. ὀλίγος *Gr.* [l] Πολλαὶ om. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Bas. Mosqu. [m] Μέχρι οὗ *Cass.* [n] Ἐτειχίσθη φρούριον, pro ἐτειχίσθη ὥστε

civitates, Pallenses, Cranii, Samæi, Pronæi. Nec multo post hæ naves reversæ sunt Athenas.

31. Sub hujus æstatis autumnum, Athenienses, cum ipsi, tum etiam inquilini cum universi populi copiis, duce Pericle Xanthippi *filio*, in agrum Megarensem irruptionem fecerunt. Et Athenienses, qui circa Peloponnesum cum centum navibus erant (jam enim in Ægina erant) domum repetentes, cum audissent, suos cives cum universi populi copiis ex urbe profectos, et ad Megara esse, ad eos navigarunt, seque cum ipsis junxerunt. Atque hic Atheniensium exercitus in unum collectus *omnium* maximus fuit, quod respublica adhuc floreret, nec dum morbo laborasset; nam ipsi Athenienses non pauciores erant, quam decem millia gravis armaturæ militum. Præterea vero ipsis etiam apud Potidæam erant tria militum millia. Inquilini etiam non pauciores tribus millibus gravis armaturæ militum, cum ipsis ad illam expeditionem iverant. Præterea erat alia non parva militum leviter armatorum turba. Magna autem illius agri parte vastata se receperunt. Quotannis vero Athenienses alias quoque multas irruptiones in agrum Megarensem fecerunt, modo cum equitatu, modo etiam cum universi populi copiis, donec Nisæam ceperunt.

32. Athenienses etiam sub finem hujus æstatis Atalantam, insulam

ναίων φρούριον, τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος, ἡ ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσος ἐρήμη πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ λῃστὰς ἐκπλέοντας ἐξ Ὀποῦντος καὶ τῆς ἄλλης Λοκρίδος, κακουργεῖν τὴν Εὔβοιαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει τούτῳ, μετὰ τὴν τῶν Πελοποννησίων ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναχώρησιν, ἐγένετο. Bell. Pelop. an. I. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

λγʹ. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Εὔαρχος ὁ Ἀκαρνὰν, βουλόμενος ἐς τὴν [o] Ἄστακον κατελθεῖν, πείθει Κορινθίους τεσσαράκοντα ναυσὶ καὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἑαυτὸν κατάγειν, πλεύσαντας· καὶ αὐτὸς ἐπικούρους τινὰς [p] προσεμισθώσατο. ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφαμίδας τε ὁ Ἀριστωνύμου, καὶ Τιμόξενος ὁ Τιμοκράτους, καὶ Εὔμαχος ὁ Χρύσιδος. καὶ πλεύσαντες, κατήγαγον· καὶ τῆς ἄλλης Ἀκαρνανίας τῆς περὶ θάλασσαν ἔστιν ἃ χωρία βουλόμενοι προσποιήσασθαι, καὶ πειραθέντες, ὡς οὐκ [q] ἠδύναντο, ἀπέπλεον ἐπ' οἴκου. σχόντες δ' ἐν τῷ παράπλῳ ἐς Κεφαλληνίαν, καὶ ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς τὴν [r] Κρανίων γῆν, ἀπατηθέντες ὑπ' αὐτῶν ἐξ ὁμολογίας τινὸς, ἄνδρας τε ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμένων Post Oct. 2dum.

εἶναι φρούριον, vel εἰς τὸ εἶναι φρ. *Steph.* Mox fin. cap. legitur in Bas. cod. et ed. μετὰ τὴν omisso τῶν, quod emendat. man. rec. sic August. Vulgo τὴν ante τῶν deest. [o] Ἄστακτον *Dan.* [p] Ἐμισθώσατο *Marg.* [q] Ἐδύναντο, ἀπέπλευσαν *Ar. C.* ἀπέπλευσαν etiam *Dan.* [r] Κρανίαν *Ar. C. Dan.* In Mosqu. Κρανίαν.

apud Locros Opuntios, quæ prius erat deserta, muris cinxerunt, ut esset *belli* propugnaculum; ne prædones, ex *urbe* Opunte et aliis Locrorum oppidis navigantes, Eubœam maleficiis afficerent. Atque hæc quidem hac æstate post Peloponnesiorum ex Attica discessum gesta sunt.

33. Insequente autem hyeme, Euarchus Acarnan, Astacum redire cupiens, Corinthiis persuasit, ut cum quadraginta navibus, et mille et quingentis gravis armaturæ militibus *eo* profecti se reducerent. Ipse quoque nonnullos alios milites mercenarios conduxerat. Præerant autem his copiis Euphamidas Aristonymi, et Timoxenus Timocratis, et Eumachus Chrysidis *filius*: et *illuc* profecti, *hominem* reduxerunt. Cum autem nonnulla etiam reliquæ Acarnaniæ oppida maritima sibi adjungere vellent, cumque rem tentassent, postquam *voti compotes fieri* non potuerunt, domum reverti cœperunt. Et cum prætemavigantes ad Cephalleniam appulissent, atque exscensum ex navibus in Craniorum agrum fecissent, ab illis per quandam deditionis faciendæ speciem decepti, nonnullos de suis militibus amiserunt, quod Cranii

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

[s] ἀπροσδοκήτως τῶν [t] Κρανίων· καὶ βιαιότερον [u] ἀναγαγόμενοι, ἐκομίσθησαν ἐπ' οἴκου.

λδ'. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι, [x] οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι, [y] δημοσίᾳ [z] ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρῶτον ἀποθανόντων, τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν ὀστᾶ προτίθενται τῶν ἀπογενομένων, πρότριτα σκηνὴν ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ [a] αὑτοῦ ἕκαστος, ἤν τι βούληται. ἐπειδὰν δὲ [[b] καὶ] ἡ ἐκφορὰ ᾖ, λάρνακας κυπαρισσίνας ἄγουσιν [c] ἅμαξαι, φυλῆς ἑκάστης μίαν. ἔνεστι δὲ [d] καὶ τὰ ὀστᾶ, ἧς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη, τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ [e] εὑρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ [f] ἀστῶν καὶ ξένων. καὶ γυναῖκες [g] πάρεισιν αἱ προσήκουσαι [h] ἐπὶ τὸν τάφον, ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, [i] ὅ ἐστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως. (καὶ ἀεὶ ἐν αὐτῷ

[s] Ἀπροσδοκήτους *Cl. Gr.* Ἀπροσδοκήτοις *Reg. Cass.* nec aliter *Gr.* In marg. *Reg.* adnotatum est manu recentiore γρ. ἀπροσδοκήτως. In Bas. cod. ἀπροσδόκητοι. In Mosqu. ἀπροσδοκήτοις, ut in Aug. [t] Κρανωνίων *Ar. C.* Sic et *Cranonii* pro *Cranii* in quibusdam *Livii* Editionibus; minus recte, quum Κράνων et Κρανώνιοι in Thessalia. [u] Ἀναγόμενοι *Ar. C. Dan.* Mosqu. [x] Οἱ deest *Ar. C. Dan.* [y] Δημοσίας *Ar. C. Dan.* [z] Τὰς ταφὰς *Cl.* Mox in Ald. Vin. Marg. προτιθέντες. [a] Αὐτοῦ *Cl. Gr. Reg. Cass.* [b] Καὶ deest *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Dan.* Ἐπειδ' ἂν etiam hic et paullo inferius *Cass.* Aug. καὶ deest. [c] Ἅμαξαι οὖσαι φυλῆς ἑκάστης μία *Reg.* [d] Καὶ deest *Cl. Gr. Reg. Cass.* in Aug. καὶ deest, it. in Mosqu. [e] Εὑρεθῶσι *Gr.* Εὑρεθῶσιν εἰς *Reg.* Mosqu. [f] Ἀστικῶν *Ar. C. Dan.* Paullo ante in Mosqu. leg. ξυνεμφέρει. [g] Παρῆσαν *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Dan.* In Mosqu. πάρεισιν, ut et in Basil. [h] Παρὰ *C.* Κατὰ *Ar.* παρὰ *Dan.* [i] Ὅ ἐστι *Gr.*

eos ex inopinato invasissent: * et duriore conditione *inde* recedere coacti, domum se receperunt.

34. Eadem hyeme, Athenienses patrio instituto publice humarunt eos, qui in hoc bello primi mortem obierunt; in hunc fere modum. Triduo antequam funus efferatur, tabernaculum faciunt, et sub eo defunctorum ossa proponunt; et unusquisque suo *cadaveri* inferias affert, si quas velit. Quum autem funeris efferendi dies venit, plaustra adducuntur, quæ areas ex cupresso factas ex singulis Tribubus singulas portant. In his autem insunt ossa singularum Tribuum, ex quibus singuli sunt. Unus autem lectus stratus fertur inanis, illorum causa, qui non exstant, et quorum cadavera inter alia cæsorum corpora reperiri suscipique non potuerunt. Quilibet autem tam de civibus, quam de peregrinis funus prosequitur: et mulieres, quæ cum illis propinquitatis vinculo sunt conjunctæ, ad sepulcrum adsunt ejulantes. Hæc autem in publico monumento condunt, quod est in pulcerrimis urbis suburbiis. (atque hic semper sepeliunt

* Et quum acrius urgerentur etc. *Valla.* Huds.

θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι. [k]ἐκείνων δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες, αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν.) ἐπειδὰν δὲ [l]κρύψωσι γῇ, ἀνὴρ ᾑρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμῃ τε [m]δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι, καὶ [n]ἀξιώματι προήκῃ, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον [o]τὸν πρέποντα. μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὁπότε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. [p]ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ᾑρέθη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ [q]καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς [r]ἐπιπλεῖστον τοῦ ὁμίλου, ἔλεγε τοιάδε.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

λε΄. "ΟΙ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε [s]ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον [t]τόνδε, ὡς καλὸν, [u]ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. [x]ἐμοὶ δ' ἂν ἀρκοῦν ἐδόκει εἶ-

[k] Ἐκείνων γὰρ τὴν ἀρετὴν διαπρεπῆ *Ar. C. Dan.* [l] Κρύψωσι τῇ γῇ *Reg.* Pro δὲ ante κρύψωσι in Mosqu. est γάρ. Mox in Ald. Vin. marg. post πόλεως est ἀξιώματι. [m] Δοκεῖ *Reg.* Mosqu. [n] Ἀξιώσει *Marg. Cl. Gr.* Habet quidem alium usum ἀξίωσις apud hunc *Scriptorem*, quam ἀξίωμα· sed fieri potest, ut hunc quoque illi hic dederit, ut pag. 118. *Steph.* Ἀξιώσει προήκει *Reg. Cass. Gr.* Aug. Pro προήκῃ recens manus in *Dan.* inter versus scripsit προσήκει. Mosqu. ἀξιώσει προσήκει. Sic in Ald. Vin. marg. In Bas. cod. ἀξιώσει προσήκῃ, a pr. manu, ἀξιώματι a correctore. [o] Τὸν προσήκοντα *Ar. C. Dan.* Mosqu. [p] Ἐπὶ γοῦν *Gr.* [q] Καιρὸν *Cl.* in *Marg.* καιρός. [r] Ἐπὶ πλεῖστον *C.* Ἐπιτοπλεῖστον *Ar.* Ἐπὶ πλεῖστον *Cass. Gr.* [s] Εἰρηκότων ἤδη *Reg. Cass.* Aug. [t] Τόνδ' ὡς, et paullo post πόλεων, et ex emendatione rec. manus πολέμων *Reg.* et Aug. [u] Ἐπὶ om. *Cl.* [x] Ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει εἶναι *Ar. C. Schol.* atque ita scribendum censet *Steph.*; *Dan.* Mosqu. et eodem ordine *Reg. Cass. Gr.* sed omnes δ' ἀρκοῦν. ita quoque Aug. i. δ' ἀρκοῦν ἂν ἐδ.

eos, qui in bello ceciderunt; illis exceptis, qui in campis Marathoniis obierunt: nam cum illorum virtutem insignem esse judicassent, in illo ipso loco, *in quo ceciderunt*, sepulcrum etiam fecerunt.) Postquam autem *eos* humarunt, vir aliquis ab ipsa civitate delectus, qui et prudentia et dignitate *cæteris* præstare videatur, orationem illorum laudibus convenientem super ipsis habet. Postea vero discedunt. Hoc igitur modo *Athenienses suorum in bello cæsorum corpora* sepeliunt. Et toto belli tempore, quoties *hoc ipsis* accidebat, hoc ritu utebantur. Pericles autem Xanthippi *filius* ad hos, qui primi *tunc* obierunt, oratione *funebri* cohonestandos delectus est: et postquam tempus permisit, a sepulcro in suggestum, quod excelsum erat, ut quam longissime per circumstantem hominum multitudinem exaudiretur, progressus, hæc verba fecit.

35. "MULTI quidem eorum, qui ex hoc loco verba jam fecerunt, eum laudant, qui hanc orationem *funebrem* legi, *veterique instituto* addidit; propterea quod eam de iis, qui in prœliis interfecti sepelirentur, haberi præclarum esset. Mihi vero satis esse videtur, virorum, qui re ipsa,

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

ναι, ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ [y] καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς· (οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον [z] τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾶτε·) καὶ μὴ [a] ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι, εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μόλις καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. ὅ, τε γὰρ ξυνειδὼς καὶ εὔνους ἀκροατὴς τάχ' ἂν [b] τι ἐνδεεστέρως πρὸς ἃ βούλεταί τε καὶ ἐπίσταται [c] νομίσειε δηλοῦσθαι· [d] ὅ, τε ἄπειρος, ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴτι ὑπὲρ τὴν [e] ἑαυτοῦ φύσιν ἀκούοι. μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί [f] εἰσι περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαί τι ὧν ἤκουσε· [g] τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες, ἤδη καὶ [h] ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ [i] καὶ ἐμὲ ἑπόμενον τῷ νόμῳ, πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἑκάστου βουλήσεώς τε καὶ δόξης τυχεῖν ὡς [k] ἐπιπλεῖστον.

λϛʹ. "Ἄρξομαι [l] δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον. δί-

[y] Καὶ abest a *Gr.* [z] Τόνδε non agnoscit *C. Dan.* [a] Ἐν deest *Ar. C. Dan.* [b] Τι abest *C.* [c] Νομίσοι *Ar. C. Dan.* sed in marg. recent. manu scriptum est νομίσειε. [d] Ὁ δὲ *C.* [e] Αὐτοῦ *Ar. C. Dan.* [f] Εἰσὶ deest *Reg.* [g] Τὸ δὲ ὑπερβάλλον αὐτῶν *Dionys. Halic.* T. VI. p. 198. Τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτὸν *Ar. C.* Τῷ δὲ ὑπερβ. *Reg. Cass. Gr.* αὐτὸν etiam *Cass.* et *Gr.* Sed in *Cass.* deinde emendatum erat αὐτῶν. In Aug. τῷ δ' ὑπερβάλλοντι αὐτὸν, sine corr. consentiunt Bas. et Ald. Vin. Marg. it. Mosqu. [h] Ἀπιστοῦσι *Gr.* [i] Καὶ ἐμὲ om. *Gr.* [k] Ἐπὶ πλεῖστον *C.* Ἐπιτοπλεῖστον *Ar.* Ἐπὶ πλεῖστον *Cass. Gr.* Aug. [l] Δ' ἀπὸ *Reg. Cass.* In Aug. ἄρξομαι δ' ἀπὸ.

factisque fortes exstiterunt, honores etiam re ipsa *factisque* declarari, qualia sunt, quæ publice nunc circa hoc sepulcrum apparata videtis, nec in uno viro multorum virtutes periclitari, ut perinde ac ipse dixerit, sive bene, sive male, ita etiam ei fides habeatur. Difficile enim est modum in dicendo tenere, *ita ut auditori satisfacias:* in quo vel ipsa veritatis opinio vix stabiliri potest. Nam auditor, qui rei est gnarus, et qui *defuncto* est benivolus, fortasse existimabit aliquid parcius declaratum, quam ipse velit, ac norit; et rei ignarus, nonnulla etiam redundare *putabit,* propter invidiam, si quid supra *vires ac* ingenium suum audiat. Eatenus enim laudes, quæ aliis tribuuntur, sunt tolerabiles, quatenus unusquisque se quoque aliquid eorum, quæ audivit, facere posse putat. Sed quum *auditores* exsuperantiæ *virtutis* ipsorum *defunctorum* invident, tunc vero non credunt, *quæ de illis dicuntur.* Quoniam autem majores nostri hæc præclare se habere censuerunt, oportet me quoque legi huic obsequentem operam dare, ut quam maxime potero uniuscujusque vestrum voluntati ac opinioni satisfaciam.

36. "Initium autem a majoribus ducam. Æquum enim est, simul et-

καιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον [m] δὲ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν [n] ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν [o] ἀεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες, διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν, δι' ἀρετὴν, παρέδοσαν. καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν. κτησάμενοι γὰρ, πρὸς οἷς ἐδέξαντο, ὅσην ἔχομεν [p] ἀρχὴν, οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. [q] τὰ δὲ πλέω αὐτῆς [r] αὐτοὶ ἡμεῖς οἵδε, οἱ νῦν ἔτι ὄντες [s] μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ, ἐπηυξήσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ [t] ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην. ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτήθη, ἢ [u] εἴτι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἕλληνα πόλεμον ἐπιόντα προθύμως [x] ἠμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος, ἐάσω. ἀπὸ δὲ οἵας τε ἐπιτηδεύσεως [y] ἤλθομεν ἐπ' αὐτὰ, καὶ μεθ' οἵας πολιτείας, καὶ τρόπων [z] ἐξ οἵων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον, εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων, ἐπί τε τῷ παρόντι οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ,

Bell. Pelop. an. I. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

[m] Δὲ abest *Gr.* [n] Ταύτης *Ar. C.* [o] Οἱ αὐτοὶ ἀεὶ *Ar. C. Dan.* [p] *Nonnulli*, ut monuit *Scholiastes*, sic distinguunt: ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν etc. ita ut verti debeat, *nam cum imperium* etc. *non sine labore acquisivissent, nobis* etc. [q] Τὰ δὲ πλείω edidit *Æ. Portus.* Πλέω habent *cæteri*, tam *editi* quam *exarati*, in *Scholiis* tamen πλείω exhibent. Τὰ δὲ πλείω *Reg. Cass. Gr.* et Aug. Mosqu. [r] Αὐτοὶ ἡμεῖς οἵδε om. *Gr. Huds.* Omittit αὐτοὶ ἡμεῖς, non οἵδε. *Duck.* [s] Μάλιστα deest *Dan.* in marg. adscriptum. [t] Ἐς deest *Bar.* [u] Εἴτινα *Marg.* [x] Ἀντὶ τοῦ, ἀμυνόμενοι ἐποιήσαμεν, *Æ. Portus.* [y] Ἦλθον *Cl. Cass.* Aug. [z] Ἐξ οἵων absunt a *Reg.*

iam decorum, in hac laudatione hunc honorem commemorationis ipsis tribui. Nam regionem istam iidem semper incolentes, succedentibus posteris ad hoc usque tempus liberam sua virtute tradiderunt. Itaque cum illi laude sunt digni, tum etiam magis patres nostri: nam cum ad ea, quæ *a majoribus* acceperant, tantum imperium, quantum hoc est, quod obtinemus, acquisivissent, id non sine labore nobis, qui heic sumus, præterea reliquerunt. Majorem vero hujus *imperii* partem nos ipsi, præsertim qui nunc sumus integra et matura ætate, propagavimus; urbemque rebus omnibus, et ad bellum, et ad pacem pertinentibus instructissimam, ac ornatissimam reddidimus. Quorum *majorum* præclara facinora in bellis edita, quibus *hæc* omnia sunt parta, aut si quid nos ipsi, aut patres nostri, bellum a barbaris, aut a Græcis illatum alacriter propulsantes fecimus, quia apud vos rerum gnaros prolixiore oratione uti nolo, *hæc* omittam. Sed quibus studiis ad hoc imperium pervenerimus, et quo reipublicæ administrandæ genere, quave disciplina sit auctum, ubi prius hæc declaravero, tunc et ad istorum laudationem accedam: tum quod existimem hanc orationem non indecoram fore institutæ huic lauda-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

καὶ, τὸν πάντα ὅμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, ξύμφορον εἶναι, [a] αὐτῶν ἐπακοῦσαι.

λζʹ. "Χρώμεθα γὰρ πολιτείᾳ οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα [b] δὲ αὐτοὶ μᾶλλον ὄντες τισὶν, ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν, διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους [c] ἀλλ' ἐς πλείονας [d] ἥκειν, δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ, κατὰ μὲν τοὺς νόμους, πρὸς τὰ ἴδια διάφορα [e] πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος [f] ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους [g] τὸ πλεῖον ἐς τὰ κοινὰ ἢ [h] ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται· οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος [i] ἀφανείᾳ κεκώλυται. ἐλευθέρως δὲ τά τε πρὸς τὸ κοινὸν [k] πολιτεύομεν, καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν [l] καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς

[a] Ἐπακοῦσαι αὐτῶν *Ar. C. Dan.* Paullo ante in Ald. Vin. marg. pro ἀπρεπῆ leg. ἀπρεπῶς. [b] Δὲ μᾶλλον ὄντες αὐτοὶ, ἢ μιμ. *Marg.* Δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν, ἢ μιμ. *Ar. C.* Est alia etiam lectio, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τινὶ, ἢ μιμ. Libentius τινὶ quam τισὶ in hujusmodi locis dicit *Thucyd.* Nec movere nos debet, qui sequitur pluralis numeri accusativus. *Steph.* Ὄντες τινὶ *Cl. Gr.* Παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τινὶ *Reg. Cass. Gr.* Cum *Ar.* et *C.* consentit *Dan.* sed alia manu inter versus scriptum habet τινὶ. Τινὶ quoque August. Bas. habet: μᾶλλον ὄντες τινὶ. Aug. μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες, sic Mosqu. [c] Ἀλλ' ἐπὶ *Cam.* et Bas. [d] Olim erat οἰκεῖν. Ἥκειν *Ar. C. Cl.* sed hic in marg. οἰκεῖν. ἥκειν *Dan.* Ad οἰκεῖν in marg. cod. Bas. γρ. καὶ ἥκειν. Mosqu. ἡκεῖν, pro ἥκειν. [e] Πᾶσιν *Gr.* Mox ἀξίωσιν, in cod. Aug. superscr. ἀξίωμα. [f] Ἔν τινι *Marg. Gr.* ἐν τῷ *Reg.* Aug. ἔν τω sine iota subscripto. Super ἔν τω script. in textu: ἔν τινι, quæ glossa est. In cod. Bas. ἔν τινι. Εὐδοκιμεῖν ex emendat. recent. manus *Dan.* [g] Τὰ πλέω *Ar. C. Dan.* [h] Ἀπὸ ἀρετῆς *Reg. Cass. Gr.* Mosqu. Aug. [i] Ἀφανίᾳ *Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. atque ita in *Dionys. Halic.* exemplari, destructo ε minus usitate, teste *Sylburg. Gr.* [k] Πολιτευόμενοι *Ar. C.* Πολιτευόμενον, sed inductis a manu recentiore literis ον *Dan.* Flor. Vin. marg. πολιτευόμεθα. [l] Καθημέραν *Bar. C. Ald. Flor. Bas.*

tioni, tum etiam quod universo tam civium, quam peregrinorum cœtui conducere *judicem*, harum *rerum* commemorationem audire.

37. "Nos enim ea reipublicæ administratione utimur, quæ aliarum civitatum leges non æmulatur, imo vero nos ipsi nonnullis potius exemplo sumus, quam alios imitamur. Et nomine quidem Democratia vocatur; propterea * quod non ad paucorum, sed ad communem utilitatem administramus. Omnes vero ex legum præscripto in privatis controversiis fruuntur juris æquabilitate; et pro dignitate, ut quisque aliqua in re excellit, ita etiam non *quod sit* ex *aliqua civium* parte potius, quam virtutis gratia, in republica *aliis* anteponitur, neque etiam propter paupertatem ac dignitatis obscuritatem, dummodo aliqua in re civitati prodesse possit, arcetur. Liberaliter porro rempublicam administramus, nec per mutuam quotidianarum actionum suspicionem aliis, si quid animi

* Quod a pluribus non a paucis administretur. *Canterus.* HUDS.

[m] τὸν πέλας, [n] εἰ καθ' ἡδονήν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας [o] προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ [p] τὰ ἴδια προσομιλοῦντες, τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε ἀεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει, καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται, καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσι.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

λη'. "Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι [q] μέν γε καὶ θυσίαις διετησίοις [r] νομίζοντες, ἰδίαις δὲ [s] κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν [t] καθ' ἡμέραν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπεισέρχεται δὲ, διὰ μέγεθος τῆς πόλεως, ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα· καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν [u] οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει [x] τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι, ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

λθ'. "Διαφέρομεν δὲ καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις τῶν ἐναντίων τοῖσδε. τήν τε γὰρ πόλιν κοινὴν

[m] Τῶν πέλας, et ex emend. τὸν π. *Cl.* [n] Οἱ καθ' ἡδονήν τι δρῶν *Marg. Bar. Ald. Flor. Bas.* alteram lectionem præfert *Steph.* Δρῶν etiam *Cl.* et ex emend. δρᾷ. Ald. Vin. Marg. εἰ καθ' ἡδονήν τι δρᾷ ἔχοντες ἐπαχθεῖς. [o] Προστιθέμενοι, malint *Fr.* et *Æm. Port.* ut sit οὐδὲ ἀζημίους etc. προστιθέμενοι, neque dolores, pœna quidem carentes, sed tamen acerbos, aliorum oculis proponentes. [p] Τῇ ἰδίᾳ *Dan.* in textu. τὰ ἴδια in margine. [q] Μέντοιγε *Ar.* Μέντοι καὶ *C.* [r] Ἀντὶ τοῦ, κατὰ τὰ πάτρια νόμιμα ἡμᾶς ἀσκοῦντες etc. *Æ. Port.* Νομίζοντες *utentes* vertit *Canterus.* [s] Παρασκευαῖς *Dan.* [t] Καθημέραν *Bar. C. Ald. Flor. Bas.* [u] Οἰκειότερον *Ar. C. Dan.* [x] Τὰ αὐτὰ *Marg.* improbat *Steph.*

causa agunt, succensentes; * neque molestum, licet innoxium, vultu dolorem præferentes. Sed privata negotia *inter nos* sine molestia agentes, ea, quæ ad rempublicam pertinent, propter metum non violamus; illis, qui sunt in Magistratu, semper obtemperantes, et legibus, iis potissimum, quæ latæ sunt, ut auxilio sint hominibus injuria affectis, atque adeo illis, quæ licet non sint scriptæ, certam tamen ignominiam afferunt.

38. "Quinetiam laborum crebras remissiones animis nostris invenimus, certaminibus et sacrificiis anniversariis, quæ moribus ac institutis patriis sunt recepta, nos recreantes, et decoro privatorum apparatu, cujus quotidiana voluptas dolores excutit. Huc autem, ex omnibus orbis terrarum partibus, omnia propter urbis magnitudinem importantur; acciditque nobis, ut non magis familiariter nostris, quam aliorum etiam mortalium bonis perfruamur.

39. "Quinetiam rerum bellicarum studiis præstantiores sumus nostris adversariis, his urbem omnibus

* Neque tristitiam, minime noxiam illam quidem, sed tamen odiosam, visu prætexentes. *Casa.* Huds.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

παρέχομεν, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος, ἢ θεάματος, ὃ μὴ κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφεληθείη· πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς [y] τοπλέον καὶ ἀπάταις, ἢ τῷ [z] ἀφ' ἡμῶν [a] αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ. καὶ ἐν ταῖς παιδείαις, οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει, εὐθὺς νέοι ὄντες, τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται· ἡμεῖς δὲ, ἀνειμένως διαιτώμενοι, οὐδὲν ἧσσον ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑκάστους, [b] μετὰ πάντων δ' ἐς τὴν γῆν ἡμῶν [c] στρατεύουσι· τήν τε τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες, οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι ταπλεία κρατοῦμεν. ἀθρόᾳ τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδείς πω πολέμιος ἐνέτυχε, διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ [d] ἐπὶ-πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν ἐπίπεμψιν. ἢν δέ που μορίῳ τινὶ προσμίξωσι, κρατήσαντές [e] τε τινὰς ἡμῶν, πάντας αὐχοῦσιν ἀπεῶσθαι, καὶ νικηθέντες, ὑφ' ἁπάντων [f] ἡσσῆσθαι. καίτοι, εἰ ῥαθυμίᾳ

[y] Τὸ πλέον *Ar. C. Bar. Steph.* 1. et paulo infra τὰ πλείω. Τὸ πλίον hic, et p. 213. τὰ πλείω etiam *Reg. Cass. Gr.* et Aug. [z] Ἀφ' ὑμῶν *Gr.* [a] Αὐτῶν deest *Dan.* Paullo post ἐπὶ πόνῳ καὶ ἀσκήσει *Cass.* sed deinde correctum manu recent. ut in *Edd.* Ἐπὶ πόνῳ quoque *Gr.* et ab emendatore ἐπιπόνῳ. [b] Μεθ' ἁπάντων δὲ ἐς *Ar. C.* Μετὰ π. δ' εἰς *Gr.* Paullo ante in Flor. Vin. marg. pro ἑκάστους leg. ἑαυτούς. [c] Στρατεύουσι *Ar. C. Huds.* Στρατεύονται *Dan.* Sic quoque *Hudsonum* ex *Ar. C.* voluisse scribere suspicor. *Duck.* [d] Ἐπιπολλὰ *Bar. Ar. Ald. Flor. Bas.* [e] Τε deest *Ar. C. Cl. Dan.* [f] Ἡττῆσθαι *Dan.*

communem exhibemus, nec ullis peregrinorum expulsionibus quemquam unquam a disciplinis aut spectaculis arcemus; quod minime absconditum, si quis ex hostibus viderit, utilitatem percipere possit: quippe non tam apparatibus, et dolis, quam nostræ in rebus gerendis fortitudini, confidimus. Atque in disciplinis, hi quidem *Lacedæmonii* statim ab ineunte ætate virtutem exercitatione laboriosa consectantur. Nos vero, quamvis remisso vitæ genere utamur, nihilo tamen secius, ac illi, æqualia pericula subimus. *Hujus autem rei* hoc est argumentum. Neque enim Lacedæmonii per se, sed cum omnibus auxiliis nostrum agrum invadunt. Nos vero, *sine externis auxiliis* aliorum *agrum* invadentes, in alieno cum iis, qui pro laribus suis decertant, bellum gerentes, victoriam plerumque obtinemus. Nec ullus hostis in nostras copias frequentes adhuc incidit, simul, cum propter nostrum rerum nauticarum studium, tum etiam propter copias, quas, ex nostrorum civium et subjectorum numero collectas, in diversa terrarum loca dimittimus. Quod si uspiam cum aliqua *nostrarum copiarum* particula manus conseruerint; et quum aliquos de nostris superarunt, omnes *a se* pulsos gloriantur, et quum victi fuerunt, se ab universis victos fuisse *dicunt.* Quamquam

μᾶλλον ἢ πόνων μελέτη, καὶ μὴ μετὰ νόμων [g] τοπλεῖον ἢ [h] τρόπων ἀνδρείας ἐθέλοιμεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται [i] ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν, καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι, μὴ [k] ἀτολμοτέρους τῶν ἀεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι· Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

μ'. "Καὶ ἔν τε τούτοις τὴν πόλιν ἀξίαν εἶναι θαυμάζεσθαι, καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις. φιλοκαλοῦμέν [l] τε γὰρ μετ' εὐτελείας, καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· [m] πλούτῳ τε ἔργου μᾶλλον [n] ἐν καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώμεθα· καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινὶ αἰσχρὸν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ, αἴσχιον. [o] ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπιμέλεια, καὶ ἑτέροις, πρὸς ἔργα τετραμμένοις, τὰ [p] πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι· μόνοι γὰρ τόν τε μηδὲν τῶνδε μετέχοντα, οὐκ ἀπράγμονα, ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν· [q] καὶ αὐτοὶ ἤτοι κρίνομέν γε [r] ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πράγματα, οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην [s] ἡγού-

[g] Τοπλίον *Ar. C.* Τὸ πλέον *Dionys. Halic.* Τὸ πλεῖον *Reg. Cass. Gr.* Aug. [h] Τρόπον ἀνδρίας *Cass.* Aug. Mosqu. ἀνδρείας. Τρόπον ἀνδρείας, et ex emendatione inter versus τρόπων ἀνδρείας *Gr.* [i] Ἡμῖν τι τοῖς *Cass. Gr.* Aug. [k] Ἀτολμοτέροις et rec. manu supr. emendatum τέρους *Cass.* ἀτολμοτέροις *Dan.* Aug. ἀτολμοτέρους, sed corr. ἀτολμοτέροις, ut Mosqu. habet. [l] Τε deest *Cass.* Aug. Mosqu. [m] Πλούτου τι ἔργῳ *Ar. C.* Mosqu. Mira fuerit hypallage, si πλούτῳ τι ἔργου scripsit, et non potius hoc modo, πλούτου τι ἔργῳ *Steph.* Πλούτῳ τι ἔργῳ *Cl.* Πλούτου τι ἔργου *Dan.* [n] Ἐν deest in cod. Aug. Bas. Sed corrector adscripsit: ἐν καιρῷ. Deest etiam ἐν *Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Cl. Gr. Reg.* [o] Ἔν τι τοῖς *Cass.* Aug. sed a man. rec. supers. ἔνι. [p] Πολεμικὰ *Ar. Reg.* et inter versus rec. manu γρ. πολιτικά. [q] Καὶ οἱ αὐτοὶ *Ar. C. Dan.* [r] Est etiam alia lectio, ἢ ἀεὶ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς· sed quem hic locum istud adverbium habere dicemus? *Steph.* [s] Ἡγούμεθα et deinde emendatum ἡγούμενοι *Reg.*

si otio potius, quam laborum meditatione, nec legibus magis, quam generosis moribus pericula subire velimus: nobis contingit, ut et ærumnis futuris non defatigemur; et quum in ipsas jam venirermus, non minus audaces simus *in his tolerandis*, quam qui perpetuo se exercent.

40. "Hinc etiam accidit, ut cum in hisce rebus tum etiam in aliis nostra civitas admiratione sit digna. Nam elegantiæ quidem studemus; *sed* cum frugalitate, *et sine luxu:* et philosophamur; *sed* sine mollitie. Et divitiis in rerum gerendarum opportunitate potius utimur, quam ad inanem verborum jactationem. neque turpe cuiquam *est* suam paupertatem fateri: sed turpe *est*, non *conari eam* re ipsa vitare. Et in iisdem *hominibus* simul et privatarum, et publicarum *rerum* cura inest. quinetiam aliis, qui opificiis dant operam, *hoc adest*, ut reipublicæ administrandæ non minus, *quam cæteri*, sint periti. Nos enim soli eum, qui rerum istarum nullam habet notitiam, non otiosum, sed inutilem esse ducimus. Iidem etiam res recte judicamus, et animo concipimus: non existimantes orationem rebus nocere; sed potius oratione non

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

μενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον λόγῳ πρότερον ἢ [t] ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν. διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν, ὥστε τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα, καὶ περὶ ὧν ἐπιχειρήσομεν, ἐκλογίζεσθαι. [u] ὃ τοῖς ἄλλοις ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέρει. [x] κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κριθεῖεν οἱ τά τε δεινὰ καὶ ἡδέα [σαφέστατα] [y] γιγνώσκοντες, καὶ [z] διὰ ταῦτα μὴ ἀποτρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν [a] ἠναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς· οὐ γὰρ πάσχοντες εὖ, ἀλλὰ δρῶντες, κτώμεθα τοὺς φίλους. βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν, ὥστε [b] ὀφειλομένην δι' εὐνοίας ᾧ δέδωκε σώζειν· [c] ὁ δ' ἀντοφείλων, ἀμβλύτερος, εἰδὼς, οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς [d] ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν [e] ἀποδώσων. καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ, ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ ἀδεῶς τινὰ ὠφελοῦμεν.

μα'. "Ξυνελών τε λέγω, τήν τε πᾶσαν πόλιν, τῆς Ἑλλάδος παίδευσιν εἶναι, καὶ [f] καθ' ἕκαστον [g] δοκεῖν

[t] Ἐπὶ τὰ ἃ δεῖ *Ar. C.* Paullo ante λόγῳ, in Mosqu. est ἐν λόγῳ. [u] Mirum istud ὃ ante τοῖς ἄλλοις· ac videndum, ne vera lectio sit ὅπου, vel ὅπουγε, quod tamen non aliunde, quam ex conjectura affero. *Steph. Fr. Portus* existimat σύλληψιν esse: atque φέρει βλάβην, aut quid simile subaudiendum relinqui. In margine *Cod. C.* ᾧ pro ὃ apponitur. [x] Κράτιστοι δ' ἂν εἰκότας τὴν ψυχὴν κριθεῖεν *Ar. C.* et *Dan.* Sed hic εἰκότως. [y] Γινώσκοντες *Ar. C. Reg. Dan. Gr.* [z] Διαταῦτα *Ald. Flor. Bas.* [a] Ἐναντιώμεθα *Gr.* In Flor. Vin. marg. ἐναντιούμεθα. [b] Interpunge post ὀφειλομένην. *Steph.* [c] Ὁ δὲ αὐτὸς ὀφείλων *Ar. C.* In Bas. ὁ δ' ἀντοφείλων βραδύτερος. [d] Ὄφλημα *Ar. Cl.* ex emend. ὀφείλημα. [e] Ἀποδώσειν *Ar. Dan.* [f] Καθέκαστον *Bar. Ald. Flor. Bas.* Paullo ante in Flor. Vinar. marg. notatur: ἐλευθεριότητος. [g] Δοκεῖ *Gr.*

prius doceri, quam ad res, quæ sunt gerendæ, exsequendas accedas, *detrimento esse ducentes.* Nam hoc quoque præ cæteris eximium habemus, quod et iidem maxime audeamus, et quæ *audemus ac* aggredimur, *ea maxime* consideremus. quod aliis *obesse solet: nam* imperitia quidem, audaciam; consideratio vero *difficultatem ac periculorum*, cunctationem *et metum* affert. Illi autem jure fortissimi sunt habendi, qui aspera et jucunda manifestissime cognoscunt, nec tamen propterea a periculis adeundis deterrentur. In iis etiam, quæ ad beneficentiam pertinent, a multis discrepamus. nam non accipientes, sed dantes beneficium, amicos nobis comparamus. Is autem, qui dat beneficium, amicus est constantior, ut debitam *sibi gratiam, in eo* tueatur, cui *beneficium* benivolentiæ causa dedit. Sed qui pro beneficio *accepto gratiam referre* debet, est *in amore* hebetior; quia scit se beneficium non daturum, sed rem debitam persoluturum. Nos etiam soli non magis habita quæstus ratione, quam certa liberalitate freti, quoslibet magnifice juvamus.

41. "Atque ut rem paucis expediam, dico et totam istam civitatem esse Græciæ magistram, et singulos

ἂν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' [h] ἡμῶν [i] ἐπὶ πλεῖστ' εἴδη, καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν εὐτραπέλως τὸ σῶμα αὔταρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς οὐ [k] λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, [l] αὕτη ἡ δύναμις τῆς πόλεως, ἣν ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. μόνη γὰρ τῶν νῦν ἀκοῆς [m] κρείσσων ἐς πεῖραν ἔρχεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγανάκτησιν ἔχει ὑφ' οἵων κακοπαθεῖ, οὔτε τῷ ὑπηκόῳ κατάμεμψιν, ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων ἄρχεται. μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δή τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι, τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα· καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὁμήρου ἐπαινέτου, οὔτε ὅστις ἔπεσι μὲν [n] τοαυτίκα τέρψει, [o] τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέρᾳ τόλμῃ καταναγκάσαντες γενέσθαι, πανταχοῦ

Bell. Pelop. an. I. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

[h] Sic quoque *Gr.* et cum emendatione superscr. ὑμῶν. [i] Ἐπιπλεῖστ' ἂν εἴδη *Bar. Ald. Flor. Bas.* Ἐπιπλεῖστ' ἂν ἡδὺ *Ar. C.* in marg. *Cod. Ar.* ἤδει apponitur. Ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη *Gr.* Ἐπὶ πλεῖστ' ἂν ἤδη *Cl.* et Ἐπὶ πλείστην ἂν εἰδῇ ex emend. Ἐπιπλεῖστ' ἂν εἴδη *Reg.* Ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη *Cass. Gr.* (Aug.) non εἴδῃ, ut *Huds.* Ἐπιπλεῖστ' ἂν ἡδὺ *Dan.* Mosqu. [k] Λόγου *Cl.* [l] Αὐτὴ ἡ δ. *Cl. Gr. Cass.* Mosqu. [m] Κρεῖσσον *Ar. C. Dan.* [n] Τὸ αὐτίκα *Ar. Bar. C. Reg. Cass. Gr.* Mosqu. [o] Potius exspectandum fuisse videtur, τῶν δ' ἔργων τὴν ἀλήθειαν ἡ ὑπόνοια βλάψει· ut intelligeremus, opinionem, quam carmina illa animo nostro indidissent, injuriam veritati esse facturam. Sed dicere maluit, τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει, hoc sensu, veritatem patefactam, illi ex carminibus conceptæ opinioni esse nocituram, multum (videlicet) de illa detrahendo. *Steph.* Hæc verba per Enallagen, pro βλάψει δὲ τῇ τῶν ἔργων ὑπονοίᾳ τὴν ἀλήθειαν, posita censet *F. Port.* Τῶν δ' ἔργων ἡ ὑπόνοια τὴν ἀλήθειαν βλάψει *Ar.* Mosqu. Articulum ἡ ante ἀλήθεια non agnoscit *C.* Τῶν δὲ ἔργων *Cass. Gr.* Aug. Articulus ἡ etiam abest a *Dan.*

ejus cives, atque eosdem homines apud nos mihi videri ad plurima rerum genera, et cum maxima gratia, maximaque venustate sese idoneos exhibere. Quod autem hæc, quæ in præsentia dicuntur, non magis verborum inani jactatione, quam rerum veritate nitantur, hæc reipublicæ potentia, quam his studiis paravimus, *facile* indicat. Sola enim *omnium* earum, quæ nunc exstant, famam superans, dato documento cognoscitur; solaque ne hostibus quidem sibi bellum inferentibus indignationem affert, quasi clades accipiant a civitate, quæ minorem et potentiam et dignitatem habeat; neque populis subjectis conquerendi materiam præbet, quasi viris imperio indignis pareant. Magnis autem exemplis potentiam relinquentes contestatam, et nostræ ætatis hominibus, et posteris admirationi erimus; ita ut nec Homerum præconem simus desideraturi, nec alium quempiam, qui suis quidem carminibus animos in præsentia demulceat, rerum vero gestarum opinione veritatem lædat: quippe qui terram ubique atque mare nostra audacia nobis pervia esse coëgimus; et malorum, *quibus hostes*, et bonorum, *quibus amicos affecimus*,

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

[p] δὲ μνημεῖα [q] κακῶν τε [r] κἀγαθῶν [s] ἀΐδια [t] ξυγκατοικίσαντες. [u] περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως οἵδε τε γενναίως, δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι αὐτὴν, μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λειπομένων πάντα τινὰ εἰκὸς ἐθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς κάμνειν.

μβʹ. " Διὸ [x] δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πόλεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος, μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα, καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως, καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα, ἐφ' οἷς νῦν λέγω, φανερὰν σημείοις καθιστάς. καὶ εἴρηται [y] αὐτῆς τὰ μέγιστα. ἃ γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν· καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἰσόῤῥοπος, ὥσπερ τῶνδε, ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη. δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν, πρώτη τε μηνύουσα, καὶ τελευταία βεβαιοῦσα, ἡ νῦν τῶνδε καταστροφή. καὶ γὰρ τοῖς τἄλλα χείροσι δίκαιον [z] τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ [a] τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν προτίθεσθαι. ἀγαθῷ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες, κοινῶς μᾶλλον ὠφέλησαν,

[p] Τε *Gr.* [q] Καλῶν ex emendat. rec. manus inter vers. *Reg.* In Bas. μνημεῖα κακῶν τε κἀγαθῶν, prima manus. Sed corrector καλῶν. In Mosqu. καὶ ἀγαθῶν. [r] Καὶ ἀγαθῶν *Ar. C. Dan.* [s] Ἰδίᾳ *Reg. Cass.* sed in utroque rec. manu emendatum, in marg. *Reg.* inter versus *Cass.* Contra in *Dan.* recentior corrector ex ἀΐδια in textu fecerat ἰδίᾳ. Aug. quoque habet ἰδίᾳ, non a recentiori manu em. [t] Ξυγκατοικήσαντες *Bar. Ar. C. Gr. Ald. Bas. Dan.* In *Cass.* erasa scriptura vetusta factum erat ξυγκατοικίσαντες. [u] Περὶ τῆς τοιαύτης πόλεως *Reg.* [x] Δὴ deest *Ar.* Mox cod. Bas. habet: ὁμοίως τε καὶ τὴν εὐλογίαν— Paullo ante Mosqu. περὶ. [y] Αὐτοῖς *Marg. Ar.* non probat *Stephanus*. Etiam *Schol.* et *Cass.* sed a manu recent. abrasa priore scriptura. Αὐτοῖς quoque in marg. Flor. Vin. Ibidem paullo post κοινῷ pro κοινῶς. [z] Τὴν deest *Gr.* [a] Γῆς πατρίδος *C.*

sempiterna monumenta plurimis in locis ereximus. Pro tali igitur civitate et isti, quod se hac privari iniquum ducerent, fortiter pugnantes occubuerunt; et quemlibet eorum, qui sunt reliqui, pro ipsa labores alacri animo subire decet.

42. " Quamobrem etiam orationem de republica *longius* produxi, ut docerem non de re pari nobis certamen esse et *aliis*, qui nihil horum æque habent: simul etiam, ut signis manifestis demonstrarem laudem eorum, quos oratione cohonestandos mihi jam proposui. quanquam maxima pars ipsius *laudationis a me* jam est explicata. Nam in quibus urbem laudavi, iis horum similiumque virtutes illam ornarunt. Neque apud multos Græcorum facile, ut apud hos, dicta factis exæquata appareant. Nam præsens istorum mors virtutem *uniuscujusque* viri declarare, et prima indicare, et postrema confirmare mihi videtur. Etenim æquum est illorum, qui cæteris in rebus fuerunt deteriores, *quam alii*, bellicam pro patria fortitudinem, *qua pollent ipsi*, primo loco poni. Nam benefacto malefacti memoriam delentes, publice plus utilitatis universæ civitati attulerunt, quam pri-

ἢ ἐκ τῶν ἰδίων ἔβλαψαν. τῶνδε δὲ οὔτε [b] πλούτου τις τὴν [c] ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη, οὔτε πενίας ἐλπίδι, [d] ὡς κἂν ἔτι διαφυγὼν αὐτὴν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο· τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν [e] αὐτῶν λαβόντες, καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες, [f] ἠβουλήθησαν [g] μετ' αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι· ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὁρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες [h] πεποιθέναι· καὶ ἐν αὐτῷ [i] τῷ [k] ἀμύνασθαι καὶ παθεῖν μᾶλλον ἡγησάμενοι, [l] ἤ τῳ ἐνδόντες, σώζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δ' ἔργον τῷ σώματι ὑπέμειναν, καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr 323.

μγ'. "Καὶ οἵδε μὲν προσηκόντως τῇ πόλει τοιοίδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὔχεσθαι, ἀτολμοτέραν [m] δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς [n] πολεμίους διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ

[b] Πλούτῳ *Marg. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas.* improbat *Steph. Reg. Cass.* Aug. [c] Ἔτι deest *Cass.* abrasa scr. in Aug. deletum. [d] Ὡς ἂν ἔτι *Dan.* In marg. Ald. Vin. ὡς οὐκ ἂν ἔτι. In Mosqu. οὐκ ὡς ἄν, sed ὡς a manu recentiori. [e] Αὐτῶν *Dan.* Paullo ante in marg. Flor. Vin. σωτηρίαν pro τιμωρίαν. [f] Ἐβουλήθησαν *Reg. Cass. Gr.* Bas. Aug. [g] Μετ' αὐτοῦ non agnoscit *Dion. Halic.* p. 136. locum citans. [h] Πεποιθέναι· ἐν τῷ ἀμύνεσθαι παθεῖν μᾶλλον ἡγησάμενοι *Dion. Hal.* Ἀμύνεσθαι etiam habent *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Τὸ ἀμύνεσθαι Aug. [i] Τὸ *Gr.* a prima manu; deinde emendatum τῷ. [k] Ἀμύνεσθαι *Reg. Cass. Gr. Dan.* Aug. [l] Ἢ τὸ *Cass. Reg.* et a prima manu *Gr.* et Aug. σώζεσθαι idem cod. aliquoties cum iota. [m] Δὲ deest *Gr.* et mox Εἰς τοὺς *Reg. Cass. Gr.* Aug. [n] Πολέμους *Ar. C. Dan.* Mox μόνον in cod. Basil. pro μόνῳ. Mox αὐτοὺς οὐδὲν χεῖρον in cod. cod. a corr.

vatim suis vitiis eam læserunt. Horum vero nullus divitiarum fructum, quem se in posterum ex ipsis percepturum speraret, *virtuti* anteponens, mollis *ac ignavus* fuit; neque spe paupertatis *vitandæ*, quasi hac vitata dives vel posthac esset futurus, pericula detrectavit: cum hostium ultionem longe magis quam illorum fruitionem expetendam ducentes, tum hoc omnium pulcerrimum periculum existimantes; hoc subeundo, illos quidem ulcisci, hæc vero assequi voluerunt. incertum quidem rei feliciter gerendæ eventum spei committentes; id vero, quod jam cernebatur, in sua ipsorum virtute, ejusque fiducia ponendum censentes. atque in eo ipso pulcrius existimantes in hoste propulsando vel ipsam mortem obire, quam cedendo salutem sibi parere: verborum quidem dedecus vitarunt, rem vero ipsam corpore pertulerunt; et brevissimo temporis spatio, brevissimaque fortunæ inclinatione, summa potius cum gloria, quam cum timore de vita decesserunt.

43. "Atque hi quidem, quales eos esse oportuerat, tales in patriam exstiterunt. Reliquos vero tutiorem quidem optare, sed nequaquam mi-

Bell. Pelop. an. I. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

τὴν ὠφέλειαν· ἣν ἄν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐτοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνοι, λέγων ὅσα ἐν τῷ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι ἀγαθὰ ἔνεστιν· ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν [o] καθ' ἡμέραν ἔργῳ θεωμένους, καὶ ἐραστὰς [p] γιγνομένους αὐτῆς. καὶ [q] ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξῃ εἶναι, [r] ἐνθυμουμένους, ὅτι τολμῶντες, καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι ἄνδρες αὐτὰ ἐκτήσαντο· καὶ ὁπότε καὶ [s] πείρᾳ του σφαλείησαν, [t] οὔκουν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, κάλλιστον [u] δὲ ἔρανον [x] αὐτῇ προϊέμενοι. κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες, ἰδίᾳ τὸν [y] ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμβανον, καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται [z] μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι ἀεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος καταλείπεται. ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν [a] πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν [b] μόνον ἐν τῇ [c] οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφὴ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἑκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ

[o] Καθημέραν *C. Ald.* [p] Γινομένους *Ar. C.* et paullo infra γινώσκοντες. Γενομένους *Gr.* Cum *Ar.* et *C.* consentit *Dan.* [q] Ὅταν μὲν ὑμῖν *Gr.* [r] Ἐνθυμουμένους *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas.* Ἐνθυμουμένοις malit *Steph.* Ἐνθυμουμένους *Reg. Cass. Dan.* In Aug. ἐνθυμούμενος a prima manu, sed manus recentior accentum in antepenultima delevit, et ο in ω mutavit. [s] Πείρᾳ του *Cass.* Πεῖρά του *Gr.* [t] Οὐκοῦν *Gr.* [u] Δ' ἔρανον *Gr.* [x] Αὐτοὶ *Ar. C.* Αὐτοὶ προέμενοι *Dan.* et a recentiore manu αὐτῇ προϊέμενοι. [y] Ἀγήρῳ *Reg. Gr.* [z] Μᾶλλον ἢ ἐν *Marg. Ar. C.* Quamvis post μᾶλλον apte ponatur ἢ, tamen et alibi particulam ἀλλὰ ei adjunctam apud hunc Scriptorem invenies. *Steph.* sic et *Dan.* [a] Πᾶσα ἡ γῆ *Dan.* [b] Μόνων *Marg,* ed. Bas, [c] Οἰκίᾳ ἐπισημαίνει *Reg.*

nus audacem in hostes animum habere velle oportet: nec oratione sola utilitatem spectare, quam apud vos rerum non minus gnaros, *quam ego sum*, aliquis dicendo amplificare posset, recensens quot bona insint in hostium propulsatione; sed potius hujus reipublicæ potentiam quotidie factis contemplari, ejusque valde amantes evadere. Et quum hæc *urbs* vobis magna esse videbitur, illud cogitate, viros fortes, et qui norant quid facere deceret, quique in ipsis rebus gerendis erubescebant, istam rerum potentiam comparasse: et qui, quoties a rei alicujus tentatæ adeptione aberrarunt, non propterea etiam rempublicam sua virtute fraudandam censuerunt; sed ipsi pulcerrimam collectam prolixo et libenti animo dederunt. Publice enim corpora dantes, privatim gloriam non senescentem acceperunt, et honorificentissimam sepulturam, non *eam* potius, in qua ipsi siti sunt, quam *eam*, in qua ipsorum gloria, in qualibet rerum vel dicendarum vel agendarum occasione, quæ sese offeret, perpetuo celebranda relinquitur. Nam virorum illustrium omnis est regio sepulcrum, neque sola cipporum in domestico inscriptio *virtutem eorum* testatur: sed etiam in alieno *solo* memoria nullis mandata scriptis, magis apud animum cujusque, quam apud sepulcrum exstructum,

ἔργου ἐνδιαιτᾶται. οὓς [d] νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες, καὶ τὸ εὔδαιμον, τὸ ἐλεύθερον, [e] τὸ δὲ ἐλεύθερον, τὸ εὔψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κινδύνους. οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου, οἷς ἐλπὶς [f] οὐκ ἔστ' ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται, καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἤν τι [g] πταίσωσιν. ἀλγεινοτέρα γὰρ ἀνδρί γε φρόνημα ἔχοντι ἡ [h] ἐν τῷ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις, ἢ ὁ μετὰ ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος [i] ἅμα γιγνόμενος ἀναίσθητος θάνατος.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

μδ'. "Διόπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι [k] πάρεστε, οὐκ [l] ὀλοφύρομαι μᾶλλον ἢ παραμυθήσομαι. ἐν πολυτρόποις γὰρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες. [m] τὸ δ' εὐτυχὲς, οἳ ἂν τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, [n] ὥσπερ οἵδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ, λύπης· καὶ [o] οἷς ἐνευδαιμονῆσαί τε ὁ βίος ὁμοίως καὶ [p] ἐντελευτῆσαι ξυνεμετρήθη. χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα πείθειν ὄν, ὧν καὶ

[d] Νῦν deest *C.* Νῦν ἡμεῖς *Gr.* [e] Τὸ δ' ἐλεύθερον *Ar. C.* [f] Οὐκ ἔστιν *Ar. C.* Οἷς οὐκ ἔστιν ἐλπὶς *Dan.* [g] Πταίωσιν *Gr.* [h] Μετὰ τοῦ ἐν τῷ *Ar. C.* ἐν τῷ om. *Stobæus* p. 88. Μετὰ τοῦ ἐν τῷ *Dan.* [i] Ἅμα τε γιγνόμενος καὶ ἀναίσθητος *Ar. C.* Ἅμα γιγνόμενος καὶ ἀναίσθητος *Bar.* ed. Bas. Ἡ ὁ μ. ῥ. κ. κ. ἐλπίδας κάκωσις ἅμα τε γιγνόμενος ἀ. θ. *Dan.* [k] Πάρεστε *Gr.* [l] Non dubitat *Steph.* quin ὀλοφυροῦμαι et παραμυθήσομαι, aut ὀλοφύρομαι et παραμυθοῦμαι scripserit *Thucydides. Huds.* Ὀλοφύρωμαι *Cass.* Margo ed. Flor. Vin. forte ὀλοφυροῦμαι. Mox ibid. f. ἐπίστασθε. [m] Τὸ δὲ *Ar. C.* [n] Ὥσπερ νῦν οἵδε μὲν *Marg.* adprobat *Steph.* Particulam νῦν non agnoscit *Ar. Cl.* Ὥσπερ οἵδε νῦν μὲν *Gr.* [o] Ἐν (quod ante οἷς legebatur) deest *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Bas. Aug. [p] Τελευτῆσαι *Reg.*

perpetuo manet. Quos ipsi nunc imitandos vobis proponentes, et felicitatem existimantes esse libertatem, et libertatem esse animi generositatem, bellica pericula subire ne recusetis. Nec enim homines calamitosi, quibus nulla boni spes adest, vitam potius profundere debent, quam illi, quibus, si diutius vivant, fortunæ ex secunda in adversam periculosa et incerta commutatio est extimescenda; et quorum potissimum maxime interest, si quid offenderint. Nam vexatio cum mollitie conjuncta, viro saltem magnanimo est acerbior, quam mors sensu carens, quæ cum fortitudine, simul et cum publica spe, ipsi contingit.

44. "Quamobrem etiam nunc istorum parentes, quotquot adestis, non magis deflebo, quam consolabor. * Hominum enim vitam variis fortunæ casibus obnoxiam esse sciunt. Illi autem felicitatem *sunt adepti*, quibus honestissimus vitæ finis, ut nunc istis *mortuis*, vobis vero mœror obtigit: et quibus datum est, † ut *eorum* vita feliciter acta pariter et finita censeatur. Scio autem difficile esse persuadere vobis, quorum

* Quippe qui sciunt, quam variis casibus vitam transegerint: felicem vero eorum esse sortem, quibus præclarissimus vitæ finis, ut nunc istis, honestissimus vero mœror, ut vobis, obtigit etc. Huds.

† Eundem supremum agere et beatum vitæ diem. *Canterus.* Huds.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2. U. C. Varr. 323.

πολλάκις ἕξετε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων εὐτυχίαις, αἷς ποτὲ καὶ αὐτοὶ ἠγάλλεσθε· καὶ λύπη οὐχ ὧν ἄν τις μὴ [q] πειρασάμενος ἀγαθῶν στερίσκηται, ἀλλ' οὗ ἂν ἐθὰς γενόμενος [r] ἀφαιρεθείη. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παίδων ἐλπίδι, οἷς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι· (ἰδίᾳ [s] τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν ἔσονται·) καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἔκ [t] τε τοῦ μὴ ἐρημοῦσθαι, καὶ ἀσφαλείᾳ, [u] ξυνοίσειν. οὐ γὰρ οἷόν τε [x] ἴσόν τι ἢ δίκαιον βουλεύεσθαι, οἳ [y] ἂν μὴ καὶ παῖδας ἐκ τοῦ ὁμοίου παραβαλλόμενοι [z] κινδυνεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ παρηβήκατε, τόν τε [a] πλείονα, κέρδος [b] ὃν, εὐτυχεῖτε βίον, ἡγεῖσθε καὶ τόνδε βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ [c] τῶνδε εὐκλείᾳ [d] κουφίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον [e] ἀγήρων μόνον· καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ

[q] Πειρασόμενος *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Cass. Gr.* Aug. In marg. cod. Bas. scriptum erat ab emendatore πειραθεὶς. Mox pro ἀλλ' οὗ, in marg. cod. Bas. est: ἀλλ' ὧν. [r] Ἀφαιρεθῇ *Ar. C.* [s] Γάρ τε *Ar. C. Cass. Reg. Gr.* Aug. [t] Τε deest *Reg.* [u] Ξυνοικήσειν malit *Canterus.* Ξυνοίσει *Cl. Gr. Cass. Dan.* sed hic ab emendatore ξυνοίσειν. Ξυνοίσει Aug. pr. manu. Sic et cod. Bas. et Mosqu. [x] Ἴσόν τε *Cass.* Aug. [y] Μὴ ἂν καὶ παῖδας *Reg. Cass.* οἳ ἂν καὶ μὴ παῖδας Aug. [z] Κινδυνεύσωσιν *Ar. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Sed cod. Bas. κινδυνεύωσιν. [a] Πλέονα *Ar. C. Dan.* [b] Ὃν εὐτυχ. *Marg. C.* Ὃν εὐτυχεῖτε *Cass.* In marg. Flor. Vin. scriptum est ut in Aug. τόν τε πλείονα κέρδος, ὃν εὐτυχεῖτε βίον ἡγεῖσθε. Mox in Mosqu. ἔσεσθε, et in eodem verba: καὶ τῇ—εὐκλείᾳ, desunt. [c] Τῷδε *C.* Margine τῶνδε. [d] Κουφίζεσθαι *Gr.* ex emendat. inter versus. Ed. Bas. ἡγεῖσθαι et κουφίζεσθαι. [e] Ἀγήρω *Marg.* Bas. ed. *Dan.* ἀγήρων in Mosqu. et marg. Flor. Vin.

monumenta vel sæpius in aliorum rebus secundis habebitis, quibus vos quoque quondam exsultabatis. nec dolor *contingit*, quum quis bonis, quæ nunquam est expertus, privatur: sed quum quis *eo bono* spoliatur, quo frui consueverat. Hoc tamen spe aliorum quoque liberorum tolerandum est illis, qui per ætatem liberos adhuc suscipere possunt. Nam futura soboles et privatim defunctorum oblivionem nonnullis afferet; * et reipublicæ bifariam *proderit*, tum quia *ad urbis frequentiam*, ne deserta relinquatur, tum etiam quia ad *ejus* præsidium conferet. Fieri enim non potest, ut, qui liberos non habent, quos *pro patria* periculis objiciant, perinde atque isti fecerunt, quicquam justum aut æquabile in commune consulant. † Quotquot vero ætate jam provecta estis, vitam actam, quæ fuit longior, et in qua floruistis, loco lucri ducite; et reliquam brevem fore existimate, et istorum gloria dolorem levate. Solum enim honoris, *et veræ gloriæ* studium non senescit. Neque in ea ætatis infirmitate, quæ hominem reddit inutilem, quæstus, ut non-

* Et reip. bifariam (sc. defunctorum oblivionem afferet;) nempe urbis frequentia et præsidii firmitudine. Huds.

† Qui vero majores natu estis, quibus maxima vitæ pars, quod lucro est apponendum, beate acta est, quæ reliqua sit, brevem fore cogitate, atque eam ipsam ista horum gloria elevate. *Casa.* Idem.

κερδαίνειν, ὥσπερ τινὲς [f] φασὶ, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶσθαι. Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87 2. U.C. Varr. 323.

με'. "Παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε, ἢ ἀδελφοῖς, ὁρῶ μέγαν τὸν ἀγῶνα. τὸν γὰρ οὐκ ὄντα [g] ἅπας εἴωθεν ἐπαινεῖν· καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερβολὴν ἀρετῆς οὐχ ὅμοιοι, ἀλλ' ὀλίγῳ χείρους [h] κριθείητε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς [i] τὸ ἀντίπαλον· τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν ἀνανταγωνίστῳ εὐνοίᾳ τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται, μνησθῆναι, βραχείᾳ παραινέσει ἅπαν σημανῶ. τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χείροσι γενέσθαι, ὑμῖν μεγάλη ἡ δόξα, [k] καὶ ἧς ἂν [l] ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς ἄρσεσι κλέος ᾖ.

μς'. "Εἴρηται καὶ ἐμοὶ [m] λόγῳ κατὰ τὸν νόμον ὅσα εἶχον πρόσφορα· καὶ ἔργῳ, οἱ θαπτόμενοι, τὰ μὲν, ἤδη κεκόσμηνται· [n] τὰ δὲ, αὐτῶν τὰς παῖδας [o] τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἡ πόλις [p] μέχρις ἥβης [q] θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ τε καὶ τοῖς λειπομένοις τῶν τοιῶνδε

[f] Φασὶν *Gr.* [g] Πᾶς *Ar. C. Dan.* Mox εἴωθε *Gr.* [h] Ita ex emendat. recent. manus *Gr.* quod in textu erat κωλυθείητε. [i] Τὸ ἀντίπαλον *Thucydidem* scripsisse suspicatur *Steph.* Sic *Cl.* Etiam *Reg.* Bas. *Cass.* et Aug. (Vulgo τόν.) Mox in eodem ἐμποδῶν. [k] Καὶ ἧς ἂν *Marg. Ar. C. Cl. Gr.* quam lectionem genuinam esse existimat *Steph.* Locum sit vertit *Valla:* Cujus rei decus dedecusve minimum cadit in viros. Καὶ ἧς ἂν etiam *Cass. Dan.* Bas. Aug. et Mosqu. Olim οἷς. [l] Ἐπιλάχιστον *Dan.* [m] Λόγῳ οἱ θαπτόμενοι *Cass.* omissis intermediis, quæ in marg. adscripta sunt. Mox v. καὶ ἔργῳ non sunt in textu cod. Aug. Sed in margine, ab eadem tamen manu, a qua Scholia scripta sunt. [n] Τὰ δ' αὐτῶν *Gr.* [o] Τὰ ἀπὸ *Cl. Cass.* Τοαποτοῦδε *Reg.* Τὰ ἀπὸ τοῦδε Aug. [p] Μέχρι *Cass.* Aug. [q] Θρέψη *Gr.*

nulli dicunt, magis delectat, quam ipse honor, quo quis ornatur.

45. "Liberis autem, et fratribus istorum, quotquot hic adestis, magnum certamen *propositum esse* video. Eum enim, qui fato functus est, quilibet laudare solet. Et vix vestræ virtutis exsuperantia *hoc assequi poteritis, ut* non *dico* pares illis; sed ut paulo inferiores judicemini. Nam livor est inter æmulos, quamdiu vivunt. Sed id, quod nullis est impedimento, *et is, qui jam obiit,* benevolentia, non æmula colitur. Si quam autem et de virtute mulierum, quæ in viduitate nunc erunt, mentionem me facere oportet, brevi adhortatione rem totam complectar. Nam gloriam magnam adipiscemini, si a pristina vestra natura *sexuque* non desciveritis; et si operam dederitis, ut quam minimum rumoris, sive in bonam, sive in malam partem, de vobis inter mares disseminetur.

46. "Exposui ego quoque oratione, ex legis præscripto, quæcunque ad rem præsentem facere judicavi. et re ipsa qui sepeliuntur, partim quidem jam sunt ornati, partim vero illorum liberos civitas publice alet ad pubertatem usque, utilem profecto et istis et posteris coro-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 324/5. Post. Mart. 28.

ἀγώνων προτιθεῖσα. ἆθλα γὰρ οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα, τοῖσδε καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσι. νῦν δὲ, ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει [r] ἑκάστῳ, ἄπιτε."

μζ'. Τοιόσδε μὲν ὁ τάφος ἐγένετο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ· καὶ διελθόντος αὐτοῦ, πρῶτον ἔτος [s] τοῦ πολέμου τοῦδε ἐτελεύτα. Τοῦ [t] δὲ θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι [u] τὰ δύο μέρη, ὥσπερ καὶ [x] τοπρῶτον, ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν (ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς·) καὶ καθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. καὶ ὄντων αὐτῶν οὐ πολλάς πω ἡμέρας ἐν τῇ Ἀττικῇ, ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο [y] γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις [z] λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον πολλαχόσε ἐγκατασκῆψαι, καὶ περὶ Λῆμνον καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις· οὐ μέντοι τοσοῦτός γε [a] λοιμὸς, οὐδὲ φθορὰ οὕτως ἀνθρώπων οὐδαμοῦ ἐμνημονεύετο γενέσθαι. οὔτε γὰρ ἰατροὶ ἤρκουν [b] τοπρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοίᾳ, ἀλλ' αὐτοὶ [c] μάλιστα ἔθνησκον ὅσῳ καὶ μάλιστα προσῄεσαν, οὔτε ἄλλη ἀνθρωπεία τέχνη [d] οὐδε-

[r] Ἕκαστος ἀποχωρεῖτε. *Marg.* Ἕκαστος ἄπιτε *Ar. C.* Προσήκει ἕκαστος, ἀποχωρεῖτε *Cl. Gr.* Sic quoque *Cass.* In *Gr.* nulla distinctio est. *Dan.* ita ut *Ar.* et *C.* In Aug. ἕκαστος. In eodem est ἀποχωρεῖτε. [s] Τῷ πολέμῳ τῷδε *Dan.* [t] Γὰρ *Reg.* [u] Κατὰ δύο μέρη malit *Steph.* Sed lectionem in textu retinendam arbitramur; ut sit Atticismus subintellecta particula κατά. [x] Τὸ πρῶτον *Cass.* Aug. In Mosqu. τὸ πρότερον. [y] Γίνεσθαι *Ar. C. Cass.* Aug. Γίγνεσθαι *Dan.* [z] Λεγομένη *Marg.* vid. *Annot. Hud.*. [a] Λιμὸς et cum emendat. supr. script. λοιμὸς *Gr.* Mosqu. quoque sup. ι, οι. Mox οὕτω, et paullo ante ἐνκατασκῆψαι *Gr.* In Mosqu. desunt οὐδὲ φθορὰ — γενέσθαι. [b] Τὸ πρῶτον *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* ut et paulo infra; *Cass.* utroque loco, *Gr.* infra. [c] Μᾶλλον *Ar. C.* [d] Οὐδὲ μία *C.* Mox πρὸς τοῖς ἱεροῖς *Gr.*

nam hujusmodi *bellicorum* certaminum proponens. Nam apud quos maxima virtutis præmia proponuntur, in horum etiam civitate viri præstantissimi versantur. Jam vero, postquam vestros quique necessarios deploraveritis, abite.

47. Hujusmodi igitur funus hac hyeme factum est: hac autem exacta primus hujus belli annus est absolutus. Æstate autem statim ineunte, Peloponnesii, eorumque socii cum duabus *copiarum* partibus, ut et ante, in Atticam irruperunt, (Archidamus vero Zeuxidami *filius*, Lacedæmoniorum Rex, illis præerat,) castrisque in ea positis agrum vastabant. Cumque nondum multos dies in agro Attico mansissent, morbus Athenienses primum aggredi cœpit: quanquam et ante cum in multas regiones invasisse ferebatur, tum etiam in Lemnum, et alia loca. veruntamen neque tanta pestilentia, neque tot hominum interitus uspiam accidisse memorabatur: nec enim medici, propter *morbi* ignorantiam initio *ægrotis* mederi poterant: sed ipsi potissimum *eo* magis interibant, quo magis *ad ægrotos* accedebant; nec ulla alia hominum ars *illis opem ac salutem ferre poterat.* Omnes etiam

μία. ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς ἱκέτευσαν, ἢ [e] μαντείοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐχρήσαντο, πάντα ἀνωφελῆ ἦν. τελευτῶντές τε αὐτῶν ἀπέστησαν, ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι.

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 32$\frac{4}{5}$.

μη'. [f] Ἤρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ [g] Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ [h] καὶ ἐς Αἴγυπτον [i] καὶ Λιβύην κατέβη, καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν. ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναίως ἐνέπεσε· καὶ [k] τοπρῶτον ἐν τῷ Πειραιεῖ ἥψατο τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν, ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν [l] ἐς τὰ φρέατα. κρῆναι γὰρ οὔπω ἦσαν αὐτόθι. ὕστερον δὲ καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο, καὶ ἔθνησκον πολλῷ μᾶλλον ἤδη. λεγέτω μὲν [m] οὖν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἕκαστος γιγνώσκει, καὶ ἰατρὸς, καὶ ἰδιώτης, [n] ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτὸ, καὶ τὰς αἰτίας [o] ἅστινας [p] νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἱκανὰς εἶναι δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι σχεῖν· [q] ἐγὼ δὲ, οἷόν τε ἐγίγνετο, λέξω, καὶ ἀφ' ὧν ἄν τις σκοπῶν, [r] εἴποτε καὶ αὖθις ἐπιπέσοι, μάλιστ' ἂν ἔχοι

[e] Μαντείαις *Marg. Cl. Gr.* [f] Ἤρξατο δὲ τὸ κακὸν ἐξ Αἰθιοπίας *Demetrius Phalereus* locum citans, p. 30. Oxon. Sed utrum hæc fuerit apud ipsum lectio *Thucydidis*, an μνημονικὸν ἁμάρτημα, dubium est. [g] Αἴγυπτον *C.* [h] Καὶ deest *Gr.* [i] Καὶ ἐς Λιβύην *Gr.* [k] Τὸ πρῶτον *Cass. Gr.* Aug. in Mosqu. deest. [l] Εἰς *Cass.* Aug. [m] Οὖν deest *Ar.* [n] De hoc loco fuse in Annot. *Huds.* [o] Ἅστινας deest *Dan.* [p] Ita *Gr.* ex emendat. a prima manu νομίζῃ. [q] Ἐγώ τι οἷόν τι ἐγίγνετο *Cass.* Aug. Ἐγὼ δ' οἷον τ' ἐγίνετο, et ab emendatore ἐγίγνετο *Gr.* [r] Εἴποτε et mox ἂν ἔχει τι *Gr.* In Aug. ἂν ἔχῃ, manus recentior superscripsit ἔχοι. In ed. Bas. εἴπω τε καὶ αὖθις. Mox in Mosqu. δηλώσω καὶ et αὐτὸς deest.

supplicationes ad *Deorum* templa factæ, et omnis opera, qua aut in oraculis sciscitandis, aut in aliis hujusmodi rebus usi fuerant, *hæc* omnia nullius erant usus: tandemque victi magnitudine mali, hæc missa fecerunt.

48. Primum autem *hic morbus*, (ut fertur) initium duxit ex Æthiopia, quæ est supra Ægyptum; deinde vero et in Ægyptum et Africam descendit, et in magnam partem regionis Regis *Persarum*: in Atheniensium porro civitatem derepente incidit, ac primum *quidem* in Pyræeo homines tentavit; ita ut ab his etiam rumor disseminatus fuerit, venena a Peloponnesiis in puteos dejecta fuisse: nondum enim fontes illic erant. Deinde vero et in superiorem urbem processit, et longe plures tunc moriebantur. Pronunciet autem de eo *morbo*, ut quisque sentit, tam artis medicæ peritus, quam imperitus, unde verisimile videatur eum exstitisse, et quas causas fuisse putet, quæ tantæ mutationis faciendæ vim habuerint. Ego vero, et cujusmodi fuerit, dicam; et quæ sibi quisque proponens, si quando rursus etiam *hic morbus* ingruat, jam prædoctus aliquid habeat, ex quo præ-

Bell. Pelop. an. 1. Olymp. 87. 2/3. U. C. Varr. 324/5.

τι προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω, αὐτός τε νοσήσας, καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους πάσχοντας.

μθʹ. [s] Τὸ μὲν γὰρ ἔτος, ὡς ὡμολογεῖτο, ἐκ πάντων μάλιστα δὴ ἐκεῖνο ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὄν· εἰ δέ τις καὶ προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη. [t] τοὺς δ' ἄλλους ἀπ' [u] οὐδεμιᾶς προφάσεως, ἀλλ' ἐξαίφνης, ὑγιεῖς ὄντας, πρῶτον μὲν [x] τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἰσχυραὶ, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθήματα καὶ φλόγωσις ἐλάμβανε. καὶ τὰ ἐντὸς, ἥ τε φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα, εὐθὺς [y] αἱματώδη ἦν, καὶ πνεῦμα ἄτοπον καὶ δυσῶδες ἠφίει· ἔπειτα, ἐξ αὐτῶν πταρμὸς καὶ βράγχος [z] ἐπεγίγνετο. καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ κατέβαινεν [a] ἐς τὰ στήθη ὁ πόνος, μετὰ βηχὸς ἰσχυροῦ· [b] καὶ ὁπότε ἐς τὴν καρδίαν στηρίξαι, ἀνέστρεφέ τε αὐτὴν, καὶ ἀποκαθάρσεις χολῆς [c] πᾶσαι, ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν ὠνομασμέναι εἰσὶν, ἐπήεσαν, καὶ [d] αὗται μετα ταλαιπωρίας μεγάλης. λύγξ τε τοῖς πλείοσιν [e] ἐνέπιπτε κενὴ, σπασμὸν ἐνδιδοῦσα ἰσχυρὸν, τοῖς μὲν

[s] Τὸ μὲν δὴ ἔτος ὡς ὡμολόγητο *Demetr. Phaler.* p. 37. Oxon. [t] Τοὺς δὲ ἄλλους *Ar. C.* Mosqu. [u] Οὐδὲ μιᾶς *C.* Aug. [x] Ἐς τῆς κεφαλῆς *Reg.* In Mosqu. antea πρῶται. Mox ὑφίει. [y] Αἱματώδης *Reg.* Mosqu. [z] Ἐπεγίνετο *Ar. C.* [a] Εἰς *Reg.* [b] Locum hunc citat *Galenus* in 3. *Progn.* et legit ἐστήριξε, non στηρίξαι, et ὑπίεσαν, non ἐπήεσαν. Sed alibi locum afferens, legit στηρίξειεν et ἐπίεσαν. [c] Πᾶσαι deest *Dan.* [d] Αὐταὶ *Marg. Ar. C.* [e] Ἐνέπεσε in Aug. Πυκνὴ pro κενὴ reponendum censet *Lambinus*, adductus auctoritate *Lucretii*, qui dixit, *singultusque frequens.* Verum nihil mutandum arbitror: cum multis in locis doceat *Hippocrates*, duplicem singultum esse, ὑπὸ πληρώσεως ἢ κενώσεως. Ἐνέπεσε καινὴ *Gr.* (auctore Hudsono). Immo κενή. ε in libro illo sæpe scribitur ut αι. Ἐνέπεσε etiam *Reg.* et *Cass.*, sed recentior manus vulgatam lectionem adposuerat in marg. *Reg.* Mox ἐμποιοῦσα ἰσχυρὸν, in cod. Bas.

cipue *eum* cognoscat, hæc declarabo; tum quia ego ipse hoc morbo laboravi, tum etiam quia alios hoc laborantes ipse vidi.

49. Nam annus ille (ut vel omnium confessione constabat) ex omnibus maxime fuit immunis ab aliis morbis. quod si quis et ante aliquo alio morbo laborabat, omnes *hi morbi* in istum convertebantur. Alios vero ex nulla certa manifestaque causa apparente, sed ex improviso, cum sani forent, primum quidem acres capitis fervores, et oculorum rubores, et inflammatio corripiebat. Et interiora, guttur *inquam*, et lingua continuo cruenta erant; et halitum tetrum et graveolentem emittebant. Deinde vero ex his sternutatio, et raucitas sequebatur: nec multo post hic dolor cum vehementi tussi in pectus descendebat. Ubi vero in corde hæserat, cum ipsum subvertebat, tum etiam omnes bilis ejectiones, quotquot a medicis nominatæ sunt, sequebantur, et ipsæ cum ingenti cruciatu. Singultusque plerisque incidebat inanis, vehemen-

[f] μετὰ ταῦτα λωφήσαντα, τοῖς δὲ [g] καὶ πολλῷ ὕστερον. καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν [h] ἁπτομένῳ σῶμα, [i] οὐκ ἄγαν θερμὸν ἦν, οὔτε χλωρὸν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, πελιδνὸν, φλυκταίναις μικραῖς καὶ ἕλκεσιν ἐξηνθηκός· τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως [k] ἐκαίετο, ὥστε μήτε τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων [l] καὶ [m] σινδόνων τὰς ἐπιβολὰς, μήτ' ἄλλο τι ἢ [n] γυμνὸν ἀνέχεσθαι, ἥδιστά [o] τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν. καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἠμελημένων ([p] ἀνθρώπων) [q] καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα, [r] ἀπαύστῳ τῇ δίψῃ ξυνεχόμενοι. καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει τό, τε πλέον καὶ ἔλασσον ποτόν. καὶ ἡ ἀπορία τοῦ [s] μὴ ἡσυχάζειν καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐπέκειτο [t] διαπαντός· καὶ τὸ σῶμα, ὅσον περ χρόνον καὶ ἡ νόσος [u] ἀκμάζοι, οὐκ ἐμαραίνετο, ἀλλ' ἀντεῖχε παρὰ δόξαν τῇ ταλαιπωρίᾳ. ὥστε ἢ διεφθείροντο [x] οἱ πλεῖστοι [y] ἐνναταῖοι καὶ ἑβδομαῖοι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς καύματος, ἔτι ἔχοντές τι δυνάμεως, ἢ, εἰ διαφύγοιεν, ἐπικατιόντος τοῦ νοσήματος ἐς τὴν κοι-

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 32$\frac{4}{5}$.

[f] Μεταταῦτα *Ar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [g] Καὶ deest *Ar. Dan.* [h] Legitur etiam (teste *Stephano*) in quibusdam Exemplaribus ἁπτόμενον: quæ lectio (ut censet *Fabius Paulinus*) non negligenda. Quod vero velit *Stephanus* τὸ μὲν mutari in τῷ μὲν, non probat *Paulinus.* [i] Οὔτι ἄγαν *Ar. C. Dan.* [k] Ἐκήετο *C.* Ἐκάετο *Cass.* Mosqu. Aug. [l] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* [m] Σινδονίων *Galenus* locum citans. [n] Γυμνοὶ *Marg. Gr.* et ex emend. *Cl.* videsis *Annott. Huds.* [o] Τ' ἂν εἰς ὕδωρ *Gr.* εἰς etiam *Reg.* et *Cass.* Aug. Mosqu. [p] Ἀνθρώπων om. *Cl.* [q] Verbum ἔδρασαν cum his voculis ἐς φρέατα nequaquam jungendum censet *Steph.*, sed cum his subaudiri ἀπὸ κοινοῦ putat ῥιπτοῦντες: non secus intelligens hunc locum, quam si dictum esset, καὶ πολλοὶ ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ἔρριψαν, ἐς φρέατα, διὰ τὸ ἄλλο ὕδωρ οὐχ εὑρίσκειν, ῥιπτοῦντες. Εἰς φρέατα *Cass.* Εἰς τὰ φρέατα. *Reg.* Marg. Flor. Vin. habet, ἔδρασαν καὶ ἐς φρέατα. [r] Τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Dan. Gr.* Aug. [s] Ἀττικῶς abundat μή. *Huds.* [t] Διὰ παντὸς *Ar. C. Cass. Gr.* Aug. [u] Ἀκμάζει *Ar. C.* Mosqu. [x] Οἱ πλείους *Cl. Cass. Reg.* Aug. [y] Ἐναταῖοι *Ar. C. Cass. Gr.* Aug. Mox in Mosqu. deest τοῦ νοσήματος.

tem afferens convulsionem, in aliquibus quidem statim cessantem, in nonnullis multo serius. Et corpus quidem exterius, tangenti non erat admodum calidum, neque pallidum, sed subrubrum, lividum, parvis pustulis et ulceribus efflorescens. Interiora vero ita flagrabant, ut neque tenuissimorum vestimentorum, aut linteorum injectiones sustinerent, neque aliud quippiam præter nuditatem: et libentissime in aquas gelidas se conjicerent. Et multi eorum, qui neglecti erant, hoc ipsum etiam fecerunt, et in puteos se dejecerunt siti insedabili. Et largior potus perinde erat ac parcior. Et corporis vexatio, quæ quiescendi facultatem adimebat, et perpetuæ vigiliæ *eos* urgebant. Corpus etiam ipsum, quamdiu morbus vigebat, non languebat: sed præter opinionem cruciatui resistebat. Itaque plerique intra nonum, aut etiam septimum diem, propter internum ardorem interibant, aliquid virium adhuc retinentes, aut, si, *hoc temporis spatio præterito, mortem* vitassent; *tamen,*

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 32$\frac{4}{5}$.

λίαν, καὶ [z] ἑλκώσεώς τε αὐτῇ ἰσχυρᾶς [a] ἐγγιγνομένης, καὶ διαῤῥοίας ἅμα [b] ἀκράτου [c] ἐπιπιπτούσης, οἱ πολλοὶ ὕστερον δι' αὐτὴν [d] ἀσθενείᾳ διεφθείροντο. [e] διεξῄει γὰρ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ἄνωθεν ἀρξάμενον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ πρῶτον ἱδρυθὲν κακόν· καὶ εἴτις ἐκ τῶν μεγίστων περιγένοιτο, [f] τῶν γε ἀκρωτηρίων ἀντίληψις αὐτοῦ ἐπεσήμαινε. κατέσκηπτε γὰρ καὶ ἐς [g] τὰ αἰδοῖα, καὶ ἐς ἄκρας χεῖρας, καὶ πόδας· [h] καὶ πολλοὶ στερισκόμενοι τούτων [i] διέφευγον· εἰσὶ δ' οἳ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. τοὺς δὲ καὶ λήθη [k] ἐλάμβανε παραυτίκα ἀναστάντας [l] τῶν πάντων ὁμοίως, καὶ ἠγνόησαν σφᾶς τε [m] αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδείους.

ν'. Γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου, τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν ἑκάστῳ, [n] καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε μάλιστα ἄλλο τι ὂν ἢ τῶν ξυντρόφων τι. τὰ γὰρ ὄρνεα

[z] Ἐκκαύσεώς τε *Ar. C. Dan.* Mosqu. [a] Ἐγγινομένης *Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [b] Ἀκρατοῦς *Marg.* Marg. Ald. Vin. Ἀκράτου omnino legendum censet *Fab. Paulinus*; et *sincerum* vertit, quasi hic opponeretur *atro humorum profluvio.* [c] Ἐμπιπτούσης *Gr.* Ἐπιπτούσης *Dan.* [d] Ἀσθενείᾳ ἀπεφθείροντο *Cl. Gr.* Ὕστερον δι' αὐτὴν ἀσθενείᾳ ἀπεφθείροντο *Reg. Cass. Gr.* Aug. In marg. Ald. Vin. ἀπεφθείροντο. Vulgo erat: διὰ τὴν ἀσθένειαν διεφθ. [e] καὶ quod vulg. ante διεξῄει legebatur, om. *Cl. Gr. Reg.* Bas. Mosqu. *Cass.* Aug. [f] Τῶν τε etc. *Ar. C.* Ita vertit *Valla*, ac si scriptum esset, τά γε ἀκρωτήρια τὴν ἀντίληψιν αὐτοῦ ἐπεσήμαινε. Τῶν τε etiam *Dan.* [g] Τὰ deest *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Γὰρ ἐς αἰδοῖα *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Bas. Cum *Ar. C.* et *al. Edd. Dan.* [h] *Lucretius* interpretatur, *ferro privari parte virili.* Sed hac de re videsis *Annot. Huds.* [i] Διέφυγον *Reg.* [k] Ἐλάβετο *Marg.* [l] Τῶν deest *Ar. C. Dan.*, sed in marg. rec. manu scriptum. [m] Αὐτοὺς *Ald. Flor. Bas.* Τε αὐτοὺς desunt *Reg.* [n] Καὶ τῷδε *Reg.* ἐν deinde rec. manu inter versus adscriptum erat. Καὶ ἐν τῷ ἐδήλ. *Gr.*

quia morbus in ventrem inferiorem descendebat, et exulceratio vehemens in ipso nascebatur, simul etiam, quia immoderatum alvi profluvium invadebat, plerique postea propter debilitatem interibant. Morbus enim, qui primas in capite sedes collocarat, per totum corpus, initio a summis partibus ducto, pervadebat. Et si quis ex maximis illis *periculis* evasisset, * extremæ tamen corporis partes, quæ captæ læsæque remanebant, eum hoc morbo laborasse testabantur. Nam in ipsa quoque pudenda, et in summas manus, summosque pedes prorumpebat, multique his membris capti *mortem* vitarunt; nonnulli etiam oculis *amissis.* Nonnullos etiam, simul ac ex morbo convaluerunt, statim omnium rerum oblivio pariter cepit, ita ut neque se ipsos, neque necessarios agnoscerent.

50. Cum enim hoc morbi genus multo fuerit atrocius, quam quod oratione possit exprimi, et aliis in rebus gravius, quam ut humana natura ferre possit, singulos invasit, ac etiam hoc *indicio* maxime declaravit, se aliquid aliud esse, quam aliquod familiarium. Nam alites, et quadru-

* Extremorum prehensio id significabat. *Fab. Paulinus.* Huds.

[o] καὶ τετράποδα, [p] ὅσα ἀνθρώπων ἅπτεται, πολλῶν ἀτάφων [q] γιγνομένων, ἢ οὐ προσῄει, ἢ γευσάμενα διεφθείρετο. τεκμήριον δὲ, τῶν μὲν τοιούτων ὀρνίθων ἐπίλειψις σαφὴς ἐγένετο, καὶ οὐχ ἑωρῶντο οὔτε ἄλλως, οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν. οἱ δὲ κύνες μᾶλλον αἴσθησιν παρεῖχον τοῦ ἀποβαίνοντος, διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 32$\frac{4}{5}$.

να΄. Τὸ μὲν οὖν νόσημα, (πολλὰ καὶ ἄλλα παραλιπόντι ἀτοπίας, ὡς ἑκάστῳ ἐτύγχανέ τι διαφερόντως ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον γιγνόμενον,) τοιοῦτον ἦν ἐπίπαν τὴν ἰδέαν. καὶ ἄλλο παρελύπει κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον οὐδὲν τῶν εἰωθότων· ὃ δὲ καὶ γένοιτο, [r] ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἔθνησκον δὲ, οἱ μὲν, ἀμελείᾳ, οἱ δὲ, καὶ πάνυ θεραπευόμενοι. [s] ἕν τε οὐδὲν κατέστη ἴαμα, ὡς εἰπεῖν, ὅ, τι [t] χρῆν [u] προσφέροντας ὠφελεῖν. τὸ γάρ τῳ ξυνενεγκὸν, ἄλλον τοῦτο ἔβλαπτε. σῶμά τε [x] αὔταρκες ὂν οὐδὲν διεφάνη πρὸς αὐτὸ, ἰσχύος πέρι ἢ ἀσθενείας, ἀλλὰ [y] πάντα ξυνῄρει, καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα. δεινότατον δὲ παντὸς ἦν τοῦ κακοῦ, ἥ τε ἀθυμία, ὁπότε τις αἴσθοιτο κάμνων, (πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὐθὺς

[o] Καὶ τὰ τετράποδα *Ar. Reg.* [p] Illa ὁ. ἀ. ἅ. omittit *Valla.* [q] Γινομένων *Ar. C.* Γινομένων *Reg. Cass.* Aug. Mox περὶ τοιούτων prim. man. τοιοῦτον em. [r] Εἰς *Reg.* [s] Ἔν τε οὐδὲ ἐν *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor.* et *Cod. vet. Stephani. Dan.* ἕν τε οὐδὲ ἐγκατέστη, et recent. manu inter versus ἐν *Reg.* ἕν τε οὐδὲ ἐνκατέστη, et ex emendat. recentiore ἕν τε *Cass.* ἕν τε οὐδὲ ἐν κατέστη *Gr.* ἕν τε οὐδεὶν in Aug. In Mosqu. οὐδὲ ἕν. [t] Χρὴ *Ar. C.* [u] *Nonnulli* προσφέροντας ὠφελεῖν pro προσφερόμενον ὠφελεῖν· *Alii* pro προσφέρειν ὠφελοῦντας posita existimant: *Alii* rursus pro τίνων προσφερόντων ὠφελεῖσθαι. Προφέροντας *Gr.* [x] Αὔταρκες ὂν διεφθάρη, et ex emendat. διεφάνη *Gr.* [y] Ξυνῄρει πάντα *Ar. C. Dan.* Ξήρει et inter versus ξυν *Reg.*

pedes, quotquot humanis cadaveribus vesci solent, cum multa jacerent insepulta, aut non accedebant, aut, si gustassent, interibant. Argumento autem hoc est, quod hujusmodi avium manifestus fuit defectus; nec uspiam alibi, nec circum ulla hujusmodi *cadavera* visebantur. Canes vero, propter consuetudinem, quam cum hominibus habebant, majorem eventus significationem dabant.

51. Hic igitur morbus (ut omittam multa alia inusitatæ atrocitatis, prout unicuique aliquid accidebat diversum ab eo, quod alteri contingebat,) omnino specie talis fuit. Et tunc temporis nullus alius *morbus* ex consuetis *Athenienses* infestabat. quod si quis exoriretur, in hunc desinebat. Moriebantur autem, alii incuria, alii vero, vel diligentissime curati. Nec ullum prorsus remedium, ut ita loquar, repertum est, quod adhibitum prodesset. Quod enim alteri profuerat, hoc ipsum alteri nocebat: nullumque corpus, sive firmæ, sive infirmæ valetudinis esset, tanti mali violentiæ resistere potuit: sed omnia pariter, vel ea, quæ omni victus ratione curabantur, corripiebat. Illud vero in toto hoc malo gravissimum erat, tum quod, simul ac quis se morbo correptum sensisset, animo consternaretur, (statim

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 2/3. U. C. Varr. 32 4/5.

τραπόμενοι τῇ γνώμῃ, πολλῷ μᾶλλον προΐεντο σφᾶς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀντεῖχον·) [z] καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι, [a] ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησκον· καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον τοῦτο ἐνεποίει. εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν, δεδιότες, ἀλλήλοις προσιέναι, ἀπώλλυντο ἔρημοι· καὶ οἰκίαι πολλαὶ ἐκενώθησαν ἀπορίᾳ τοῦ θεραπεύσοντος· εἴ τε προσίοιεν, διεφθείροντο· καὶ μάλιστα οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι. αἰσχύνῃ γὰρ [b] ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν, ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους, ἐπεὶ [c] καὶ τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων τελευτῶντες καὶ [d] οἱ οἰκεῖοι [e] ἐξέκαμνον, ὑπὸ [f] τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἐπιπλέον [g] δὲ ὅμως οἱ διαπεφευγότες τόν τε θνήσκοντα καὶ τὸν πονούμενον ᾠκτίζοντο, διὰ τὸ προειδέναι τε, καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι. δὶς γὰρ τὸν αὐτὸν, ὥστε καὶ κτείνειν, οὐκ ἐπελάμβανε. καὶ ἐμακαρίζοντό τε ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ, [h] τῷ παραχρῆμα περιχαρεῖ, καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐλπίδος τι εἶχον κου-

[z] Duobus modis potest intelligi locus iste: vel, *quod alter ab altero contagione repleretur causa curationis*, et sic post ἑτέρου interpungendum, ut sit Atticismus in verbo θεραπείας, desiderato scilicet adverbio χάριν, aut ἕνεκα· vel, *quod alter ab alterius curatione repleretur* (scilicet) *morbi contagio*; et sic ὑποστιγμὴ post ἑτέρου tollenda. *Fab. Paulinus.* [a] Hæc verba non ad ἔθνησκον, sed ad præcedentia referenda censet *Stephanus.* [b] Ἐφείδουν *Gr.* [c] Præpositionem πρὸς a Librario omissam fuisse credit *Steph.*, quamvis *Scholiastes* dicat, eam a *Thucydide* subaudiendam relinqui. [d] Οἱ deest *Reg.* In Bas. deest καὶ. [e] Ἐξέκαμον *Cass.* Aug. [f] Τοῦ om. *Cl.* [g] Δ' ὅμως *Ar. C.* [h] Πρὸς τὸ παραχρῆμα ἐπιχαρεῖ veram lectionem esse contendit *Steph.* ita ut hic esset verborum sensus: *Tum vero ipsi præter gaudium, quod in præsens percipiebant* etc. In *Cass.* e τῷ factum erat τὸ. In Aug. τῷ παρὰ χρῆμα.

enim animo ad salutis desperationem conversi, multo magis se ipsos projiciebant, neque resistebant,) tum etiam, quod propter mali contagionem, quam alter ex alterius curatione hauriebat, adeo ut ex ea oppleretur, tanquam pecudes morerentur. Atque hæc fuit præcipua maximæ stragis causa. sive enim noluissent metu deterriti mutuo se invisere, deserti interibant, multæque familiæ propter inopiam hominum, qui ægrotos curarent, exhaustæ sunt: sive *alteri ad alteros* adissent, interibant. præcipue vero qui aliquam virtutis partem sibi vendicabant. Nam præ pudore sibi ipsis non parcebant, dum in amicorum ædes ingrediebantur, ut eos inviserent; siquidem vel ipsi domestici tandem lamentationibus eorum, qui moriebantur, defatigati, non amplius commovebantur, mali violentia superati. Illi tamen, qui evaserant, et eum, qui moriebatur, et eum, qui laborabat, magis miserabantur; tum quod hoc malum prius experti cognoscerent, tum etiam quod ipsi in tuto jam essent. Hic enim morbus eundem bis non corripiebat, ita ut eum etiam interimeret. Et ab aliis beati censebantur, ipsique propter præsentem salutis insperatæ lætitiam exsultantes, quandam etiam levem spem habebant, se

φης, μηδ' ἂν ὑπ' ἄλλου νοσήματος ποτὲ ἔτι διαφθαρῆναι.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U.C. Varr. 32$\frac{4}{5}$.

νβ'. Ἐπίεσε [i] δ' αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ οὐχ ἧσσον τοὺς ἐπελθόντας. οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς [k] ὥρᾳ ἔτους διαιτωμένων, ὁ φθόρος [l] ἐγίγνετο, οὐδενὶ κόσμῳ· ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις [m] ἀποθνήσκοντες ἔκειντο· καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο, καὶ περὶ τὰς κρήνας ἁπάσας, ἡμιθνῆτες, [n] τῇ τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ. τά τε ἱερὰ, ἐν οἷς [o] ἐσκήνηντο, νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων. ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ, οἱ ἄνθρωποι, οὐκ ἔχοντες ὅ, τι [p] γένωνται, ἐς ὀλιγωρίαν ἐτράποντο καὶ ἱερῶν καὶ [q] ὁσίων ὁμοίως· νόμοι τε πάντες [r] συνεταράχθησαν, οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς. ἔθαπτον δὲ ὡς ἕκαστος [s] ἠδύνατο. καὶ πολλοὶ ἐς ἀναισχύντους θήκας [t] ἐτράποντο, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων, διὰ τὸ [u] συχνοὺς ἤδη προτεθνάναι σφίσιν. ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας, φθάσαντες τοὺς [x] νήσαντας,

[i] Δὲ αὐτοὺς *Gr.* [k] Ὥρᾳ θέρους διαιτωμένων, ὁ φθόρος κατὰ τὰ σώματα ἐγίγνετο. *Galenus* locum citans I, 5. περὶ ἐπιφορᾶς πυρετῶν. Mosqu. θέρους. [l] Ἐγίνετο *Reg.* Paullo ante ὑπαρχουσῶν in marg. Flor. Vinar. [m] Θνήσκοντες *Ar. C. Dan.* [n] Τῇ deest *Reg. Gr.* In Aug. τῇ manu rec. superscript. [o] Ἐσκήνουν *Ar. C.* Ἐσκήνωντο, et cum emendat. ἐσκήνηντο *Cass.* In Aug. τῷ η superscript. ω. [p] Γίνωνται *Reg.* [q] Ὁσιῶν *Marg.* et *Cl.* ex emendat. improbat *Steph.* ut et paulo infra νοσήσαντας. [r] Ξυνεταράχθησαν *Gr.* [s] Ἐδύνατο *Ar. C.* Bas. *Reg. Cass. Gr.* Aug. [t] Ἐτρέποντο *Ar. C.* [u] Συχνῶς *C. Dan.* [x] Νοσήσαντας *C. Ald. Flor. Bas.* Νήσαντας in *Cod. Ar.* ex alicujus emendatione. Bas. cod. Νοσήσαντας *Dan.*

ne alio quidem *ullo* morbo in posterum amplius unquam absumtum iri.

52. Ipsos autem, præter laborem, quo jam vexabantur, ipsa quoque *rerum* ex agris *in urbem* comportatio, præcipue vero *rusticos*, qui *in eam* confluxerant, gravius pressit. Cum enim non essent ædes, sed in tuguriolis æstuosis ob anni tempus habitarent, strages edebatur, nullo ordine: quinetiam alii super alios morientes, mortui jacebant; et in viis, et circa fontes omnes, aquæ desiderio, semimortui volutabantur. Et templa, in quibus tabernacula habitandi causa fecerant, cadaveribus hominum, qui ibi in ipsis moriebantur, erant referta. Malo enim supra modum urgente, homines non habentes, quid agerent, aut quo se verterent, sacra ac profana æque negligere cœperunt, omnesque leges, quibus ante in sepultura utebantur, pariter sunt conturbatæ. nam sepeliebant, ut quisque poterat. Multique, propter crebram domesticorum jam defunctorum stragem, rerum necessariarum penuria, * ad impudentia sepulcra se converterunt. Nam alii quidem in alienos rogos, anteverten-

* Id est, suorum cadavera in alienis sepulcris impudenter sepelire non dubitarunt. *Æ. Portus.* HUDS.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 324 $\frac{4}{5}$.

οἱ μὲν, ἐπιθέντες τὸν ἑαυτῶν νεκρὸν, ὑφῆπτον, οἱ δὲ, καιομένου ἄλλου, [y] ἄνωθεν ἐπιβαλόντες, ὃν φέροιεν, ἀπῄεσαν.

νγ΄. Πρῶτόν τε ἦρξε καὶ ἐς τἄλλα τῇ πόλει [z] ἐπιπλέον ἀνομίας τὸ νόσημα. [a] ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τὶς, ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο, μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντες [b] τῶν τ' εὐδαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων, καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὐθὺς δὲ [c] τἀκείνων ἐχόντων. ὥστε ταχείας τὰς [d] ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν ἠξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα [e] καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἡγούμενοι. καὶ τὸ μὲν [f] προσταλαιπωρεῖν τῷ δόξαντι καλῷ, οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νομίζων, εἰ, πρὶν ἐπ' αὐτὸ [g] ἐλθεῖν, διαφθαρήσεται· ὅ, τι δὲ ἤδει [h] τε ἡδὺ, καὶ πανταχόθεν τὸ ἐς αὐτὸν κερδαλέον, τοῦτο [i] καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. θεῶν δὲ φόβος, ἢ ἀνθρώπων

[y] Ἐπιβαλόντες ἄνωθεν *Ar. C. Dan.* ἐπιβάλλοντες cod. Bas. [z] Ἐπὶ πλέον *Cass.* Aug. In Mosqu. ἐπὶ πλέον τῇ πόλει. [a] Hunc verborum ordinem esse existimat *Fr. Port.* ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ποιεῖν ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο, ὥστε μὴ ποιεῖν καθ' ἡδονήν. Particulam μὴ Attice redundare putat *Fab. Paulinus*, atque hanc esse verborum syntaxin: ἐτόλμα καθ' ἡδονὴν ποιεῖν ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο. Ἀπέκρυπτε τὸ μὴ *Cl.* Ἐκρύπτετο *Gr.* Ἀπέκρυπτε τῷ *Cass.* Aug. et Mosqu. [b] Τῶν τε *Ar. C.* [c] Τὰ ἐκείνων *Reg. Cass. Gr.* Aug. [d] Ἐπαυρήσεις *Ar. C.* Mosqu. [e] Καὶ χρήματα *Gr.* [f] Προταλαιπωρεῖν *Gr.* [g] Ἔλθῃ *Cl. Cass.* Aug. sine iota subsc. item Mosqu. [h] Ἡδὺ πανταχόθεν τε ἐς αὐτὸ κερδαλέον *Ar. C.* Πανταχόθεν τε ἐς αὐτὸ *Cl. Gr.* Ἐς αὐτὸ *Ald. Flor. Bas.* Cum *Ar. C.* consentit *Dan.* Τε ἡδὺ καὶ πανταχόθεν τὸ ἐς αὐτὸ κ. *Reg.* Ἤδη et ex emendat. recent. ἤδη τε ἡδὺ κ. π. τὸ ἐς αὐτὸ κ. *Cass.* Aug. sine em. rec. man. Mosqu. ἤδη. [i] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* Bas.

tes illos, qui eos exstruxerant, mortuum suum imponebant, igneque subjecto accendebant: alii vero, dum alterius cadaver arderet, suo cadavere, quod ipsi ferebant, superjecto, discedebant.

53. Hic autem morbus aliis etiam in rebus civitati majoris improbitatis fuit initium. facilius enim quilibet audebat *palam* facere, quæ prius *pudore impeditus* occultabat, ita ut ex animi libidine non patraret, quod repentinam rerum mutationem fieri viderent: et homines quidem fortunatos repente mori; illos vero, qui nihil ante possidebant, statim illorum bona possidere *animadverterent*. Itaque bonis illis celeriter perfruendum, operamque voluptatibus dandam censebant, quod pariter et corpora et bona momentanea et in diem tantum duratura esse existimarent. Nemoque promtus erat ad labores tolerandos rei causa, quæ honesta videretur, incertum existimans, an esset interiturus, priusquam ad illam perveniret. Quod autem *unusquisque* jucundum, et undique sibi quæstuosum fore noverat, hoc etiam honestum, et utile constituebatur. nec ullus deorum metus, aut hominum lex *eos* arcebat; partim quidem, quia *Deos* colere, perinde esse judicabant, ac non colere, quod omnes pariter

νόμος οὐδεὶς ἀπεῖργε· τὸ μὲν, κρίνοντες ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ, ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾷν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους· [k] τῶν δὲ ἁμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι [l] βιοὺς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι· πολὺ δὲ μείζω τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι, ἣν πρὶν ἐμπεσεῖν, εἰκὸς εἶναι τοῦ βίου τι ἀπολαῦσαι.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 32$\frac{4}{5}$.

νδ'. Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι περιπεσόντες ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τε ἔνδον θνησκόντων, καὶ γῆς ἔξω δῃουμένης. ἐν δὲ τῷ κακῷ, οἷα εἰκὸς, ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ᾄδεσθαι,

Ἥξει [m] Δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

Ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις, μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι [n] ἐν τῷ ἔπει ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ λιμόν. ἐνίκησε δὲ [o] ἐπὶ τοῦ παρόντος, εἰκότως, λοιμὸν εἰρῆσθαι. [p] οἱ γὰρ ἄνθρωποι, πρὸς ἃ ἔπασχον, τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. ἢν δέ γε, οἶμαι, [q] ποτὲ ἄλλος πόλεμος καταλάβῃ Δωρικὸς τοῦδε [r] ὕστερος, καὶ ξυμβῇ γενέσθαι λιμὸν, κατὰ τὸ εἰκὸς οὕτως ᾄσονται. μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ Λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς τὸν θεὸν, εἰ χρὴ πολεμεῖν, ἀνεῖλε

[k] Τῶν δ' ἁμαρτ. *Gr.* [l] Τὴν τιμωρίαν βιοὺς ἂν ἀντιδοῦναι *Ar. C.* Mosqu. Legitur et ἀποδοῦναι, teste *Stephano*, cui non placet. Γενέσθαι τιμωρίαν βιοὺς ἂν *Dan.* Mox in Mosqu. μέντοι init. c. seq. [m] Δωρικὸς *Dan. Gr.* Mosqu. [n] Ἐν τῷ ἔπει desunt *Ar. C.* [o] Ὑπὸ *Reg.* [p] Οἱ μὲν γὰρ *Ar.* [q] Πόλεμος ποτὲ ἄλλος *Gr.* Mox in Ald. Vin. marg. Δωριακός. [r] Ὕστερον *Dan.*

mori viderent: partim vero, quia nullus se tamdiu superstitem futurum sperabat, dum instituto judicio pœnas suorum delictorum daret. Multoque majorem *pœnam, fatorum judicio* jam decretam, sibi impendere *existimabant*; ante cujus adventum, aliquibus vitæ voluptatibus sibi perfruendum esse *censebant*.

54. Athenienses igitur in hujusmodi morbum inciderunt, eoque graviter premebantur, tum quod homines intra muros morerentur, tum etiam quod foris ager *ab hostibus* vastaretur. Dum autem hoc malo vexarentur, ut verisimile est, hoc etiam carmen in memoriam revocarunt, quod seniores olim decantatum dicebant,

Doriacum veniet loimo comitante duellum.

Inter homines autem altercatio erat, non λοιμὸν in isto carmine ab antiquis nominatum, sed λιμόν. Sed in præsentia illud merito evicit, pestilentiam significatam fuisse. Homines enim ad mala, quæ patiebantur, *carminis* mentionem accommodabant. Quod si unquam aliud Doricum bellum post hoc *eos* invaserit, et λιμὸν esse contigerit, verisimiliter hoc modo canent. Oraculum etiam Lacedæmoniis redditum, ab illis, qui hoc noverant, memorabatur, quum ipsis

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U.C. Varr. 32$\frac{4}{5}$.

[s] κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι. περὶ μὲν [t] οὖν τοῦ χρηστηρίου, τὰ γιγνόμενα εἴκαζον ὅμοια εἶναι. ἐσβεβληκότων δὲ τῶν Πελοποννησίων, ἡ νόσος ἤρξατο εὐθύς. καὶ ἐς μὲν Πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν, [u] ὅ, τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, ἐπενείματο δὲ Ἀθήνας μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. ταῦτα μὲν [x] τὰ κατὰ τὴν νόσον γενόμενα.

νε΄. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἔτεμον [y] τὸ πεδίον, παρῆλθον ἐς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην, μέχρι Λαυρίου, [z] οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλα ἐστὶν Ἀθηναίοις. καὶ πρῶτον μὲν ἔτεμον ταύτην, [a] ἣ πρὸς Πελοπόννησον ὁρᾷ, ἔπειτα δὲ τὴν πρὸς Εὔβοιάν τε καὶ Ἄνδρον τετραμμένην. Περικλῆς δὲ, στρατηγὸς [b] ὢν καὶ τότε, περὶ μὲν τοῦ [c] μὴ ἐπεξιέναι [d] τοὺς Ἀθηναίους, τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχεν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐσβολῇ.

νϛ΄. Ἔτι δ' αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὄντων, πρὶν ἐς τὴν [e] παραλίαν γῆν ἐλθεῖν, ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν τῇ Πελο-

[s] Κατακράτος etc. *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Hujus oraculi mentio fit in primo libro p. 64. sed pluribus verbis. [t] Οὖν deest *Reg.* [u] Ὅ, τι ἄξιον καὶ εἰπεῖν *Cl. Gr.* et *Schol.* Mosqu. nec minus elegantiæ habere existimat *Steph.* Sic *Reg. Cass.* Aug. et εἰσῆλθεν *Reg.* [x] Τὰ κατὰ Πελοπόννησον γενομ. *Gr.* [y] Τὸ χωρίον *Ar. C. Dan.* [z] Ὄρους quod vulg. ante οὗ legitur, deest *Ar. C. Suid. Reg. Cass. Dan.* Mox in Mosqu. ἀργύρια. [a] Ἣν *Dan.* [b] Ὢν τῶν Ἀθην. τότε *Cl.* [c] Μὴ om. *Gr.* et *Reg.* [d] Καὶ τότε Ἀθηναίους *Ar. C. Dan.* [e] Legitur etiam περαίαν γῆν, teste *Steph.* Ita in Rostg., in marg. est πάραλον.

oraculum consulentibus, an bellum esset movendum, Deus respondit, ipsos fore victores, si bellum totis viribus gererent, seque ipsis opem laturum dixit. Quod igitur attinet ad oraculum, ea, quæ *tunc* fiebant, cum ipso convenire conjiciebant. Cum autem Peloponnesii *in Atticam* irrupissent, hic morbus statim grassari cœpit. Nec ipsam Peloponnesum invasit, *nec ullo malo eam affecit*, quod sit relatu dignum: depastus vero est Athenas præcipue, deinde ex aliis locis ea, quæ maxima populi frequentia erant referta. Atque hæc quidem sunt ea, quæ in morbo evenerunt.

55. Peloponnesii vero, postquam *Atticæ* planitiem vastarunt, in agrum, qui maritimus appellatur, processerunt usque ad montem Laurium, ubi sunt argenti fodinæ, quas Athenienses possident. ac primum quidem eam *agri* partem vastarunt, quæ Peloponnesum spectat, deinde vero eam, quæ ad Eubœam, et Andrum vergit. Pericles autem, qui tunc quoque dux erat, in eadem sententia perseverabat, quemadmodum et in superiore expeditione *fecerat*, non oportere Athenienses *ex urbe* contra *hostem* exire.

56. Cum autem *Lacedæmonii* in *Atticæ* planitie adhuc essent, antequam ad oram maritimam venirent, *ipse* centum navium classem Pelo-

ποννήσῳ παρεσκευάζετο, καὶ ἐπειδὴ ἕτοιμα ἦν, ἀνήγετο. [f] ἦγε δ' ἐπὶ τῶν νεῶν ὁπλίτας Ἀθηναίων [g] τετρακισχιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους, ἐν ναυσὶν ἱππαγωγοῖς [h] πρῶτον τότε ἐκ τῶν παλαιῶν [νεῶν] ποιηθείσαις. ξυνεστρατεύοντο δὲ καὶ Χῖοι καὶ Λέσβιοι πεντήκοντα [i] ναυσίν. ὅτε δὲ ἀνήγετο ἡ στρατιὰ αὕτη Ἀθηναίων, Πελοποννησίους κατέλιπον, τῆς Ἀττικῆς ὄντας ἐν τῇ παραλίᾳ. ἀφικόμενοι δὲ ἐς Ἐπίδαυρον τῆς Πελοποννήσου, ἔτεμον τῆς γῆς τὴν πολλήν· καὶ πρὸς τὴν πόλιν [k] προσβαλόντες, ἐς ἐλπίδα [l] μὲν ἦλθον τοῦ ἑλεῖν, οὐ μέντοι προεχώρησέ γε. [m] ἀναγαγόμενοι δὲ ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου, ἔτεμον τήν τε Τροιζηνίδα γῆν καὶ τὴν Ἁλιάδα, καὶ τὴν Ἑρμιονίδα. ἔστι δὲ [n] πάντα ταῦτα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου. ἄραντες δὲ ἀπ' αὐτῶν, ἀφίκοντο ἐς Πρασιάς, τῆς Λακωνικῆς πόλισμα ἐπιθαλάσσιον, [o] καὶ τῆς τε γῆς ἔτεμον, καὶ αὐτὸ τὸ πόλισμα εἷλον, καὶ [p] ἐπόρθησαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. τοὺς δὲ Πελοποννησίους οὐκέτι κατέλαβον ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντας, ἀλλ' ἀνακεχωρηκότας.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 32 $\frac{4}{5}$.

νζ. [q] Ὅσον δὲ χρόνον [r] οἵ τε Πελοποννήσιοι ἦσαν ἐν

[f] Ἦγε δὲ ἐπὶ *Reg. Cass. Gr.* [g] Τετρακισχιλίων *Dan.* [h] Τότε πρῶτον *Reg.* [i] Ναυσὶ *Gr.* [k] Ἐσβαλόντες *Cl.* [l] Μὲν deest *Ar. C. Dan.* [m] Ἀναγόμενοι *Ar. C. Reg. Dan.* Mox in Mosqu. Ἑρμιονίδα. [n] Πάντα non agnoscunt *Ar. C. Dan.* [o] Καὶ τῆς τε γῆς ἔτεμον μέρος τι *Cam.* quod ex *Scholiaste* sumtum esse existimat *Steph.* [p] Ἐξεπόρθησαν *Marg.* [q] Ὅσον δέ τε *Reg. Cass.* Ὅσον τε *Gr.* [r] Οἱ Πελοπ. *Cass. Gr.* Bas.

ponneso bellum illaturus instruebat; et postquam *omnia* parata fuerunt, solvit. Ducebat autem in navibus quatuor millia gravis armaturæ militum Atheniensium, et trecentos equites in *aliis* navibus, quæ equis vehendis erant aptæ, quæ ex vetustis navigiis tunc primum factæ fuerant. ad eandem autem expeditionem et Chii et Lesbii cum quinquaginta navibus proficiscebantur. Cum autem hic Atheniensium exercitus solvit, Peloponnesios in Atticæ ora maritima versantes reliquerunt. cumque ad Epidaurum Peloponnesi *urbem* pervenissent, magnam agri *partem* vastarunt, et adorti urbem, in spem quidem ejus expugnandæ venerunt; res tamen ipsis non successit. cum autem ab Epidauro solvissent, Trœzenium, Haliensem, et Hermionensem agrum vastarunt: hæc autem omnia loca sunt in maritima Peloponnesi ora. Hinc vero solventes, ad Prasias, agri Laconici oppidum maritimum, pervenerunt, ejusque agrum vastarunt, et ipsum oppidum ceperunt ac diripuerunt. His autem actis, domum redierunt. Peloponnesios vero non amplius in Attica versantes, sed domum reversos invenerunt.

57. Quamdiu autem Peloponnesii in Attica, et Athenienses in navali

Bell. [s] τῇ γῇ τῶν Ἀθηναίων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευον
Pelop. an. 1. ἐπὶ τῶν νεῶν, ἡ νόσος ἔν τε τῇ στρατιᾷ τοὺς Ἀθηναίους
Olymp. 87. 3. [t] ἔφθειρε καὶ ἐν τῇ πόλει. ὥστε καὶ [u] ἐλέχθη, τοὺς
U. C. Πελοποννησίους δείσαντας τὸ νόσημα, ὡς ἐπυνθάνοντο
Varr. 324. τῶν αὐτομόλων, ὅτι ἐν τῇ πόλει εἴη, καὶ θάπτοντας ἅμα ᾐσθάνοντο, [x] θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν. [y] τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ πλεῖστόν τε χρόνον [z] ἐνέμειναν, καὶ τὴν γῆν πᾶσαν ἔτεμον. ἡμέρας γὰρ τεσσαράκοντα μάλιστα ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀττικῇ ἐγένοντο.

Ante Jun. 25. νη'. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, Ἅγνων ὁ Νικίου καὶ Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου, [a] ξυστράτηγοι ὄντες Περικλέους, λαβόντες τὴν [b] στρατιὰν, ᾗπερ ἐκεῖνος ἐχρήσατο, ἐστράτευσαν [εὐθὺς] ἐπὶ Χαλκιδέας [c] τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ Ποτίδαιαν, ἔτι πολιορκουμένην. ἀφικόμενοι δὲ, μηχανάς τε τῇ Ποτιδαίᾳ προσέφερον, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπειρῶντο ἑλεῖν. προὐχώρει δὲ αὐτοῖς οὔτε ἡ αἵρεσις τῆς πόλεως, οὔτε τἆλλα τῆς παρασκευῆς [d] ἀξίως. ἐπιγενομένη [e] γὰρ ἡ νόσος, ἐνταῦθα δὴ πάνυ ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους, φθείρουσα τὴν στρατιὰν, ὥστε καὶ τοὺς προτέρους στρατιώτας νοσῆσαι τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς [f] ξὺν Ἅγνωνι στρατιᾶς, ἐν τῷ [g] πρότου χρόνῳ ὑγιαίνοντας. Φορμίων δὲ, καὶ οἱ ἑξακόσιοι [h] καὶ χί-

[s] Τῇ Ἀθην. *Gr. Cass. Reg.* [t] Διέφθειρε *Cam.* [u] Ἐπῄχθη *Dan.* [x] Θᾶττον τῆς γῆς ἐξελθεῖν *Ar. C. Dan.* [y] Τῇ δ' ἐσβολῇ *Gr.* [z] Ἔμειναν *Reg.* Mox τὴν γῆν ἅπασαν in Mosqu. [a] Ξυνστράτηγοι *Gr.* [b] Στρατειὰν *Gr.* [c] Τοὺς ἐν τῇ Θρᾴκῃ *Ar. C.* [d] Ἀξίου *Dan.* [e] Δὲ *Ar.* [f] Σὺν *Cass. Gr.* [g] Πρὸ τοῦ *Cass. Gr.* [h] Καὶ deest *Dan.*

expeditione erant, hic morbus et militiæ et domi Athenienses absumsit. Quamobrem etiam aiunt, Peloponnesios morbi metu, cum ex transfugis eum in urbe grassari intellexissent, simul etiam cum sepelientes viderent, citius, *quam statuerant*, inde discessisse. Hac autem expeditione in agro hostili diutissime sunt commorati, totumque vastarunt. nam quadraginta ferme dies in Attica manserunt.

58. Eadem æstate Agnon Niciæ, et Cleopompus Cliniæ *filius*, Periclis in prætura collegæ, sumtis copiis, quibus ille fuerat usus, Chalcidensibus, qui sunt in Thracia, et Potidææ adhuc obsessæ bellum statim intulerunt. Cum autem venissent, machinas ei admoverunt, omnique ope expugnare conabantur. Sed neque urbis expugnatio, neque cætera pro apparatus magnitudine ipsis succedebant. Nam morbus iste superveniens, hic Athenienses tum graviter afflixit, absumens exercitum, adeo ut et priores Atheniensium milites, morbum contraxerint ex contagio copiarum, quæ cum Agnone venerant, quamvis antea recte valerent. Phormion vero, et mille ac sexcenti milites, apud Chalcidenses non am-

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

λιοι οὐκέτι ἦσαν περὶ Χαλκιδέας. ὁ μὲν οὖν Ἅγνων [i] ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησεν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τετρακισχιλίων ὁπλιτῶν χιλίους καὶ πεντήκοντα τῇ νόσῳ ἀπολέσας, ἐν τεσσαράκοντα μάλιστα ἡμέραις. οἱ δὲ πρότεροι στρατιῶται [k] κατὰ χώραν μένοντες ἐπολιόρκουν τὴν Ποτίδαιαν.

νθ'. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἥ τε γῆ αὐτῶν ἐτέτμητο [l] τοδεύτερον, καὶ ἡ νόσος ἐπέκειτο ἅμα καὶ ὁ πόλεμος, ἠλλοίωντο τὰς γνώμας. καὶ τὸν μὲν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον, ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν, καὶ δι' ἐκεῖνον ταῖς ξυμφοραῖς περιπεπτωκότες· [m] πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ὥρμηντο ξυγχωρεῖν, καὶ πρέσβεις τινὰς πέμψαντες ὡς αὐτοὺς, ἄπρακτοι ἐγένοντο. πανταχόθεν τε τῇ γνώμῃ ἄποροι καθεστῶτες, ἐνέκειντο τῷ Περικλεῖ.

Ante Jun. 25.

ὁ δὲ, ὁρῶν αὐτοὺς πρὸς τὰ παρόντα χαλεπαίνοντας καὶ πάντα ποιοῦντας, ἅπερ αὐτὸς ἤλπιζε, ξύλλογον ποιήσας (ἔτι δ' ἐστρατήγει) ἐβούλετο θαρσῦναί τε, καὶ ἀπαγαγὼν τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης, πρὸς τὸ ἠπιώτερον καὶ ἀδεέστερον καταστῆσαι. [n] καὶ [o] παρελθὼν ἔλεξε τοιάδε.

[i] Ἀνεχώρησε ταῖς ναυσὶν *Ar. C. Dan.* [k] Καταχώραν *Ald. Flor. Bas.* [l] Τὸ δεύτερον *Ar. C.* Dionys. Hal. p. 843. *Cass. Gr.* [m] Notandus et fortasse suspectus etiam habendus est iste verbi ξυγχωρεῖν usus. Neque enim vero absimile videtur, ita potius scriptum a *Thucydide* fuisse, πρὸς δὲ τὸ Λακεδαιμονίοις ὥρμηντο ξυγχωρεῖν. *Steph.* Ξυνχωρεῖν *Gr.* Mox ἐγίνοντο in Mosqu. [n] Καὶ deest *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. [o] Παρελθὼν δὲ ἔλεξε *Ar. C. Cl. Reg. Cass. Dan.* Mosqu.

plius erant. Agnon igitur cum navibus Athenas rediit, ex quatuor millibus militum, mille et quinquaginta morbo amissis, intra dies circiter quadraginta. Priores vero milites in suo loco remanentes Potidæam obsidebant.

59. Post secundam vero Peloponnesiorum irruptionem Athenienses, cum ager ipsorum iterum esset vastatus, et morbus simul et bellum ipsos premeret, sententiam mutarunt; et Periclem culpare cœperunt, tum quod sibi suasisset, ut bellum hoc susciperent, tum etiam quod propter ipsum in has calamitates incidissent. ad compositionem vero cum Lacedæmoniis faciendam animis inclinabant: cumque nonnullos legatos ad ipsos misissent, nihil impetrare potuerunt. Tunc autem in maxima dubitatione constituti, omnisque consilii inopes, in Periclem invehebantur. Ille vero, cum ipsos ob præsentem rerum statum indignari videret, omniaque facere, quæ ipse speraverat, coacta concione, (adhuc enim erat exercitus prætor) illos ad fiduciam adhortari, et ira sedata animos illorum mitigare, omnemque metum illis adimere volebat. Quamobrem in medium progressus hanc orationem habuit.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

ξʹ. "ΚΑΙ προσδεχομένῳ μοι τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν [p] ἔς με γεγένηται· ([q] αἰσθάνομαι γὰρ τὰς αἰτίας) καὶ ἐκκλησίαν τούτου ἕνεκα ξυνήγαγον, ὅπως ὑπομνήσω, καὶ [r] μέμψωμαι, εἴτι μὴ ὀρθῶς ἢ ἐμοὶ χαλεπαίνετε, ἢ ταῖς ξυμφοραῖς εἴκετε. ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι πόλιν [s] πλέω ξύμπασαν ὀρθουμένην ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην. καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνὴρ [t] τὸ καθ' ἑαυτὸν, διαφθειρομένης τῆς πατρίδος, οὐδὲν ἧσσον ξυναπόλλυται· κακοτυχῶν δὲ ἐν εὐτυχούσῃ, πολλῷ μᾶλλον διασώζεται. ὁπότε οὖν πόλις μὲν τὰς ἰδίας ξυμφορὰς οἵα τε φέρειν, [u] εἷς δὲ ἕκαστος τὰς ἐκείνης ἀδύνατος, πῶς οὐ χρὴ πάντας ἀμύνειν αὐτῇ; καὶ μὴ (ὃ νῦν ὑμεῖς δρᾶτε, ταῖς κατ' οἶκον [x] κακοπραγίαις [y] ἐκπεπληγμένοι,) τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας [z] ἀφίεσθε, [a] καὶ ἐμὲ, τὸν παραινέσαντα πολεμεῖν, καὶ ὑμᾶς αὐ-

[p] Ἐς ἐμὲ *C. Cl.* et *Dionys. Halic.* locum citans, in comm. de Thuc. Hist. jud. p. 923. *Cass. Reg.* εὖ pro ἔς με *Gr.* [q] Αἰσθόμενος *Ar. C.* [r] Μέμψομαι *Gr.* [s] Πλείω *Cl. Gr. Dion. Halic. Reg. Cass.* In marg. Ald. Vin. quoque πλείω. [t] Τὸ deest *Reg.* [u] Εἷς δ' ἕκαστος *Gr.* Statim post τὰς ἰδίας ἀδύνατος cod. Bas. [x] Πραγίαις *Dan.* [y] Πεπληγμένοι *Marg.* Sed ἐκπεπληγμένοι magis probat *Stephanus.* [z] Ἐφίεσθε *Ar. C.* Ἀφίεσθαι *Bar. Valla* etiam aut legit, aut legendum censuit ἀφίεσθαι, et paullo post ἔχοντας pro ἔχοντες, ut ἀπὸ κοινοῦ repetatur χρή. Non minus tamen commode ἔχειν, quam ἔχοντας legendum putat *Steph.* Ἐφίεσθε *Dan.* Ἀφίεσθαι *Reg.* et ex emendatione inter versus *Gr.* In *Cass.* abrasa vetere script. factum erat ἀφίεσθε. [a] Καὶ ἐμέ τε τὸν *Cl. Gr. Cass.*

60. Vestra in me indignatio mihi exspectanti contigit. (ejus enim causas intelligo) atque propterea concionem coëgi, ut vos commonefacerem, et vobiscum expostularem, si quid vos haud recte vel mihi succensetis, vel rebus adversis ceditis. Ego enim existimo, civitatem, cujus universus status manet erectus, majorem utilitatem privatis hominibus afferre, quam si singulorum civium felicitate privatim floreat, ipsa vero universa jaceat afflicta. Qui enim privatim rem feliciter gerit, si patria evertatur, ipse quoque nihilominus una cum ea perit. Qui vero in republica florente rem infeliciter gerit, is longe facilius conservatur. Quum igitur respublica quidem privatas calamitates sustinere potest, singuli vero *publicas* ipsius *calamitates ferre* nequeunt, *quomodo non convenit universos opem ipsi ferre? nec *oportet facere* id, quod vos nunc facitis, *qui* domesticis jacturis attoniti, reipublicæ salutem deseritis, et me, qui vobis suasi, ut bellum hoc susciperetis, atque adeo vos ipsos, qui mihi

* Quo pacto non convenit universos periculum ab illa propulsare? Atqui *contra*, in eo, quod nunc agitis, domesticis jact. etc. *interpretatur Steph. sequens conjecturam suam, quæ ex* μὴ *facit* μὴν, *et ante* ὃ *subaudit* κατά: perinde ac si dictum esset, κατὰ τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς δρ. etc. Huds.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

τοὺς, οἷ ξυνέγνωτε, δι' αἰτίας ἔχετε. καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς [b] ἥσσων οἴομαι εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα· φιλόπολίς τε, καὶ χρημάτων κρείσσων. ὅ, τε γὰρ γνοὺς, καὶ μὴ σαφῶς διδάξας, ἐν ἴσῳ, [c] εἰ καὶ μὴ ἐνεθυμήθη· [d] ὅ, τ' ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δύσνους, οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζοι· προσόντος δὲ [e] καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικωμένου, τὰ ξύμπαντα τούτου ἑνὸς ἂν [f] πωλοῖτο. ὥστ', εἴ μοι καὶ μέσως ἡγούμενοι μᾶλλον ἑτέρων προσεῖναι αὐτὰ, πολεμεῖν ἐπείσθητε, οὐκ ἂν εἰκότως [g] νῦν γε τοῦ ἀδικεῖν αἰτίαν φεροίμην.

ξα'. "Καὶ γὰρ, οἷς μὲν αἵρεσις γεγένηται [h] τἄλλα εὐτυχοῦσι, πολλὴ ἄνοια πολεμῆσαι· εἰ δ' ἀναγκαῖον ἦν, ἢ εἴξαντας, εὐθὺς τοῖς πέλας ὑπακοῦσαι, ἢ κινδυνεύσαντας περιγενέσθαι, ὁ φυγὼν τὸν κίνδυνον, τοῦ ὑποστάντος μεμπτότερος. καὶ ἐγὼ μὲν [i] ὁ αὐτός εἰμι, καὶ οὐκ ἐξίσταμαι. ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε, ἐπειδὴ ξυνέβη ὑμῖν πεισθῆναι μὲν ἀκεραίοις, [k] μεταμέλειν δὲ κακου-

[b] Οἴομαι ἥσσων *Reg. Cass. Gr.* Bas. Mosqu. *Schol.* Dion. Hal. l. c. [c] Εἰ omitt. *Gr.* Καὶ εἰ *Reg. Cass.* Bas. Aug. [d] Ὅ, τε ἔχων *Ar. C.* et *Dion. Hal.* Paullo post ὁμοίως τι ἢ οἰκείως, ex emendat. in cod. Bas. [e] Καὶ τοῦ *Gr.* [f] Ita emendatum erat in *Reg.* manu rec. fuerat ἀπολοῖτο. In Mosqu. πολοῖτο. [g] Νῦν τοῦ γε *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* Aug. *Dan.* Bas. [h] Τὰ ἄλλα *Dionys. Halic.* [i] Ὁ deest *Dan.* Mox in marg. Ald. Vinar. μεταβάλλεσθε. [k] Μεταβαλεῖν *Ar. C. Dan.* Μεταμέλειν *Cass.* Μεταμέλει *Gr.*

assensi estis, accusatis. Atque mihi tali viro irascimini, qui me nulli secundum esse puto, aut in cognoscendis rebus, quæ sunt faciendæ, aut etiam in his explicandis: quique civitatis insuper amore insignis sum, et pecunia invictus. Nam qui novit, neque aperte docet, perinde est, ac si nunquam cogitasset. Et qui utrumque habet, sed reipublicæ est malivolus, * is pariter nullum amicum consilium ipsi dabit: sed si hoc etiam illi adfuerit, sed pecunia vincatur, hanc unam ob rem cætera omnia venalia habebit. Quare si mihi vel mediocriter hæc præter cæteros adesse existimantes, me autorem in hoc bello suscipiendo sequuti estis, nullo meo merito nunc saltem injuriæ culpam sustineam.

61. "Quibus enim, dum cæteris in rebus fortuna secunda utuntur, optio datur, magna est stultitia, si bellum gerant. Sed si necesse erat, aut cedentes finitimis statim parere, aut periculum subeuntes hoste superato servari; is, qui periculum subterfugit, majorem reprehensionem meretur, quam ille, qui hoc fortiter sustinuit. Atque ego quidem *nunc etiam* idem sum, *qui et ante;* nec a sententia discedo. Vos vero *sententiam* mutatis, postquam vobis accidit, ut rebus quidem integris bellum susciperetis autoritatem meam sequuti, calamitatibus vero afflicti,

* Is peræque nihil e re ipsius loquetur etc. *Valla. Acacius.* HUDS.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

μένοις, καὶ τὸν ἐμὸν λόγον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης μὴ ὀρθὸν φαίνεσθαι· διότι τὸ μὲν λυποῦν ἔχει ἤδη τὴν αἴσθησιν ἑκάστῳ, τῆς δὲ ὠφελείας ἄπεστιν [l] ἔτι ἡ δήλωσις ἅπασι· καὶ μεταβολῆς μεγάλης, καὶ ταύτης ἐξ ὀλίγου ἐμπεσούσης, ταπεινὴ ὑμῶν ἡ διάνοια [m] ἐγκαρτερεῖν, ἃ ἔγνωτε. [n] δουλοῖ γὰρ φρόνημα, τὸ αἰφνίδιον [o] καὶ ἀπροσδόκητον, καὶ τὸ πλείστῳ παραλόγῳ ξυμβαῖνον. ὅ [p] ὑμῖν [q] πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὴν νόσον γεγένηται. ὅμως δὲ, πόλιν μεγάλην οἰκοῦντας, καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ τεθραμμένους, [r] χρεὼν καὶ ξυμφοραῖς ταῖς μεγίσταις ἐθέλειν ὑφίστασθαι, καὶ τὴν ἀξίωσιν μὴ ἀφανίζειν. (ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι δικαιοῦσι τῆς τε ὑπαρχούσης δόξης αἰτιᾶσθαι [s] ὅστις μαλακίᾳ ἐλλείπει, καὶ τῆς μὴ προσηκούσης μισεῖν τὸν θρασύτητι ὀρεγόμενον.) ἀπαλγήσαντας δὲ τὰ ἴδια, τῦ κοινῦ τῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι..

[l] Ἤδη, et eadem manu inter versus ἔτι *Reg.* [m] Ἐγκρατεῖν *C.* [n] Quod a *Thucydide* dicitur δουλοῖ φρόνημα, *Euripides* dicit simpliciter δουλοῖ. *Steph.* [o] Καὶ τὸ ἀπροσδόκητον *Dionys. Halic.* p. 931. [p] Ἡμῖν *Ar. C. Reg. Gr.* [q] Πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κατὰ τὴν νόσον οὐχ ἧττον γεγένηται *Marg.* Pro οὐχ ἥκιστα, οὐχ ἥκιστα habent *Ar. Bar. Ald. Flor. Bas.* Hæc verba paulo aptiorem sedem post κατὰ τὴν νόσον habitura esse, quam in altera habent ista, ἐχ ἧττον, existimat *Stephanus.* [r] Χρεὼν καὶ τὰς ξυμφορὰς ἐθέλειν ὑφίστασθαι *Dionys. Halic.* p. 931. Χρεὼν καὶ ξυμφορὰς τὰς μεγίστας *Gr.* [s] Εἴτις *Ar.* Ὅστις ἂν μαλακίᾳ ἐλλείπῃ *Dionys. Halic.* ibid.

pœnitentia ducamini; meique consilii ratio, propter vestri judicii imbecillitatem, non recta videatur: quia id quidem, quod molestiam affert, ab unoquoque vestrum jam sentitur; communis vero utilitas, quæ adhuc est remota, nondum patet. Itaque quia paulo major rerum conversio, eaque repente incidit, imbecillo abjectoque animo estis ad sententiam vestram tuendam. Repentinus enim et inexspectatus casus, et qui maxime præter opinionem accidit, animum dejicit. Quod cum aliis in rebus, tum vero præcipue in *hoc* morbo vobis accidit. Tamen cum civitatem magnam incolatis, et in institutis ipsi paribus sitis educati, vos etiam decet animis excelsis gravissimas quasque calamitates sustinere, nec dignitatem delere: (Perinde enim homines damnare solent eum, qui per ignaviam deserit suam gloriam, ac eum odisse, qui per confidentiam, alienam affectat.) * Sed deponentes rerum privatarum dolorem, reipublicæ succurrere, ejusque salutem tueri.

* Sepositoque privatarum rerum dolore, debemus salutem publicam vindicare, huic belli labori, ne magnus sit, resistentes. Et satis quidem illa sunt, in quibus alias sæpe demonstravi, me non jure vobis in suspicionem venire etc. *Valla, diversam, ut videtur, a nostra interpunctionem sequens.* Huds.

ξβ΄. "[t] Τὸν δὲ πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον, μὴ γένηταί τε πολὺς, καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα, ἀρκείτω μὲν ὑμῖν καὶ ἐκεῖνα, ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις γε δὴ [u] ἀπέδειξα, οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν ὑποπτευόμενον. δηλώσω δὲ καὶ τόδε, ὅ μοι δοκεῖτε οὔτ' αὐτοὶ πώποτε ἐνθυμηθῆναι, ὑπάρχον ὑμῖν, μεγέθους πέρι ἐς τὴν ἀρχὴν, [v] οὔτ' ἐγὼ ἐν τοῖς πρὶν λόγοις. οὐδ' ἂν νῦν ἐχρησάμην, κομπωδεστέραν ἔχοντι [x] τὴν προσποίησιν, εἰ μὴ καταπεπληγμένους ὑμᾶς παρὰ τὸ εἰκὸς ἑώρων. οἴεσθε μὲν γὰρ τῶν ξυμμάχων [y] μόνον ἄρχειν· ἐγὼ δὲ ἀποφαίνω, δύο μερῶν τῶν ἐς χρῆσιν [z] φανερῶν, γῆς καὶ θαλάσσης, τοῦ ἑτέρου ὑμᾶς παντὸς κυριωτάτους ὄντας, ἐφ' ὅσον τε νῦν νέμεσθε, καὶ ἢν [a] ἐπὶ πλέον βουληθῆτε· καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ πλέοντας ὑμᾶς οὔτε βασιλεὺς κωλύσει, οὔτε ἄλλο οὐδὲν [b] ἔθνος τῶν ἐν τῷ παρόντι. ὥστε οὐ κατὰ τὴν τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς χρείαν (ὧν μεγάλων νομίζετε ἐστερῆσθαι) [c] αὕτη ἡ δύναμις φαίνεται· οὐδ' εἰκὸς, χαλεπῶς φέρειν [d] αὐτῶν μᾶλλον, [e] ἢ οὐ κήπιον, καὶ

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

[t] Id est, περὶ δὲ τοῦ πόνου *Æm. Port.* [u] Ἐπέδειξα cod. Bas. a corr. [v] Οὔτε ἐγὼ *Gr.* [x] Τὴν deest *Ar. C.* [y] Μόνων *Gr.* Bas. [z] Φανερῶς *Dan.* [a] Ἐπιπλέον *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Ἐπὶ πλεῖον *Cass. Gr.* [b] Ἔθνος ἀνθρώπων τῶν *Ar. C. Dan.* [c] Αὐτὴ *Ar. C.* [d] Scilicet τὴν στέρησιν *Æ. Port.* Non dubitat *Stephanus*, quin ἔοικα cum αὐτῶν subaudiri debeat. Αὐτὴν Bas. [e] Ἢ οὐκ ἤπιον *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Hanc lectionem sequutus est *Valla.* Ἢ οὐ κηπίον *Bar.* Καὶ οὐκ ἤπιον καὶ ἐν ἐγκαλλ. *Gr.* Ἢ οὐκ ἤπιον *Reg.* Rostg. Aug. Ald. Vin. marg.

62. "Quod autem attinet ad belli laborem, *et ad vestram opinionem, qua adducti veremini*, ne sit diuturnus, nec tamen *ideo* magis victoriam obtineamus, vobis et illa sufficiant, in quibus jam sæpe alias demonstravi, ipsum non recte suspectum esse. Declarabo autem hoc quoque, quod neque vos ipsi unquam antehac cogitasse mihi videmini, licet vobis adsit, de magnitudine (inquam) imperii; neque ego in superioribus meis orationibus *declaravi.* Et ne nunc quidem *hac oratione* uterer, quæ quandam jactationis speciem habet, nisi vos præter rationem animis consternatos viderem. Existimatis enim vos sociis tantum imperare. Ego vero pronuntio, duarum orbis terrarum partium, terræ et maris, quarum usus est manifestus, alteram totam in vestra potissimum potestate esse, non modo quoad nunc tenetis, verum etiam quoad progredi voletis. Nec *enim* ullus est Rex, nec ulla alia gens earum, quæ nunc vivunt, quæ vos cum præsenti classis apparatu navigantes prohibere possit. Itaque constat, istam potentiam non esse conferendam cum usu, vel ædificiorum, vel agri, quibus quasi magnis quibusdam rebus vos privatos putatis; neque vos decet iniquo potius, *quam sedato* animo rerum istarum *jacturam* ferre: sed leve quoddam divitiarum decus,

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

ἐγκαλλώπισμα πλούτου πρὸς ταύτην νομίσαντας, ὀλιγωρῆσαι· καὶ γνῶναι, ἐλευθερίαν μὲν, ἣν ἀντιλαμβανόμενοι αὐτῆς διασώσωμεν, ῥᾳδίως ταῦτα ἀναληψομένην, [f] ἄλλων δ' ὑπακούσασι, [g] καὶ τὰ προσκεκτημένα φιλεῖν ἐλασσοῦσθαι. τῶν τε πατέρων μὴ χείρους κατ' ἀμφότερα φανῆναι, οἳ μετὰ πόνων, καὶ οὐ παρ' ἄλλων δεξάμενοι κατέσχον τε καὶ προσέτι διασώσαντες παρέδοσαν [h] ἡμῖν αὐτά. (αἴσχιον [i] δὲ, ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι, ἢ κτωμένους ἀτυχῆσαι.) ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς [k] ὁμόσε, μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι. αὔχημα μὲν γὰρ καὶ ἀπὸ ἀμαθίας εὐτυχοῦς καὶ δειλῷ τινι ἐγγίγνεται· καταφρόνησις δὲ, ὃς [l] ἂν καὶ γνώμῃ [m] πιστεύῃ τῶν ἐναντίων προέχειν· ὃ [n] ἡμῖν ὑπάρχει. καὶ τὴν τόλμαν ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης ἡ ξύνεσις ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος [o] ἐχυρωτέραν παρέχεται· ἐλπίδι τε ἧσσον [p] πιστεύει, ἧς ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς· γνώμῃ δὲ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων, ἧς βεβαιοτέρα ἡ πρόνοια.

[f] Ἄλλων δὲ ὑπακούσασι *Ar. C.* [g] Καὶ προκεκτημένα *Ar. C.* Καὶ τὰ προκεκτημένα *Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Τὰ προσεκτημένα, puncto eodem atramento notato *Reg.* Τὰ προσεκτημένα *Cass.* manus recens inter versus adscripserat κ super σ. Τὰ προεκτημένα *Gr.* Καὶ προσκεκτημένα *Dan.* Aug. [h] Ὑμῖν *Ar. C. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass.* [i] Δ' ἔχοντας *Gr.* [k] Ὁμόσε, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ φρονήματι μόνον *Dion. Halic.* locum citans, qui mox pro αὔχημα habet φρόνημα, et ὑπὸ pro ἀπό. p. 928. In Mosqu. καὶ μή. [l] Ἂν deest *Gr.* [m] Πεισθείη *Cam.* [n] Ὑμῖν *Ar. C.* Marg. Ald. Vin. [o] Ὀχυρωτέραν *Cl.* et *Dionys. Halicarn.* locum citans p. c. *Reg.* Marg. Ald. Vin. [p] Πιστεύῃ *Gr.*

et ornamentum *hæc* existimare, et negligere; et vobis persuadere, libertatem quidem, si eam fortiter retineamus et conservemus, hæc facile recuperaturam: sed si aliorum imperio pareamus, reliquas etiam fortunas, quas jam possidemus, imminutum iri; quod *illis, qui suam libertatem produnt,* accidere solet. Et neutra in re nos a nostris majoribus degenerare *decet;* qui res istas non ab aliis acceptas, sed suis laboribus partas retinuerunt, et præterea conservatas nobis tradiderunt. Turpius autem est rebus, quas possidemus, privari, quam rem infeliciter gerere, dum quærimus. *Decet* etiam nos adversus hostes ire non solum cum fidentia, sed etiam cum contemtione. Gloriatio enim etiam ex felici imperitia vel cuilibet ignavo innascitur. At contemtio *ei innascitur,* qui vel consilio se adversariis superiorem esse confidit. id, quod nobis adest. Et prudentia, si fortunæ conditio sit æqualis, propter animi celsitudinem, audaciam reddit tutiorem, et spei minus fidit, cujus vires sunt in dubio: * sed consilio *fidit,* cujus providentia ex præsentibus copiis est exploratior.

* Sed consilio, quod certius est et providentius, ex præsentibus rebus deducto. *Acacius.* Huds.

ξγ΄. "Τῆς τε πόλεως ὑμᾶς εἰκὸς τῷ τιμωμένῳ ἀπὸ τοῦ ἄρχειν, [q] ᾧπερ ἅπαντες ἀγάλλεσθε, βοηθεῖν, καὶ μὴ φεύγειν τοὺς πόνους, ἢ [r] μηδὲ τὰς τιμὰς διώκειν· μηδὲ νομίσαι, περὶ ἑνὸς μόνου, δουλείας ἀντ᾽ ἐλευθερίας, ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀρχῆς στερήσεως, καὶ κινδύνου ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπήχθεσθε. ἧς οὐδ᾽ ἐκστῆναι ἔτι [s] ὑμῖν ἐστιν· εἴτις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δεδιὼς ἀπραγμοσύνῃ [t] ἀνδραγαθίζεται. ὡς τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν. ἣν λαβεῖν μὲν, ἄδικον δοκεῖ εἶναι, ἀφεῖναι [u] δὲ, ἐπικίνδυνον. [x] τάχιστ᾽ ἄν τε πόλιν οἱ τοιοῦτοι ἑτέρους τε πείσαντες ἀπολέσειαν, καὶ εἴπου ἐπὶ σφῶν αὐτῶν αὐτόνομοι οἰκήσειαν. τὸ γὰρ ἄπραγμον οὐ σώζεται, μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον· οὐδὲ ἐν ἀρχούσῃ πόλει [y] ξυμφέρει, ἀλλ᾽ ἐν ὑπηκόῳ, [z] ἀσφαλῶς δουλεύειν.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

ξδ΄. "Ὑμεῖς δὲ μήτε ὑπὸ τῶν τοιῶνδε πολιτῶν παράγεσθε, μήτε ἐμὲ δι᾽ ὀργῆς ἔχετε, (ᾧ καὶ αὐτοὶ

[q] Ὦ ὑπὲρ ἅπαντας ἀγάλλεσθε *Dion. Halic.* p. 932. ita margo Rostg. in textu est: ὥσπερ. Ἀγάλλεσθαι *Dan.* [r] Μὴ δὲ *Ar. C. Bar.* et mox μὴ δὲ νομίσαι *Cass.* [s] Ἡμῖν *Ar.* οὐδ᾽ ἐκστῆναι ὑμῖν ἐστίν Bas. cod. [t] Ἀνδραγαθίζεσθαι *Dan.* [u] Δ᾽ ἐπικίνδυνον *Reg. Cass. Gr.* Aug. [x] Τάχιστ᾽ ἂν ποτε *Reg.* [y] Ξυμφέρῃ *Gr.* [z] Ἀσφαλὴς *Gr.* Fuerat perperam scriptum ἀσφαλεῖν, corrector fecerat ἀσφαλίς.

63. "Decet etiam vos dignitati, quam respublica propter imperium habet, (qua vos omnes lætamini) opem ferre: nec labores subterfugere, aut ne honores quidem consectari: neque existimare, de una tantum re, de libertate videlicet in servitutem commutanda, certamen esse; sed et de imperio amittendo, et de periculo ob offensas in imperio contractas impendente. a quo ne discedere quidem vobis amplius licet: * etiam si quis vestrum hoc in præsentia veritus, vitam quietam agendo se viri boni fortisque officio defungi existimet. nam ut tyrannidem, hoc *imperium* jam tenetis: quod occupare quidem videtur injustum; deponere vero, periculosum. Nam hujusmodi homines, *qui pacis et otii sunt cupidi*, si cæteris quoque *idem* persuaderent, et si forte liberi, *et arbitratu suo viventes*, per se, *et seorsum ab aliis* civitatem incolerent, *eam* protinus perderent. Etenim tranquillitas, nisi cum agendi studio sit conjuncta, servari non potest; neque civitati principatum obtinenti, sed subditæ quietam securamque agere servitutem conducit.

64. "Vos vero neque ab hujusmodi civibus decipiamini, neque mihi

* Si quis hoc etiam veritus in præsenti, in removendis a se negotiis (*id est*, removenda negotiorum cura) se fortem præstat. *Steph.* Si quis metu et inertia adductus hoc tempore ad justitiam remigrare velit. *Casa.* Si quis hæc etiam in præsentia *non* metuens, vitæ tranquillitate, *quam se adepturum spera , si hostibus imperio cedatur, confidens*, se fortem præstat. *Æ. Portus, particulam οὐ adjiciens participio δεδιώς. Vide Annott.* Huds.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U.C. Varr. 324.

ξυνδιέγνωτε πολεμεῖν,) εἰ καὶ ἐπελθόντες οἱ ἐναντίοι ἔδρασαν, ἅπερ εἰκὸς ἦν, μὴ ἐθελησάντων ὑμῶν ὑπακούειν· [a] ἐπιγεγένηταί τε, πέρα ὧν προσεδεχόμεθα, ἡ νόσος ἥδε, πρᾶγμα μόνον δὴ τῶν πάντων [b] ἐλπίδος κρεῖσσον γεγενημένον· καὶ δι' αὐτὴν, οἶδ', ὅτι μέρος τι μᾶλλον ἔτι μισοῦμαι· οὐ δικαίως, εἰ μὴ καὶ, [c] ὅταν [d] παρὰ λόγον τι εὖ πράξητε, ἐμοὶ ἀναθήσετε. [e] φέρειν τε χρὴ τά τε δαιμόνια ἀναγκαίως, τά τε ἀπὸ τῶν [f] πολεμίων ἀνδρείως. ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει τῆδε τῇ πόλει πρότερόν [g] τε ἦν, νῦν τε μὴ ἐν ὑμῖν κωλυθῇ. γνῶτε δὲ ὄνομα μέγιστον αὐτὴν ἔχουσαν [h] ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις, διὰ τὸ ταῖς ξυμφοραῖς μὴ εἴκειν· πλεῖστα δὲ σώματα καὶ πόνους ἀναλωκέναι πολέμῳ, καὶ δύναμιν μεγίστην δὴ μέχρι τοῦδε κεκτημένην, ἧς ἐς ἀΐδιον τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ἢν καὶ [i] νῦν ὑπενδῶμέν ποτε (πάντα γὰρ πέφυκε καὶ ἐλασσοῦσθαι) μνήμη [k] καταλελείψεται· Ἑλλήνων τε ὅτι Ἕλληνες [l] πλείστων δὴ ἤρξαμεν, καὶ πολέμοις μεγίστοις ἀντέσχομεν, πρός τε ξύμπαντας,

[a] Ἐπιγεγένηταί τε πέρα *Marg. Cam. Reg. Cass. Gr.* Marg. Ald. Vin. Olim ἐπεὶ γεγένηται, et post ἥδε interpungebatur, tum verba πρᾶγμα — γεγενημένον uncinis includebantur. [b] Ἐλπίδων *Ar. C. Dan.* Mosqu. [c] Ὅτ' ἂν *Bar. Ald. Flor. Bas. Cass. Gr.* [d] Παράλογόν τι *Bar. Marg. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas.* Sed παρὰ λόγον malit *Steph.* etiamsi alioqui et παράλογον et παραλόγως alibi apud *Thucydidem* legimus. Παράλογόν τι *Reg. Cass.* [e] Φέρειν δὲ χρὴ *Ar. C.* quod sibi magis placere olim monuit *Steph.* utrum conjectura, an *Codicis veteris* auctoritate adductus, incertum. [f] Πολέμων *Dan.* [g] Τε om. *Cl.* [h] Ἐν ἅπασιν *Ar. C. Dan.* [i] Νῦν μὴ ὑπενδ. *Cl.* Paullo ante τοῖς abest *Dan.* [k] Καταλείψεται *Dan.* [l] Πλεῖστον *Ar.* Mosqu. *C.* πλείστων ἢ δὴ ἤρξαμεν, a manu prima in Bas. πλεῖστον ex emend.

succenseatis, (cui vos etiam de bello gerendo assensi estis) licet hostes, qui nobis bellum intulerunt, fecerint ea, quæ illos facturos esse verisimile erat, quia vos *ipsis* parere noluistis. quandoquidem morbus iste præter omnem nostram exspectationem accidit (res profecto, quæ una omnium spem superarit) ejusque causa magna ex parte me in longe majora vestrum odia incurrisse scio; *sed* immerito, nisi etiam quum aliquid præter vestram exspectationem feliciter gesseritis, mihi tribuatis. Mala enim, quæ divinitus accidunt, necessario; quæ ab hostibus proficiscuntur, fortiter sunt ferenda. hæc enim et antea in hujus civitatis more posita erant; nunc vero *cavete*, ne in vobis prohibeantur, *neve a vobis dissolvantur.* Sciatis autem hanc urbem maximum nomen apud omnes mortales consecutam, quod rebus adversis minime cedat; eamque et plurimos milites ac labores bello impendisse, maximamque potentiam ad hoc usque tempus habuisse, cujus apud posteros in æternum, etiam si tandem aliquando succumbamus (natura enim comparatum est, ut omnia decrescant) memoria relinquetur: quod videlicet nos Græci plurimorum Græcorum imperium jam obtinuerimus, et gravissima bella, tum

καὶ καθ᾽ ἑκάστους· πόλιν [m] τε τοῖς πᾶσιν εὐπορωτάτην καὶ μεγίστην [n] ᾠκήσαμεν· καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων [o] μέμψαιτ᾽ ἄν· [p] ὁ δὲ δρᾷν τι βουλόμενος, καὶ αὐτὸς ζηλώσει· εἰ δέ τις μὴ κέκτηται, φθονήσει. τὸ δὲ μισεῖσθαι καὶ λυπηροὺς εἶναι ἐν τῷ παρόντι, πᾶσι μὲν ὑπῆρξε δὴ, ὅσοι ἕτεροι ἑτέρων ἠξίωσαν ἄρχειν· ὅστις [q] δ᾽ ἐπὶ μεγίστοις τὸ ἐπίφθονον λαμβάνει, ὀρθῶς βουλεύεται. μῖσος [r] μὲν γὰρ οὐκ ἐπιπολὺ ἀντέχει· ἡ δὲ [s] παραυτίκα [t] τε λαμπρότης, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα δόξα ἀείμνηστος καταλείπεται. ὑμεῖς δὲ ἔς τε τὸ μέλλον [u] καλὸν προγνόντες, ἔς τε [x] τὸ αὐτίκα μὴ αἰσχρὸν, τῷ ἤδη προθύμῳ ἀμφότερα κτήσασθε· καὶ Λακεδαιμονίοις μήτε ἐπικηρυκεύεσθε, [y] μήτε ἔνδηλοι ἔστε τοῖς παροῦσι πόνοις βαρυνόμενοι. ὡς οἵτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς γνώμῃ μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, οὗτοι καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί εἰσι.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

ξε΄. Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων, ἐπειρᾶτο τοὺς Ἀθηναίους τῆς τε [z] ἐς αὐτὸν ὀργῆς παραλύειν, καὶ

[m] Τε deest *Reg.* [n] Ὠικίσαμεν *Dan.* Ὠικήσαμεν cod. Bas., sed edit. Bas. ᾠκίσαμεν, et Marg. Ald. Vin. Mosqu. [o] Μέμψοιτ᾽ ἂν *Cass.* Mosqu. Μέμψαιτο ἂν *Gr.* [p] Ὁ δὲ δρᾷν τι καὶ αὐτὸς βουλόμενος ζηλώσει *Ar. C. Dan.* [q] Δὲ ἐπὶ *Ar. C. Gr.* [r] Μὲν om. *Cl. Gr. Reg.* Aug. Mosqu. [s] Παρ᾽ αὐτίκα *Gr.* [t] Τε deest *Ar.* [u] Κακὸν *Dan.* [x] Τοαυτίκα *Bar. Ald. Flor. Bas.* [y] Μητ᾽ ἔνδηλοι *Gr.* [z] Ἐς αὐτὸν *Ar. C. Dan.* In *Reg.* recens manus inter versus scripserat ἐς. Olim ἐπ᾽.

adversus universos, tum adversus singulos, sustinuerimus, præterea quod urbem rerum omnium copia instructissimam, et frequentissimam incoluerimus. Quanquam is quidem, qui segnis est, hæc vituperabit: sed qui est agendi studiosus, ipse quoque æmulabitur. si quis vero non possideat, invidebit. Cæterum *aliis* invisos et graves in præsentia esse omnibus contingit, quotquot alteri alteris imperare voluerunt. Qui vero maximarum rerum gratia suscipit invidiam, is quidem recte sibi consulit. Odium enim non diu durat: sed et præsens splendor, et gloria in posterum perpetuo celebranda relinquitur. * Vos igitur quod in reliquum tempus honestum futurum est, nec est in præsenti inhonestum, cogitatione prospicientes, præsenti animorum alacritate utrumque quæratis: neque ullum caduceatorem ad Lacedæmonios mittatis, neque significationem detis, vos præsentibus incommodis premi. Nam qui in calamitatibus animo minimum afflictantur, et re ipsa plurimum *ipsis* resistunt, isti et publice et privatim omnium sunt præstantissimi.

65. His verbis Pericles Atheniensium iram in se conceptam mitigare,

* Quæ duo vos prospicientes, decus futurum, et dedecus præsens, alacri jam animo decus capessite, et dedecus devitate etc. *Valla, Acacius, Æ. Port:* quasi τὸ αὐτίκα αἰσχρὸν legissent. Huds.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἀπάγειν τὴν γνώμην. οἱ δὲ δημοσίᾳ μὲν τοῖς λόγοις ἀνεπείθοντο, καὶ οὔτε πρὸς [a] τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἔπεμπον, ἔς τε τὸν πόλεμον [b] μᾶλλον ὥρμηντο· ἰδίᾳ δὲ τοῖς παθήμασιν ἐλυποῦντο· ὁ μὲν [c] δῆμος, ὅτι ἀπ᾽ ἐλασσόνων ὁρμώμενος, ἐστέρητο καὶ τούτων· οἱ δὲ [d] δυνατοὶ, καλὰ κτήματα κατὰ τὴν χώραν οἰκοδομίαις τε καὶ πολυτελέσι κατασκευαῖς ἀπολωλεκότες· [e] τὸ δὲ μέγιστον, πόλεμον ἀντ᾽ εἰρήνης ἔχοντες. οὐ μέντοι πρότερόν γε οἱ ξύμπαντες ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες [f] αὐτὸν, πρὶν ἐζημίωσαν [g] χρήμασιν. ὕστερον δ᾽ αὖθις οὐ πολλῷ (ὅπερ φιλεῖ [h] ὅμιλος ποιεῖν) στρατηγὸν εἵλοντο, καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν· ὧν μὲν περὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἤλγει, ἀμβλύτεροι ἤδη ὄντες, ὧν δὲ [i] ἡ ξύμπασα πόλις προσεδεῖτο, πλείστου [k] ἄξιον νομίζοντες εἶναι. ὅσον τε γὰρ χρόνον προὔστη τῆς πόλεως ἐν τῇ εἰρήνῃ, μετρίως ἐξηγεῖτο, καὶ ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν, καὶ ἐγένετο ἐπ᾽ ἐκείνου μεγίστη· [l] ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη, [m] ὁ δὲ φαίνε-

[a] Τοὺς deest *Reg.* [b] Μᾶλλον deest *Dan.* [c] Vulgo πένης. Δῆμος *Marg. Ar. C. Cam. Cod. vet. Steph. Cl. Gr.* Illud πένης ad expositionem τοῦ δῆμος margini primo appositum, postea in Textum irrepsisse suspicatur *Steph.* Δῆμος *Reg. Cass. Dan.* Aug. Marg. Ald. Vin. et Mosqu. [d] Non dubitat *Steph.* quin δυνατοὶ hic loci id valeat, quod alibi cum adjectione χρήμασι dicit. [e] Hunc locum ita interpretatus est *Valla*, quasi scriptum esset, τὸν δὲ μέγιστον πόλεμον ἔχοντες. [f] Αὐτὸν deest *Ar.* [g] Χρήμασι *Gr.* [h] Ὁ ὅμιλος *Gr.* [i] Ξύμπασα ἡ πόλις *Reg. Cass. Gr.* Bas. Mosqu. Aug. [k] Ἄξια *Ar. C.* [l] Ἐπεί τε *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [m] Ὁ δὲ ἐφαίνετο *Ar. C.* Totum hoc modo legendum censet *Steph.* ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη ὅδε, φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ etc. Fatetur tamen ὁ δὲ pro ὅδε posse etiam dici, referendo ad Periclem. Κατέστη ὅδε, φαίν. *Reg.* Ὁ δὲ, et in marg. γρ. ὅδε *Cass.* Ἐφαίνετο *Dan.*

animosque *illorum* a præsentibus malis abducere conabatur. Illi vero publice quidem ejus oratione flectebantur, nec *ullos legatos* ad Lacedæmonios amplius mittebant, et in bellum animis impensius incumbebant: sed privatim calamitates, quibus premebantur, ægre ferebant. Pauper quidem, quod, tenuiores facultates habens, bellum ingressus esset, et tamen his ipsis privatus esset. Illi vero, qui opibus pollebant, quod egregia in agris prædia, villasque magnifice ædificatas, et sumtuosa supellectile instructas amisissent: sed, quod omnium erat gravissimum, quod pro pace bellum haberent. Nec prius universi iram, quam in eum conceperant, deposuerunt, quam eum pecunia mulctarunt. Rursus tamen non multo post (id quod vulgus facere solet) *ipsum* belli ducem elegerunt, eique rerum omnium administrationem commiserunt: quod domestici quidem luctus, et jacturæ, quam singuli privatim fecerant, dolorem jam minus sentirent; ipsum vero in rebus, quibus universa civitas indigebat, administrandis, plurimi faciendum esse judicarent. Quamdiu

ται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. ἐπεβίω δὲ δύο ἔτη, καὶ ἓξ μῆνας· καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν, [n] ἐπιπλέον ἔτι ἐγνώσθη ἡ πρόνοια [o] αὐτοῦ ἡ ἐς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν γὰρ, ἡσυχάζοντάς τε καὶ τὸ ναυτικὸν θεραπεύοντας, καὶ ἀρχὴν μὴ ἐπικτωμένους ἐν τῷ πολέμῳ, [p] μηδὲ τῇ πόλει κινδυνεύοντας, ἔφη, περιέσεσθαι. οἱ δὲ ταῦτά τε πάντα ἐς τοὐναντίον ἔπραξαν, καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ πολέμου, δοκοῦντα εἶναι κατὰ τὰς ἰδίας φιλοτιμίας, καὶ ἴδια κέρδη, κακῶς ἔς τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπολίτευσαν· ἃ κατορθούμενα μὲν, τοῖς ἰδιώταις τιμὴ καὶ ὠφέλεια μᾶλλον ἦν· σφαλέντα δὲ, τῇ πόλει ἐς τὸν πόλεμον βλάβη καθίστατο. αἴτιον δ' ἦν, ὅτι ἐκεῖνος μὲν, δυνατὸς ὢν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ, χρημάτων τε διαφανῶς ἀδωρότατος γενόμενος, κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ, ἢ αὐτὸς ἦγε, [q] διὰ τὸ μὴ, κτώμενος ἐξ οὐ προσηκόντων τὴν δύναμιν, πρὸς ἡδονήν τι λέγειν, ἀλλ' ἔχων ἐπ' ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργήν τι ἀντειπεῖν. ὁπότε

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

[n] Ἐπὶ πλέον *Ar. Cass. Gr.* [o] Αὐτοῦ ἐς τὸν *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug.
[p] Μὴ δὲ pro μηδὲ passim fere exhibent *Codd. vett.* et sæpiuscule *Lib. impressi.* Μὴ δὲ *Reg. Cass.* [q] Sic *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Verum ὑποστιγμὴν post δύναμιν ponit *Steph.* 1. post μὴ et δύναμιν *Steph.* 2. et *Æ. Port.* In *Gr.* quoque hæc sine distinctione scripta sunt. In *Cass.* distinctio est post δύναμιν. Τὸ abest apud Thom. M. in ἀξιῶ p. 79.

enim reipublicæ præfuit in pace, eam moderate rexit, eamque bona fide tutatus est; ejusque sub imperio ad maximam potentiam evecta erat. Postquam autem hoc bellum susceptum est, in hoc etiam ille reipublicæ vires videtur prævidisse. Duos autem annos et sex menses *a bello moto* præterea vixit: et post ejus mortem, ejus providentia in bello magis cognita est. Ille enim dicebat victores evasuros, si quiescerent, rebusque nauticis operam darent; neque novum imperium quærerent, dum hoc bellum gererent; neque rempublicam in discrimen vocarent. Illi vero et hæc omnia contra egerunt, et alia, quæ ad hoc bellum pertinere non videbantur, ob privatam ambitionem, et privatos quæstus, in suam, sociorumque perniciem administrarunt. Nam quum ea, *quæ gerenda suscipiebant*, feliciter succedebant, honor et fructus ad privatos potius, *quam ad rempublicam* redibat: quum vero infeliciter succedebant, reipublicæ detrimentum in hoc bello afferebant. Hujus autem rei hæc fuit causa, quod cum ille et dignitate et consilio polleret, et manifeste omnium civium integerrimus esset, ut nullis pecuniæ muneribus se corrumpi pateretur, plebem in officio liberaliter contineret, nec ab ea magis regeretur, quam ipse eam regeret. Nam cum non malis artibus potentiam adeptus esset, ad multitudinis voluntatem nihil dicebat: sed eam pro sua autoritate castigare, quinetiam nonnullis in rebus *ei palam* adversari poterat. Quoties igitur eos aliquid intempe-

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

[r] γοῦν αἴσθοιτό τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν ὕβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι· καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως, ἀντικαθίστη πάλιν ἐπὶ τὸ [s] θαρσεῖν. ἐγίγνετό τε λόγῳ μὲν, δημοκρατία, ἔργῳ δὲ, ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή. [t] οἱ δὲ ὕστερον, [u] ἴσοι αὐτοὶ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους ὄντες, καὶ ὀρεγόμενοι τοῦ πρῶτος ἕκαστος γίγνεσθαι, ἐτράποντο καθ' ἡδονὰς τῷ δήμῳ [x] καὶ τὰ πράγματα ἐνδιδόναι. ἐξ ὧν ἄλλα τε πολλὰ, ὡς ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχὴν ἐχούσῃ, ἡμαρτήθη, καὶ ὁ ἐς Σικελίαν πλοῦς· ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης ἁμάρτημα ἦν πρὸς οὓς [y] ἐπῄεσαν, ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες, οὐ τὰ πρόσφορα τοῖς οἰχομένοις [z] ἐπιγιγνώσκοντες, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας [a] διαφορὰς περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας, τά τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀμβλύτερα ἐποίουν, καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν [b] πρῶτον ἐν ἀλλήλοις ἐταράχθησαν. σφαλέντες [c] δ' ἐν Σικελίᾳ ἄλλῃ τε παρασκευῇ καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῷ [d] πλέονι μορίῳ, καὶ κατὰ τὴν πόλιν ἤδη ἐν στάσει ὄντες, ὅμως τρία μὲν ἔτη ἀντ-

[r] Οὖν *Reg.* [s] Θαῤῥεῖν *Reg. Cass.* Aug. Marg. Ald. Vin. [t] Οἱ δ' ὕστερον *Gr.* [u] Ἴσοι μᾶλλον αὐτοὶ *Ar. C. Dan.* Paulo post ὀρεγόμενος Rostg. [x] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* Paullo ante in Mosqu. ἡδονήν. [y] Ἐπίεσαν *Ar.* Ἐποίησαν *C.* atque ita in ora *Cod. Ar.* Ἀπήεσαν *Reg.* Ἐποίησαν *Dan.* [z] Ἐπιγινώσκοντες *Ar. C.* [a] Hic a *Cod. vet.* dissentio, nobis διαβολὰς pro διαφορὰς exhibente: præsertim quum addatur περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας, quæ adjectio cum accusativo διαβολὰς minime conveniret. *Steph.* Κατὰ ἰδίας διαβολὰς *Cl. Gr.* Mosqu. Aug. Sed man. rec. correxit: διαφοράς. Κατὰ τὰς ἰδίας διαβολὰς *Reg.* [b] Πρῶτος *Dan.* [c] Δὲ ἐν *Ar. C.* [d] Πλείονι *Reg. Cass. Gr.* Mosqu.

stive ac petulantiæ confidentia pulsos audere animadvertebat, *eos*, incusso metu, dicendo reprimebat. Contra vero, eos temere et absque causa trepidantes ad fiduciam reducebat. Quare verbo quidem erat dominatus popularis; sed re ipsa penes primarium *populi* virum principatus erat. Qui vero eum sunt sequuti, cum potius inter se dignitate pares essent, et eorum singuli principem in republica locum affectarent, omnia ad populi voluntatem dicere, ejusque libidini rempublicam permittere cœperunt. Unde cum multis aliis in rebus peccatum est, (ut in ampla civitate, et quæ principatum obtinet, *accidere plerumque solet*,) tum etiam in expeditione in Siciliam facta, quæ suscepta est non tam peccato judicii, *et culpa* eorum, ad quos *ipsi Athenienses* proficiscebantur, quam illorum, qui *classem illam* emiserunt, qui non cognoscebant ea, quæ *suis illuc* profectis conducebant: sed propter privatas simultates, de populi principatu contendentes, et res, quæ militiæ gerebantur, debilitarunt, et *domi* totum reipublicæ statum mutuis discordiis tunc primum conturbarunt. Quamvis autem in Sicilia rem infeliciter gessissent, et cum alium apparatum, tum etiam majorem classis partem amisissent, et in ipsa urbe seditione jam laborarent, tamen tres

εἶχον τοῖς τε πρότερον ὑπάρχουσι πολεμίοις, καὶ τοῖς ἀπὸ Σικελίας μετ' αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ἔτι τοῖς [e] πλέοσιν ἀφεστηκόσι, Κύρῳ τε ὕστερον βασιλέως παιδὶ [f] προσγενομένῳ, ὃς παρεῖχε χρήματα Πελοποννησίοις ἐς τὸ ναυτικόν. καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν, ἢ αὐτοὶ [g] ἐν σφίσι κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περιπεσόντες ἐσφάλησαν. τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ ἐπερίσσευσε τότε, ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω, καὶ πάνυ ἂν ῥᾳδίως περιγενέσθαι [h] τὴν πόλιν [i] τῶν Πελοποννησίων [k] αὐτῶν τῷ πολέμῳ.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

ξϛ'. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑκατὸν ἐς Ζάκυνθον τὴν νῆσον, ἣ κεῖται [l] ἀντιπέρας Ἤλιδος· εἰσὶ δὲ Ἀχαιῶν τῶν ἐκ Πελοποννήσου ἄποικοι, καὶ Ἀθηναίοις ξυνεμάχουν. ἐπέπλεον [m] δὲ Λακεδαιμονίων χίλιοι ὁπλῖται, καὶ Κνῆμος Σπαρτιάτης ναύαρχος. ἀποβάντες δὲ [n] ἐς τὴν γῆν, ἐδῄωσαν τὰ πολλά. καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου.

Maio exeunte.

ξζ'. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, Ἀριστεὺς Κορίνθιος, καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις, [o] Ἀνήριστος, καὶ Νικόλαος, καὶ [p] Στρατόδημος, καὶ Τεγεάτης Τιμαγόρας, καὶ Ἀργεῖος [q] ἰδίᾳ Πόλλις, πορευόμενοι

Ante Sept. 21.

[e] Πλείοσιν *Ar. Reg. Cass. Gr.* et ἀφεστηκόσιν *Cass.* [f] Προσγεγενημένῳ *Ar. C. Dan.* [g] Ἐν σφίσιν αὐτοῖς *Ar. C. Dan.* σφίσιν etiam *Cass.* [h] Τὴν πόλιν desunt *Reg. Cass.* Aug. [i] Τῶν deest *Ar. C. Dan.* [k] Αὐτῷ *Gr.* [l] Ἀντιπέρα *Marg.* Ἀντιπέραν *Reg.* [m] Δὲ abest *Cass.* Aug. [n] Εἰς *Dan.* [o] Ἀνήριτος *Reg.* [p] Στρατόδημος *Reg.* Vulgo Πρατόδημος. [q] Ἰδιαίπολις *Marg.* 1. Ἰδίᾳ πολλάκις *Marg.* 2. Aliam, quam quæ in contextu est, le-

annos restiterunt, et prioribus hostibus, et Siculis, qui se illis adjunxerant, quinetiam plerisque sociorum, qui *ab ipsis* defecerant: mox etiam Cyro, Regis Persarum filio, qui se *Lacedæmoniis* adjunxerat, et pecunias Peloponnesiis ad classem dederat. Nec prius *hostibus imperio* cesserunt, quam ipsi mutuis discordiis collisi conciderunt. Tanta prudentia tunc in Pericle fuit, qua cæteros cives longe superans, civitatem Peloponnesiis eo bello vel facillime superiorem fore præviderat.

66. Lacedæmonii vero, eorumque socii, eadem æstate cum centum navibus profecti sunt in insulam Zacynthum, quæ jacet e regione Elidis. *Zacynthii* autem sunt Achæorum ex Peloponneso coloni, et Atheniensium erant socii. Illa autem classe adversus *illos* vehebantur mille gravis armaturæ milites Spartani, et Cnemus Spartanus, classis præfectus; exscensuque ex navibus in terram facto, magnam illius agri partem vastarunt. cumque illi deditionem facere nollent, domum redierunt.

67. Eadem æstate jam extrema, Aristeus Corinthius, et Lacedæmoniorum legati, Aneristus, Nicolaus, Stratodemus, et Timagoras Tegeates, et suo nomine Polis Argivus, dum iter facerent in Asiam ad Re-

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

ἐς τὴν Ἀσίαν ὡς βασιλέα, εἴπως πείσειαν αὐτὸν χρήματά τε [r] παρέχειν καὶ ξυμπολεμεῖν, ἀφικνοῦνται ὡς Σιτάλκην πρῶτον τὸν Τήρεω ἐς Θράκην, βουλόμενοι πεῖσαί τε αὐτὸν, εἰ δύναιντο, μεταστάντα τῆς Ἀθηναίων ξυμμαχίας, στρατεῦσαι ἐπὶ τὴν Ποτίδαιαν, οὗ ἦν στράτευμα τῶν Ἀθηναίων πολιορκοῦν· [s] καὶ παῦσαι βοηθεῖν τε αὐτοῖς, καὶ, ἧπερ ὥρμηντο, δι' ἐκείνου πορευθῆναι πέραν τοῦ Ἑλλησπόντου ὡς Φαρνάκην τὸν Φαρναβάζου, ὃς αὐτοὺς ἔμελλεν ὡς βασιλέα [t] ἀναπέμψειν. παρατυχόντες [u] δὲ Ἀθηναίων πρέσβεις, Λέαρχος [x] ὁ Καλλιμάχου, καὶ Ἀμεινιάδης ὁ Φιλήμονος παρὰ τῷ Σιτάλκῃ, πείθουσι τὸν Σάδοκον [y] τὸν γεγενημένον Ἀθηναῖον, Σιτάλκου υἱὸν, τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφίσιν, ὅπως μὴ, διαβάντες [z] ὡς βασιλέα, τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος [a] βλάψωσιν. ὁ δὲ, πεισθεὶς, πορευομένους αὐτοὺς διὰ τῆς Θράκης ἐπὶ τὸ πλοῖον, ᾧ ἔμελλον τὸν Ἑλλήσποντον περαιώσειν, πρὶν ἐσβαίνειν, ξυλλαμβάνει, [b] ἄλλους ξυμπέμψας μετὰ τοῦ Λεάρχου καὶ

ctionem admittendam non censeo: nec *Scholiastem* aliam agnovisse puto, a quo et adverbium ἰδίᾳ exponi videmus. Quod autem aliarum duarum lectionum una *Scholio* præfigitur, crediderim hoc ab aliquo factum esse, qui e regione illius *Scholii* verba ista scripsisset, γράφεται ἰδίᾳ πολλάκις ἀντὶ τοῦ ἰδίᾳ Πόλις. *Steph.* Ἰδιάπολις *Gr.* Ἰδιαίπολις *Reg.* ἰδίᾳ πόλλις *Cass.* cum Var. Lect. in marg. ad πόλλις, γρ. πολλάκις. In cod. Bas. Πόλλις. Vulgo Πόλις.
[r] Παρασχεῖν *Ar. C. Dan.* Mosqu. Mox pro ὡς idem ἐς, quæ glossa est, et Τήρεως. male. [s] Καὶ παῦσαι β. τ. αὐτοῖς om. *Cl. Reg.* Bas. Aug. a manu tamen rec. in marg. adscripta. [t] Πέμπειν et ex emendat. ἀναπέμπειν *Gr.* [u] Δ' Ἀθηναίων, et Λαίαρχος *Gr.* [x] Articulus ὁ deest *Ar. C. Cl. Gr.* ut et mox ante Φιλήμονος, Aug., sed ante Φιλήμονος a man. rec. additus. deest etiam utroque loco *Reg. Cass.* Mosqu. et posteriore *Dan.* Bas. [y] Τὸν abest *Ar. C. Dan.* qui etiam Σιτάμῃ pro Σιτάλκῃ. [z] Ἐς βασιλ. *Cl.* [a] Βλάψωσι *Gr.* [b] Ἄλλους δὲ *Ar. C. Gr.*

gem, si qua ratione ei persuadere possent, ut sibi pecuniam daret, bellique societatem secum iniret, primum in Thraciam ad Sitalcem Teræ filium iverunt, cupientes, si possent, ei persuadere, ut relicta Atheniensium societate ad suam transiret, et conjunctis armis secum Potidæam iret, ubi erat Atheniensium exercitus, qui *urbem* obsidebat; utque eos suis auxiliis juvandi finem faceret, sibique adesset, ut illo adjuvante, quo proficiscebantur, ire possent trans Hellespontum ad Pharnacem Pharnabazi filium, qui eos ad Regem erat deducturus. Sed cum forte Atheniensium legati, Learchus Callimachi, et Ameniades Philemonis *filius*, apud Sitalcem tunc adessent, Sadoco Sitalcæ filio, qui civis Atheniensis factus fuerat, persuaserunt, ut eos sibi traderet, ne, si ad Regem transivissent, quantum in ipso situm esset, illi suæ civitati nocerent. Ille vero eorum verbis adductus, illos, dum per Thraciam iter facerent ad navigium, quo Hellespontum erant trajecturi, antequam *id* conscenderent, comprehendit, missis aliis quibusdam cum Learcho et Ameniade:

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

Ἀμεινιάδου· [c] καὶ ἐκέλευσεν ἐκείνοις παραδοῦναι. οἱ δὲ, λαβόντες, ἐκόμισαν ἐς τὰς Ἀθήνας. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, δείσαντες οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀριστέα, μὴ αὖθις σφᾶς [d] ἔτι πλέω κακουργῇ διαφυγὼν, ὅτι καὶ πρὸ τούτων τὰ τῆς Ποτιδαίας καὶ τῶν ἐπὶ Θρᾴκης [e] πάντ' ἐφαίνετο πράξας, ἀκρίτους καὶ βουλομένους ἔστιν ἃ εἰπεῖν, αὐθημερὸν ἀπέκτειναν πάντας, καὶ ἐς [f] φάραγγας [g] ἐσέβαλον· δικαιοῦντες τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι, οἷσπερ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπῆρξαν, τοὺς ἐμπόρους οὓς ἔλαβον Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, ἐν ὁλκάσι περὶ Πελοπόννησον πλέοντας ἀποκτείναντες, καὶ [h] ἐς φάραγγας ἐσβαλόντες. πάντας γὰρ δὴ [i] κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου [k] οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅσους λάβοιεν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὡς πολεμίους διέφθειρον, καὶ τοὺς μετὰ Ἀθηναίων ξυμπολεμοῦντας, καὶ τοὺς [l] μηδὲ μεθ' ἑτέρων.

ξη΄. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ θέρους τελευτῶντος, καὶ Ἀμπρακιῶται, αὐτοί τε, καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἀναστήσαντες, ἐστράτευσαν [m] ἐπ' Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν, [n] καὶ τὴν ἄλλην Ἀμφιλοχίαν. ἔχθρα δὲ πρὸς τοὺς Ἀργείους ἀπὸ τοῦδε αὐτοῖς ἤρξατο

Ante Sept. 21.

[c] Ἐκέλευεν *Ar. C.* sine vocula καί. *Dan.* et insuper ἐκέλευσεν. [d] Ἔτι πλείω *Reg. Cass.* Ἐπὶ πλείω *Gr.* Mosqu. [e] Πάντα *Ar. C.* [f] Φάραγγα *Ar. C.* Φάραγκας *Cass.* [g] Ἐσέβαλλον *Gr.* [h] Ἐς φάραγγα βαλόντες *Marg.* Ἐς φάραγγας ἐμβαλόντες *Ar. Dan.* Ἐς φάραγγα ἐσβαλόντες *Reg.* [i] Κατ' ἀρχὰς *Ar.* Mosqu. [k] Οἱ deest *Ar. Dan.* [l] Μὴ δὲ *Cass.* [m] Ἐπ' Ἄργος *Ar. C.* Ἐπὶ Ἄργος *Cl. Gr. Reg. Cass.* Ἐπ' Ἄργος *Dan.* Aug. Mosqu. qui paullo ante habet τοῦ αὐτοῦ θέρους. Vulgo ἐπὶ τὸ Ἄργος. [n] Καὶ ἐς τὴν *Ar. C.*

illosque his tradi jussit. Hi vero *eos* acceptos Athenas detulerunt. Qui cum eo pervenissent, Athenienses veriti, ne Aristeus, si evasisset, longe pluribus maleficiis *se* afficeret, quia eum et ante rerum omnium, quæ ad Potidæam, et in Thracia gestæ fuerant, autorem fuisse constabat, omnes eodem die, indemnatos, et quædam dicere volentes, interfecerunt, et in profundas fossas dejecerunt: æquum esse censentes, parem gratiam Lacedæmoniis referre, eosque eodem modo tractare, quo ipsi suos ante tractarant, qui negotiatores Atheniensium et sociorum, quos ceperant in onerariis navibus circa Peloponnesum navigantes, interfecerant, et in profundas fossas dejecerant. Lacedæmonii enim hujus belli initio omnes, quos in mari cepissent, ut hostes trucidabant, tam Atheniensium socios, quam eos, qui neutrorum partes sequebantur.

68. Sub idem tempus, extrema jam æstate, et Ambraciotæ, cum ipsi, tum etiam multi barbari, quos ex suis sedibus excitarant, expeditionem fecerunt adversus Argos Amphilochicum, cæteramque Amphilochiam. Inimicitiæ autem, quæ ipsis cum Argivis intercesserant, hinc ini-

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

πρῶτον γενέσθαι. Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν καὶ Ἀμφιλοχίαν τὴν ἄλλην [o] ἔκτισε, μετὰ τὰ Τρωϊκὰ οἴκαδε ἀναχωρήσας, καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος τῇ ἐν Ἄργει καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω, ἐν τῷ [p] Ἀμπρακικῷ κόλπῳ, ὁμώνυμον τῇ [q] ἑαυτοῦ πατρίδι Ἄργος ὀνομάσας. καὶ [r] ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη τῆς Ἀμφιλοχίας, καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκήτορας. ὑπὸ ξυμφορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πιεζόμενοι, Ἀμπρακιώτας ὁμόρους ὄντας τῇ Ἀμφιλοχικῇ ξυνοίκους ἐπηγάγοντο· καὶ Ἑλληνίσθησαν τὴν νῦν [s] γλῶσσαν τότε πρῶτον ἀπὸ τῶν Ἀμπρακιωτῶν [t] ξυνοικησάντων. οἱ δὲ ἄλλοι Ἀμφίλοχοι, βάρβαροί εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν τοὺς Ἀργείους οἱ Ἀμπρακιῶται χρόνῳ, καὶ αὐτοὶ ἴσχουσι τὴν πόλιν. [u] οἱ δ' Ἀμφίλοχοι, [x] γενομένου τούτου, διδόασιν ἑαυτοὺς [y] Ἀκαρνᾶσι, καὶ [z] προσεκαλέσαντο ἀμφότεροι Ἀθηναίους· οἳ αὐτοῖς Φορμίωνά τε στρατηγὸν ἔπεμψαν, καὶ ναῦς τριάκοντα. ἀφικομένου δὲ τοῦ Φορμίωνος, αἱροῦσι [a] κατὰ κράτος Ἄργος, καὶ τοὺς Ἀμπρακιώτας ἠνδραπόδισαν. κοινῇ τε [b] ᾤκησαν αὐτὸ

[o] Ἔκτισε μὲν μετὰ *Ar. C. Dan.* et μετὰ Τρωϊκά. [p] Ἀμπρακιωτικῷ *Ar.* Ἀμβρακικῷ *Reg. Gr.* et sic ubique hoc capite cum β in secunda syllaba, præterquam v. 11. ubi *Gr.* Ἀμπρακ. in Mosqu. Ἀμπρακιοτικῷ. [q] Αὐτοῦ *Ar. C.* [r] Ἦν πόλις *Gr.* [s] Γλῶτταν *Cl.* Τότε deest *Ar. C. Dan.* [t] Τῶν ξυνοικισάντων *Ar.* Ξυνοικισάντων *C. Dan.* [u] Οἱ δὲ ἄλλοι *Cl.* [x] Γεγεννημένου *Ar. C.* [y] Ἀκαρνᾶσιν *Cass.* [z] Προσκαλέσαντες *Marg.* 1. Προσπαρακαλέσαντες *Marg.* 2. *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Προσπαρακ. *Cl. Gr.* Προσκαλέσαντες *Reg.* Mosqu. Προσπαρακαλέσαντες *Cass. Dan.* Aug. [a] Κατακράτος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg.* [b] Ὤικισαν *C. Dan.* Mosqu.

tium duxerunt. Argos Amphilochicum, et reliquam Amphilochiam, Amphilochus Amphiarai *filius*, post bellum Trojanum, domum reversus, cum rerum status, qui Argis erat, ei non placeret, condidit in sinu Ambracico, de eodem patriæ suæ nomine Argos, *cognomine vero Amphilochicum* appellans. Hæc autem urbs omnium in Amphilochia sitarum maxima erat, et potentissimos quosque habebat incolas. Sed *ejus incolæ* multis post sæculis, calamitatibus afflicti, Ambraciotas agro Amphilochico finitimos, in civitatis societatem arcessiverunt. Linguamque Græcam, quæ nunc est in usu, tunc primum didicerunt ex Ambraciotis, qui in eadem urbe cum ipsis habitarant. At reliqui Amphilochi barbari sunt. Ambraciotæ igitur progressu temporis Argivos urbe pellunt, ipsique retinent urbem. Amphilochi vero urbe pulsi sese Acarnanibus dediderunt: et utrique Athenienses in auxilium advocarunt, qui Phormionem ducem, et triginta naves ipsis miserunt. Cum autem Phormio *eo* pervenisset, Argos per vim ceperunt, et Ambraciotas in

Ἀμφίλοχοι [c] καὶ Ἀκαρνᾶνες. [d] μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ξυμμαχία [e] ἐγένετο πρῶτον Ἀθηναίοις καὶ Ἀκαρνᾶσιν. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται τὴν μὲν ἔχθραν ἐς τοὺς Ἀργείους [f] ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποιήσαντο, ὕστερον [g] δὲ ἐν τῷ [h] πολέμῳ τήνδε τὴν [i] στρατείαν ποιοῦνται αὐτῶν τε καὶ Χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων· ἐλθόντες τε [k] πρὸς τὸ Ἄργος, τῆς μὲν χώρας ἐκράτουν, τὴν δὲ πόλιν ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν [l] προσβαλόντες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη. τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U.C. Varr. 324.

ξθ'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος Ἀθηναῖοι ναῦς ἔστειλαν εἴκοσι μὲν περὶ Πελοπόννησον, καὶ Φορμίωνα στρατηγόν· ὅς, ὁρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου, φυλακὴν εἶχε, μήτ' ἐκπλεῖν ἐκ Κορίνθου καὶ τοῦ [m] Κρισαίου κόλπου μηδένα, [n] μήτ' ἐσπλεῖν· ἑτέρας δὲ ἓξ ἐπὶ Καρίας καὶ Λυκίας, καὶ [o] Μελήσανδρον στρατηγὸν, ὅπως ταῦτά τε ἀργυρολογῶσι, καὶ τὸ ληστικὸν τῶν Πελοποννησίων μὴ ἐῶ-

[c] Καὶ deest *Dan.* [d] Non dubitat *Stephanus*, quin κατὰ δὲ τοῦτο legerit *Scholiastes.* Neque enim (inquit) credibile est, illum, si legisset μετὰ δὲ τοῦτο, ita fuisse expositurum. [e] Πρῶτον ἐγένετο *Ar. C. Dan.* [f] Ἀπὸ deest *Reg.* [g] Δ' ἐν *Gr.* [h] Suspicor *Thucydidem* πολέμῳ τῷδε scripsisse. Ac fortasse *Scholiastes* hanc lectionem habebat, et τῷδε exponebat illis verbis, τῷ Πελοποννησιακῷ. *Steph.* [i] Στρατιὰν *Marg. Cl. Gr.* quod probat *Stephanus*, quia illud verbo ποιεῖσθαι jungi solet. Ita quoque *Cass.* In *Reg.* corrector inter versus scripsit. [k] Πρὸς Ἄργος *Reg.* Mox in cod. Bas. τὴν μὲν χώραν ἐκράτουν. Paulo ante Mosqu. τῶν Χαόνων. [l] Προσβάλλοντες *Gr.* [m] Κρισσαίου *Ar. C.* quomodo etiam scribitur p. 59. in omnibus *Libb.* tam *impressis*, quam *manu exaratis.* Videsis *Stephanum* περὶ πόλεων, et *Palmerii* Græciam antiquam. Paulo ante in cod. Bas. ἐν τῷ θέρει τούτῳ a corr. Mox Mosqu. μήτε πλεῖν. [n] Μήτε *Cass.* [o] Μιλίσανδρον *Cl.* Μιλήσανδρον *Gr.* ut et mox infra. Cum *Cl.* consentit *Cass.*

servitutem abstraxerunt; urbemque Amphilochi et Acarnanes communiter incoluerunt. Postea vero societas inter Athenienses et Acarnanes tunc primum est inita. Ambraciotæ igitur tunc primum inimicitias cum Argivis, propter suos in servitutem ab illis abstractos, susceperunt; posteaquam in hoc bello hanc expeditionem fecerunt, exercitu ex suis militibus, et Chaonibus, et aliis quibusdam finitimis barbaris collecto. Et ad Argos profecti, agrum quidem in suam potestatem redegerunt: sed cum urbem aggressi expugnare non potuissent, domum redierunt, et alii ab aliis diremti ad suam quique gentem reverterunt. Atque hæc quidem æstate ista sunt gesta.

69. Ineunte autem hyeme, Athenienses viginti naves, et Phormionem ducem circa Peloponnesum miserunt: qui ex belli sede, quam Naupacti habebat, proficiscens, diligenter observabat, ne quis Corintho, et ex sinu Crisæo enavigaret, neve *eo* intraret. alias etiam sex in Cariam, et Lyciam, et Melesandrum ducem *miserunt*, ut pecunias ab istarum regionum incolis exigerent; neque

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 324.

σιν, αὐτόθεν ὁρμώμενον, βλάπτειν τὸν πλοῦν τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἠπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελήσανδρος, ἀποθνήσκει, καὶ τῆς στρατιᾶς μέρος τὶ [p] διέφθειρε, νικηθεὶς μάχῃ.

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 325. Ante Mart. 16.

ό. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτιδαιᾶται, ἐπειδὴ οὐκέτι [q] ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, [r] ἀλλ' αἵ τε ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπανίστασαν τοὺς Ἀθηναίους, ὅ, τε σῖτος ἐπελελοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ [s] ἐπεγεγένητο αὐτόθι ἤδη βρώσεως πέρι ἀναγκαίας, καί τινες καὶ ἀλλήλων [t] ἐγεύοντο, οὕτω δὴ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμβάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις, Ξενοφῶντί τε τῷ Εὐριπίδου, καὶ Ἑστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου, καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. οἱ δὲ προσεδέξαντο, ὁρῶντες, μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ χειμερινῷ, ἀναλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως [u] δισχίλια τάλαντα ἐς [x] τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελθεῖν αὐτούς, [y] καὶ παῖδας καὶ γυν-

[p] Διέφθειρεν ἡττηθεὶς μάχῃ *Cam.* cod. Bas. [q] Ἠδύναντο *Bas.* ex emend. in cod. Bas. ἐδύναντο, prim. man. ἠδύναντο, et ita etiam *Reg. Cass.* [r] Ἀλλ' αἵτε ἐσβολαὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν *Ar. C. Dan. Cass.* Aug. [s] Ἐπεγεγένητο *Ar. C.* [t] Ἐγέγευντο *Marg. Ar. C. Reg. Cass. Dan.* Ἐγεγένοντο *Cl.* Ἐγεύοντο cod. Bas. Ἐγένοντο ed. Bas. et Vascos. In Aug. ἐγέγευντο. [u] Χίλια *Ar. C.* [x] Τὴν om. *Cl.* Εἰς πολιορκίαν *Reg. Gr.* Aug. Mox ἐπὶ τοῖσδε γοῦν συνέβ. *Reg.* ἐπὶ τοῖσδ' οὖν ξυνέβ. *Gr.* [y] Καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας *Ar. C.*

oneraria navigia ex Phaselide, et Phœnice, et ex illa continente proficiscentia, a Peloponnesiis latronibus, qui ex ipsa Peloponneso veniebant, infestari sinerent. Melesander autem cum exercitu Atheniensium, et sociorum, qui navibus simul vehebantur, in Lyciam ingressus, prœlio superatus occidit, et quandam copiarum partem amisit.

70. Eadem hyeme Potidæatæ, cum diutius obsidionem tolerare non possent et Peloponnesiorum irruptiones in Atticam factæ nihilo magis Athenienses removerent, et res frumentaria defecisset, et alia multa præterea pro necessario victu illic jam accidissent, quinetiam nonnulli mutuo se gustassent, ita demum in colloquium de deditione venerunt cum Atheniensium ducibus, quibus ea urbis obsidendæ cura mandata fuerat, Xenophonte Euripidis, Hestiodoro Aristoclidæ, et Phanomacho Callimachi *filio.* Illi vero *conditiones oblatas* acceperunt, tum quod exercitum in loco frigido magna incommoda ferre animadverterent, tum etiam quod respublica duo talentorum millia in illam obsidionem jam impendisset. His igitur conditionibus deditionem fecerunt, ut ipsi exirent, et liberi, et

Bell. Pelop. an. 2. Olymp. 87. 3. U. C. Varr. 325.

παῖκας, [z] καὶ τοὺς ἐπικούρους, ξὺν ἑνὶ ἱματίῳ, γυναῖκας δὲ ξὺν δυοῖν· καὶ ἀργύριόν [a] τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ οἱ μὲν, ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον [b] ἔς τε τὴν Χαλκιδικὴν, [c] καὶ ἕκαστος ᾗ ἐδύνατο. Ἀθηναῖοι δὲ τούς τε στρατηγοὺς ἐπῃτιάσαντο, ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν (ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως [d] ᾗ ἐβούλοντο) καὶ ὕστερον ἐποίκους [e] ἑαυτῶν ἔπεμψαν ἐς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ κατῴκισαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δεύτερον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης [f] ξυνέγραψε.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. $\frac{3}{4}$. U. C. Varr. 325$\frac{5}{6}$. Post Mart. 16.

οα΄. Τοῦ δ' [g] ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς μὲν [h] τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν [i] δ' ἐπὶ Πλάταιαν. ἡγεῖτο [k] δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, [l] Λακεδαιμονίων βασιλεὺς, καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δῃώσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ [m] Πλαταιεῖς, εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, ἔλεγον τοιάδε. [n] "Ἀρχίδαμε, καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, [o] οὐδ' ἄξια οὔτε ὑμῶν, οὔτε πατέρων ὧν ἐστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιέων στρατεύοντες. Παυσανίας

[z] Καὶ τοὺς desunt *Dan.* [a] Τι deest *Ar. C.* [b] Ἐπὶ τὴν Χαλκιδικὴν *Cam. Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. [c] Καὶ ᾗ ἐδύναντο *Ar. C. Dan.* Mosqu. καὶ ᾗ ἕκαστος. Mox ante ἐβούλοντο, deest ᾗ. [d] Εἰ *Dan.* in marg. [e] Ἔπεμψαν ἑαυτῶν *Ar. C. Dan.* Ἑαυτῶν ἐξέπεμψαν cod. Bas. In Mosqu. mox est κατῴκησαν. [f] Συνέγραψεν *Reg.* [g] Ἐπιγιγνομένου ἔτους *Marg. Cl. Gr.* improbat *Steph.* Bas cod. τοῦ δ' ἐπιγενομένου ἔτους. [h] Τὴν omitt. *Dan.* [i] Δὲ ἐπὶ *Reg. Cass.* [k] Vocalis eliditur a *Dion. Halic.* p. 900. locum citante. [l] Βασιλεὺς Λακεδαιμονίων *Reg.* [m] Πλαταιεῖς *Dion. Hal.* et *Ar. C.* ut et paulo infra. *Reg. Cass. Dan.* nec non cap. seq. ubi sic quoque *Gr.* Bas. et Mosqu. Vulgo Πλαταιῆς. [n] Ὦ Ἀρχίδαμε *Cod. vet. Stephani.* [o] *Dion. Halic.* p. 901. οὔτε ἄξια, οὔθ' ὑμῶν.

uxores, et milites auxiliarii, cum privis tunicis, fœminæ vero cum binis, cumque certa singuli ad viaticum pecunia. Atque hi quidem interposita fide publica egressi abierunt, et in agrum Chalcidicum, et quo quisque potuit. Athenienses vero ducibus crimini dederunt, quod populi injussu compositionem fecissent (existimabant enim *illos* urbem expugnare potuisse, quemadmodum volebant) postea vero colonos ex suo corpore Potidæam miserunt, eamque incoluerunt. Atque hæc quidem hac hyeme sunt gesta; et secundus hujus belli annus finitus est, quod Thucydides conscripsit.

71. Ineunte æstate, Peloponnesii, eorumque socii in Atticam quidem nullam irruptionem fecerunt: sed cum copiis adversus Platæam iverunt. Archidamus vero Zeuxidami *filius*, Lacedæmoniorum Rex, illis præerat, et castris positis agrum vastaturus erat. Sed Platæenses, legatis statim ad ipsum missis. hæc dixerunt. "Archidame, et Lacedæmonii, neque juste, neque ex dignitate vestra, patrumque vestrorum facitis, qui agrum Platæensem ho-

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 3/4. U. C. Varr. 325/6.

[p] γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων, μετὰ Ἑλλήνων, τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἣ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας [q] ἐν τῇ Πλαταιέων ἀγορᾷ Διῒ ἐλευθερίῳ ἱερὰ, καὶ ξυγκαλέσας πάντας τȣ̀ς ξυμμάχους, ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι, γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν· στρατεῦσαί τε μηδένα [r] ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς, [s] μηδ' ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τȣ̀ς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν [t] ἡμῖν [u] πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν, ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς [x] κινδύνοις γενομένης· ὑμεῖς δὲ [y] τἀναντία δρᾶτε. μετὰ γὰρ Θηβαίων, τῶν ἡμῖν ἐχθίστων, ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἥκετε. μάρτυρας δὲ θεȣ̀ς τούς τε ὁρκίους τότε γενομένους ποιȣ́μενοι, καὶ τȣ̀ς [z] ὑμετέρους πατρῴους, καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίȣς, λέγομεν [a] ὑμῖν τὴν γῆν τὴν Πλαταιΐδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τȣ̀ς ὅρκους, ἐᾷν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Παυσανίας ἐδικαίωσε.

οβ'. Τοσαῦτα [b] εἰπόντων Πλαταιέων, Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπεν. "Δίκαια λέγετε, ὦ [c] ἄνδρες Πλα-

[p] Δὲ *Ar.* [q] Ἐν τῇ Πλαταιέων ἀγορᾷ ἱερὰ Διῒ ἐλευθερίῳ *C.* Ἐν Πλαταιέων ἀγορᾷ ἱερὰ etc. *Ar.* Ἱερᾷ in *Cod. vet. Dion. Halic.* teste *Sylburgio, Dan.* ita ut *C.* [r] Ποτὲ deest *Gr.* Bas. cod. [s] Μὴ δ' *Cass.* [t] Ὑμῖν *Reg.* [u] Οἱ πατέρες οἱ ὑμέτεροι *Cam.* [x] Χρόνοις *Marg.* [y] Τἀναντία ἐκείνοις δρᾶτε *Dion. Halic.* p. 902. [z] Ἡμετέρους *Dionys. Halic.* l. c. *Gr.* [a] Ὑμῖν γῆν τὴν *Dion. Halic.* et *Ar. C.* [b] Εἰπόντων τῶν Πλαταιέων *Ar. C.* et *Dion. Halic. Dan.* Εἰπόντων Πλαταιῶν *Cass.* Mox εἶπε *Cass. Dan.* [c] Ἄνδρες deest in *Cod. vet. Stephani* et *Gr.* in cod. Bas. Πλαταιῆς, ex. emendat.

stiliter invaditis. Pausanias enim Cleombroti *filius*, Lacedæmonius, qui Græciam Medorum dominatu liberavit, cum Græcis, qui pugnæ apud nos commissæ idem periculum subire voluerunt, cum victimas Jovi Liberatori in Platæensi foro immolasset, omnesque socios convocasset, Platæensibus et agrum et urbem reddidit, ut sua possidentes, *hic* suis legibus viverent, et dixit, nullum unquam injuste, ne servitutis quidem imponendæ gratia, bellum ipsis illaturum; alioqui socios, qui aderant, pro viribus vim ab ipsis propulsaturos. Hæc igitur patres vestri propter virtutem, et animi alacritatem, quam in illis periculis demonstravimus, nobis tradiderunt. Vos vero contra facitis. Nam cum Thebanis, qui nobis sunt inimicissimi, huc venitis, ut nos in servitutem redigatis. Deos autem contestati, et eos, qui jurisjurandi testes tunc fuerunt, et vestros patrios, et nostros indigenas, vos rogamus, ne agrum Platæensem lædatis, neve jusjurandum violetis: sed jure nostro *nos* vivere sinatis, quemadmodum Pausanias statuit.

72. Cum autem Platæenses hæc dixissent, Archidamus illorum orationem excipiens, hæc respondit.

ταιεῖς, ἣν [d] ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις. καθάπερ [e] γὰρ Παυσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι [f] μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων, ὑμῖν τε ξυνώμοσαν, καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ' Ἀθηναίοις· παρασκευή τε τοσήδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἕνεκα [g] καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως· ἧς μάλιστα μὲν μετασχόντες [h] καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὅρκοις· εἰ δὲ μὴ (ἅπερ [i] καὶ τοπρότερον ἤδη προὐκαλεσάμεθα) ἡσυχίαν ἄγετε, νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα [k] αὐτῶν· καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἑτέρων· δέχεσθε [l] δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ [m] δὲ, μηδ' ἑτέρους. καὶ τάδε [n] ἡμῖν ἀρέσκει." Ὁ μὲν [o] Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ [p] Πλαταιέων πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα, ἐσῆλθον [q] ἐς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες, ἀπεκρίναντο αὐτῷ· "Ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν ἃ [r] προκαλεῖται, ἄνευ Ἀθηναίων· παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ' ἐκείνοις εἴησαν. δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῇ πάσῃ πόλει, μὴ, ἐκείνων ἀποχωρησάντων, Ἀθηναῖοι

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. $\frac{3}{4}$. U. C. Varr. 32$\frac{5}{6}$.

[d] Ποιεῖτε *Gr.*, in Mosqu. pro ἣν est ἣ. [e] Γὰρ deest *Cass.* Mox καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνελευθεροῦτε cod. Bas. [f] Μεταστάντες *Dan.* [g] Καὶ τῆς *Ar. C. Dan.* [h] Καὶ οἱ αὐτοὶ *Reg.* [i] Καὶ πρότερον *Ar. C.* Καὶ τὸ πρότερον *Dion. Halic.* p. 903. *Cass. Gr.* Καὶ πρότερον *Dan.* [k] Αὐτῶν *Reg.* [l] Δ' ἀμφοτέρους *Dion. Halic.* [m] Δὲ deest *Cass.* Aug. [n] Ὑμῖν ἀρκέσει *Marg.* Ἡμῖν ἀρκέσει *C.* et *Dion. Halic.* p. 903. Ὑμῖν ἀρκέσει *Dan.* Τάδ' ἡμῖν ἀρέσκει *Gr.* [o] Τοσαῦτα Ἀρχίδαμος *Gr.* In Mosqu. ὁ μὲν οὖν— [p] Πλαταιεῖς *Dion. Halic.* ib. [q] Εἰς *Reg. Dan.* [r] Προκαλεῖτε *Gr.* ut et infra. Paulo post περὶ πάσῃ τῇ πόλει Dion. p. 903.

" Æqua est vestra oratio, Viri Platæenses, si verbis facta respondeant. Quemadmodum igitur Pausanias vobis præstitit, cum vos ipsi vestro jure vivatis, tum etiam alios pro vestra virili parte in libertatem vindicetis, quotquot eadem pericula tunc vobiscum subierunt, et ejusdem fœderis, ac jurisjurandi participes fuerunt, et qui nunc Atheniensibus serviunt. Nam vestri ipsorum causa, et aliorum in libertatem asserendorum gratia tantus apparatus *tunc* factus fuit, tantumque bellum fuit susceptum, cujus *libertatis*, cum vos quoque maxime participes fueritis, jusjurandum etiam servetis: sin minus (ad quæ vel ante *vos* jam invitavimus,) quiescatis, res vestras possidentes, ac neutrorum partes sequamini, et utrosque quidem amicitiæ causa, neutros vero belli gratia recipiatis." Atque hæc quidem nobis placent. Archidamus igitur hæc dixit. Platæensium vero legati his auditis in urbem redierunt, cumque rem ad populum retulissent, Archidamo responderunt: " Nihil a se eorum, quæ ab ipso petebantur, sine Atheniensibus fieri posse. suos quippe liberos, et conjuges apud illos esse. seque toti civitati timere, ne post ipsorum discessum, * Athenienses venirent, et impedirent, aut etiam Thebani, pro-

* Athenienses venirent ista non permissuri. *Valla.* Athenienses veni-

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 3/4. U. C. Varr. 325/6.

ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὖθις σφῶν τὴν πόλιν [s] πειράσωσι καταλαβεῖν." ὁ δὲ, θαρσύνων αὐτὺς, πρὸς ταῦτα ἔφη. "[t] Ὑμεῖς δὲ [u] πόλιν μὲν καὶ οἰκίας [x] παράδοτε ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὅρους ἀποδείξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ ὑμέτερα, καὶ ἄλλο εἴτι [y] δυνατὸν [z] ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν. αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε [a] ὅποι βούλεσθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ᾖ· ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, [b] ἀποδώσομεν. μέχρι δὲ [c] τῦ δὲ ἕξομεν παρακαταθήκην, ἐργαζόμενοι, καὶ φορὰν φέροντες, ἣ ἂν ὑμῖν μέλλῃ ἱκανὴ ἔσεσθαι."

ογ'. Οἱ δ' ἀκύσαντες, ἐσῆλθον αὖθις ἐς τὴν πόλιν. καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τῦ πλήθους, ἔλεξαν· "Ὅτι βύλονται, ἃ [d] προκαλεῖται, Ἀθηναίοις [e] κοινῶσαι πρῶτον. καὶ, ἢν πείθωσιν αὐτὺς, ποιεῖν ταῦτα." μέχρι δὲ [f] τύτυ, σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ δῃῦν. ὁ δὲ, ἡμέρας τε ἐσπείσατο, ἐν αἷς εἰκὸς ἦν κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν ὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες δὲ οἱ [g] Πλαταιεῖς πρέσ-

[s] Πειράσουσι *Cass.* Mosqu. Πειράσωσιν *Gr.* [t] Ὑμῖν *Reg.* [u] Πόλιν ὑμῶν καὶ *Ar. C. Dan.* [x] Ἡμῖν παράδοτε *C. Reg. Cass. Gr.* [y] Δυνατόν ἐστιν ἐς *Cass.* [z] Ἐς ἀριθμὸν ἐλεῖν *Ar. C. Dan.* ex ἐς ἀριθμὸν in Aug. man. rec. ἐστὶν ἐς—fec. [a] Ὅπη *Ar. C. Cl.* [b] Ἀποδώσομεν ὑμῖν ἃ ἂν παραλάβωμεν μέχρι *Ar. C. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Dion. Halic.* p. 904. *Reg. Cass. Dan.* Aug. [c] Τῦδε *Ar. C. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Mosqu. *Reg. Cass. Dion. Halic.* ib. [d] Προκαλῦνται *Dan.* Προκαλεῖτε *Gr.* Paullo ante in Mosqu. pro αὖθις, πάλιν. [e] Κοινωνῆσαι *Dan.* [f] Τοῦδε *Ar. C.* μέχρι δὴ τύτου, cod. Bas. [g] Πλαταιεῖς *Ar. C.* ut et passim fere infra. *Dion. Halic.* ib. *Reg. Cass. Gr.* et seq. pag. rursum *Reg. Cass.* deinceps fere

pterea quod cautum esset de utrisque recipiendis, suam urbem rursus occupare conarentur." Ille vero illos bene sperare jubens, ad hæc respondit: "Vos igitur urbem et ædificia nobis Lacedæmoniis tradite, et fines agri demonstrate, et numerum vestrarum arborum, et quicquid alind in numerum cadere potest. vos vero abite quocunque vultis, quamdiu bellum durarit. ubi autem hoc fuerit confectum, reddemus. Interea vero, ut depositum servabimus, agrum colentes, et tributum pendentes, quod vobis suppetere possit.

73. Illi vero, his auditis, in urbem redierunt. cumque his de rebus cum multitudine consultassent, responderunt: "Se velle conditiones sibi ab eo oblatas cum Atheniensibus prius communicare; et si illis persuadere possent, se ad hæc facienda paratos esse." Interea vero petierunt, ut inducias secum faceret, et ab agro vastando sibi temperaret. Ille vero inducias fecit tot dierum, intra quot verisimile videbatur, responsum Athenis afferri posse; et ab agro vastando sibi temperavit. Platæenses vero legati ad Athenienses pro-

entes id factum non approbarent. *Acacius.* Athenienses venirent, ejusque custodiam illis eriperent. *Hobbesius.* Hudson.

βεις ὡς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ βουλευσάμενοι [h] μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον [i] ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει [k] τοιάδε· "[l] Οὔτ' ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ, ὦ ἄνδρες Πλαταιεῖς, ἀφ' οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, Ἀθηναῖοί φασιν ἐν οὐδενὶ [m] ὑμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους, οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ δύναμιν. ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν, πρὸς τῶν ὅρκων, οὓς οἱ πατέρες ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. $\frac{3}{4}$. U. C. Varr. 32$\frac{5}{6}$.

οδ'. Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων, οἱ [n] Πλαταιεῖς ἐβουλεύσαντο Ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' [o] ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὁρῶντας, καὶ ἄλλο πάσχοντας, ὅ, τι ἂν [p] ξυμβαίνῃ· ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' [q] ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι, "Ὅτι [r] ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστιν ἃ Λακεδαιμόνιοι προκαλοῦνται." ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶτον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ [s] ἡρώων τῶν ἐγχωρίων [t] Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων ὧδε. "Θεοί, ὅσοι γῆν [u] τὴν Πλαταιΐδα ἔχετε, καὶ ἥρωες, [x] ξυνίστορές ἐστε, ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν, ἀδίκως [y] ἐκλιπόντων τῶνδε

ubique solus *Cass.* Sic fere in sequ. Basil. Olim Πλαταιῆς. [h] Μετὰ αὐτῶν *Gr.* [i] Ἀγγέλλοντες *Ar. C. Reg.* Ἀναγγέλλοντες *Dan.* [k] Τάδε *Ar. C. Dan.* [l] Οὔτε ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρ. *Cass. Gr.* Οὔτε etiam *Reg.* [m] Ὑμᾶς *Cl.* [n] Πλαταιεῦς *Reg. Cass.* et infr. p. 259, 13. Mosqu. [o] Ἀντέχεσθαι *Cl. Reg. Cass.* [p] Ξυμβαίνοι *Reg.* Ξυμβαίνει *Gr.* [q] Ἀπὸ τείχους *Cass.* Ὑπὸ τοῦ τείχ. et in marg. manu recent. γρ. ἐπὶ *Reg.* [r] Ἀδύνατον *C.* [s] Ἡρώων καὶ τῶν ἐγχ. *Dan.* [t] Ἀρχίδαμος βασιλεὺς *Cl. Reg. Cass.* In Mosqu. post ὧδε sequitur Ἀρχίδαμος. [u] Τὴν deest *Flor. Reg.* In Mosqu. τὴν γῆν. [x] Ut hæc accipiantur tanquam in imperandi modo dicta, rectius (ut opinatur *Stephanus*) ξυνίστορες ἔστε scribetur: itidemque paulo post ξυγγνώμονες δὲ ἔστε. [y] Ἐκλιπόντων δὲ τῶνδε *Ar. C. Reg. Cass.* Mosqu.

fecti, et agitato cum illis consilio, redierunt, hæcque civitati retulerunt: "Neque in superiore tempore, viri Platæenses, ex quo societatem inivimus, Athenienses dicunt se passos esse nobis injuriam fieri, neque nunc passuros; at pro viribus opem laturos: vobisque mandant, per jusjurandum, quod vestri patres jurarunt, nequid novi in societate moliamini.

74. Cum legati hæc renuntiassent, Platæenses decreverunt non deserere Athenienses; sed pati et agrum ante suos oculos vastari, si necesse esset, et perferre quicquid aliud contingere posset: nec quemquam amplius emittere, sed ex muris respondere, "Se non posse facere ea, quæ a Lacedæmoniis petebantur." Cum autem hoc responsum *illis* dedissent; tunc vero Rex Archidamus primum Deos et heroës indigenas contestari cœpit, his verbis. "Dii, quotquot agri Platæensis præsides estis, et heroës, testes estote, neque primum, cum isti societatis jusjurandum prius violarint, nos in hunc agrum injuste

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. $\frac{3}{4}$. U. C. Varr. 32$\frac{5}{6}$.

πρότερον τὸ ξυνώμοτον, [z] ἐπὶ γῆν τήνδε ἤλθομεν, ἐν ᾗ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ἡμῖν Μήδων ἐκράτησαν, καὶ [a] παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἕλλησιν· οὔτε νῦν, ἤν τι ποιῶμεν, [b] ἀδικήσομεν. προκαλεσάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα, οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες δέ ἐστε, τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέροις, [c] τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως.

οε΄. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας, καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατόν· καὶ πρῶτον μὲν περιεσταύρωσεν αὐτοὺς τοῖς δένδρεσιν, ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι [d] ἐξιέναι· ἔπειτα [e] χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην αἵρεσιν ἔσεσθαι [f] αὐτῶν, στρατεύματος τοσούτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, παρῳκοδόμουν ἑκατέρωθεν, φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο [g] ἐπιπολὺ τὸ χῶμα. ἐφόρουν δὲ ὕλην ἐς αὐτὸ, καὶ λίθους, καὶ γῆν, καὶ εἴ τι ἄλλο [h] ἀνύτειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἑβδομήκοντα καὶ νύκτας ξυνεχῶς, διῃρημένοι κατ᾽ ἀνα-

[z] Ἐπὶ τὴν γῆν *Cl.* Mosqu. [a] Παρέχετε *Ar. C.* [b] Ἀδικήσωμεν ex emendat. *Gr.* [c] Τοῖσδε *Dan.* Mox Ἐς τὸν πόλεμον *Reg.* [d] Ἐπεξιέναι *Ar. C.* [e] Χώματα *Marg.* Χῶμά τι *Ar. C.* et *Dan.* [f] Τῶν Πλαταιέων scilicet, pro αὐτῆς τῆς πόλεως. *Æ. Port.* [g] Ἐπὶ πολὺ *C.* itidemque paulo infra. *Gr.* et a prima manu *Cass.* [h] Ἀνύττειν *Ald. Flor. Bas. Reg.* Suid. in ἐφόρουν, habet ἀνύσειν, et paullo ante: τὴν ὕλην.

venisse, in quo patres nostri post vota vobis nuncupata, Medos superarunt, et quem Græcis benignum præbuistis, ut in eo dimicarent: neque nunc, si quid faciamus, nos injuste facturos. nam cum multas, æquasque conditiones obtulerimus, nihil ab illis impetrare potuimus. * Testes igitur estote, illos quidem, qui nos injuriis provocarunt, pro injuriis illatis pœnas nobis daturos: nos vero, qui bellum ipsis jure inferimus, *merito* pœnas de illis sumturos."

75. His verbis Deos obtestatus, aciem ad prœlium instruxit. ac primum quidem ipsos, ne quis amplius exiret, circumvallavit arboribus, quas ceciderant. Deinde vero aggerem ad urbem aggesserunt, illam propediem expugnatum iri sperantes, tanta militum manu in opere occupata. Itaque cæsam e Cithærone materiam aggeri utrinque adhibebant, storearum instar, murorum loco admoventes, ne humus aggesta latius diffunderetur. In hunc autem aggerem ingerebant ligna, lapides, humum, et si quid aliud injectum ad opus absolvendum facere videbatur. In hoc autem aggeris opere septuaginta dies cum totidem nocti-

* Itaque concedite, ut et ii, qui cœperunt injuriam facere, pœnas dent; et qui merito punire parant, pœnas sumant. *Valla.* Huds.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 3/4. U. C. Varr. 325/6.

παύλας, ὥστε τοὺς μὲν, φέρειν, [i] τοὺς δὲ, ὕπνον τε καὶ σῖτον αἱρεῖσθαι. Λακεδαιμονίων τε [k] οἱ ξεναγοὶ ἑκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἠνάγκαζον ἐς τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιεῖς, ὁρῶντες τὸ χῶμα [l] αἱρόμενον, ξύλινον τεῖχος [m] ξυνθέντες, καὶ ἐπιστήσαντες τῷ [n] ἑαυτῶν τείχει ᾗ [o] προσεχοῦτο, ἐσῳκοδόμουν ἐς αὐτὸ πλίνθους, ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, [p] τοῦ μὴ, ὑψηλὸν [q] γιγνόμενον, ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα. καὶ προκαλύμματα εἶχε [r] δέρρεις, καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους [s] καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι, [t] ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα οὐ [u] σχολαίτερον ἀντανῄει αὐτῷ. καὶ οἱ [x] Πλαταιεῖς τοιόνδε τι ἐπινοοῦσι. διελόντες τοῦ τείχους [y] ᾗ προσέπιπτε τὸ χῶμα, [z] ἐσεφόρουν τὴν γῆν.

ος'. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, αἰσθόμενοι, ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν ἐνείλλοντες [a] ἐσέβαλον ἐς τὸ [b] διηρημένον, ὅπως μὴ [c] διαχεόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. οἱ

[i] Τοὺς δ' ὕπνον Gr. [k] Οἱ ξεναγοὶ τῆς ἑκ. π. ξ. Gr. Οἱ ξεναγωγοὶ καὶ ἑκάστης πόλεως ἐφεστῶτες C. Οἱ ξεναγοὶ καὶ ἑκάστης πόλεως ἐφεστῶτες Ar. sic quoque Dan. [l] Αἰρόμενον Dan. [m] Συνθέντες Cass. [n] Αὐτῶν Dan. [o] Προσεχοῦντο ἐσῳκοδόμουν Gr. [p] Τοῦ om. Dan. [q] Γενόμενον, et supra manu recent. γιγνόμενον Reg. [r] Δέρεις Gr. [s] Καὶ deest Ar. Dan. [t] Ἐν ἀσφαλεῖ τε Ar. [u] Σχολαιότερον Ar. Dan. [x] Πλαταιεῖς Reg. Gr. Cass. Dan. qui ita ubique. Olim hic et infra Πλαταιῆς. [y] Particulam οὗ pro ᾗ reponunt Codd. Ar. C. Dan. [z] Ἐξεφόρουν legebat *Valla*. Marg. Flor. Vin. Ἐσοφόρουν Reg. [a] Ἐσέβαλλον Ar. C. Εἰσέβαλλον Suidas. Ἐσέβαλλον Gr. [b] Διηρημένον τοῦ τείχους Suidas. [c] Illud διαχεόμενον non ad

bus conjunctos continenter consumserunt, ita inter se opus quietis gratia partiti, ut alii quidem materiam congererent, alii vero somnum et cibum caperent. Et Lacedæmonii, qui peregrinis singularum civitatum militibus præerant, operi præpositi, ad opus urgebant. Platæenses vero hunc aggerem extolli cernentes, murum ligneum composuerunt, suisque muris imposuerunt ab illa parte, qua agger excitabatur; alterumque murum lateritium intra ligneum ædificarunt, materiam ex vicinis ædibus, quas demoliebantur, detrahentes. Lignis autem internexis materiam colligabant, ne succrescens ædificium infirmum esset. Habebat autem munimenta objecta, quibus protegeretur, coria, et centones; ut et qui in opere erant occupati, et ligna ipsa nullis igniferis missilibus peterentur, utque in tuto essent. Murus autem in magnam altitudinem extollebatur, et agger non segnius ex adverso contra ipsum surgebat. Platæenses vero tale quiddam excogitant. Interciso muro, qua agger *urbi* imminebat, illius humum *in eam* importabant.

76. At Peloponnesii hac re cognita, cœnum in cratibus arundineis involventes, in aggeris partem humo subtracta divisam conjecerunt, ne, sicut humus diffluens, *in urbem* por-

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 3/4. U. C. Varr. 325/6.

δὲ, ταύτῃ ἀποκλειόμενοι, [d] τοῦτο μὲν ἐπέσχον· ὑπόνομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες, καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ [e] τὸ χῶμα, [f] ὑφεῖλκον αὖθις [g] παρὰ σφᾶς τὸν χοῦν· καὶ ἐλάνθανον [h] ἐπιπολὺ τοὺς ἔξω, [i] ὥστ' [k] ἐπιβάλλοντας ἧσσον [l] ἀνύτειν, ὑπαγομένου [m] αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος, καὶ ἱζάνοντος ἀεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ, μὴ οὐδ' οὕτω δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξεῦρον τόδε· τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα [n] ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν [o] αὐτοῦ ἀρξάμενοι, ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς [p] ἐς τὴν πόλιν μηνοειδὲς [q] προσῳκοδόμουν, ὅπως, εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἁλίσκοιτο, τοῦτ' [r] ἀντέχοι, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὖθις [s] πρὸς αὐτὸ χοῦν. καὶ προχωροῦντας εἴσω, διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν, καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ μᾶλλον γίγνεσθαι. ἅμα δὲ τῇ χώσει [t] καὶ μηχανὰς προσῆγον [u] τῇ πόλει οἱ Πελοποννήσιοι· μίαν μὲν, ἣ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα, [x] ἐπὶ μέγα τε κατέσεισε, καὶ τοὺς

χῶμα, sed ad πηλὸν referendum censet *Æ. Port.* ita ut sensus sit, ὅπως μὴ ὁ πηλὸς διαχεόμενος, ὥσπερ ἡ γῆ ἐς τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν ἔνδον φοροῖτο. [d] Τούτου μὲν ἐπέσχον malit *Stephanus.* Ἐπεῖχον Marg. Flor. Vin. [e] Τὸ deest *Ar. C. Dan.* [f] Ὑφεῖλον *Ar.* [g] Περὶ *Reg.* [h] Ἐπὶ πολὺ *Ar. C. Gr.* [i] Ὥστε *Ar. C. Dan.* [k] Ἐπιβάλλοντες *Gr.* [l] Ἀνύττειν *Cl. Reg. Cass.* Bas. [m] Εὐθὺς pro αὐτοῖς habet *Cod. vet. Stephani.* [n] Ἐπαύσαντο τὸ κατὰ τὸ σῶμα ἐργαζόμενοι *C.* [o] Αὐτοῦ om. *Gr.* et *Reg.* [p] Μηνοειδὲς ἐς τὴν πόλιν *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Cass. Reg. Dan. Gr.* Aug. [q] Ἐσῳκοδόμουν *Ar. C.* [r] Ἀνέχοι *Reg.* Ἀνέχει *Gr.* [s] Πάλιν πρὸς *Cl.* [t] Καὶ deest *Ald. Flor.* [u] Οἱ Πελοποννήσιοι τῇ πόλει *Ar. C. Dan.* [x] Ἐπιμέγα *Reg.*

taretur. Illi vero isto conatu exclusi, ab hoc quidem abstinuerunt: sed cuniculos egerunt, eosque conjectura ab urbe sub ipsum aggerem dirigentes, humum ad se rursus subducere cœperunt; diuque illos, qui foris erant, latuerunt, adeo ut illis humum etiam atque etiam aggerentibus, minus tamen opus absolverent, quod ipsorum agger deorsum subduceretur, et in partem, quæ evacuabatur, semper subsidens caderet. Sed veriti, se ne sic quidem paucos multis resistere posse, hoc quoque excogitarunt: magnum quidem ædificium, quod aggeri oppositum exstruebatur, ædificare desierunt; at ab utroque ejus latere ducto initio, qua muro humiliori, cum altero urbis muro conjungebatur, murum lunata forma urbem versus ducere cœperunt, ut, si magnus caperetur, hic hostibus resisteret, eosque novum aggerem ad eum rursus aggerere cogeret; et ulterius procedentes, duplicem laborem sustinere, et in majore periculo constitui. Peloponnesii vero dum aggerem jacerent, simul etiam urbi machinas admoverunt: unam quidem, quæ per aggerem admota, magnam ingentis illius ædificii partem conquassavit, et Pla-

[y] Πλαταιεῖς ἐφόβησεν· ἄλλας δὲ ἄλλῃ τοῦ τείχους, Bell.
ἃς, βρόχους τε [z] περιβάλλοντες, ἀνέκλων οἱ Πλαταιεῖς, Pelop.
καὶ δοκοὺς [a] μεγάλας ἀρτήσαντες ἀλύσεσι μακραῖς an. 3.
σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν, ἀπὸ κεραιῶν δύο Olymp. 87. $\frac{3}{4}$.
ἐπικεκλιμένων, καὶ ὑπερτεινουσῶν ὑπὲρ τοῦ τείχους, U. C. Varr. 325.
ἀνελκύσαντες [b] ἐγκαρσίως, ὁπότε προσπεσεῖσθαί [c] πη μέλλοι ἡ μηχανὴ, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν [d] χαλαραῖς ταῖς ἀλύσεσι, καὶ οὐ διὰ χειρὸς [e] ἔχοντες. ἡ δὲ, [f] ῥύμη ἐμπίπτουσα, ἀπεκαύλιζε τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς.

οζ'. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἵ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν, καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο, νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἑλεῖν τὴν πόλιν, πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος [g] γενομένου, ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν, οὖσαν [h] οὐ μεγάλην. πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενόουν, [i] εἴπως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. φοροῦντες δὲ ὕλης [k] φακέλους, [l] παρέβαλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως. ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου, [m] διὰ πολυ-

[y] Πλαταιεῖς *Ar. C.* ut et paullo infra. *Reg. Cass.* Πλαταιῆς ἐφόβησε *Gr.* [z] Παραβάλλοντες *Dan.* [a] Μεγάλους *Gr.* [b] Ἐγκαρσίας *Marg. Ar. C. Cl.* Aug. Mosqu. *Reg. Cass. Dan.* Bas. [c] Πω *Ar. C. Dan. Gr.* [d] Χαλεραῖς *Gr.* [e] Ἔχοντες deest *Ar.* [f] Ῥώμη *Ar.* [g] Γιγνομένου *Ar. C. Dan.* [h] Οὐ non agnoscit *Ar.* nec in sequentibus particulam δή. In Aug. quoque deest ἡ. [i] Εἰ σφίσιν *Ar. C. Dan.* [k] Φακέλους *Cl. Gr.* Vulgo φακέλλους. [l] Παρενέβαλον *Ar. C. Dan.* Παρέβαλλον *Reg. Cass.* Aug. *Gr.* Mosqu. προσέβαλον. [m] Διὰ τὴν πολυχειρίαν *C.*

tæenses perterrefecit: alias vero ab alia muri parte, quas ipsi Platæenses laqueis circumjectis reflectebant, et trabes ingentes, quas ab utroque capite longis ferreis catenis suspenderant, ex binis antennis supra murum inclinatis ac prominentibus transversas sursum trahebant, et quoties machina aliquam muri partem petitura erat, trabem laxatis catenis, atque e manu remissis, cum impetu demittebant. illa vero cum impetu delata, prominens rostrum refringebat.

77. Postea vero Peloponnesii, cum machinæ nihil proficerent, et adversus aggerem munitio erigeretur, existimantes præsentibus terroribus urbem capi non posse, se ad eam muro cingendam parabant. Ipsis tamen urbem prius igne tentare placuit, si possent coorto vento eam incendere, quod spatiosa non esset. Nullum enim oppugnationis genus intentatum prætermittebant, si forte sine sumtu, et obsidione in suam potestatem redigere possent. comportatos igitur materiæ fasciculos primum quidem in eam partem, quæ erat inter murum et aggerem, ex ipso aggere conjecerunt. Cum autem propter tantam hominum ma-

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. $\frac{3}{4}$. U. C. Varr. 32$\frac{5}{6}$.

χειρίαν, ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν. [n] ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείῳ καὶ πίσσῃ, ἧψαν τὴν ὕλην, καὶ ἐγένετο φλὸξ τοσαύτη, [o] ὅσην οὐδείς πω [p] ἔς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον χειροποίητον εἶδεν. ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς [q] αὑτὴν, ἀπὸ ταυτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν, καὶ τοὺς Πλαταιέας, τἄλλα διαφυγόντας, ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι. ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι· πνεῦμά τε [r] εἰ ἐπεγένετο αὐτῇ ἐπίφορον, (ὅπερ καὶ ἤλπιζον οἱ ἐναντίοι) οὐκ ἂν διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται ξυμβῆναι, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σβέσαι τὴν φλόγα, καὶ οὕτω [s] παυσθῆναι τὸν κίνδυνον.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325. Jul. 6.

οή. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ [t] καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος [u] μέν τι καταλιπόντες τοῦ [x] στρατοῦ, τὸ δὲ [y] λοιπὸν ἀφέντες, περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ,

[n] Ἐμβάλλοντες *Gr.* [o] Ita *Ar. C.* et *Steph.* 2. Item Marg. Ald. Vin. Ὅσον *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. et *Æ. Port.* Ὅσην *Cass. Gr.* Mosqu. [p] Ἔς γ' ἐκεῖνον *Ar. C.* [q] Αὐτὴν, ἀπὸ etc. *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Αὐτὴν ἀπὸ ταυτομάτου πῦρ *Cl. Gr.* Sic legit et distinguit *F. Port.* αὐτὴν ἀπὸ ταυτομάτου, πῦρ etc. In *Gr.* est πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταυτομάτου, πῦρ. Αὐτὴν *Reg. Cass.* Aug. [r] Εἰ deest *Dan.* [s] Παυθῆναι *Ar. C. Cass. Dan.* Mosqu. [t] Καὶ om. *Cl.* [u] Μέντοι *Reg. Cass.* [x] Στρατοπέδου *Ar. C. Cam. Cl. Gr. Cass. Dan.* Aug. Mosqu. [y] Lege potius πλεῖον, ut in *Marg.* quum alioqui nihil esset ne-

num celeriter fuisset repleta, in reliquum etiam urbis, quantum de loco superiore plurimum occupare potuerunt, materiam congesserunt: eamque injecto igne, cum sulphure et pice, incenderunt; tantaque flamma excitata est, quantam nullus unquam ad illud usque tempus saltem manu excitatam viderat. Jam enim *et alias* arbores, quæ sunt in montium sylvis, casu, vi ventorum, mutuo concursu collisæ, ignem, flammamque ex hoc conceptam emiserunt. Hoc vero incendium et magnum exstitit, et Platæenses, qui cætera vitarant, propemodum absumsit. * Nam intra ad complures urbis regiones accedere tutum non erat. Quod si ventus secundus (ut adversarii speraverant) ad ipsam accessisset, effugere non potuissent. Nunc vero hoc etiam accidisse fertur, magnam vim aquæ de cœlo cum tonitruis effusæ flammam restinxisse, et ita periculo liberasse.

78. Peloponnesii vero, cum hoc quoque conatu frustrati fuissent, quadam copiarum parte ibi relicta, et cæteris dimissis muro urbem undique cingere cœperunt, ambitus lo-

* Nam intra magnum urbis spatium *ad muros* accedere non dabatur, *quod exiguus urbis tractus relictus esset, quo flamma non pertingeret. Æ. Port.* Ita vero locum interpretatus sum, ac si πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως πελάσαι pro ἐπὶ πολλοῦ etc. accipiendum esset, uti apud *Sophoclem* πελάσας νεῶν pro ἐπὶ νεῶν. HUDS.

διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον. τάφρος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἧς ἐπλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο [z] περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολὰς, καταλιπόντες [a] φύλακας τοῦ [b] ἡμίσεος τείχους (τὸ δὲ ἥμισυ Βοιωτοὶ ἐφύλασσον) ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. [c] Πλαταιεῖς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς πρεσβυτάτους [d] τε, καὶ πλῆθος τὸ [e] ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας. [f] αὐτοὶ δ' ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι [g] τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ὅτε [h] ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο· καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει, οὔτε δοῦλος, [i] οὔτε ἐλεύθερος. τοιαύτη μὲν ἡ [k] Πλαταιέων πολιορκία κατεσκευάσθη.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325. Sept. 19.

οθ'. [l] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ ἅμα [m] τῇ τῶν Πλαταιέων ἐπιστρατείᾳ, Ἀθηναῖοι δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν καὶ ἱππεῦσι διακοσίοις [n] ἐστράτευσαν ἐπὶ Χαλ-

Julio exeunte.

cesse, quidquam ad illa verba addere, *μέρος μέν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ*. *Steph.* Illa *τὸ δὲ λοιπὸν ἀφέντες* non agnoscunt *Ar. C. Cl. Dan.* Aug. a manu tamen rec. in marg. adscripta, præfixa hac sigla : [sigla]. In Mosqu. quoque hæc verba omissa. [z] Παρὰ *Reg.* [a] Φυλακὰς *Ar. C.* In Mosqu. τι φύλακας. [b] Ἡμίσεως *Ar. C. Reg.* [c] Πλαταιῆς *Ar. C. Reg. Cass.* Aug. Olim Πλαταιῆς. [d] Τε deest *Ar. C. Dan.* [e] Ἄχρηστον *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. Sed *Cass.* inter versus recenti manu ἀχρεῖον. [f] Αὐτοὶ δὲ *Ar. C. Steph.* 1. *Dan.* [g] Τριακόσιοι *Gr.* [h] Ἐς πολιορκίαν *Gr.* [i] Οὔτ' ἐλεύθερος *Ar. C.* [k] Πλαταιῶν *Marg. Cam. Cl.* et mox *Idem* infra. et *Reg. Cass.* utroque loco, Aug. Ἡ Πλαταιέων ἐπιστρατεία, omissis quæ in medio sunt *Dan.* [l] Τοῦ δὲ αὐτοῦ *Ar.* [m] Id est, τῇ τῶν Πελοποννησίων ἐπιστρατείᾳ πρὸς τοὺς Πλαταιεῖς *Fr. Port.* Articulum τῶν ante Πλαταιέων non agnoscit *Ar.* [n] Ἐπεστράτευσαν *Ar. C. Dan.* Mox in Bas. διέφθειρον.

eo inter singulas civitates distributo. Fossa autem erat, et interna, et externa, ex qua lateres fecerunt. Postquam autem totum opus absolutum fuit sub Arcturi ortum, præsidio ad dimidii muri custodiam relicto (nam alterum dimidium Bœoti custodiebant) cum exercitu redierunt, et alii ab aliis digressi, in suas quique urbes se receperunt. Platæenses vero liberos, et uxores et maximos quosque natu, et hominum nullius usus multitudinem jam ante Athenas exportarant. Ipsi vero, qui relicti obsidebantur, erant numero quadringenti, et Athenienses octoginta, et centum ac decem mulieres, quæ panem faciebant. Tot erant universi, quum obsidionem tolerare cœperunt: nec ullus alius aut servus, aut liber in urbe erat. Hujusmodi igitur fuit obsidio contra Platæenses instituta.

79. Eadem autem æstate, simul atque expeditio contra Platæenses est a *Lacedæmoniis* suscepta, Athenienses cum duobus millibus sui corporis militum graviter armatorum, et ducentis equitibus, bellum intulerunt Chalcidensibus, qui sunt in

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

κιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ Βοττιαίους, ἀκμάζοντος τοῦ σίτου. ἐστρατήγει δὲ Ξενοφῶν ὁ Εὐριπίδου, τρίτος αὐτός. ἐλθόντες δὲ ὑπὸ Σπάρτωλον τὴν Βοττικὴν, τὸν σῖτον διέφθειραν. ἐδόκει δὲ καὶ προσχωρήσειν ἡ πόλις ὑπό τινων ἔνδοθεν πρασσόντων. [o] προπεμψάντων δὲ ἐς Ὄλυνθον [p] τῶν μὴ ταῦτα βουλομένων, ὁπλῖταί [q] τε ἦλθον καὶ στρατιὰ ἐς φυλακήν. ἧς [r] ἐπεξελθούσης ἐκ τῆς Σπαρτώλου, ἐς μάχην καθίστανται [s] Ἀθηναῖοι ὑπ᾽ αὐτῇ τῇ πόλει. καὶ οἱ μὲν ὁπλῖται τῶν Χαλκιδέων, καὶ ἐπίκουροί τινες μετ᾽ αὐτῶν, νικῶνται ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀναχωρȣ̃σιν ἐς τὴν Σπάρτωλον· οἱ δὲ [t] ἱππεῖς τῶν [u] Χαλκιδέων καὶ [x] ψιλοὶ νικῶσι τοὺς τῶν Ἀθηναίων ἱππέας καὶ ψιλούς. εἶχον δέ τινας οὐ πολλοὺς πελταστὰς ἐκ τῆς [y] Κρούσιδος γῆς καλουμένης. ἄρτι δὲ τῆς μάχης [z] γεγενημένης, ἐπιβοηθοῦσιν ἄλλοι πελτασταὶ ἐκ τῆς Ὀλύνθου. καὶ οἱ ἐκ τῆς Σπαρτώλȣ ψιλοὶ, ὡς εἶδον, θαρσήσαντες τοῖς τε [a] προσγιγνομένοις, καὶ ὅτι πρότερον οὐχ [b] ἥσσηντο, ἐπιτίθενται αὖθις,

[o] Προσπεμψάντων *Ar. C. Cl. Gr. Reg.* Aug. Mosqu. *Dan. Cass.* [p] Τῶν οὐ ταῦτα *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. Οὐ ταυτὰ *Dan.* [q] Τε deest *C.* [r] Ἐξελθούσης ἐκ τοῦ Σπαρ. *Reg.* [s] Οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς αὐτῇ *Cl. Gr. Reg. Cass.* Bas. πρὸ αὐτῇ τῇ πόλει, Aug. πρὸς αὐτῇ, sic etiam Mosqu. [t] Ἱππεῖς *Ar. C.* itidemque paulo post. *Reg. Cass. Dan. Gr.* et mox *Reg.* et *Cass.* Bas. et alibi plerumque. Olim ἱππῆς. [u] Ὀλυνθίων pro Χαλκιδέων habet *Cod. vet. Steph.* [x] Ψιλῶν *Cass. Reg.*, sed hic in marg. γρ. ψιλοὶ. Aug. ψιλῶν. [y] Κρουσίδος *Ar. Cl.* et *Stephanus* περὶ πόλεων, it. *Reg. Cass.* Aug. [z] Γενομένης *Ar. C.* [a] Ἐπιγιγνομένοις *Marg. Ar. C. Dan.* Mosqu. προγιγνομένοις. [b] Ἡσσῶντο *Ar. Cl.* Aug. *Reg.* Πρότεροι οὐχ ἥσσοντο *Dan.* Mosqu.

Thracia, et Bottiæis, frumento jam maturo. His vero præerat Xenophon Euripidis *filius*, cum duobus aliis ducibus. Cum autem ad Spartolum Botticam copias duxissent, frumentum corruperunt. Hæc autem civitas quorundam civium opera, qui hoc moliebantur, deditionem factura videbatur. Sed cum *adversæ factionis homines*, qui hæc *pati* nolebant, Olynthum *nuntios auxilium petituros* ante misissent, gravis armaturæ milites venerunt, et *reliquus* exercitus ad urbis custodiam. Qui cum Spartolo adversus hostem prodiisset, Athenienses prœlium ad ipsam urbem *cum eo* commiserunt. Et Chalcidensium gravis armatura, et cum illis nonnulli auxiliarii milites ab Atheniensibus vincuntur, et in urbem sese recipiunt. Chalcidensium vero equitatus, ac levis armatura vincit Atheniensium equitatum, et levem armaturam. *Chalcidenses* autem habebant aliquot, non multos *tamen*, cetratos ex agro, qui Crusis appellatur, cumque non multo ante prœlium commissum fuisset, alia cetratorum manus, Olyntho *missa*, *suis* subsidio venit. Tunc vero levis armaturæ milites, qui Spartoli erant, cum *novum subsidium* vidissent, tum recentium copiarum accessione magis confirmati, tum etiam quod antea

μετὰ [c] τῶν Χαλκιδέων ἱππέων, καὶ τῶν προσβοηθησάν- Bell.
των, τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς δύο Pelop. an. 3.
τάξεις, ἃς κατέλιπον παρὰ τοῖς σκευοφόροις. καὶ ὁπότε Olymp. 87. 4.
μὲν ἐπίοιεν [d] οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνεδίδοσαν, [e] ἀποχωροῦσι δὲ U. C.
ἐνέκειντο, καὶ [f] ἐσηκόντιζον. οἵ τε ἱππεῖς τῶν Χαλκι- Varr. 325.
δέων, προσιππεύοντες ᾗ δοκοῖ, [g] ἐσέβαλλον, καὶ [h] οὐχ ἥκιστα φοβήσαντες [i] ἔτρεψαν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ [k] ἐπεδίωξαν [l] ἐπὶ πολύ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι [m] ἐς τὴν Ποτίδαιαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους κομισάμενοι, ἐς τὰς Ἀθήνας ἀναχωροῦσι τῷ περιόντι τοῦ στρατοῦ. ἀπέθανον [n] δὲ αὐτῶν τριάκοντα καὶ τετρακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ [o] ἅπαντες. οἱ δὲ [p] Χαλκιδεῖς καὶ οἱ Βοττιαῖοι τροπαῖόν [q] τε ἔστησαν, καὶ τοὺς [r] νεκροὺς τοὺς αὑτῶν ἀνελόμενοι, διελύθησαν κατὰ πόλεις.

π΄. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους, οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων, Septembri.
Ἀμπρακιῶται καὶ Χάονες, βουλόμενοι Ἀκαρνανίαν [s] πᾶσαν καταστρέψασθαι καὶ Ἀθηναίων ἀποστῆσαι,

[c] Τῶν deest *Ar.* et τῶν ante προσβοηθησάντων *Gr.* [d] Οἱ abest *Ar. C. Dan.* [e] Ὑποχωροῦσι legisse videtur *Scholiastes.* [f] Ἐξηκόντιζον *Gr.* [g] Προσέβαλον *Cl. Gr. Huds.* Immo *Gr.* προσέβαλλον, ut et *Reg.* it. Aug. Mosqu. et *Cass.* Præterea δοκεῖ *Gr.* Bas. ᾗ δοκοίη προσέβαλλον a prima manu. ᾗ δοκοῖ ex emend. [h] Οὐχ ἥκιστα *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Cass.* Aug. οὐχήκιστα. [i] Τοὺς Ἀθηναίους ἔτρεψαν *Ar. C. Dan.* [k] Ἐδίωξαν *Ar. C.* [l] Ἐπιπολὺ *Ar. Ald. Flor. Bas. Reg.* Aug. [m] Εἰς *Reg.* [n] Δ᾽ αὐτῶν *Gr.* [o] Πάντες *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Bas. Mosqu. Ὅστις *Gr.* [p] Χαλκιδεῖς *Ar. C. Cass. Reg.* Bas. Aug. Mosqu. Vulgo Χαλκιδῆς. [q] Τε deest *Ar. C. Gr. Dan.* et τρόπαιον *Iidem.* Mosqu. τροπαῖον. [r] Νεκροὺς αὐτῶν *Ar. C. Dan.* Αὐτῶν etiam *Cl. Gr.* et *Reg. Cass.* Aug. [s] Τὴν πᾶσαν *Ar. C. Dan.* Paullo ante Ἀμβρακιῶται *Reg.*

victi non fuissent, cum Chalcidensium equitatu et subsidiariis Athenienses iterum invadunt. Illi vero se recipiunt ad duas cohortes, quas ad impedimenta reliquerant. Quoties autem Athenienses armis infestis eos petebant, illi recedebant; quoties vero recedebant, eos urgebant, et tela in eos jaculabantur. Et Chalcidensium equites adequitantes, qua *locus ad hostes invadendum opportunus* videbatur, impressionem *in eos* faciebant; et Athenienses maxime perculsos in fugam verterunt, et longe sunt persequuti. Atque Athenienses quidem fuga Potidæam se receperunt, posteaque, *suorum* cadaveribus fide publica interposita receptis, cum copiarum reliquiis Athenas reverterunt. Ex eorum autem numero quadringenti et triginta, omnesque duces obierunt. Chalcidenses vero et Bottiæi tropæum statuerunt, susceptisque suorum cadaveribus, in suas quique urbes discesserunt.

80. Eadem æstate, non multo post hæc, Ambraciotæ, et Chaones, cupientes totam Acarnaniam subigere, et ab Atheniensibus alienare, Lacedæ-

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

πείθουσι Λακεδαιμονίους [t] ναυτικὸν παρασκευάσασθαι ἐκ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ ὁπλίτας χιλίους πέμψαι [u] ἐς Ἀκαρνανίαν· λέγοντες, ὅτι, ἢν ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων [x] ξυμβοηθεῖν [y] τῶν ἀπὸ θαλάσσης Ἀκαρνάνων, ῥᾳδίως [z] ἂν Ἀκαρνανίαν σχόντες, καὶ τῆς Ζακύνθου [a] καὶ Κεφαλληνίας [b] κρατήσουσι, καὶ ὁ περίπλους οὐκέτι ἔσοιτο Ἀθηναίοις ὅμοιος περὶ Πελοπόννησον. [c] ἐλπίδα δ' εἶναι καὶ Ναύπακτον λαβεῖν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, πεισθέντες, Κνῆμον μὲν, [d] ναύαρχον ἔτι ὄντα, καὶ τοὺς ὁπλίτας ἐπὶ [e] ναυσὶν ὀλίγαις εὐθὺς πέμπουσι· τῷ δὲ ναυτικῷ περιήγγειλαν [f] παρασκευασαμένῳ ὡς τάχιστα πλεῖν ἐς Λευκάδα. ἦσαν δὲ Κορίνθιοι ξυμπροθυμούμενοι μάλιστα τοῖς Ἀμπρακιώταις, ἀποίκοις οὖσι. καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἔκ τε Κορίνθου καὶ Σικυῶνος καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων, ἐν παρασκευῇ ἦν. [g] τὸ δ' ἐκ Λευκάδος καὶ Ἀνακτορίου καὶ Ἀμπρακίας πρότερον ἀφικόμενον, ἐν Λευκάδι περιέμενε. Κνῆμος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ

[t] Ναυτικόν τε παρασκευάσαι *Ar. C. Dan.* Τε recent. manu inter versus scriptum erat in *Cass.* [u] Ἐπ' Ἀκαρνανίαν *Ar. C.* Εἰς Ἀκαρν. *Reg.* [x] Legitur etiam βοηθεῖν, sed ξυμβοηθεῖν malit *Steph.* [y] *Id est,* τῶν παρὰ τὴν θάλασσαν οἰκούντων *Æ. Port.* [z] Ἂν deest *Ar. C. Dan.* [a] Καὶ τῆς Κεφαληνίας *Gr.* Mosqu. [b] Κρατήσωσι *Reg. Cass.* Bas. prima man. Sed corr. κρατήσαιεν. Aug. et Mosqu. κρατήσωσιν. [c] Ἐλπίδας *Ar. C.* [d] Ἔτι ναύαρχον *Gr.* [e] Νηυσὶν *Cass.* Aug. [f] Παρασκευασμένῳ *Gr.* Παρεσκευασμένως deinde σ in fine deletum, et in marg. adscriptum est ὡς τάχιστα *Reg.* Mox *Idem Cod.* ξυμπροθέμενοι et cum emendat. supra scripta ξυμπροθυμούμενοι. Aug. παρεσκευασμένῳ, sed man. rec. corr. ut in vulg. In Marg. Flor. Vinar. quoque παρεσκευασμένῳ. [g] Τὸ δὲ ἐκ *Gr.*

moniis persuaserunt, ut classem ex sociis civitatibus pararent, et mille gravis armaturæ milites in Acarnaniam mitterent. Dicebant enim, illos, si cum navibus, simul et peditatu secum venirent, (quod Acarnanes, qui maritimam oram incolebant, copiis coactis opem *suis laborantibus* ferre non possent) Acarnania facile potitos, Zacynthum etiam, et Cephallenium in suam potestatem redacturos, ut non amplius ita libera Atheniensibus circum Peloponnesum navigatio esset: quinetiam Naupacti capiendæ spem esse. Lacedæmonii vero illorum verbis adducti Cnemum, qui classis Prætor adhuc erat, et gravis armaturæ milites *eo* cum aliquot navibus e vestigio mittunt. Nuntiis autem circummissis imperarunt sociis, ut classem expedirent, et primo quoque tempore Leucadem venirent. Corinthii autem potissimum, Ambraciotis, suis colonis, studiose favebant; et classis quidem Corinthiorum, Sicyoniorum, et oppidorum in illa regione sitorum instruebatur. Nam Leucadiorum, Anactoriorum, et Ambraciotarum *classis,* jam ante *eo* profecta, ad Leucada præstolabatur. Cnemus vero et mille gravis armaturæ milites,

χίλιοι ὁπλῖται, ἐπειδὴ ἐπεραιώθησαν λαθόντες Φορμίωνα, ὃς ἦρχε τῶν εἴκοσι νεῶν τῶν Ἀττικῶν, αἳ περὶ Ναύπακτον ἐφρούρουν, εὐθὺς παρεσκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν. καὶ αὐτῷ παρῆσαν Ἑλλήνων μὲν Ἀμπρακιῶται [h] καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀνακτόριοι, καὶ, οὓς [i] αὐτὸς ἔχων ἦλθε, χίλιοι Πελοποννησίων· βάρβαροι δὲ, Χάονες χίλιοι, ἀβασίλευτοι, ὧν ἡγοῦντο [k] ἐπ' ἐτησίῳ [l] προστατείᾳ [ἐκ] τοῦ ἀρχικοῦ γένους [m] Φώτιος καὶ Νικάνωρ. [n] ἐστρατεύοντο δὲ μετὰ Χαόνων καὶ Θεσπρωτοὶ ἀβασίλευτοι. Μολοσσοὺς δὲ ἦγε καὶ [o] Ἀτιτάνας Σαβύλινθος, ἐπίτροπος ὢν [p] Θαρύπου τοῦ βασιλέως, ἔτι παιδὸς ὄντος· καὶ [q] Παραυαίους Ὄροιδος, [r] βασιλεὺς ὤν. Ὀρέσται δὲ χίλιοι, ὧν ἐβασίλευεν Ἀντίοχος, μετὰ Παραυαίων ξυνεστρατεύοντο Ὀροίδῳ, Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος. ἔπεμψε δὲ καὶ Περδίκκας, κρύφα τῶν Ἀθηναίων, χιλίους Μακεδόνων, οἳ ὕστερον ἦλθον. τούτῳ τῷ στρατῷ ἐπορεύετο Κνῆμος, οὐ περι-

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

[h] Καὶ Ἀνακτόριοι καὶ Λευκάδιοι *Ar. C. Dan. Gr.* [i] Αὐτὸς ἦλθεν ἔχων *Ar. C.* Αὐτοὺς ἦλθον ἔχων *Dan.* [k] Ἐπιτησίῳ malint *Steph.* et *Fr. Port.* [l] Προστατιίᾳ *Marg.* Στρατιίᾳ *Ar. C.* et *Dan.* Vulgo προστασίᾳ. [m] Φώτυος *Reg.* [n] Ξυνεστρατεύοντο *Ar. C. Dan.* [o] Ἀντιντάνας *Marg.* 1. Ἀτιντάνας *Marg.* 2. et *Strabo* lib. 7. p. 502. Ἀτιντᾶνας *Cl. Gr.* Ἀτιτᾶνας *Ar. C.* Ἀτιντάνας *Cass.* Bas. Aug. Δ' ἦγε καὶ Ἀτιντάνας *Gr.* non Ἀτιντᾶνας. Ἀτιτανάς *Dan.* et Mosqu. Ἀτταντῖνας. Vulgo Ἀτιτάνας. [p] Pro Θάρυπος mallem legere Θαρύπου· nam omnibus aliis Rex ille Θάρυπας nominatur in recto, non Θάρυψ. *Palmerius.* Vulgo Θάρυπος. [q] Παραβαίους et paulo infra Παραβαίων *Gr. Ar. Bas. Gr.* hic a prima manu habet Παραυαίους, dein mutatum est α primæ syllabæ in ι. Paullo post Παραβαίων, cum ι super α in prima et secunda syllaba scripto. Παραυυαίους et mox Παραυυαίων *Reg.* Bas. Παραυαίους, et mox Παραυαίων. [r] Βασιλεύων *Marg.*

quos secum ducebat, postquam mare trajecerunt clam Phormione, qui viginti navibus Atticis præerat, quæ circa Naupactum in præsidio erant, se confestim ad expeditionem itinere terrestri faciendam parare cœperunt. eique præsto fuerunt ex Græcis quidem, Ambraciotæ, Leucadii, et Anactorii, et mille Peloponnesii, quos ipse secum ducebat. Ex barbaris vero, mille Chaones, qui regio dominatu non regebantur, quibus præerant annuum Magistratum gerentes Photius et Nicanor, * ex familia, cui ad Magistratus patebat aditus. Cum Chaonibus vero militabant et Thesproti, qui et ipsi dominatu regio non gubernabantur. Molossos vero ducebat et Antitanas Sabylinthus, Tharypis Regis adhuc pupilli tutelam gerens: et Paravæos, Orœdus Rex. Mille etiam Orestæ, permissu Antiochi, qui Rex ipsorum erat, cum Paravæis et Orœdo ad eandem militiam proficiscebantur. Perdiccas etiam clam Atheniensibus mille Macedonas misit, qui postea supervenerunt. Cum hoc exercitu Cnemus,

* Ex familia principe *Stephanus, Aliique.* HUDS.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87.4. U. C. Varr. 325.

μείνας τὸ ἀπὸ Κορίνθου ναυτικόν· καὶ διὰ [s] τῆς Ἀγραίας ἰόντες, Λιμναίαν, [t] κώμην ἀτείχιστον, ἐπόρθησαν. ἀφικνοῦνταί τε ἐπὶ Στράτον, πόλιν μεγίστην τῆς Ἀκαρνανίας, νομίζοντες, [u] εἰ πρώτην ταύτην λάβοιεν, ῥᾳδίως ἂν σφίσι τἄλλα [x] προσχωρήσειν.

πα'. Ἀκαρνᾶνες δὲ, αἰσθόμενοι κατά τε [y] γῆν πολλὴν [z] στρατιὰν ἐσβεβληκυῖαν, ἔκ τε θαλάσσης ναυσὶν ἅμα τοὺς πολεμίους παρεσομένους, οὔτε ξυνεβοήθουν, [a] ἐφύλασσόν τε τὰ [b] αὑτῶν ἕκαστοι· παρά τε Φορμίωνα [c] ἔπεμπον, κελεύοντες ἀμύνειν. ὁ δὲ ἀδύνατος ἔφη εἶναι, ναυτικοῦ ἐκ Κορίνθου μέλλοντος ἐκπλεῖν, Ναύπακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τρία τέλη ποιήσαντες σφῶν αὐτῶν, ἐχώρουν πρὸς τὴν τῶν Στρατίων πόλιν, ὅπως, ἐγγὺς στρατοπεδευσάμενοι, εἰ μὴ [d] λόγῳ πείθοιεν, ἔργῳ πειρῷντο τοῦ τείχους. καὶ [e] τὸ μέσον μὲν ἔχοντες προσῄεσαν Χάονες, καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι· ἐκ δεξιᾶς δ' αὐτῶν, Λευκάδιοι καὶ Ἀνακτόριοι, καὶ οἱ μετὰ τούτων· ἐν ἀριστερᾷ δὲ Κνῆμος, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ [f] Ἀμ-

[s] Valde suspicor (inquit *Palmerius*) pro τῆς Ἀργιίας legendum τῆς Ἀγραίας, ex loco *Thucydidis* lib. 3. ubi de Eurylochi expeditione loquitur. Vulgo Ἀργείας. [t] Πόλιν *Gr.* [u] Εἰ ταύτην πρώτην *Ar. C. Reg. Cass. Gr. Dan.* [x] Προχωρήσειν *C. Cl.* [y] Τὴν, quod vulg. ante γῆν legitur, deest *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Bas. Mosqu. [z] Στρατείαν *Ar. C. Dan.* [a] Ἐφύλαττόν τε *Ar. Dan.* [b] Αὐτῶν *C. Cl. Gr. Cass.* [c] Alteram lectionem ἐκέλευον πέμποντες magis *Thucydideam* esse existimat *Steph.* [d] Λόγοις *Marg. Ar. C. Cam. Cl. Gr. Reg. Dan. Cass.* Aug. Mosqu. [e] Τὸ om. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. [f] Οἱ, quod vulg. ante Ἀμπρακιῶται legitur, deest *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Cass. Reg.* Aug.

non exspectata Corinthiorum classe, discessit; et per agrum Argivum iter facientes, Limnæam pagum nullis cinctum muris diripuerunt. Et ad Stratum pervenerunt, maximam Acarnaniæ urbem; existimantes, si hanc primam cepissent, cæteras etiam haud ægre in suam potestatem venturas.

81. Acarnanes vero, cum intellexissent, et terra magnas copias *in agrum suum* irruptionem fecisse, et mari simul hostes cum classe *contra se* venturos, copias non coëgerunt, ut suis laborantibus opem ferrent; sed sua quique custodiebant. Et ad Phormionem *nuntios* miserunt, per quos eum rogarunt, ut auxilium *sibi* ferret. Ille vero respondit, se non posse, quod classis Corintho esset ventura, Naupactum præsidio nudatam relinquere. Peloponnesii vero, eorumque socii, suas copias in tres acies partiti, ad urbem Stratiorum iverunt; ut, castris prope illam positis, nisi verbis *eos ad deditionem faciendam* inducere possent, re ipsa muros tentarent. Atque dum *ad urbem* accederent, medium quidem agmen tenebant Chaones, et cæteri barbari: ad dextram vero ipsorum erant Leucadii, Anactorii, et qui cum ipsis veniebant: ad lævam, Cnemus, Peloponnesii, et Ambracio-

πρακιῶται. διεῖχον δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἑωρῶντο. καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες [g] τεταγμένοι τε προσῄεσαν, καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες, ἕως ἐστρατοπεδεύσαντο ἐς ἐπιτηδείῳ. οἱ δὲ Χάονες, σφίσι τε αὐτοῖς πιστεύοντες, καὶ ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνῃ ἠπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι, [h] οὔτ' ἐπέσχον τὸ στρατόπεδον καταλαβεῖν, χωρήσαντές τε [i] ῥύμῃ μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ἐνόμισαν [k] αὐτοβοεὶ ἂν τὴν πόλιν ἑλεῖν, καὶ αὐτῶν τὸ ἔργον γενέσθαι. γνόντες δ' αὐτοὺς οἱ Στράτιοι ἔτι προσιόντας, καὶ ἡγησάμενοι, μεμονωμένων εἰ κρατήσειαν, οὐκ ἂν ἔτι σφίσι τοὺς Ἕλληνας ὁμοίως προσελθεῖν, [l] προλοχίζουσι τὰ περὶ τὴν πόλιν ἐνέδραις· καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦσαν, ἔκ [m] τε τῆς πόλεως ὁμόσε χωρήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν, προσπίπτουσι. καὶ ἐς φόβον καταστάντων, [n] διαφθείρονταί τε πολλοὶ τῶν Χαόνων· καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι, ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐνδόντας, οὐκέτι ὑπέμειναν, [o] ἀλλ' ἐς φυγὴν κατέστησαν. τῶν δὲ Ἑλληνικῶν στρατοπέδων [p] οὐδέτερον ᾔσθετο τῆς

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

[g] Προσῄεσαν τεταγμένοι τε Cass. Aug. In Bas. et in Mosqu. paulo post πιστεύσαντες. [h] Οὔτε Ar. C. Dan. Marg. Flor. Vin. ἐπέσχοντο. [i] Ῥώμῃ Marg. Ar. C. Cl. Ald. Flor. Bas. Sic etiam aliquot paginis ante monuimus, ῥώμῃ scriptum inveniri: sed tam hic, quam illic, scripturam illam ex ignorantia significationis vocis ῥύμῃ ortam esse suspicatur Steph. Ῥώμῃ etiam Reg. Cass. Dan. Aug. Græv. sed in hoc corrector super ω scripserat υ. [k] Καὶ, quod vulg. ante αὐτοβοεὶ legitur, deest Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph. 1. Reg. Cass. Dan. Aug. [l] Προλοχίζουσι δὴ τὰ Ar. C. Cam. Dan. Paulo ante μεμονωμένους, et ex emendat. μεμονωμένων Reg. [m] Τε abest Ar. C. Dan. [n] Διαφθείρονται πολλοὶ τῶν Χαόνων Ar. Διαφθείρονταί τε πολλοὶ Χαόνων C. Mox καὶ ἄλλοι βαρβ. Dan. [o] Ἀλλὰ ἐς Gr. [p] Οὐδ' ἕτερον Cass.

tæ. Magno autem intervallo alii ab aliis distabant, quinetiam interdum a mutuo conspectu remoti erant. Et Græci quidem servatis ordinibus, et caute, procedebant, donec in opportuno *loco* castra posuerunt. Chaones vero, qui suis ipsorum viribus confiderent, et ab illius continentis incolis bellicosissimi esse judicarentur, castris ponendis locum deligere non sustinuerunt; impetuque cum cæteris barbaris lati, urbem vel ipso clamore tantum se capturos, atque hoc facinus sibi tributum iri existimarunt. Stratii vero, cum eos propius accedere vidissent, et existimassent, si eos a cæteris sejunctos, superassent, Græcos non amplius pariter ad se accessuros, in locis urbi circumcirca vicinis insidias ante collocant. Postquam autem illi propius accesserunt, ex urbe pariter, et ex insidiis prosilientes impressionem faciunt. Illisque timore perculsis, multi Chaones cæduntur; cæterique barbari, postquam eos cedentes animadverterunt, ne ipsi quidem *hostium impetum* amplius sustinuerunt, sed in fugam se conjecerunt. Neutrum autem Græcorum agmen hanc pugnam

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

μάχης, διὰ τὸ πολὺ προελθεῖν αὐτοὺς, καὶ στρατόπεδον οἰηθῆναι καταληψομένους ἐπείγεσθαι. [q] ἐπεὶ δὲ ἐνέκειντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, ἀνελάμβανόν τε αὐτοὺς, καὶ ξυναγαγόντες τὰ στρατόπεδα, ἡσύχαζον αὐτοῦ τὴν ἡμέραν· [r] ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ἰόντων σφίσι τῶν Στρατίων, διὰ τὸ μήπω τοὺς ἄλλους Ἀκαρνᾶνας ξυμβεβοηθηκέναι, ἄποθεν δὲ σφενδονώντων, καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων. οὐ γὰρ ἦν ἄνευ ὅπλων κινηθῆναι. δοκοῦσι [s] δ' οἱ Ἀκαρνᾶνες κράτιστοι εἶναι τοῦτο ποιεῖν.

πβ'. Ἐπειδὴ δὲ νὺξ ἐγένετο, ἀναχωρήσας ὁ Κνῆμος τῇ στρατιᾷ [t] κατὰ τάχος ἐπὶ τὸν Ἄναπον ποταμὸν, ὃς ἀπέχει σταδίους ὀγδοήκοντα Στράτου, τούς τε νεκροὺς κομίζεται τῇ ὑστεραίᾳ ὑποσπόνδους· καὶ [u] Οἰνιαδῶν ξυμπαραγενομένων κατὰ φιλίαν, ἀναχωρεῖ παρ' αὐτοὺς, πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν. κἀκεῖθεν ἐπ' οἴκου [x] ἀπῆλθον ἕκαστοι. οἱ δὲ Στράτιοι [y] τροπαῖον ἔστησαν [z] τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους.

πγ'. [a] Τὸ δ' ἐκ τῆς Κορίνθου καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ἐκ τοῦ [b] Κρισαίου [c] κόλπου ναυτικὸν, ὃ ἔδει

[q] Ἐπειδὴ δ' ἐνείκοντο *Ar.* Ἐπειδὴ etiam *Reg.* [r] Εἰς *Dan.* Mox pro Στρατίων Marg. Ald. Vin. habet στρατιωτῶν. [s] Δὲ οἱ *Ar. C. Gr.* [t] Καταταχος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg.* [u] Sic *Ar. C. Steph.* 2. et *Æ. Port.* Οἰνιάδων *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Mox διὰ φιλίαν et πρὸς αὐτοὺς in cod. Bas. [x] Ἀπῆλθον deest *Ar. C. Dan.* [y] Τρόπαιον passim *Ar. C. Dan.* semper. [z] Τῆς deest *Reg.* [a] Τὸ δὲ ἐκ *Gr.* [b] Κρισσαίου *Ar. C. Flor.* [c] Κόλπου deest *Ar. C.* A meo *Cod. vet.* abest mox κόλπου· quod si ab aliis nonnullis itidem abesset, ex aliqua margini adjecta expositione irrepsisse suspicari quis posset. *Steph.* Abest etiam a *Dan.*

sensit, quod illi longius processissent, eosque *Græci* properare crederent, ut locum castris faciendis opportunum occuparent. Sed cum effusa fuga barbari ferrentur, eos ad se recipiebant, castrisque junctis, ibi per diem quieverunt; quod Stratii cum ipsis ad manus venire nollent, quia cæterorum Acarnanum auxilia ad ipsos nondum convenerant: sed hostem fundis eminus lacesserent, et ad inopiam consilii compellerent. Nec enim sine gravis armaturæ militibus loco sese movere audebant. Acarnanes autem hoc pugnæ genere excellere existimantur.

82. Ubi vero nox advenit, Cnemus cum exercitu celeriter sese recipiens ad fluvium Anapum, octoginta stadiis a Strato distantem, postero die, impetrata fide publica, *suorum* cadavera recepit. cumque Œniadæ per amicitiam se illi adjunxissent, ad eos concessit, antequam cæterorum *Acarnanum* auxilia in unum convenirent: atque illinc omnes domum redierunt. Stratii vero tropæum statuerunt prœlii cum barbaris commissi.

83. Classis autem, quam Corintho, et ab aliis sociis ex sinu Crisæo ad Cnemum venire oportuerat, ne

παραγενέσθαι τῷ Κνήμῳ, ὅπως μὴ [d] ξυμβοηθῶσιν [e] οἱ Bell.
ἀπὸ θαλάσσης ἄνω Ἀκαρνᾶνες, οὐ παραγίγνεται, Pelop. an. 3.
ἀλλ' ἠναγκάσθησαν περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τῆς [f] ἐν Olymp. 87. 4.
Στράτῳ μάχης ναυμαχῆσαι πρὸς Φορμίωνα, καὶ τὰς U. C.
εἴκοσι ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐφρούρουν ἐν Ναυπάκτῳ. Varr. 325.
ὁ γὰρ Φορμίων παραπλέοντας αὐτοὺς ἔξω τοῦ κόλπου [g] ἐτήρει, βουλόμενος ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ ἐπιθέσθαι. οἱ δὲ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι [h] ἔπλεον μὲν, [i] ὡς οὐκ ἐπὶ ναυμαχίᾳ, ἀλλὰ στρατιωτικώτερον παρεσκευασμένοι, [k] ἐς τὴν Ἀκαρνανίαν, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι πρὸς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς τὰς σφετέρας τολμῆσαι τοὺς Ἀθηναίους εἴκοσι ταῖς ἑαυτῶν ναυμαχίαν ποιήσασθαι· ἐπειδὴ μέντοι [l] ἀντιπαραπλέοντάς τε ἑώρων αὐτοὺς, [m] παρὰ γῆν σφῶν νομιζομένων, καὶ ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας πρὸς τὴν [n] ἀντιπέρας ἤπειρον διαβαλλόντων [o] ἐπὶ Ἀκαρνανίας, κατεῖδον τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ τῆς Χαλκίδος καὶ τοῦ [p] Εὐηνοῦ ποταμοῦ προσπλέοντας σφίσι, καὶ οὐκ ἔλαθον νυκτὸς [q] ὑφορμισάμενοι, οὕτω

[d] Ξυμβοηθῶσι *Gr.* [e] Id est, οἱ παραθαλάσσιοι τοῖς ἄνω, καὶ μεσογείοις etc: *Æ. Port.* Ἀπὸ τῆς θαλάσσης *Gr.* [f] Ἐν τῇ Στράτῳ *Gr.* [g] Διετήρει *Reg.* [h] Ἐπέπλεον *Marg. Ar. C. Dan.* [i] Οὐχ ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν *Reg. Cass.* Aug. *Gr.* οὐκ ὡς—Bas. Et mox ἀλλὰ στρατιῶται *Reg.* [k] Ἐς deest *Gr.* [l] Sic ex emendat. pro ἀντιπεριπλέοντας *Reg.* [m] Παρὰ τὴν γῆν *Ar.* [n] Ἀντιπέραν *C.* [o] Ἐπ' Ἀκαρνανίας *Ar. C. Dan.* [p] Εὔηνου *Reg. Cass. Gr.* [q] Ἐφορμισάμενοι *Marg. Cam.*

Acarnanes, qui maritimam oram incolebant, illis, qui in superioribus, *ac mediterraneis* locis habitabant, copiis undique collectis auxilium ferrent, non venit: sed per illos ipsos dies prœlii ad Stratum facti, coacti sunt navalem pugnam committere cum Phormione, et viginti navibus Atheniensium, quæ Naupacti in statione præsidii causa manebant. Phormio enim ipsos terram legentes extra sinum observabat, eo consilio, ut in apertum et patens mare progressos aggrederentur. Corinthii vero, eorumque socii non ut ad navale prælium: * sed potius more peditum instructi in Acarnaniam navigabant: simul etiam quia putabant Athenienses, qui viginti tantum naves habebant, cum suis septem et quadraginta navibus pugnam committere non ausuros. Veruntamen postquam ipsos infesta classe contra se navigantes viderunt, dum ipsi maritimam oram legerent, et dum e Patris Achaiæ *oppido* ad oppositam continentem in Acarnaniam trajicerent, animadverterunt Athenienses ex Chalcide et Eveno fluvio contra se tendentes, (quamvis enim *Athenienses* prope illos portum noctu cepissent, *Peloponnesios tamen* non latue-

* Sed ad terrestre militariter instructi, in Acarnaniam navigabant. *Valla.* Ac si legisset ἀλλ' ἐπὶ πεζομαχίᾳ στρατιωτικώτερον etc. HUDS. Ex Annotat. *Stephani*, qui dicit ἀλλὰ πεζομαχίᾳ, vel, ἀλλ' ἐπὶ πεζομαχίᾳ.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

δὴ ἀναγκάζονται ναυμαχεῖν κατὰ μέσον τὸν πορθμόν. στρατηγοὶ [r] δὲ ἦσαν μὲν [s] καὶ κατὰ [t] πόλεις ἑκάστων, οἳ παρεσκευάζοντο· Κορινθίων δὲ, [u] Μαχάων, καὶ Ἰσοκράτης, καὶ Ἀγαθαρχίδας. καὶ οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἐτάξαντο, κύκλον τῶν νεῶν [x] ποιήσαντες, ὡς μέγιστον [y] οἷοί τ' ἦσαν, μὴ διδόντες διέκπλουν, τὰς πρώρας μὲν ἔξω, εἴσω δὲ τὰς πρύμνας, καὶ τά τε λεπτὰ πλοῖα, ἃ ξυνέπλει, ἐντὸς ποιοῦνται, καὶ πέντε ναῦς [z] τὰς ἄριστα πλεούσας, ὅπως ἐκπλέοιεν [a] διαβραχέος παραγιγνόμενοι, εἴπη [b] προσπίπτοιεν οἱ ἐναντίοι.

πδ΄. [c] Οἱ δ' Ἀθηναῖοι, κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι, περιέπλεον αὐτοὺς κύκλῳ, καὶ ξυνῆγον ἐς ὀλίγον, ἐν χρῷ ἀεὶ παραπλέοντες, καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα ἐμβαλεῖν. προείρητο δ' αὐτοῖς ὑπὸ Φορμίωνος, μὴ ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἂν αὐτὸς σημήνῃ. ἤλπιζε γὰρ, αὐτῶν οὐ μενεῖν τὴν τάξιν, ὥσπερ ἐν γῇ πεζὴν, ἀλλὰ ξυμπεσεῖσθαι πρὸς ἀλλήλας τὰς ναῦς, καὶ [d] τὰ πλοῖα ταρα-

[r] Δ' ἦσαν *Gr.* [s] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* [t] Πόλιν ἑκάστην *Cl.* [u] Μαχάων *Marg. Cam. Ar. C. Cl. Gr. Reg. Dan.* Vulgo Μάχων. [x] Ποιήσαντες deest *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. [y] Οἷοί τε ἦσαν *Reg. Cass. Gr.* [z] Τὰ *Gr.* [a] Διὰ βραχέος *C. Gr.* [b] Legitur etiam προσπλέοιεν, ut testatur *Steph.* sed προσπίπτοιεν retinere malit. Προσπλέοιεν *Cl. Gr. Reg.* et cum altera lectione recent. manu inter versus scripta *Cass.* Aug. quoque προσπλέοιεν et Marg. Ald. Vin. Paullo ante παραγιγνόμεναι *Dan. Gr.* In Mosqu. pro εἴπη est εἴποι. [c] Οἱ δὲ *Reg. Cass. Gr.* et hic καταμίαν. [d] Τὰ deest *Reg.* Paulo ante Marg. Flor. Vin. habet: ἐν τῇ πεζῇ.

runt.) Ita demum in medio freto navale prœlium committere coguntur. Duces autem et oppidatim omnium erant, qui se *ad pugnam* parabant. Corinthiorum vero, Machon, Isocrates, et Agatharchidas. Ac Peloponnesii quidem aciem instruxerunt, facto suarum navium orbe quam maximo potuerunt, non permittentes, ut hostium naves per mediam suam classem transcurrerent: et proras quidem extra, puppes vero intro *verterunt;* parvaque navigia, quæ simul navigabant, intra *navium orbem* receperunt, et quinque naves celeritate præstantes, *ut, si qua hostes irruerent, per intervallum, quod exiguum erat, ipsæ præsto essent ad eruptionem in eos faciendam.

84. Athenienses vero, cum suas naves in longiorem seriem disposuissent, ita ut singulæ singulas deinceps sequerentur, eos undique circumvehi, et in angustum contrahere cœperunt, *hostilium navium* proras semper cursu propemodum radentes, et impressionis jamjam faciendæ opinionem præbentes. Sed Phormio ipsis ante præceperat, ne hostem prius aggrederentur, quam ipse signum dedisset. Sperabat enim hunc ipsorum ordinem in eodem statu, ut in pedestri pugna, quæ in terra committitur, non permansurum: sed naves inter se concursuras, et *parva* navigia perturbationem *illis* alla-

* Ut exiguo ex intervallo, si qua hostes incurrerent, prosilientes adessent. *Valla.* Ut ad subitos casus incursusque hostium incunctanter ubique adessent. *Acacius.* Huds.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

χὴν [e] παρέξειν· εἴ τ' [f] ἐκπνεύσαι ἐκ τοῦ κόλπου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τε περιέπλει, καὶ εἰώθει [g] γίγνεσθαι [h] ἐπὶ τὴν ἕω, [i] οὐδένα χρόνον [k] ἡσυχάσειν αὐτούς. καὶ τὴν ἐπιχείρησιν [l] ἐφ' ἑαυτῷ τε ἐνόμιζεν εἶναι, ὁπόταν [m] βούληται, τῶν νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν, καὶ τότε καλλίστην γίγνεσθαι. ὡς δὲ τό, [n] τε πνεῦμα κατῄει, καὶ αἱ νῆες, ἐν ὀλίγῳ ἤδη [o] οὖσαι, ὑπ' ἀμφοτέρων, [p] τοῦ τε ἀνέμου, τῶν τε πλοίων ἅμα προσκειμένων, ἐταράσσοντο, καὶ ναῦς τε νηῒ προσέπιπτε, καὶ τοῖς κοντοῖς διωθοῦντο, βοῇ τε χρώμενοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφυλακῇ τε καὶ λοιδορίᾳ, οὐδὲν κατήκουον οὔτε τῶν παραγγελλομένων, οὔτε τῶν κελευστῶν· καὶ τὰς κώπας ἀδύνατοι [q] ὄντες ἐν κλυδωνίῳ ἀναφέρειν ἄνθρωποι ἄπειροι, τοῖς κυβερνήταις ἀπειθεστέρας τὰς ναῦς παρεῖχον· τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον σημαίνει, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι προσπεσόντες, πρῶτον μὲν καταδύουσι τῶν στρατηγίδων νεῶν μίαν, ἔπειτα δὲ [r] καὶ τὰς ἄλλας, ᾗ χωρή-

[e] Παρέχειν *Marg. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* Aug. [f] Ἐκπνεύσειν *Ar. C.* Marg. Flor. Vin. habet ἂν post ἐκπν. Ἐκπνεῦσαι legendum censet *Canterus*, ut ἐκπνεῦσαι τὸ πνεῦμα pro, ἐκπνεύσαντος τοῦ πνεύματος Attice ponatur. Vid. *Annott. Huds.* Ἐκπνεύσειν *Dan.* Mosqu. Vulgo εἴτ' ἐκπνεῦσαι. [g] Γίνεσθαι *Cass. Gr.* Aug. [h] Περὶ τὴν ἕω *Ar. C. Cl. Reg. Dan.* Mosqu. [i] Οὐδένα τι χρόνον *Ar. C.* Marg. Flor. Vinar. [k] Ἡσυχάζειν *C. Gr.* [l] Ἐφ' αὐτῷ *Gr.* [m] Βούλεται *Gr.* [n] Τε deest *Ar. C.* In Mosqu. τ'. [o] Interpunge post οὖσαι. *Steph.* [p] Τοῦ τ' ἀνέμου *Ar. C.* [q] Ὄντες om. *Gr.* Suid. in voc. κλυδώνιον legit κλύδωνι. [r] Καὶ πάσας ᾗ χ. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Basil. Aug. Διαχωρήσειαν etiam Gr.

tura: præterea ventum ex sinu *Crisæo* spiraturum, qui sub auroram *quotidie* flare consueverat, quem ille exspectans navibus circumvehebatur, *ratus* ne momento quidem temporis Corinthiorum naves staturas. Existimabat etiam ipsum hostes invadendi tempus in sua potestate fore, ita ut eos arbitratu suo aggrederetur, ob majorem suarum navium celeritatem, qua longe præstabat: et tunc, *quum ventus spirare cœpisset*, pulcerrimam *hostis adoriendi* occasionem fore. Ubi autem et ventus flare cœpit, et naves jam in arctum redactæ duabus de causis, cum ob ventum, tum etiam quod *parva* navigia simul ipsis incumberent, turbari cœperunt, et navis cum navi concurrebat, et viri *naves alienas* contis *a suis* repellebant; et, quia clamores edebant, et vicissim alii aliorum naves, earumque mutuum concursum vitare conabantur, et conviciis utebantur, nec ea, quæ præcipiebantur, nec hortatorum voces exaudire poterant. Quoniam autem homines imperiti remos in maris agitati fluctibus attollere non poterant, naves gubernatoribus minus obtemperantes præbebant. Tunc vero *Phormio*, hoc ipso temporis articulo, *suis* dat signum; et Athenienses, facta impressione, primum quidem unam ex prætoriis navibus deprimunt: deinde vero et alias,

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

σειαν, διέφθειρον· καὶ κατέστησαν, [s] ἐς ἀλκὴν μὲν [t] μηδένα [u] τρέπεσθαι αὐτῶν ὑπὸ τῆς ταραχῆς, φεύγειν [x] δ' ἐς [y] Πάτρας, καὶ Δύμην τῆς Ἀχαΐας. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καταδιώξαντες, καὶ ναῦς [z] δώδεκα λαβόντες, τούς τε ἄνδρας ἐξ αὐτῶν τοὺς πλείστους ἀνελόμενοι, ἐς [a] Μολύκρειον [b] ἀπέπλεον· καὶ [c] τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῷ Ῥίῳ, καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ Ποσειδῶνι, ἀνεχώρησαν ἐς Ναύπακτον. παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι εὐθὺς ταῖς περιλοίποις τῶν νεῶν ἐκ τῆς Δύμης καὶ Πατρῶν ἐς Κυλλήνην, τὸ [d] Ἠλείων ἐπίνειον· καὶ ἀπὸ Λευκάδος, Κνῆμος, καὶ αἱ [e] ἐκεῖθεν νῆες, ἃς ἔδει ταύταις ξυμμίξαι, ἀφικνοῦνται μετὰ τὴν ἐν Στράτῳ μάχην ἐς τὴν Κυλλήνην.

πέ. Πέμπουσι δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Κνήμῳ [f] ξυμβούλους ἐπὶ τὰς ναῦς, Τιμοκράτην καὶ [g] Βρασίδαν καὶ Λυκόφρονα, κελεύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βελτίω [h] κατασκευάζεσθαι, καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν εἴργεσθαι τῆς θαλάσσης. ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς, ἄλλως τε

[s] Εἰς *Dan.* [t] Μηδεμίαν *Marg.* [u] Τραπέσθαι *Ar. C. Gr. Dan.* Bas. [x] Δὲ ἐς *Ar. C.* [y] Πάτραν *Reg.* Mosqu. Bas. [z] Δέκα *Marg.* [a] Hæc urbs a *Strabone* et *Stephano* Μολύκρεια dicitur. [b] Ἐπέπλεον *Ar. C. Dan.* Mosqu. [c] Τρόπαιον *Gr.* [d] Ἠλεῖον *Ar.* [e] Κεῖθεν *Ar. C.* Κῆθιν *Dan.* Mox Κυλήνην in Aug. alterum λ a man. rec. superscr. et articulus in Mosqu. deest. [f] Ξυμμάχους *Ar. C. Dan.* [g] Βασιλίδην *Cl.* [h] Παρασκευάζεσθαι *Ar. C. Gr. Dan.* Mosqu.

quacunque transibant, corrumpebant. Et effecerunt, ut nullus ipsorum, propter perturbationem, ad resistendum se converteret: sed Patras versus, et Dymen Achaiæ fugerent. Athenienses vero illos persequuti, captisque duodecim navibus, et * occisa maxima parte hominum, qui in illis erant, ad Molycrium navigarunt, et tropæum in *promontorio* Rhio statuerunt, navique Neptuno consecrata, Naupactum redierunt. Peloponnesii quoque cum reliquis navibus ex Dyme et Patris ad Cyllenen, Eleorum navale, confestim prætervecti pervenerunt. Huc etiam Cnemus ex Leucade, et naves Leucadiæ, quas cum his antea conjungi oportuerat, post pugnam ad Stratum commissam, venerunt.

85. Lacedæmonii vero Cnemo miserunt Timocratem, Brasidam, et Lycophronem, quorum consilio in rebus nauticis uteretur, imperantes ut alterum navale prœlium *superiore* melius pararet, nec a paucis navibus maris usu prohiberetur. Ipsis enim videbatur (præcipue vero quia tunc

* *Alii sic:* suscepta maxima parte hominum, qui in illis erant, *et translata in suas naves,* ad Mol. etc. *Potest etiam elici alius sensus:* cum suscepissent plerosque de suis, qui inter præliandum ceciderant in mare etc. *Æ. Portus.* Huds.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

καὶ πρῶτον ναυμαχίας πειρασαμένοις, πολὺς ὁ παράλογος εἶναι· καὶ οὐ [i] τοσούτῳ ᾤοντο σφῶν τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι, γεγενῆσθαι δέ τινα μαλακίαν· οὐκ ἀντιτιθέντες τὴν Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν [k] τῆς σφετέρας δι' ὀλίγου μελέτης. ὀργῇ οὖν ἀπέστελλον. [l] οἱ δὲ, ἀφικόμενοι, μετὰ Κνήμου ναῦς τε [m] περιήγγελλον κατὰ πόλεις, καὶ τὰς προϋπαρχούσας ἐξηρτύοντο [n] ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. πέμπει δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐς τὰς Ἀθήνας τήν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας, καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας, ἣν ἐνίκησαν, φράσοντας· καὶ κελεύων [o] αὐτῷ ναῦς ὅτι πλείστας διὰ τάχους ἀποστεῖλαι, ὡς [p] καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἐλπίδος οὔσης ἀεὶ ναυμαχήσειν. οἱ δὲ ἀποπέμπουσιν εἴκοσι ναῦς αὐτῷ· τῷ δὲ κομίζοντι αὐτὰς [q] προσεπέστειλαν [r] ἐς Κρήτην πρῶτον ἀφικέσθαι. Νικίας γὰρ Κρὴς Γορτύνιος, πρόξενος ὢν, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Κυδωνίαν πλεῦσαι, φάσκων προσποιήσειν αὐτὴν, οὖσαν πολεμίαν. ἐπῆγε δὲ, Πολιχνίταις χαριζόμενος, ὁμόροις τῶν Κυδωνιατῶν. καὶ ὁ μὲν, λαβὼν τὰς ναῦς, ᾤχετο ἐς Κρήτην, καὶ μετὰ τῶν Πολι-

[i] Τοσοῦτον *Reg.* [k] Nemo non credat et affirmare ausit, *Thucydidem* hic: τῇ σφετέρᾳ δι' ὀλίγου μελέτῃ scripsisse: sed tamen alteram lectionem quomodo posset defendere *Thucydides* invenisse mihi videor. *Steph.* [l] Sic distinguit *Fr. Portus*, οἱ δὲ, ἀφικόμενοι, μετὰ Κνήμου ναῦς τε etc. Μετὰ τοῦ Κνήμου *Ar. C.* [m] Περιήγγειλαν *Marg.* Προσπεριήγγειλαν *Ar. C.* [n] Ὡς deest *Reg.* [o] Αὐτῶν *Reg. Gr.* Ὅτι πλείστας *Cass. Gr.* et Διατάχεος *Reg.* In Bas. διὰ τάχους deest. [p] Καθ' ἑκάστην ἡμέραν *C.* [q] Προσεπέστειλαν *Reg.* [r] Εἰς *Dan.* et seq. pag. v. ult. *Gr.*

primum navalis prœlii periculum fecerat) hæc res admodum præter *exspectationem* accidisse. neque adeo classem suam inferiorem esse; sed *potius* quandam ignaviam *in suis militibus* fuisse existimabant: non reputantes, quantum ab ipsorum brevi in re nautica exercitatione distaret Atheniensium peritia longo usu confirmata. Quare cum indignatione *hos ad Cnemum* miserunt. Hi autem, cum ad Cnemum pervenissent, de communi consilio nuntiis circummissis, certum navium numerum singulis civitatibus imperarunt, et quas jam habebant, ad navale prœlium committendum reficiebant. Phormio et ipse Athenas misit, qui Lacedæmoniorum apparatum indicarent, et prœlii navalis victoriam a se partam significarent. petiitque, ut quam plurimas naves primo quoque tempore ad se mitterent, quod quotidie prœlii navalis committendi spes esset. Illi vero viginti naves ad eum mittunt. Ei autem, qui eas adducebat, præterea mandarunt, ut primum in Cretam navigaret. Nicias enim Cretensis Gortynius, qui erat *Atheniensium* hospes, ipsis persuasit, ut in Cydoniam navigarent, dicens fore, ut eam, quæ ipsis erat inimica, in ipsorum potestatem redigeret. Illos autem *ad hoc faciendum* induxit, Polichnitis, qui Cydoniatis erant finitimi, gratificari cupiens. Atque ille quidem cum navibus, quas acceperat, in Cretam abiit, et cum

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

χνιτῶν ἐδῄου τὴν γῆν τῶν Κυδωνιατῶν· καὶ [s] ὑπὸ ἀνέμων καὶ [t] ὑπὸ ἀπλοίας ἐνδιέτριψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον.

πϛʹ. [u] Οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι, ἐν τούτῳ ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ [x] Κρήτην κατείχοντο, [y] παρεσκευασμένοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, παρέπλευσαν ἐς Πάνορμον τὸν Ἀχαϊκόν· οὗπερ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προσεβεβοηθήκει. παρέπλευσε δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐπὶ [z] τὸ Ῥίον τὸ [a] Μολυκρικὸν, καὶ ὡρμίσατο ἔξω αὐτοῦ ναυσὶν [b] εἴκοσιν, αἷσπερ καὶ ἐναυμάχησεν. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ Ῥίον φίλιον τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δ' ἕτερον Ῥίον ἐστὶν ἀντιπέρας, [c] τὸ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ· διειχέτην δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα ἑπτὰ τῆς θαλάσσης. τοῦ δὲ [d] Κρισαίου κόλπου στόμα τοῦτό ἐστιν. ἐπὶ οὖν τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ οἱ Πελοποννήσιοι, ἀπέχοντι οὐ πολὺ τοῦ Πανόρμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ πεζὸς ἦν, ὡρμίσαντο καὶ αὐτοὶ ναυσὶν ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἶδον. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ ἡμέρας ἀνθώρμουν ἀλλήλοις, μελετῶντές [e] τε καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν· γνώμην ἔχοντες, [f] οἱ μὲν, μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν Ῥίων ἐς τὴν

[s] Ὑπ' ἀνέμων *Ar. C. Gr. Dan.* [t] Ὑπὸ deest *Ar. C. Dan.* [u] Οἱ δὲ *Gr.* [x] Articulum τὴν (qui vulg. ante Κρήτην additur) non agnoscunt *Ar. C. Cl. Gr. Cass. Reg.* Aug. [y] Παρασκευασάμενοι *Ar. C. Cl. Dan.* Mosqu. [z] Τὸ Ῥίον om. *Gr.* [a] *Straboni* L. VIII, p. 517. et *Stephano* p. 563. Μολύκριον. [b] Εἴκοσιν deest *Dan.* [c] Τοῦ *Gr.* Bas. Mox vulgo erat διείχετον. [d] Κρισσαίου *C.* [e] Τε deest *Gr.* [f] Οἱ μὲν non est in *Dan.*

Polichnitis Cydoniatarum agrum vastavit. Ibique cum propter ventos, tum etiam propter navigandi difficultatem, tempus non exiguum consumsit.

86. Peloponnesii vero, qui ad Cyllenen erant, interea dum Athenienses circa Cretam detinebantur, ad navale prœlium instructi, ad Panormum Achaïcum navigarunt; ubi erant terrestres Peloponnesiorum copiæ in unum coactæ, ut ipsis auxilium ferrent. Ipse quoque Phormio ad Rhium Molycricum ivit, ac extra ipsum cum viginti navibus stationem habuit, quibus etiam in prœlio navali est usus. Hoc autem Rhium Atheniensibus erat amicum. Alterum vero Rhium, quod est in Peloponneso, est e regione: maris autem intervallo stadiorum fere septem alterum ab altero distat. hoc vero est Crisæi sinus os. Peloponnesii igitur ad Rhium Achaïcum, quod a Panormo non multum aberat, in quo erant pedestres ipsorum copiæ, et ipsi, postquam et Athenienses conspexerunt, cum septem et septuaginta navibus appulsi castra posuerunt. Et per sex septemve dies adversas stationes habuerunt, prœlium navale meditantes ac præparantes. Eo consilio, hi quidem, quod extra hæc Rhia in latum mare progredi non

εὐρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ πρότερον πάθος· οἱ δὲ, μὴ [g] ἐσπλεῖν ἐς τὰ στενὰ, νομίζοντες πρὸς ἐκείνων εἶναι τὴν ἐν ὀλίγῳ ναυμαχίαν. ἔπειτα ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Πελοποννησίων στρατηγοὶ, βουλόμενοι ἐν τάχει τὴν ναυμαχίαν ποιῆσαι, πρίν τι καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβοηθῆσαι, ξυνεκάλεσαν τοὺς στρατιώτας πρῶτον, καὶ ὁρῶντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέραν ἧσσαν φοβουμένους, καὶ οὐ προθύμους ὄντας, παρεκελεύσαντο, καὶ ἔλεξαν τοιάδε.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

πζ΄. "Η ΜΕΝ γενομένη ναυμαχία, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, εἴτις ἄρα δι' αὐτὴν ὑμῶν φοβεῖται τὴν μέλλουσαν, [h] οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν [i] τὸ ἐκφοβῆσαι. τῇ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδεὴς ἐγένετο, ὥσπερ ἴστε, καὶ οὐχὶ ἐς ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ἐπὶ στρατείαν ἐπλέομεν. ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης οὐκ ὀλίγα ἐναντιωθῆναι. καί που τὶ καὶ [k] ἡ ἀπειρία πρῶτον ναυμαχοῦντας ἔσφηλεν. ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ [l] ἡσσῆσθαι προσεγένετο. οὐδὲ δίκαιον, τῆς γνώμης τὸ μὴ [m] κατὰ κράτος νικηθὲν, ἔχον δέ τινα ἐν [n] αὐτῷ ἀντιλογίαν, [o] τῆς ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι, ἀμβλύνε-

[g] Ἔκπλειν et inter versus rec. manu ἐς *Reg.* [h] Οὐ δικαίαν *Gr.* [i] Est etiam alia lectio τοῦ ἐκφοβῆσαι, quam alteri non postponendam dixerim. Imo vereor, ne illa postponi huic debeat: erit autem ναυμαχία nominativus verbi ἔχει. *Steph.* Illud τὸ ἐκφοβῆσαι pro πρὸς τὸ ἐκφοβῆσαι, vel πρὸς τὸ ἐκφοβεῖσθαι, positum existimat *Æ. Port.* [k] Ἡ deest *Gr.* [l] Ἡσσηθῆναι *Ar. C. Dan.* ἡσσᾶσθαι Bas. [m] Κατακράτος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Gr.* [n] Αὐτῷ *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* [o] Τῆς τε *Reg. Cass.* Mosqu. γε. Vulgo τῆς [γε].

auderent, superiore clade territi: illi vero, quod in angustias ingredi nollent, quia existimabant pro illis facere, prœlium in angustiis committi. Deinde Cnemus, Brasidas, cæterique Peloponnesiorum duces, cum prœlium navale primo quoque tempore committere vellent, prius quam nova classis Athenis missa istis subsidio veniret, primum milites convocarunt; cumque multos ipsorum propter superiorem cladem territos, nec alacres animadverterent, ut animos illis adderent, hæc verba fecerunt.

87. "Si quis vestrum, Viri Peloponnesii, propter superiorem navalem pugnam, futuram etiam reformidat, is non justam formidinis conjecturam habet. nam et apparatu fuit inferior, quemadmodum scitis, nec ad navale prœlium potius, quam ad terrestrem expeditionem navigabamus. Quinetiam non paucæ res adversæ, fortuna ita volente, nobis acciderunt. Nonnihil etiam ipsa rerum nauticarum imperitia nos, qui tunc primum prœlii navalis periculum fecimus, labefactavit. Itaque non propter nostram ignaviam accidit, ut superaremur. neque convenit animos, qui per vim superati non fuerunt, et qui rationes aliquas habent, quas adversariis obiiciant ...

Bell. σθαι· νομίσαι δὲ, ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεσθαι σφάλ-
Pelop. an. 3. λεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς
Olymp. 87. 4. [p] ἀεὶ ἀνδρείους ὀρθῶς εἶναι, καὶ [q] μὴ, ἀπειρίαν, τοῦ
U. C. Varr. ἀνδρείου παρόντος, προβαλλομένους, εἰκότως ἂν ἔν τινι
325. κακοὺς γενέσθαι. [r] ὑμῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία τοσοῦτον λείπεται, ὅσον τόλμῃ προέχετε· τῶνδε δὲ ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φοβεῖσθε, [s] ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα, καὶ μνήμην ἕξει ἐν τῷ δεινῷ ἐπιτελεῖν ἃ ἔμαθεν, [t] ἄνευ δὲ εὐψυχίας [u] οὐδεμία τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει. φόβος γὰρ μνήμην ἐκπλήσσει, τέχνη δὲ ἄνευ ἀλκῆς οὐδὲν ὠφελεῖ. πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν [x] τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε· πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἧσσαν δεδιέναι, τὸ ἀπαράσκευοι τότε τυχεῖν. περιγίγνεται δὲ [y] ὑμῖν πλῆθός τε νεῶν, καὶ πρὸς τῇ γῇ οἰκείᾳ οὔσῃ, ὁπλιτῶν παρόντων, ναυμαχεῖν· τὰ δὲ πολλὰ, τῶν [z] πλειόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἐστίν. ὥστε οὐδὲ καθ' ἓν εὑρίσκομεν εἰκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν [a] πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα προσγενόμενα διδασκαλίαν παρέξει. θαρσοῦντες οὖν

[p] Ἀεὶ ὀρθῶς ἀνδρείους εἶναι *Ar. C. Dan.* [q] Post particulam μὴ interpungendum censet *Steph.* cum non ad participium προβαλλομένους feratur, sed ad verbum γενέσθαι. In cod. Aug. παρόντος a manu recenti est additum. In Mosqu. παρόντος ἀνδρείου. Mox pro ἂν in Mosqu. est ἄρα. [r] Ὑμῶν δ' οὐδ' *Reg. Cass. Gr.* Ὑμῶν δὲ οὐχ *Dan.* [s] Ἀνδρίαν *Gr.* [t] Ἄνευ δ' εὐψυχίας *Bar. Ald. Flor. Bas. Gr.* et paullo post τέχνη δ' ἄνευ. Sic etiam utroque loco *Stobæus.* [u] Οὐδὲ μία *Cass.* [x] Τὸ deest *Ar. C. Cass. Dan.* Mox in Bas. τὸ ἀπαράσκευοί γε τότε. [y] Ἡμῖν *Dan.* [z] Πλειόνων *Ar. C.* [a] Πρῶτον *Ar. C. Dan.*

lamitatis eventu debilitari: sed existimare, usu venire, ut rebus quidem fortuitis homines fallantur: sed iidem, si animos fortes habeant, semper stent erecti. neque *decet ipsos* imperitiam prætendentes, cum animi virtus adsit, aliqua in re merito ignavos esse. Vos autem non tam propter imperitiam estis inferiores, quam propter audaciam superiores. Horum vero scientia, quam maxime formidatis, si cum fortitudine sit conjuncta, memor etiam erit in periculis peragere ea, quæ didicit: sed sine animi generositate nulla ars adversus pericula valet. Metus enim memoriam excutit, ars vero sine fortitudine nihil prodest. Ergo majori illorum experientiæ majorem audaciam opponite: timori vero, quo propter cladem acceptam perculsi estis, quod imparatos tunc vos offenderint, *opponite.* Vobis etiam insuper adest navium multitudo, et *loci opportunitas,* quod præsentibus gravis armaturæ militibus navale prœlium prope regionem vestram sitis commissuri. Plerumque vero victoria penes illos est, qui sunt et numero superiores, et melius instructi. Quamobrem nihil prorsus reperimus, cur merito simus offensuri. Quinetiam quæcunque ante peccavimus, nunc hæc ipsa adjuncta disciplinam

καὶ κυβερνῆται, καὶ ναῦται, τὸ καθ' [b] ἑαυτὸν ἕκαστος ἕπεσθε, χώραν μὴ [c] λείποντες, ᾗ ἄν τις προσταχθῇ. τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν, καὶ οὐκ ἐνδώσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῷ γενέσθαι· ἢν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῇ, κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ· οἱ δὲ ἀγαθοὶ [d] τιμήσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U.C. Varr. 325.

πη'. Τοιαῦτα μὲν τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο. ὁ δὲ Φορμίων, δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀῤῥωδίαν, καὶ αἰσθόμενος, ὅτι [e] τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ξυνιστάμενοι, ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο ξυγκαλέσας θαρσῦναί τε, καὶ παραίνεσιν ἐν τῷ παρόντι ποιήσασθαι. πρότερον [f] μὲν γὰρ ἀεὶ αὐτοῖς ἔλεγε, καὶ προπαρεσκεύαζε τὰς γνώμας, ὡς οὐδὲν αὐτοῖς πλῆθος νεῶν [g] τοσοῦτον, ἢν ἐπιπλέῃ, ὅ, τι οὐχ ὑπομενετέον αὐτοῖς ἐστι. καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ πολλοῦ ἐν σφίσιν αὐτοῖς τὴν ἀξίωσιν ταύτην εἰλήφεσαν, μηδένα ὄχλον Ἀθηναῖοι ὄντες Πελοποννησίων νεῶν ὑποχωρεῖν. τότε δὲ πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν ὁρῶν αὐτοὺς ἀθυμοῦντας, ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι

[b] Ἑαυτοὺς *Ar. C.* [c] Προλείποντες *Cl. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [d] Τιμηθήσονται *Ar. C.* [e] Τὸ deest *Reg.* [f] Μὲν deest *Reg.* et pro αὐτοῖς *Idem* habet αὐτοὺς, nec non *Gr.*, sed hic cum emendatione superscr. αὐτοῖς. Mox ἔλεγε a man. rec. in Aug. est additum. [g] Τοσούτων *Marg. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg.*

præbebunt. Fidenti igitur animo et gubernatores et nautæ * suum quique ducem sequamini, non deserentes locum, qui unicuique assignatus fuerit. Nos vero non deterius, quam superiores duces, *hostis* invadendi commoditatem parabimus; neque cuiquam occasionem præbebimus, ut sit ignavus. Quod si quis voluerit, is debitis pœnis afficietur: fortes autem præmiis virtute dignis ornabuntur.

88. His igitur verbis duces Peloponnesiorum suis militibus animos addiderunt. Phormio vero, timens et ipse suorum militum formidinem, et animadvertens eos, concilia seorsum habentes, classis hostilis multitudinem formidare; voluit illis convocatis animos addere, et in præsentia adhortari. Nam ante quidem illis semper dicebat, (ut illorum animos præpararet) nullum esse tantum navium numerum, cujus, si contra ipsos veniret, impetus ipsis non esset sustinendus. Et ipsi milites jampridem hanc opinionem animis conceperant, ut, quia Athenienses essent, cum nulla quantumvis ingenti Peloponnesiorum classe pugnam detrectarent. Tunc vero cernens ipsos, propter præsentiam hostis, qui erat in ipsorum conspectu, animo debilitatos, eos commonefacere voluit, ut

* Suum quique munus exsequamini etc. *Alii.* HUDS.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

τοῦ θαρσεῖν· καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Ἀθηναίους, [h]ἔλεξε τοιάδε.

πθ΄. "ΟΡΩΝ ὑμᾶς, ὦ [i]ἄνδρες στρατιῶται, πεφοβημένους τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ξυνεκάλεσα, οὐκ ἀξιῶν τὰ μὴ δεινὰ ἐν ὀῤῥωδίᾳ ἔχειν. οὗτοι γὰρ πρῶτον μὲν, διὰ τὸ προνενικῆσθαι, καὶ [k]μηδὲ αὐτοὶ οἴεσθαι ὅμοιοι [l]ἡμῖν εἶναι, τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, [m]καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, παρεσκευάσαντο· ἔπειτα, ᾧ μάλιστα πιστεύοντες προσέρχονται, ὡς προσῆκον σφίσιν ἀνδρείοις εἶναι, οὐ δι' ἄλλο τι θαρσοῦσιν, ἢ, διὰ τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν, [n]ταπλείω κατορθοῦντες, καὶ [o]οἴονται [p]σφίσι καὶ ἐν τῷ ναυτικῷ ποιήσειν τὸ αὐτό. τὸ δ' ἐκ τοῦ δικαίου ἡμῖν μᾶλλον νῦν περιέσται, εἴπερ καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ. ἐπεὶ εὐψυχίᾳ γε οὐδὲν προφέρουσι. τῷ δὲ ἑκάτεροί [q]τι [r]ἐμπειρότεροι εἶναι, [s]θρασύτεροί ἐσμεν. Λακεδαιμόνιοί τε ἡγούμενοι [t]τῶν ξυμμάχων, διὰ τὴν σφετέραν δόξαν, ἄκοντας [u]προσάγουσι τοὺς πολλοὺς

[h] Ἔλεγε *Ar. C.* [i] Ante στρατιῶται non legitur ἄνδρες in *vet. Codice*: licet ejus adjectio sermonem magis Græcum efficere quodammodo videatur. Eamque etiam eundem *Codicem* in alio quodam loco non habere memini. *Steph.* Ὦ ἄνδρες abest *Reg.* [k] Μηδ' αὐτοὶ *Ar. C.* [l] Ἡμῖν deest *Gr.* Mosqu. [m] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* [n] Τὰ πλείω *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* [o] Καὶ οἷόν τε *Reg.* [p] Mirum est non potius scriptum esse σφᾶς· ut intelligeremus οἴονται σφᾶς ἐν τῷ ναυτικῷ ὡσαύτως κατορθώσειν. *Steph.* [q] Τὶ om. *Cl.* et *Cass.* cui deinde recenti manu adscriptum est; deest etiam in Aug. [r] Εἶναι ἐμπειρότεροι *Ar. C.* [s] Θαρσύτεροι *Ar.* [t] Αὐτῶν ξυμμάχων *Marg. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [u] Προάγουσι *Gr.* Bas. Mox εἰς τὸν *Reg.*

fidentem animum haberent. illisque convocatis, hanc orationem habuit.

89. "Cum vos animadvertam, viri milites, hostium multitudinem pertimescere, convocavi, quia non censeo vobis extimescenda esse, quæ minime sunt horrenda. Hi enim primum quidem, quod a nobis ante victi fuerint, sibique sint conscii se nobis non esse pares, hunc navium numerum, nec æqualem compararunt. Deinde, quo potissimum freti contra *nos* tendunt, quasi fortitudo an ipsos *solos* pertineat; nullam aliam ob causam audaces sunt, nisi ob pugnæ pedestris peritiam, quam sibi compararunt, qua fit, ut pleraque bella feliciter gerant, et in rebus etiam nauticis se idem suo cum commodo facturos putent. Sed hoc merito nobis nunc magis aderit, si et illis in illo *altero genere major peritia adest.* Siquidem animi præstantia nequaquam excellunt. Quod autem utrique majorem alicujus rei peritiam habeamus, *ideo* sumus audaciores. Præterea Lacedæmonii, qui sociis præsunt, * suæ gloriæ causa

* Ita ex interpretatione *Vallæ* et *Acacii.* Propter famam vestram reliquos etc. *Alii.* Propter opinionem, quam de vobis conceperunt, eorum plerosque etc. *Æ. Port.* Huds.

ἐς τὸν κίνδυνον. ἐπεὶ οὐκ ἄν ποτε [x] ἐνεχείρησαν, ἡσσηθέντες παραπολὺ, αὖθις ναυμαχεῖν. μὴ δὴ αὐτῶν τὴν τόλμαν δείσητε· πολὺ δὲ ὑμεῖς ἐκείνοις [y] πλέω φόβον παρέχετε καὶ πιστότερον, κατά τε τὸ προνενικηκέναι, καὶ ὅτι οὐκ ἂν [z] ἡγῦνται, μὴ μέλλοντάς τι [a] ἄξιον τῦ παραπολὺ πράξειν, ἀνθίστασθαι [b] ὑμᾶς. ἀντίπαλοι μὲν γὰρ οἱ πλείους, ὥσπερ οὗτοι, τῇ δυνάμει [c] τοπλέον πίσυνοι, ἢ τῇ γνώμῃ ἐπέρχονται· [d] οἱ δ' ἐκ [e] πολλῷ ὑποδεεστέρων, καὶ ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι, μέγα τι τῆς διανοίας τὸ βέβαιον ἔχοντες ἀντιτολμῶσιν. ἃ λογιζόμενοι οὗτοι, τῷ ἐκ εἰκότι πλέον πεφόβηνται ἡμᾶς, ἢ τῇ κατὰ λόγον παρασκευῇ. πολλὰ δὲ [f] καὶ στρατόπεδα ἤδη ἔπεσεν ὑπ' [g] ἐλασσόνων τῇ ἀπειρίᾳ, ἔστι δὲ ἃ καὶ τῇ ἀτολμίᾳ· ὧν οὐδετέρου ἡμεῖς νῦν μετέχομεν. τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ κόλπῳ ἑκὼν εἶναι ποιήσομαι, [h] οὐδὲ ἐσπλεύσομαι ἐς αὐτόν. ὁρῶ γὰρ, ὅτι πρὸς πολλὰς ναῦς ἀνεπιστήμονας ὀλίγαις ναυσὶν [i] ἐμπείρως καὶ ἄμεινον πλεύσαις ἡ στενοχωρία οὐ ξυμφέρει. οὔτε γὰρ

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

[x] Legitur etiam 'Επιχείρησαν. *Steph.* Ita *Cl. Gr.* et *Stobæus. Reg.* Aug. Marg. Ald. Vin. *Cass.* et hic mox, ut et v. 6. παρὰ πολύ. [y] Φόβον πλέω *Ar. C. Dan.* [z] 'Ηγῶνται *Reg.* [a] Id est, ἀξιολογώτατον. *Æ. Port.* [b] 'Ημᾶς *Cl. Gr. Reg. Cass.* Bas. Aug. Mosqu. [c] Τὸ πλέον *Ar. C. Cass. Gr.* [d] Οἱ δὲ ἐκ *Ar. C.* [e] Πολλῶν *Marg. Ar. C. Bar. Cl. Gr. Reg.* et a prima manu *Cass.* sed deinde erasum erat ν. [f] Καὶ deest *Ar.* [g] 'Ελασσόνων *Ar. C. Dan.* 'Υπὸ ἐλασσόνων *Reg. Cass.* Mosqu. [h] Οὐδὲ ἐκπλεύσομαι *Marg. Cam.* Οὐδὲ ἐσπλεύσομαι *Cl. Gr. Reg. Cass.* Οὐδὲ πλεύσομαι vitiose in Bas. cod. [i] 'Εμπείρους *Marg. Cam. Cl. Gr. Reg.* et cum altera lectione inter versus *Cass.* Aug. Marg. Ald. Vin.

plerosque in hoc periculum invitos adducunt. Cum enim Marte minime dubio superati fuerint, *profecto, nisi cogerentur,* novum navale prœlium nunquam tentarent. Illorum igitur audaciam ne formidetis. Vos enim longe majorem atque certiorem terrorem illis incutitis, tum quia eos jam ante vicistis, tum etiam quia putant vos contra se non staturos, nisi facinus aliquod maxime memorabile facere decreveritis. Nam adversarii, qui numero sunt superiores, ut isti, viribus magis quam consilio freti *hostem* invadunt. Qui vero sunt longe inferiores, simul etiam qui non coguntur, magnam quandam animi fiduciam habentes, adversus *hostem ire* audent. Quæ cum isti considerent, magis nos formidant ob non justum, quam ob justum *rerum bellicarum* apparatum. Multi autem exercitus *majores* a minoribus, propter imperitiam; nonnulli etiam propter ignaviam jam profligati fuerunt. a quo utroque *vitio* nos nunc alieni sumus. Prœlium vero in sinu mea sponte non committam, nec in eum navigabo. Video enim angustias non conducere paucis navibus, quæ sub peritis gubernatoribus aguntur, et quæ sunt agiliores, adversus multas naves, in quibus homines rerum nauticarum imperiti vehuntur.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

ἂν ἐπιπλεύσειέ τις ὡς χρὴ [k] ἐς ἐμβολὴν, μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν [l] πολεμίων ἐκ πολλοῦ, οὔτε ἂν ἀποχωρήσειεν ἐν δέοντι, πιεζόμενος. διέκπλοί τε οὐκ εἰσὶν, [m] οὐδὲ ἀναστροφαὶ, ἅπερ νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν ἔργα ἐστίν· [n] ἀλλ' ἀνάγκη ἂν εἴη, τὴν ναυμαχίαν, πεζομαχίαν καθίστασθαι. καὶ ἐν τούτῳ αἱ πλείους νῆες κρείσσους γίγνονται. τούτων μὲν [o] οὖν ἐγὼ ἕξω τὴν πρόνοιαν κατὰ τὸ δυνατόν. [p] ὑμεῖς δὲ, εὔτακτοι [q] παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες, τά τε παραγγελλόμενα ὀξέως δέχεσθε, ἄλλως τε, καὶ δι' ὀλίγου [r] τῆς ἐφορμήσεως οὔσης, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ [s] κόσμον καὶ σιγὴν [t] περὶ πλεῖστου [u] ἡγεῖσθε· ([x] ὥστε τὰ πολλὰ τῶν [y] πολεμικῶν ξυμφέρει, καὶ [z] ναυμαχίᾳ [a] οὐχ ἥκιστα·) [b] ἀμύνεσθέ τε τούσδε ἀξίως τῶν προειργασμένων. ὁ δὲ ἀγὼν μέγας ὑμῖν, ἢ καταλῦσαι [c] Πελοποννησίων τὴν ἐλπίδα τοῦ ναυτικοῦ, ἢ ἐγγυτέρω

[k] Ὡς ἐμβ. *Reg.* [l] Πολεμίων ἐναντίον ἐκ πολλοῦ, οὔτ' ἂν etc. *Ar. C.* Ἐναντίον etiam *Dan.* et οὔτ' ἂν *Gr.* [m] Οὐδ' ἀναστροφαὶ *Ar. C.* [n] Ἀλλὰ *Ar. C. Dan.* [o] Οὖν ἐγὼ desunt *Gr.* Paullo ante in Mosqu. γίγνονται κρείσσους. [p] Ὑμεῖς δ' εὔτακτοι παρά τε ταῖς ναυσὶ *Gr.* [q] Περὶ *Reg.* Παρὰ ταῖς τε ναυσὶ *Cass.* Aug. [r] Τῆς τῶν πολεμίων ἐφορμήσεως *Reg.* [s] Vocat κόσμον, quum omnia rite atque ordine, servatis legibus militaribus, fiunt: alibi de eadem re τὸ εὔκοσμον dicit *Steph.* [t] Περιπλείστου *Ald. Flor. Bas.* Πλεῖστον *Gr.* Immo πλείστου. [u] Ποιεῖσθε *Marg. Ar. C. Dan.* [x] Si pro ὥστε scribatur ὃ ἔς τι, belle procedet structura, sensusque manifestus erit. Quum tamen magis usitata sermonis forma hæc futura esset, ὃ ἔς τε τὰ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ξυμφέρει, καὶ ἐς ναυμαχίαν οὐχ ἥκιστα, maluit, mutata (more suo) constructione, dicere καὶ ναυμαχίᾳ οὐχ ἥκιστα. *Steph.* Ὥσπερ *Cl.* in marg. ὥστε. In marg. cod. Bas. ὥσπερ τὰ πολλά. [y] Πολεμίων *Bar. Ald. Flor. Bas.* Πολεμικῶν καὶ ξυμφ. *Reg. Cass.* Bas. Aug. [z] Ναυμαχίαις *Marg.* In Ald. Bas. ναυμαχίαι. [a] Οὐχήκιστα *Bar. C. Ar. Ald. Flor. Bas.* [b] Ἀμύνασθε *Cl. Gr.* Ἀμύνασθε δὲ *Reg. Cass.* In *Gr.* ἀμύνασθε est ex emendatione, et τε abest. In cod. Bas. ἀμύνασθε τούσδε ἀξίως et ex em. ἀμ. δὴ τ. ἀ. [c] Τῶν Πελοπ. *Reg.*

Nec enim quisquam hostem invaserit, ita ut rostro navis impressionem in eum faciat, quemadmodum oportet, nisi e longinquo eum in conspectu habeat; neque, si prematur, commode se subducere queat. neque per mediam classem percurrendi, aut recurrendi, facultas ulla datur, quæ navium agiliorum sunt opera: sed pro navali prœlio pedestre fieri necesse fuerit. et hoc modo major navium numerus meliore conditione pugnat. Sed harum rerum curam ego pro virili provide geram. Vos vero apud naves vestrum quique ordinem servantes, imperata celeriter accipite, præsertim cum hostium stationes non longe absint; et in ipso prœlio militarem disciplinam, et silentium plurimi facite; (hæc enim cum multis aliis in rebus bellicis, tum vero præcipue in navalibus conducunt;) hosque pro eo, ac res a vobis ante gestas decet, propulsate. Magnum autem certamen vobis aut omnem classis spem Peloponnesiis eripere, aut propiorem maris *amittendi* metum Atheniensibus afferre.

καταστῆσαι Ἀθηναίοις τὸν φόβον περὶ [d] τῆς θαλάσ- Bell.
σης. ἀναμιμνήσκω δ' αὖ ὑμᾶς, ὅτι νενικήκατε αὐτῶν Pelop. an. 3.
τοὺς πολλούς· ἡσσημένων δὲ ἀνδρῶν οὐκ ἐθέλουσιν αἱ Olymp. 87. 4.
γνῶμαι πρὸς [e] τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ὅμοιαι εἶναι. U. C. Varr. 325.

ϛʹ. Τοιαῦτα [f] μὲν καὶ ὁ Φορμίων [g] παρεκελεύσατο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ [h] ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον καὶ τὰ στενά, βουλόμενοι ἄκοντας ἔσω προαγαγεῖν αὐτούς, ἀναγόμενοι ἅμα [i] ἕω, ἔπλεον, ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι τὰς ναῦς, [k] ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν γῆν ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου, δεξιῷ κέρᾳ [l] ἡγούμενοι, ὥσπερ καὶ ὥρμουν. ἐπὶ δ' αὐτῷ εἴκοσι [m] ναῦς ἔταξαν τὰς ἄριστα πλεούσας, ὅπως, εἰ ἄρα, νομίσας ἐπὶ τὴν Ναύπακτον αὐτοὺς πλεῖν, ὁ Φορμίων, καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν ταύτῃ παραπλέοι, μὴ διαφύγοιεν πλέοντα τὸν ἐπίπλουν σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἔξω τοῦ ἑαυτῶν κέρως, ἀλλ' [n] αὗται αἱ νῆες περικλείσειαν. ὁ δὲ (ὅπερ ἐκεῖνοι προσεδέχοντο) φοβηθεὶς περὶ τῷ χωρίῳ ἐρήμῳ ὄντι, ὡς ἑώρα ἀναγομένους αὐτούς, ἄκων καὶ κατὰ σπουδὴν ἐμβιβάσας, ἔπλει παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα τῶν [o] Μεσσηνίων παρεβοήθει. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι

[d] Τῆς deest *Ar. Dan.* [e] Τὰς abest *Ar.* Stob. p. 97. habet τούς. [f] Δὲ *Reg.* [g] Παρεσκευάσατο *C.* Παρεκελεύετο *Cl.* et *Cass.* [h] Ἔπλεον *Ar. C. Cl.* [i] Ἕως *Dan.* [k] Παρὰ *Marg. Ald. Flor. Bas.* [l] Ἡγουμένῳ *Marg. Cl. Reg. Cass.* sed in hoc deinde super ῳ scriptum erat οι. [m] Ναῦς om. *Cl. Reg. Cass.* Aug. et *Reg.* εἴκοσιν. [n] Αὗται *Ar. C. Gr.* [o] Μεσηνίων *Ar. C.* itidemque paulo infra ; et ita etiam *Cass. Gr.* Sed *Cass.* infra Με-

Illud etiam iterum vobis in memoriam revoco, permultos eorum a vobis superatos fuisse. Virorum vero, qui *semel* victi fuerunt, animi eadem pericula *iterum* pari audacia subire non solent.

90. Hujusmodi verbis et ipse Phormio suos est adhortatus. Peloponnesii vero, quoniam Athenienses in sinu et *maris* angustiis contra ipsos non tendebant, cum eos invitos in sinum producere vellent, statim primo diluculo instructa classe in ordines, quorum singuli quaternas naves habebant, portu solventes, in suum agrum, intra *Crisæum* sinum navigare cœperunt, dextro cornu precedente, sicut etiam in statione steterant. In hoc autem *cornu*, viginti naves maxima celeritate præditas constituerunt, ut, si forte Phormio, ratus ipsos Naupactum versus tendere, ipse quoque hac iter faceret, opem laturus, Athenienses suarum navium impressionem extra suum cornu vitare non possent ; sed hæ ipsæ naves *eos* intercluderent. Ille vero, (id, quod illi exspectabant) metuens oppido præsidiis nudato, postquam vidit eos navigantes, invitus, et festinanter militibus in naves impositis oram maritimam legere cœpit. Simul etiam Messeniorum peditatus oram maritimam sequutus

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως [p] παραπλέοντας, καὶ ἤδη ὄντας ἐντὸς τοῦ κόλπου τε καὶ πρὸς τῇ γῇ, (ὅπερ ἐβούλοντο μάλιστα,) ἀπὸ σημείου ἑνὸς ἄφνω ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς, μετωπηδὸν ἔπλεον, ὡς εἶχε τάχους ἕκαστος, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους· καὶ ἤλπιζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψεσθαι. τῶν δὲ, ἕνδεκα μέν [q] τινες, αἵπερ ἡγοῦντο, ὑπεκφεύγουσι τὸ κέρας τῶν Πελοποννησίων, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· [r] τὰς δὲ ἄλλας ἐπικαταλαβόντες, ἐξέωσάν τε πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας, καὶ διέφθειραν. [s] ἄνδρας τε τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν, ὅσοι μὴ ἐξένευσαν αὐτῶν· καὶ τῶν νεῶν τινας [t] ἀναδούμενοι εἷλκον κενὰς, μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἷλον [u] ἤδη. τὰς δέ τινας οἱ Μεσσήνιοι, [x] παραβοηθήσαντες, καὶ ἐπεσβαίνοντες ξὺν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπιβάντες, ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μαχόμενοι ἀφείλοντο ἑλκομένας ἤδη.

ϙα΄. Ταύτῃ μὲν οὖν οἱ Πελοποννήσιοι ἐκράτουν τε, καὶ [y] ἔφθειραν τὰς Ἀττικὰς ναῦς. αἱ δὲ εἴκοσι νῆες αὐτῶν, αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως, ἐδίωκον τὰς ἕνδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἵπερ ὑπεξέφυγον τὴν [z] ἐπιστροφὴν

σήνιοι. Paullo ante *Dan.* non habet ὁ ante πεζός. Cod. Bas. mox ἐπικαίρως, male. [p] Παραπλέοντας deest *Reg.* [q] Τινὲς om. *Cl. Reg. Cass.* Bas. Aug. [r] Τὰς δ' ἄλλας *Ar. C.* [s] Ἄνδρας τῶν *Gr.* [t] Ἀναδύσαντες legisse videtur *Valla*; vertit enim: *quas depresserant.* [u] Ἤδη deest *Ar. Dan.* [x] Malim παραβοηθοῦντες, ut in *Cod. vet.* scriptum est. *Steph.* Περιβοηθήσαντες *Reg.* [y] Διέφθειρον *Marg. Ar. C. Cl.* in marg., *Dan.* Ἔφθειρον *Cass. Gr.* Bas. [z] Ὑποστροφὴν *Marg.* et *Cod. vet. Stephani Cl. Gr.* Ἐπιστροφὴν (cum parvo præcedat intervallo retinendum suadet *Steph.* Ὑποστροφὴν *Cass.* Aug.

aderat, ut suis opem ferret. Peloponnesii vero, cum eos unico cornu longa navium serie, ita ut singulæ singulas sequerentur, et jam intra sinum, et prope terram navigantes vidissent, (id, quod maxime cupiebant) uno signo repente dato naves convertentes, proris adversis in Athenienses ferri cœperunt, quanta maxima celeritate quisque poterat, omnesque naves, a se interceptum iri sperabant. At illorum undecim quidem naves, quæ præcedebant, Peloponnesiorum cornu et conversionem vitantes, in apertum mare fugerunt: sed alias assequuti sunt, et fugientes ad terram compulerunt, et corruperunt. Et Atheniensium quotquot ex illis non enataverunt, interfecerunt. Nonnullas etiam naves, quas ex suis religaverant, inanes trahebant, et unam ipsarum cum ipsis viris jam ceperant. Nonnullas vero Messenii, subsidium ferentes, et cum ipsis armis in mare ingressi, conscenderunt; et ex earum tabulatis pugnantes, hostibus, qui eas jam trahebant, eripuerunt.

91. Hac igitur parte Peloponnesii victores erant, et Atticas naves corruperunt. Sed viginti ipsorum naves, quæ in dextro cornu collocatæ fuerant, undecim Atheniensium naves persequebantur, quæ navium

ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· καὶ φθάνουσιν [a] αὐτοὺς, πλὴν μιᾶς νεὼς, προκαταφυγοῦσαι ἐς τὴν Ναύπακτον. καὶ [b] ἴσχουσαι ἀντίπρωροι [c] κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον, παρεσκευάζοντο [d] ἀμυνούμενοι, ἢν ἐς τὴν γῆν ἐπὶ σφᾶς [e] ἐπιπλέωσιν. οἱ δὲ, [f] παραγιγνόμενοι ὕστερον, [g] ἐπαιώνιζόν τε ἅμα πλέοντες, ὡς νενικηκότες· καὶ τὴν μίαν ναῦν τῶν Ἀθηναίων, τὴν ὑπόλοιπον, ἐδίωκε Λευκαδία ναῦς μία πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. ἔτυχε δὲ ὁλκὰς ὁρμοῦσα μετέωρος, περὶ ἣν ἡ Ἀττικὴ ναῦς φθάσασα καὶ περιπλεύσασα, [h] τῇ διωκούσῃ Λευκαδίᾳ ἐμβάλλει [i] μέσῃ, καὶ καταδύει· τοῖς μὲν [k] οὖν Πελοποννησίοις, γενομένου [l] τούτου τοῦ ἀπροσδοκήτου τε καὶ [m] παραλόγου, φόβος ἐμπίπτει· καὶ ἅμα ἀτάκτως διώκοντες, διὰ τὸ κρατεῖν, αἱ μέν τινες τῶν νεῶν [n] καθεῖσαι τὰς κώπας, [o] ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ, ἀξύμφορον δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου [p] ἀντεξόρμησιν, βουλόμενοι τὰς πλείους περιμεῖναι· αἱ δὲ καὶ ἐς [q] βραχέα, [r] χωρίων ἀπειρίᾳ, ὤκειλαν.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

[a] Αὐτὰς *Reg. Gr.* sed hic *αὐτοὺς* inter versus. [b] Σχοῦσαι *Cass.* Aug. Mosqu. [c] Κατὰ ἀπολώνιον παρεσκευάζοντο *Cass.* Aug. Κατὰ τ. ἀ. κατεσκευάζοντο *Reg.* [d] Ἀμυνόμενοι *Ar.* [e] Πλέωσιν *Ar. C. Cl. Gr. Cass. Dan.* Aug. [f] Παραγιγνόμενοι *C.* Παραγινόμενοι *Dan.* [g] Ita *Cod. vet. Stephani* et *Editi omnes.* Ἐπαιάνιζον *Marg. Ar. C.* [h] Τῇ Λευκαδίᾳ διωκούσῃ *Ar. C. Reg. Cass. Dan. Gr.* Bas. [i] Μέσον *Cl.* [k] Οὖν deest *Reg.* [l] Τούτου τοῦ desunt *Ar.* Τούτου non agnoscit *C.* Τούτω ἀπροσδοκήτου *Reg.* [m] Παρὰ λόγον *Ar. C. Cl.* et *παραλόγου* in marg. Παρὰ λόγον *Reg. Cass. Dan.* [n] Καθῆσαι *Dan.* [o] Ἔστησαν *Ar. C. Cl.* Ἀπέστησαν *Priscian.* L. XVII. p. 1100. item Mosqu. *ἀπέστησαν.* Ἔστησαν *Dan.* Ἐπίστησαν Aug. Sed manu rec. super ι script. *α.* [p] Ἀντιφόρμησιν *Marg.* Ἀντεξιφόρμησιν *Ar. C. Dan.* Mosqu. [q] Βράχη *Cod. vet. Steph.* Βράχια *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Cass.* Βραχία *Gr.* Βράγχια *Reg.* Καὶ etiam abest *Gr.* [r] Ἀπορίᾳ χωρίων *Ar.*

conversionem vitantes in apertum mare fugerant. Et illæ Naupactum fuga se recipientes, præter unam, *omnes* hostem prævertunt: cumque ad Apollinis fanum appulissent, proris contra hostes versis sese ad vim propulsandam accingebant, si illi ad terram contra se venirent. Illi vero cum paulo post advenissent, inter navigandum pæana canebant, tanquam victores; et unam Atheniensium navem, quæ reliqua erat, una Leucadia navis, quæ ceteras longe antecedebat, insequebatur. Forte autem navis oneraria aliquantum procul a portu stabat ad ancoras, ad quam Attica navis, cum prior venisset, et circum eam se egisset, in mediam Leucadiam persequentem incurrit, eamque demergit. Cum autem hæc res ex improviso et præter omnem exspectationem accidisset, metus Peloponnesios invasit. Simul etiam, quia non servatis ordinibus *hostem* persequebantur, quod *jam* victores essent, nonnullæ naves, dum illi plurium adventum exspectare volunt, demissis remis navigationis cursum inhibuerant, rem *sibi* inutilem facientes, propter incursionem, quam hostis ex brevi *spatio* in ipsas erat facturus. Nonnullæ etiam propter loci imperitiam in brevia impegerant.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

ϛβʹ. Τοὺς [s] δ' Ἀθηναίους ἰδόντας ταῦτα γιγνόμενα θάρσος τε ἔλαβε, καὶ ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος ἐμβοήσαντες, [t] ἐπ' αὐτοὺς ὥρμησαν. οἱ δὲ, διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἁμαρτήματα, καὶ τὴν παροῦσαν ἀταξίαν, ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δὲ ἐτράποντο ἐς [u] τὸν Πάνορμον, [x] ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. ἐπιδιώκοντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τάς τε ἐγγὺς οὔσας μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἓξ, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀφείλοντο, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς τῇ γῇ διαφθείραντες, [y] τοπρῶτον ἀνεδήσαντο· ἄνδρας τε τοὺς μὲν, ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ [z] καὶ ἐζώγρησαν. ἐπὶ δὲ τῆς Λευκαδίας νεὼς, ἣ [a] περὶ τὴν ὁλκάδα κατέδυ, Τιμοκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος πλέων, ὡς ἡ ναῦς διεφθείρετο, [b] ἔσφαξεν ἑαυτὸν, καὶ ἐξέπεσεν ἐς τὸν [c] Ναυπακτίων λιμένα. ἀναχωρήσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, [d] τροπαῖον ἔστησαν, ὅθεν [e] ἀναγόμενοι ἐκράτησαν· καὶ τοὺς νεκροὺς, καὶ τὰ ναυάγια, ὅσα πρὸς τῇ ἑαυτῶν ἦν, ἀνείλοντο, καὶ τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑπόσπονδα ἀπέδοσαν. ἔστησαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον, ὡς νε-

C. Ἀπειρίᾳ χωρίων *Reg. Cass. Dan. Gr.* Bas. Aug. In Mosqu. χωρίων βραχέα. [s] Δὲ Ἀθηναίους *Reg. Cass. Gr.* [t] Ἐς αὐτοὺς *Ar. C. Dan.* [u] Τὸ *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Εἰς τὸν *Reg. Cass.* Bas. et seq. pag. v. 5. εἰς κόλπον *Cass.* ib. v. 10. Εἰς τὴν *Reg.* [x] Ὅθεν περ ἀνήγοντο *C.* Ὅθεν ἀνήγοντο *Ar.* Ὅθεν περ ἀνήγοντο *Dan.* Mosqu. [y] Τὸ πρῶτον *C. Bas. Cass. Gr.* [z] Καὶ deest *Gr.* [a] Πρὶν *Ald. Flor. Bas. Reg.* et supra rec. man. περὶ. In eod. Bas. ἡ περὶ τὴν ὁλκάδα. Ἡ πρὶν περὶ *Gr.* [b] Ἀπέσφαξεν *Marg.* Ἔσφαξεν αὐτὸν *Cl. Gr. Reg. Cass.* [c] Ναυπάκτιον *Marg. Ar. C.* Bas. *Gr.* a correctore, qui ι super ο posuit. [d] Τρόπαιον et ex emendat. recenti τροπαῖον. Mox v. 18. τρόπαιον eadem manu *Cass.* τρόπαιον utroque loco et pag. seq. v. 3. τροπαῖον, deinde ab emendatore τρόπαιον *Gr.* [e] Ἀναγαγόμενοι *C.*

92. Athenienses autem, cum hæc fieri vidissent, audacia subiit, signoque simul omnibus dato et clamore sublato, in eos impressionem fecerunt. Illi vero, cum propter superiora peccata, tum etiam propter præsentem rerum omnium confusionem, paulisper quidem hostium impetum sustinuerunt, deinde vero terga dantes Panormum redierunt, unde solverant. Athenienses vero eos insequuti, ceperunt sex naves, quæ maxime propinquæ erant, et suas abstulerunt, quas illi ad terram corruptas tunc primum religaverant. Hostium autem alios quidem interfecerunt, alios vero, quorum exiguus erat numerus, vivos ceperunt. Timocrates vero Lacedæmonius, qui in Leucadia navi vehebatur, quæ juxta onerariam est depressa, quum navis erat fracta, gladio se transegit, et in Naupactiorum portum est delatus. Athenienses autem reversi tropæum *ibi* statuerunt, unde profecti vicerunt. Et cadavera, naviumque fractarum tabulas, quæ ad ipsorum oram delatæ fuerant, susceperunt; suaque hostibus, interposita fide publica, reddiderunt. Peloponnesii autem et ipsi tropæum statuerunt, tanquam victores, ob na-

νικηκότες, [f] τῆς τροπῆς, ἃς πρὸς τῇ γῇ [g] ναῦς διέφθειραν· καὶ ἥνπερ ἔλαβον ναῦν, ἀνέθεσαν ἐπὶ τὸ Ῥίον τὸ Ἀχαϊκὸν παρὰ τὸ τροπαῖον. μετὰ δὲ ταῦτα, φοβούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων βοήθειαν, ὑπὸ νύκτα ἐσέπλευσαν ἐς [h] τὸν κόλπον τὸν [i] Κρισαῖον [k] καὶ Κόρινθον, πάντες πλὴν Λευκαδίων. καὶ οἱ ἐκ τῆς Κρήτης Ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν, [l] αἷς ἔδει πρὸ τῆς ναυμαχίας τῷ Φορμίωνι παραγενέσθαι, οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Ναύπακτον· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

ϛγ'. Πρὶν δὲ διαλῦσαι τὸ ἐς Κόρινθόν τε καὶ τὸν Κρισαῖον κόλπον ἀναχωρῆσαν ναυτικὸν, ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ [m] οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τῶν Πελοποννησίων, ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος, ἐβούλοντο, διδαξάντων [n] τῶν Μεγαρέων, ἀποπειράσαι τοῦ Πειραιῶς τοῦ λιμένος τῶν Ἀθηναίων. ἦν δὲ ἀφύλακτος καὶ [o] ἄκλειστος, εἰκότως, διὰ τὸ ἐπικρατεῖν πολὺ τῷ ναυτικῷ. ἐδόκει δὲ, λαβόντα τῶν ναυτῶν ἕκαστον τὴν κώπην, καὶ τὸ ὑπηρέσιον, καὶ τὸν [p] τροπωτῆρα, πεζῇ ἰέναι ἐκ Κορίνθȣ

Post Octob. 2.

[f] Hæc verba non aliter accipienda sunt, quam si dictum esset, τῆς τροπῆς, τῶν νεῶν, ἃς πρὸς τῇ γῇ διέφθειραν, *Steph.* [g] Διέφθειραν ναῦς *Ar. C. Dan.* [h] Ἐς κόλπον *Cl. Gr. Reg.* εἰς κ. *Cass.* Aug. [i] Κρισσαῖον *Ar. C. Dan.* et alibi semper. Sic et v. 12. *Reg.* [k] Καὶ Κορίνθιοι, πάντες *Ald. Flor. Bas.* Καὶ Κορίνθιοι ἅπαντες *Ar. C. Dan.* Mosqu. [l] Pro αἷς ἔδει. *Æ. Port.* Πρὸς τῆς ναυμ. *Dan.* [m] Οἱ deest *C.* [n] Τῶν om. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. [o] Ἄκληστος *Gr.* [p] Τροποτῆρα *Ar. C.*

ves fugatas, quas ad terram corruperant; et navem, quam ceperant, in Achaico Rhio juxta tropæum * *Neptuno* consecrarunt. Postea vero veriti, ne auxilia ab Atheniensibus missa supervenirent, noctu in Crisæum, Corinthiumque sinum omnes præter Leucadios vela fecerunt. Nec multo post navium discessum, Athenienses ex Creta venientes cum viginti navibus, quas ante pugnam Phormioni adesse oportuerat, Naupactum appulerunt. Atque hæc æstas *sic* exacta est.

93. Prius tamen quam classis dimitteretur, et Corinthum Crisæumque sinum repeteret, Cnemus, Brasidas, et cæteri Peloponnesiorum duces, ineunte hyeme, a Megarensibus edocti, Piræeum Atheniensium portum (nullo enim præsidio custodiebatur, nullisque catenis claudebatur, idque non sine causa, quod *Athenienses* classe longe superiores essent) tentare voluerunt. Illis autem placitum est, ut singuli nautæ cum singulis remis, et singulis pulvinis, quos sibi remigantibus substernerent, et cum singulis scalmis, Corintho pedibus irent ad mare, quod

* Nam ibi erat Neptuni templum, ut docet *Strabo,* l. 8. Huds.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87.4. U. C. Varr. 325.

ἐπὶ τὴν πρὸς [q] Ἀθήνας θάλασσαν· καὶ ἀφικομένους [r] κατὰ τάχος ἐς Μέγαρα, καθελκύσαντας ἐκ [s] Νισαίας, τοῦ νεωρίου αὐτῶν, τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον αὐτόθι οὖσαι, [t] πλεῦσαι εὐθὺς ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ. οὔτε γὰρ ναυτικὸν ἦν προφυλάσσον ἐν αὐτῷ οὐδὲν, οὔτε προσδοκία [u] οὐδεμία, μὴ ἄν ποτε οἱ πολέμιοι ἐξαπιναίως οὕτως ἐπιπλεύσειαν. ἐπεὶ [x] οὐδ' ἀπὸ τοῦ προφανοῦς τολμῆσαι ἂν καθ' ἡσυχίαν, [y] οὐδὲ, εἰ διενοοῦντο, μὴ οὐκ ἂν προαισθέσθαι. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐχώρουν εὐθύς· καὶ ἀφικόμενοι νυκτὸς, καὶ καθελκύσαντες [z] ἐκ τῆς Νισαίας τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐπὶ μὲν τὸ Πειραιᾶ οὐκέτι, ὥσπερ διενοοῦντο, καταδείσαντες τὸν κίνδυνον (καί τις καὶ ἄνεμος [a] αὐτοὺς λέγεται κωλῦσαι) ἐπὶ δὲ τῆς Σαλαμῖνος τὸ ἀκρωτήριον τὸ πρὸς Μέγαρα ὁρῶν· (καὶ φρούριον [b] ἐπ' αὐτοῦ ἦν, καὶ νεῶν τριῶν φυλακὴ, τοῦ μὴ ἐσπλεῖν Μεγαρεῦσι [c] μηδ' ἐκπλεῖν μηδὲν) τῷ τε φρουρίῳ [d] προσέβαλον, καὶ τὰς τριήρεις ἀφείλκυσαν κενάς· τήν τε ἄλλην Σαλαμῖνα, ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες, ἐπόρθουν.

[q] Ἀθηναίους *Ar. C. Dan.* [r] Κατατάχος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. itidemque pag. seq. *Reg.* *Idemque* hic ἐς Μέγαρά τε καθ. [s] Νισσαίας passim *Ar. C.; Dan.* semper. [t] Εὐθὺς πλεῦσαι *Reg.* [u] Οὐδὲ μία, et mox οὐδὲ μιᾶς *C.* [x] Οὐδὲ ἀπὸ *Gr.* [y] Οὐδ' εἰ *Ar. C.* [z] Ἐπὶ *Ar. C. Dan.* [a] Λέγεται αὐτοὺς *Reg. Cass.* Aug. Mosqu. Paullo ante cod. Bas. καί τις ἄνεμος. [b] Ἐπ' αὐτῷ *Ar. C.* Mosqu. [c] Μηδὲ ἐκπλεῖν *Ar. C. Dan.* Paullo ante in cod. Bas. ἐπιπλεῖν Μεγαρεῦσι. [d] Προσέβαλλον *Gr.* Mox ἐφείλκυσαν *Reg.*

Athenas spectat; atque illinc Megara quam celerrime profecti, deductis ex Nisæa, illorum navali, quadraginta navibus, quæ illic erant, confestim in Piræeum navigarent. Nec enim in eo ulla classis erat, quæ pro portu in statione manens excubias ageret, nec ulla prorsus erat suspicio de hostium adventu, quasi aliquando repente sic infesta classe *eo* venturi essent. Siquidem *Athenienses existimabant illos*, ne aperte quidem, per otium hoc ausuros, neque, si in animum induxissent, se non præsensuros. Postquam autem hoc ipsis placitum est, statim etiam discesserunt. cumque noctu *Megara* pervenissent, et naves ex Nisæa deduxissent, in Piræeum quidem non amplius navigarunt, quemadmodum in animo habebant, periculum formidantes; (quanquam quidam etiam ventus eos impedivisse fertur;) sed ad Salaminis promontorium, quod Megara spectat, (ibi autem erat propugnaculum, triumque navium præsidium, ne quid Megarensibus importaretur, neve quid illinc exportaretur). Hoc autem propugnaculum illi adorti sunt, et triremes vacuas deduxerunt, et cæteram Salaminem, ex improviso aggressi, diripuerunt.

ϛδ'. Ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας φρυκτοί τε ἤροντο πολέ- Bell.
μιοι, καὶ ἔκπληξις ἐγένετο οὐδεμιᾶς τῶν κατὰ [e] τὸν Pelop. an. 3.
πόλεμον ἐλάσσων. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει, ἐς τὸν Πει- Olymp. 87. 4.
ραιᾶ ᾤοντο τοὺς πολεμίους ἐσπεπλευκέναι ἤδη· οἱ δ' U. C.
ἐν τῷ Πειραιεῖ, [f] τήν τε τῶν Σαλαμινίων πόλιν ᾑρῆσθαι, Varr. 325.
καὶ παρὰ σφᾶς [g] ὅσονοὺκ [h] ἐσπλεῖν αὐτούς. [i] ὅπερ ἂν, εἰ ἐβουλήθησαν μὴ κατοκνῆσαι, ῥᾳδίως [k] ἂν ἐγένετο, καὶ οὐκ ἂν ἄνεμος ἐκώλυσε· βοηθήσαντες [l] δὲ ἅμ' ἡμέρᾳ πανδημεὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸν Πειραιᾶ, ναῦς τε καθεῖλκον, καὶ ἐσβάντες κατὰ σπουδὴν καὶ πολλῷ θορύβῳ, ταῖς μὲν ναυσὶν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα ἔπλεον, τῷ πεζῷ δὲ φυλακὰς τοῦ Πειραιῶς [m] καθίσταντο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ὡς ᾔσθοντο τὴν βοήθειαν, καταδραμόντες τῆς Σαλαμῖνος τὰ πολλὰ, καὶ ἀνθρώπους καὶ λείαν λαβόντες, καὶ τὰς τρεῖς ναῦς ἐκ τοῦ Βουδόρου τοῦ φρουρίου, κατὰ τάχος [n] ἐπὶ τῆς Νισαίας ἔπλεον. ἔστι γὰρ ὅτε καὶ αἱ νῆες αὐτοὺς διὰ χρόνου καθελκυσθεῖσαι, καὶ οὐδὲν στέγουσαι, ἐφόβουν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς [o] τὰ

[e] Τὸν deest *Ar. C. Dan.* [f] Τήν τε Σαλαμῖνα ᾑρῆσθαι ἐνόμιζον καὶ παρὰ *Marg.* 1. *Cam. Cl. Gr.* Ἑαλωκέναι ἐνόμιζον *Marg.* 2. Τήν τε τῶν Σαλαμινίων πόλιν ἑαλωκέναι *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. et *Dan.* Cum *Marg.* 1. *Cam.* et cet. *Reg. Cass.* Aug. τήν τε Σαλαμῖνα ᾑρῆσθαι ἐνόμιζον Mosqu. [g] Ὅσον οὐκ *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Cass.* Aug. [h] Μέλλειν ἐσπλεῖν *Thucydidem* scripsisse existimat *Steph.* Vide *Annot. Huds.* [i] Ὅπερ εἰ ἂν μὴ ἐβουλ.. *Gr.* [k] Ἂν deest *Ar. C. Dan.* [l] Δ' ἅμ' ἡμ. *Gr.* [m] Καθίσαντο *Ar.* [n] Ἐπὶ τῆς Νισσαίας ἀπέπλεον *Ar. C.* Ἀπέπλεον etiam *Gr.* et *Dan.* item Νισσαίας. In Mosqu. est ἐπέπλεον. Paullo post αἱ ante νῆες deest Gr. [o] Τὰ abest *Ar. C. Dan.*

94. Sed ignes, quibus hostium adventus significabatur, *a Salaminiis* Athenas versus in aërem sunt sublati, unde tantus pavor *Atheniensium* animos invasit, ut in eo bello nullus major exstiterit. Nam qui in urbe erant, hostes in Piræeum jam ingressos putabant. Qui vero in Piræeo erant, et Salaminem jam captam, et hostes tantum non contra se venturos existimabant: quod profecto facile accidisset, si illi cunctari noluissent, neque ventus eos prohibuisset. Athenienses vero simul ac dies illuxit, cum frequentibus copiis ex omni ordine atque ætate collectis subsidio *Salaminiis* iverunt, navesque deduxerunt, easque festinanter et magno cum tumultu conscenderunt; et cum navibus quidem Salaminem petierunt, peditatum vero in Piræeo reliquerunt, ut ei esset præsidio. Peloponnesii vero, postquam eos subsidio venire senserunt, magnam Salaminis partem excursionibus populati, captis hominibus, prædaque, et tribus illis navibus, ex propugnaculo Budoro celeriter in Nisæam se receperunt. nonnihil enim et ipsæ naves, quæ longo temporis intervallo in mare deductæ fuerant, nec aquarum vim ferre poterant, eos tunc terrebant.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

Μέγαρα, πάλιν ἐπὶ τῆς Κορίνθου ἀπεχώρησαν [p] πεζοί. [q] οἱ δ' Ἀθηναῖοι, οὐκέτι καταλαβόντες πρὸς τῇ Σαλαμῖνι, ἀπέπλευσαν καὶ αὐτοί. καὶ μετὰ τοῦτο φυλακὴν [r] ἤδη τοῦ Πειραιῶς μᾶλλον [s] τολοιπὸν ἐποιοῦντο, λιμένων τε [t] κλείσει, καὶ τῇ [u] ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ.

Post Octob. 8.

ϛε'. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ χειμῶνος τούτου ἀρχομένου, Σιτάλκης ὁ [x] Τήρεω Ὀδρύσης, Θρακῶν βασιλεὺς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Περδίκκαν τὸν Ἀλεξάνδρου, Μακεδονίας βασιλέα, καὶ ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης· [y] διὰ δύο ὑποσχέσεις, τὴν μὲν βουλόμενος ἀναπρᾶξαι, τὴν δὲ αὐτὸς ἀποδοῦναι. ὅ, τε γὰρ Περδίκκας, αὐτῷ ὑποσχόμενος, εἰ Ἀθηναίοις τε διαλλάξειεν ἑαυτὸν [z] κατ' ἀρχὰς τῷ πολέμῳ πιεζόμενον, καὶ Φίλιππον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολέμιον ὄντα μὴ καταγάγοι ἐπὶ βασιλείᾳ, ἃ ὑπεδέξατο οὐκ ἐπετέλει· τοῖς τε Ἀθηναίοις αὐτὸς ὡμολογήκει, ὅτε τὴν [a] ξυμμαχίαν ἐποιεῖτο, τὸν ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδικὸν πόλεμον καταλύσειν. ἀμφοτέρων οὖν ἕνεκα τὴν ἔφοδον ἐποιεῖτο, καὶ τόν τε Φιλίππου υἱὸν Ἀμύνταν ὡς ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν Μακεδόνων ἦγε, καὶ τῶν Ἀθηναίων [b] πρέσβεις, οἳ

[p] Πεζῇ *Marg. Ar. C. Dan.* [q] Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκέτι *Marg. Cam.* Bas. cod. ex emend. [r] Ἅμα τοῦ Π. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Bas. Aug. [s] Τὸ λοιπὸν *Ar. C. Cass.* [t] Κλήσει *Cl. Gr. Cass.* Aug. κλείσει, sed, ut videtur, a corr. Super ει priore scriptum est ή. [u] Ἄλλῃ ἀσφαλείᾳ *Cl.* in margine. [x] Τήρεως *Gr.* [y] Διὰ om. *Cl. Gr. Cass.* In August. notatur: λείπει ἡ διὰ δύο ὑποσχέσεις, deest enim in textu cod. Aug. διά. [z] Καταρχὰς *Ar. C. Reg.* Κατᾶρχας *Gr.* Mox ἐπὶ βασιλεῖα Marg. Flor. Vin. [a] Ξυμμαχίαν ἐποιεῖτο, καὶ τόν τε Φίλιππον *Dan.* [b] Πρέσβεις om. *Cl.* Aug. *Cass.* deinde manu recenti adscriptum.

cumque Megara pervenissent, Corinthum itinere pedestri redierunt. Athenienses vero, cum eos ad Salaminem non amplius nacti fuissent, et ipsi *domum* discesserunt. atque ab eo tempore Piræeum jam accuratius in posterum custodire cœperunt, cum portuum claustris, tum etiam aliis accuratæ custodiæ generibus.

95. Per idem tempus sub hujus hyemis initium, Sitalces Odryses, Teræ *filius*, Thracum Rex, expeditionem fecit adversus Perdiccam, Alexandri *filium*, Macedonum Regem, et Chalcidenses, qui sunt in Thracia, ob duo promissa, quorum alterum quidem reposcere, alterum vero ipse persolvere volebat. Nam Perdiccas, cum ei *nescio quæ* promisisset, si se Atheniensibus reconciliasset, a quibus initio bello premebatur, nec Philippum fratrem suum, eundemque hostem, in regnum restituisset, tamen quæ promiserat non præstabat. Et ipse *Sitalces* Atheniensibus promiserat, cum societatem *cum ipsis* iniit, se bello Chalcidensi finem impositurum. Utraque igitur de causa *Sitalces Perdiccæ* bellum inferebat, et Amyntam Philippi filium in regnum Macedonum ducebat, et *cum eo* Legatos Athenien-

[c] ἔτυχον παρόντες τούτων ἕνεκα, καὶ ἡγεμόνα [d] Ἅγνωνα. ἔδει γὰρ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ναυσί τε καὶ στρατιᾷ ὡς πλείστῃ ἐπὶ τοὺς Χαλκιδέας παραγενέσθαι.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

ϛϛ'. Ἀνίστησιν οὖν, ἐκ τῶν Ὀδρυσῶν ὁρμώμενος, πρῶτον μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ [e] Αἵμου τε ὄρους καὶ τῆς Ῥοδόπης Θρᾷκας, ὅσων ἦρχε μέχρι θαλάσσης [f] τῆς ἐς τὸν Εὔξεινόν τε πόντον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον· ἔπειτα [g] τοὺς ὑπερβάντι Αἷμον Γέτας, καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐντὸς [h] τοῦ Ἴστρου ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν μᾶλλον τὴν τοῦ Εὐξείνου πόντου κατῴκητο. εἰσὶ δ' οἱ Γέται, καὶ οἱ ταύτῃ, ὅμοροί τε τοῖς Σκύθαις καὶ ὁμόσκευοι, πάντες ἱπποτοξόται. παρεκάλει δὲ καὶ τῶν ὀρεινῶν Θρᾳκῶν πολλοὺς [i] τῶν αὐτονόμων, καὶ μαχαιροφόρων, οἳ [k] Δῖοι καλοῦνται, τὴν Ῥοδόπην οἱ πλεῖστοι οἰκοῦντες. καὶ τοὺς μὲν μισθῷ ἔπειθεν, οἱ δ' ἐθελονταὶ ξυνηκολούθουν. ἀνίστη δὲ καὶ [l] Ἀγριᾶνας, καὶ [m] Λαιαίους, [n] καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη Παιονικὰ, ὧν [o] ἦρχε. καὶ ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν, [p] μέχρι Γρααίων καὶ Λαι-

[c] Ἐτύγχανον *Marg. Schol.* [d] Ἀγνών cum accentu in ultima ap. *Stephanum* περὶ πόλεων in voce Ἀγνώνεια. [e] Αἵμου *Cl. Gr. Ar.* passim. *Reg.* hic et paullo post Αἵμου. In Bas. Αἵμου ὄρους. [f] Τῆς ante ἐς om. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Bas. Aug. [g] Legitur et τοὺς ὑπερβάντας, teste *Stephano*, qui in altera lectione cum articulo τοὺς aliquod participium subaudiendum esse censet. Ita est in Mosqu. Bas. Marg. Aldinæ Vin. [h] Τοῦ deest *Gr.* Mox *Idem* εἰσὶ δὲ οἱ Γ. [i] Τῶν om. *Gr.* [k] Eosdem esse cum *Diobessis* apud *Plinium* existimat *Harduinus* ad Lib. 4. p. 437. Δίοι *Cass. Gr.* [l] Ἀκιάνας *Gr.* [m] Λαιαίους passim *Ar. C. Cl. Gr. Elethos* hos *Plinium* appellasse, arbitratur *Harduinus*, loco supra citato. Λαιαίους et mox Λαιαίων *Reg. Cass. Gr. Dan.* Bas. Vulgo Λεαίους. [n] Καὶ ὅσα ἄλλα *Ar. C.* [o] Ἦρχεν *Cass.* [p] Μέχρι γὰρ Γρααίων *Gr.* Μέχρι Γααίων *Dan.* Bas. μέχρι

sium, qui hujus rei causa tunc aderant, et Agnonem ducem. Oportebat enim Athenienses quoque cum navibus, et quam maximo exercitu adversus Chalcidenses præsto esse.

96. Ab Odrysis igitur initio ducto, primum quidem ex suis sedibus evocat Thraces, qui intra montem Æmum, et Rhodopen habitabant, quibus usque ad Pontum Euxinum, et Hellespontum imperabat: deinde vero Getas, qui superato Æmo monte in ulterioribus partibus habitabant, et quotquot alii populi cis Istrum fluvium ad Pontum Euxinum magis vergentes incolebant. Getæ autem, et qui regionem illam accolunt, Scythis sunt finitimi, et cultu similes, omnesque sagittarii equestres. Præterea Thracum montanorum, qui suis legibus vivunt, et ensiferi sunt, qui Dii vocantur, permultos evocavit, quorum maxima pars Rhodopen incolit. atque alios quidem mercede induxit, alii vero voluntarii erant, qui *Sitalcen* ultro sequebantur. Evocavit etiam Agrianas, et Leæos, et cæteras gentes Pæonicas, quibus imperabat. atque hi *Agrianes totius* imperii erant ultimi, usque ad Graæos, et Leæos

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

αίων Παιόνων, καὶ τοῦ [q] Στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ [r] Σκομίου ὄρους διὰ Γρααίων καὶ Λαιαίων ῥεῖ· οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχὴ τὰ πρὸς Παίονας αὐτονόμους ἤδη. τὰ δὲ πρὸς Τριβαλλοὺς, καὶ τούτους αὐτονόμους, Τρῆρες ὥριζον, καὶ [s] Τιλαταῖοι. οἰκοῦσι δ' οὗτοι πρὸς βορέαν τοῦ Σκομίου ὄρους, καὶ παρήκουσι πρὸς ἡλίου δύσιν μέχρι τοῦ Ὀσκίου ποταμοῦ. [t] ῥεῖ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους ὅθενπερ καὶ ὁ [u] Νέστος καὶ ὁ Ἕβρος. ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος [x] καὶ μέγα, [y] ἐχόμενον τῆς Ῥοδόπης.

ϛζ΄. Ἐγένετο δὲ [z] ἡ ἀρχὴ ἡ Ὀδρυσῶν, μέγεθος, ἐπὶ μὲν θάλασσαν καθήκουσα, [a] ἀπὸ Ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον, τὸν μέχρι Ἴστρου ποταμοῦ· αὕτη περίπλους ἐστὶν ἡ γῆ [b] ταξυντομώτατα, ἣν [c] αἰεὶ κατὰ πρύμναν ἱστῆται τὸ πνεῦμα, νηῒ στρογγύλῃ, τεσσάρων ἡμερῶν, καὶ ἴσων νυκτῶν. ὁδῷ δὲ ταξυντομώτατα ἐξ Ἀβδήρων ἐς Ἴστρον ἀνὴρ εὔζωνος ἑνδεκαταῖος τελεῖ. τὰ μὲν πρὸς θάλασσαν [d] τοσαύτη ἦν. ἐς ἤπειρον δὲ,

γὰρ Λαιαίων Π. In Mosqu. καὶ Παιόνων. Hic rursus vulgo erat Λεαίων. [q] Στρυμμόνος *Ar.* et mox infra. *Reg. Dan.* [r] Σκόμβρου *C.* Σκόβρου *Ar.* et *Dan.* Hic mons Σκόμβρος dicitur ab *Aristotele*, teste *Ortelio*, Scopius *Plinio*. Σκόμβρου hic, et paullo post *Cass.* et Aug. Sed a corr. β enim et ρ a rec. man. inserta sunt. Sic et paullo post. Mox vulgo erat Λεαίων. [s] Τριλαταῖοι *Ar. C. Cl.* Paullo ante in cod. Bas. καὶ τοὺς αὐτονόμους. In Mosqu. Τριλαταῖοι. [t] Ῥεῖ δὲ οὗτος *Gr.* [u] Ab aliis Νεστὸς et Μεστὸς appellatur. Vide *Salmasii Exercitationes Plinianas*, et *Harduinum* in Plinium IV, 11. in Not. et Emendat. [x] Καὶ deest *Ar.* [y] Ἀρχόμενον *Reg.* [z] Ἡ ἀρχὴ Ὀδρυσῶν *Ar.* Ἡ ἀρχὴ τῶν Ὀδρυσῶν *C.* [a] Ὑπ' Ἀβδήρων *Gr.* [b] Τὰ ξυντομώτατα *Ar. C.* itidemque paullo infra *Cl. Gr. Reg. Cass.* Mosqu. et sic *Iidem* et *Gr.* infra. [c] Ἀεὶ *Cl. Gr. Reg. Cass.* et mox ἵστηται *Gr. Vasc. Bas.* et sic factum erat in *Cass.* relicto tamen circumflexo in media. [d] Τοσαῦτα *Marg. Ar. C. Gr.* et εἰς ἤπειρον.

Pæonas, et Strymonem fluvium, qui ex Scomio monte per Graæos, et Leæos fluit. ubi erat terminus imperii ab ea parte, quæ spectat Pæonas; qui jam sunt sui juris. at ab ea parte, quæ Triballos spectat, qui et ipsi sunt sui juris, sunt Treres, et Tilatæi, qui terminant *imperium*. Hi autem ad septentrionales Scomii montis partes habitant, et a Solis occidentis partibus pertingunt usque ad Oscium flumen. hoc autem fluit ex eodem monte, ex quo Nestus et Ebrus. hic autem mons est et desertus et magnus, et Rhodopæ junctus.

97. Fuit autem Odrysarum imperium magnitudine, ad mare quidem pertingens, ab urbe Abderis ad Pontum Euxinum, ad eam usque partem, qua Ister fluvius in ipsum influit. Hæc ora, qua cursus compendiosissimus datur, navi rotunda potest ambiri, si ventus a puppi semper spiret, quatuor dierum et totidem noctium spatio. Itinere vero terrestri, qua compendiosissimum est iter, ab Abderis ad Istrum vir expeditus intra undecim dies pervenire potest. atque ejus quidem longitudo mare versus hæc erat. Per loca vero

ἀπὸ Βυζαντίου ἐς [e] Λαιαίους, καὶ ἐπὶ τὸν Στρυμόνα (ταύτῃ γὰρ διὰ [f] πλείστου ἀπὸ θαλάσσης ἄνω) ἐγίγνετο ἡμερῶν ἀνδρὶ εὐζώνῳ τριῶν καὶ δέκα ἀνύσαι. φόρος τε ἐκ πάσης [g] τῆς βαρβάρου καὶ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ὅσον προσῆξαν ἐπὶ Σεύθου, (ὃς, ὕστερον Σιτάλκου βασιλεύσας, πλεῖστον δὴ ἐποίησε,) τετρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις, ἃ χρυσὸς καὶ ἄργυρος [h] εἴη· καὶ δῶρα [i] οὐκ ἐλάσσω τούτων χρυσοῦ [k] τε καὶ ἀργύρου προσεφέρετο· χωρὶς δὲ, ὅσα ὑφαντά τε καὶ λεῖα, καὶ ἡ ἄλλη κατασκευή· καὶ οὐ μόνον αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ τοῖς παραδυναστεύουσί τε καὶ γενναίοις Ὀδρυσῶν. κατεστήσαντο γὰρ τοὐναντίον τῆς [[l] τῶν] Περσῶν βασιλείας τὸν νόμον, ὄντα [m] μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις Θραξὶ, λαμβάνειν μᾶλλον ἢ διδόναι. καὶ αἴσχιον ἦν, αἰτηθέντα [n] μὴ δοῦναι, ἢ αἰτήσαντα μὴ τυχεῖν. ὅμως δὲ, [o] κατὰ τὸ δύνασθαι, [p] ἐπιπλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο. οὐ γὰρ ἦν πρᾶξαι οὐδὲν μὴ διδόντα δῶρα.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

[e] Λαιαίους Cass. *Reg. Gr.* et Mosqu. et Στρυμμόνα *Reg.* Vulgo Λααίους. [f] Πλείστους *Dan.* [g] Γῆς *Gr.* Mox ὅσων προσῆξαν Mosqu. Cod. Bas. a prima manu, ὅσαι προσῆξαν ab em. [h] Ἤει in *Codd. al.* Ita erat in *Cass.* sed recens manus superscripserat εἴη. In Aug. ἤει. Paullo ante μάλιστα deest in Mosqu. [i] Καὶ δῶρα καὶ οὐκ *Gr.* [k] Τε deest *Ar. C.* [l] Τῶν non agnoscunt *Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Schol. Reg. Cass.* Mosqu. habet τῶν. [m] Μὲν abest *Ar. C. Dan.* [n] Μὴ δοῦναι desunt *Reg.* sed adscripta recenti manu. [o] Hoc est, Διὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν τῆς δυνάμεως ἰσχύν. *Æ. Port.* [p] Ἐπὶ πλέον *Gr.*

mediterranea, a Byzantio ad Leæos, et ad Strymonem (hinc enim longissimus est a mari tractus in loca mediterranea) viator expeditus intra tredecim dies iter conficere potest. Tributum quoque, quod colligebatur ex toto barbarorum agro, et ex Græcis civitatibus Seuthe regnante, (qui post Sitalcem regno potitus id maxime auxit) omni auri et argenti pretio ad æstimationem pecuniarum revocato, quadringenta ferme talenta valebat. nec his pauciora auri et argenti munera *ipsi* offerebantur. Præterea vero et opera textilia et lævia, aliaque supellex *ei offerebatur.* neque vero ipsi soli: sed et aliis Odrysarum viris, qui apud ipsum autoritate pollebant, ac nobiles erant, *hujusmodi munera dabantur.* Legem enim longe aliam condiderunt, quam quæ est apud Persas, et quæ apud alios quoque Thraces moribus est recepta; ut videlicet potius accipiant, quam dent. Et turpius erat, si quis rogatus non dedisset, quam si quis non impetrasset id, quod petiisset. * Veruntamen hac lege diutius sunt usi, propter potentiam, qua valebant. Nihil enim a quoquam *apud Regem, ejusque nobilitatem,* sine muneribus transigi

* Tametsi hoc instituto plerumque imperiose utebantur etc. *Valla.* Huds.

Bell. [q] ὥστε ἐπὶ μέγα [r] ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος. [s] τῶν γὰρ
Pelop. an. 3. ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὅσαι μεταξὺ τοῦ Ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ
Olymp. Εὐξείνου πόντου, μεγίστη ἐγένετο χρημάτων προσόδῳ
87. 4. καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ· [t] ἰσχύϊ δὲ μάχης, καὶ στρα-
U. C. Varr. τοῦ πλήθει, πολὺ [u] δευτέρα μετὰ [x] τὴν Σκυθῶν. ταύτῃ
325. δὲ ἀδύνατα ἐξισοῦσθαι οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔθνος ἓν πρὸς ἓν οὐκ ἔστιν ὅ, τι δυνατὸν Σκύθαις ὁμογνωμονοῦσι πᾶσιν ἀντιστῆναι. οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν καὶ ξύνεσιν περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοιοῦνται.

ϛή. Σιτάλκης μὲν οὖν, [y] χώρας τοσαύτης βασιλεύων, παρεσκευάζετο τὸν στρατόν. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ [z] ἕτοιμα ἦν, ἄρας ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, πρῶτον μὲν διὰ τῆς [a] αὐτοῦ ἀρχῆς, ἔπειτα διὰ Κερκίνης, ἐρήμου ὄρους, ὅ ἐστι μεθόριον [b] Σίντων καὶ Παιόνων. ἐπορεύετο δὲ δι᾽ αὐτοῦ τῇ ὁδῷ, ἣν πρότερον αὐτὸς ἐποιήσατο, τεμὼν τὴν ὕλην, ὅτε ἐπὶ Παίονας ἐστράτευσε. τὸ

[q] Ὥστ᾽ ἐπὶ *Gr.* [r] Ἦλθεν ἡ βασιλεία *Reg.* [s] Τῶν μὲν γὰρ *Cl.* [t] Ἰσχύει *Reg. Gr.* Paullo ante in Mosqu. προσόδῳ χρημάτων. Idem habet quoque ἰσχύει. [u] Δεύτερον *Dan.* [x] Τὴν omitt. *Cl. Gr.* In *Gr.* est μετὰ τῶν Σκυθῶν. Μετὰ τὴν τῶν Σκυθῶν *Reg. Cass.* Aug. τῶν Σκυθῶν. Sed rec. manu superscr. τήν. Mosqu. τῶν Σκυθῶν. [y] Βασιλεύων χώρας τοσαύτης *Reg. Cass.* [z] Miretur aliquis non sequi ἕτοιμος. Sed alii plerique loci suspectum habere hunc nos vetant: in iis enim itidem dicit ἐπειδὴ ἕτοιμα ἦν, subaudiendum relinquens πάντα. Alicubi vero et ἐπειδὴ παρεσκεύαστο cum eadem ellipsi dicentem audimus. *Steph.* [a] Αὐτοῦ *Ar. C. Cl. Gr. Reg.* Αὐτῆς, et ex emendat. recent. manus αὐτοῦ *Cass.* [b] Σιντῶν et paulo infra Σιντοὺς *Ar. C.* Vocem ὀξυτόνως scribendam esse docet *Stephanus* περὶ πόλεων. Sic *Cass.* et *Gr.* utroque loco. *Dan.* hic Σιτῶν.

poterat. Itaque regnum illud ad magnam potentiam pervenit. nam omnium, quæ sunt in Europa intra sinum Ionium et Pontum Euxinum, maximum fuit proventu pecuniarum, et cæterarum rerum copia, quæ homines beatiores facit: sed certandi viribus, et copiarum numero, Scytharum potentia longe fuit inferius. Nam huic *Scytharum potentiæ* non modo gentes, quæ sunt in Europa, æquari nequeunt; verum etiam earum, quæ in Asia sunt, nulla, gente genti opposita, Scythis universis, si concordes inter se fuerint, resistere valet. Quinetiam ne in alia quidem solertia, et prudentia, quæ in rebus ad præsentem vitam necessariis requiritur, cæteris nationibus sunt similes.

98. Sitalces igitur, cum tantæ regionis regnum obtineret, exercitum parabat. Postquam autem *res omnes ad expeditionem necessariæ jam* ipsi paratæ fuerunt, *copiis inde* motis, in Macedoniam ivit; primum quidem per suum regnum, deinde vero per Cercinen, montem desertum, qui inter Sintos et Pæonas est medius. Iter autem per eum faciebat via, quam ipse succisa materia prius fecerat, quum bellum Pæonibus intulit. Hunc

δὲ ὄρος ἐξ Ὀδρυσῶν διϊόντες, ἐν δεξιᾷ μὲν εἶχον Παίο- Bell.
νας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ Σίντους καὶ Μαίδους. διελθόντες Pelop. an. 3.
δὲ αὐτὸ, ἀφίκοντο [c] ἐς Δόβηρον τὴν Παιονικήν. πορευο- Olymp. 87. 4.
μένῳ δὲ αὐτῷ ἀπεγίγνετο μὲν οὐδὲν τοῦ στρατοῦ, εἰ U. C. Varr.
μή τι νόσῳ· [d] προσεγίγνετο δέ. πολλοὶ γὰρ τῶν αὐτο- 325.
νόμων Θρᾳκῶν ἀπαράκλητοι ἐφ' ἁρπαγὴν ἠκολούθουν. ὥστε τὸ πᾶν πλῆθος λέγεται οὐκ ἔλασσον πεντεκαίδεκα μυριάδων γενέσθαι. καὶ τούτου τὸ μὲν πλέον πεζὸν ἦν· τριτημόριον δὲ μάλιστα, ἱππικόν. [e] τοῦ δ' ἱππικοῦ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ Ὀδρύσαι παρείχοντο, καὶ μετ' αὐτοὺς Γέται. τοῦ δὲ πεζοῦ, οἱ μαχαιροφόροι μαχιμώτατοι μὲν ἦσαν, οἱ ἐκ [f] τῆς Ῥοδόπης αὐτόνομοι καταβάντες· [g] ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, ξύμμικτος, πλήθει [h] φοβερώτατος ἠκολούθει.

ϛθʹ. Ξυνηθροίζοντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ καὶ παρεσκευάζοντο, ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς τὴν κάτω Μακεδονίαν, ἧς ὁ [i] Περδίκκας ἦρχε. τῶν γὰρ Μακεδόνων εἰσὶ καὶ [k] Λυγκησταὶ, καὶ [l] Ἐλειμιῶται, καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχα μέν ἐστι τούτοις

[c] Ἐς deest *Reg.* Mox δ' αὐτῷ *Gr.* [d] Παρεγίγνετο *Reg.* [e] Τοῦ δὲ ἱππικοῦ *Reg. Cass.* Paullo post οἱ μαχαιροφόροι καὶ μαχιμώτατοι, Bas. [f] Τῆς deest *C.* [g] Ὁ δ' ἄλλος *Gr.* [h] Φοβερώτερος *Gr.* [i] Περδίκας *Cass.* [k] Ἐλυγκησταὶ *Ar. C.* Λυγκισταὶ apud *Strabonem.* Λυγκισταὶ *Diodoro Sic.* Horum regio Λυγκηστὶς *Ptolemæo.* Δυγκισταὶ *Cass.* Ἐλυγκησταὶ *Dan. Mosqu.* Λυγκισταί. [l] Ἐλιμιῶται *Ar. C.* Ἐλυμιῶται *Ptolemæo.* Ἐλιμιῶται *Cass.* In scriptura, quam ex *Ar. C.* profert *Huds.* fortassis vitium est, nam ea est in textu.

autem montem ex Odrysis pertranseuntes, ad dextram quidem habebant Pæonas; ad sinistram vero, Sintos, et Mædos. Quem cum pertransissent, ad Doberum Pæonicam *urbem* pervenerunt. Ei autem iter facienti nulla quidem exercitus pars decessit, nisi si qua morbo correpta periit: sed accedebat. Multi enim ex illis Thracibus, qui suis legibus vivebant, ad prædam ultro sequebantur. Quare tota multitudo non minor centum quinquaginta millibus exstitisse fertur. Atque hujus quidem major pars erat pedestris, tertia vero ferme pars erat equestris, maximam vero hujus equitatus partem ipsi Odrysæ, et post eos Getæ præbuerunt. Machærophori vero, qui suis legibus vivebant, et ex Rhodope descenderant, erant totius peditatus bellicosissimi. Cætera vero turba, ex variis et diversis gentibus permixta, multitudine maxime formidabilis, sequebatur.

99. Doberum igitur omnes convenerunt, et se pararunt ad irruptionem faciendam * ex superiore in inferiorem Macedoniam, quæ Perdiccæ imperio parebat. Nam inter Macedonas sunt et Lyncestæ, et Helimiotæ, et aliæ gentes in locis mediterraneis, quæ illis quidem sunt

* E montis jugo in inferiorem Macedoniam etc. *Valla, Aliique.* Huds.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δ' ἔχει καθ' αὑτά. τὴν δὲ [m] περὶ θάλασσαν νῦν Μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατὴρ, καὶ οἱ πρόγονι αὐτοῦ [n] Τημενίδαι, [o] τοαρχαῖον ὄντες ἐξ Ἄργους, [p] πρῶτοι ἐκτήσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστήσαντες μάχῃ ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας (οἳ ὕστερον [q] ὑπὸ τὸ Πάγγαιον πέραν [r] Στρυμόνος ᾤκησαν [s] Φάγρητα, καὶ ἄλλα χωρία· καὶ ἔτι [t] καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἡ ὑπὸ τῷ Παγγαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ) ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης, Βοττιαίους, οἳ νῦν ὅμοροι Χαλκιδέων οἰκοῦσι· τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν [u] Ἄξιον ποταμὸν, στενήν τινα καθήκουσαν ἄνωθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης ἐκτήσαντο. καὶ πέραν [x] Ἀξίου, μέχρι [y] Στρυμόνος, τὴν Μυγδονίαν καλουμένην, Ἠδῶνας ἐξελάσαντες, νέμονται. ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἐορδίας [z] καλουμένης [a] Ἐόρδους. (ὧν οἱ μὲν πολλοὶ [b] διεφθάρησαν, βραχὺ δέ τι αὐτῶν

[m] Παρὰ *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. Bas. [n] Vide *Herodoti* lib. 8. Τιμαινίδαι Bas. et Mosqu. Τιμενίδαι. [o] Τὸ ἀρχαῖον ἐξ Ἄργους *Ar. C. Dan.* Mosqu. Τὸ ἀρχαῖον etiam *Cass.* et *Gr.* [p] Πρῶτον *Reg. Cass.* Aug. Marg. Aldin. Vinar. [q] Ὑπὸ τοῦ Πάγγαιον et in marg. Παγγαίου *Dan.* [r] Στρυμμόνος *Reg.* [s] Invenitur etiam scriptura Φράγητα. *Steph.* et ita *Cl. Gr.* Bas. [t] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* [u] Προπαροξυτόνως apud *Ptolem. Pausan.* et *Harpocat.* Ὀξυτόνως *Ar. C.* et *Strab.* Ἄξιον *Cass.* a prima manu, deinde correctum erat Ἀξιὸν, et ita *Dan.* et *Gr.* [x] Ἀξιοῦ *Ar. C. Dan.* In *Cass.* desiderantur, quæ sunt inter μέχρι et Στρυμόνος· sed leguntur in marg. manu vet. scripta, ubi est Ἀξίου. [y] Στρυμμόνος *Ar.* itidemque paulo infra. Utrobique etiam *Reg.* et *Dan.* Paullo post in Bas. Ἠδώνους ex em. [z] Καλουμένης deest *Ar. C. Dan.* [a] Ἐορδοὺς *Ar. C.* Sic apud *Strab.* lib. 8. Hanc vocem accentum in ultima gerere docet *Herodianus* lib. 6. teste *Stephano* περὶ πόλεων. Ἐορδοὺς Gr. [b] Ἐφθάρησαν *Ar. C. Cl. Gr.* Mosqu. *Cass. Reg. Dan.* Aug. Bas. deinde βραχὺ δὲ καὶ αὐτῶν.

sociæ et subjectæ: sed tamen regna singulæ separatim habent. Illam vero Macedoniam, quæ nunc est maritima, Alexander Perdiccæ pater, et Temenidæ ejus majores, olim ex urbe Argis oriundi, primi possederunt, et *in ea* regnarunt, ubi prius prœlio superatos expulissent ex Pieria quidem, Pieres, (qui postea sub Pangæo trans Strymonem incoluerunt Phagretem, et alia oppida. Unde vel ad hoc usque tempus regio, quæ sub Pangæo jacens ad mare vergit, sinus Piericus appellatur) ex ea vero, quæ Bottia vocatur, Bottiæos, qui nunc agrum Chalcidensibus finitimum incolunt. Quinetiam angustam quandam Pæoniæ regionem juxta Axium fluvium, a locis montanis ad Pellam usque et mare pertingentem possederunt. et trans Axium, ad Strymonem usque, eam, quæ Mygdonia nominatur, ejectis Edonis, possident. Ex illa etiam, quæ nunc Eordia vocatur, ejecerunt Eordos, (quorum plerique perierunt;

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U.C. Varr. 325.

περὶ [c] Φύσκαν κατῴκηται) καὶ ἐξ Ἀλμωπίας, [d] Ἀλμῶπας. ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν οἱ Μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν [ἔτι] ἔχουσι, τόν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ [e] Κρηστωνίαν καὶ Βισαλτίαν, καὶ Μακεδόνων αὐτῶν [f] πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν, Μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου, βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε Σιτάλκης ἐπῄει.

ρ'. Καὶ οἱ μὲν Μακεδόνες οὗτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ ἀδύνατοι ὄντες [g] ἀμύνεσθαι, ἔς τε τὰ καρτερὰ καὶ τὰ τείχη, ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσεκομίσθησαν. ἦν δὲ οὐ πολλά· [h] ἀλλὰ ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενόμενος, τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ᾠκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας [i] ἔτεμε, καὶ τἄλλα διεκόσμησε τά τε κατὰ [k] τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὅπλοις, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ [l] κρείσσονι, ἢ ξύμπαντες [m] οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ὀκτὼ οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. ὁ δὲ στρατὸς τῶν Θρᾳκῶν ἐκ τῆς Δοβήρου [n] ἐσέβαλε πρῶτον μὲν ἐς τὴν Φιλίππου πρότερον οὖσαν ἀρχὴν, καὶ [o] εἷλεν [p] Εἰδομένην μὲν [q] κατὰ κράτος,

[c] Φύσκαν *Ar. C. Dan.* Φυσκίαν *Cass.* [d] Ἀλμῶπας *Cass.* Ἀλμωπὰς *Gr.* [e] Γρηστωνίαν *Gr.* passim. Γρηστωνίαν per ω bis hoc Cap. *Gr.* non per ο. Vulgo Γρηστωνίαν. [f] *Valla* tanquam non πολλὴν, sed Πόλλην legerit, interpretatus est Pollam. *Steph.* Μακεδόνων πολλὴν Bas. Marg. Flor. Vin. Πόλλην. [g] Ἀμύνασθαι *Cl.* Mosqu. [h] Ἀλλ' ὕστερον *Reg. Cass.* Paullo post ᾠκοδόμησεν *Cass. Gr.* [i] Ἔτεμεν *Cass.* Ἔτεμνε et cum emendat. ἔτεμε *Gr.* *Idemque* τὰ ἄλλα. [k] Τὸν deest *Ar. C. Dan.* [l] Κρείσσον *Cl.* Mosqu. [m] Οἱ deest *Reg. Cass.* Aug. Mosqu. [n] Βάλε *Dan.* In Mosqu. mox πρότερον. [o] Εἷλον *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Dan.* Mosqu. εἷλεν Εἰλομένην. [p] Ὀδομένην *Cl.* in marg. [q] Καταχράτος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1.

sed exigua quædam ipsorum pars circa Physcam habitat) et ex Almopia, Almopas. Hi Macedones, *qui maritimam oram incolunt*, alias etiam gentes in suam potestatem redegerunt, quas nunc etiam in sua potestate habent, Anthemuntem, Grestoniam, Bisaltiam, magnamque *superioris Macedoniæ* partem, quæ ad ipsos Macedonas pertinebat, *qui loca mediterranea incolebant*. Hæc autem universa, Macedonia vocantur, et Perdiccas Alexandri *filius* horum erat Rex, quo tempore Sitalces *ipsi* bellum intulit.

100. Atque hi quidem Macedones, cum ingens exercitus illos invasisset, quod ei resistere non possent, se receperunt in loca natura situque munita, et in munitiones manu factas, quæ in eo agro erant. Harum autem non magnus erat numerus. Sed postea Archelaus Perdiccæ filius, regno potitus, eas, quæ nunc in ea regione exstant, ædificavit, et vias rectas secuit, et cum alia digessit, tum etiam rem militarem equis, armis, et reliquo belli apparatu, longe melius quam cæteri omnes octo Reges, qui eum antecesserant. Exercitus vero Thracum Dobero profectus, primum quidem irrupit in regnum, quod Philippi prius erat, et Idomenen quidem per vim cepit, Gortyniam vero, et

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

Γορτυνίαν δὲ, καὶ Ἀταλάντην, καὶ [r] ἄλλα ἄττα χωρία, ὁμολογίᾳ, διὰ τὴν Ἀμύντου φιλίαν προσχωροῦντα, τοῦ Φιλίππου υἱέος παρόντος. Εὔρωπον δὲ ἐπολιόρκησαν μὲν, ἑλεῖν δὲ οὐκ [s] ἠδύναντο. ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν [t] προὐχώρει τὴν ἐν ἀριστερᾷ [u] Πέλλης καὶ Κύῤῥου. ἔσω δὲ τούτων [x] ἐς τὴν Βοττιαίαν καὶ Πιερίαν οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τήν [y] τε Μυγδονίαν καὶ Κρηστωνίαν καὶ Ἀνθεμοῦντα ἐδῄουν. οἱ δὲ Μακεδόνες πεζῷ μὲν [z] οὐδὲ διενοοῦντο ἀμύνεσθαι, [a] ἵππους δὲ προσμεταπεμψάμενοι ἀπὸ τῶν [b] ἄνω ξυμμάχων, [c] ὅπη [d] δοκοῖ, ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς [e] ἐσέβαλλον ἐς τὸ στράτευμα τῶν Θρᾳκῶν. καὶ ᾗ μὲν προσπέσοιεν, οὐδεὶς [f] ὑπέμενεν ἄνδρας ἱππέας τε ἀγαθοὺς καὶ τεθωρακισμένους· ὑπὸ δὲ πλήθους περικλειόμενοι, [g] αὑτοὺς πολλαπλασίῳ τῷ ὁμίλῳ ἐς κίνδυνον καθίστασαν. ὥστε τέλος ἡσυχίαν ἦγον, οὐ νομίζοντες ἱκανοὶ εἶναι πρὸς τὸ πλέον κινδυνεύειν.

ρα΄. Ὁ δὲ Σιτάλκης πρός τε τὸν Περδίκκαν λόγους ἐποιεῖτο, ὧν ἕνεκα ἐστράτευσε, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ παρῆσαν ταῖς ναυσὶν, ἀπιστοῦντες, αὐτὸν μὴ ἥξειν,

[r] Τ' ἄλλα *Gr.* Ἄλλα ἄττα *Cass.* ex emendat. fuerat ἄττα. [s] Ἐδύναντο *Reg. Cass.* Basil. cod. et Mosqu. [t] Προεχώρει *Ar.* [u] Πέλλης καὶ Κύρου *Reg.* [x] Εἰς *Cass. Gr.* Paullo ante δὲ in cod. Aug. est insertum ab alia manu, ut videtur. [y] Τε deest *Ar. C. Dan.* Τήν τε Μακεδονίαν καὶ—cod. Bas. [z] Οὐ διενοοῦντο *Ar. C. Dan.* [a] Ἵπποις *Cass.* [b] Ἄνω omitt. *Gr.* cod. Bas. ἀπὸ τῶν ἄλλων ξυμμάχων. [c] Ὅποι *Cass.* Mosqu. [d] Δοκεῖ *Ar. C. Dan.* [e] Ἐσέβαλον *Reg. Cass.* [f] Ὑπόμεινεν *Dan.* Mosqu. [g] Αὐτοὺς *Cass. Gr.*

Atalantam, et alia quædam oppida in deditionem ac fidem recepit, quæ se ipsi adjunxerunt ob amicitiam Amyntæ, qui erat Philippi filius, et qui *tunc ibi* aderat. Europum autem oppugnarunt: sed expugnare non potuerunt. Deinde vero et in reliquam Macedoniam processit, quæ ad Pellæ, Cyrrhique dextram jacet. Sed intra hæc, in Bottiæam et Pieriam non intrarunt: at Mygdoniam, Grestoniam, et Anthemuntem diripuerunt. Macedones vero ne cogitarunt quidem peditatu resistere; sed accito equitatu a sociis, qui loca mediterranea incolebant, ubi videbatur *commodum*, pauci multos adorti, in ipsum Thracum exercitum impetu ferebantur: et qua impressionem faciebant, nullus illorum, utpote equitum egregiorum et loricatorum, impetum sustinebat: sed hostium multitudine circumventi, in discrimen se conjiciebant propter eorum multitudinem longe numerosiorem. Quare tandem hostes lacessere desierunt, quod existimarent, se longe majori militum numero sine periculo resistere non posse.

101. Sitalces vero et ad Perdiccam verba facere cœpit de rebus, quarum causa bellum ipsi intulerat: et quoniam Athenienses cum classe non aderant (eum enim *illuc* iturum non

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 325.

δῶρά τε καὶ πρέσβεις [h] ἔπεμψαν αὐτῷ, ἔς τε τοὺς Χαλκιδέας καὶ Βοττιαίους μέρος τὶ τοῦ στρατοῦ πέμπει. καὶ τειχήρεις ποιήσας, ἐδῄου τὴν γῆν. καθημένου δ' αὐτοῦ περὶ τοὺς χώρους τούτους, οἱ πρὸς νότον οἰκοῦντες Θεσσαλοὶ καὶ Μάγνητες, καὶ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι Θεσσαλῶν, καὶ οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μὴ [i] καὶ ἐπὶ σφᾶς [k] ὁ στρατὸς χωρήσῃ, καὶ ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν Στρυμόνος πρὸς [l] βορέαν Θρᾷκες, ὅσοι πεδία εἶχον, [m] Παναῖοι, καὶ [n] Ὀδόμαντοι, καὶ Δρῶοι, καὶ [o] Δερσαῖοι· αὐτόνομοι δ' εἰσὶ πάντες, παρέσχε δὲ λόγον καὶ ἐπὶ τοὺς [p] τῶν Ἀθηναίων πολεμίους Ἕλληνας, [q] μὴ οἱ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐπὶ σφᾶς [r] χωρήσωσιν. ὁ δὲ, [s] τήν τε Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν καὶ Μακεδονίαν. ἅμα ἐπέχων, ἔφθειρε. καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ οὐδὲν ἐπράσσετο ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε, καὶ ἡ στρατιὰ σῖτόν τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐταλαιπώρει, ἀναπείθεται ὑπὸ Σεύθου τοῦ [t] Σπαραδόκου,

[h] Quamvis ἔπεμψαν a *Scholiaste* agnosci videam, subaudiente (ut certe necesse est) οἱ Ἀθηναῖοι, tamen si quis ἔπεμψεν legendum esse dixerit, non repugnarem. *Steph.* [i] Καὶ deest *Reg.* [k] Ὁ στρατὸς desunt *Ar.* [l] Βοῤῥέαν *Dan.* [m] Hi ab *Hesychio* et *Phavorino* Πάναινοι appellatur, et Thraciæ adscribuntur. Sed literam ν voci male adhærere existimat *Berkelius.* Πάναιοι *Gr.* Paullo ante in Mosqu. καὶ ὅσοι. [n] Ὀδάμαντοι *Reg.* [o] Ita illos nominat *Herodotus.* Δερaῖοι *Stephano* περὶ πόλεων. Σερσαῖοι et αὐτόν. δὲ εἰσὶ *Gr.* [p] Τῶν deest *Ar. C.* [q] Magis placeret scribi μὴ οἱ ὑπ' αὐτῶν ἀγόμενοι. *Steph.* Vulgo μὴ ὑπ' αὐτῶν. [r] Ita ex emend. pro χωρήσουσιν, quod est in textu *Gr.* [s] Τὴν μὲν Χαλκιδικὴν *C.* [t] Ita *Steph.* 2. Σπαρ-

credebant) quoniam etiam dona et legatos ad ipsum miserant, quandam suarum copiarum partem in Chalcidenses et Bottiæos misit; cumque illos intra muros compulisset, agrum eorum vastavit. Dum autem castra stativa haberet in his locis, Thessali, qui Austrum versus habitant, et Magnetes, et cæteri, qui Thessalorum imperio parent, et Græci ad Thermopylas usque timuerunt, ne exercitus iste contra se quoque veniret, et in armis erant. Thraces etiam, qui trans Strymonem, Boream versus, loca campestria incolebant, Panæi præterea, et Odomanti, et Droi, et Dersæi, territi sunt. omnes autem suis legibus utentes liberi vivebant. Præbuit etiam *idem Sitalces* occasionem rumoris inter Græcos Atheniensium hostes, *periculum esse*, * ne, qui ab ipsis per societatis speciem adducebantur, ipsos etiam invaderent. Ille vero et Chalcidicum, et Botticum, et Macedonicum *agrum* simul *ibi* subsistens vastabat. Et cum nihil eorum, quorum causa infestis armis *eo* profectus fuerat, ipsi feliciter succederet; cumque ipsius exercitus commeatu careret, et hyemis incommodis vexaretur; a Seuthe Sparadoci *filio,* qui ipsi patrue-

* Ne ex fœdere ab iis ad se quoque invadendum inducerentur. *Acacius.* Huds.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U.C. Varr. 325. Novembri.

ἀδελφιδοῦ ὄντος, καὶ μέγιστον [u] μετ' αὐτὸν δυναμένου, ὥστ' ἐν τάχει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην κρύφα Περδίκκας, ὑποσχόμενος ἀδελφὴν ἑαυτοῦ δώσειν, καὶ χρήματα ἐπ' αὐτῇ, προσποιεῖται. καὶ ὁ μὲν, πεισθεὶς, καὶ μείνας [x] τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας, τούτων δὲ ὀκτὼ ἐν Χαλκιδεῦσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ [y] κατὰ τάχος [z] ἐπ' οἴκου. Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθῃ, ὥσπερ ὑπέσχετο. τὰ μὲν [a] οὖν κατὰ τὴν Σιτάλκου [b] στρατείαν οὕτως ἐγένετο.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U.C. Varr. 326. Post Januar. Ante April. 5.

ρβ'. [c] Οἱ δὲ ἐν Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι, [d] τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἐπειδὴ τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, Φορμίωνος ἡγουμένου, ἐστράτευσαν παραπλεύσαντες ἐπ' Ἀστακοῦ. καὶ ἀποβάντες [e] ἐς τὴν μεσόγειαν τῆς Ἀκαρνανίας, τετρακοσίοις μὲν ὁπλίταις [f] Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ [g] Μεσσηνίων, [h] καὶ ἔκ τε Στράτου, καὶ [i] Κορόντων, καὶ ἄλλων χωρίων, ἄνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι ἐξήλασαν, καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου ἐς Κόροντα καταγαγόντες,

δόκου *Cl. Gr. Codd. Mss.* et *Editi reliqui.* Sic quoque *Reg.* et *Dan.* Σπαρδάκου *Cass.* Aug. Σπαρδοκοῦ *Gr.* Mox in Bas. ἀδελφιδοῦ ὄντος αὐτοῦ. [u] Μεθ' ἑαυτὸν *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Μεθ' αὐτὸν *Cl. Gr.* Μεθ' ἑαυτὸν *Reg. Cass. Dan.* [x] Τὰς πάσας ἡμέρας τριάκοντα *Reg.* Paullo ante pro ἐπ' αὐτῇ leg. in Marg. Ald. Vin. ἑαυτοῦ. [y] Κατατάχος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg.* [z] Ἐπ' οἴκου desunt *Ar. C. Dan.* [a] Οὖν omitt. *Gr. Reg.* Bas. Aug. a m. rec. est additum. *Dan.* et hic τὸ μέν. [b] Στρατιὰν *Reg. Cass.* [c] Οἱ δ' ἐν *Gr.* [d] Τοῦδε τοῦ *Cl. Reg. Cass.* Aug. τοῦ δὲ τοῦ. [e] Εἰς *Dan.* [f] Τῶν Ἀθηναίων *Gr.* [g] Μεσηνίων *Ar. C. Dan.* fere ubique. Mosqu. [h] Καὶ deest *Ar. C. Cass. Dan.* [i] Κοράντων et mox Κόραντα *Reg.* Mox in Mosqu. εἶναι deest.

lis, quique apud ipsum potentia secundus erat, ad celeriter abeundum inducitur. Seuthen autem Perdiccas sibi clam conciliaverat, pollicitus se in matrimonium ipsi sororem daturum, et præter ipsam, pecunias etiam. Itaque Sitalces *Seuthæ verbis* inductus, et XXX universos dies *militiæ* commoratus, et horum octo apud Chalcidenses *consumtis,* cum exercitu domum celeriter se recepit. Perdiccas vero postea Stratonicen sororem suam Seuthæ uxorem dedit, ut ei promiserat. Hæc igitur Sitalcis expeditio hunc habuit exitum.

102. Athenienses vero, qui Naupacti erant, eadem hyeme, post *dimissam* Peloponnesiorum classem, duce Phormione, maritimam oram legentes, Astaco bellum intulerunt, exscensuque ex navibus in terram facto, mediterranea Acarnaniæ loca petierunt, cum quadringentis suorum gravis armaturæ militum classiariorum, et cum totidem* Messeniis; et ex Strato, et Corontis, aliisque oppidis eos, qui videbantur dubiæ fidei homines, ejecerunt: et cum Cynetem, Theolyti *filium,* in oppidum Coronta reduxissent, ad

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U.C. Varr. 326.

ἀνεχώρησαν πάλιν ἐπὶ τὰς ναῦς. ἐς γὰρ Οἰνιάδας, ἀεί ποτε πολεμίους ὄντας μόνους Ἀκαρνάνων, οὐκ ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, χειμῶνος [k] ὄντος, στρατεύειν. ὁ γὰρ Ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ Πίνδου ὄρους διὰ Δολοπίας, καὶ [l] Ἀγραῶν καὶ Ἀμφιλόχων, καὶ διὰ τοῦ [m] Ἀκαρνανικοῦ πεδίου, ἄνωθεν [n] μὲν [o] παρὰ Στράτον πόλιν, ἐς θάλασσαν διεξιεὶς παρ' Οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν [p] αὐτοῖς περιλιμνάζων, ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεύειν. κεῖνται δὲ καὶ τῶν νήσων τῶν Ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντικρὺ [q] Οἰνιάδων, τοῦ Ἀχελῴου τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι. ὥστε μέγας ὢν ὁ ποταμὸς [r] προσχοῖ ἀεὶ, καὶ εἰσὶ τῶν νήσων αἳ [s] ἠπείρωνται· ἐλπὶς δὲ, καὶ πάσας οὐκ ἐν πολλῷ [t] τινι ἂν χρόνῳ τοῦτο παθεῖν. τό, τε γὰρ ῥεῦμά ἐστι [u] μέγα [x] καὶ πολὺ καὶ θολερὸν, αἵ τε νῆσοι, πυκναὶ, καὶ ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως, [y] τῷ μὴ σκεδάννυσθαι, σύνδεσμοι γίγνονται, παραλλὰξ καὶ οὐ κατὰ στοῖχον [z] κείμεναι, οὐδ' ἔχουσαι [a] εὐθείας διόδους τοῦ ὕδατος

[k] Ὄντος om. *Gr.* [l] Ἀγριανῶν mentio fit apud *Strabonem* p. 331. Ed. Paris. Agriani *Curtio.* [m] Ἀκαρνικοῦ *Demetrius Phalereus* et *Gr.* [n] Μὲν om. *Demetr. Phal.* [o] Περὶ *Ar. C. Dan.* [p] Αὐτοῖς τι περιλ. *Reg.* Τὴν πόλιν αὐτὴν Basil. [q] Οἰνιαδῶν *Ar. C. Cl. Gr. Dan.* et καὶ ἀντικρὺ *Gr.* [r] Προσχεῖ *Reg. Gr.* et εἰσὶν τῶν *Gr.* [s] Ἠπειρῶνται. ἐλπὶς καὶ *Dan.* [t] Τινὶ ἂν om. *Gr.* [u] Μέγα deest *Reg.* [x] Καὶ πολὺ θολερὸν *Ar.* [y] Τὸ *Gr.* In marg. Flor. Vin. τὸ τῆς προσχώσεως. [z] Κείμενον *Dan.* [a] Εὐθείας διόδους ὑπὸ τοῦ ὕδατος *Cod. vet. Stephani.*

suas naves redierunt. Nam Œniadis, (qui soli omnium Acarnanum Atheniensibus perpetuo erant hostes,) propter hybernum anni tempus, bellum nullo modo inferri posse videbatur. Nam Achelous fluvius ex monte Pindo per Dolopiam, Agraos, Amphilochos, et per Acarnanicam planitiem fluens, superne quidem juxta urbem Stratum, et Œniadas, per spatium, quod inter has duas urbes est medium, in mare defertur; et ipsorum *Œniadarum* urbem restagnans paludibus circumdat; et facit, ut propter aquarum copiam ei bellum hyeme non possit inferri. Jacent autem et pleræque Echinadum insularum e regione Œniadarum, ab Acheloi ostio non procul distantes. Quamobrem hic fluvius, quoniam est magnus, limum semper aggerit, nonnullæ etiam illarum insularum factæ sunt continentis pars. Et credibile est cæteris quoque non admodum longo temporis progressu idem eventurum. Nam et fluvii cursus est rapidus, et multus, et turbidus, et ipsæ insulæ sunt crebræ, et limo congesto (quod diffundi nequit) aliæ cum aliis conjunguntur, * gradatim, non autem serie directa sitæ, nec rectum aquis exitum in pelagus præ-

* Situ alternante positæ et non recta serie etc. *Alii.* Huds.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 326.

ἐς τὸ πέλαγος. ἔρημοι [b] δ' εἰσὶ, καὶ οὐ μεγάλαι. λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμαίωνι τῷ Ἀμφιάρεω, [c] ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν· [d] ὑπειπόντα, οὐκ εἶναι λύσιν τῶν δειμάτων, πρὶν ἂν εὑρὼν ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ [e] κατοικίσηται, ἥτις, ὅτε ἔκτεινε τὴν μητέρα, μήπω [f] ὑπὸ ἡλίου ἑωρᾶτο, μηδὲ γῆ ἦν· [g] ὡς τῆς γε ἄλλης αὐτῷ μεμιασμένης. ὁ δ' ἀπορῶν, ὥς φασι, μόλις κατενόησε τὴν πρόσχωσιν ταύτην τοῦ Ἀχελῴου. καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἱκανὴ [h] ἂν κεχῶσθαι [i] δίαιτα τῷ σώματι, ἀφ' οὗπερ κτείνας τὴν μητέρα, οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐς τοὺς περὶ Οἰνιάδας τόπους, ἐδυνάστευσέ τε, καὶ [k] ἀπὸ Ἀκαρνᾶνος παιδὸς ἑαυτοῦ, [l] τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν [m] ἐγκατέλιπε. τὰ μὲν [n] οὖν περὶ Ἀλκμαίωνα, τοιαῦτα [o] λεγόμενα παρελάβομεν.

ργ΄. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φορμίων, ἄραντες ἐκ τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν Ναύπακτον, ἅμα ἦρι κατέπλευσαν ἐς τὰς Ἀθήνας· [p] τούς τε ἐλευ-

[b] Δέ εἰσι *Reg. Cass.* [c] Ὥς τε *Marg.* ὅτ' ἴδει Marg. Flor. Vin. Verbum συνέβη vel a Librariis omissum, vel ab ipso Auctore relictum, est subaudiendum. *Steph.* Λέγεται supple, vel ὅτε δὴ ἠλᾶτο lege. *Fr. Portus.* [d] Εἰπόντα *C.* [e] Κατοικήσηται *Cl. Reg. Dan.* Mosqu. [f] Ὑπ' ἡλίου *Gr.* [g] Ὡς τῆς γῆς ὅλης αὐτῷ μεμιασμένης *Ar. C. Dan.* Mosqu. [h] Ἀνακεχῶσθαι legendum esse suspicatur *Steph.* [i] Δίαιτα, præter alia, significat etiam sedes, domicilium, in quo quis degit, consuetudinem etiam et διατριβήν. Vide *Aristot.* Eth. l. 1. c. 4. [k] Ἀπ' Ἀκαρν. *Gr.* [l] Τῇ χώρᾳ *Ar. Reg.* Mosqu. [m] Κατέλιπε *Cass.* Aug. Ἐγκατέλιπε *Gr.* [n] Οὖν deest *Ar. C. Reg. Gr.* Bas. [o] Λέγομεν ἃ *Cl. Reg. Cass.* [p] Τούς τ' ἐλευθ. *Gr.*

bentes. Sunt autem desertæ, nec magnæ. Fertur etiam Alcmæoni Amphiarai *filio*, quo tempore propter matris cædem vagabatur, Apollo oraculum reddidisse, quo hanc terram ei habitandam significavit, obscure significans eum terroribus, *quibus agitabatur*, liberatum non iri, prius quam locum habitandum reperisset in ea regione, quæ, quum matrem interfecit, a Sole nondum conspecta fuisset, nec tellus esset: quod omnem aliam terram ipse polluisset. Ille vero consilii inops (ut aiunt) vix tandem animadvertit hanc Acheloi fluminis alluvionem *ab oraculo fuisse designatam.* Istudque solum, quod limo congesto consolidatum fuerat, ipsi videbatur exstitisse ab eo tempore, quo matre cæsa non paucos annos erraverat, et ad sedes in eo sui corporis causa ponendas satis amplum esse *videbatur.* Quare cum in locis circum Œniadas sitis sedes collocasset, *ibi* regnavit, et ab Acarnane filio suo nomen regioni impositum reliquit. Quæ igitur de Alcmæone traduntur, hæc sunt, quæ accepimus.

103. Athenienses vero et Phormio, castris ex Acarnania motis, et Naupactum profecti, ineunte vere Athe-

θέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν [q] ἄγοντες, οἳ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς, ἃς εἷλον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τρίτον ἔτος τῷ πολέμῳ [r] ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Bell. Pelop. an. 3. Olymp. 87. 4. U. C. Varr. 326.

[q] Ἄγοντες· ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς *Dan.* in Mosqu. ξυνέγραψεν.

[r] Ἐτελεύτα abest *Ar. C. Dan.* Mox

nas redierunt; secumque duxerunt eos, quos in prœliis navalibus ceperant, qui facta capitum permutatione, ita ut singula pro singulis darentur, liberi dimittebantur. naves etiam *duxerunt*, quas ceperant. Atque hæc hyems est finita, hujusque belli, quod Thucydides conscripsit, tertius annus est exactus.

[a] ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΟΛΟΡΟΥ

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

EPITOME LIBRI III.

Quarto anno belli Peloponnesiaci, cum iterum Atticam Peloponnesii cum exercitu invasissent, Lesbus omnis ab Atheniensibus, præter Methymnam, defecit. Cap. II. *Qua de causa Athenienses, classe eo copiisque missis, Mitylenen caput insulæ obsidione cinxerunt.* VI. *Interea cum obsessi hactenus Platæenses fame premerentur, ducenti ex eis et duodecim insignis audaciæ viri, noctu Peloponnesiorum munitiones scalis transgressi, incolumes omnes Athenas profugerunt.* XXII. *Peloponnesii Atticam ingressi, magna eam clade evastarunt.* XXVI. *Naves eorumdem subsidio Lesbiis missæ, tum primum Ioniam attigerunt.* XXVI. *Mitylenæi fame coacti deditionem fecerunt.* XXVIII. *De eorum supplicio magna contentione actum est, vicit tamen Diodoti lenior sententia.* XLIX. *Dispar Platæensium eventus fuit: qui cum eodem tempore fame subacti Lacedæmoniorum se arbitrio dedidissent, ab eis sunt interemti.* LXIX. *Sævissima item apud Corcyræos seditio describitur: qua optimates a plebe sua superati partim occisi sunt, partim profugerunt.* LXX. LXXXV. *Peloponnesios Atticam ingressuros terræ motus averterunt.* LXXXIX. *Messanam in Sicilia Athenienses occuparunt.* XC. *Heracleam in Trachine coloniam Lacedæmonii deduxerunt.* XCII. *Demosthenes Atheniensis dux, cum Ætolis bellum intulissent, victus ab eis multos eximios cives amisit.* XCVIII. *Delum Athenienses lustrarunt.* CIV. *Acarnanes Ambraciotis, memorabili clade, Demosthene duce, victis, pacem dederunt.* CXIII.

ΤΟΥ δ' [b] ἐπιγιγνομένου θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι, ἐστράτευσαν ἐς

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

[a] Θουκυδίδου ξυγγραφῆς τὸ τρίτον *Cl.* Θουκυδίδου ἱστοριῶν συγγραφῆς βιβλίον τρίτον *Ar.* Titulo caret *alter Codex.* Θουκυδίδου ξυγγραφῆς τρίτης *Ald. Flor. Bas.* Θουκυδίδου τοῦ Ὀλόρου ξυγγραφῆς τὸ τρίτον *Editi reliqui.* Vide *Annott. Huds.* Θουκυδίδου ξυγγραφῆς γον *Reg.* Θουκ. ξυγγ. Γ *Cass.* In *Gr.* Lib. Tertius. E *Dan.* nihil adnotatum erat. [b] Ἐπιγινομένου *Gr.*

SEQUENTE autem æstate Peloponnesii, eorumque socii, frumento jam adulto, cum infesto exercitu in Atticam iverunt; Archidamusque

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326. Post Jul. 2. Ante Jul. 16.

τὴν Ἀττικήν· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν· καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἱππέων, [c] ὅπη παρείκοι· καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον, [d] τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων, τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον οὗ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

β'. Μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, εὐθὺς Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέστη [e] ἀπ' Ἀθηναίων· βουληθέντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, (ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ προσεδέξαντο,) ἀναγκασθέντες δὲ [f] καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν πρότερον, [g] ἢ διενοοῦντο, ποιήσασθαι. τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν, καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν, καὶ νεῶν ποίησιν, ἐπέμενον, τελεσθῆναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε, καὶ σῖτον, καὶ [h] ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. [i] Τενέδιοι γὰρ, ὄντες αὐτοῖς διάφοροι, καὶ [k] Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν

[c] Ὅποι *C. Gr.* [d] Τὸ μὴ προσεξιόντας male *Ald. Flor. Bas.* Articulum τὸ vacare existimat *Steph.* et omnino a *Scholiaste* dissentit, qui præpositionem διὰ deesse putat. Vide *Stephani* Appendicem ad al. Scripta de Dial. Att. p. 178. Τοῦ μὴ πρ. *Gr.* in marg. In *Cass.* e τὸ manu recenti factum erat τῶ. [e] Ἀπὸ Ἀθηναίων *Ar. C. Cam.* Quam scripturam (inquit *Camerarius*) hoc loco, quamvis sæpius occurrerit, adnotare placuit, quod *Cicero* in *Oratore* concursationem vocalium minime fugisse *Thucydidem* scripserit. Ἀπὸ etiam *Gr.* [f] Καὶ deest *Gr.* [g] Ἢ *Cass.* [h] Ἅμα μεταπ. *Dan.* [i] Τενέδιοι δὲ ὄντες *Ar. C.* Τενέδιον δὲ ὄντες *Dan.* [k] Μηθυμναίων οἱ, et in marg. Μηθυμναῖοι manu rec. *Reg.* Μηθυμναίων οἱ etiam in *Cass.* fuisse videtur: nam erasa sunt quædam inter versus.

Zeuxidami *filius*, Lacedæmoniorum rex, ipsis præerat; castrisque positis, agrum vastabant. Atheniensium vero equites, (ut consueverant) impressionem faciebant *in hostium agmen*, qua cedebat; et plurimam militum leviter armatorum turbam prohibebant, ne a cæterarum copiarum corpore longius progressi loca suburbana vastarent. Et tamdiu commorati, quamdiu commeatus ipsis suppeditavit, *domum* redierunt, et in suam quique civitatem se receperunt.

2. Post hanc autem Peloponnesiorum irruptionem statim Lesbus, præter Methymnam, ab Atheniensibus defecit: voluerant autem *Lesbii* quidem vel ante hoc bellum motum *facere defectionem;* sed Lacedæmonii recipere noluerant. Sed *tunc* vi necessitatis coacti, maturius, quam secum ipsi constituerant, hanc defectionem fecerunt. Exspectabant enim donec portus aggeribus essent obstructi, et murorum ædificium, naviumque fabricatio ad suum finem esset perducta; item donec ex Ponto venissent, quæcunque venire oportebat, sagittarii, et frumentum, et quæcunque accersiverant. Tenedii enim, qui ipsis erant inimici, et Methymnæi, quin etiam * quidam ex ipsis

* Ex ipssi Mitylenæis privatim quidam etc. *Alii.* Huds.

Μιτυληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες, κατὰ στάσιν πρόξενοι Ἀθηναίων, μηνυταὶ γίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις, ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μιτυλήνην βίᾳ, καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν, μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων, ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται· καὶ εἰ μή [l] τις προκαταλήψεται ἤδη, [m] στερήσεσθαι αὐτοὺς Λέσβου.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

γ΄. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ [n] τεταλαιπωρημένοι ὑπό [o] τε τῆς νόσου, καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου, καὶ ἀκμάζοντος,) μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶναι Λέσβον προσπολεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν, καὶ δύναμιν ἀκέραιον· καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο [p] τοπρῶτον τὰς κατηγορίας, μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς Μιτυληναίους τήν τε [q] ξυνοίκησιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες, προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν [r] ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλεϊππίδης δὲ ὁ Δεινίου, τρίτος αὐτὸς, ἐστρα-

[l] Τὶς om. *Gr.* [m] Στέρεσθαι *Ar. Dan.* [n] Προτεταλαιπωρημένοι *Marg. Ar. C. Dan.* [o] Particulam τε non agnoscit *C.* [p] Τὸ πρῶτον *C. Bas.* Τὸ deest *Reg. Cass.* Aug. [q] Forsan scribendum ξυνοίκισιν, nam supra dictum est, ξυνοικίζουσι τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μιτυλήνην βίᾳ. *Æ. Port.* (ubi C. Mosqu. Μιτυλίνην.) [r] Ἐξαπηναίως *Reg.*

Mitylenæis homines privati, quibus propter factionem publicum erat cum Atheniensibus hospitium, Atheniensibus indicarunt omnes Lesbios *a Mitylenæis* per vim commigrare cogi; omnemque apparatum cum Lacedæmoniis, et Bœotis, qui gentis ejusdem erant, defectionis faciendæ causa *ab illis* urgeri; et nisi quis *illos* jam antevertat, ipsos Lesbo privatum iri *dixerunt.*

3. Athenienses vero (nam morbo, belloque recens suscepto, et vigente debilitati erant) * rem quidem arduam esse duxerunt, Lesbum, quæ classem, et vires integras haberet, a se alienare, et novas novorum hostium inimicitias sibi conciliare; et criminationes istas initio non admittebant, quod non vera esse mallent. Postquam tamen, ne per Legatos quidem *Mitylenen* missos, Mitylenæis persuadere potuerunt, ut et copias dimitterent, quas in urbem commigrare cogebant, et reliquum *belli* apparatum dissolverent, *tunc rebus suis* metuentes, eos antevertere voluerunt. et confestim miserunt quadraginta naves, quæ forte circa Peloponnesum erant, ad navigandum paratæ. Cleïppides vero Diniæ *filius*, cum duobus aliis colle-

* Rem magnæ molis esse rati, Lesbo arma inferre instructæ, et integris viribus, criminationes etc. *Alii.* Huds.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

τήγει. [s] ἐσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς, ὡς εἴη Ἀπόλλωνος [t] Μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτὴ, [u] ἐν ᾗ πανδημεὶ Μιτυληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ [x] ἐλπίδα εἶναι, ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω· [y] καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα· εἰ δὲ μὴ, Μιτυληναίοις εἰπεῖν, ναῦς τε παραδοῦναι, καὶ τείχη καθελεῖν· μὴ πειθομένων δὲ, πολεμεῖν. καὶ αἱ μὲν νῆες ᾤχοντο. τὰς δὲ τῶν Μιτυληναίων δέκα τριήρεις, αἳ ἔτυχον βοηθοὶ [z] παρὰ σφᾶς κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον [a] οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ Μιτυληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν [b] Ἀθηνῶν, διαβὰς ἐς Εὔβοιαν, καὶ πεζῇ ἐπὶ [c] Γεραιστὸν ἐλθὼν, ὁλκάδος ἀναγομένης [d] ἐπιτυχὼν, πλῷ χρησάμενος, καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μιτυλήνην ἀφικόμενος, ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν [e] Μαλόεντα ἐξῆλθον, τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν [f] καὶ λιμένων περὶ τὰ [g] ἡμιτέλεστα φραξάμενοι [h] ἐφύλασσον.

δ'. Καὶ [i] οἱ Ἀθηναῖοι, οὐ [k] πολλῷ ὕστερον κατα-

[s] Ἐσηγγέλθη *Gr.* Paullo ante Mosqu. Κλεϊπίδης. [t] Vocem cum duplici λ scribendam existimat *Berkelius*. Nam Μαλλόεις apud *Hesychium* Ἀπόλλωνος ἐπίθετον ἢ ἐπώνυμον: et Μαλλόεις Ἀπόλλων in optimis *Stephani Byzantini* Editionibus. [u] Ἐν τῇ *Gr.* [x] Ἐλπίδας *Gr.* [y] Καὶ εἰ μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα *Aristophanis Scholiastes* p. 49. Ed. *Æ. Porti*. ubi in his verbis ἔλλειψιν Ἀττικὴν esse observat. εἰ etiam Mosqu. et pro τείχη, τεῖχος. [z] Περὶ *Reg.* [a] Οἱ deest *Ar. C. Dan.* [b] Ἀθηναίων *Gr.* [c] Aliquando etiam Γεραστὸς sine diphthongo scribitur. [d] Ita *Dan.* in marg. in textu ἐπὶ τειχῶν. [e] Μέλλοντα et in marg. Μαλο *Gr.* [f] Καὶ τῶν λιμένων *Reg.* [g] Ἡμιτέλευτα *Marg.* [h] Ἐφύλαττον *Cl. Cass.* [i] Οἱ Ἀθηναίων οι *Gr.* [k] Πολὺ *Reg. Cass. Gr.* Aug.

gis, his navibus præerat. Ipsis enim renuntiatum fuerat diem festum in Apollinis Maloëntis honorem extra urbem celebrari, ad quem celebrandum Mitylenæi frequentes erant conventuri, et spem esse, si properarent, ex improviso ipsos impressionem in illos esse facturos. Et si conatus iste feliciter ipsis successisset, *bene*. sin minus: *ducibus imperaverant*, ut Mitylenæos naves tradere, murosque demoliri juberent; et, nisi imperata facerent, bellum ipsis inferrent. Atque illæ quidem naves abierunt. Athenienses vero retinuerunt decem Mitylenæorum triremes, quæ ex fœderis pacto tunc apud ipsos auxilii ferendi causa forte aderant, virosque, qui in illis erant, in custodiam tradiderunt. Quidam vero, cum Athenis in Eubœam trajecisset, et pedibus Geræstum ivisset, *ibi* navim onerariam nactus, secunda navigatione usus, et triduo postquam Athenis discessit, Mitylenen delatus, Mitylenæis infestum Atticæ classis adventum nuntiavit. Illi vero nec ad Maloëntem exiverunt, et cæteras murorum, portuumque partes, quæ semiperfectæ erant, præsidiis firmantes, custodias egerunt.

4. Nec multo post Athenienses

πλεύσαντες, ὡς ἑώρων, ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ Bell.
τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν Μιτυληναίων, Pelop. an. 4.
[l] ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μιτυλη- Olymp. 88. 1.
ναῖοι, [m] καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν, ἔκπλουν U. C. Varr.
μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ, ὀλίγον 326.
πρὸ τοῦ λιμένος· ἔπειτα, [n] καταδιωχθέντες [o] ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν νεῶν, λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς [p] τοπαραυτίκα, εἰ δύναιντο, ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, [q] καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι, μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὦσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι, πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μιτυληναῖοι, τῶν τε [r] διαβαλλόντων ἕνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ [s] ἄλλους, εἴπως πείσειαν τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικὸν, οἳ ὥρμουν ἐν τῇ [t] Μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ

[l] Ἐς τὸν πόλεμον *Reg.* [m] Illud καὶ non agnoscunt *Ar. C. Dan.* [n] Καὶ διωχθέντες *Cass.* Paullo ante pro ναυμαχίᾳ Mosqu. ναυμαχίαν. [o] Ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῶν Ἀττικῶν *Dan.* [p] Τὸ παραυτίκα *Ar. C. Bas. Gr.* Et a prima manu *Cass.* in quo deinde inductus erat accentus super τὸ. Pro ὁμολογίᾳ Mosqu. ὁμιλίᾳ. [q] Καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι πέμπουσιν omissis, quæ in medio sunt, *Dan.* [r] Διαβαλλόντων σφᾶς ἕνα *Ar. C. Dan.* σφᾶς in *Cass.* manu recenti in marg. scriptum erat. [s] Ita *Cass.* ex emendat. rec. pro ἄλλως. [t] Apud *Ptolemæum* Μαλία scriptum est, perperam. Apud *Strabonem* p. 616. Μαλία appellatur.

cum classe *eo* appulsi, postquam viderunt, ipsi quidem duces *Mitylenæis* denuntiarunt, quæ *ab Atheniensibus* imperata fuerant: sed cum Mitylenæi dicto audientes esse nollent, bellum illis facere cœperunt. At Mitylenæi imparati, et ex improviso coacti bellum gerere, prodierunt illi quidem cum quodam navium numero aliquantum ante portum, ut prœlium navale committerent: sed postea ab Atticis navibus insequentibus fugati, cum Atticæ classis prætoribus in colloquium tunc venerunt, eo consilio, ut, si possent, naves illorum aliqua æqua conditione e vestigio dimitterent. Atheniensium vero duces *conditiones ab illis oblatas* acceperunt, ipsi quoque veriti, ne non satis virium haberent ad bellum universæ Lesbo faciendum. Induciisque factis, Mitylenæi mittunt Athenas cum alios, tum etiam unum ex illis, qui detulerant indicium, quem facti jam pœnitebat, si forte *Atheniensibus* persuadere possent, ut naves *a se*, ut nihil rerum novarum molituris, recederent. Interea vero et Lacedæmonem legatos triremi vectos mittunt, clam Atheniensium classe, qui ad septentrionalem urbis partem, in Malea stationem habebant; * nec enim, quod ab Atheniensibus impetrare cupiebant, id ex

* Non enim fidem habebant iis, quæ ab Atheniensibus offerebantur etc.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

τῶν Ἀθηναίων [u] προχωρήσειν. καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες, αὐτοῖς ἔπρασσον ὅπως τὶς βοήθεια ἥξει.

ε΄. [x] Οἱ δ' ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις, ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης. οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ Ἴμβριοι, καὶ [y] Λήμνιοι, καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μιτυληναῖοι ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον· καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μιτυληναῖοι, οὔτε [z] ἐπηυλίσαντο, οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου, καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς, βουλόμενοι, εἰ [a] προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν. καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται, καὶ Ἑρμαιώνδας Θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν, κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει. καὶ παρῄνουν [b] πέμπειν τριήρη ἄλλην, καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν.

[u] Προσχωρήσειν *Gr.* [x] Οἱ δὲ ἐκ *Gr.* [y] *Goltzius* adducit nummum, cujus inscriptio est ΛΗΜΝΙΩΝ. [z] Ἐπιβλύσαντο et in marg. Ἐπιβλίσαντο cum υ super β. *Gr.* [a] Προσγίγνοιτο *Gr.* v. 16. Mosqu. Ἑρμαιῶνδας. [b] Ἐκπέμπειν *Cl.*

voto sibi cessurum confidebant. Atque hi quidem aspera usi navigatione per pelagus Lacedæmonem delati, cum ipsis agere cœperunt, ut aliquod auxilium veniret.

5. Sed postquam legati re infecta Athenis redierunt, Mitylenæi ad bellum se accingere cœperunt, et cætera Lesbos, præter Methymnam. Hi enim Atheniensibus opem tulerant, et Imbrii, et Lemnii, et quædam exigua reliquorum sociorum manus. Mitylenæi vero, copiis ex omni totius populi ætate ac ordine collectis, quandam eruptionem in Atheniensium castra fecerunt. prœlium etiam commissum fuit, in quo Mitylenæi, licet hostibus inferiores non exstitissent, tamen nec prope pernoctare, nec suis viribus confidere sunt ausi: sed *in urbem* se receperunt. Deinde vero quieverunt, quia, si quid *auxilii* ex Peloponneso præterea venisset, et cum reliquo apparatu periclitari volebant. Etenim Meleas Lacon, et Hermæondas Thebanus ad ipsos venerant, qui missi quidem fuerant ante defectionem, sed cum Atticæ classis infestum adventum antevertere non potuissent, post prœlium commissum *in urbem* triremi clam ingressi sunt: hortatique sunt, ut alteram triremem, et legatos secum *Spartam* mitterent; illique miserunt.

Valla. ac si aliam lectionem agnovisset, quam προχωρήσειν. HUDS. ex iis, quæ ad marg. Edit. suæ secundæ adnotavit *Steph.*

ϛ'. Οἱ [c] δὲ Ἀθηναῖοι, πολὺ ἐπιῤῥωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μιτυληναίων ἡσυχίαν, ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν, ὁρῶντες οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων· καὶ [d] περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως, ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως, καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἶργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μιτυληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν [e] οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι, προσβεβοηθηκότες ἤδη. [f] τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μιτυλήνην [g] οὕτως ἐπολεμεῖτο.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

ζ'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, τοῦ θέρους τούτου, Ἀθηναῖοι [h] καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπέστειλαν τριάκοντα, καὶ Ἀσώπιον [i] τὸν Φορμίωνος στρατηγόν· κελευσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ, ἄρχοντα. καὶ [k] παραπλέουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα,

Post Jul. 2. Ante Jul. 16.

[c] Δὲ abest *Dan.* In seq. vs. Mosqu. *συμμάχους.* [d] Περιορισάμενοι *Gr.* Περιορμησάμενοι *Cass.* [e] Οἱ Μιτυληναῖοι ναύσταθμον omissis intermediis *Dan.* [f] Μέρος τῆς γῆς supple. *Huds.* [g] Οὕτω *Dan.* [h] Καὶ περὶ Πελοπόννησον *Marg. Gr. Cl. Reg.* [i] Τὸν Φορμίωνός τινα σφίσι πέμψαι, omissis ceteris *Gr.* τὸν Φορμ. τινὰ etiam Mosqu. [k] Περιπλέουσαι *Reg.*

6. Athenienses vero propter Mitylenæorum quietem, multo magis confirmati, socios accersunt, qui longe citius, *quam quis existimare potuisset*, affuerunt, quod nihil virium apud Lesbios esse animadverterent. et cum australem urbis partem classe circumdedissent, bina castra ad urbem hinc et illinc fecerunt, quæ muris cinxerunt, et ad utrumque portum stationes urbi proximas, ac infestas habebant, et maris quidem usu Mitylenæos prohibebant: Mitylenæi vero, aliique Lesbii, qui *suis subsidio* jam venerant, cætera quidem terra potiebantur: at illam terræ partem non magnam, quæ circum castra erat, Athenienses in sua potestate habebant. Sed Malea *promontorium*, ipsis erat potius navium statio, et locus mercatus. Atque bellum ad Mitylenen ita gerebatur.

7. Per idem hujus æstatis tempus, Athenienses in Peloponnesum etiam triginta naves, et Asopium Phormionis *filium*, *earum* ducem miserunt. Acarnanes enim *eos* oraverant, ut aliquem Phormionis vel filium, vel cognatum, ducem ad se mitterent. Hæ autem naves, oram maritimam legentes, agri Laconici oppida diripuerunt. Deinde vero Asopius majorem harum navium partem do-

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον· καὶ ὕστερον, Ἀκαρνᾶνας ἀναστήσας πανδημεὶ, στρατεύει ἐπ' Οἰνιάδας. καὶ ταῖς [l] τε ναυσὶ κατὰ τὸν Ἀχελῷον ἔπλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἐδῄου τὴν χώραν. ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, [m] τὴν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ, πλεύσας ἐς Λευκάδα, καὶ ἀπόβασιν ἐς [n] Νήρικον ποιησάμενος, ἀναχωρῶν διαφθείρεται, αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς [o] τι μέρος, ὑπὸ τῶν [p] αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων, καὶ φρουρῶν τινων ὀλίγων. καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς [q] ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομίσαντο.

Jul. 16. η'. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πρώτης νεὼς ἐκπεμφθέντες Μιτυληναίων πρέσβεις, ὡς αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶπον Ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσωνται, ἀφικνοῦνται ἐς [r] τὴν Ὀλυμπίαν. ἦν δὲ Ὀλυμπιὰς, ᾗ [s] Δωριεὺς Ῥόδιος [t] τοδεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν [u] ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε.

Post Jul. 21. " θ'. ΤΟ μὲν [x] καθεστὼς τοῖς Ἕλλησι νόμιμον,

[l] Τε om. *Cl.* [m] Τὸ μὲν πεζὸν ἀφίησιν *Cam.* Ἀφίησι *Gr.* Paullo ante δ' οὐ abest Mosqu. [n] *Strabo* l. 10. p. 432. situm hujus oppidi perspicue docet: quod deinde, mutato nomine, *Leucadem* appellarunt. *Huds.* Νηρικὸν *Reg.* Νώρικον *Dan.* Νήριτον marg. *Gr.* [o] Τι deest *Gr.* [p] Αὐτόθι *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Dan.* [q] Per enallagen dici videatur pro κομισάμενοι ἀπέπλευσαν. *Æ. Port.* [r] Τὴν deest *Reg.* [s] Dorieus, Diagoræ filius, Rhodius erat. hujus meminit *Xenophon* l. 1. τῶν Ἑλληνικῶν. *Huds.* Δωριεὺς ὁ Ῥόδιος *Gr.* [t] Τὸ δεύτερον *Ar. C. Bas. Cass.* [u] Εἰς *Gr.* et v. 5. εἰς Λευκ. *Cass.* ἐς λ. Mosqu. [x] Καθεστὸς *Gr.*

mum remisit, et ipse cum duodecim Naupactum ivit. Postea vero, cum frequentes Acarnanum copias evocasset, Œniadis bellum intulit. Et cum navibus per Acheloum navigavit, et pedestres copiæ agrum vastabant. Sed cum *Œniadæ* se ipsi non dederent, peditatum quidem dimisit, ipse vero in Leucadem navigavit, suisque copiis in terram ex navibus ad Nericum expositis, dum se recipit, cum ipse, tum etiam pars quædam ejus copiarum ab illius regionis incolis, qui ad opem suis ferendam undique convenerant, et a paucis quibusdam militibus præsidiariis cæditur. Postea vero Athenienses, cum suorum cadavera a Leucadiis fide publica interposita recepissent, discesserunt.

8. Legati vero Mitylenæorum, qui in prima navi *Spartam* missi fuerant, quemadmodum ipsis Lacedæmonii dixerant, ut Olympiam venirent, ut cæteri quoque socii illis auditis consultarent, Olympiam iverunt. Erat autem Olympias, qua Dorieus, Rhodius, iterum vicerat. cumque post solennem illius festi celebrationem in colloquium venissent, in hunc modum verba fecerunt.

"9. Institutum, quod apud Græcos moribus est receptum, Viri Lacedæ-

ὦ [y] ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν. τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς [z] πολέμοις, καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας, οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται, ἐν ἡδονῇ ἔχουσι· νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν [a] προτοῦ φίλων, χείρους ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἵ τε ἀφιστάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν διακρίνοιντο, ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε ἐπιεικὴς [b] μηδεμία [c] ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· [d] ὃ ἡμῖν τε καὶ Ἀθηναίοις οὐκ ἦν. [e] μηδέ τῳ χείρους [f] δόξωμεν εἶναι, εἰ, ἐν τῇ εἰρήνῃ τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα. Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

"ί. Περὶ [g] γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον, ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα· εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον [h] γιγνομένην, οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδὲν, εἰ μὴ [i] μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιντο, καὶ [k] τἄλλα

[y] Ἄνδρες deest *Ar. C. Gr. Dan.* [z] Πολεμίοις *Cass. Corinth.* Aug. [a] Πρὸ τοῦ *Gr. Corinth.* antea καθ' ὅσον μὲν λ. Mosqu. [b] Μὴ δὲ μία *C.* Μηδὲ μία a prima manu *Cass.* deinde abrasus erat accentus ab ι. [c] Ita emendatum erat in *Gr.* pro ὑπάρχει. [d] Ὃ ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις *Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Ὃ καὶ ἡμῖν καὶ Ἀθηναίοις *Ar. C. Dan.* cum *Bar.* et *Ed. Reg. Cass. Gr.* Aug. [e] Μὴ δὲ *C.* Μὴ δέ τῳ *Reg. Cass.* [f] Δόξομεν et cum emendatione super scripta δόξωμεν *Gr.* Pro τιμώμενοι Mosqu. τιμωρούμενοι. [g] Γὰρ deest *Ar.* [h] Γινομένην *Gr.* [i] Μετὰ ἀρετῆς *Gr.* μὴτ. ἀρ. Aug. sed ε suprascr. [k] Τὰ ἄλλα *Gr.*

monii, sociique, nos *probe* quidem novimus. Qui enim recipiunt illos, qui in bellis deficiunt, et priorem societatem relinquunt, quatenus quidem aliquam utilitatem ex illis percipiunt, *eatenus illos* caros habent. Sed cum superiorum amicorum proditores esse existiment, *eosdem* improbos *esse* ducunt. Atque hæc opinio non est iniqua, si et illi, qui deficiunt, et illi, a quibus defectionem faciunt, inter se sint voluntate, benevolentiaque pares, et *bellico* apparatu ac viribus æquales, nec ulla justa defectionis causa subsit. quod in nobis, et Atheniensibus non fuit. Quamobrem ne cuiquam improbi esse videamur, si, cum pacis tempore ab ipsis honorifice tractaremur, in periculis deficimus.

"10. Primum enim de jure, et virtute, præsertim cum petamus, ut in vestram societatem nos recipiatis, verba faciemus. quia scimus, nullam amicitiam constantem inter * privatos conciliari, nullamque societatem *firmam* inter civitates ulla in re fieri, nisi sint inter se cum manifesta virtute; et in cæteris *rebus* morum similitudine consentiant.

* *Cives* mallem. Nam, ἰδιώτης pro πολίτης *Thucydidem* usurpare, docent *Suidas, Photius* in *Lexico inedito*, et *Glossarium Ms.* in Bibliotheca Bodleiana *Cyrillo* adscriptum. HUDS.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

ὁμοιότροποι εἶεν. ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης [l] καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. ἡμῖν δὲ καὶ Ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον, ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν ἐκ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, παραμεινάντων δὲ ἐκείνων πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν Ἑλλήνων [m] Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ Μήδου τοῖς Ἕλλησι. καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἱπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἑωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ Μήδου ἔχθραν ἀνιέντας, τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἦμεν. ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ' ἓν γενόμενοι, διὰ πολυψηφίαν, [n] ἀμύνασθαι οἱ ξύμμαχοι, ἐδουλώθησαν, πλὴν ἡμῶν καὶ Χίων. ἡμεῖς δὲ, αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι, ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκέτι εἴχομεν ἡγεμόνας Ἀθηναίους, παραδείγμασι τοῖς [o] προγιγνομένοις χρώμενοι. οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν, αὐτοὺς, οὓς μὲν μεθ' [p] ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο, καταστρέψασθαι. τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴποτε ἄρα [q] ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο.

"ια'. Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, βε-

[l] Καὶ διαφοραὶ *Ar. C. Dan.* [m] Τοῖς Ἀθηναίοις ἀλλὰ ἐπὶ *Gr.* [n] Ἀμύνεσθαι *Reg. Cass.* [o] Προγιγενημένοις *Ar.* Προγενομένοις *C.* et *Dan.* in quo desiderantur hæc παραδείγμασι τοῖς. [p] Ὑμῶν *Gr.* [q] Ἠδυνήθησαν *Ar.* mox δράσαι Mosqu. et δὲ abest post ὑποχειρ.

Nam in animorum discordia factorum etiam diversitas existit. Etenim societas inter nos et Athenienses primum est inita, quum vos quidem a belli Medici administratione discessistis, illi vero ad illius belli reliquias persequendas permanserunt. societatem tamen fecimus, non ut Græcos in Atheniensium potestatem redigeremus, at ut Græcos a Medorum dominatu liberaremus. Et quamdiu quidem ex æquo rebus præfuerunt, alacriter sequuti sumus: sed postquam animadvertimus, ipsos illam quidem cum Medo simultatem remissius exercere, sociis vero jugum servitutis imponere, tunc non amplius sine timore fuimus. Sed cum propter multitudinem eorum, qui hac de re consultaturi, et sententiam laturi erant, in unum coëuntes *ipsis* resistere non possemus; *omnes* socii, præter nos et Chios, in servitutem sunt redacti. Nos vero, qui nostri juris eramus, et liberi, nomine *duntaxat*, ad bellum una cum ipsis profecti sumus. Nec amplius pro ducibus fidelibus Athenienses habebamus, quia rerum *ab ipsis* ante gestarum exemplis utebamur. Nec enim verisimile videbatur, ipsos illis quidem servitutis jugum imposuisse, quos in eandem fœderis societatem nobiscum receperant; cæteris vero, si forte rei peragendæ facultas ipsis aliquando offerretur, idem non esse facturos.

"11. Quod si omnes adhuc liberi,

βαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν· ὑποχειρίους δὲ Bell.
ἔχοντες τοὺς πλείους, ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, Pelop. an. 4.
χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελλον [r] οἴσειν, καὶ πρὸς τὸ Olymp. 88. 1.
πλεῖον ἤδη εἶκον, τοῦ ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου· U. C.
ἄλλως τε, καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι αὐτοὶ [s] αὐτῶν ἐγίγνον- Varr. 326.
το, καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν. [t] ὁ γὰρ παραβαίνειν τὶ βουλόμενος, [u] τὸ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. [x] αὐτόνομοί τε ἐλείφθημεν οὐ δι' ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρεπείᾳ τε λόγου, καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος, τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά. ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ [y] ἐχρῶντο, μὴ ἂν τούς γε ἰσοψήφους [z] ἄκοντας, εἰ μή τι ἠδίκουν οἷς ἐπῄεσαν, [a] ξυστρατεύειν. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ τὰ κράτιστα ἐπί τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρώτους ξυνεπῆγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες, τοῦ ἄλλου περιῃρημένου, ἀσθενέστερα

[r] Ἐξοίσειν *Cass.* ἔμμιλον ἕξειν Mosqu. et εἰκότος, sed corr. in ω. Aug. οἴσειν, sed man. 2. fecit ἐξοίσ. [s] Αὐτῶν *Cl. Gr. Cass.* et mox τὸ δὲ cum emendat. recenti manu superscripta τὸ γάρ. [t] Verba hoc modo explicanda esse existimat *Æ. Port.* Ὁ γὰρ τὴν ξυμμαχίαν παραβαίνειν, καὶ παρὰ τὸ δίκαιον ποιεῖν τι βουλόμενος, διὰ τὸ μὴ προέχειν τοῦ ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. Vel sic: ὁ γὰρ τῆς ξυμμαχίας τινὰ ξυνθήκην παραβαίνειν βουλόμενος, διὰ τὸ μὴ αὐτὸν προέχειν τῶν ξυμμάχων, τοῖς ἑτέροις ἐπελθεῖν, καὶ αὐτοὺς βλάπτειν ἀποτρέπεται. [u] Τῷ μὴ *Reg. Cass. Gr.* [x] Αὐτόνομοι δὲ ἐλείφθημεν *Ar. Dan.* [y] *Scholiasten* secutus *Æ. Portus*, verbum ἐχρῶντο sociis attribuit: quod non minus, quam præcedens ἐφαίνετο et sequens ξυνεπῆγον de Atheniensibus intelligendum esse contendit *Acacius.* [z] Ἑκόντας malint *Steph.* et *Æ. Portus*, et in *Scholiis* ἑκουσίῳ pro ἀκουσίῳ, et ἑκόντας pro ἄκοντας reponendum censent. [a] Ξυνστρατεύειν *Cass.* Ξυγστρατεύειν *Gr.*

nostrique juris essemus, de ipsorum fide nobis minus esset dubitandum, ipsosque nihil novi molituros facilius crederemus. quum vero plerosque *sociorum* subegerint, se nobiscum æquo adhuc jure vivere, eos verisimile est indignius esse laturos; et cum major pars jam illis cedat, nos solos iis etiam nunc exæquari: præsertim quia, quo magis ipsorum potentia quotidie crescit, nos etiam eo magis ab aliis deserimur. Sed mutui metus æqualitas societatem sola facit fidelem. Qui enim aliquid præter jus facere vult, *is tamen*, quia viribus non præstat, ab altero invadendo deterretur. Nos vero nulla alia de causa *ab Atheniensibus* liberi relicti sumus, nisi quatenus ad imperium *quærendum*, et specioso verborum prætextu, et consilii aggressione, *doloque* potius, quam virium *conatu*, res obtineri posse *ipsis* videbantur. Simul enim hoc etiam testimonii argumento utebantur, socios, * qui idem juris ac auctoritatis habebant, ad eandem militiam cum ipsis nunquam ultro profecturos fuisse, nisi illi, quibus bellum inferebant, aliquod gravius peccatum com-

* Qui pares in suffragio ferendo etc. *Alii.* Huds.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

ἔμελλον ἕξειν. εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων, αὐτῶν τε ἰσχὺν, καὶ πρὸς ὅ, τι χρὴ στῆναι, οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχειρώσαντο. τό, τε ναυτικὸν ἡμῶν παρεῖχέ τινα φόβον, μή ποτε, καθ' ἓν γενόμενον, ἢ ὑμῖν, ἢ ἄλλῳ τῳ προσθέμενον, κίνδυνον σφίσι παράσχῃ· τὰ δὲ καὶ [b] ἀπὸ θεραπείας τοῦ τε κοινοῦ αὐτῶν καὶ τῶν ἀεὶ προεστώτων περιεγιγνόμεθα. οὐ [c] μέντοι ἐπιπολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος [d] ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς [e] ἐς τοὺς ἄλλους.

" ιβ'. Τίς οὖν αὕτη ἡ φιλία ἐγίγνετο, ἢ ἐλευθερία πιστὴ, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους [f] ὑπεδεχόμεθα; καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ [g] τὸ αὐτὸ ἐποιοῦμεν· [h] ὅ, τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια πίστιν βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρεῖχε· δέει τε [i] τοπλέον ἢ φιλίᾳ κατεχόμενοι, ξύμμαχοι [k] ἦμεν· καὶ ὁποτέροις θᾶσσον παράσχοι ἀσφάλεια [l] θράσος, οὗτοι πρότεροί

[b] Ἀπὸ τῆς θεραπ. *Reg.* Paulo ante προθέμενοι Mosqu. et παράσχοι. [c] Μέντι *Gr.* [d] Ὧδε *Ar.* in margine. [e] Εἰς *Reg.* et seq. pag. v. 3. [f] Ὑποδεχόμεθα *Gr.* [g] Τοαυτὸ *Ald. Flor. Bas.* [h] Ὅτι *Ar. C. Gr.* [i] Τὸ πλέον *Ar. C. Cass.* τὸ πλεῖον *Gr.* [k] Εἶναι *Ar. Dan.* [l] Θάρσος *Reg. Cass.* Mosqu. Aug.

misissent. Simul etiam potentissimos quosque contra infirmiores primum secum adducebant, ut eos ipsos cum ad extremum reservassent, amputatis circumcisisque reliquis, imbecilliores ad expugnandum haberent. Quod si a nobis initium duxissent, quoniam omnes socii suas domesticas vires adhuc habebant, quoniam etiam apud quos consistere poterant, haud pariter *eos* subegissent. Quinetiam nostra classis metum aliquem ipsis incutiebat, ne forte in unum coacta, et aut vobis, aut alicui alii adjuncta, periculum ipsis crearet. Partim etiam *ex imminenti servitutis periculo* evasimus, quia ipsorum populum, et reipublicæ principes, qui perpetuis vicibus in honoribus constituuntur, *semper colimus et* observamus: nec tamen diu videbamur posse *in eodem libertatis statu permanere*, nisi hoc bellum conflatum esset; *quod conjiciebamus*, utentes exemplis rerum, quas aliis fecerunt.

12. Quænam igitur erat hæc fidelis amicitia, aut *firma* libertas, in qua alteri alteros alienis animis recipiebamus? Et illi quidem in bello præ metu nobis blandiebantur, nos vero rebus pacatis idem vicissim ipsis faciebamus? Et quod aliis fidem confirmat, benevolentia, inquam, hoc ipsum timor firmum nobis præstabat: metuque magis, quam amicitia retenti, in societate perstitimus. Et utris immunitas periculi audaciam citius erat præbitura, hi etiam priores aliquid præter jus facturi erant,

[m] τι καὶ παραβήσεσθαι ἔμελλον; ὥς τε, εἴτῳ δοκοῦ- Bell.
μεν ἀδικεῖν, προαποστάντες διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν Pelop. an. 4.
τῶν ἐς ἡμᾶς [n] δεινῶν, αὐτοὶ οὐκ [o] ἀνταναμείναντες σα- Olymp. 88. 1.
φῶς εἰδέναι, εἴτι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ. εἰ U. C.
γὰρ δυνατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεῦσαι Varr. 326.
καὶ [p] ἀντεπιμελλῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι; ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος ἀεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ [q] προαμύνασθαι.

ιγ'. "Τοιαύτας [r] ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν, σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γνῶναι ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι, καὶ πρὸς ἀσφάλειάν [s] τινα τρέψαι· βουλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμένων, [t] κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προὐκαλέσαντο, εὐθὺς ὑπηκούσαμεν· καὶ ἐνομίζομεν ἀποστήσεσθαι διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό τε τῶν Ἑλλήνων, μὴ

[m] Τι om. *Cl.* [n] Κινδύνων *Marg. Ar. Dan.* [o] Ἀναμείναντες *Ar. C. Dan.* et *Scholiast.* in interpretatione. [*] Ἂν ἀναμείναντες *Cass.* Aug. οὐ καταναμείναντες *Gr.* [p] Ἀντεπιμελλῆσαι *Reg. Cass. Schol.* ad v. l. ἀντεπιμελ. Mosqu. et antea μέλλησιν. [q] Παραμύνεσθαι *C.* Παραμύνασθαι *Ar.* in marg. Προαμύνασθαι. Παραμύνασθαι *Dan.* Προαμύνεσθαι *Gr.* [r] Ἔχοντα *Dan.* [s] Τινὰ om. *Gr.* [t] Κωλυθέντες *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Gr. Dan.*

Quare si cui injuste facere videmur, * quod ante defecerimus, propter dilationem malorum, quibus illi nos erant affecturi, nec vicissim tantisper exspectare voluerimus, dum nos ipsi plane cognosceremus, an aliquid eorum fieret, *quæ formidabamus*, is non recte sentit. Nam si pari potentia præditi, et insidias ipsis mutuo struere, et vicissim in aliud tempus *eas* differre possemus, quid opus esset, nos, qui potentia pares essemus, in ipsorum potestate esse? Cum vero invadendi facultas penes illos semper sit, decet etiam penes nos esse periculi mature vitandi facultatem.

13. "Cum igitur, Lacedæmonii, ac socii, has rationes et causas haberemus, defecimus; quæ manifestæ quidem sunt auditoribus, ita ut cognoscere possint, nos merito fecisse; validæ vero ad terrorem nobis incutiendum, et ad efficiendum, ut ad aliquod salutis nostræ præsidium nos convertamus: qui vel jampridem *hoc ipsum facere* volebamus, quo tempore rebus adhuc pacatis legatos ad vos misimus, qui de defectione vobiscum agerent; sed *eam facere* prohibiti fuimus, quia vos recipere noluistis. Jam vero, quia Bœoti *nos ad hoc faciendum* provocarunt, confestim *ipsis* obtemperavimus. Duplicemque defectionem nos facturos existimabamus, unam

* Quod illis cunctantibus in inferenda clade, priores societatem solvimus, nec exspectavimus etc. *Acacius.* Huds.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

[u] ξὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς [x] μετ' Ἀθηναίων, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν· ἀπό τε Ἀθηναίων, μὴ αὐτοὶ διαφθαρῆναι ὑπ' ἐκείνων ἐν ὑστέρῳ, ἀλλὰ προποιῆσαι. ἡ μέντοι ἀπόστασις ἡμῶν θᾶσσον γεγένηται, καὶ ἀπαράσκευος· ᾗ καὶ μᾶλλον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς, [y] διὰ ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀμύνοντές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολεμίους βλάπτοντες. [z] καιρὸς δὲ, ὡς οὔπω πρότερον. [a] νόσῳ τε γὰρ ἐφθάραται Ἀθηναῖοι, καὶ χρημάτων δαπάνῃ· νῆές τε αὐτοῖς, [b] αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμετέραν εἰσὶν, [c] αἱ δ' ἐφ' ἡμῖν τετάχαται. ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν, ἢν ὑμεῖς ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσί τε καὶ πεζῷ ἅμα [d] ἐπεσβάλητε τοδεύτερον. ἀλλ' ἢ [e] ἡμᾶς οὐκ ἀμυνοῦνται ἐπιπλέοντας, ἢ ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποχωρήσονται. νομίσῃ τε μηδεὶς ἀλλοτρίας γῆς πέρι οἰκεῖον κίνδυνον ἕξειν. ᾧ γὰρ δοκεῖ μακρὰν ἀπεῖναι ἡ Λέσβος, τὴν ὠφέλειαν αὐτῷ ἐγγύθεν παρέξει. οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ὥς τις οἴεται, ἀλλὰ δι' ἣν ἡ Ἀττικὴ ὠφελεῖται. [f] ἔστι δὲ τῶν χρημάτων ἀπὸ

[u] Ξυνκακῶς *Ar. C.* [x] Μετὰ Θηβαίων *Ar.* ex alicujus emendatione. [y] Διαταχέων *Ar. C. Steph.* 1. *Cass.* [z] Καιρὸς δὲ οἷος οὔπω πρότερον *Ar. C. Dan.* Mosqu. [a] Νόσῳ γὰρ ἐφθάρηται *Ar.* Νόσῳ τε ἐφθήρηται *C.* Τε deest *Dan.* Ἐφθάρηνται *Gr.* [b] Αἱ deest *Ar.* [c] Αἱ δὲ ἐφ' *Gr. Schol.* [d] Ἐσβάλητε τὸ δεύτερον *Ar. C.* Ἐσβάλητε etiam *Dan.* et τὸ δεύτερον *Reg. Cass.* [e] Ὑμᾶς *Bar. Ar. C. Cl. Gr. Cass. Reg. Dan. Vasc. Bas.* [f] Ἔτι *Gr.*

quidem a Græcis, ne una cum Atheniensibus ipsos maleficiis afficeremus; sed una in libertatem vindicaremus: alteram vero ab Atheniensibus, ne nos ipsi postea ab illis profligaremur; * sed *defectionem* prius faceremus, *quam ab illis perderemur.* Nostra tamen defectio citius, *quam voluissemus*, facta est, eaque imparata. Quo etiam magis oportet *vos* nobis in societatem receptis auxilium quam celerrime mittere, ut constet, vos et illis succurrere, quibus est succurrendum, et simul hostibus nocere. Opportunitas autem qualis nunquam ante. Athenienses enim et morbo, et pecuniarum impensis sunt attriti. Ipsorum vero naves partim quidem sunt circa vestram *regionem*, partim vero contra nos sunt constitutæ. quare verisimile est, eos navium copiam non habituros, si vos hac æstate cum navalibus, pedestribusque copiis simul iterum irruptionem faciatis. Sed aut vos contra se cum infesta classe venientes propulsare non poterunt, aut ab utrisque discedent. Neque vero quispiam existimet, se domesticum periculum pro alieni agri defensione subiturum. Cui enim Lesbos procul abesse videtur, *hæc tamen* utilitatem ei ex propinquo præbebit. Nec enim (quemadmodum quis existimat) bellum in Attica geretur; sed *in Lesbo,* unde Attica utilitatem per-

* Sed ante faceremus, vel, facere occuparemus, id est, non exspectaremus, donec ab illis patiamur aliquid, sed eos hoc faciendo præveniremus. *Steph.* Huds.

τῶν ξυμμάχων ἡ πρόσοδος, καὶ ἔτι [g] μείζων ἔσται, εἰ ἡμᾶς καταστρέψονται. οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος, [h] τά τε ἡμέτερα [i] προσγενήσεται· πάθοιμέν τ' ἂν δεινότερα, ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες. βοηθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως, πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, (οὗπερ ὑμῖν μάλιστα προσδεῖ) καὶ Ἀθηναίους ῥᾷον καθαιρήσετε, ὑφαιροῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους. θρασύτερον [k] γὰρ πᾶς τις προσχωρήσεται. τήν τε αἰτίαν ἀποφεύξεσθε, ἣν [l] εἴχετε μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀφισταμένοις. [m] ἢν δ' ἐλευθεροῦντες φαίνησθε, τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἕξετε.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

ιδ'. "Αἰσχυνθέντες οὖν τάς τε τῶν Ἑλλήνων [n] ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας, καὶ Δία τὸν Ὀλύμπιον, ἐν οὗ τῷ ἱερῷ ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμὲν ἐπαμύνατε, Μιτυληναίοις ξύμμαχοι γενόμενοι· καὶ μὴ προήσθε ἡμᾶς, [o] ἴδιον μὲν τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων [p] παραβαλλομένους, κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφέλειαν ἅπασι [q] διδόντας· ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν βλάβην, εἰ, μὴ πεισθέντων ὑμῶν, [r] σφαλησόμεθα. [s] γίγνεσθε δὲ ἄνδρες, οἵουσπερ ὑμᾶς

[g] Μεῖζον *Ar. C.* [h] Καὶ τὰ ἡμέτερα *Ar.* [i] Προσγενήσονται *Dan.* Mox τι ἂν *Gr.* [k] Δὲ *Ar.* [l] Ἔχετε *Marg. Ar. C.* et a prima manu *Gr.* deinde factum erat εἴχετε. [m] Ἢν δὲ ἐλευθ. *Reg. Cass. Gr.* [n] Εἰς *Reg.* [o] Hæc verba per enallagen posita, pro παραβαλλομένους τὰ σώματα ἰδίῳ κινδύνῳ. *Fr. Port.* [p] Περιβαλλομένους, et in marg. rec. manu. γρ. παραβ. *Reg.* [q] Δώσοντας *Marg. Bar. Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas.* Aug. Διδόντας in marg. *Ar.* Δώσοντας *Cass. Reg. Dan.* in quo etiam desideratur ὠφέλειαν. [r] Ἀσφαλησόμεθα *Gr.* [s] Γίγνεσθε οὖν ἄνδρες *Cl.*

cipit. Est autem *illi* pecuniarum proventus a sociis, et longe major erit, si in suam potestatem nos redegerint. nec enim alius deficiet; sed etiam præterea res nostræ illorum fient: et acerbiora mala patiemur, quam illi, qui ante, quam ullam defectionem facerent, ipsis serviebant. Sed si vos alacriter succurratis, cum civitatem vobis adjungetis, quæ magnam classem habet, (cujus in primis vos indigetis,) tum etiam Atheniensium imperium facilius evertetis, subtrahentes eorum socios. Quilibet enim se *vobis* confidentius adjunget. Et sinistram opinionem de vobis conceptam vitabitis, quam sustinetis, quod illis, qui *ad vos* deficiunt, opem non feratis. Sed si constet, illos a vobis in libertatem vindicari, robur belli firmius habebitis.

14. "Græcorum igitur spes, quas in vobis ponunt, ipsumque Jovem Olympium reverentes, in cujus templo supplicibus similes sumus, Mitylenæis in vestram societatem receptis opem feratis, neque nos deseratis, qui privato quidem periculo corpora *nunc* objicimus: sed communem utilitatem, si rem feliciter geramus, omnibus allaturi sumus; et damnum longe communius, si, vobis non exoratis, labamur. Estote igitur viri,

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

οἵ τε Ἕλληνες ἀξιοῦσι, καὶ τὸ ἡμέτερον δέος βούλεται."

ιε΄. Τοιαῦτα μὲν οἱ Μιτυληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπειδὴ ἤκουσαν, προσδεξάμενοι τοὺς λόγους, ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποιήσαντο, καὶ [τὴν] ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολήν. τοῖς τε ξυμμάχοις [t] παροῦσι [u] κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι [v] ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν, ὡς ποιησόμενοι. καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, καὶ ὁλκοὺς [x] παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ ἰσθμῷ, ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας [y] θάλασσαν, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν προθύμως [z] ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο, καὶ [a] ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν, καὶ [b] ἀῤῥωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.

Augusto. ιϛ΄. Αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν, παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε εἰσὶ, μὴ κινοῦντες τὸ [c] ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν, καὶ τὸ ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾳδίως [d] ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν, ἐσβάντες αὐτοί [e] τε, πλὴν ἱππέων, καὶ πεντα-

[t] Παροῦσι deest *Ar. C. Dan.* [u] Κατατάχος *Ar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [v] Ἐς deest *Reg.* [x] Παρεσκευάζοντο *Ar. C. Dan.* [y] Ἀθηναίους Mosqu. [z] Τοιαῦτα *Cl.* [a] Ἐγ καρποῦ *Gr.* Ξυνκομιδῇ *Reg.* [b] Ἀῤῥωστίᾳ pro ἀπροθυμίᾳ *Suidas.* [c] Ἐπὶ τῇ Λέσβῳ *C.* Ἐπὶ Λέσβον *Reg.* Mosqu. [d] Ἀμύνασθαι *Gr.* [e] Τε deest *Gr.*

quales et ipsi Græci vos esse judicant, et noster metus desiderat."

15. Atque Mitylenæi quidem hæc dixerunt. Lacedæmonii vero, eorumque socii, cum hæc audissent, eorumque postulata comprobassent, Lesbios in societatem receperunt, et irruptionem in agrum Atticum faciendam censuerunt. Et sociis, qui aderant, edixerunt, ut primo quoque tempore cum duabus suarum copiarum partibus in Isthmum irent, ut *irruptionem in agrum Atticum* facturi. Ipsique primi *eo* iverunt, et instrumenta, quibus naves trahuntur ac subducuntur, in Isthmo pararunt, ut eas Corintho subductas in mare, quod Athenas spectat, transportarent, et cum navalibus, pedestribusque copiis simul *Atticam* invaderent. Et hi quidem alacriter hæc faciebant. Cæteri vero socii lente conveniebant, et in frugibus colligendis erant occupati, militiæque tædio erant affecti.

16. Athenienses vero, cum eos propter *falsam* suæ imbecillitatis opinionem se instruere intellexissent; cumque declarare vellent, eos non recte sentire, sed se, licet classem, quæ ad Lesbum erat, suo loco non moverent, tamen et classem, quæ ex Peloponneso contra se veniebat, facile propulsare posse, centum naves instruxerunt: et cum ipsi, tum etiam inquilini, exceptis illis, qui erant equestris ordinis, illis etiam exceptis, qui erant ex ordine

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

κοσιομεδίμνων, καὶ οἱ μέτοικοι. καὶ [f] περὶ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες, ἐπίδειξίν τε ἐποιοῦντο, καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου [g] ᾗ δοκοῖ αὐτοῖς· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ὁρῶντες πολὺν τὸν παράλογον, τά τε ὑπὸ [h] τῶν Λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ, καὶ ἄπορα [i] νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν, καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ [k] τὴν Πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον, [l] ὅ, τι πέμψουσιν ἐς τὴν Λέσβον· καὶ κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον [m] τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος· καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνους εἶδον.

ιζ'. Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, [n] ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ νῆες [o] ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσιαι δὲ καὶ ἔτι πλείους ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τήν τε γὰρ Ἀττικὴν [p] καὶ Εὔβοιαν καὶ

[f] Παρὰ *Ar. C. Gr. Cl. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. Aug. [g] Εἰ δοκοῖ *Ar.* margine ᾗ. Εἰ δοκεῖ *Dan.* Ἧι δοκεῖ *Cass. Gr.* sed in hoc emendatum erat δοκοῖ. [h] Τοῦ Λεσβίου *Gr.* Τῶν deest *Reg.* [i] Νομίσαντες καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ Gr. [k] Articulum τὴν non agnoscunt *Ar. C. Dan.* [l] Ὅπως *Ar. C. Dan.* [m] Infra pag. 161. δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς dicit, at p. 162. idem est numerus, qui et hoc loco. (e marg. *Edit. Porti*). [n] Αὐτοῖς pro ἐν τοῖς *C.* Ἐν αὐτοῖς *Gr.* [o] Hic verborum ordo ἅμα κάλλει ἐγένοντο αὐτοῖς etc. *Fr. Port.* [p] Καὶ ἐς Εὔβ. *Gr.*

Pentacosiomedimnorum, eas conscenderunt. Et in altum provecti circum Isthmum navigabant, suæque potentiæ vires ostentabant, et in quamcunque Peloponnesi partem ipsis placebat, ex navibus descendebant. Lacedæmonii vero, cum viderent rei eventum longe alium, quam ipsi exspectabant, et falsa esse, quæ a Lesbiis referebantur, arbitrati sunt, et rem esse factu difficilem existimantes, quum neque socii adessent, et triginta Atheniensium naves, quæ circa Peloponnesum erant, agrum ipsorum urbi finitimum circumcirca vastare nuntiarentur, domum redierunt. Postea vero classem parare cœperunt, quam in Lesbum mitterent. Et civitatibus quadraginta naves imperarunt, ut singulæ pro rata parte naves ad hunc numerum explendum suppeditarent: et classis præfectum destinarunt Alcidam, qui *eo* profecturus erat. Athenienses vero et ipsi cum suis centum navibus domum se receperunt, postquam illos quoque *domum rediisse* cognoverunt.

17. Atque eo tempore, quo naves istæ navigabant, in his *rebus, quas tunc gerebant*, maxima, simul et ornatissima, rebusque omnibus ad navigationem necessariis instructissima classis ipsis fuit; sed et altera huic similis, atque etiam major, hujus belli initio. Nam centum naves Atticam, Eubœam, et Salaminem custodiebant, et aliæ centum circa Pe-

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 326.

Σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσον, καὶ περὶ Πελοπόννησον ἕτεραι ἑκατὸν ἦσαν· χωρὶς δὲ, αἱ περὶ Ποτίδαιαν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις. ὥστε αἱ πᾶσαι [q] ἅμα ἐγίγνοντο [r] ἐν ἑνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τȣ̃το μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ Ποτιδαίας. τήν τε γὰρ Ποτίδαιαν δίδραχμοι ὁπλῖται ἐφρούρουν· ([s] αὑτῷ γὰρ [t] καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας) τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν· ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἳ προαπῆλθον. νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπαναλώθη [u] τοπρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλεῖσται ἐπληρώθησαν.

ιη΄. Μιτυληναῖοι δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν [x] οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ Μήθυμναν ὡς [y] προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι. καὶ [z] προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προὐχώρει ᾗ προσεδέχοντο, ἀπῆλθον ἐπ' Ἀντίσσης, καὶ [a] Πύρας, καὶ [b] Ἐρέσου· καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν

[q] Ἐγίγνοντο ἅμα *Reg.* [r] Ἐν deest *Dan. Gr.* [s] Αὐτῷ *Ar.* [t] Hic verbum unum fugitivum restituendum censet *Meursius*, et legendum: καὶ ὑπηρέτῃ μισθὸν δραχμὴν etc. quo modo etiam legit *Ulpianus*, qui hujus loci meminit in Orat. contra Leptinem pag. 175. *Ed. Francof.* Vide *Meursii* Atticas Lect. p. 70. [u] Τὸ πρῶτον *Ar. C. Bas.* [x] Οἱ deest *C. Dan.* [y] Προδιδομένην *Gr.* Paullo ante ἅπασαι Aug. sed corr. αἱ π. a man. rec. [z] Προβαλόντες *C.* ex alicujus emendatione προσβαλόντες in *Cod. Ar.* Προβαλόντες *Dan.* [a] Πύῤῥας paulo infra. Sic et *Straboni*, *Scylaci*, *Aliisque*. [b] Promiscue scribitur hæc vox, nunc cum duplici, nunc cum simplici σ. Apud *Strabonem* et *Scylacem* Ἐρεσσὸς acutitone. Ἐρεσσοῦ *Reg.*

loponnesum erant, præter illas, quæ ad Potidæam et aliis in locis erant: ut numerus omnium navium una æstate instructarum fuerit ducentarum et quinquaginta. atque hoc potissimum una cum Potidæa pecunias absumsit. Nam et Potidæam obsidebant milites binas drachmas diurnas merentes; (etenim sibi quisque unam, alteram famuli nomine in diem accipiebant;) ter mille quidem, qui primi ad eam obsidendam missi fuerant, nec pauciores, qui in ejus obsidione permanserunt, donec eam expugnarunt; sexcenti vero et mille cum Phormione, qui ante urbis expugnationem discesserunt. et universæ naves idem stipendium accipiebant. Pecuniæ igitur ita primum consumtæ sunt, et tantus navium, maximus, inquam, numerus, est instructus.

18. Mitylenæi vero eodem tempore, quo Lacedæmonii circum Isthmum erant, cum ipsi, tum etiam auxiliarii milites ad Methymnam, cujus per proditionem capiendæ spem conceperant, terra cum exercitu sunt profecti: et urbem adorti, cum res ipsis non succederet, quemadmodum exspectabant, Antissam, Pyram, et Eresum petierunt. Et sta-

ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα, [c] καὶ τείχη κρατύναντες, [d] διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Μηθυμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν, ἐπ' Ἄντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης, πληγέντες ὑπό τε τῶν Ἀντισσαίων καὶ τῶν ἐπικούρων, ἀπέθανόν τε [e] πολλοὶ, καὶ ἀνεχώρησαν [f] οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. [g] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι ταῦτα, τούς τε Μιτυληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας, καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας εἴργειν, πέμπουσι, περὶ [h] τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον, Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν, καὶ χιλίους ὁπλίτας [i] ἑαυτῶν. οἱ δὲ, αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν, ἀφικνοῦνται, καὶ περιτειχίζουσι Μιτυλήνην ἐν κύκλῳ ἁπλῷ τείχει. [k] φρούρια δὲ ἔστιν οἷ ἐπὶ τῶν καρτερῶν [l] ἐγκατῳκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν Μιτυλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς ταὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ χειμὼν ἤρχετο γίγνεσθαι.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. SS. 1. U. C. Varr. 326. Post Sept. 29.

ιθ'. Προσδεόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι χρημάτων ἐς τὴν πολιορκίαν, [m] καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες, τότε πρῶτον εἰσφορὰν διακόσια τάλαντα ἐξέπεμψαν, καὶ ἐπὶ τοὺς

[c] Καὶ τείχη etc. usque ad καὶ ἐκβοηθ. om. *Cl.* [d] Διατάχος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. et mox καταταχος et κατακράτος. *Huds.* Καταταχος et κατακράτος infra etiam *Reg.* [e] Οἱ πολλοὶ *Ar. C.* [f] Οἱ πολλοὶ καταταχος *Reg.* [g] Οἱ δ' Ἀθηναῖοι *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Dan.* [h] Τὸ deest *Ar. C. Dan.* Φθινόπορον Mosqu. [i] Αὐτῶν *Gr.* [k] Φρούρια δ' ἔστιν ἣ *Ar. C. Gr.* ἣ etiam *Dan.* [l] Pro hoc in *Gr.* est ἑκάστῳ cum spatio vacuo ante καὶ. [m] Sic distinguit *Fr. Port.* καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες τότε πρῶτον εἰσφορὰν, διακόσια etc. Εἰς φορὰν *Ar. C.* Vide *Sigonium* de Repub. Athen. lib. 4. Ἐνεγκόντες τότε πρῶτον ἐσφορὰν *Reg.* et *Cass.* nisi quod hic habet ἐσενεγκόντες. In eodem distinctio est post τάλαντα, non post ἐξέπεμψαν.

bilitis harum civitatum rebus, murisque firmatis, domum celeriter se receperunt. Methymnæi vero et ipsi post illorum discessum cum copiis adversus Antissam iverunt. Sed accepta clade ab Antissæis, et auxiliariis quibusdam militibus, qui subsidio ipsis venerant, multos amiserunt, cæterique celeriter domum reverterunt. Athenienses vero, cum hæc audissent, et Mitylenæos terra potiri, et suos milites non satis virium ad illos prohibendum habere, jam circiter autumni initium mittunt Pachetem Epicuri *filium*, ducem, cum mille gentis suæ militibus. Hi vero *insuper* et remigum officium in navibus facientes ad Mitylenen perveniunt, eamque simplici muro cingunt. Nonnullis etiam in locis natura munitis castella ædificarunt. Et Mitylene quidem utrinque, et terra et mari, acriter obsidebatur, et hyems appetebat.

19. Cæterum Athenienses pecuniis ad obsidionem indigentes, cum ipsi pecunias tunc primum *in usus publicos* contulerunt, et CC. talenta

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 327.

ξυμμάχους ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα, καὶ Λυσικλέα, πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἠργυρολόγει, καὶ περιέπλει, καὶ τῆς Καρίας ἐκ Μυοῦντος ἀναβὰς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ [n] Σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ [o] Ἀναιϊτῶν, αὐτός τε διαφθείρεται, καὶ τῆς [p] ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.

κʹ. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, οἱ [q] Πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων καὶ [r] τῶν Βοιωτῶν) ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλιπόντι ἐπιέζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν [s] Ἀθηνῶν [t] οὐδεμία ἦν ἐλπὶς τιμωρίας, οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοί τε καὶ Ἀθηναίων [u] οἱ ξυμπολιορκούμενοι, πρῶτον μὲν πάντες [x] ἐξελθεῖν, καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἢν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων τὴν πεῖραν αὐτοῖς Θεαινέτου τε τοῦ [y] Τιμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ [z] Εὐπολπίδου τοῦ [a] Δαϊμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει. ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις ἀπώκνησάν πως, τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι· ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μά-

[n] Σαρδίου *Ar. C. Dan.* Παιδίου et supra Σανδίου *Gr.* [o] Ἀναϊτῶν *Ar. C.* Ἀναΐτης *Steph. Byzant.* ubi alterum iota transscriptorum incuria neglectum existimat *Berkelius.* [p] Ἄλλης om. *Cl.* et *Cass.* Aug. [q] Πλαταιεῖς *Ar. C. Reg. Cass. Dan. Gr.* [r] Τῶν deest *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Cass. Reg. Dan.* Aug. [s] Ἀθηναίων *Gr.* [t] Οὐδὲ μία ἐλπὶς ἦν *Ar. C. Cass.* Ἐλπὶς ἦν etiam *Reg.* et *Dan.* [u] Οἱ deest *Reg.* [x] Ὑπεξελθεῖν *Ar. C. Dan.* Mosqu. [y] Τολμίδου *Ar. C. Cl.* Τιμήδου *Gr.* Τολμίδου *Reg. Cass. Dan.* Mosqu. Aug. a *Reg.* etiam abest τε. et *Cass.* cum Aug. paullo ante ἐσηγησαμένου. [z] Εὐτολμίδου *Marg.* 1. Εὐμολπίδου *Marg.* 2. *Ar. C. Cl. Dan.* Εὐπομπίδου *Reg.* [a] Χαϊμίδου *Ar. C.* ex alicujus tamen emendatione in margine *Cod. Ar.* Δαϊμάχου reperitur. Χαϊμίδου *Dan.*

emiserunt, tum etiam duodecim naves pecuniæ colligendæ gratia, et Lysiclem cum quatuor collegis ad socios *miserunt.* Ille vero, cum ex aliis locis pecunias classe circumvectus exigebat, tum etiam ex *urbe* Myunte per Mæandrum Cariæ campum usque ad Sandium collem ascendit, et a Caribus, ac Anæitis, qui ipsum invaserant, et ipse, et magnus aliarum ipsius copiarum numerus cæsus est.

20. Eadem hyeme Platæenses (adhuc enim a Peloponnesiis et Bœotis obsidebantur) cum et penuria rei frumentariæ graviter laborarent, nec ullam subsidii Athenis ad se venturi spem amplius haberent, nec ulla alia salutis parandæ ratio appareret, cum ipsi, tum Athenienses, qui cum ipsis obsidebantur, primum quidem inito consilio statuunt omnes exire, hostiumque muros superare, si modo per vim hoc facere possent, hujus conatus autoribus Theæneto Timidæ *filio,* qui vates erat, et Eupolpida Daimachi *filio,* qui et ipse dux erat. Deinde vero dimidia ipsorum pars, quod periculum ingens esse duceret, metu quodam territa destitit incœpto. Sed ducenti et viginti circiter in eadem eruptionis faciendæ sen-

λιστα [b] ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταὶ, τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο [c] ἴσας τῷ τείχει τῶν πολεμίων. ξυνεμετρήσαντο δὲ ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ᾗ ἔτυχε πρὸς σφᾶς οὐκ [d] ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς [e] ἐπιβολάς· καὶ ἔμελλον οἱ μέν τινες ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥᾳδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 327.

κά. Τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει· εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρός τε [f] Πλαταιῶν, καὶ εἴ τις [g] ἔξωθεν ἀπ' [h] Ἀθηνῶν [i] ἐπίοι. διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἑκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν [k] οἰκήματα διανενεμημένα ᾠκοδόμητο· καὶ ἦν ξυνεχῆ, [l] ὥς τε ἓν φαίνεσθαι τεῖχος παχὺ, ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν

[b] Ἀνέμειναν *Ar. C. Dan.* [c] Ἶσα cum σ recenti manu super α scripto *Reg.* [d] Ἐξαληλιγμένον in textu et supra rec. manu λιμ *Reg.* [e] Ἐπιβουλὰς *Gr.* [f] Πλαταιίας; *C.* Πλαταιέων *Marg. Ar. Ald. Flor. Bas. Dan.* [g] Δίωξις Mosqu. [h] Ἀθηναίων *Gr.* [i] Ἐπήει *Reg.* [k] Quæ *Thucydidi* οἰκήματα sunt, *Diodoro* στεγανὰ, sive στεγνά. Vide *Casauboni* Notas ad Polyb. pag. 182. φύλαξι *Gr.* [l] Ὥστε ἓν φαίνεσθαι τὸ τεῖχος παχὺ *Ar. C. Cass.* Ξυνοχῆ ὥστε ἓν φ. τὸ τ. π. *Dan.* Paullo post ἀμφωτέρ. Mosqu.

tentia ultro permanserunt, in hunc modum. Scalas hostilium murorum altitudine pares fecerunt. Hanc autem emensi sunt, contemplantes laterum coagmentatorum ordines, qua parte murus ipsorum ad eos spectans tectorio carebat. Multique simul laterum coagmentatorum strata numerabant. Et horum quidem nonnulli a vera ratiocinatione aberraturi erant, plerique vero eam assequuturi erant. præsertim quia sæpius *eas* numerabant, simul etiam, quia non procul aberant: sed ea muri pars, ad quam *scalas admovere* volebant, facile conspiciebatur. Scalarum igitur mensuram, et proceritatem hoc modo sunt assequuti, ex laterum crassitudine eam conjectantes.

21. Peloponnesiorum autem murus hac erat structura. Duplicem ambitum habebat, alterum quidem, Platæas versus, *contra Platæensium eruptiones*, alterum vero exteriorem, *contra Athenienses*, si quis forte Athenis *ad opem Platæensibus ferendam* contra *ipsos* venisset. Hi autem ambitus, alter ab altero, sexdecim ferme pedum intervallo distabant. In hoc vero sexdecim pedum spatio tabernacula distincta, custodibus erant ædificata, eaque perpetua, *et contigua*, ita ut unicus, solidusque murus esse videretur, utrinque pinnas habens. et ad decimam quamque

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 327.

μεγάλοι, καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, [l] διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐς τὸ ἔξω· ὥστε πάροδον μὴ εἶναι [m] παρὰ πύργον, ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῄεσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὁπότε χειμὼν εἴη νοτερὸς, τὰς μὲν ἐπάλξεις [n] ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων, ὄντων δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν στεγανῶν, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος, ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ [o] Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν.

Post Jan. 25. vel Febr. 23.

κβ'. Οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ, [p] καὶ ἅμα ἀσέληνον, ἐξῄεσαν. ἡγοῦντο δὲ, οἵπερ καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν, [q] ἣ περιεῖχεν αὐτοὺς, ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν, οὐ προϊδόντων αὐτῶν, [r] ψόφῳ δὲ, τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς, ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου, οὐ κατακουσάντων. ἅμα δὲ καὶ [s] διέχοντες [t] πολὺ ᾖεσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα πρὸς [u] ἄλληλα αἴσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ εὐ-

[l] Διήκοντες εἴς τε τὸ ἔσω μέτωπον καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ τὸ ἔξω *Ar. C.* et καὶ τὸ ἔξω etiam *Cl. Gr. Dan.* ita ut *Ar.* et *C.* sed ἐς, non εἰς. Διήκοντες δὲ ἔς τε *Gr.* Καὶ τὰ ἔξω *Reg.* Καὶ τὸ ἔσω a prima manu, et a correctore recent. ἔξω *Cass.* [m] Περὶ *Reg.* [n] Ἀπέλιπον *Reg.* Mosqu. [o] Πλαταιεῖς *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* [p] Καὶ ἅμ' ἀσέληνον *Ar. C. Cass. Dan. Gr.* [q] Ἧπερ εἶχεν *Ar. C. Dan.* [r] Ψόφου *Marg.* [s] Διαδέχοντες *Dan.* [t] Πολλοὶ *Reg.* Aug. et a prima manu *Cass.* in quo deinde factum erat πολλύ. [u] Ἀλλήλων *Ar. Dan.* παρέχῃ Mosqu. et mox, ὁπλήσει.

pinnam turres ingentes, et ejusdem, qua murus, crassitudinis, exstabant, et eædem ad interiorem et exteriorem ejus frontem pertingebant; ita ut transitus prope turrim non esset, sed per eas medias transirent. Noctu vero, quoties tempestas humida *tempusque pluvium* erat, pinnas quidem relinquebant; e turribus vero, quæ parum remotæ, ac superne tectæ erant, excubias agebant. Murus igitur, quo Platæenses ab hostium præsidiis cingebantur, hujusmodi erat.

22. Platæenses autem, rebus *ad eruptionem faciendam* paratis, observata nocte, quæ et pluvia et vento turbida, et præterea illunis esset, exierunt. Illis autem præerant, qui et conatus hujus autores *ipsis* fuerant. Ac primum quidem transiverunt fossam, quæ ipsos ambibat: deinde vero hostium muro successerunt, clam illorum custodibus, quia propter tenebras quidem custodes prospicere non potuerunt *eos, qui veniebant;* strepitum vero, quem ipsi *Platæenses* edebant, dum *ad hostium murum* accederent, propter ventum obstrepentem, exaudire non potuerant. simul etiam *Platæenses ad hostes* accedebant, intervallo satis magno alii ab aliis distantes, ne arma collisa sonum ederent, reique significationem darent. Erant autem leviter armati, *et expediti,* et sinistro tantum pede calceati, ut in luto firmius consiste-

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 327.

σταλεῖς τε τῇ ὁπλίσει, καὶ τὸν [x] ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι, ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς [y] πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες, ὅτι ἔρημοί [z] εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον· ὧν [a] ἡγεῖτο Ἀμμέας ὁ Κοροίβου, καὶ πρῶτος ἀνέβη. μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ [b] ἑπόμενοι ἓξ [c] ἐφ' ἑκάτερον τῶν πύργων ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ [d] τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν. οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾷον [e] προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν, ὁπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἴησαν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ᾔσθοντο [f] οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες. κατέβαλε [g] γάρ τις τῶν Πλαταιέων, ἀντιλαμβανόμενος, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα· ἣ πεσοῦσα ψόφον ἐποίησε, καὶ αὐτίκα βοὴ [h] ἦν. τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γὰρ ᾔδει, ὅ, τι ἦν τὸ δεινὸν, σκοτεινῆς νυκτὸς, καὶ χειμῶνος ὄντος. καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιέων ὑπολελειμμένοι, ἐξελθόντες [i] προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν

[x] Ἀριστερὸν μόνον πόδα *Ar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Μόνον non agnoscit *C.* Ἀριστ. μόνον πόδα *Dan. Gr.* [y] Πρὸς τὸν πόλεμον scribendum esse conjicit *Dausquius. Huds.* [z] Εἰσὶν *Gr.* [a] Ἦρχε *Marg.* A voc. Κοροίβου in C. Aug. incipit manus rec. desinens c. 34. in vocc. ἐν οὖν τῷ νοτίῳ. Verba κ. πρ. ἀν. ab al. m. add. [b] Post ἑπόμενοι distinguendum esse censet *Fr. Portus.* Paullo ante καὶ πρῶτος ἀνέβη desunt *Cass.* in marg. rec. manu scripta. [c] Ἐφ' ἑκατέρων *Ar. C. Cl. Cass.* Mosqu. [d] Τούτων *Marg.* [e] Προβαίν. Mosqu. et mox, πρὸς τοὺς πολεμίους. [f] Οἱ deest *Dan.* [g] Γάρ τις ἐκ τῶν *Ar. C. Dan.* κατέβαλε Aug. sed supr. corr. [h] Ἦν deest *Ar. C.* Καὶ αὐτίκα βοὴν *Cl. Gr. Cass.* et Aug. ἦν deest *Dan.* [i] Προσέβαλον *Reg.* Mosqu.

rent. Per illud igitur intervallum, quod erat inter turres, ad murorum pinnas accesserunt, quod eas desertas esse scirent: primum quidem illi, qui scalas ferebant, qui etiam eas admoverunt: deinde vero duodecim levis armaturæ milites cum pugione ac thorace ascendebant; quibus præerat Ammeas Corœbi *filius*, qui etiam primus ascendit. Post ipsum vero sex, qui sequebantur, utramque turrim superant: deinde post hos alii leviter armati, cum jaculis succedunt; quibus alii a tergo scuta ferebant, ut illi facilius ascenderent, quæ ipsis erant tradituri, quum prope hostes ventum esset. Postquam autem *eorum* plerique muros superarunt, custodes, qui excubias in turribus agebant, *hoc* senserunt. Quidam enim Platæensis dum ascenderet, tegulam manu apprehensam de pinnis dejecit, quæ lapsa strepitum edidit, statimque clamor *a custodibus* est sublatus. Exercitus vero ad muros concurrit: nec enim sciebat, quidnam esset periculi, quia nox erat obscura et procellosa. simul etiam Platæenses, qui in urbe relicti fuerant, egressi, Peloponnesiorum mu-

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 327.

Πελοποννησίων, ἐκ τοῦμπαλιν [i] ἧ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπερέβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν κατὰ χώραν μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα ἐκ τῆς [k] ἑαυτῶν φυλακῆς· ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο [l] παραβοηθεῖν, εἴτι δέοι, ἐχώρουν [m] ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοί τε ἤροντο [n] ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι· παρανίσχον δὲ καὶ [o] οἱ ἐκ τῆς πόλεως [p] Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους φρυκτοὺς πολλοὺς, πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο, ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾖ, καὶ μὴ βοηθοῖεν· ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενον εἶναι, ἢ τὸ ὂν, πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν, καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο.

κγ'. Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιέων ἐν τούτῳ, [q] ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀναβεβήκεσαν, καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου, τοὺς φύλακας διαφθείραντες, ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων [r] αὐτοὶ ἐνστάντες ἐφύλασσον, μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν· καὶ κλίμακας προσ-

[i] Sic *Codd. Mss.* sed *Editi omnes* ᾗ habent. ᾗ *Gr.* Aug. *Dan.* a quo etiam abest οἱ. *Cass.* nunc ἧ, sed videtur fuisse ᾗ: nam accentus et spiritus a recenti manu erant, abrasis prioribus. [k] Αὐτῶν *Reg.* [l] Περιβοηθεῖν *Reg.* [m] Ἔξωθεν *Cl. Gr. Cass.* Mosqu. Aug. [n] Πρὸς τὰς Θήβας *Ar. C. Dan.* τὰς abest Mosqu. [o] Οἱ ἀπὸ τῆς *Cl. Cass.* [p] Πλαταιεῖς *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* Mosqu. [q] Ὅσοι πρ. *Reg.* Paullo ante ἄλλο τι *Cass.* [r] Ἐνστάντες αὐτοὶ *Ar. C. Reg. Cass. Dan. Gr.* Mosqu.

rum invaserunt, a parte, quæ opposita erat illi, qua sui *murum* superabant, ut *hostes* animum ad illos minime adverterent. In suo autem quique loco manentes tumultuabantur, nec ullus *custodum* ex sua custodia *discedens* opem aliis ferre audebat: sed animo dubio erant, neque conjicere poterant, quidnam accidisset. Et illi trecenti milites, quibus mandatum erat, ut, si quid opus esset, ad opem ferendam præsto essent, e muro ad clamorem processerunt; facesque, hostilis adventus indices, Thebas versus sublatæ sunt. Platæenses vero, qui in urbe erant, et ipsi ex suo muro multas faces sustulerunt, quæ ad hoc ipsum præparatæ fuerant, ut ignium signa hostibus essent incerta; utque suspicati aliquid aliud esse, quam quod res erat, opem non ferrent, prius quam sui, qui exierant, evasissent, et in loca tuta se recepissent.

23. Platæenses vero, qui muros interea conscendebant, postquam illi, qui suorum primi erant, murum conscenderunt, et utramque turrim, custodibus occisis, in suam potestatem redegerunt, ipsi et turrium transitus hostibus resistentes custodiebant, ne quis per eas penetrans ad opem suis ferendam contra se veniret; et scalas e muro turribus admoventes, suo-

θέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων [s] τοὺς ἐπιβοηθοῦντας [t] καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες. οἱ δ' ἐν τούτῳ, οἱ πλείους, πολλὰς [u] προσθέντες κλίμακας ἅμα, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπώσαντες, διὰ τοῦ [x] μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεὶ, ἵστατο [y] ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, [z] καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον, εἴτις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτὴς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον· καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν [a] Πλαταιῆς ἐκείνους ἑώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους, ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, [b] καὶ ἐτόξευόν τε καὶ [c] ἐσηκόντιζον ἐς τὰ γυμνά· αὐτοὶ δὲ, ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες, ἧσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο. ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιέων καὶ οἱ [d] ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως. κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ, ὥστ'

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 327.

[s] Τοὺς βοηθοῦντας *Ar. C. Dan.* [t] Καὶ deest *Cass.* Aug. [u] Προθέντες *Reg.* [x] Μεταπύργιον, ἐν μέσῳ οἰκοδόμημα τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους πύργων. οὕτω Θουκυδίδης. *Suidas* et *Phavorinus.* [y] Ἐπὶ τοῦ τείχους *Gr.* Sic et v. 14. ubi emendatum est χείλους. [z] Καὶ ἐντεῦθεν ἠκόντιζόν τε καὶ ἐτόξευον *Ar. C.* [a] Πλαταιεῖς *Ar. C.* itidemque paulo infra. *Reg. Cass.* Mosqu. [b] Καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε *Ar. C. Dan.* et εἰς τὰ. [c] Ἐπηκόντιζον *Cass.* Aug. [d] Ὕστερον *Cass.* Aug.

rum plerosque per scalas in loca superiora recipiebant, et eorum alii quidem ex turribus, et ex inferioribus, et ex superioribus *earum* partibus *hostes*, qui *suis* subsidio veniebant, missilibus arcebant. Alii vero interea, quorum major erat numerus, cum multas scalas simul admovissent, pinnasque dejecissent, per spatium, quod erat inter turres, adscendebant; et subinde qui recipiebantur, in fossæ crepidine stabant, et sagittis, atque jaculis petebant *hostes*, si quis subsidio veniens, transitum ad murum impedire vellet. Ubi autem omnes, qui in turribus erant, transierunt, illi, qui postremi descenderunt, ad fossam ægre venerunt. Interea vero illi treceuti cum facibus, quas gestabant, in eos ferri cœperunt. Platæenses igitur eos ex tenebris facilius conspiciebant, * stantes in fossæ crepidine, et sagittis, jaculisque nudas *corporis* partes petebant. Ipsi vero, quod in tenebris essent, propter faces minus conspiciebantur. Itaque et Platæenses, qui postremi erant, fossam quidem transiverunt prius, *quam opprimerentur:* sed ægre, et per vim. Nam et glacies in ea concreverat, quæ non erat solida, ita ut eos transeuntes susti-

* Stantes ad labrum fossæ. *Acacius.* Ad hunc fere modum *Livius* lib. 37. HUDS.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 327.

ἐπελθεῖν, ἀλλ' οἷος ἀπηλιώτου, ἢ βορέου, ὑδατώδης μᾶλλον· καὶ ἡ νὺξ τοιούτῳ ἀνέμῳ [e] ὑπονιφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. [f] ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος.

κδ'. Ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ [g] Πλαταιῆς, ἐχώρουν ἀθρόοι τῆς ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδὸν, ἐν [h] δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον· νομίζοντες ἥκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τραπέσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἑώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ [i] Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ἤεσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν, ἐς [k] Ἐρύθρας, καὶ Ὑσίας· καὶ λαβόμενοι τῶν ὀρῶν, διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν, πρὶν ὑπερβαί-

[e] Ὑπονειφομένη *Reg. Cass. Gr.* [f] Καὶ ἐγένετο etc. *Ar. C. Dan.* [g] Πλαταιεῖς *Reg. Cass. Gr.* [h] Δεξιῷ *Gr.* Vs. 11. δριὸς Mosqu. id. ἀπ' Ἀθηνῶν, et διόκοντας. [i] Πλαταιεῖς *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* ut etiam paulo infra. *Reg. Cass. Gr.* [k] Ἐρυθρὰς *Ar. C.* Acutitonum etiam est apud *Strabonem, Scylacem, Aliosque.* Ὑσιὰς *Cl.* in marg. Ἐρυθρὰς καὶ Ὑσιὰς *Reg. Cass.*

nere posset, sed potius erat aquosa, qualis esse solet, subsolano *potius* quam Borea spirante. Et nox illa, propter hujusmodi ventum nivibus conspersa, aquam in ea vehementer auxerat, quam vix *capitibus* supra *eam* exstantes transiverunt. Et propter hujus tempestatis magnitudinem potissimum evadendi facultas ipsis oblata.

24. Platæenses vero a fossa digressi, viam, quæ Thebas ferebat, iverunt conferti, ad dextram habentes * Androcratis fanum. existimabant enim illos minime suspicaturos esse, se conversum iri ad illam viam, quæ ad hostes duceret. simul etiam videbant Peloponnesios cum facibus insequentes, ea via, quæ per Cithæronem, et † Capitaquercus, Athenas ducebat. Sex autem, septemve stadia Thebas versus ire perrexerunt; deinde divertentes, viam, quæ ad montem fert, iverunt, et Erythras ac Hysias petierunt: occupatisque montibus, Athenas perfugerunt, ducenti et duodecim ex majore numero. fuerunt enim eorum nonnulli, qui in urbem reverterunt, antequam *murum reliqui* superarent: unus vero

* Junonis delubrum ab Androcrate conditum. *Alii.* Huds.

† Græcam vocem *Dryoscephalas* retinendam censet *Acacius:* sicuti *T. Livius* locum, ad quem Quint. Flam. Philippum devicit, *Cynoscephalas* appellat; cum potuisset et ipse dicere *Capita-canis.* Idem.

νειν· εἷς δ' ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως [l]Πλαταιῆς, τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδὲν, τῶν δὲ [m]ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων, ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, [n]ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς. μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς, ἐπαύσαντο. οἱ μὲν δὴ [o]τῶν Πλαταιέων ἄνδρες, [p]οὕτως ὑπερβάντες ἐσώθησαν.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U. C. Varr. 327.

κε'. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος, ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μιτυλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς [q]Πύῤῥαν, καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινὰ, [r]ᾗ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν [s]ἐσέρχεται [t]ἐς τὴν Μιτυλήνην· καὶ ἔλεγε τοῖς προέδροις, ὅτι ἐσβολή τε [u]ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται, ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς· προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα, καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησό-

[l] Πλαταιεῖς *Reg. Cass. Gr.* [m] Ἀποτρεπομένων *Gr.* [n] Ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν *Marg.* Hinc νεκροὶ ὑπόσπονδοι, locutio *Thucydidi* familiaris: quia scilicet σπονδαὶ ἐγένοντο διὰ τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν. *Huds.* [o] Τῶν deest *Ar. C. Cl. Cass. Dan.* [p] Οὕτω *Cass. Gr.* [q] Πύῤῥαν *Ar. C.* ut et supra p. 157. *Dan. Gr.* [r] Οἷ *Cl. Cass.* Aug. [s] Εἰσέρχεται *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Cass. Gr.* [t] Εἰς Μιτυλήνην *Ar. C.* Alibi Μυτιλήνην habent *Codd. Mss.* Utrumque dixere veteres: sed Μυτιλήνη malit *Is. Vossius*, inductus auctoritate *Stephani* Grammatici Byzantini in Commentariis ad *Dionysium Thracem*, qui Μυτιλήνη dici jubet; hanc addens rationem, ἀπὸ γὰρ τοῦ Μύτωνος τοῦ κτίστου Μυτιλήνη καλεῖται. Confirmant etiam hanc scripturam nummi veteres. *Huds.* Εἰς Μιτυλήνην *Dan.* Εἰς etiam *Cass.* [u] Ἅμα omittit *Cl.* mox παρέσονται Aug.

sagittarius in exteriore fossa captus est. * Peloponnesii igitur, postquam hostem insequi destiterunt, in suam quique stationem redierunt. At Platæenses, qui erant in urbe, rerum omnium, quæ tunc acciderant, ignari, cæteris, qui rediissent, neminem superesse renuntiantibus, simul ac dies illuxit, emisso caduceatore de induciis egerunt, ut suorum cadavera reciperent. Sed, cognita rei veritate, incepto destiterunt. Platæenses igitur, qui *munitiones* superarunt, hoc modo salutem sibi pepercere.

25. Eadem hyeme jam abeunte, Salæthus Lacedæmonius Lacedæmone cum triremi Mitylenen est missus. Hic Pyrrham vectus, et illinc itinere pedestri per quendam torrentis alveum profectus, qua munitiones transiri poterant, occulte Mitylenen est ingressus. Et Mitylenæorum Magistratibus dixit, irruptionem in Atticam factum iri, et illas quadraginta naves, quas ipsis subsidio venire oportebat, simul affuturas, seque, ut hæc significaret, et cætera curaret,

* Peloponnesii, postquam a subsidio ferendo destiterunt, in sua quisque statione manserunt. *Valla.* Huds.

Bell. Pelop. an. 4. Olymp. 88. 1. U.C. Varr. 327.

μενος. καὶ οἱ μὲν Μιτυληναῖοι ἐθάρσουν τε, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἧσσον εἶχον τὴν γνώμην, ὥστε [x] ξυμβαίνειν. ὅ, τε χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ [y] ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U.C. Varr. 327/8. Post Mart. 25.

κϛ΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς [z] ἐς Μιτυλήνην [a] δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν [b] ἔχοντα Ἀλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, [c] προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον· ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι, ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι, ἧσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν Μιτυλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθήσωσιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης Κλεομένης, ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος [d] υἱέος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, [e] πατρὸς ἀδελφὸς ὤν. ἐδήωσαν δὲ τῆς Ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα, καὶ εἴ τι [f] ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν [g] ἐσβολαῖς [h] παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη [i] χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς Ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. ἐπιμένοντες γὰρ ἀεὶ ἀπὸ τῆς Λέσβου τί πεύσεσθαι τῶν

[x] Ξυμβαίνειν omiserat scriba *Cass.* (Aug.) Corrector in marg. scripsit. [y] Ἐτελεύτα deest *Reg.* Idemque mox συνέγραψεν. Ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε *Cass.* [z] Εἰς τὴν Μιτυλήνην *Ar. C.* Ἐς τὴν Μιτ. *Cl. Gr.* Aug. Sic *Cass.* Εἰς τὴν Μιτυλ. *Gr. Dan.* [a] Supra τεσσαράκοντα tantum fuisse dixit. [b] Ἔχοντας *Ar. Dan.* [c] Supra p. 156. καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν etc., προστάξαντες igitur erit ἀντὶ τοῦ, ὃν προσέταξαν. Si προστάξαντες ad naves referas, locum ita accipies, ἃς ναῦς κατὰ πόλεις προσέταξαν. Utraque interpretatio valet. *Æ. Port.* In *Cass.* erasum erat aliquid post ultimam literam vocis αὐτοί. [d] Υἱέως *Cass.* [e] Πατρὸς δὲ ἀδελφὸς ὢν *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. et mox, ἐδίωσαν. [f] Ἐπιβεβλαστήκει *Ar. C.* [g] Προσβολαῖς *Reg.* [h] Παραλέλειπτο *Dan.* [i] Χαλεπωτάτη τῶν ἄλλων ἐγένετο *Reg.*

præmissum fuisse. Tunc vero Mitylenæi confirmati sunt, et animis ad Athenienses minus propendebant, et de compositione cum illis agere destiterunt. Atque hæc hyems exiit, et hujus belli, quod Thucydides conscripsit, quartus annus excessit.

26. Insequentis æstatis initio, Peloponnesii, postquam Alcidam, qui classis ipsorum præfectus erat, cum quadraginta et duabus navibus, quas *sociis civitatibus* imperaverant, Mitylenen miserunt, ipsi, eorumque socii irruptionem in Atticam fecerunt: quo minus Athenienses, utrimque turbati adversus naves Mitylenen proficiscentes, subsidio venirent. Huic autem expeditioni præerat pro Rege Pausania, Plistoanactis filio, adhuc pupillo, Cleomenes patruus. Vastarunt autem in Attica et alia, quæ prius cæsa fuerant, et si quid repullulasset, et quæcumque in superioribus expeditionibus prætermissa fuerant. Atque hæc irruptio *in agrum Atticum facta* Atheniensibus post secundam fuit omnium acerbissima. Nam *Peloponnesii*, cum semper exspectarent, donec in Lesbo aliquid novi de sua classe audirent,

νεῶν ἔργον, ὡς ἤδη [k] πεπεραιωμένων, [l] ἐπεξῆλθον [m] τὰ πολλὰ τέμνοντες. [n] ὡς δ᾽ οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U.C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

κζ΄. Οἱ δὲ [o] Μιτυληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἵ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἧκον ἀπὸ [p] τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τάδε· ὁ Σάλαιθος, καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς, ὁπλίζει τὸν δῆμον, πρότερον ψιλὸν [q] ὄντα, ὡς ἐπεξιὼν τοῖς Ἀθηναίοις· οἱ δὲ, ἐπειδὴ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι, ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν, καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ ξυγχωρήσαντες πρὸς Ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν.

κή. Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν, οὔτ᾽ ἀποκωλύσειν δυνατοὶ ὄντες, [r] εἴτ᾽ ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, [s] κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρός τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε Ἀθηναίοις

[k] Πεπεραιωμένων *Reg.* Πεπεραιωμένον *Cass.* [l] Ὑπεξῆλθον *Ar. Dan.* [m] Τα πολλὰ *C.* Τέμνοντες *Gr.* ex emendat. pro τεμόντες. [n] Ὡς δὲ οὐδὲν *Ar. C.* [o] Μυτιληναῖοι *Gr.* [p] Τῆς omittit *Cl.* [q] Ὄντα deest Aug. *Cass.* [r] Εἴτε ἀπομ. *Cass.* [s] Κινδυνεύοντες *Reg.*

quasi eo jam appulisset, passim discurrentes pleraque vastarunt. Sed cum nihil eorum, quæ speraverant, ipsis succederet, cumque res frumentaria eos defecisset, domum redierunt, et in suam quique civitatem se receperunt.

27. Mitylenæi vero interea, cum neque naves ex Peloponneso ad ipsos venirent, sed moras necterent, simul etiam cum res frumentaria eos defecisset, compositionem cum Atheniensibus hac de causa facere sunt coacti. Salæthus, ne ipse quidem naves amplius exspectans, * populum armat, qui ante inermis erat, tanquam eruptionem in Athenienses facturus. At oppidani, postquam arma sumserunt, neque Magistratus amplius audire voluerunt; et, habitis inter se conciliis, imperabant, ut potentes frumenta suppressa in lucem proferrent, eaque viritim populo dividerent, alioqui se compositionem cum Atheniensibus facturos, urbemque ipsis dedituros affirmarunt.

28. Cum autem illi, qui reipublicæ præerant, hoc intellexissent, nec impedire possent, et si compositione excluderentur, se in periculum venturos animadverterent, communiter paciscuntur cum Pachete, ejusque

* Populo prius leviter armato, graviora arma, tanquam exiturus in Athenienses, tradit etc. *Acacius.* Et quidem rectius. Levis enim armaturæ milites *Thucydidi* ψιλοὶ, non semel; ut et qui gravia arma gestant, ὁπλῖται. ψιλοὺς opponit hoc loco illis, qui ὁπλίζονται· ut et Lib. 8. τοὺς πεντακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὥπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι. *Acacius.* HUDS.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 327$\frac{7}{8}$.

μὲν ἐξεῖναι βουλεῦσαι περὶ Μιτυληναίων, ὁμοῖον ἄν τι βούλωνται, καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτοὺς, πρεσβείαν δὲ [t] ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μιτυληναίους περὶ [u] ἑαυτῶν. ἐν ὅσῳ δ' ἂν πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα [x] μήτε δῆσαι Μιτυληναίων μηδένα, [y] μήτε ἀνδραποδίσαι, μήτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. οἱ δὲ πράξαντες πρὸς [z] τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μιτυληναίων, περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς [a] ὅμως καθίζουσι. Πάχης [b] δ' ἀναστήσας αὐτοὺς, ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται [c] ἐς Τένεδον, μέχρις οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τὶ δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἄντισσαν τριήρεις, προσεκτήσατο, καὶ [d] τἄλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον καθίστατο ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.

κθ'. Οἱ δ' ἐν [e] ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει [f] παραγενέσθαι, πλέοντες, περί τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες, τοὺς μὲν ἐκ

[t] Ἀποστέλλειν Μιτυληναίους ἐς τὰς Ἀθήνας *Ar. C. Dan.* [u] Αὐτῶν *C.* Αὑτῶν *Ar.* [x] Μὴ πεδῆσαι *Gr.* et paullo ante δὲ ἄν. [y] Μήτ' ἀνδραποδίσαι *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Μηδὲ ἀνδραπ. *Reg.* [z] Τοὺς deest *Reg.* [a] Ὅμως deest *Ar. C.* Forsan scribendum ὁμῶς. Si vero ὅμως retineamus, hic erit sensus: οὐκ ἠνέσχοντο μετὰ ταύτην τὴν ὁμολογίαν καὶ ξύμβασιν, οὐδὲ αὐτῇ ἐπίστευον, ἀλλ' ὅμως μείζονος ἀσφαλείας χάριν ἐπὶ βωμοὺς καθίζουσιν. *Æ. Port.* [b] Δὲ ἀναστήσας *Cass. Gr.* Mosqu. [c] Εἰς *Cass.* deest *Gr.* Mox μέχρι οὗ et τὶ δόξοι *Cass.* δόξει Mosqu. [d] Τὰ ἄλλα *Ar. C. Cass. Dan. Gr.* [e] Ταῖς deest *Reg.* [f] Γενέσθαι et manu rec. inter versus περι *Reg.*

copiis, ut Atheniensibus arbitratu suo de Mitylenæis statuere liceret, utque ipsi Mitylenæi exercitum in urbem reciperent, et legationem pro seipsis Athenas mitterent. interea vero, dum redirent, Paches neminem Mitylenæorum in vincula conjiceret, aut in servitutem redigeret, aut occideret. Atque compositio quidem hæc fuit. At illi Mitylenæi, qui potissimum cum Lacedæmoniis egissent, * sibi vehementer metuentes, postquam exercitus est ingressus, *has conditiones* non tulerunt: sed *omnes* pariter ad aras consederunt. Paches vero eos illinc excitatos, nequid injuriæ ipsis fieret, in Tenedum custodiendos transmittit, donec Athenienses aliquid statuissent. Triremibus etiam Antissam missis, *eam* sibi adjunxit, et cætera, quæ ad exercitum pertinebant, arbitratu suo constituit.

29. Peloponnesii vero, qui quadraginta navibus vehebantur, quos celeriter venisse oportuerat, cum circa Peloponnesum ipsam navigantes tempus triverunt, tum etiam in reliquo

* Post ingressum exercitus metu perculsi, nec manere ausi, omnes pariter etc. *Acacius.* HUDS.

τῆς πόλεως Ἀθηναίους λανθάνουσι, πρὶν δὴ τῇ [g] Δήλῳ προσέσχον· προσμίξαντες [h] δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ [i] Ἰκάρῳ καὶ [k] Μυκόνῳ, πυνθάνονται πρῶτον, ὅτι ἡ Μιτυλήνη [l] ἑάλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι, κατέπλευσαν ἐς Ἔμβατον τῆς Ἐρυθραίας. ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μιτυλήνῃ ἑαλωκυίᾳ ἑπτὰ, [m] ὅτ' ἐς τὸ Ἔμβατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς, ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἠλεῖος τάδε.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U.C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

λ'. "ΑΛΚΙΔΑ, καὶ Πελοποννησίων ὅσοι [n] πάρεσμεν ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μιτυλήνην, πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι ὥσπερ ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς, [o] ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων, πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν· κατὰ μὲν θάλασσαν καὶ πάνυ, ᾗ ἐκεῖνοί [p] τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἄν τινα σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὖσα. εἰκὸς δὲ, καὶ τὸ πεζὸν [q] αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστερον, ὡς κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτὸς, ἐλπίζω μετὰ τῶν

[g] Δήλῳ ἴσχον *Cl. Gr. Reg.* [h] Δὲ ἐπ' αὐτῆς *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Δὲ ἀπ' αὐτ. *Reg. Cass. Gr.* [i] Κλάρῳ *Marg. C.* Ἰκάρῳ *Ar.* in margine Κλάρῳ. *Huds.* Κλάρῳ *Dan.* [k] Μυκήνῳ *Ar. C.* Μηκόνῳ *Cl.* Sic et *Reg.* Μυκήνῳ *Dan.* [l] Ἑαλωκυῖα εἴη *Ar. C. Dan.* [m] Ὅτι ἐς *Ar. C.* Ὅτι ἐς *Reg. Cass. Gr.* [n] Πάρεστε pro πάρεσμεν legit *Valla.* [o] Τῶν ἀνδρ. Mosqu. [p] Τε deest *Cass.* Aug. [q] Αὐτοῖς *Ar. C.* in margine *Codd.* αὐτῶν pingitur. Αὐτοῖς *Dan.*

navigationis cursu lente vecti, Athenienses quidem, qui in urbe erant, latuerunt, usque dum ad Delum appulissent: illinc vero ad Icarum, et Myconum profecti, tunc primum Mitylenen captam intellexerunt. Sed cum rem exploratam habere vellent, ad Embatum Erythrææ navigarunt. Die autem a Mitylene capta circiter septimo, ad Embatum sunt delati. Itaque re explorate cognita, pro præsenti rerum illarum statu, quid esset agendum, consultare cœperunt. Et Teutiaplus Eleus eos sic est alloquutus.

30. "Alcida, cæterique Peloponnesii, mei collegæ, qui copiarum duces adsumus, mihi videtur, Mitylenen nobis esse navigandum, ita ut jam sumus, * antequam adventus noster divulgetur. Nam (ut verisimile est) cum homines urbe recens sint potiti, magnam ipsorum in custodiis negligentiam offendemus, præcipue vero a mari, qua ex parte, cum ipsi nullum hostem contra se venturum sperant, tum etiam nostræ vires sunt firmissimæ. Verisimile etiam est, ipsorum peditatum, quippe quod sint victores, per hospitia dispersum negligentius agere. Si igitur ex improviso et noctu impetum in ipsos faciamus, spero fore, ut cum illis, qui sunt in urbe (siquis modo nobis

* Priusquam palam sit, quemadmodum apud nos agatur. *Valla.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. $327\frac{7}{8}$.

ἔνδον (εἴτις ἄρα ἡμῖν ἐστιν ὑπόλοιπος [q] εὔνους) καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ [r] καινὸν τοῦ πολέμου, ἢ τὸ τοιοῦτον, ὃ εἴτις στρατηγὸς [s] ἔν τε αὐτῷ φυλάσσοιτο, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐνορῶν ἐπιχειροίη, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο.

λα'. Ὁ μὲν, τοσαῦτα εἰπὼν, οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας [t] φυγάδων, καὶ οἱ Λέσβιοι ξυμπλέοντες παρῄνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινα, ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα. ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. [u] ἐλπίδα δ' εἶναι· [x] οὐδὲν γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι· καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην [y] μεγίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἢν ὑφέλωσι, καὶ ἅμα, ἢν [z] ἐφορμῶσιν αὐτοὺς σφίσι δαπάνη γίγνηται, πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσούθνην, ὥστε ξυμπολεμεῖν. ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐνε-

[q] Καὶ εὔνους *Cl.* [r] Κενὸν *Marg. Gr.* [s] Ἐν τῷ αὐτῷ *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Ἔν τε αὐτῷ *Cl. Gr.* et *Cass.* mox ἐν τοῖς πολεμ. ἐνορῶν Mosqu. et ἐπιχειροίη d. [t] Φυγάδες *Cl.* [u] Hoc et sequens membrum in unum commiscet *Valla. Huds.* ex adnotat. *Stephani* ad marg. Ed. 2. Ἀποστήσωσιν ἐλπίδα εἶναι. *Gr.* [x] Οὐδενὶ *Marg. Cam. Cl. Gr.* Mosqu. [y] Οὖσαν μεγίστην Ἀθηναίων ἢν ἀφέλωσι *Reg.* Μεγ. οὖσ. Ἀθηνῶν ἢν ὑφέλωσιν *Cass.* ὑφέλωσιν etiam *Gr.* [z] Ita *Ald. Flor. Steph.* 1. 2. et *Æ. Port.* Ἐφορμῶσι σφίσιν αὐτοῖς δαπάνη γίγνηται *Marg.* Ἐφορμῶσιν αὐτοῖς δαπάνη σφίσι γίγνηται *C. Bas.* Ἐφορμῶσιν αὐτοῖς δαπάνη καὶ σφίσι γίγν. *Ar.* Αὐτοῖς *Cl. Gr.* Vide *Annot. Huds.* Ἐφορμῶσιν αὐτοῖς σφίσι δαπάνη γ. *Reg.* Ἐφορμῶσιν αὐτοὺς δαπάνη σφίσι γ. *Cass.* Cum *C.* et *Bas.* consentiunt *Gr.* et *Dan.*

benevolus adhuc superest) * res illas in potestatem nostram redigamus. proinde ne vos pigeat periculum istud subire, reputantes, novas belli rationes nullas alias esse, quam † istas; a quibus si quis dux sibi ipsi caveat, et hostes hujusmodi arrepta occasione adoriatur, ex animi sententia res plurimas gerere poterit.

31. Hic quidem ita loquutus, rem Alcidæ non persuasit. Alii vero nonnulli ex Ionia exsules, et Lesbii, qui cum ipso navigabant, ei suadebant, ut, quandoquidem hoc periculum formidabat, aliquam urbem in Ionia, aut Cumam Æolicam occuparet; ut ex urbe, *quam cepisset*, prodeuntes, Ioniam ad defectionem impellerent. Spem autem *rei peragendæ* esse. Se enim præter nullius voluntatem *eo* venturos *affirmabant*. Et si proventum istum, qui maximus erat, Atheniensibus eriperent, simul etiam si stationes ipsis oppositas haberent, sumtus *ab hostibus* factum iri. etiam se sperare, Pissuthnen a se adductum iri, ut ad hujus belli societatem se adjungeret. Sed Alcidas ne ista quidem admisit: ‡ sed ad eam

* Optata consequamur. *Valla.* Huds.

† *Scilicet,* pericula fortiter subire, hostesque incautos noctu aggredi etc. Idem.

‡ Suæque sententiæ plurimos e consilio socios habuit. *Valla.* Neque his motus Alcidas, perstitit in sententia. *Acacius.* Idem.

δέχετο, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μιτυλήνης ὑστερήκει, [a] ὁτιτάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμίξαι.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

λβ'. Ἄρας δὲ [b] ἐκ τοῦ Ἐμβάτου παρέπλει· καὶ προσχὼν [c] Μυοννήσῳ τῇ Τηΐων, τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἔφεσον καθορμισαμένου αὐτοῦ, [d] Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις, ἔλεγον, οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτὸν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας [e] ἀνταιρουμένους, οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ [f] ὑπ' ἀνάγκης ξυμμάχους· [g] εἰ δὲ μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν [h] αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ [i] πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἕξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπείσθη τε, καὶ Χίων ἄνδρας, ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τινάς. ὁρῶντες [k] γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς Ἀττικαῖς. καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον, μή ποτε, Ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων, ναῦς Πελοποννησίων [l] εἰς Ἰωνίαν παραβαλεῖν.

[a] Ὅτι τάχιστα *C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* [b] Ἐκ τῆς Ἐμβάτου *Ar. C. Dan.* [c] Μυοννήσσῳ *C.* Μυόννησος *Straboni* dicitur. *Huds.* Μυοννήσῳ *Reg.* τῶν Τηΐων Mosqu. [d] Vel Σαμίων τε καὶ Ἀναιτῶν, vel Σαμίων ἐξ Ἀναίας. *F. Port.* [e] Ἀνταιρομένους *Reg. Cass.* et ab emendatore, qui super ου scripserat ο, *Gr. Vasc. Bas. Steph.* 2. [f] Ὑπὸ *Reg. Cass. Gr.* [g] Εἶτε *Ar. C. Cl.* Εἶγε *Gr.* Εἶτε *Gr.* non εἶγε, et *Cass.* Εἶτι *Dan.* εἶτε Mosqu. [h] Αὐτῶν *Gr.* [i] Πλείους ἕξειν ἐχθροὺς *Cl.* Πλείους ἕξειν. καὶ ὁ *Cass.* [k] Δὲ pro γὰρ *Ar. C.* Mosqu. *Dan.* et hic mox ἔφυγον. [l] Ἐς Ἰωνίαν *C.* Εἰς Ἰωνίαν *Ar.* et *Codd. impressi:* paulo tamen infra habent Ἐς Ἰωνίαν. *Huds.* Ἐς Ἰων. *Reg.* Mosqu.

sententiam animo potissimum inclinavit, ut, quoniam non satis mature Mitylenen pervenire potuisset, in Peloponnesum quam celerrime se reciperet.

32. Quamobrem cum Embato solvisset, discessit. cumque ad Teiorum Myonesum appulisset, plerosque captivos, quos in suæ navigationis cursu interceperat, trucidavit. Et cum Ephesum appulisset, Samiorum, qui ex Anæis erant, legati, ad eum venientes, non rite eum Græciam in libertatem asserere dixerunt, si illos necaret, qui nec arma contra *Peloponnesios* tulissent, nec *ipsis* hostes essent; sed necessitate coacti societatem cum Atheniensibus fecissent. Et, nisi finem faceret, ipsum paucorum quidem hostium amicitiam sibi conciliaturum, longe vero plures ex amicis hostes habiturum. His ille persuasus, quotquot de Chiis adhuc penes se habebat, et ex aliis nonnullos dimisit. Nam homines, licet *Peloponnesiorum* naves conspicerent, haud tamen fugiebant, sed potius, ut ad Atticas accedebant; et ne vel minimam quidem suspicionem habebant, cum Athenienses maris imperium obtinerent, Peloponnesiorum naves in Ioniam unquam trajecturas esse.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 327/8.

λγ΄. Ἀπὸ δὲ τῆς Ἐφέσου [m] ὁ Ἀλκίδας ἔπλει [n] κατὰ τάχος, καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο. ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς [o] Σαλαμινίας καὶ Παράλου, ἔτι περὶ [p] Κλάρον ὁρμῶν. αἱ δ' ἀπ' Ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι· καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν, ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους, ὡς γῇ [q] ἑκούσιος οὐ σχήσων ἄλλῃ ἢ Πελοποννήσῳ· τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς Ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο, μὴ παραπλέοντες οἱ Πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὣς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες [r] τὰς πόλεις. αὐτάγγελοι [s] δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ Κλάρῳ ἥ τε Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία ἔφρασαν. ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν [t] Λάτμου τῆς νήσου [u] ἐπεδίωξεν· ὡς δ' οὐκέτι [v] ἐν καταλήψει ἐφαίνετο, ἐπανεχώρει. κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε [x] ποιεῖσθαι, καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν.

[m] Ὁ deest *C.* [n] Κατατάχος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Gr. Cass.* [o] Sacræ fuere triremes: de quibus vide *Annott. Huds.* Τῆς deest *Gr.* [p] Κλάρου *Dan.* [q] Ἑκουσίως *Cass.* [r] Τὰς abest Mosqu. [s] Δ' αὐτὰ *Ar. C. Dan.* [t] Cum nullus alius Auctor de hac Latmo insula fecerit mentionem, credo legendum Πάτμου. Latmus enim est mons et urbs Cariæ in Mediterraneo, non insula. *Palmerius.* Vide etiam *Vossii* observationes in *Catullum* p. 257. Πάτμου *Ar.* Λάγμου *Gr.* [u] Ἀπεδίωξεν *Dan.* [v] Ἐν ἐγκαταλήψει *Gr.* [x] Ποιῆσαι *Cam.* Τε ante ποιεῖσθαι abest a *Reg.*

33. Alcidas vero Epheso raptim discessit, et in fugam se dedit. Nam a Salaminia et Paralo navibus, dum adhuc * in portu ad Claron esset, conspectus fuerat. Hæ autem ab Athenis cursum casu tenebant. ac hostis insequentis adventum metuens, per altum ferebatur, ad nullam aliam regionem ultro, nisi ad Peloponnesum appulsurus. Pacheti vero et Atheniensibus cum undique, tum etiam ex Erythræa hujus rei nuntius afferebatur. Cum enim Ionia nullis munitionibus esset munita, metus ingens erat, ne Peloponnesii maritimam oram navibus legentes, quamvis et sic in animo non haberent *diutius ibi* manere, tamen obiter, prout in singulas urbes incidissent, eas diriperent. Paralus vero et Salaminia naves, cum ipsæmet ipsum *Alcidam* ad Claron vidissent, *rem Pacheti* nuntiarunt. Ille vero eum magna festinationis contentione persequebatur. Et usque ad insulam Latmon eum est persequutus, sed cum *Alcidas* nusquam amplius appareret, ita ut eum assequi posset, *Paches* retro rediit. Cum autem *hostium naves* in alto assequutus non fuisset, hoc in lucro posuit, quod nusquam subsistere, neque castra munire, neque sibi eas præsidiis obsidendi, et stationes ipsis oppositas habendi materiam præbere coactæ fuissent.

* Ad Claron in anchoris esset etc. *Valla.* Huds.

λδ'. [y] Παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς Νότιον τὸ Κολοφωνίων, οὗ κατῴκηντο Κολοφώνιοι, τῆς ἄνω πόλεως ἑαλωκυίας ὑπὸ Ἰταμάνους, καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ στάσιν ἰδίαν ἐπαχθέντων. ἑάλω δὲ [z] μάλιστα αὕτη, ὅτε ἡ δευτέρα Πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐγίγνετο. ἐν οὖν τῷ Νοτίῳ, οἱ καταφυγόντες καὶ [a] κατοικήσαντες αὐτόθι, αὖθις στασιάσαντες, οἱ μὲν, παρὰ Πισσούθνου ἐπικούρους Ἀρκάδων τε [b] καὶ βαρβάρων ἐπαγόμενοι, ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ Μηδίσαντες, [c] ξυνεσελθόντες ἐπολίτευον· οἱ δὲ, ὑπεξελθόντες τούτους, καὶ ὄντες φυγάδες, τὸν Πάχητα ἐπάγονται. ὁ δὲ, [d] προσκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἱππίαν τὸν ἐν τῷ διατειχίσματι Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἢν μηδὲν [e] ἀρέσκον λέγῃ, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος σῶν καὶ ὑγιᾶ· [f] ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτόν· ὁ δ' ἐκεῖνον μὲν ἐν

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 327.

[y] Περιπλέων *Reg.* [z] Αὕτη μάλιστα *Gr.* [a] Κατοικίσαντες *Cl.* In verba ἐν οὖν τ. Νοτίῳ desinit scr. recent. Aug. [b] Καὶ τῶν βαρβάρων *Ar. C. Cl. Gr. Cass. Dan.* Aug. antea Πισσούθνου Mosqu. [c] Ξυνελθόντες *C. Bas. Cl.* Aug. sed ἐς superscr. a m. 2. Ξυνεισελθόντες *Reg.* Ξυνελθόντες primum, mox eadem manu ξυνεσελθόντες *Cass.* [d] Προκαλεσάμενος ἐς λόγους *Cam.* Προκαλεσάμενος etiam *Cass.* [e] Ἀρέσκων *Gr.* [f] Ὁ δ' ἐξῆλθε *Reg. Gr.*

34. Dum autem *ab hoste persequendo* reverteretur, maritimam *Asiæ* oram legens, ad Notium Colophoniorum urbem appulit, ubi Colophonii habitabant, quod *Colophon ipsorum antiqua patria*, * urbs a mari remotior, ab Itamane, et barbaris per domesticam seditionem *ab altera factione* accitis, capta fuisset. Hæc autem capta fuit eo ferme tempore, quo Peloponnesii secundam irruptionem in Atticam fecerunt. In urbe igitur Notio, cum seditio rursus orta fuisset inter illos, qui eo confugerant, et veteres urbis colonos, † alii quidem auxiliares copias, quas a Pissuthne, et ab Arcadibus, ac barbaris accersiverant, in munitionibus urbem intersepientibus habebant, et illi de Colophoniis, qui profugerant ex *antiqua patria* urbe, quæ a mari erat remotior, quique Medis faverant, cum ejusdem factionis hominibus eo ingressi, Rempublicam administrabant. alii vero, qui clam istis aufugerant, et qui exsules erant, Pachetem accersiverunt. Is autem, cum Hippiam, Arcadum ducem, qui in munitionibus illis urbem intersepientibus erat, ad colloquium evocasset, ea conditione, ut, si nihil dixisset, quod sibi placeret, eum in suas munitiones rursus salvum et sanum restitueret: ille quidem ad

* Arx ab Itamane etc. *Valla.* Urbs superior etc. *Steph.* Sed neuter *Thucydidis* mentem videtur assequutus. Nam τὴν ἄνω πόλιν vocat τὴν ἀπὸ θαλάσσης, scilicet, veterem Colophonem. *Æ. Port.* Huds.

† Alii quidem, a Pissuthne Arcadum et barbarorum auxiliis accitis, muro se intersepserunt; ac cum iis, qui Colophoniorum superiorem urbem tenentes Medorum partis erant, congressi, unam rempublicam fecerunt. alii vero, etc. *Acacius.* Idem.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσματι ἐξαπιναίως, καὶ οὐ προσδεχομένων, αἱρεῖ, τοὺς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων ὅσοι ἐνῆσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἱππίαν ὕστερον [g] ἐσαγαγὼν, ὥσπερ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει, καὶ κατατοξεύει. Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν Μηδισάντων. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι, οἰκιστὰς πέμψαντες, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατῴκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, [h] εἴπου τὶς ἦν Κολοφωνίων.

λε΄. Ὁ δὲ Πάχης, ἀφικόμενος ἐς τὴν Μιτυλήνην, τήν τε Πύῤῥαν καὶ [i] Ἔρεσον παρεστήσατο· καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει [k] τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον, ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου [l] Μιτυληναίους ἄνδρας ἅμα, οὓς κατέθετο, καὶ εἴτις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως. ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων καθίστατο τὰ περὶ [m] τὴν Μιτυλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον, ᾗ αὐτῷ ἐδόκει.

λς΄. Ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ Σαλαίθου, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν, [n] ἔστιν ἃ παρεχόμενον, [o] τά τ᾽ ἄλλα, καὶ [p] ἀπὸ Πλα-

[g] Εἰσαγαγὼν *Ar. C. Dan.* [h] Εἰ τίς που *Gr.* antea κατῴκησαν Aug. sed ι supra scr. [i] Ἔρεσσον *Ar. C.* supra tamen Ἔρεσος. Vide *Annott.* ad pag. 157. *Huds.* Ἐρεσσὸν *Reg.* Mosqu. id Μιτυλήνην. [k] Τῶν Λακεδαιμονίων *Gr.* et κεκρυμμένων. [l] Μιτυληναίων *Ar C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. [m] Τὴν deest *Dan.* Μυτιλήνην *Gr.* [n] Ἔστιν ἃ om. *Gr.* Ἔστιν ἅπερ σχόμενον *Dan.* [o] Τά τε ἄλλα *Ar.* [p] Ἀπὸ τῶν Πλαταιῶν *Ar. Cass. Dan.* Mosqu.

ipsum processit. Ipse vero eum in custodia sine vinculis servari jussit; *hostium* munitiones repente adortus, illisque nihil tale exspectantibus, capit, et Arcadas ac barbaros, quotquot intus erant, occidit. Et Hippiam postea introductum, sicuti factis induciis promiserat, postquam intus fuit, comprehendit, sagittisque confodit. Et Colophoniis Notium restituit, illis exceptis, qui Medorum partibus faverant. Postea vero Athenienses, coloniis eo missis, eam civitatem ex legibus, institutisque suis constituerunt, omnibus Colophoniis, si quis usquam erat, ex civitatibus in unum coactis.

35. Paches autem Mitylenen reversus, Pyrrham et Eressum in deditionem redegit; captumque Salæthum Lacedæmonium, in urbe latitantem, Athenas mittit, simul etiam illos Mitylenæos, quos in Tenedum asservandos miserat, et si quis alius ipsi defectionis autor fuisse videbatur. Majorem etiam exercitus partem dimittit, cum reliquis ipse permanens, cum Mitylenes, tum etiam cæteræ Lesbi res arbitratu suo constituit.

36. Cum autem Salæthus, et qui a Pachete missi fuerant, Athenas pervenissent; Athenienses Salæthum quidem confestim interfecerunt, licet spondentem, cum alia quædam,

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. $32\frac{7}{8}$.

ταιῶν (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο) ἀπάξειν Πελοποννησίους. περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο· [q] καὶ ὑπὸ ὀργῆς ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἅπαντας Μιτυληναίους, ὅσοι ἡβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι· ἐπικαλοῦντες τήν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, ἐποιήσαντο, καὶ [r] προσξυνελάβοντο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες, ἐς Ἰωνίαν [s] ἐκείνοις βοηθοὶ [t] τολμήσασαι παρακινδυνεῦσαι. οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. [u] πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, [x] κατὰ τάχος κελεύοντες [y] διαχρήσασθαι Μιτυληναίους. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν [z] αὐτοῖς, καὶ ἀναλογισμὸς, ὠμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι [a] μᾶλλον, ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ' ᾔσθοντο τοῦτο τῶν Μιτυληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις, καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων [b] ξυμ-

[q] De hoc Mitylenensium decreto vide *Æliani* Var. Hist. l. 2. c. 9. et *Kuhnii* notas. [r] Προσξυνεβάλετο *Cass. Gr.* Προσεπεβάλετο *Reg.* Προσξυνεβάλοντο Mosqu. προσξυνεβάλετο Aug. sed man. ant. adscr. ΓΡ. προσξυνεβάλοντο. [s] Ἐκείνοις deest *C.* ἐς ante Ἰωνίαν d. Mosqu. [t] Τολμήσασθαι *Reg.* sed emendatum rec. manu inter versus. [u] Πέμπουσι τριήρη *Gr.* [x] Κατατάχος *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg.* [y] Διαχρῆσθαι *Cass.* [z] Αὐτοῖς abest *C.* Ἦν αὐτοῖς εὐθὺς *Reg.* [a] Varie hunc locum refingi volunt Critici: sed nihil mutandum. Constat enim, Atticos sæpe negativas particulas inculcare orationi κατὰ πλεονασμόν; vel propter emphasin majorémque negandi vim. Vide *Kuhnii* Notas in *Æliani* Var. Hist. p. 245. et *Stephani* Appendicem ad Scripta al. de Dial. Att. p. 31. *Huds.* [b] Ξυμπράξοντες *C.*

tum etiam Peloponnesios a Platæis (adbuc enim obsidebantur) se abducturum. De reliquis vero consultare cœperunt. Et præ ira censuerunt, interficiendos non solum eos, qui aderant; sed etiam omnes Mitylenæos, quotquot puberes essent; impuberes vero, ac fœminas in servitutem redigendas: dantes crimini cum alteram defectionem, * quam *ab Atheniensibus* fecerant, licet eorum imperio non premerentur, ut alii; tum etiam *alteram, ad quam Iones solicitaverant*, quod Peloponnesiorum classis, quæ auxilium ipsis *Mitylenæis* ferens, in Ioniam non sine periculo penetrare ausa fuerat, motum illum non minimum adjuvisset. nec enim parvo, levique consilio defectionem fecisse videbantur. Triremem igitur ad Pachetem mittunt, quæ populi decretum nuntiet, imperantes, ut primo quoque tempore Mitylenæos necet. Postero autem die confestim eos vehementer pœnituit, et sævum ac immane decretum, quod fecerant, secum ipsi reputabant, quo totam civitatem potius, quam ipsos defectionis autores necari jubebant. Cum autem Mitylenæorum legati, qui aderant, et quotquot Athenienses ipsis stude-

* Quod non initio statim, sicut cæteri, hanc essent ausi. *Acacius.* Οὐκ ἀρχόμενοι, id est, οὐκ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ· sicut *Arist.* Rhet. l. 2. c. 21. Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. ½. U. C. Varr. 327.

πράσσοντες, παρεσκεύασαν τοὺς ἐν τέλει ὥστε αὖθις γνώμας [c] προθεῖναι. καὶ ἔπεισαν [d] ῥᾷον, διότι καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὖθίς τινας σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. [e] καταστάσης δ' εὐθὺς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε γνῶμαι [f] ἀφ' ἑκάστων ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, [g] ὅσπερ καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει, ὥστε ἀποκτεῖναι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα βιαιότατος τῶν πολιτῶν, τῷ τε δήμῳ παραπολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν [h] αὖθις, ἔλεγε τοιάδε.

λζ'. " ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ [i] ἄλλο τε ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι [k] ἀδύνατός ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ' ἐν τῇ νῦν [l] ὑμετέρᾳ περὶ Μιτυληναίων μεταμελείᾳ. διὰ γὰρ τὸ [m] καθ' ἡμέραν ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε. καὶ ὅ, τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτητε, ἢ οἴκτῳ [n] ἐνδῶτε, οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν τῶν ξυμμάχων χάριν

Συμπράσσοντες *Cass.* Mosqu. cui et abest οἱ ante αὐτοῖς. Ξυμπράσσοντες παρεσκευάσαντο *Reg.* [c] Προσθεῖναι *Ar. C. Cl. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Gr. Dan.* [d] Ῥᾴδιον *Ald. Flor. Bas.* [e] Καὶ καταστάσης *Ar. C. Dan.* [f] Ἐφ' ἑκάστων *Ar. C. Dan.* [g] Ὅς τε καὶ *Ar. C. Dan.* Paullo ante ὁ Κλέων *Gr.* et paullo post τἄλλα Mosqu. [h] Αὐτοῖς *Gr.* καὶ παρελθ. Mosqu. [i] Ἄλλοτε *Reg. Cass. Gr. Vasc. Steph.* 1. *Port.* ἄλλοι τε Mosqu. [k] Ita *Steph.* 1. 2. et *Æ. Port.* Ἀδύνατόν ἐστιν *Ar. C. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan.* [l] Ἡμετέρᾳ *Ar. C. Cass.* Paullo ante μάλιστα δὲ *Gr.* [m] Καθημέραν *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Gr.* Aug. [n] Ἐνδῶτε pro ἐνδόντες per Enallagen *Fr. Port.*

bant, hoc animadvertissent, suaserunt illis, qui reipublicæ præerant, ut hac de re ad populum iterum referrent, et sententias rogarent. Quod facile persuaserunt, quia et illis hoc erat perspectum, majorem civium partem cupere hac de re iterum consultandi potestatem sibi per aliquos dari. Quamobrem concione statim coacta, cum aliæ sententiæ a singulis sunt dictæ, tum etiam Cleon Clezæneti filius, cujus etiam de *Mitylenæis* occidendis sententia pridie evicerat, qui et cæteris in rebus civis erat omnium violentissimus, et tunc temporis apud plebem longe gratiosissimus, ita ut ei, quicquid vellet, dicendo facile persuaderet, in medium progressus, hanc orationem habuit.

37. " CUM sæpe alias ego statum popularem minime aptum judicavi ad imperium in alios obtinendum, tum vero præcipue nunc in hac vestra de Mitylenæis pœnitentia. Nam quia vos in quotidiana, et mutua consuetudine hic securi estis, nec ullas insidias timetis, * idem etiam de sociis sentitis. Et quicquid vel eloquentia eorum adducti deliqueritis, vel misericordia moti remiseritis, non reputatis, vos, magno vestro cum periculo, nec ulla cum gratia sociorum molles facilesque *erga eos*

* Pari modo in socios affecti estis. *Acacius.* HUDS.

μαλακίζεσθαι· [o] οὐ σκοποῦντες, ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχὴν, [p] καὶ προσεπιβουλεύοντας αὐτοὺς, καὶ ἄκοντας ἀρχομένους, [q] οἳ [r] οὐκ, ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε βλαπτόμενοι αὐτοὶ, ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύϊ μᾶλλον, ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. πάντων δὲ δεινότατον, εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν καθεστήξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι· [s] μηδὲ γνωσόμεθα, ὅτι χείροσι νόμοις ἀκινήτοις [t] χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστὶν, ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις· ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης ὠφελιμώτερον, ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας. οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους, ὡς [u] ἐπιτοπλεῖστον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. οἱ μὲν γὰρ τῶν [x] τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι, τῶν τε ἀεὶ λεγομένων

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. ½. U. C. Varr. 327.

[o] Καὶ σκοποῦντες *C.* Καὶ οὐ σκοποῦντες ex alicujus emendatione. *Huds.* Καὶ σκοποῦντες *Dan.* [p] Πρὸς ἐπιβουλεύοντας legendum censet *Steph.* atque ita vertendum: *Non consider.* etc. *tyrannidem esse, et quidem in eos, qui vobis insidiantur* etc. Vide *Stephani* Appendicem ad al. Scripta de Dial. Att. p. 129. *Huds.* Πρὸς ἐπιβουλεύοντας *Cass.* [q] Οἳ deest *Ar. C. Bar. Cl. Gr. Ald. Bas. Dan.* Aug. In *Cass.* desiderantur omnia inter ἀρχομένους et ἀλλ' ἐξ, sed manu rec. in marg. scripta sunt. In eodem quoque ἀλλ' ab emendatore erat, abrasa priore scriptura. [r] Sensus hic est: οὐ δι' ἐκεῖνα, ἃ ἂν χαρίζησθε αὐτοῖς ὑμεῖς αὐτοὶ βλαπτόμενοι, (hoc est, ἃ μετὰ τῆς ὑμετέρας βλάβης αὐτοῖς ἂν χαρίζησθε,) ὑμῶν ἀκροῶνται, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα, δι' ἃ ἂν ἰσχύϊ μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε αὐτῶν, καὶ κρείττους εἴητε. Vel sic: οὗτοι γὰρ οὐ διὰ τὰς ὑμῶν εὐεργεσίας, καὶ χάριτας, ἃς ὑμεῖς αὐτοὶ ἐχαρίσασθε, καὶ χαρίζεσθε μετὰ τῆς ὑμετέρας βλάβης, ὑμῶν πειθαρχοῦσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ᾗ πολὺ κρείττους αὐτῶν ὑπάρχετε, καὶ διὰ τὸν φόβον, μᾶλλον, ἢ διὰ τὴν ἐκείνων πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν. *Æ. Port.* Paullo post χαρίζησθε Mosqu. [s] Μὴ δὲ *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Reg. Cass.* Paullo post χείροσιν *Gr.* [t] Χρωμένη ἡ πόλις *Ar. C. Dan.* [u] Ἐπὶ τὸ πλεῖον *Ar. C. Cl. Gr. Dan. Cass.* Aug. [x] Τότε *Gr.*

esse. Non considerantes, imperium, quod obtinetis, tyrannidem esse, ipsosque ad insidias vobis faciendas attentos esse, vestroque imperio invitos parere; * qui vobis dicto sunt audientes, non propter beneficia, quæ vos ipsi vestro cum detrimento in eos contuleritis; sed propter potentiam, qua superiores estis, potius quam propter illorum erga vos benevolentiam. Omnium vero perniciosissimum erit, si nihil eorum, quæ a nobis decreta fuerint, certum, firmumque maneat: nec intelligamus illam rempublicam, quæ malis quidem, sed tamen immotis *ac perpetuo firmis* legibus utitur, præstantiorem esse illa, quæ bonis quidem legibus utitur, sed tamen mobilibus: et imperitiam cum modestia conjunctam utiliorem esse peritia cum immodestia conjuncta; ac imperitiores homines, si cum peritioribus conferantur, respublicas plerumque melius administrare. Nam isti quidem, et legibus sapientiores videri, et in pu-

* Qui non sese, ob vestram in ipsos indulgentiam cum damno vestro conjunctam, morigeros se præbent, sed quod per potentiam potius, quam illorum benevolentiam, superiores evaseritis. *Vel,* Sed quod potentia potius, quam illorum benevolentia, consequuti sitis, ut superiores essetis. *Stephanus.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἂν [y] δηλώσαντες τὴν [z] γνώμην· καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις. οἱ δ' ἀπιστοῦντες [a] τῇ ἐξ αὑτῶν ξυνέσει, ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ [b] τοῦ καλῶς εἰπόντος μέμψασθαι λόγον. κριταὶ δὲ ὄντες [c] ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον, ἢ ἀγωνισταὶ, [d] ὀρθοῦνται τὰ πλείω. [e] ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας, μὴ, δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους, παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν.

λη'. "Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ, καὶ [f] θαυμάζω μὲν τῶν [g] προθέντων αὖθις περὶ Μιτυληναίων λέγειν, καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων· ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων μᾶλλον. ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται. [h] ἀμύνεσθαι δὲ, τῷ παθεῖν [i] ὁτιεγγυτάτω κείμενον, ἀντίπαλον ὂν, μάλιστα τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει· θαυμάζω δὲ

[y] Δουλώσαντες *Ar. C.* margine tamen δηλώσαντες habet *Ar.* [z] Id est, ξύνεσιν. *Æ. Port.* [a] Τῇ ἑαυτῶν ξυν. *Stobæus*, Mosqu. Αὑτῶν *Cl. Ar. Gr. C.* Etiam *Reg. Cass. Dan.* [b] Τὸν τοῦ καλῶς *Stobæus.* [c] Ἐπὶ τοῦ ἴσου *Ar. C. Dan.* [d] Διορθοῦνται *Stobæus.* [e] Ὧδ' οὖν *C.* γρ. ἔν τισιν ὃ χρὴ *Cass.* in marg. ita et Aug. Καὶ abest Mosqu. ante ξυνέσ. [f] Ita *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Θαυμάζων *Steph.* 2. et *Æ. Port.* Θαυμάζω etiam *Reg. Cass. Gr.* et *Dan.* Nec dubito, quin ita quoque *Cl.* [g] Προσθέντων *Ar.* ex alicujus emendatione. [h] Ἀμύνασθαι *Cl. Gr. Cass.* Aug. [i] Ὅτι ἐγγυτάτῳ *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Aug.

blicis consultationibus sententiam semper obtinere volunt, quasi in aliis majoribus rebus ingenii sui vim ostentare non possint; atque propterea plerumque respublicas evertunt. Illi vero, quia suæ peritiæ diffidunt, se legibus imperitiores esse, et illius sententiam, qui recte dixit, a se vituperari non posse, ultro fatentur. Itaque respublicas plerumque recte administrant, quia sunt rerum æqui æstimatores potius, quam concertatores. Sic igitur nos quoque facere, nec dicendi facultate et solertiæ contentione elatos, vestræ multitudini aliter, quam sentimus, suadere decet.

38. Ego igitur in eadem sententia permaneo, atque illos miror, qui de Mitylenæis ad vos iterum retulerunt, et moram interponunt, quod illis, qui injuriam fecerunt, commodius est: qui enim injuriam accepit, *si moræ interponantur*, ira languidiore persequitur. * Ultio vero, quæ est injuriæ illatæ adversaria, si statim eam sequatur, maximas pœnas repetit. Illum etiam miror, (quisquis ille erit,) qui contra me dicet, et aperte pronuntiare non dubitabit:

* In ulciscendo enim, quum recentissima offensa est, tum maxime par supplicium sumimus. *Valla* et *Acacius.* Cum vindicatio quam maxime propinqua injuriæ acceptæ est, tum, paribus nixa viribus, justissimas pœnas repetit. *Casa.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 327.

καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν, καὶ ἀξιώσων [k] ἀποφαίνειν, τὰς μὲν Μιτυληναίων ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὔσας, τὰς δ' ἡμετέρας [l] ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον, ὅτι ἢ, [m] τῷ λέγειν πιστεύσας, τὸ πάνυ δοκοῦν, ἀνταποφῆναι, ὡς [n] οὐκ ἔγνωσται, ἀγωνίσαιτ' ἂν, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας, παράγειν πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων τὰ μὲν ἆθλα ἑτέροις δίδωσιν, [o] αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους ἀναφέρει. αἴτιοι δ' ὑμεῖς, κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων [p] γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων· τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα [q] ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες, ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι· τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ [r] θεαθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες, ἢ τὸ ἀκουσθὲν, ἀπὸ τῶν [s] λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων· καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν· δοῦλοι ὄντες [t] τῶν ἀεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ τῶν εἰωθότων· [u] καὶ μάλιστα μὲν

[k] Ἀποφαίνει *Reg.* [l] Ξυμφορὰς ἐν τοῖς *Marg.* quam lectionem sequitur *Valla. Reg.* [m] Τὸ *Cass.* [n] Οὐκ deest *Ar. C.* sed reponitur in marg. *Cod. Ar.* Deest etiam *Dan.* qui et ἀνταφῆναι. [o] Αὕτη *Cass.* Aug. [p] Γίνεσθαι *Ar. Cass. Gr.* qui et ita paullo post. [q] Σκοποῦντες ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων *Cass.* Aug. [r] Δρασθὲν *Marg. Cam. Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Antea τῶν δὲ πεπραγμένων Mosqu. [s] Λόγῳ *Cl. Gr. Ar. Reg. Cass.* Mosqu. Aug. [t] Τῷ ἀεὶ ἀτόπῳ *Ar.* in marg. *Huds.* [u] Hæc ita accipienda: καὶ μάλιστα

Mitylenæorum quidem injurias esse nobis utiles, nostros vero casus sociis detrimenta non afferre. Sed profecto constat hunc aut dicendi facultate fretum, concertationis studio daturum operam, ut demonstret, id non esse decretum, quod tamen maxime decretum est; aut quæstu inductum, speciosa oratione elaborata, vobis imponere conaturum. At respublica propter hujusmodi concertationes aliis quidem præmia dat, ipsa vero pericula sustinet. Hujus vero rei culpa penes vos est, qui hujusmodi certamina perperam instituitis, et verborum quidem spectatores, rerum vero auditores esse consuevistis: res quidem futuras, si quis optime dixerit, fieri posse conjectantes: res vero jam gestas, ex illorum oratione *spectantes,* qui egregie vos objurgarint; id, quod vos ipsi vidistis, non certius existimantes esse, quam quod audistis. et orationis quidem novitate facillime vobis imponi sinitis; spectatam vero, ac probatam orationem nullo modo sequi vultis: rerum quidem inusitatarum semper servi, usitatarum vero contemtores. Et unusquisque vestrum potissimum quidem dicendi facultate præstare cupit, sin minus, illis, qui hac eloquentiæ laude excellunt, resistitis, * ne, si illorum sententiam sequamini, illis inferiores esse videamini; et si quis aliquid

* Videri *non vultis* posteriores eorum sententiam sequi, sed si quis etc. *Steph.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 327.

αὐτὸς εἰπεῖν ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μὴ, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς [x] τὰ τοιαῦτα λέγουσι, μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι· καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα, καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα· [y] ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς. ἁπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι, καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον, ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις.

λθ΄. "Ὧν ἐγὼ πειρώμενος ἀποτρέπειν ὑμᾶς, ἀποφαίνω Μιτυληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἠδικηκότας [z] ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ, [a] οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχὴν, ἢ [b] οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες [c] μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριηρῶν παρασκευῇ οὐκ ἄφρακτοι ἦσαν πρὸς αὐτοὺς, αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες, καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα [d] ὑπὸ ἡμῶν, τοιαῦτα [e] εἰργάσαντο· τί ἄλλο

ἕκαστος ὑμῶν βουλόμενός ἐστι (id est ἐπιθυμεῖ) εἰπεῖν δύνασθαι, καὶ δεινότητι προέχειν, καὶ τῶν ἄλλων περιγίγνεσθαι· εἰ δὲ μὴ τούτου τυχεῖν δύνασθε, ἀνταγωνιζόμενοί ἐστε (id est ἀνταγωνίζεσθε) τοῖς τὰ τοιαῦτα etc. *Æm. Port.* Particulam μὲν post μάλιστα non agnoscunt *Ar. C.* Nec *Reg.* [x] Τὰ omitt. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Mosqu. Aug. [y] Ζητοῦντες δὲ *Marg.* Mox ὡς om. *Gr.* Et ζητοῦντές τι. *Huds.* Ζητοῦντες δὲ *Schol.* [z] Ἡμᾶς *Ar. C.* [a] Εἴ τινες *Gr.* [b] Οἵτινες νῦν ὑπὸ *Gr.* [c] Μετὰ τῶν τειχῶν *Reg.* [d] Ἀπὸ ὑμῶν *Ar. C. Dan.* ὑπὲρ ὑμ. Mosqu. [e] Εἰργάσαντο ἀπόστασις *Dan.* omissis intermediis.

acute dixerit, ad illum laudandum promti estis, vel ante quam hoc ipsum dixerit, promti etiam estis ad significandum, ea, quæ dicuntur, a vobis jam esse percepta, vel ante quam sint dicta; sed ad horum eventa prospicienda tardi estis. Et aliquem alium rerum statum (ut ita loquar) quæritis, quam sit is, in quo vivimus, quamquam ne præsentem quidem rerum statum satis bene cognoscitis. Denique, ut rem paucis expediam, aurium voluptati servitis, et potius similes estis spectatoribus, qui sedent, et audiunt sophistas, quam viris, qui de republica consultant.

39. "A quibus vitiis ego vos avocare conans, pronuntio unam *omnium* Mitylenæorum civitatem vobis maximam injuriam jam fecisse. Ego enim illis, qui vestrum imperium ferre nequeunt, aut qui ab hostibus coacti, defecerunt, veniam do. Sed cum illi, * qui insulam tenebant, et urbem muris cinctam incolebant, et qui a mari tantum nostros hostes metuebant, ubi et ipsi firmo classis apparatu adversus eos erant muniti, suisque legibus utentes, liberi vivebant, et ante omnes a nobis honorabantur, talia facinora patrarint; quid

* Hi vero cum insulam incolant, eamque munitam etc. *Acacius.* Qui vero et insulam incolant, et mœnia habeant etc. *Casa.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 327.

οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε, καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν, (ἀπόστασις [f] μέν [g] γε, τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστὶν,) ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς [h] στάντες διαφθεῖραι; καίτοι δεινότερόν ἐστιν ἢ [i] εἰ καθ' αὑτοὺς, δύναμιν κτώμενοι, ἀντεπολέμησαν· παράδειγμα δὲ αὐτοῖς [k] οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά· γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς, καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο, ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου [l] προθεῖναι· [m] ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα [n] καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, ἐς ὕβριν τρέπειν. τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα, ἀσφαλέστερα, ἢ παρὰ δόξαν· καὶ κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ῥᾷον ἀπωθοῦνται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. [o] χρῆν δὲ Μιτυ-

[f] Μέντοι *Cl.* in marg. [g] Γε deest *Gr.* [h] Στάντες d. Mosqu. [i] Εἰ deest *Dan.* Mox καθ' ἑαυτοὺς *Reg.* [k] Οὐδὲ *Gr.* [l] Προσθεῖναι *Gr.* Προθῆναι *Reg.* Antea Mosqu. μακρότερον μ. τ. δ. ἐλ. δὲ τ. βουλ. τὸν πόλ. ἦρ. [m] Supple χρόνῳ, ἐν ᾧ νόσῳ τε ἐφθάραται Ἀθηναῖοι καὶ χρημάτων δαπάνῃ, ut dicitur in Oratione Mitylenensium. *Æ. Port.* [n] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* et a prima manu *Gr.* sed deinde adscriptum erat. [o] Χρὴ *Bar. Ald. Flor. Bus.* Ἐχρῆν *Ar.* Χρὴ *Gr.* Aug. In *Cass.* postrema litera exesa erat a tineis, sed adparebat fuisse χρή. Antea ἀποθοῦνται Mosqu.

aliud, quam insidias fecerunt, bellum potius inferentes, quam defectionem facientes, (defectio enim est illorum qui vim aliquam patiuntur) operamque dederunt, ut junctis opibus, cum illis, qui nobis sunt hostes infensissimi, nos perderent? Atqui hoc est atrocius, quam si per se, *solique* partis opibus bellum nobis intulissent. neque calamitates aliorum, qui, post defectionem a nobis factam, in servitutem jam sunt redacti, documentum ipsis fuerunt; neque præsens *ipsorum* felicitas ipsos a periculis adeundis deterruit, facti autem audaces ad futura, et speratis rebus majoribus, quam quas præstare poterant, et minoribus, quam quas cupiebant, bellum susceperunt, armis potius quam jure disceptandum censentes, quo enim tempore se victores fore putarunt, nullis injuriis a nobis affecti nos invaserunt. Usu autem venire solet, ut civitates, illæ præcipue, quibus nuper ac præter exspectationem felicitas contigit, ad insolentiam se convertant. Illa vero felicitas, quæ secundum rationem hominibus contingit, est plerumque stabilior, quam quæ præter exspectationem accidit: et (ut ita loquar) adversam fortunam facilius propulsant, quam secundam tuentur. Decuerat autem jam pridem Mityle-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. ½. U. C. Varr. 327⅞.

ληναίους καὶ πάλαι μηδὲν [o] διαφέροντας τῶν ἄλλων [p] ὑφ' ἡμῶν [q] τετιμῆσθαι· καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν. πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν. κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ [r] ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέθεντο, οἷς γ' ἐξῆν ὡς [s] ἡμᾶς [t] τρεπομένοις, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι. ἀλλὰ, [u] τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον, ξυναπέστησαν. τῶν τε ξυμμάχων, σκέψασθε, εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν [x] ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἑκοῦσιν ἀποστᾶσι [y] τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ᾖ, ἢ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον; ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. καὶ τυχόντες μὲν, πόλιν [z] ἐφθαρμένην παραλαβόντες, τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν, [a] το-

[o] Διαφερόντως *Marg. Ar. C. Bar.* Διαφέροντας *Ar.* ex alicujus correctione. *Huds.* Διαφερόντως *Dan.* [p] Ὑφ' ὑμῶν *Marg. Bar.* [q] Τετιμωρῆσθαι *Ar.* in marg. [r] Ὑμῖν *Bar. Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Cass. Dan. Gr.* [s] Ὑμᾶς *Steph.* 1. Paullo ante οἷς γε ἐξῆν *Gr.* [t] Τραπομένοις *Marg. Ar. C. Cass.* Aug. sed fuit τρεπ. Τραπομένους *Dan.* [u] Τὸν deest *Ar.* [x] Ὑπὸ τῶν *Ar. C. Cl. Gr. Cass. Dan.* Mosqu. In Aug. hic erasum est aliquid. [y] Τοσαύτας *Bar.* Τοταύτας *Ald.* forsan typothetarum errore pro τοσαύτας. *Huds.* [z] Διεφθαρμένην Mosqu. [a] Τὸ λοιπὸν *Ar. C. Bas.* itidemque paulo infra. *Huds.* Et *Cass.* utroque loco.

næos nullo peculiari honore præter cæteros a nobis affici; et eo petulantiæ progressi non essent. (Hoc enim alioqui natura comparatum est, ut homo eum quidem contemnat, a quo colitur; eum vero admiretur, qui ipsi non cedit.) Plectantur igitur vel nunc pro magnitudine injuriæ, neque paucis quidem culpa tribuatur, plebs vero a vobis absolvatur. Nam universi pariter nos invaserunt, quibus, si ad nos confugissent, nunc iterum in urbe *sua* degere liceret. Sed tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum paucis, simul omnes a nobis defecerunt. Considerate autem, si easdem pœnas infligatis et sociis illis, qui ab hostibus coacti, et illis, qui ultro defecerunt, quem tandem fore putatis, quin levissima de causa deficiat, si aut re feliciter gesta libertatem sit adepturus, aut re infeliciter gesta *nihil gravius sit perpessurus? Nos vero in singulis civitatibus et fortunarum et salutis periculum subibimus. †Et si, re prospere gesta, urbem jam profligatam receperimus, proventibus, in quibus sita est nostra potentia, in posterum privabimini: si vero laba-

* Nullam insanabilem plagam sit accepturus etc. *Casa.* Huds.
† *Et* pro *nam* accipitur, ut et paulo supra. *Steph.* Idem.

λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ, [a] πολεμίους πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἕξομεν. καὶ ὃν χρόνον τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν. Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 1/2. U. C. Varr. 327.

μʹ. "Οὔκουν δεῖ [b] προσθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστὴν, οὔτε χρήμασιν ὠνητὴν, ὡς ξυγγνώμην ἁμαρτεῖν [c] ἀνθρωπείως λήψονται. ἄκοντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν. [d] ξύγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ τότε πρῶτον, καὶ νῦν διαμάχομαι, μὴ μεταγνῶναι [e] ὑμᾶς τὰ προδεδογμένα, [f] μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ, [g] καὶ ἡδονῇ λόγων, καὶ ἐπιεικείᾳ, ἁμαρτάνειν. ἔλεός τε γὰρ πρὸς τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς [h] τοὺς οὔτ' ἀντοικτιοῦντας, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας ἀεὶ πολεμίους. οἵ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἕξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις βραχέα ἡσθεῖσα, μεγάλα [i] ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ

[a] Πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι πολεμίους *Gr.* [b] Προθεῖναι *Cass.* Προσθῆναι Mosqu. [c] Ἀνθρωπίνως *Ar. Cl. C. Reg. Cass. Dan.* Aug. [d] Pro μόνον τὸ ἀκούσιον, alioqui post ξύγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον subaudiendum esset, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἑκούσιον. Vid. *Stephani* Append. ad al. Scripta de Dial. Attic. p. 104. *Huds.* [e] Ἡμᾶς *Gr.* Πρὸς τὰ δεδογμένα Mosqu. [f] Μὴ δὲ *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* Τοῖς τρισὶ ἀξυμφορωτάτοις *Gr.* Ἀξυμφορωτάτοις Mosqu. [g] Καὶ ante ἡδονῇ deest *Reg.* [h] Τοὺς μὴ ἀντ. *Gr.* [i] Ζημιωθήσεται *Ar. C. Reg. Dan.* Mosqu. et antea, ἐλάσσουσιν.

mur, præter eos, quos jam habemus, novos etiam hostes habebimus. Et quo tempore illis, qui nunc sunt hostes minime dubii, resistendum erit, eo bellum nostris sociis erit faciendum.

40. "Non oportet igitur ullam spem ipsis relinquere, qua sperent fore, ut vel oratione probabili nobis persuadeant, quod cupiunt, vel pecuniis peccata redimant, et, quasi humanitus peccarint, veniam a nobis impetrent. Nec enim inviti deliquerunt: sed *ultro et* scientes insidias *nobis* fecerunt. Quod autem præter voluntatem fit, id venia dignum est. Ego igitur et tunc primum, et nunc quoque contendo, ne pristinam sententiam mutantes decretum jam ante factum rescindatis, neve misericordia, et verborum illecebris, et lenitate, tribus rebus imperio perniciosissimis, adducti peccetis. Nam misericordiam illis, qui sunt similes, vicissim tribui est æquum: non autem illis, qui mutua miseratione non commoventur, et qui propter necessitatem, *qua inviti parere coguntur*, se nobis hostes perpetuo præbent. Et oratores, qui sua oratione oblectant, in aliis minoribus rebus certamen habebunt: non autem in qua, ipsa quidem civitas pro minima voluptate, quam perceperit, maximam jacturam faciet; ipsi vero pro causa bene acta beneficium accipient. Et

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 1/2. U. C. Varr. 327/8.

τοῦ [k] εὖ εἰπεῖν [l] τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται. καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τολοιπὸν ἔσεσθαι, μᾶλλον δίδοται, ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τὲ καὶ οὐδὲν ἧσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. [m] ἓν δὲ ξυνελὼν λέγω, πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ, τά τε δίκαια [n] ἐς Μιτυληναίους καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε· ἄλλως δὲ γνόντες, τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον δικαιώσεσθε. εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεὼν ἄρχοιτε, εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ [o] προσῆκον ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾷν, παρὰ τὸ εἰκὸς [p] τοίνυν καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ κολάζεσθαι, ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τοῦ ἀκινδύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξιώσατε ἀμύνασθαι, καὶ μὴ ἀναλγητότεροι οἱ διαφεύγοντες τῶν ἐπιβουλευσάντων φανῆναι· ἐνθυμηθέντες, ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας [q] ἡμῶν, ἄλλως τε καὶ προϋπάρξαντας ἀδικίας. μάλιστα δε [r] οἱ μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποιοῦντες ἐπεξέρχονται, καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον ὑφορώμενοι τοῦ ὑπο-

[k] Εὖ ποιεῖν *C.* in marg. εὖ εἰπεῖν. *Huds.* [l] Τὸ παθεῖν εὖ *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* [m] Ἕν τε *Gr.* [n] Ἐς τοὺς Μιτ. *Reg.* [o] Προσῆκον pro προσήκοντος. Sic alibi apud *Thucydidem*, δόξαν pro δόξαντος, δοκοῦν pro δοκοῦντος. Vide *Stephani* Append. ad al. Scripta de Dial. Att. *Huds.* [p] Τοὶ καὶ τούσδε *Cass. Dan. Gr.* Aug. Mox παύσασθε Mosqu. [q] Ὑμῶν *Reg. Cass. Gr. Vasc. Bas. Steph. 2. Port.* Mox τε post ἄλλως additum est *Reg.* manu tec. [r] Εἰ Mosqu.

lenitas illis potius tribuitur, qui in posterum amici sunt futuri, quam illis, qui semper sui similes et nihilo minus hostes sunt futuri, si *superstites* relinquantur. Atque (ut semel rem totam paucis expediam) si meam sententiam sequamini, ea facietis, quæ cum erga Mitylenæos æqua, tum etiam *vobis ipsis* utilia sunt futura. Sed si aliter statuatis, illis quidem nihil gratificabimini, vos vero ipsos vestro præjudicio magis damnabitis. si enim isti merito defecerunt, vos certe contra fas et jus ipsis imperare diceminì. Quod si vel contra fas et jus, hoc tamen vobis faciendum censetis, oportet igitur hos etiam præter fas et jus a vobis puniri, quia hoc vobis conducit, aut imperium a vobis deponi, operamque dari, ut sine periculo viros bonos agatis. eadem etiam pœna in illos animadvertite; neque vos, qui evasistis, clementiores vosmet ostendite, quam illi, qui insidias fecerunt, *erga vos fuissent, si rem ex animi sententia gessissent:* cogitantes, quæ verisimile est ipsos facturos fuisse, si vos vicissent, præsertim cum vos injuria lacessiverint. Illi vero præcipue, qui nulla de causa aliquem maleficio afficiunt, hunc etiam ad internecionem usque persequuntur, et funditus perdunt, quia periculum sibi impendens ab hoste, qui *superstes* relinquitur, suspectum habent. Qui enim injuriam aliquam

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. ½. U. C. Varr. 327.

λειπομένου ἐχθροῦ. ὁ γὰρ μὴ [s] ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν, χαλεπώτερος, διαφυγὼν, τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μὴ οὖν προδόται γένησθε [t] ἡμῶν αὐτῶν. γενόμενοι δ' [u] ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν, καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἂν ἐτιμήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε, μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα, [v] μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημονοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, ὃς ἂν [x] ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τόδε γὰρ ἢν γνῶσιν, ἧσσον, τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες, τοῖς ὑμετέροις [y] αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις.

μα'. Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. [z] μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εὐκράτους ([a] ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι Μιτυληναίους) παρελθὼν καὶ τότε, ἔλεγε τοιάδε.

μβ'. " ΟΥΤΕ τοὺς προθέντας τὴν [b] διαγνώμην αὐ-

[s] Ξὺν δίκῃ *Marg. Ar. C. Cl. Cass. Dan.* Aug. sed alia syll. erasa: δίκῃ m. 2. [t] Ὑμῶν αὐτῶν *Ar. C. Reg. Gr. Cass.* [u] Ὅτι ἐγγύτατα *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas.* Ἐγγυτάτω τι γν. *Cl.* ἐγγυτάτῃ γνώμῃ in marg. *Huds.* Ὅτι ἐγγυτάτῃ γνώμῃ *Reg. Cass.* Sed in *Cass.* manus rec. super τα scripserat τω, et τῃ circumflexo notaverat. Ὅτι ἐγγύτατα τῇ γν. *Gr.* Ἐγγυτάτω Mosqu. ἐγγυτάτῃ γν. Aug. [v] Μὴ δὲ *Ar. C. Reg. Cass.* [x] Ἀφίστηται *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas.* Ἀφίσταται *Gr.* Ἀφήστηται *Dan.* Ἀφιστῇ Mosqu. [y] Αὐτῶν om. *Gr.* et ξυμμάχους μαχεῖσθε. [z] Μετ' αὐτὸν δὲ *Ar. C.* Μετὰ δ' αὐτὸ *Steph.* 2. Εἶπεν pro εἶπε *Cass. Gr.* et Δίοτος *Reg.* [a] Ὥσπερ *Ar. C.* [b] Διαγνώμην pro γνώμην. *Æ. Port.*

accepit, a quo non oportuit, hic periculo vitato in eum acerbior esse solet, * quam in justum hostem. Nolite igitur vestri ipsorum proditores esse. Sed animo quam proxime accedentes ad mala, quæ passuri eratis, et vos cæteris omnibus rebus antepositiuros fuisse, eos in vestram potestatem redigere: nunc parem gratiam ipsis referatis; non emolliti ob præsentem ipsorum fortunam, ac statum, in quo jam sunt; nec periculi, quod vobis non ita pridem impendebat, obliti. Hos igitur pro meritis plectite, et insigne exemplum sociis præbete; ut intelligant eum, qui defectionem a vobis fecerit, morte mulctatum iri. Hoc enim si cognoverint, vos, neglectis hostibus, cum vestris sociis posthac minus pugnabitis.

41. Atque Cleon quidem hæc dixit. Post eum vero Diodotus Eucratis filius, (qui et in superiore concione ipsi maxime fuerat adversatus, ne Mitylenæi necarentur) tunc etiam in medium progressus, hæc verba fecit.

42. " Neque illos, qui de Mitylenæis iterum ad consilium retulerunt,

* Quam qui pari conditione inimicitias gerit. *Casa.* Longe gravius id, cum evadit, accipit, quam si ab justo hoste profectum esset. *Acacius.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

θις περὶ Μιτυληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς μεμφομένους [c] μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγίστων βουλεύεσθαι, ἐπαινῶ. [d] νομίζω δὲ δύο τὰ ἐναντιώτατα εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν. ὧν τὸ μὲν, [e] μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ, μετὰ ἀπαιδευσίας, καὶ βραχύτητος γνώμης. τούς τε λόγους ὅστις διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν, ἢ ἰδίᾳ τὶ [f] αὐτῷ διαφέρει. ἀξύνετος μὲν, εἰ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται περὶ τοῦ μέλλοντος δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς [g] φράσαι· [h] διαφέρει δ' αὐτῷ, εἰ, βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι, εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν [i] ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ καλοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ [k] διαβαλὼν, ἐκπλῆξαι ἂν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους. χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ [l] χρήμασι προσκατηγοροῦντες [m] ἐπίδειξίν τινα. εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν κατῃτιῶντο, ὁ μὴ πείσας, ἀξυνετώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος,

[c] Μὴ deest Mosqu. [d] Νομίζω τε *Marg. Cl. Gr. Reg. Cass.* Mosqu. Mox ἐναντιώτατα ex emendat. pro ἐναντιώματα *Gr.* [e] Μετ' ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι *Ar. C.* [f] Αὐτῷ *Ar.* itidemque paulo infra. [g] Φράσαι pro φράζεσθαι Atticorum more. *Huds.* [h] Διαφέροι *Cass.* et inter versus *Gr.* pro διαφέρει, quod est in textu. [i] Ἡγῆται *Reg.* [k] Διαβάλλων *Gr.* [l] Χρήμασι μὴ προκατ. *Gr.* [m] Ἀντίδειξίν τινα *Marg. Ar. C. Cass. Dan.* Aug. a m. 2. erasa veteri scr.

reprehendendos puto; neque illos, qui maximis de rebus sæpius consultandum esse vetant, laudandos censeo. Nam hæc duo, celeritatem et iram, bonæ consultationi maxime contraria esse judico. Quorum alterum quidem cum amentia conjunctum esse solet; alterum vero, cum imperitia et consilii tenuitate. Et qui orationem rerum agendarum magistram esse contentiose negat, aut amens est, aut privatim aliquid ipsius interest. amens quidem, si ulla alia ratione, *quam verbis*, res futuras, easque obscuras declarari posse putat. ipsius vero interest, si cupiens aliquid turpe persuadere, de hoc quidem, quod est turpe, se non belle disserere posse putet: sed, si probe vituperaverit *alios*, cum illos, qui sententiam contra ipsum sunt dicturi, tum etiam auditores a se territum iri *speret*. Illi etiam sunt molestissimi, * qui, ut suæ prudentiæ ac eloquentiæ specimen edant, magnifica oratione corruptelam *adversariis* objectant, eosque hoc nomine accusant. Si enim imperitiam *illis* objicerent; is, qui rem persuadere non posset, imperitus potius quam injustus habitus, victus discederet. Sed si injustitia *alicui* objiciatur, et

* Qui contradicentibus præjudicium aliquod corruptelæ opponunt etc. *Valla.* Qui alterius sententiam pretio addictam criminantur etc. *Casa.* Qui concionem *eorum, qui contradicunt*, corruptelæ insimulant. *Vel*, Specimen, quod editur, corruptelæ etiam insimulant etc. *Steph.* Qui dicentem, quasi pecuniis corruptus specimen aliquod edat, insimulant etc. *Acacius.* Huds.

ἀπεχώρει. ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης, πείσας τε, ὕποπτος Bell.
[m] γίγνεται, καὶ μὴ τυχὼν, μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἄδι- Pelop. an. 5.
κος. ἥ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῷ τοιῷδε. φόβῳ Olymp. 88. 1/2.
γὰρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμβούλων· καὶ πλεῖστ' ἂν U. C.
ὀρθοῖτο ἀδυνάτους [n] λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους Varr. 327.
τῶν πολιτῶν. ἐλάχιστα γὰρ ἂν πεισθείησαν ἁμαρτάνειν. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην, μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα. τὴν δὲ σώφρονα πόλιν, τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλεύοντι μὴ [o] προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ [p] μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης· καὶ τὸν μὴ τυχόντα γνώμης, [q] οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν. οὕτω γὰρ ὅ, τε κατορθῶν, [r] ἥκιστα ἂν [s] ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι, παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν [t] λέγοι· ὅ, τε μὴ ἐπιτυχὼν, ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι, καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος.

μγ'. "Ὧν ἡμεῖς τἀναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι,

[m] Γίνεται *Ar. C. Cass. Dan. Gr.* et paullo ante ἀδικίας δὲ *Gr.* [n] Λέγειν omittit. *Cl.* et *Gr.* [o] Προτιθέναι, et ex recent. emendatione προστιθέναι *Reg.* [p] Μὴ δὲ ἐλασσοῦν *Ar. C.* et mox μὴ δὲ ἀτιμάζειν. *Huds.* Μὴ δ' utroque loco *Reg.* et *Cass.* Μηδὲ *Dan.* [q] Supple μὴ ex sequenti membro; ut sit οὐχ ὅπως μὴ ζημιοῦν. *F. Port.* [r] Ἥκιστα ἂν desunt *C.* procul dubio Librarii errore. [s] Ἐπὶ τὸ ἔτι *Reg. Cass.* Ἐπὶ τὸν ἔτι et ex emendat. τῶν *Gr.* [t] Λέγοι deest *Dan.*

idem causam obtineat, est suspectus; et nisi obtineat, non solum imperitus, sed etiam injustus existimatur. Et respublica ex hujusmodi re detrimentum capit. Consultoribus enim propter metum destituitur: quanquam præclare cum ea ageretur, si tales cives nulla dicendi facultate præditos haberet. minime enim ad peccandum impellerentur. Atqui oportet bonum civem non terrentem adversarios, qui˙ sententiam contra ipsum sunt dicturi; * sed, pari dicendi potestate facta, disputantem demonstrare, se meliora dicere. Civitatem vero sapientem *oportet* optimo consultori non addere *novum* honorem; sed nec eum, quem jam habet, imminuere: illum etiam, qui non est bonus consultor, non solum nulla pœna, sed ne ulla quidem ignominia afficere. Ita enim et is, qui in dicendis sententiis præstat, nihil aliter ac sentit, neque quidquam ad gratiam dicet, adductus spe longe majorum bonorum, quos adipisci cupit. Et qui rectum consilium dare non novit, et ipse multitudinem sibi conciliare non studebit, eadem ratione ei in re aliqua gratificans.

43. "Quorum nos contraria facimus: et præterea, si quis in sordium

* Sed æquo certamine contendentem etc. *Casa.* Sed ex æquo. *Id est*, æquabilitate quadam juris utentem etc. *Vel*, Sententiam pronunciare, nihil sibi præter alios ea in re arrogando, sed parem illis potestatem relinquendo etc. *Steph.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

ἤν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδες μὲν ἕνεκα, τὰ βέλτιστα [u] δ' ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ [x] βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν, τὴν φανερὰν [y] ὠφέλειαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ [z] τἀγαθὰ, ἀπὸ τοῦ [a] εὐθέος λεγόμενα, μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν. ὥστε δεῖν ὁμοίως τόν τε τὰ δεινότατα [b] βουλόμενον πεῖσαι, ἀπάτῃ προσάγεσθαι τὸ πλῆθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα, ψευσάμενον, πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε [c] πόλιν, διὰ τὰς περινοίας, εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, μὴ ἐξαπατήσαντα, ἀδύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν, ἀνθυποπτεύεται ἀφανῶς [d] πῃ πλέον ἕξειν. χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἡμᾶς περαιτέρω προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ, τε πείσας καὶ ὁ [e] ἐπισπώμενος ὁμοίως ἐβλά-

[u] Δὲ ὅμως *Ar. C. Reg. Cass. Dan.* [x] Βεβαίας *Ar. C.* nec scribarum esse σφάλμα pronunciare ausim: cum ἐρήμη pro ἔρημος, et χρησίμη pro χρήσιμος utatur *Thucydides.* Vide *Steph.* Append. ad al. Scripta de Dial. Att. p. 25. *Huds.* Βεβαίας etiam *Dan.* [y] 'Ωφελίαν *C.* [z] Τὰ ἀγαθὰ *Reg.* [a] Εὐθέως *Ar. C.* Mox μηδένα ὑποπτότερον εἶναι *Dan.* [b] Βουλευόμενον *Marg. Cass.* Aug. [c] Τὴν πόλ. Mosqu. [d] Ποι *Ar. Gr.* et ab emendatore inter versus πη. Πῇ *Cass.* ποὶ (sic) Mosqu. [e] 'Επισπόμενος *Reg. Cass. Gr.*

et corruptelæ suspicionem venerit, et tamen eum optime dicere constet, invidentes ei propter incertam sordium suspicionem, manifestam utilitatem reipublicæ eripimus. Solet autem usu venire, ut bonæ ac *salutares* sententiæ, * quæ ex improviso dicuntur, non minus sint suspectæ, quam malæ *et perniciosæ:* adeo ut oporteat pariter, tam illum, qui reipublicæ pessimum consilium est daturus, quam illum, qui optimam sententiam dicturus, multitudinem dolo sibi conciliare, et mendacio suam causam probare. Et solam *hanc* rempublicam, propter hujusmodi suspiciones, nemo aperte, nisi fraude decipiat, beneficiis afficere potest. Qui enim aperte beneficium ipsi dat, in quæstus obscuri suspicionem incidit, *quasi pro beneficio reipublicæ dato, ipse beneficium aliquod longe majus ab ea clam sit accepturus.* Oportet autem in † rebus maximis, et in tanta *imperii* dignitate, nos, qui verba facimus, longius prospicere, quam vos, qui non longe prospicitis; præsertim cum nos, qui consilium damus, rationem reddere cogamur vobis, qui nos auditis, et qui nullis rationibus reddendis, nullique judicio obnoxii estis. Si enim et ille, qui aliquid persuasit, et ille, cui hoc persuasum fuit, æque mulctare-

* Quum recta dicuntur. *Id est,* sine ullo verborum circuitu. *Steph.* Huds.

† In rebus maximis, et in hujusmodi opinione, vel æstimatione vestra, (*id est,* quum ita suspicaces sitis, ut omnia in malam partem interpretemini) longius etc. *Steph.* Idem.

πτοντο, σωφρονέστερον ἂν [e] ἐκρίνετε· νῦν δὲ, πρὸς ὀργὴν ἥν [f] τινα τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες, τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε; καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 32$\frac{7}{8}$.

μδ'. "Ἐγὼ δὲ παρῆλθον οὔτε ἀντερῶν περὶ Μιτυληναίων, οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγὼν, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλὰ [g] περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἤν τε γὰρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτοὺς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, [h] εἰ μὴ ξυμφέρον· [i] ἤν τε καὶ ἔχοντές τι ξυγγνώμης εἶεν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι, ἢ τοῦ παρόντος. [k] καὶ τοῦτο [l] ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται ἐς [m] τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι, θάνατον ζημίαν [n] προθεῖσι, καὶ αὐτὸς, περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος, τἀναντία [o] γιγνώσκω· καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δι-

[e] Ἐκρίνατε *Reg. Cass.* A *Dan.* absunt omnia inter νῦν δὲ πρὸς et τὰς ὑμετέρας. [f] Τινα om. *Cl.* et *Gr.* [g] Περὶ deest *Ar. C. Dan.* mox, οὔτε γὰρ ἀπ. Mosqu. [h] Ἢν μὴ *Reg.* [i] Εἴτε *Ar. C.* Mosqu. et mox ἐν τῇ πόλει. *Huds.* Utrumque *Dan.* et ἐν τῇ πόλει *Cass.* [k] Id est, καὶ περὶ τούτου, vel κατὰ τοῦτο *Æ. Port.* [l] Ὧ μάλιστα *Gr. Ar. C. Dan. Reg.* in marg. manu rec. γρ. ᾧ. [m] Τολοιπὸν *Bar. Ald. Flor. Steph.* 1. [n] Προσθεῖσι *Marg. Ar. Schol. Gr.* Mosqu. In *Reg.* recens manus σ super ο scripserat. Προθεῖσιν *Cass.* [o] Γινώσκω *Ar. C. Cass.*

tur, profecto prudentius judicaretis. Nunc vero ad quemlibet animi motum, quo repente fueritis abrepti, si quando forte in rebus judicandis labamini, illius, qui persuaserit, unam sententiam, nec vestras ipsorum plectitis, quamvis multæ sint, quæ simul peccarint.

44. "Ego vero in medium processi; neque pro Mitylenæis cuiquam sententiam contrariam dicturus, neque quempiam accusaturus. Non enim de illorum facinore nobis est certamen, si sapimus; sed de utilitate nostra, ut nobis recte consulamus. Quamvis enim ipsos injustissimum facinus fecisse pronuntiem, non tamen propterea eos etiam occidendos censuerim, nisi *hoc reipublicæ* conducat. neque etiam, si qua venia sunt digni, *hanc ipsis dandam censeo,* nisi *hoc ipsum* e republica fore constiterit. Nam de rebus futuris, potius quam de præsentibus nos consultare puto. Atque in eo, quod Cleon præcipue contendit, ad socios in officio continendos, ne defectionem in posterum faciant, *vobis* utile fore, si capitale supplicium ipsis proponatis, *in eo, inquam, a Cleone vehementer dissentio,* et ego quoque de eo, quod in posterum vobis utile est futurum, contra contendens, longe aliter sentio. Et a vobis peto, ne speciosa ipsius oratione, meæ orationis utili-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. ½. U. C. Varr. 327⅞.

καιότερος γὰρ ὢν αὐτȣ̃ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν [p] ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μιτυληναίους, [q] τάχα ἂν ἐπισπάσαιτο. ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτȣ̀ς, ὥς τε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ [r] βȣλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως χρησίμως ἕξȣσιν.

με΄. "Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι πολλῶν [s] θανάτου [t] ζημία πρόκειται, καὶ οὐκ ἴσων τῶδε, ἀλλ' ἐλασσόνων ἁμαρτημάτων· ὅμως δὲ, τῇ ἐλπίδι [u] ἐπαιρόμενοι κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι, ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισταμένη τίς πω, ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευὴν, [x] ἢ οἰκείαν, ἢ ἄλλων ξυμμαχίαν, τούτῳ ἐπεχείρησε. πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν· καὶ οὐκ ἔστι νόμος, ὅστις ἀπείρξει τούτου. ἐπεὶ [y] διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι, προστιθέντες, [z] εἴπως ἧσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ [a] εἰκὸς, τοπάλαι τῶν μεγίστων ἀδικη-

[p] Ἡμετέραν Reg. [q] Τάχ' ἂν Ar. C. Reg. Cass. Gr. Aug. [r] Βουλόμεθα Ar. C. Gr. Cass. Dan. [s] Θανάτων Ar. C. Paullo ante πόλεσιν Dan. [t] Ζημίαι πρόκεινται Marg. Ar. C. Cl. Gr. Dan. [u] Οὐ περί. in marg. ἐπαιρόμενοι Reg. [x] Ἢ οἰκείᾳ, ἢ ἄλλων ξυμμαχίᾳ Marg. Flor. Cass. Mosqu. Aug. Ἢ οἰκίαν, ἢ ἄ. ξυμμαχία Gr. Ἢ οἰκίαν Dan. Mox τοῦτο, et ab emendat. rec. manus inter versus τούτῳ Reg. [y] Διεληλύθασί γε Ar. C. Dan. Ἐπειδὴ pro ἐπεὶ Reg. [z] Ὅπως C. [a] Εἰκότως πάλαι Bar. Ald. Flor. Bas. Εἰκὸς τὸ πάλαι Ar. C. Cass. Mosqu. Εἰκότως πάλαι Reg.

tatem repellatis. Nam ejus oratio, quæ majorem æquitatis speciem habet, propter vestram iram, quæ nunc in Mitylenæos est accensa, fortasse *vos ad ipsius sententiam* attrahet. Nos vero * cum ipsis *Mitylenæis* jam non disceptamus, ita ut de jure nobis sit quærendum: at de ipsis consultamus, quonam modo nobis in posterum utiles esse poterunt.

45. "In singulis enim civitatibus capitis pœna proposita est in multa peccata, non solum huic, *quod ab istis est commissum*, paria; sed etiam minora. Homines tamen spe sollicitati periculum subeunt, nec ullus adhuc in periculum venit, qui se ex eo non evasurum, neque suum conatum sibi successurum existimans, de se ipso desperarit. † Nec ulla civitas, quæ defectionem fecerit, ad hanc usque diem exstitit, quæ *justo* minorem *se* existimans *habere* apparatum, vel suum vel socialem, hoc aggredi ausa est. Omnibus enim natura insitum est, ut et privatim et publice peccent. nec ulla lex est, quæ ab hoc prohibere valeat. Siquidem homines per omnia pœnarum genera iverunt, *eas paulatim* augentes, si quo modo a facinorosis minus læderentur. Etenim verisimile est,

* Nunc non quid in ipsos jure fieri possit disceptamus, sed etc. *Acacius.* Huds.

† Quæ vero unquam civitas defectionem molita est, quæ, se majorem apparatum, vel domesticum, vel socialem, habere, non sit opinata? *Acacius.* Et quæ civitas unquam non ideo defecit, quod crederet, se majorem habere, quam habebat, apparatum, vel suum, vel socialem? *Valla.*

ράτων μαλακωτέρας κεῖσθαι αὐτάς· παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου δέος [b] εὑρετέον ἐστὶν, ἢ [c] τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει. ἀλλ' ἡ μὲν πενία, ἀνάγκῃ τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἐξουσία, ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι. αἱ δ' ἄλλαι ξυντυχίαι, ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἑκάστη τὶς [d] κατέχεται ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείττονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. ἥ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως ἐπὶ παντί. ὁ μὲν, ἡγέμενος, ἡ δ', ἐφεπομένη· καὶ ὁ μὲν, τὴν ἐπιβολὴν ἐκφροντίζων, ἡ δὲ, τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι· καὶ ὄντα ἀφανῆ, κρείσσω ἐστὶ τῶν ὁρωμένων δεινῶν. καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς ἐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν. ἀδοκήτως γὰρ, ἔστιν ὅτε, παρισταμένη, καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν τινὰ προάγει, καὶ οὐχ ἧσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας, ἢ ἄλλων ἀρχῆς· καὶ μετὰ πάντων ἕκαστος ἀλογίστως [e] ἐπιπλέον τὶ [f] αὐτὸν

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{4}$. U. C. Varr. 32$\frac{1}{4}$.

[b] Εὐρητέον *Reg.* [c] Τόγε *Cass.* et cum δὲ rec. adscripto *Reg.* [d] Κατέχεται *Dan.* et mox Ἐπιβουλὴν *Cass.* sed ν factum erat manu rec. pro alia litera delcta. [e] Ἐπὶ πλέον *Bar. Ald. Flor. Bas. Cass.* [f] Αὐτῶν *Marg. Ar. C. Cl. Gr.* Αὐτὸν *Bar. Ald. Flor. Bas.* Αὐτῶν *Reg. Cass.*

mitiores pœnas olim in maxima scelera constitutas fuisse. Sed cum temporis progressu violarentur, ad mortem pleræque processerunt. Et tamen hoc quoque violatur. aut igitur aliquis terror hoc vehementior est excogitandus, aut ne iste quidem coërcebit. Sed paupertas quidem, *audaciam necessitati præbet; opum vero potentia, petulantiæ et superbiæ violentiam, ac pluris habendi cupiditatem. Alii quoque *vitæ* status, pro diverso hominum affectu, prout singuli constricti tenentur aliqua cupiditate vehementiori, quam quæ refrænari possit, homines ad pericula impellunt. Et spes, et amor qualibet in re *hoc ipsum faciunt.* hic quidem, dux, illa vero, comes. atque hic quidem, rei aggrediendæ rationem excogitans, illa vero fortunæ prosperitatem suggerens, plurimum nocet. Atque *hæc naturæ vitia,* quamvis sub aspectum minime cadant, tamen majorem vim habent, quam mala, quæ cernuntur. Et præter ista, ipsa quoque fortuna nihilo minus adjuvat ad *homines ad periculum* impellendos. Nam ex inopinato nonnunquam adstans, *ac sese offerens,* aliquem vel infirmioribus opibus instructum adducit ad periclitandum; et civitates *integras* eo magis, quo de majoribus rebus *agitur,* de libertate, aut de imperio in alios obtinendo. et quia cum universa civitate singuli cives temere de se plus æquo sentiunt. Denique (ut rem

* Ex necessitate audaciam afferens; opes autem ex petulantia et superbia, juris violationem: aliæ etiam, quæ contingunt, causæ pro diverso etc. *Steph.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. ½. U. C. Varr. 327⅞.

ἐδόξασεν. ἁπλῶς τε, ἀδύνατον, καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται, τῆς [g] ἀνθρωπείας φύσεως ὁρμωμένης προθύμως τὶ πρᾶξαι, ἀποτροπήν τινα ἔχειν, ἢ νόμων ἰσχύϊ, ἢ [h] ἄλλῳ τῳ δεινῷ.

μς΄. "Οὔκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ ὡς ἐχεγγύῳ πιστεύσαντας, χεῖρον βουλεύσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν, ὡς οὐκ [i] ἔσται μεταγνῶναι, καὶ ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἁμαρτίαν καταλῦσαι. σκέψασθε γὰρ, ὅτι νῦν μὲν, ἤν τις [k] καὶ ἀποστᾶσα πόλις [l] γνῷ μὴ περιεσομένη, [m] ἔλθοι ἂν ἐς ξύμβασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι, καὶ [n] τολοιπὸν ὑποτελεῖν· ἐκείνως δὲ, τίνα οἴεσθε, [o] ἥν τινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν [p] παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ τε παρατενεῖσθαι [q] ἐς τοὔσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται, σχολῇ καὶ [r] ταχὺ ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη, δαπανᾶν καθημένοις διὰ τὸ ἀξύμβατον, καὶ ἢν ἕλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην παραλαβεῖν, καὶ τῆς προσόδου [s] το-

[g] Ἀνθρωπίνης *Reg.* [h] Ἄλλῴ τῳ *Reg.* et *Cass.* sed hic ab emendatore, et cum vestigiis erasi accentus in τῳ. Vulgo τῷ. [i] Ἔστι *Cass.* Aug. Mosqu. [k] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* [l] Forsan rectius scribendum: γνῷ μὲν περιεσομένη, scilicet αὐτὴν περιέσεσθαι καὶ σωθήσεσθαι. *Æ. Port.* Γνώμη περιεσομένη *Cl. Gr.* [m] Ἔλθοιεν ἂν ἐς *Reg.* [n] Τὸ λοιπὸν *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* [o] Ἥν τινα *Cass. Gr.* [p] Παρασκευάσασθαι *Reg. Gr. Cass.* Aug. [q] Ἐς τοὔσχατον, ἢ τὸ αὐτὸ *Ar. Bar. Ald. Flor. Bas. Cl. Gr.* Ἐς τοὔσχατον; ἢ τὸ αὐτὸ *Fr. Port.* Ἢ τὸ αὐτὸ etiam *Reg.* et *Cass.* Ante ἢ *Cass.* habet distinctionem minimam, *Gr.* maximam. [r] Ταχεῖ, et mox ἡμῖν δὲ *Reg.* [s] Τὸ λοιπὸν *C. Bas.* Τὸ non agnoscit *Ar.* Τὸ λοιπὸν *Reg. Cass.*

paucis complectar) hoc fieri non potest, et magnæ est stultitiæ, si quis existimet, se aliquam rationem habere, qua homines a peccatis deterreat, aut legum vi, aut aliquo alio mali gravioris metu, cum humana natura ad aliquid agendum, magno impetu feratur.

46. "Quare non oportet nos aut mortis pœna, tanquam locuplete fidejussore fretos, aliquid gravius de Mitylenæis statuere, aut omnem spem tollere illis, qui defecerint, fore, ut nullus ipsorum pœnitentiæ locus detur, neque suum peccatum quam levissima pœna ipsis eluere liceat. Considerate enim, quod nunc quidem, si qua civitas præterea, quæ defectionem fecerit, et quæ adhuc habuerit, unde impensas restituere, et tributum in posterum persolvere possit, se superstitem fore cognoverit, ad compositionem veniet: at illo modo, *quem Cleon præscribit*, quem tandem fore putatis, quæ non melius, quam nunc *ista fecit, ad bellum* se instruet, et diuturnam obsidionem ad extremum usque perferet: si idem valet, sero et cito compositionem facere. Nobis vero quomodo detrimento non erit, si propter sublatam compositionis faciendæ spem, in longam obsidionem sumtus facere cogamur, et si urbem capiamus, pro-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. $327\frac{7}{8}$.

λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους τῷδε. ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι, ἢ ὁρᾷν, ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες, ταῖς πόλεσιν ἕξομεν ἐς χρημάτων λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι· καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας· οὗ νῦν [t] τοὐναντίον δρῶντες, ἤν τινα ἐλεύθερον καὶ βίᾳ ἀρχόμενον, εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα, χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους οὐκ, ἀφισταμένους σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ, πρὶν ἀποστῆναι, σφόδρα φυλάσσειν, καὶ προκαταλαμβάνειν, ὅπως [u] μηδ' εἰς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσι, [x] κρατήσαντάς τε, ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν.

μζ. "Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε, ὅσον ἂν καὶ τοῦτο ἁμαρτάνοιτε, Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος [y] ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους [z] ἐστὶ, καὶ ἢ οὐ ξυναφίσταται τοῖς ὀλίγοις, ἢ, ἐὰν βιασθῇ, ὑπάρχει τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς· καὶ τῆς ἀντικαθ-

[t] Τἀναντία *Cl. Reg. Cass.* Aug. [u] Μηδ' εἰς ἐπίνοιαν *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas.* Μὴ δ' εἰς ἐπ. *Cass.* Εἰς ἀπόνοιαν in textu, et supr. rec. manu ἐπι *Reg.* [x] Κρατήσαντές τε *Ar. C.* [y] Ἔν τε πάσαις *Gr.* Antea Mosqu. ἡμῖν, et paullo superius, ἁμαρτάνητε. [z] Ἐστὶν *Cass.* Mox ἢ ante οὐ deest *Gr.* deinde ἂν βιασθῇ *Dan.* Mosqu. et hic λόγοις pro ὀλίγοις.

fligatam recipiamus, et vectigalibus, quæ ex ea percipimus, in posterum privemur? Atqui hac re adversus hostes valemus. Quapropter nobis non est committendum, ut, dum illorum, qui deliquerunt, judices sumus severi, exinde detrimentum potius capiamus, quam videamus, quonam modo *eos* moderate mulctantes, civitatibus, quæ pecuniarum vi pollent, in posterum uti possimus. Et *oportet nos* existimare, non legum atrocitate, sed officii nostri sedulitate *eas* custodiendas, *et in officio, fideque continendas.* Nos tamen longe aliter nunc facimus. Nam si quem liberum hominem subegerimus, sed alterius imperio coactum parere, ac merito deficientem, ut se in pristinam libertatem vindicaret, eum atrocibus suppliciis afficiendum censemus. Atqui liberos homines acriter punire non oportet, si defectionem fecerint, sed *eos* diligenter custodire, et antevertere, ut ne in cogitationem quidem hujus rei veniant; et, si eos in nostram potestatem redegerimus, *delicti* culpam quam minime ipsis tribuere.

47. "Vos igitur considerate, quantopere hac etiam re peccaturi sitis, si Cleoni assentiamini. Nunc enim plebs in omnibus civitatibus est vobis benevola; et aut non deficit cum nobilibus, aut, si deficere cogatur, statim se illorum hostem declarat, a quibus ad defectionem impulsa

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. 327/8.

ισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες, ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε [a] τὸν δῆμον τὸν Μιτυληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε ὅπλων ἐκράτησεν, ἑκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν· πρῶτον μὲν ἀδικήσετε, τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα. ἀφιστάντες γὰρ τὰς πόλεις, τὸν δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἕξουσι, προδειξάντων [b] ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν ὁμοίως κεῖσθαι καὶ τοῖς μή. δεῖ δὲ, [c] καὶ εἰ ἠδίκησαν, μὴ [d] προσποιεῖσθαι, ὅπως, ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι ἐς τὴν [e] κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἑκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι, ἢ δικαίως, οὓς μὴ δεῖ, διαφθεῖραι. καὶ [f] τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ [g] δυνατὸν ὂν ἅμα [h] γίγνεσθαι.

μή. "[i] Ὑμεῖς δὲ, γνόντες ἀμείνω τάδε εἶναι, καὶ [k] μηδὲ οἴκτῳ πλέον νείμαντες, μήτ' ἐπιεικείᾳ, (οἷς οὐδὲ

[a] Τὸν δῆμον Μιτυληναίων *Ar. C.* Τὸν δ. τῶν Μιτυλ. *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Cum *Ar. C.* τὸν omittit *Dan.* [b] Ἡμῶν *Cass.* [c] Καὶ deest *Ar. C. Dan.* [d] Ποιεῖσθαι, et paullo post μόνον ὑμῖν *Dan.* Deinde ξυμφερώτερον ἡγοῦμαι *Cass.* [e] κάθειρξιν Mosqu. [f] Respicit ad illud Cleonis, πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ, τά τε δίκαια ἐς Μιτυληναίους καὶ τὰ ξυμφέροντα ἅμα ποιήσετε etc. *Huds.* ξυμφέρον Mosqu. pro ξύμφορον. [g] Δυνατὸν om. *Cl.* [h] Γίνεσθαι *Ar.* [i] Ὑμεῖς γνόντες *C.* [k] Μήτε *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Hoc spectat

fuit. * Et cum adversariæ civitatis multitudinem vestri studiosam habeatis, ad bellum pergitis. Quod si Mitylenæorum plebem occidatis, quæ neque defectionis particeps fuit, et quæ, postquam arma penes se habuit, urbem ultro *vobis* tradidit: primum quidem injuste facietis, quia bene de vobis meritos occidetis; deinde vero constituetis, quod homines potentes maxime cupiunt. Nam cum civitates ad defectionem impulerint, plebem statim sociam habebunt: quia vos ipsi eandem pœnam omnibus pariter, tam illis, qui deliquerint, quam illis, qui non deliquerint, propositam esse prius demonstraveritis. Quamvis autem *Mitylenæi* deliquerint, hoc tamen erat dissimulandum, ut ea *civitatis* pars, quæ sola adhuc rebus nostris favet, a nobis non alienetur. Hoc enim ad imperium retinendum longe utilius existimo, injuriam nobis volentibus fieri, quam a nobis, summo jure agentibus, eos occidi, quos non oportet. Atque id, quod est in Cleonis sententia, ultionem justam, eandemque utilem esse, in eadem re simul fieri posse non reperitur.

48. " Vos igitur, cum intellexeritis, hanc meam sententiam *Cleonis* meliorem esse, neque misericordia, neque lenitate adducti (quibus ne

* Et civitati adversariæ, cujus vobis plebes amica est, arma infertis? *Acacius.* Huds.

ἐγὼ ἐῶ προσάγεσθαι,) ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων, πείθεσθέ μοι, Μιτυληναίων, οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας, κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐᾷν οἰκεῖν. [k] τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθὰ, καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά. ὅστις γὰρ εὖ [l] βουλεύεται, πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστὶν, [m] ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. $\frac{1}{2}$. U. C. Varr. $327\frac{7}{8}$.

μθʹ. Τοιαῦτα [n] μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς [o] ἀλλήλας, οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ [p] ἀγχώμαλοι· ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδὴν, ὅπως [q] μὴ, φθασάσης τῆς δευτέρας, εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ [r] τε καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ [s] τῶν Μιτυληναίων πρέσβεων τῇ νηῒ οἶνον καὶ ἄλφιτα, καὶ μεγάλα ὑποσχομένων, εἰ φθάσαιεν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ

ad illud Cleonis, *μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ, καὶ ἡδονῇ* etc. *Huds.* Μή τι *Cass.* Μήτι *Reg. Gr.* et mox *μή τ' ἐπιεικ. Cass.* Μήτι ἐπιεικ. *Gr.*
[k] Τάδε γὰρ ἔσται πρὸς τὸ μέλλον ἀγαθὰ *Ar. C. Dan.* paullo ante τοὺς δὲ ἄλλους *Gr.*
[l] Βούλεται *Dan.* Aug. sed in hoc syll. ευ superscr. a m. 2. [m] Μετ' ἔργων ἀνοίας ἰσχύος ἐπιὼν *C.* Forsan pro *μετ' ἔργων ἀνοίας ἰσχύϊ ἐπιών. Huds.* "Η μετ' ἔργων ἰσχύων ἰσχύ ἐπιὼν. et supra rec. manu *ἰσχύος ἀνοίᾳ Reg.* [n] Δὲ *Gr. Reg.*
[o] Ἀλλήλους *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Dan.* Aug. sed a corr. antea fuit ἀλλήλας. Mox εἰς ἀγῶνα *Reg.* [p] Ἀγχέμαλοι *Reg.* Ἀγχώμαλον *Dan.*
[q] Μὴ φθασάσης τῆς ἑτέρας *Ar. C.* Quod sic reddi potest, *ne si forte præveniente altera* etc. Πρoτέρας *Vallam* legisse ex ejus interpretatione conjiciebant *Steph.* et *Æ. Port.* qui et δευτέρας ferri posse existimant, si repetatur μή. Προτέρας *Cl.* in marg. *Huds.* ἑτέρας *Dan.* [r] Τε deest *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. [s] Τῶν non est in *Gr.*

ego quidem vos adduci sino,) sed ex ipsis rebus, quæ vobis suadentur, mihi assentiamini; et de Mitylenæis, quos Paches ut sontes *huc* misit, quæstionem per otium habeatis, cæteros vero habitare permittatis. Hæc enim et in posterum bona sunt futura, et hostibus timorem jam sunt injectura. Quisquis enim recte deliberat, is contra hostes magis pollet, quam qui temeraria virium ferocitate fretus in eos fertur, et factis aggreditur."

49. Atque Diodotus quidem hæc dixit. Prolatis vero horum sententiis inter se maxime contrariis, Athenienses quidem pariter inter se contenderunt pro adversa sententia; et quum ad suffragia ventum est, par fere utrinque numerus fuit, Diodoti tamen sententia superior fuit. Quare confestim alteram triremem magna festinatione miserunt, ne, si forte posterior *priorem non* antevertisset, civitatem jam exstinctam offenderent. uno autem ferme die et nocte antecesserat. Cum autem Mitylenæorum legati vinum, et panem hordeaceum in ipsa navi præparassent, et magna præmia se daturos promisissent, si antevertissent: tanto studio cursum navigationis confece-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. ½. U. C. Varr. 327⅞.

πλοῦ τοιαύτη, [t] ὥστε ἤσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα [u] πεφυρμένα· καὶ οἱ μὲν ὕπνον ᾑροῦντο [x] κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος, καὶ τῆς μὲν προτέρας νεὼς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον, ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι [y] τὸ ψήφισμα, καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα· ἡ δ' [z] ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται, καὶ διεκώλυσε μὴ [a] διαφθεῖραι. παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μιτυλήνη ἦλθε κινδύνου.

ν'. Τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι· ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων. καὶ Μιτυληναίων τείχη καθεῖλον, καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς, [b] πλὴν τῆς Μηθυμναίων, [c] τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς

[t] Ὥστ' ἤσθιόν τι *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Gr.* [u] Πεφυραμένα *Ar. Cl. Reg. Cass.* Aug. [x] Καταμέρος *Gr.* [y] Τὸ deest Mosqu. [z] Ὑστεραία *Ar. C. Gr. Dan.* [a] Φθεῖραι *Ar. C. Dan.* Διαφθαρῆναι *Reg.* [b] Πλὴν τῆς τῶν Μηθυμναίων *Ar.* [c] Χιλίους *C.*

runt, ut uno eodemque tempore et remigarent, et panem vino ac oleo maceratum comederent; et per vices, alii quidem somnum caperent, alii vero remigarent. cum autem, quodam fortunæ beneficio, tunc nullus ventus contrarius spirasset, et prior quidem navis haud magna festinatione navigaret, quod ad triste ministerium proficisceretur, hæc vero hunc in modum adeo properaret, illa quidem tantisper præcessit, dum Paches decretum legeret, et ad imperata faciendum se præpararet. Hæc vero posterior, eam proxime subsequens, ad portum appulit; et impedivit *Pachetem*, ne civitatem perderet. In tantum igitur discrimen Mitylene venit.

50. Cæteros vero, quos Paches ut præcipuos defectionis autores miserat, Athenienses ex Cleonis sententia morte mulctarunt. Erant autem numero paulo plures mille. Et Mitylenes muros demoliti sunt, et * naves *ab illis traditas* acceperunt. Postea vero nullum quidem tributum Lesbiis imposuerunt: sed agro, (excepto Methymnæorum) in tria millia partium diviso, trecentas quidem eximias Diis consecrarunt; in reliquas vero colonos de suis facta sortitione miserunt. Quibus Lesbii certam pecuniæ summam, nempe duas minas in singulas portiones ex pacto et convento quotannis persol-

* Naves ademerunt. *Valla.* Sic et paulo post παρέλαβον vertit. Huds.

φέρειν, αὐτοὶ [c] εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μιτυληναῖοι ἐκράτουν. καὶ ὑπήκουον [d] ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327. Initium Ol. an. 1. mense Aprili. Finis Ol. an. 2.

να'. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ [e] τὴν Λέσβου ἅλωσιν, Ἀθηναῖοι, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ [f] Μίνωαν τὴν νῆσον, ἣ κεῖται πρὸ Μεγάρων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ, πύργον ἐνοικοδομήσαντες, οἱ Μεγαρεῖς φρουρίῳ. [g] ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν [h] αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ [i] μὴ ἀπὸ τοῦ [k] Βουδόρου καὶ τῆς Σαλαμῖνος εἶναι· τούς τε Πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους [l] αὐτόθεν λανθάνοντες, τριήρων [m] τε (οἷον καὶ [n] τοπρὶν γενόμενον) καὶ ληστῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε Μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλεῖν. ἑλὼν οὖν ἀπὸ τῆς [o] Νισαίας πρῶτον δύο πύργω προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἔσπλουν ἐς [p] τὸ μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας, [q] ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου, ᾗ κατὰ γέφυραν

[c] Ἐξειργάζοντο *Ar. C. Dan.* [d] Ἀθηναίων ὕστερον *Ar. C. Dan.* Ἀθηναίοις Mosqu. et pro τὰ μὲν, ταῦτα· sed in marg. ταῦτα. [e] Τὴν deest *Ar. C. Dan.* [f] Μινώαν *Cass.* [g] Ἐβουλεύετο *Gr.* [h] Αὐτόθι *C.* [i] Μὴ deest *Dan.* [k] Βουδώρου *Straboni* et *Stephano. Huds.* [l] Αὐτῶν λανθ. *Cl.* in margine. Sic *Reg.* Αὐτόθι λανθ. *Dan.* [m] Δὲ *Ar. C.* Τριήρων οἷον *Reg.* [n] Τὸ πρὶν *Ar. C. Reg. Cass. Gr. Aug.* [o] Νισσαίας *C.* Paullo post δύω *Reg. Aug.* ω superscr. a m. 2. [p] Τομεταξὺ *Gr.* [q] Distinctionem post ἀπετείχιζε sustuli fretus auctoritate *Codd. Mss. Huds.*

ventes, agrum ipsi colebant. Oppida etiam, quotquot Mitylenæi in sua potestate habebant, Athenienses per deditionem ceperunt; quæ postea Atheniensium imperio paruerunt. Et apud Lesbum quidem ita res gestæ sunt.

51. Eadem æstate, post receptam Lesbum, Athenienses, duce Nicia, Nicerati filio, cum classe adversus Minoam insulam Megaris adjacentem iverunt. Megarenses enim in ea turrim exstruxerant, eaque pro propugnaculo utebantur. Nicias autem volebat Athenienses illic, breviore loci spatio, non autem in Budoro, aut Salamine, suæ præsidiariæ classis stationem habere; et *observare* Peloponnesios, ne clam eruptiones illinc facerent, triremibus (quemadmodum et ante fecerant,) prædonibus emissis, simul etiam ne quidquam Megarensibus importaretur. Cum igitur primum duas turres a Nisæa prominentes, machinis e mari expugnasset, liberamque ibi inter insulam continentemque navigationem reddidisset, * eam Minoæ partem, quæ a continente erat, qua ponte, per loca palustria, auxilium

* Atque id continentis, qua, pontem versus per loca palustria etc. *Valla.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

διὰ τενάγους [r] ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, οὐ πολὺ διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. ὡς δὲ τοῦτο [s] ἐξειργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τεῖχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρουρὰν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ.

Eodem tempore.

νβʹ. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ [t] Πλαταιῆς, οὐκέτι ἔχοντες σῖτον, οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς Πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ· προσέβαλον [u] αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ [x] ἠδύναντο ἀμύνεσθαι· γνοὺς δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν [y] αὐτῶν, βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν· εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ Λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ξυγχωροῖεν, ὅσα πολέμῳ χωρία [z] ἔχουσιν ἑκάτεροι, ἀποδίδοσθαι, [a] μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ Πλάταια, ὡς αὐτῶν ἑκόντων προσχωρησάντων· [b] προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα, λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἑκόντες τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τούς [c] τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ, οὐδένα. [d] τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ (ἦσαν γὰρ

[r] Ἐπὶ βοηθείᾳ *Gr. Reg.* Ἐπιβοηθεία Mosqu. [s] Ἐξειργάσατο *Ar. C.* Mosqu. atque ita legendum esse conjiciebat *Fr. Portus. Huds.* [t] Πλαταιεῖς *Ar. C. Reg. Cass. Gr. Dan.* et οὐκ ἔτι hic et passim *Gr.* [u] Αὐτῶν deest *Ar. C. Dan.* Aug. [x] Ἐδύναντο *Cass. Gr.* [y] Αὐτῶν om. *Cl. Cass.* Mox γὰρ post εἰρημ. a m. 2. in Mosqu. a l. γʹ. [z] Ἔχουσι *Gr.* [a] Τὸ μετὰ τὴν πρᾶσιν ἀποδοθὲν, ἀνάδοτον ἄν τις εἰπεῖν δύναιτο, εἰπόντος Θουκυδίδου, μὴ ἀνάδοτος εἴη Πλαταιά. *Pollux* L. 7. c. 2. ubi Πλάταια, non Πλαταιὰ scribendum, ut docet *Eustathius* ad *Homeri* Il. βʹ. 201. et 203. *Ed. Basil. Huds.* [b] Προπέμπει *Ar. C. Dan.* [c] Δὲ *Gr.* [d] Ταῦτα *Flor.*

insulæ a continente non ita multum distanti ferri poterat, munitionibus intersepsit. cum autem hoc opus intra paucos dies confecisset, et munitionem in ipsa quoque insula exstruxisset, ac præsidium in ea reliquisset, cum exercitu domum rediit.

52. Per eadem autem hujus æstatis tempora, Platæenses quoque, quod nullum commeatum amplius haberent, nec obsidionem diutius ferre possent, hunc in modum compositione facta Peloponnesiis se dediderunt. *Peloponnesii* muros urbis oppugnare cœperunt, illi vero ipsos propulsare non poterant. Quare dux Lacedæmonius, cum eorum imbecillitatem cognovisset, per vim quidem eos capere noluit, (hoc enim a Lacedæmoniorum Magistratibus ei fuerat interdictum, ut, si forte fœdus aliquando cum Atheniensibus fieret, et utrique oppida bello capta, quæ in sua potestate haberent, reddenda consentirent, Platæa non redderetur, quod ipsi sua sponte se dedidissent) sed caduceatorem ad eos misit, qui diceret, nunquid se, et urbem ultro Lacedæmoniis dedere, eorumque judicio stare vellent, ea conditione, ut de sontibus supplicium sumerent, nullum vero indicta causa damnarent ac punirent. Atque caduceator quidem hæc tantum di-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδοσαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς Πλαταιέας ἔτρεφον οἱ Πελοποννήσιοι ἡμέρας τινὰς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος δικασταὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκοντο. ἐλθόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν [e] οὐδεμία προετέθη· ἠρώτων δὲ αὐτοὺς, ἐπικαλεσάμενοι, τοσοῦτον μόνον, [f] εἴτι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ [g] πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀγαθόν τι [h] εἰργασμένοι εἰσίν. [i] οἱ δ' ἔλεγον, αἰτησάμενοι μακρότερα εἰπεῖν, καὶ προτάξαντες σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου, καὶ Λάκωνα τὸν Ἀειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λακεδαιμονίων, [k] καὶ ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε.

νγ'. "ΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὦ Λακεδαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν, ἐποιησάμεθα, οὐ τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν δέ τινα ἔσεσθαι· καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι ([l] ὥσπερ καὶ ἐσμὲν) γενέσθαι, ἢ ὑμῖν· ἡγούμενοι τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν φέρεσθαι. νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν· τόν τε γὰρ ἀγῶνα περὶ τῶν δεινοτάτων

[e] Οὐδὲ μία *C. Cass.* [f] Εἰ τοὺς Λακεδαιμ. *Gr.* et paullo ante ἠρώτων δ' αὐτούς. [g] Πολέμῳ καθεστῶτι *Gr.* Τῷ καθεστῶτι absunt a *Reg.* Αὐτῷ π. Mosqu. [h] Εἰργασάμενοι *C.* [i] Οἱ δὲ ἔλεγον *Gr.* [k] Καὶ ἐπελθόντες non agnoscunt *Ar. C.* Ἐπελθόντες pro παρελθόντες accipiendum, vel τὸ ἐπελθόντα λέγειν idem valet ac τὸ παρέρχεσθαι τῶν ἄλλων κατηγορήσαντα, scilicet, ὥστε κατηγορεῖν τῶν ἄλλων. *Æ. Port.* Omittit etiam *Dan.* et mox habet εἰ μὲν παραδ. [l] Ὡς καὶ *Dan.*

xit. Illi vero (jam enim in extrema imbecillitate constituti erant) urbem ipsis dediderunt. Peloponnesii vero Platæenses per aliquot dies aluerunt, donec Lacedæmone quinque Judices advenerunt. Cum autem illi adfuissent, nullam quidem accusationem ipsis proposuerunt: sed illos accersitos hoc tantum interrogabant, nunquid in hoc bello, ex quo susceptum esset, de Lacedæmoniis, eorumque sociis aliquo modo bene meriti essent. Illi vero, cum petiissent, ut suam causam oratione prolixiore sibi agere liceret, responderunt, suæque causæ patronos constituentes Astymachum Asopolai, et Laconem Aumnesti filium, cui publicum erat cum Lacedæmoniis hospitium, atque in medium progressi, in hunc modum verba fecerunt.

53. "Urbis deditionem, o Lacedæmonii, vestra æquitate freti fecimus; non existimantes, nos tale judicium subituros, at æquius aliquod fore sperantes; et conditionem nobis oblatam accepimus, ut non apud alios, sed apud vos judices causam diceremus, quemadmodum etiam dicimus; sic enim potissimum nos nostrum jus obtenturos arbitrabamur. Jam vero veremur, ne ab utroque simul aberraverimus. Nam et de capite nostro ultimoque supplicio

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

εἶναι, εἰκότως ὑποπτεύομεν, καὶ ὑμᾶς, μὴ οὐ [m] κοινοὶ ἀποβῆτε· τεκμαιρόμενοι, προκατηγορίας τε ἡμῶν οὐ [n] προγεγενημένης, ᾗ χρὴ ἀντειπεῖν, [o] (ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ᾐτησάμεθα·) τό, τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ᾧ [p] τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι, ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ, ἔλεγχον ἔχει. πανταχόθεν [q] δὲ ἄποροι καθεστῶτες, ἀναγκαζόμεθα, καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι, εἰπόντας τὶ κινδυνεύειν. καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς [r] ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι, ὡς, εἰ ἐλέχθη, σωτήριος ἂν ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. ἀγνῶτες [s] μὲν γὰρ ὄντες ἀλλήλων, ἐπεισενεγκάμενοι μαρτύρια ὧν ἄπειροι ἦτε, ὠφελέμεθ' ἄν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας [t] πάντα λελέξεται. καὶ [u] δέδιμεν οὐχὶ, μὴ, [v] προκαταγνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων, ἔγκλημα [x] αὐτὸ ποιῆτε, ἀλλὰ μὴ, ἄλλοις χάριν φέροντες, ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα.

νδ΄. "[y] Παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια,

[m] Κοινῇ *Gr.* Mosqu. [n] Προγινομένης *C.* [o] Ἀλλὰ αὐτοὶ *Gr.* [p] Τὰ *Reg.* [q] Τι Mosqu. [r] Ὧδι ἔχουσιν *Ar. C.* Mosqu. cui et d. ἂν post αἰτίαν. [s] Μὲν deest *Ar.* Γὰρ d. Mosqu. [t] Πᾶν λελέξεται *Ar. C.* Πάντα λέξεται *Gr.* Πᾶν λελέξεται *Dan.* [u] Δεδίαμεν *Reg.* Μὴ οὐχὶ Mosqu. [v] Καταγνόντες *C.* [x] Αὐτῷ *Gr.* Ποιεῖτε *Reg.* [y] Παρισχόμενοι *Dan.*

certamen esse, et vos non æquos judices fore, merito suspicamur; conjecturam inde facientes, tum quia nullus accusator ante constitutus est, cujus criminationem refellamus, sed et ipsi, ut dicendi potestas nobis fieret, poposcimus: tum etiam quia vestra interrogatio perbrevis, ad quam si vera respondeamus, hoc nostram causam evertit, sin falsa, mendacii facile argui possumus. Itaque cum maximis difficultatibus undique premamur, et in ancipiti fortuna constituti simus, cogimur, et tutius esse ducimus, * aliquid dicendo periclitari. Quod enim dici potuit ab illis, qui in tali discrimine versantur, nisi dictum fuerit, hominibus præbet occasionem existimandi, hoc ipsum, si dictum fuisset, salutem illis dare potuisse. Sed præter alia ipsa persuadendi ratio in difficili nobis est. nam si ignoti inter nos essemus, allatis testimoniis rerum illarum, quas ignoraretis, causam nostram fortasse juvaremus. jam vero apud eos, qui rerum sunt gnari, omnia dicentur. Nec illud pertimescimus, ne crimini nobis detis, et propterea nos damnetis, quod virtute vobis inferiores simus; sed *id veremur*, ne, in aliorum gratiam, judicium jam peractum, vestroque præjudicio confirmatum subeamus.

54. "† Veruntamen jus nostrum

* Non prius periclitari, quam aliquid dixerimus. *Steph.* Ut prius, quam periculum subeamus, aliquid dicamus. *Acacius.* Huds.

† Nihilo tamen minus, quid juris habeamus, et adversus Thebanorum postulata, et adversum vos cæterosque Græcos, exhibebimus, et nostra benefacta recensentes flectere etc. *Steph.* et *Acacius.* Idem.

πρός τε τὰ Θηβαίων διάφορα, καὶ ἐς ὑμᾶς, [z] καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, [a] τῶν εὖ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. Φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ, εἴτι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς, μὴ εὖ παθόντας· φίλους δὲ νομίζοντας, αὐτοὺς ἁμαρτάνειν μᾶλλον, [b] τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. [c] τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον, ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν, οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι, τῷ δὲ ξυνεπιθέμενοι τότε [d] ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἠπειρῶταί [e] τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ, παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ. εἴτε τι ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἕλλησι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτε περ δὴ μέγιστος φόβος περιέστη τὴν Σπάρτην, μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν [f] ἐς Ἰθώμην Εἱλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν [g] ἐς ἐπικουρίαν. ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

[z] Καὶ τοὺς *Cl. Gr.* Mosqu. Aug. *Reg. Cass.* [a] Τῶνδε *Reg.* Mosqu. Δεδραμένων *Dan.* Paullo post καὶ πείθ. πειρ. des. Mosqu. [b] Τοὺς deest *Ar. C. Dan.* Mosqu. [c] Τὰ δὲ ἐν *Ar. C.* [d] Ἐπ' ἐλευθερίᾳ *Ar. C. Dan.* [e] Τε deest *Reg.* [f] Ἐπ' Ἰθώμην *Ar. C. Dan.* Εἰς Ἰθ. *Reg.* [g] Εἰς ἐπι-

adversus Thebanorum simultates tuebimur, et quicquid ad justam nostræ causæ defensionem facit, proferemus; nostraque beneficia cum in vos, tum etiam in cæteros Græcos collata commemorabimus, et flectere vos conabimur. Respondemus enim ad vestram illam perbrevem interrogationem, nunquid in hoc bello de Lacedæmoniis, eorumque sociis, aliquo modo bene meriti simus: si nos, ut hostes interrogatis, vos nullam injuriam a nobis accepisse, qui nullis beneficiis a nobis affecti fueritis: sin ut eos, quos amicos esse ducitis, vos potius peccare, qui bellum nobis intuleritis. Quod autem ad pacem attinet, et ad bellum contra Medos gestum, bonorum virorum officium fecimus: quippe qui illam quidem, nunc non violavimus priores: illos vero, tunc soli ex omnibus Bœotis una vobiscum pro libertate Græcorum aggressi sumus. Nam, quamvis in locis mediterraneis habitaremus, tamen navale prœlium ad Artemisium commisimus; et quum in agro nostro pugna commissa est, in ea vobis, et Pausaniæ adfuimus. Et si quæ aliæ res cum periculo conjunctæ per id tempus a Græcis gestæ fuerunt, omnium participes supra vires exstitimus. Vobis etiam, Lacedæmonii, privatim, quum maximus terror Spartam circumstetit, post terræmotum, quo tempore Helotes defectione a vobis facta in Ithomen se receperunt, tertiam nostræ civitatis partem auxilio misimus. quarum rerum memoriam vos deponere non decet.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

νέ. "Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι· πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον· ὑμεῖς [h] δὲ αἴτιοι· δεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε, καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέσθαι, ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι τῷ πολέμῳ οὐδὲν [i] ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε, οὔτε [k] ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι Ἀθηναίων οὐκ ἠθελήσαμεν, ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις, ὅτε ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε· καὶ προδοῦναι αὐτοὺς [l] οὐκέτι ἦν καλὸν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δεόμενος προσηγάγετο ξυμμάχους, καὶ πολιτείας μετέλαβεν· ἰέναι δὲ [m] ἐς τὰ παραγγελλόμενά εἰκὸς ἦν προθύμως. ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι αἴτιοι, [n] εἴ τι μὴ καλῶς ἐδρᾶτε, [o] ἀλλ' οἱ ἄγοντες ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα.

νς'. "Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον, αὐτοὶ ξύνιστε, [p] δι' ἅπερ καὶ

κυρίαν *Bar. Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Gr.* [h] Δ' αἴτιοι *Gr.* [i] Ἐκπρεπωδέστερον *C.* [k] Ἐμελλήσετε, et mox ἐθελήσαμεν *Gr.* Ἐμελήσατε Mosqu. [l] Οὐκέτι ἦν *Bar. Ald. Flor. Bas.* [m] Εἰς τὰ *Gr.* [n] Εἰ μή τι *Marg. Bar. Flor. Bas.* Εἰ τε μὴ *Reg.* [o] Ἀλλὰ οἱ *Gr.* [p] Διάπερ *Gr.*

55. "Ac olim quidem in maximis, gravissimisque rebus tales esse non dubitavimus. postea vero fuimus hostes: sed vos in culpa fuistis. Cum enim a vobis petiissemus, ut in vestram societatem nos reciperetis, quum Thebani vim nobis intulerunt, nos rejecistis, et imperastis, ut ad Athenienses confugeremus, quod illi quidem essent vicini, vos vero in loco valde remoto habitaretis. In bello tamen nullam insignem injuriam a nobis accepistis, nec accepturi eratis. Quod si ab Atheniensibus vestro jussu deficere noluimus, nullam injuriam propterea vobis fecimus. Illi enim contra Thebanos auxilium nobis tulerunt, quum vos *hoc ipsum facere* pigebat. Nec amplius honestum erat eos prodere, præsertim homines de nobis bene meritos, quos in societatem precibus adduximus, et a quibus civitate donati fuimus. Imo vero nos decebat ad illorum imperata alacriter facienda ire. * Sed quæ utrique peccastis, dum sociis imperaretis, si quid non honeste fecistis, horum culpa non penes illos est, qui sequuti sunt, sed penes illos, qui vos ad res pravas agendum duxerunt.

56. "Thebani vero cum alias multas injurias nobis intulerunt, † tum etiam hanc postremam, quæ (ut vos

* At quæ vos duces cum suis utrique sociis egistis etc. *Valla.* Dum vero utrique sociis vestris præceditis, si quid etc. *Acacius.* Huds.

† Tum hoc postremum, quod est causa eorum, quæ patimur, vos ipsi, quale sit, nostis. *Acacius.* Idem.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U.C. Varr. 327.

τάδε πάσχομεν. πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν καταλαμβάνοντας ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι ἱερομηνίᾳ, [q] ὀρθῶς [τε] ἐτιμωρησάμεθα, κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον ὅσιον εἶναι ἀμύνεσθαι· καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐτοὺς βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα χρησίμῳ [r] ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων πολεμίῳ τὸ δίκαιον λήψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καίτοι, εἰ νῦν ὑμῖν ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, πολὺ καὶ [s] ἡμεῖς καὶ [t] οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μᾶλλον τότε, ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς [u] ἐπέρχεσθε δεινοί· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, ὅτε πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον, ἡμῶν τῆς νῦν ἁμαρτίας (εἰ ἄρα ἡμάρτηταί [x] τι) ἀντιθεῖναι [y] τὴν τότε προθυμίαν· καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὑρήσετε, καὶ ἐν καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν, τῶν Ἑλλήνων τινὰ ἀρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι. ἐπῃνοῦντό τε [z] μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα

[q] Ὀρθῶς ἐτιμωρησάμεθα *Bar. Cl. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass.* Aug. In *Reg.* super ἱερομ. scriptum erat manu rec. ἐν, quasi legendum esset ἐν ἱερομηνίᾳ. [r] Ὑμῶν καὶ ἐκείνων *Ar. C. Bar. Dan. Gr.* [s] Ita ex fide *Codd. Mss.* et *vett. Editionum.* Ὑμεῖς *Steph.* 1. 2. et *Æ. Port.* Ἡμεῖς etiam *Cass.* et *Gr.* Mosqu. ἡμ. ex correct. sed fuit ὑμ. [t] Οἱ deest *Bar. Reg. Dan.* Mosqu. [u] Ὑπέρχεσθε *Dan.* [x] Τὶ non agnoscunt *Bar. Cl. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Aug. [y] Τήν τε προθ. *Gr.* [z] Μάλιστα *Ar. C. Dan.*

ipsi nostis) horum, quæ patimur, est causa. Cum enim fœderum, *pacisque* tempore, et ipsis feriis menstruis urbem nostram occupassent, eos merito sumus ulti, secundum legem ab omnibus receptam, quæ fas esse docet, hostem, qui nos invadit, propulsare: et ipsorum gratia nunc immerito plectemur. Nam si ex præsenti utilitate, quam ex illorum societate percipitis, et ex hostili illorum odio, quo nos prosequuntur, judicium faciatis, *nosque plectatis;* vos non religiosos juris judices esse, sed potius utilitati servire constabit. Quod si nunc isti vobis utiles videntur esse, profecto nos, cæterique Græci tunc, quum in majori periculo essetis constituti, vobis multo magis utiles exstitimus. Vos enim nunc quidem alios invaditis, *ipsis* formidolosi. Sed illo tempore, quo barbarus jugum servitutis omnibus Græcis imponebat, isti cum ipso fuerunt, *et ipsum adjuverunt.* Quare æquum est, ut huic nostro peccato (si modo peccatum aliquod a nobis est commissum) jam opponatis illud nostrum animi studium, quo tunc erga vos fuimus. et, si utrinsque collationem faciatis, studium quidem majus, peccatum vero minus reperietis: idque eo tempore, quo inter Græcos rarissimi reperiebantur, qui suam fortitudinem illi *formidandæ* Xerxis potentiæ opponerent: et *eo tempore, quo* ii magis laudabantur, * qui adversus impe-

* Qui, dum invaduntur, nullam etc. *Valla.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, ἐθέλοντες δὲ τολμᾷν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα. ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμηθέντες ἐς [a] τὰ πρῶτα, νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. [b] καίτοι χρὴ ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι [c] γιγνώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι, ἢ, τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς ὅταν ἀεὶ βέβαιον τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ [d] τὸ παραυτίκα που [e] ἡμῖν ὠφέλιμον [f] καθιστῆται.

νζ΄. "Προσκέψασθέ [g] τε, ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡμῶν γνώσεσθε μὴ τὰ εἰκότα ([h] οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, ἐπαινούμενοι δὲ [i] περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν,) ὁρᾶτε, ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται, ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι, αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας, ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ [k] πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ἀνατεθῆναι. δεινὸν

[a] Τάπρωτα *Reg.* [b] Hic verborum sensus et ordo : *καίτοι χρὴ ὑμᾶς ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως, ἀεὶ φαίνεσθαι γιγνώσκοντας, καὶ μὴ νομίσαι τὸ ξυμφέρον ἄλλό τι εἶναι, ἢ ὅταν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ξυμμάχων ἀεὶ τὴν τῆς ἀρετῆς χάριν βεβαίως παρέχωμεν, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τὸ παραυτίκα που ἡμῖν ὠφέλιμον καθιστῶμεν.* Vel : *καίτοι χρὴ τοὺς ἀνθρώπους ταῦτα π. τ. ἀ. ὁ. ἀ. φ. γ. καὶ τὸ ξ. μ. ἀ. τ. ν. ἢ ὅταν τ. τ. ξ. τ. τ. ἀ. χ. β. ἀεὶ παρέχωσι, καὶ ἅμα τὸ π. π. αὐτοῖς ὠ. καθιστῶσιν.* *Æ. Port.* [c] Γινώσκοντας *Reg.* In Mosqu. alterum *γ.* del. sed a m. 2. suprascr. [d] Τοπαραυτίκα *Gr.* [e] Ὑμῖν *Marg. Ar. C. Reg. Cass. Gr. Dan.* Mosqu. et antea, *αἰεί.* [f] Καθίστηται *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Gr.* Καθίσταται *Dan.* Mosqu. [g] Τὶ deest *C.* [h] Οὐκ ἀφανῆ, et deinde *τήνδ' ἐπαινούμενοι* *Gr.* [i] Παρὰ *Reg.* [k] Πρὸς τοῖς ἱεροῖς τοῖς *Reg.*

tum et incursum barbarorum nullam utilitatis aut salutis suæ rationem habuerunt; sed vel maximo cum periculo res optimas *et pulcerrimas* alacriter et fortiter agere voluerunt. ex quorum numero licet nos fuerimus, licet etiam *propterea* honores præcipui nobis habiti fuerint; nunc tamen veremur, ne hac ipsa de causa *potissimum* perdamur, quod Athenienses juste potius sequi voluerimus, quam vos *injuste, et* nostræ utilitati consulentes. Atqui de rebus iisdem idem pariter, *et semper* vos sentire decet, et existimare, utilitatem nihil aliud esse, quam, quum sociis, qui strenue se gesserunt, semper certam fortitudinis gratiam rependimus, et simul præsentia negotia ex usu nostro constituimus.

57. "Illud etiam mature considerate, vos nunc quidem probitatis et æquitatis exemplar a plerisque Græcis existimari. Sed si de nobis iniquam sententiam tuleritis (nec enim hoc judicium, quod de nostra causa facietis, erit obscurum; sed vos, qui bene auditis, de nobis, qui non male audimus, sententiam feretis) cavete, ne *omnes* factum vestrum improbent, quod de bonis viris, quamvis vos ipsi meliores sitis, aliquid præter decorum *et dignitatem vestram* statueritis; neve *rem ab humanitatis officio alienam judicent,* si spolia de nobis, qui de Græcis universis bene

δὲ δόξει εἶναι, Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι· καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς [l] δι' ἀρετὴν τὴν πόλιν, ὑμᾶς δὲ [m] καὶ ἐκ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ [n] πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίους ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπολλύμεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν, τοῖς πρὶν φιλτάτοις, Θηβαίων ἡσσώμεθα, καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, νῦν δὲ, θανάτου [o] δίκῃ κρίνεσθαι. καὶ [p] περιεώσμεθα ἐκ πάντων [q] Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἐρῆμοι καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν [r] τότε ξυμμάχων [s] ὠφελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπὶς, δέδιμεν, μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

νη'. "Καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων, καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας, [t] γναμφθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγνῶναι, εἴτι ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε· τήν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι, αὐτοὺς μὴ κτείνειν, οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει· σώφρονά

[l] Δι' ἀρετῆς *Ar. Dan.* [m] Καὶ deest *Gr.* [n] Πανοικισίᾳ Mosqu. *Ar. C. Cl.* et ex emendatione πανοικησίᾳ *Huds.* Paullo inferius κρατησάντων ἀπωλλύμεθα *Cass.* [o] Δίκῃ non habet in textu *Reg.* sed inter versus rec. manu. [p] Περιεσώμεθα *Gr.* [q] Πλαταιεῖς *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan. Gr.* [r] Τότε deest *Ar. Dan.* [s] Ὠφέλειται *Gr.* [t] Γναμφθῆναι *Marg.* Καμφθ. Aug. Paullo ante εἰς τοὺς *Reg.* et vs. 1. cap. καὶ τὸ, et ξυμμάχων Mosqu.

meriti sumus, in publicis templis suspendantur. Facinus autem atrox esse videbitur, si Lacedæmonii Platæas diripiant. Et *omnes iniquo ferent animo*, quod patres quidem, *majoresque vestri*, nomen hujus civitatis in tripode Delphico virtutis ergo insculpserint, vos vero ex universa Græcia propter Thebanos hoc ipsum deleatis. Nam eo calamitatis jam progressi sumus, quippe qui et ante periissemus, si Medi vicissent, et nunc apud vos, qui nobis olim eratis amicissimi, a Thebanis superamur, et duo gravissima certamina subiimus: unum quidem, tunc, ne fame necaremur, nisi urbem dedissemus; alterum vero, nunc, quod capitis causam dicamus, *et in salutis discrimen vocemur.* Et nos illi Platæenses, qui supra vires optime meriti sumus de Græcis universis, deserti, omnique auxilio destituti, ab omnibus rejicimur. nec eorum quisquam, qui tunc *ejusdem periculi* socii fuerunt, *nunc nobis* opem fert: quinetiam, Lacedæmonii, veremur, ne vos, unica spes nostra, parum constantes sitis.

58. "Sed vos oramus, et per Deos, qui nostræ societatis, fœderisque præsides ac testes quondam fuerunt; et per virtutem, quam erga Græcos demonstravimus, ut flectamini, et sententiam mutetis, si quid forte vobis a Thebanis persuasum fuerit: utque hanc gratiam vicissim ab illis reposcatis, ne ipsi illos occi-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μὴ, ἡδονὴν δόντας ἄλλοις, κακίαν [u] αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν· [x] βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ, τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, ἀλλ' εὔνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. [y] ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες, ὅσια ἂν δικάζοιτε, καὶ προνοοῦντες, ὅτι ἑκόντας τε ἐλάβετε, καὶ χεῖρας προϊσχομένους (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι, μὴ κτείνειν τούτους) ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους [z] διαπαντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων, καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν [a] κατὰ ἔτος ἕκαστον [b] δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις· ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὡραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, [c] ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὧν ὑμεῖς [d] τουναντίον ἂν δράσαιτε, μὴ ὀρθῶς γνόντες. [e] σκέψασθε δέ· Παυσανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτοὺς, νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δὲ, εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς, καὶ χώραν τὴν Πλαταιΐδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν [f] πολεμίᾳ τε καὶ παρὰ τοῖς

[u] Αὐτοῖς *Cl.* [x] Βραχὺ γάρ τι τὰ *Marg.* [y] Ὡς καὶ *Bar.* δὲ ins. a m. 2. Aug. καὶ in marg. Mosqu. [z] Διὰ παντὸς *C. Gr.* Mosqu. [a] Κατ' ἔτος *Dan.* Κατὰ τὸ ἔτ. Mosqu. [b] Δημοσίᾳ τε ἐσθ. τε *Gr.* Mox ὅσα γε ἡ γῆ *Reg.* [c] Σύμμαχοι *Gr.* deinde γεγενημένοις *Reg.* [d] Τὸ ἐναντίον *Reg. Cass. Gr.* Mosqu. Aug. [e] Σκέψασθαι *Dan.* Et paullo post νομίζω et ἐκτενεῖτε. [f] Πολεμίᾳ παρὰ *Gr.*

dant, quos a vobis occidi non decet; et honestum beneficium pro turpi *ab illis* reportetis, neve, ut aliis gratificemini, infamiam ipsi pro beneficio in eos collato subeatis. Nam corpora nostra morte mulctare vobis est in promtu: sed hujus facinoris infamiam delere est difficillimum. non enim hostes justo afficietis supplicio, sed amicos, qui necessitate compulsi bellum vobis fecimus. Itaque si mortis metu nos liberetis, sententiam religiose, *sancteque* tuleritis, illud in primis cogitantes, nos volentes in vestram venisse potestatem, et more supplicum manus tendentes, (hujusmodi autem homines ipse Græcorum ritus occidi vetat, præterea nos perpetuo de vobis bene meritos esse. Aspicite enim sepulcra patrum vestrorum, quos a Medis cæsos, et in agro nostro sepultos quotannis publice cohonestabamus et indumentis et aliis inferiis; primitias etiam fructuum, quos noster suo tempore tulit ager, amici *amicis* ex amico agro, et socii illis, qui quondam commilitones fuerant, offerentes. Quibus vos contraria feceritis, nos iniquo judicio damnantes. Rem enim considerate. Pausanias quidem eos humavit, existimans, illos a se in agro amico, et apud amicos humari. Vos vero, si nos occideritis, et agrum Platæensem Thebanum feceritis; quid aliud, quam

[g] αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς, ἀτίμους γερῶν, ὧν νῦν ἴσχουσι, καταλείψετε; πρὸς δὲ, [h] καὶ γῆν, ἐν ᾗ ἠλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες, δουλώσετε; ἱερά τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε; καὶ θυσίας τὰς πατρίους τῶν [i] ἑσσαμένων καὶ κτισάντων [k] ἀφαιρήσεσθε;

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

νθ΄. "[l] Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τάδε, οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἁμαρτάνειν, οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας, ἀλλοτρίας ἕνεκα ἔχθρας, μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας, διαφθεῖραι· φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ, [m] οἶκτον σώφρονα λαβόντας· μὴ, ὧν πεισόμεθα, μόνον [n] δεινότητα [o] κατανοοῦντας, ἀλλ' οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, [p] ᾧ τινί ποτ' ἂν καὶ [q] ἀναξίως [r] ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν, καὶ ὡς ἡ χρεία προάγει, [s] αἰτού-

[g] De hac voce vide *Suidam*, *Phavorinum*, et *Harpocr.* [h] Καὶ deest *Reg.* [i] Ἱδρυσαμένων *Ar. C. Dan.* Hoc inter versus scriptum habet *Gr.* Ἑσαμένων abrasa secunda litera *Cass.* Mosqu. in marg. οἰκοδομησαμένων, c. signo referendi ad ἑσσαμ. (qs. expl.) [k] Ἀφαιρηθήσεσθε *Gr. Huds.* Est in eo ἀφαιρεθήσεσθε. *Duck.* [l] Id est: τάδε οὐκ ἔστι πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, οὔτε τὸ ἁμαρτάνειν ἐς τὰ etc. οὔτε τὸ ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας διαφθεῖραι, πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης. *Æ. Port.* [m] Οἴκτῳ σώφρονι *Marg. Bar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Cass. Reg.* sed in utroque rec. manu inter versus scriptum erat ον et α. et in *Cass.* quoque in marg. γρ. οἶκτον σώφρονα. Οἴκτῳ σώφρονι Aug. [n] Δυνότατα *Ar. C.* [o] Κατανοοῦντες *Bar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Eamdem scripturam in *Appendice* Variar. Lect. adnotaverat *Hudsonus*, sed sine nota *Codicis*. Paullo ante *Gr.* in contexto quoque λαβόντες, cum α super ε. [p] Ὅ τινι *Cl.* ex emendat. *Huds.* [q] Ἀναξίῳ *Marg. Cam. Cass. Gr.* Aug. [r] Συμπέσοι *Reg. Cass. Gr.* et paullo post πρέπον ἦν manu rec. *Cass.* Συμπέσῃ Mosqu. [s] Syntaxis est hæc: αἰτούμεθα τοὺς θεοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐπιβοώμενοι, πεῖσαι ὑμᾶς Λακεδαιμονίους τάδε ἃ λέγομεν, προφερόμενοι etc.

patres, cognatosque vestros, honoribus, quibus nunc afficiuntur, spoliatos, in hostili solo, et apud ipsos eorum interfectores relinquetis? præterea vero, et agrum, in quo Græci in libertatem vindicati fuerunt, in servitutem redigetis? delubra etiam deorum, ad quæ votis conceptis illi Medos superarunt, deserta patiemini? et patria sacrificia illorum, qui *templa* fundarunt, et condiderunt, tolletis?

59. "Nequaquam hæc vobis, Lacedæmonii, in gloriam cedent, neque ut in publica Græcorum instituta et in majores vestros peccetis; neque ut nos de vobis bene meritos propter alienas inimicitias, cum vos ipsi nullam injuriam a nobis acceperitis, occidatis. Sed *rem vestra gloria dignam facietis*, si nobis parcatis, animoque frangamini, modesta misericordia tacti: considerantes non solum atrocitatem supplicii, quo plectemur; sed etiam quales simus nos, qui hoc ipsum patiemur: *considerantes* etiam, quam sit incertum, cuinam calamitas vel immerenti sit eventura. Nos igitur (ut nos decet, utque necessitas ipsa nos cogit,)

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

μεθα ὑμᾶς, θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβοώμενοι, πεῖσαι τάδε, [t] προφερόμενοι ὅρκους, οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν [u] ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν, ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν [x] τῶν πατρῴων τάφων· καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς [y] κεκμηῶτας, μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, [z] μηδὲ τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι. ἡμέρας τε [a] ἀναμιμνήσκομεν ἐκείνης, ᾗ τὰ λαμπρότατα [b] μετ᾽ αὐτῶν πράξαντες, νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. ὅπερ δὲ ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι, λόγου τελευτᾷν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ᾽ αὐτοῦ, παυόμενοι, λέγομεν ἤδη, ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν, (εἱλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε τούτου, τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ, τελευτῆσαι·) ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ

Vel, τοὺς θεοὺς ἐπιβοώμενοι αἰτούμεθα αὐτοὺς, πεῖσαι ὑμᾶς τάδε, αἰτούμεθα (λέγω) προφ. etc. *Æ. Port.* [t] Προσφερόμενοι *Marg. Ar. C. Cl. Dan.* Aug. Sic quoque videtur fuisse in *Cass.* nam erasum erat aliquid inter ο et φ. [u] Ὤμοσαν καὶ μὴ ἀμνημονεῖν *Ar.* Ὤμοσαν—μὴ ἀμνημονεῖν *C.* Μὴ ἀμνημονεῖν pro ὥστε τούτων μὴ ἀμνημονεῖν, vel ὧν ὑμᾶς ἀμνημονεῖν οὐ δεῖ. *Æ. Port.* Ὤμοσαν καὶ μὴ ἀμν. *Dan.* [x] Hæc ita accipienda: τοὺς τάφους τῶν ὑμετέρων πατέρων ἱκετεύομεν, καὶ ἐπιβοώμεθα. Infra enim dicitur p. 187. πατέρων τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι *Æ. Port.* [y] Κεκμηκότας *Marg. Schol.* [z] Μὴ δὲ *C. Reg.* [a] Ἀναμιμνησκόμενοι *Gr.* [b] Μεθ᾽ ἑαυτῶν *Marg. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas.* Atque ita *Priscianus* Lib. XVII. dicens, Græcos ἑαυτοὺς pro ἀλλήλους usurpare. Μεθ᾽ αὑτῶν *Reg. Cass.* Paullo post verba καὶ δίκ. εἰ μὴ πείθ. in Mosqu. des. in textu, sed adscr. in marg.

Deos imploramus, qui iisdem aris a nobis æque coluntur, quique Græcis omnibus sunt communes, et ab illis petimus, ut vobis persuadeant hæc, *quæ dicimus*, proferentes jusjurandum, quod patres vestri jurarunt, cujus vos oblivisci non oportet. Et patrum vestrorum sepulcra suppliciter oramus, et vita defunctos imploramus, * ne in Thebanorum potestatem redigamur, neve nos, qui vobis amicissimi sumus, inimicissimis tradamur; illumque diem in memoriam vobis redigimus, quo præclarissima facinora cum patribus vestris edidimus, nos, qui nunc, hoc ipso die, in gravissimo capitis periculo versamur. Quod autem et necessarium, et acerbissimum est hominibus in hujusmodi fortuna constitutis, dicendi finem facere, quod cum ipso dicendi fine vitæ quoque finiendæ periculum sit proximum, finem dicendi facientes, illud jam dicimus, nos non dedidisse urbem Thebanis, (nam fame, turpissimo necis genere, necari, quam hoc facere, maluissemus) sed vobis, ad quos vestra æquitate freti accessimus. Et æquum est, nisi vos exorare possimus, nos a vobis hoc saltem impetrare, ut in eundem locum, unde processimus,

* Ne se Thebanis subjici sinant etc. *et paulo infra*, Istumque diem illis in memoriam redigimus, quo cum ipsis res præclarissimas gerentes etc. *Hobbesius.* Huds.

[c] καταστήσαντας, τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἐᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἑλέσθαι· ἐπισκήπτομέν τε ἅμα, μὴ, [d] Πλαταιῆς ὄντες, [e] οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἕλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις, τοῖς ἡμῖν ἐχθίστοις, ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, [f] ἱκέται ὄντες, ὦ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι· [g] γενέσθαι τε σωτῆρας ἡμῶν, καὶ μὴ, τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐλευθεροῦντας, ἡμᾶς διολέσαι.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U.C. Varr. 327.

ξ΄. Τοιαῦτα μὲν οἱ [h] Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, δείσαντες, πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὶ ἐνδῶσι, [i] παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις, παρὰ γνώμην τὴν αὐτῶν, μακρότερος λόγος ἐδόθη [k] τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε.

ξα΄. "ΤΟΥΣ μὲν λόγους οὐκ ἂν ἠτησάμεθα εἰπεῖν, εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο, καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι, κατηγορίαν ἐποιήσαντο, καὶ περὶ [l] αὐτῶν, ἔξω τῶν προκειμένων, καὶ ἅμα οὐδὲ [m] ἠτιασμένων, [n] πολλὴν τὴν ἀπολογίαν, καὶ ἔπαινον,

[c] Καταστήσαντες *Marg. Ald. Flor. Bas. Cass. Gr.* Aug. sed super ε scr. α. [d] Πλαταιεῖς *Ar. Reg. Cass. Gr.* ut et paullo post. [e] Οἱ om. *Cl.* et *Cass.* (in quo recens manus adscripsit.) Aug. [f] Ἱκέτας ὄντας *Dan.* [g] Γενέσθαι δὲ *Cl. Gr. Reg. Cass.* Mosqu. [h] Πλαταιεῖς *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas.* [i] Προσελθόντες *Reg.* [k] Τῆς non habet *Reg.* Mox ὡς δὲ ἐκέλ. *Reg. Cass. Gr.* in Aug. ins. a m. 2. [l] Αὑτῶν *Ar. Bar. Cl. Gr. Reg. Cass.* Mosqu. [m] Ἠτιαμένων *Dan. Gr.* ᾐτιαμένων Mosqu. [n] Hoc est, εἰ

nos restituatis; et periculum, quodcunque sors tulerit, nos ipsos eligere sinatis. Simul etiam vobis mandamus, *et vos oramus*, Lacedæmonii, ne nos, qui Platæenses sumus, et qui maximam animi alacritatem pro communi Græcorum salute olim demonstravimus, ex vestris manibus, et ex vestra fide, *quam sequuti deditionem fecimus*, cum simus vestri supplices, Thebanis, qui nobis sunt hostes infensissimi, tradamur: et *vos oramus*, ut nostri servatores sitis, neve, qui cæteros Græcos in libertatem vindicatis, iidem nos funditus perdatis.

60. Atque Platæenses quidem hæc dixerunt. Thebani vero, veriti, ne Lacedæmonii, illorum verbis adducti, aliquid *de supplicii severitate* remitterent, ipsi quoque in medium progressi, se verba facere velle dixerunt, quod illis quoque, præter suam opinionem, facta fuisset potestas oratione prolixiore respondendi ad propositam quæstionem. Cum autem *Lacedæmonii eos verba facere* jussissent, hanc orationem habuerunt.

61. "NUNQUAM a vobis postulassemus, ut nobis dicendi potestatem faceretis, si et ipsi *Platæenses* breviter ad interrogata respondissent; nec in nos conversi, crimina nobis objecissent; nec extra propositum, præcipue vero cum ne ab ullo quidem fuerint accusati, oratione prolixa se ipsos excusassent; nec pluribus lau-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ [o] πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, [p] τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι· [q] ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα [r] αὐτοὺς κακία ὠφελῇ, μήτε ἡ τούτων δόξα, τὸ δ' ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες, κρίνητε. ἡμεῖς δὲ [s] αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα [t] τοπρῶτον, ὅτι, ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας, καὶ ἄλλα χωρία [u] μετ' αὐτῆς, ἃ ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες [x] ἔσχομεν, οὐκ ἠξίουν οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη [y] τοπρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς [z] Ἀθηναίους, καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον.

ξβ'. "Ἐπειδὴ δὲ [a] καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ, μόνοι Βοιωτῶν οὐ Μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται, καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ Μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὔ φαμεν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους· τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ, ὕστερον, [b] Ἀθη-

μὴ πολλὴν ἀπολογίαν ἐποιήσαντο ἑαυτῶν, οὓς οὐδεὶς ᾐτιάσατο, καὶ εἰ μὴ πολὺν ἔπαινον ἐποιήσαντο ἐκείνων τῶν πραγμάτων, ἃ οὐδεὶς ἐμέμψατο. *Æ. Port.* [o] Scilicet κατηγορήματα. Vide *Stephani* Append. ad al. Scripta de Dial. Att. p. 184. [p] Τὸν δὲ *Ar.* Τῶνδε scil. τῶν πραγμάτων, ὧν οἱ Πλαταιεῖς πολὺν ἔπαινον ἐποιήσαντο. *Æ. Port.* Τὸν δ' ἔλεγχον *Gr.* [q] Id est, ἵνα μήτε ἡ κακία, ἣν οὗτοι ἐν ἡμῖν εἶναι εἶπον, αὐτοὺς ὠφελῇ, μήτε ἡ τούτων τῶν Πλαταιέων δόξα, ἧς οὗτοι διὰ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν αὐτοὺς ἀξίους εἶναι ἔλεξαν. *Æ. Port.* [r] Αὐτοῖς *C.* Αὐτοὺς *Ar.* ex alicujus emendatione. *Huds.* Αὐτοῖς *Dan.* [s] Αὐτοὶ *Marg.* [t] Τὸ πρῶτον *Ar. C.* Mosqu. Τὸ non agnoscunt *Bar. Cl. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* Aug. Τὸ πρῶτον *Dan. Gr.* [u] Μετ' αὐτὴν *C.* [x] Ἔχομεν *Cl.* [y] Τὸ πρότερον *Ar. C.* Τὸ πρῶτον *Reg. Dan.* Mosqu. *Cass.* [z] Τοὺς Ἀθ. Mosqu. [a] Καὶ deest *Ar. Dan.* [b] Ἰόντων Ἀθηναίων *Ar. C. Reg. Cass. Dan. Gr.*

dassent res a se gestas, quas nullus vituperavit. Nunc igitur oportet nos, partim quidem, ad crimina nobis objecta respondere; partim vero, laudationem refutare; ut neque nostra improbitas, neque ipsorum gloria ipsis prosit: sed, audita de utrisque veritate, judicium faciatis. Nos enim primum ipsis inimici facti sumus, quia, cum Platæam omnium urbium, quæ sunt in Bœotia, postremam condidissemus, et alias urbes cum ea, quas expulsa hominum colluvie tenuimus, isti (ut primum fuerat constitutum) imperio nostro parere nolebant, et cum soli præter cæteros Bœotos patria instituta violarent, postquam *hæc observare* cogi cœperunt, a nobis ad Athenienses defecerunt, et illis adjuncti multa damna nobis dederunt, pro quibus et ipsi vicissim multa a nobis acceperunt.

62. Postquam vero barbarus in Græciam venit, aiunt, se solos ex omnibus Bœotis cum Medis non sensisse; atque hoc potissimum nomine cum ipsi gloriantur, tum etiam nobis conviciantur. Nos vero fatemur quidem, illos cum Medis non sensisse, quia nec Athenienses: verum cum postea Athenienses ea-

καίων ἰόντων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, μόνους αὖ Βοιωτῶν Bell.
Ἀττικίσαι. καίτοι σκέψασθε, [b] ἐν οἵῳ εἴδει ἑκάτεροι Pelop. an. 5.
ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν [c] μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε Olymp. 88. 2.
ἐτύγχανεν οὔτε κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα, U. C. Varr.
οὔτε κατὰ δημοκρατίαν. ὅπερ δέ ἐστι [d] νόμοις μὲν καὶ 327.
τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου, δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι, ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι [e] μᾶλλον σχήσειν, εἰ τὰ [f] τοῦ Μήδου κρατήσειε, κατέχοντες ἰσχύϊ τὸ πλῆθος, ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ οὖσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἔπραξεν, οὐδ' ἄξιον, αὐτῇ ὀνειδίσαι, ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν. ἐπειδὴ γοῦν ὅ τε Μῆδος ἀπῆλθε, καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, σκέψασθαι χρὴ, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόντων, τήν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν [g] ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὑτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ στάσιν ἤδη ἐχόντων αὐτῆς [h] τὰ πολλὰ, εἰ, μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ, καὶ νικήσαντες αὐτοὺς, ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες, καὶ

[b] Ἐν οἵῳ εἴδει, scilicet, πολιτείας. *Quo pacto* reddit *Valla. Huds.* [c] Μὲν non est in *Reg.* [d] Pro τοῖς νομίμοις (*id est*, ἀγαθοῖς ἀνδράσι) καὶ σωφρονεστάτοις. *Æ. Port.* Δὲ ante ἐστὶ abest a *Reg.* [e] Μᾶλλον ἰσχύσειν *Cam.* [f] Τοῦ δήμου *C. Dan.* Mox κρατήσειεν *Reg. Gr.* et sic fuerat in *Cass.* deinde ultima litera erasa erat. [g] Ὑμετέραν *Cass.* [h] Ταπολλὰ *Ald. Flor.* Αὐτοῖς τὰ πολλὰ *Dan.* αὐτῆς abest Mosqu. et καὶ ante κατὰ adscr. marg.

dem ratione adversus Græcos irent, contra, eos solos ex omnibus Bœotis ab Atheniensibus stetisse *dicimus.* Atque considerate, in quo reipublicæ genere utrique versantes hoc fecerint. Nam nostra quidem civitas tunc temporis neque legitimo paucorum dominatu, neque populari statu gubernabatur: sed (quod legibus et modestiæ maxime contrarium est, et quod ad tyrannidem proxime accedit) paucorum virorum potentia reipublicæ gubernacula tenebat. Hi autem, quia speraverant fore, ut suas opes longe firmius fundatas retinerent, si Medi vicissent, vi plebem coërcentes, ipsos accitos *in urbem* introduxerunt. Et universa civitas, quæ sui juris non erat, hoc fecit; nec decet ei exprobrare ea, quæ non salvis legibus peccavit. At postquam et Medus discessit, et leges recepit, considerare oportet, cum postea Athenienses adversus Græcos venissent, et cum reliquam Græciam, tum etiam nostram regionem in suam potestatem redigere conarentur, et propter intestinas discordias bonam ejus partem jam occupassent, nunquid pugna ad Coroneam commissa, ipsisque superatis, Bœotiam in libertatem vindicaverimus, et nunc alacriter Græciam cum cæteris liberemus, tantum equitatum, tantumque rerum bellicarum apparatum præbentes, quantum nulli

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

παρασκευὴν, ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν Μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα.

ξγ΄. "Ὡς δὲ ὑμεῖς μᾶλλόν τε [i] ἠδικήκατε τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. [k] ἐγένεσθε, ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατὲ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται· οὐκοῦν [l] χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς [m] ὑπάγεσθαι αὐτοὺς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι μετ' αὐτῶν ἄλλοις, [n] ὑπάρχον τε ὑμῖν, εἴτι [o] καὶ ἄκοντες προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶνδε ἤδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ [p] ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανή [q] γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἑκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι, εἵλεσθε μᾶλλον τὰ [r] τῶν Ἀθηναίων. καὶ λέγετε, ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· πολὺ δέ γε αἴσχιον καὶ ἀδικώτερον, τοὺς πάντας Ἕλληνας [s] καταπροδοῦναι, [t] οἷς ξυνωμόσατε, ἢ Ἀθηναίους μόνους· τοὺς μὲν, καταδουλουμένους τὴν Ἑλλάδα, τοὺς δὲ, ἐλευθεροῦντας. καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀντ-

[i] Ἠδικήσατε *Ar. C. Dan.* [k] Potest et hæc sententia per interrogationem legi. *Steph.* [l] Χρὴ Mosqu. [m] Ἐπάγεσθαι *C.* [n] Pro ὑπαρχούσης ὑμῖν. *Æ. Port.* Ὑπ. τε ἡμῖν *Reg.* [o] Καὶ deest *Ar.* [p] Ξυγγενείας *Ar. C. Dan.* [q] Γὰρ *Marg. Gr.* In *Cass.* rec. manu γὰρ super γε scriptum erat. [r] Τῶν non agnoscunt *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. Aug. [s] Κατὰ προδοῦναι *Cass.* [t] Pro πρὸς οὓς ξυμμαχίαν ἐποιήσατε. Nam ξυνωμοσία infra accipitur pro ξυμμαχία: quoniam οἱ ξύμμαχοι, juramento adhibito, fidem mutuam dant. *Æ. Port.* Paullo post καταδουλωμένους *Gr.*

alii de sociis. Atque hæc quidem respondemus ad crimen objectum, quod cum Medis senserimus.

63. "Quod autem vos majorem injuriam Græciæ feceritis, et quolibet supplicio digniores sitis, demonstrare conabimur. Societatem (ut aitis) cum Atheniensibus iniistis, et civitate ab illis donati fuistis, ut nos ulcisceremini. Oportebat igitur vos adversus nos tantum ducere ipsos *Athenienses,* neque una cum ipsis alios *Græcos* invadere; præsertim, cum (si quo inviti ad alios subigendos ab Atheniensibus ducebamini) horum Lacedæmoniorum societas contra Medum contracta, vobis esset præsto, quam vos ipsi tantopere jactatis: nam et vim nostram a vobis arcere, et (quod maximum est) sine metu deliberandi facultatem vobis præbere potuisset. Sed profecto volentes, non autem coacti Atheniensium partes sequi maluistis. Et tamen dictitatis, turpe fuisse, bene de vobis meritos prodere. Imo vero longe turpius et iniquius erat, universos Græcos, cum quibus jurejurando adhibito societatem feceratis, quam solos Athenienses prodere; hos quidem, quia Græciam in servitutem redigebant; illos vero, quia eam in libertatem vindicabant. nec parem, nec dedecoris expertem gra-

ἀπέδοτε, οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην. ὑμεῖς [t] μὲν Bell.
γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατὲ, ἐπηγάγεσθε, τοῖς Pelop. an. 5.
δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ [u] κατέστητε. καίτοι τὰς Olymp. 88. 2.
ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι [v] αἰσχρὸν μᾶλλον, ἢ U. C.
τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, [x] ἐς ἀδικίαν Varr. 327.
δὲ ἀποδιδομένας.

ξδ΄. "Δῆλόν τε ἐποιήσατε, οὐδὲ τότε τῶν Ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι οὐ Μηδίσαντες, ἀλλ᾽ ὅτι οὐδ᾽ Ἀθηναῖοι. ὑμεῖς [y] δὲ, τοῖς μὲν ταυτὰ βουλόμενοι ποιεῖν, τοῖς δὲ τἀναντία, καὶ νῦν ἀξιοῦτε, ἀφ᾽ ὧν δι᾽ ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοὶ, ἀπὸ τούτων ὠφελεῖσθαι. ἀλλ᾽ οὐκ εἰκός· [z] ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους εἵλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε. καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ᾽ αὐτῆς νῦν σώζεσθαι. [a] ἀπελείπετε γὰρ αὐτὴν, καὶ παραβάντες, ξυγκατεδουλοῦσθε [b] μᾶλλον Αἰγινήτας, καὶ [c] ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε· καὶ ταῦτα, οὔτε ἄκοντες, [d] ἔχοντές τε τοὺς νόμους, οὔσ-

[t] Μὲν abest Mosqu. qui idem inverse, *αὐτοὺς ἀδικούμ.* [u] Καθίστητε *Gr.* [v] Οὐκ *αἰσχρὸν* legit *Valla.* *μᾶλλον* in marg. Mosqu. [x] Εἰς *ἀδικίαν* *Ar. C. Dan.* [y] Δὲ pro δή. *Æ. Port.* Mox *ταὐτὰ* *Gr.* ἡμεῖς δὲ Mosqu. male. ita et Aug. sed *υ* superscr. a m. 2. [z] Ὥσπερ οὐδὲ Ἀθ. *Cl. Gr.* post *ξυναγων.* subjicitur in Mosqu. *τούτοις ξυναγωνίζεσθαι* sed deletum. id. *ξυνωμοσίαν.* [a] Ἀπελίπετε *Ar. C.* Mosqu. [b] Μᾶλλον deest *Ar. C. Dan.* Ξυγκαταδουλοῦσθε *μᾶλλον* *Gr.* [c] Ἄλλους Ἀθηναίους *τινὰς* *Gr.* Sed Ἀθηναίους linea subducta notatum est, e quo intelligitur, delendum esse. [d] Σχόντες *Reg.*

tiam ipsis retulistis. Vos enim (ut dicitis) eos ascivistis, quod injuriam pateremini; sed iisdem in injuria aliis facienda vos socios præstitistis. Atqui turpius est, non referre similem gratiam, quam referre eam, quæ juste quidem debetur, sed tamen injuste refertur.

64. "Et *hoc modo* declarastis, vos ne tunc quidem solos *ex Bœotis*, Græcorum causa a Medis non stetisse; sed, quia ne Athenienses quidem *ab illis steterant:* vos vero, quia eadem, quæ illi, facere volebatis, istis vero contraria, *ut in Atheniensium gratiam eos oppugnaretis*, nunc tamen postulatis, ut ea vobis prosint, quæ aliorum causa fortiter egistis. Sed hoc nequaquam est æquum. Sed quemadmodum Athenienses elegistis, sic etiam *una cum illis certate. neque societatis tunc factæ jus proferte, ut capitis periculo vos hoc nomine nunc liberandos esse demonstretis. eam enim deseruistis, ejusque jure violato, cum Æginetas, tum etiam nonnullos alios ex illis, quibuscum fœdus ac societatem interposito jurejurando feceratis, una cum Atheniensibus, quibus vestram operam navastis, in servitutem potius redegistis, quam impedivistis, *ne in servitutem ab illis redigerentur:* idque non inviti, quippe qui le-

* *Id est*, Illos certaminis socios et adjutores habete, eorumque opem implorate, ut præsens infortunium a vobis avertant. Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

περ μέχρι τοῦ δεῦρο, καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε, πρὶν [e] περιτειχίζεσθαι, πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν [f] ὑμῶν, ὥστε [g] μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐδέχεσθε. τίνες ἂν [h] οὖν ὑμῶν [i] δικαιότερον πᾶσι τοῖς Ἕλλησι μισοῖντο, οἵτινες ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε; καὶ ἃ μέν ποτε χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατὲ, οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε. ἃ δὲ ἡ φύσις [k] αἰεὶ [l] ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές. μετὰ γὰρ Ἀθηναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε. τὰ μὲν [m] οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον Μηδισμὸν, [n] καὶ τὸν ὑμέτερον ἑκούσιον Ἀττικισμὸν τοιαῦτα ἀποφαίνομεν.

ξε'. "Ἃ δὲ τελευταῖα φατὲ ἀδικηθῆναι (παρανόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ [o] ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν) οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον [p] ἁμαρτάνειν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ

[e] Περιτειχέσθαι *Gr.* [f] Ἡμῶν *Reg. Cass. Dan.* [g] Μὴ δ' ἑτέροις *Bar. Ald. Flor. Bas.* Μήδ' ἑτέροις *Cass. Gr.* ἀμήνειν Mosqu. (ut sæpius id.) [h] Οὖν deest *Ar. Cl. Reg. Dan. Cass.* (in cujus margine recens manus adscripsit.) Aug. [i] Δικαιότεροι *Cl.* [k] Ἀεὶ *Ar. C.* in reliquis αἰεί. Vide *Annott.* in *Marcellinum*, de Vita *Thucydidis. Huds.* Ἀεὶ *Reg. Cass. Gr. Dan. Vasc.* et paullo ante ἃ δ' ἡ φύσις *Gr.* Antea pro ἐπεδείξ. Mosqu. ἐδείξατε. [l] Ἐβουλεύετο *Gr.* et ἐξελέγχθη. [m] Οὖν deest *Ar. C. Dan.* et mox τι *Gr.* [n] Καὶ τὸν ὑμέτερον ἑκούσιον Ἀττικισμὸν non sunt in *Reg.* et *Cass.* Sed habet ea in marg. *Cass.* postea adscripta. Mosqu. ὑμέτερον ἀκούσιον Ἀττικισμόν· media, a μηδ. ad ἑκούσ. des. [o] Ἱερομηνίᾳ *Marg.* [p] Ἁμαρτεῖν *Marg. Ar. C. Reg. Cass. Dan.* Aug. Etiam μᾶλλον ὑμῶν *Cass.* Mosqu.

ges salvas haberetis, quas adhuc *habetis*, neque (sicuti nos) ab ullo coacti. novissimam etiam adhortationem, qua (antequam circumvallaremini) ad pacem invitabimini, et, ut neutris opem ferretis, admonebamini, admittere noluistis. Quos igitur omnes Græci odiis prosequantur justius, quam vos, *qui honesto quodam probitatis ac fortitudinis prætextu illos funditus evertere studuistis? Et præclara illa facinora quæ quondam a vobis fortiter edita gloriamini, ad vos non pertinere, nunc demonstrastis. ea vero, quæ vestrum ingenium semper expetebat, jam apertissime patefacta redarguuntur. Athenienses enim iniquum iter ingressos sequuti estis. Quod igitur attinet ad † nostrum invitum Medismum, et vestrum voluntarium Atticismum, hoc modo vobis respondemus.

65. "Quod vero spectat ad injuriam, quam vobis novissime factam dicitis (nos enim stantibus adhuc fœderibus, et primo mensis die, quo solennia sacra celebrabatis, in vestram urbem nefarie venisse dicitis) ne hac quidem in re nos gravius peccasse ducimus, quam vos. Si enim nos ipsi, ad vestram urbem profecti,

* Qui in illorum perniciem strenui instituistis esse? *Steph.* Huds.

† *Scilicet*, ad nos, qui præter voluntatem cum Medis sensimus; et ad vos, qui sponte cum Atheniensibus, stetistis. etc. Idem.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

πρός τε [q] τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα, καὶ τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν ὡς πολέμιοι, ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, [r] ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, ἐπεκαλέσαντο ἑκόντες, τί ἀδικοῦμεν; οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομένων. ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, [s] οὔθ' ἡμεῖς. πολῖται δὲ ὄντες, ὥσπερ ὑμεῖς, καὶ πλείω παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες, καὶ ἐς τὴν [t] αὑτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως, κομίσαντες, ἐβούλοντο [u] τούς τε ὑμῶν χείρους, μηκέτι μᾶλλον γενέσθαι, τοὺς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν· σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης, καὶ τῶν σωμάτων τὴν πόλιν οὐκ [x] ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες· ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους.

ξϛ'. "Τεκμήριον δὲ, ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν. οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε, τὸν βουλόμενον [y] κατὰ τὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολι-

[q] Τὴν ὑμετέραν πόλιν *Marg. Ar. C. Dan. Schol.* ἡμετέραν Mosqu. [r] Εἴτε τὰ *Gr.* [s] Οὔτε ἡμεῖς *Ar. C. Dan. Gr.* πολίται Mosqu. Mox ὥσπερ ἡμεῖς *Reg.* [t] Αὐτῶν *Ar. C. Bar. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan.* et hic εἰς τήν. 'Ανοίξαντας—κομίσαντας Basil. [u] Τοὺς μὲν—τοὺς δὲ Mosqu. [x] 'Αλλοτριοῦντες pro στερίσκοντες. *Huds.* [y] Κατὰ τῶν πάντων *Bar. Ald. Flor.* Κατὰ τὰ πάντων *Ar. C.* Sic et *Reg. Cass: Dan.* Κατὰ τῶν π. *Gr.* Τὰ τῶν des. Mosqu.

vos oppugnassemus, et agrum hostili more vastassemus, injuriam profecto vobis fecissemus: sed si vestræ civitatis cum opibus tum genere viri primarii, qui vos et ab externa societate avertere, et ad patria omnium Bœotorum jura reducere volebant, sua sponte nos accersiverunt, quid tandem injuriæ vobis facimus? Qui enim ducunt, potius peccant, quam qui *ipsos* sequuntur. Sed nec illi (ut nostra fert opinio) *ullo modo peccarunt*, nec nos. Cum enim cives essent, ut vos, et longe majores opes periculis objicerent, suæ urbis portas aperuerunt, et in suam urbem nos amice, non hostiliter introduxerunt: quod eos, qui de vobis improbiores erant, non amplius improbos esse, nec pejores fieri; et illos, qui meliores erant, * suam dignitatem obtinere vellent: ut animi *vestri* moderatores essent, civitatem civibus non orbantes, sed in pristinam cum necessariis gratiam reducentes; nullius inimicitias, omnium vero pariter amicitias ac societatem vobis conciliantes.

66. "Quod autem non hostiliter hoc fecerimus, hinc aperte patet: nam nec ulli vim attulimus, et mature ediximus, ut, quisquis ex patriis Bœotorum institutis vivere vellet, ad nos transiret. vos vero, cum libenter

* Quæ merebantur obtinere etc. *Alii.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

τεύειν, ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες, καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, ὕστερον δὲ, κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας, (εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν [y] τι ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι, οὐ μετὰ τοῦ πλήθους [z] ὑμῶν εἰσελθόντες,) τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε [a] νεωτερίσειν ἔργῳ, λόγοις τε πείσειν ὥστε ἐξελθεῖν· ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε, οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν· (κατὰ νόμον γὰρ δή τινα ἔπασχον) οὓς δὲ χεῖρας προϊσχομένους, καὶ ζωγρήσαντες, ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν [b] ὕστερον μὴ κτενεῖν, παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα, τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν, καὶ τῶν ἀνδρῶν τὸν ὕστερον θάνατον, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν ψευσθεῖσαν [c] ὑπόσχεσιν, ἢν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν, ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι, καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντιδοῦναι δίκην. οὐκ, ἤν γε οὗτοι τὰ ὀρθὰ [d] γιγνώσκωσι. πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε.

ξζʹ. "Καὶ ταῦτα, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τούτου ἕνεκα

[y] Τοι *Reg.* [z] Ἡμῶν *Cl. Gr. Reg.* et, cum emendatione recent. inter versus ὑμῶν, *Cass.* [a] Νεωτερίσαι *Bar. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* [b] Ὕστερον τείνειν παραν. Μὴ inter versus scriptum est *Reg.* [c] Ὑπόθεσιν et supra rec. manu ὑπόσχεσιν *Cass.* Aug. [d] Γινώσκωσι *Ar. C. Bar.* Paullo ante *Cass.* οὐκ.

ad nos transissetis, et compositionem fecissetis, primum quidem quievistis, postea vero, cum nostrorum militum paucitatem animadvertissetis (si forte iniquius aliquid egisse videbamur, quod præter vestræ plebis voluntatem *in urbem* ingressi fuissemus,) parem gratiam nobis non retulistis, ut neque factis quicquam innovaretis, et verbis nos ad exeundum induceretis: sed contra compositionem nos invasistis, ac illorum quidem, quos congressi trucidastis, vicem non ita dolemus; (hoc enim illi quodam belli jure sunt passi;) sed *in illos*, qui manus vobis tendebant, et quos vivos cepistis, et quos a vobis interfectum non iri postea nobis promisistis, et tamen nefarie interfecistis, quomodo atrocia facinora non patrastis? præsertim cum tres insignes injurias exiguo temporis intervallo nobis feceritis: nam et fœderis pacta fregistis, et cives nostros postea trucidastis, et de illis non occidendis (si ab omni rerum vestrarum, quæ in agris erant, injuria et maleficio temperaremus) fidem nobis datam fefellistis. Et tamen dicitis, nos jura violasse, vos vero dignos esse censetis, qui pro vestris sceleribus nullas pœnas vicissim luatis. Sed profecto non ita erit, si modo isti sententiam sancte ac religiose tulerint: sed horum omnium scelerum causa supplicio afficiemini.

67. Hæc autem, o Lacedæmonii,

ἐπεξήλθομεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε [e] δικαίως [f] αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὁσιώτερον τετιμωρημένοι. καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετὰς, [g] εἵτινες ἄρα καὶ ἐγένοντο, ἀκούοντες ἐπικλασθῆτε, ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς [h] δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι, διπλασίας ζημίας, ὅτι [i] οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι· [k] μηδὲ ὀλοφυρμῷ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθωσαν, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι, καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς [l] ἀνταποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν, τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, [m] ὧν πατέρες, οἱ μὲν, πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν [n] ἄγοντες, ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δὲ [o] πρεσβῦται λελειμμένοι, καὶ οἰκίαι ἔρημοι, πολλῷ δικαιοτέραν [p] ὑμῶν ἱκετείαν ποιοῦνται, τούσδε τιμωρήσασθαι. [q] οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ δικαίως, ὥσπερ οἵδε, τὰ ἐναντία ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν [r] δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι. τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμ-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

[e] Καὶ δικαίως *Gr.* Paullo ante, καὶ ἡμῶν, des. Mosqu. [f] Τούτων *Marg. Ar. C. Dan.* [g] Εἵτις ἄρα καὶ ἐγένετο *Marg. Ar. C. Bar. Cl. Gr. Ald. Reg. Dan.* εἴτις Aug. Et sic fuerat in *Cass.* Corrector deinde fecerat τινες et ἐγένοντο. [h] Δ' αἰσχρόν τι *Reg.* [i] Ἐξ οὐ προσηκόντων *Ar. C. Dan.* [k] Μὴ δὲ *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* [l] Ἀποφαίνομεν *Gr.* et paullo ante πατέρων τάφους. [m] Πρὸς τὸ σημαινόμενον refertur. *Huds.* [n] Ἔχοντες *Reg. Cass.* Aug. Ἀγόντες *Gr.* [o] Id est, πρεσβῦται ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς ἐρήμοις λελειμμένοι. Vel, πρεσβῦται λελειμμένοι μετὰ τῶν οἰκιῶν ἐρήμων. *Æ. Port.* Πρεσβύτεροι legit *C.* [p] Ὑμῖν *Marg. Cam.* [q] Οἴκτου δὲ ἀξιώτεροι *Ar. C.* Οἴκ. διαξιώτεροι *Dan.* δὲ etiam Mosqu. [r] Δι' ἑαυτοῦ Mosqu.

longa oratione persequuti sumus, cum vestri, tum nostri causa: et vestri quidem causa, ut hos a vobis juste damnatum iri cognoscatis; nostri vero causa, ut longe æquiores pœnas a nobis expetitas *sciatis.* neque priscas illorum virtutes, (si modo aliquæ fuerunt) audientes frangamini: quas illis quidem præsidio esse oportet, qui patiuntur injuriam: illis vero, qui facinus aliquod turpe faciunt, duplam irrogare pœnam; quia peccata pristinæ suæ virtuti non convenientia committunt. neque lamentis, ac miseratione quicquam proficiant, implorantes patrum vestrorum Sepulcra, suamque solitudinem deplorantes. Nos enim contra affirmamus, nostram juventutem, quæ ab istis trucidata fuit, mala longe graviora passam: cujus patres, partim, dum Bœotiam ad vos adducerent, ad Coroneam obierunt; partim vero, in senio filiis orbati, et in ædibus desolatis relicti, vos precibus multo justioribus obsecrant, ut de istis supplicium sumatis. Homines enim, qui malum aliquod immerito patiuntur, misericordia sunt digniores; at qui merito (sicut isti) contra *digniores sunt,* quorum malis omnes gaudeant. Et præsentem so-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

μάχους ἑκόντες ἀπεώσαντο· [r] παρηνόμησάν τε, οὐ προπαθόντες ὑφ᾽ ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκῃ κρίναντες, καὶ [s] οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν. ἔννομα γὰρ πείσονται, [t] καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, [u] ὥσπερ φασὶν, ἀλλ᾽ ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην [x] σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν [y] ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα· καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν. ποιήσατε δὲ τοῖς Ἕλλησι παράδειγμα, οὐ [z] λόγων τούτοις ἀγῶνας προθήσοντες, ἀλλ᾽ ἔργων· ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων, βραχεῖα ἡ [a] ἀπαγγελία ἀρκεῖ· ἁμαρτανομένων δὲ, λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα [b] γίγνονται. ἀλλ᾽ ἢν [c] οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας [d] ποιήσησθε, ἧσσόν τις ἐπ᾽ ἀδίκοις ἔργοις [e] λόγους καλοὺς ζητήσει.

ξη΄. Τοιαῦτα [f] μὲν οἱ Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακε-

[r] Παρενόμησαν *Gr.* Deinde πρὸ παθόντες *Reg.* [s] Per enallagen pro αὐτίκα ἀνταποδώσοντες. *Æ. Port.* [t] Καὶ οὐκ *Ar. C. Dan.* [u] Ὡς *Dan.* [x] Σφᾶς αὐτοὺς *Gr.* mox ἀμήνατε Mosqu. [y] Εἰς ἃ πρόθυμοι γεγενήμεθα *Marg.* [z] Λόγων τοὺς ἀγῶνας *Ar. C. Cl. Reg. Cass. Dan.* Aug. In *Cass.* deinde τούτοις scriptum erat inter ἀγῶνας et προθήσοντες. [a] Ἐπαγγελία *Ar. C. Bar. Ald. Flor. Bas. Dan.* qui et pro ὄντων habet ἔντε. [b] Γίνονται *Reg.* [c] Οἱ deest *Ar. C. Dan.* [d] Ita vertit *Valla*, quasi legeretur ποιήσωνται. *Huds.* Διὰ γνώμης ποιήσησθε *Dan.* [e] Λόγους deest *Gr.* [f] Δὲ *Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* Mosqu. Aug.

litudinem sua ipsorum culpa habent. nam sua sponte meliores socios rejecerunt. Et nos contra jus violarunt, quamvis nullis injuriis a nobis fuerint lacessiti, odio potius, quam jure judicium facientes, neque parem *suis sceleribus* pœnam jam rependentes. nam justum supplicium patientur, nec ex prœlio manus vobis tendentes, ut aiunt; sed ex compositione se ipsos ad causam dicendam dedentes. Succurrite igitur, Lacedæmonii, et legi Græcorum ab istis violatæ, et nobis, qui præter jus injuriam passi sumus, debitam gratiam referte pro studio, et animi alacritate, quam erga vos demonstravimus: neque propter istorum orationem apud vos repulsam feramus. Græcis autem exemplum præbete, quo declaretis, vos non verborum, sed factorum certamina ipsis proposituros: quæ si bona sunt, brevis *eorum* commemoratio satis est: sed si propter peccati vitium sunt mala, longa oratio verborum ornatu exculta, ipsis velamenta prætendit. Verum si vos, penes quos arbitrium, et potestas nunc est, brevi interrogatione usi, rebus cognitis sententiam adversus omnes tuleritis, homines orationem speciosam, qua sua injusta facinora velent, minus quærent.

68. Atque Thebani quidem hæc dixerunt. Lacedæmonii vero judi-

δαιμόνιοι δικασταὶ, νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν Bell.
ὀρθῶς ἕξειν, εἴτι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν [g] ἀγαθόν Pelop. an. 5.
τι πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν δῆθεν Olymp. 88. 2.
αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παυσανίου [h] μετὰ τὸν Μῆ- U. C. Varr.
δον σπονδὰς ἡσυχάζειν, [i] καὶ ὅτε ὕστερον, ἃ πρὸ τοῦ 327.
περιτειχίζεσθαι [k] προΐσχοντο αὐτοῖς, κοινοὺς εἶναι [l] κατ' ἐκεῖνα· ὡς οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἤδη ὑπ' αὐτῶν [m] κακῶς πεπονθέναι, [n] αὖθις τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον [o] παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴτι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσὶν, ὁπότε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον· καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα. διέφθειραν δὲ [p] Πλαταιέων μὲν αὐτῶν, οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, Ἀθηναίων δὲ, πέντε καὶ [q] εἴκοσιν, οἳ ξυνεπολιορκοῦντο. γυναῖκας δὲ ἠνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μέν τινα Θηβαῖοι Μεγαρέων ἀνδράσι

[g] Ἀγαθὸν πεπόνθασι *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Reg. Cass. Dan.* Aug. [h] Μετὰ τὰ τῶν Μήδων *Marg.* 1. Μετὰ τῶν Μήδων *Marg.* 2. Καὶ μετὰ τὸν Μῆδον *Ar. C.* et *Dan.* [i] Hic verborum ordo: καὶ διότι οὐκ ἐδέξαντο ἃ προΐσχοντο αὐτοῖς, ὅτι ὕστερον προΐσχοντο, πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι, κοινοὺς εἶναι κατ' ἐκεῖνα. *Æ. Port.* [k] Προσείχοντο *Marg. Cl. Gr. Reg.* Aug. et a prima manu *Cass.* in quo deinde factum erat προΐσχοντο. Αὐτοὺς Mosqu. [l] Ita distinguunt *Steph.* 2. et *Æ. Port.* Alii tam editi quam manu exarati ad hunc modum: κατ' ἐκεῖνα, ὡς οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι etc. Interpretationem, quam textu exhibuimus, sequuti esse videntur *Valla* et *Acacius. Huds.* Cum *Steph.* 2. et *Port.* facit *Cass.* in quo tamen deinde corrector e distinctione media minimam fecerat. Κατ' ἐκεῖνα, ὡς οὐκ ἐδέξαντο· ἡγούμενοι *Bas.* [m] Κακῶν *Dan.* [n] Id est, παράγοντες ἕνα ἕκαστον, καὶ τὸ αὐτὸ αὖθις ἐρωτῶντες. *Æ. Port.* Τὸ αὐτὸ καὶ ἕνα ἕκ. *Reg.* Τὸ αὐτὸ ἓν ἕκ. *Dan.* [o] Παράγοντες *Marg. Ar. C. Reg. Cass. Dan.* Aug. a corr. [p] Πλαταιῶν *Cass. Gr.* [q] Εἴκοσι *Gr.* Mosqu.

ces, existimantes suam interrogationem sibi recte processuram, an beneficium aliquod ab ipsis in hoc bello accepissent (quoniam et superiori tempore ipsos rogaverant, ut ex veteri Pausaniæ, post bellum Medicum, fœdere quiescerent; atque etiam conditiones, quas postea, antequam circumvallarentur, ipsis obtulerant, ut videlicet ex illius fœderis formula communes essent, accipere noluerant) rati, se propter sua justa postulata *ab illis neglecta*, jam ut hostes fœderis expertes ab illis violatos: singulos *eorum* productos, et eodem modo rursus interrogatos, an aliquo beneficio Lacedæmonios, eorumque socios in hoc bello affecissent, cum illi responderent, nullum beneficium a se in ipsos collatum, illinc abductos interficiebant; et nullum supplicii immunem fecerunt. Platæensium quidem non pauciores ducentis necarunt; Atheniensium vero, viginti et quinque, qui una obsessi fuerant. fœminas autem in servitutem abduxerunt: et urbem Megarensibus, qui propter seditionem domo profugerant, et Platæensibus, qui supererant, quique secum sense-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

[q]κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι, καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες Πλαταιέων περιῆσαν, ἔδοσαν ἐνοικεῖν. ὕστερον δὲ, καθελόντες αὐτὴν [r]ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ [s]τῶν θεμελίων, ᾠκοδόμησαν πρὸς τῷ [t]Ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν, πανταχῇ [u]κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν· καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς [x]τῶν Πλαταιέων ἐχρήσαντο· καὶ [y]τοῖς ἄλλοις, ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες, ἀνέθεσαν τῇ Ἥρᾳ, καὶ νεὼν [z]ἑκατόμποδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες, ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο [a]Θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ Πλαταιῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὕτως ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο Θηβαίων ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ Πλάταιαν, ἔτει τρίτῳ καὶ [b]ἐννενηκοστῷ ἐπειδὴ Ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως [c]ἐτελεύτησαν.

ξθʹ. Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων, αἱ Λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ

[q] Κατάστασιν Mosqu. [r] Εἰς *Dan.* [s] Τῶν deest *C.* Mosqu. [t] Ἡρώῳ *Gr.* [u] Κύκλῳ non est in *Reg.* [x] Τῶν abest *Ar. Dan.* [y] Τοῖς non agnoscunt *Ar. C. Dan.* [z] Ἑκατόμπεδον *Marg. Ald. Flor. Bas.* Atque ita *Hesychio*, *Suidæ*, et *Harpocr.* Παρθενὼν etiam dicebatur. Vide *Meursii* Att. Lect. l. 3. c. 16. et *ejusdem* Cecropiam c. 14. *Huds.* Ἑκατόμπεδον etiam *Gr.* [a] Οἱ Θηβαῖοι *Gr.* et mox. σχεδὸν δ' ἔτι. [b] Ἐνενηκοστῷ *Reg. Cass.* [c] Ἐτελεύτησεν *Reg. Gr.* Aug. et a manu recent. *Cass.* pro ἐτελεύτησε. Οὕτω Mosqu.

rant, per * integrum annum Thebani dederunt incolendam. Postea vero cum eam totam funditus evertissent, et solo æquassent, prope Junonis templum exstruxerunt diversorium quoquo versus ducenum pedum, domiciliis infra supraque circundatum. Et usi sunt ipsis Platæensium tectis et janυis. Ex reliqua vero supellectile quæ in mœnibus erat, ex ære, inquam, et ferro lectos construxerunt, quos Junoni consecrarunt; templumque lapideum centum pedum eidem ædificarunt. Agrum vero publicatum, et ad decem annos locatum Thebani coluerunt. † Propemodum autem, imo vero omnino Lacedæmonii a Platæensibus adeo fuerunt aversi, Thebanorum gratia, quod ipsos in bello, quod jam tum susceptum erat, sibi perutiles fore putarent. Res igitur, quæ ad Platæam gestæ sunt, nonagesimo tertio anno a societate, quam Platæenses cum Atheniensibus inierant, hunc exitum habuerunt.

69. Quadraginta vero Peloponnesiorum naves, quæ Lesbiis subsidio profectæ fuerant, cum tunc per pelagus aufugissent, ut persequentem

* Annum circiter etc. *Alii.* Huds.

† Nonnihil autem, et propemodum omnino etc. *Valla.* Idem.

τοῦ πελάγους, ἔκ τε τῶν [d] Ἀθηνῶν ἐπιδιωχθεῖσαι, καὶ Bell.
πρὸς τῇ Κρήτῃ χειμασθεῖσαι, [καὶ] ἀπ᾽ αὐτῆς σποράδες, πρὸς τὴν Πελοπόννησον [e] κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ [f] τρισκαίδεκα τριήρεις Λευκαδίων καὶ [g] Ἀμπρακιωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον [h] Ἀλκίδᾳ ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς Λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες, ἐς τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι, στασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις, παρόντων Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον· πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν [i] Ἀθηνῶν ναυτικὸν, ὅπως προφθάσωσι· καὶ παρεσκευάζοντο ὅ, τε Βρασίδας καὶ ὁ Ἀλκίδας πρὸς ταῦτα.

Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

ο΄. Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων [k] ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ, [l] ὀκτακοσίων ταλάντων τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ, πεπεισμένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσποιῆσαι.

[d] Ἀθηναίων *Ar. C. Cam. Cl. Gr.* Atque ita legendum esse conjiciebat *Fr. Port.* ita etiam *Reg. Cass. Dan.* Aug. præterea διωχθεῖσαι *Gr.* [e] Κατηνέχθησαν καὶ καταλ. fuerat in *Cass.* deinde rec. manus fecerat κατηνεχθῆσαι, et καὶ punctis subductis notaverat. In marg. quoque scriptum erat γρ. κατηνεχθῆσαι. [f] Τρισκαίδεκα deest *Reg. Cass.* Τρεισκαίδεκα Mosqu. et antea καταλαμβάνουσι. [g] Ἀμβρακιωτῶν *Gr.* [h] Ἀλκιίδᾳ *Gr.* [i] Ἀθηναίων *Gr.* [k] Ita recens correctum erat in *Cass.* ex ἀφέντες. Ante Ἐπιδ. Mosqu. abest περὶ. [l] Forsan ὀγδοήκοντα scribendum. Nam octoginta vertit *Valla.*

Atheniensium classem vitarent, et tempestate prope Cretam jactatæ fuissent, et illinc ad Peloponnesum palantes appulissent, tredecim triremes Leucadiorum et Ambraciotarum, et Brasidam Tellidis filium, qui advenerat, ut Alcidiæ consiliarius esset, ad Cyllenen offendunt. Lacedæmonii enim in animo habebant, quoniam Lesbi conservandæ spes eos fefellerat, parata majori classe, in Corcyram seditione laborantem navigare, quod Athenienses cum duodecim duntaxat navibus ad Naupactum essent. antequam autem Athenis major aliquis navium numerus *aliis* subsidio veniret, ut prævertèrent *novæ classis adventum, hoc facere statuerant.* atque Brasidas et Alcidas in his parandis erant occupati.

70. Nam Corcyræi discordiis intestinis laborare cœperunt, ex quo illi, ubi in prœliis navalibus circa Epidamnum capti fuerant, ad ipsos redierant, a Corinthiis dimissi, * verbo quidem, talentis octingentis redemti, datis idoneis fidejussoribus, hospitibus suis: re vero ipsa, quod Corinthiorum verbis adducti promisissent fore, ut Corcyram in

* Prætextu quidem sponsionis de octoginta talentis a *Corinthiis quibusdam* eorum hospitibus pro ipsis factæ : re vera autem Corcyram Corinthiis asciscere persuasi. *Steph.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

καὶ ἔπρασσον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πολιτῶν [m] μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς [n] τε νεὼς καὶ Κορινθίας, πρέσβεις ἀγουσῶν, καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Ἀθηναίοις μὲν ξύμμαχοι εἶναι, κατὰ τὰ ξυγκείμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ καὶ πρότερον. καὶ, [o] ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ δήμου προειστήκει, ὑπάγουσιν αὐτὸν οὗτοι οἱ ἄνδρες [p] εἰς δίκην, λέγοντες Ἀθηναίοις τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ, ἀποφυγὼν, ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας [q] ἐκ τοῦ τε Διὸς τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου. ζημία δὲ καθ' ἑκάστην [r] χάρακα ἐπέκειτο στατήρ. [s] ὀφλόντων δὲ αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων, διὰ [t] τὸ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ καὶ βουλῆς ὢν) πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. οἱ δ', ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ ἐξείργοντο, καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο,

[m] Ἐπιόντες *Reg.* [n] Τε deest *C.* [o] Ἦν non habet *Dan.* Antea τὸ πρότ. Mosqu. et post Πυθίας. [p] Ἐς δίκην *Reg. Cass.* Mosqu. [q] Ἐκ τοῦ τε Διὸς τοῦ τεμένους καὶ Ἀλκίνου *Ar. C.* Ἐκ τοῦ τε Δ. τοῦ τεμ. κ. τοῦ Ἀλκ. *Cl. Gr.* Ἀλκινόου pro Ἀλκίνου reponendum censet *Tan. Faber*, et *Ablancurtius.* Cum *Cl.* et *Gr.* consentiunt *Reg.* et *Cass.* cum ceteris *Dan.* Τοῦ τεμ. Aug. [r] Χάραξ θηλυκῶς, ἐπὶ τῶν ἀμπέλων· ἀρσενικῶς δὲ ἐπὶ τῶν πρὸς πολιορκίαν. *Phavorinus.* Vide etiam *Suidam* et *Hesychium. Huds.* [s] Ὀφειλόντων *Cl.* in marg. Δὲ καὶ αὐτῶν *Gr.* [t] Τὸ deest *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. διαπλῆθ. Aug.

ipsorum potestatem redigerent. Hi autem singulos cives solicitabant, ac id agebant, ut civitatem ad defectionem ab Atheniensibus faciendam impellerent. Cum autem Attica navis, item et Corinthia venisset, utraque cum legatis, quos vehebat: cumque ventum esset in colloquium, Corcyræi decreverunt, ut Atheniensibus quidem, ex pacto socii, Peloponnesiis vero, quemadmodum et prius, amici essent. Et Pithiam (hic enim erat voluntarius Atheniensium hospes, et tunc civitatis princeps) isti viri in judicium vocant, crimini dantes, quod Corcyram in Atheniensium potestatem redigère moliretur. Hic vero absolutus, vicissim reos facit quinque ex illis omnium ditissimos, crimini dans, quod ex Jovis et Alcini fano vallos præciderent. Pro singulis autem vallis singuli stateres erat mulcta constituta. Cum autem illi damnati fuissent, et mulctam persolvere deberent, ac propter ejus magnitudinem ad templa consedissent supplices, * ut, compositione facta, certis pensionibus mulctam irrogatam persolverent, Pithias (erat enim et senator) *Corcyræis* persuasit, ut lege *in eos* agerent. Illi vero, cum propter hanc legem *ab honoribus et Cu-*

* Ut pensionibus solverent *in singulos annos vel menses* taxatis. Ita *Budæus.* Huds.

τὸν [u] Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστι, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια, ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες, τόν τε Πειθίαν κτείνουσι, [x] καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν, [y] ἐς ἑξήκοντα. οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον, ἔτι παροῦσαν.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U.C. Varr. 327.

οα'. Δράσαντες δὲ τοῦτο, καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους, εἶπον, ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη, καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων· τό, τε λοιπὸν [z] μηδετέρους δέχεσθαι, ἀλλ' ἢ μιᾷ νηῒ, ἡσυχάζοντας. τὸ δὲ πλέον, πολέμιον ἡγεῖσθαι. [a] ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ καὶ [b] ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις, περί τε τῶν πεπραγμένων [c] διδάξοντας, ὡς ξυνέφερε, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον [d] πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται.

οβ'. Ἐλθόντων δὲ, οἱ Ἀθηναῖοι [e] τούς τε πρέσβεις,

[u] Πυθίαν *Gr.* [x] Καὶ τοὺς ἄλλους *Gr.* [y] Ὡς ἑξήκοντα *Ar.* Ἰδιωτῶν ἑξήκοντα *Gr.* Ἑξήκοντα Mosqu. [z] Μηδ' ἑτέρους *Ald. Flor. Bas.* Μὴ δ' ἑτέρους *Reg. Gr.* Οὐδετέρους *Dan.* Antea, ἥκιστα ἂν Mosqu. [a] Ἐπειδὴ *Marg.* [b] Εἰς *Reg.* [c] Διδάξαντας *Dan.* Mox *Idem* non habet πείσοντας. Quod et abest Mosqu. qui et ἀνεπιτήδιον. [d] Πράττειν *Ar. C.* Πράττειν πράττειν *Dan.* [e] Τούτους τοὺς πρέσβεις *Ar. C. Dan.*

ria prohiberentur, simul etiam audirent, Pithiam, quamdiu senator esset, multitudini persuasurum, ut eosdem amicos, hostesque duceret, quos Athenienses; facta conjuratorum manu, cum pugionibus in Senatum ex improviso irrumpunt, et cum ipsum Pithiam, tum etiam alios, tam senatorum, quam privatorum hominum ad sexaginta interficiunt. Pauci vero quidam, qui cum Pithia senserant, ad Atticam triremem, quæ adhuc aderat, confugiunt.

71. Hoc facinore perpetrato, et convocatis Corcyræis, dixerunt hæc optima esse, atque hoc modo *Corcyræos* in servitutem ab Atheniensibus minime redactum iri. ac in posterum neutros, * nisi cum singulis navibus venirent, a Corcyræis pacatis recipiendos: si vero cum pluribus, eos in hostium numero, locoque ducendos. Cum autem hæc dixissent, populum in suam sententiam decretum facere coëgerunt: statimque legatos Athenas miserunt, qui et res gestas nuntiarent, et ita facto opus fuisse demonstrarent: et illis, qui eo confugerant, persuaderent, ut nihil, quod a rationibus, commodisque civitatis esset alienum, molirentur, nequa rerum turbatio, mutatioque fieret.

72. Cum autem legati Athenas

* Nisi pacifici cum singulis veniant navibus, recipiendos. *Valla* et *Acacius.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

ὡς νεωτερίζοντας, ξυλλαβόντες, [f] καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο [g] ἐς Αἴγιναν. ἐν δὲ τούτῳ, τῶν [h] τε Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα, [i] ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας, καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ· καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης [k] δὲ νυκτὸς, ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ [l] τὰ μετέωρα τῆς πόλεως [m] καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς [n] ἱδρύνθη. καὶ τὸν [o] Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον. οἱ δὲ τήν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν [p] πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον.

ογ΄. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ [q] ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, [r] τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε, καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον· τοῖς δ' ἑτέροις, ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.

οδ΄. [s] Διαλιπούσης δ' ἡμέρας, μάχη αὖθις [t] γίγνεται· καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχύϊ καὶ πλήθει προέχων· αἵ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ, καὶ

[f] Καὶ οὓς ἔπεισαν *Ar. C.* [g] Εἰς Αἴγιναν *Ar. C. Dan.* [h] Τε deest *Ar. C. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. Aug. [i] Ἐλθούσης νηὼς Κορινθίας *Ar. C.* Ἐλθ. νηὸς Κορ. *Dan.* Mosqu. [k] Δὲ τῆς νυκτὸς *Gr.* [l] Τὰ deest *Reg.* [m] Καταφεύγει καὶ αὐτοῦ om. *Gr.* [n] Ἱδρύθη *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Reg. Cass. Dan.* Aug. [o] Ὑλλικὸν λιμένα vocat *Apollonius*, Argonaut. l. 4. v. 1125. *Huds.* Ὑλαϊκὸν Mosqu. [p] Πρὸς αὐτῇ *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. Aug. [q] Ἠκροβολίσαντο ὀλίγα *C.* Ἠκροβολίσαντο ὀλίγον *Ar.* Τε abest *Dan.* [r] Παρακαλοῦντές τε τοὺς δούλους *Ar. C.* Παρακαλοῦντες τοὺς δούλους *Dan.* Mox μὲν abest Mosqu. ante δήμῳ. [s] Διαλειπούσης *Reg.* [t] Γίνεται *Ar. C.* Ἐγίγνετο Mosqu.

pervenissent, Athenienses eum eos, ut res novas molientes, tum etiam *alios*, quibus persuaserant *id, cujus causa eo missi fuerant*, corripuerunt, et in Ægina custodiendos deposuerunt. Interea vero Corcyræi, qui reipublicæ principes erant, Corinthiacæ triremis et Spartanæ legationis adventu, plebem adoriuntur; pugnaque commissa vicerunt. sed noctis interventu, plebs quidem in arcem, et editiora urbis loca confugit, ibique castra frequens posuit, et Hyllaïcum portum tenebat. Victores vero forum occuparunt, ubi permulti ipsorum habitabant, et portum, qui in forum et in continentem spectat.

73. Postridie vero leve certamen inter se missilibus commiserunt, et in agros utrique nuntios dimiserunt, servitia solicitantes, spe libertatis proposita. Et plebi quidem servitiorum multitudo se sociam adjunxit, alteris vero octingenti milites ex continente subsidio venerunt.

74. Uno autem die interjecto, pugna rursus est commissa, et plebs vicit, quod et locorum munitione et hominum numero superior esset. mulieres etiam eos viriliter adjuverunt, hostem tegulis e summis ædium culminibus ferientes, et supra

παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. γενομένης δὲ Bell. Pelop.
τῆς τροπῆς περὶ δείλην [u] ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι, an. 5.
μὴ [v] αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου [x] κρατήσειεν ἐπελ- Olymp. 88. 2.
θὼν, καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς U. C. Varr.
ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ 327.
ᾖ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε [y] οἰκείας, οὔτε ἀλλοτρίας. ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος [z] ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος [a] ἐς αὐτήν. καὶ οἱ μὲν, παυσάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες, τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς, τοῦ δήμου κεκρατηκότος, ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

οε′. Τῇ [b] δ᾽ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διϊτρεφοῦς, Ἀθηναίων στρατηγὸς, [c] παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ, καὶ [d] Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὁπλίταις. ξύμβασίν τε [e] ἔπρασσε, καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις, δέκα μὲν ἄνδρας

[u] Ὀψείαν *Dan.* [v] Αὐτοβοεὶ (παρὰ Θουκυδ.) τὸ παραχρῆμά τι συντελεσθῆναι ἐν πολεμικοῖς ἔργοις ἅμα βοῇ. *Hesych.* [x] Κρατήσειε et mox διέφθειρεν *Gr.* [y] Οἰκίας Mosqu. [z] Ἐγένετο *Ar.* [a] Ἐπ᾽ αὐτὴν *Ar. C. Dan.* [b] Δὲ ἐπιγ. *Reg. Cass.* [c] Παραγίνεται *Ar. C. Dan.* Mosqu. et antea, Διοτρεφοῦς. [d] Μεσσηνίων *Ar. C.* [e] Ἔπρασσε καὶ πείθει *Cass.* ex emendat. recenti. In ἔπρασσε erat spatium vacuum ante postremam syllabam, erasa vetere scriptura, et duæ ultimæ literæ in πείθει aliæ fuerant.

sexum suum tumultum sustinentes. Facta autem sub crepusculum vespertinum fuga, optimates, veriti, * ne plebs eodem impetu, sublato clamore, in se irruens, et navalibus potiretur, et se interficeret, ædes, quæ in foro circumcirca erant, et illis contiguas domos, nequa illinc in se fieret impressio, incendunt, neque suis, neque alienis parcentes. quamobrem et multæ mercatorum pecuniæ crematæ sunt, et parum abfuit, quin urbs tota penitus periret, si ventus ingruisset, qui flammam in ipsam sparsisset. Atque illi quidem, facto pugnandi fine, quieti utrinque noctem illam dispositis custodiis transegerunt. Et Corinthiaca navis, quia plebs vicerat, clam discessit; et militum auxiliarium plerique hostem latentes in continentem se receperunt.

75. Sequenti vero die Nicostratus, Diotrephis filius, Atheniensium dux, cum duodecim navibus, et quingentis gravis armaturæ militibus Messeniis, Naupacto ad opem *Corcyræis* ferendam venit. et de compositione inter illos facienda agere cœpit, illisque persuasit (ut in mutuæ concordiæ gratiam redirent) ut decem quidem homines, qui præcipui malorum au-

* Ne primo statim clamore plebs navalibus potiretur, impetu facto, et se etc. *Steph.* HUDS.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U.C. Varr. 327.

τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν· τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν, σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα πράξας, ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν, πέντε μὲν ναῦς τῶν [f] αὑτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν, [g] ξυμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, [h] οἱ δὲ, τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι, μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν [i] Διοσκούρων ἱερόν. [k] Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος, ὁπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ [l] μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τά τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινὰς, οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, [m] διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες [n] δ' οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα, καθίζουσιν ἐς τὸ Ἡραῖον ἱκέται, καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους [o] τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος,

[f] Αὐτοῦ *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Dan. Gr.* [g] Ξυμπέμπειν *Ar. C. Dan.* [h] Οἱ δὲ κατ' ἐχθροὺς *C. Dan.* et mox εἰς τὰς ναῦς. [i] Διοσκόρων *C.* [k] Νικόστρατός τε αὐτὸς *Cass.* Mox παραμυθεῖτο Mosqu. [l] Μὴ deest *Reg.* sed manu rec. inter versus scriptum. [m] Sic fuerat in *Cass.* deinde abrasa cauda τοῦ α factum erat διέφθειρον. Διέφθειρεν *Gr. Dan.* [n] Δὲ οἱ *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Dan. Gr.* [o] Τριακοσίων *Cl.* Mox τι abest Mosqu. ante νεωτερ. et c. 76. vs. 2. πέμπη pro πέμπτη.

tores fuerant, in judicium vocarent, * qui diutius *ibi* non manserunt; *sed statim se subduxerunt:* reliqui vero *Corcyram* incolerent, icto inter se et cum Atheniensibus fœdere, ut eosdem hostes et eosdem amicos ducerent. Atque ille quidem his rebus gestis discessurus erat. sed plebis principes ei persuaserunt, ut sibi quinque de suis navibus relinqueret, ut adversarii minus se commoverent; se vero † totidem de suis rebus omnibus ad navigationem necessariis instructas, cum eo missuros *dixerunt.* atque ille quidem *hoc ipsis* concessit; illi vero suos quique adversarios delegerunt, quos naves conscendere jusserunt. Sed illi, veriti, ne Athenas mitterentur, ad Castoris et Pollucis fanum supplices consederunt. At Nicostratus illos illinc excitare, et consolari cœpit. Sed, cum illis persuadere non posset, *ut illinc discederent,* populus, armis hac de causa sumtis, quod existimaret, eos nihil sani in animo habere, qui propter suam diffidentiam cum Nicostrato navigare nollent, et eorum arma ex ædibus absportavit, et nonnullos ipsorum, in quos inciderat, interfecisset, nisi Nicostratus *eum* impedivisset. Alii vero, cum hæc fieri viderent, ad Junonis templum supplices consederunt, erantque non pauciores

* Qui tamen judicium non exspectarunt: etc. *Valla.* Huds.
† Totidem alias suis militibus completas cum eo etc. *Alii.* Idem.

δείσας, μή τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας, Bell.
καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ Pelopon. an. 5.
ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς [p] διεπέμπετο. Olymp. 87. 2.

ος΄. Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ U. C. Varr. 327.
πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον διακομιδὴν, αἱ ἐκ τῆς Κυλλήνης Πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς Ἰωνίας πλοῦν, ἔφορμοι οὖσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, [q] ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ ἐς Σύβοτα, λιμένα τῆς ἠπείρου, ἅμα [r] ἕῳ ἐπέπλεον τῇ Κερκύρᾳ.

οζ΄. [s] Οἱ δὲ, πολλῷ θορύβῳ, καὶ πεφοβημένοι [t] τά τ᾽ ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν, παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἑξήκοντα ναῦς, καὶ τὰς ἀεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούντων Ἀθηναίων σφᾶς τε ἐᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι· ὡς δὲ αὐτοῖς πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς ηὐτομόλησαν, ἐν ἑτέραις δὲ ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο. ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι τὴν ταραχὴν, εἴκοσι μὲν ναυσὶ πρὸς τοὺς Κερκυραίους

[p] Διεπέμποντο *Ar. C. Dan.* [q] Ὅσπερ *Reg. Cass. Dan. Gr.* et Ἀλκίδας; *Gr.* [r] Ἕως *Dan.* [s] De hoc loco vide *Stephani* Append. ad Scripta al. de Dial. Att. *Huds.* [t] Τά τε ἐν *Ar.*

quadringentis. Populus vero, veritus, ne quid novi molirentur, verbis adductos illinc excitavit, et in insulam Junonis templo oppositam transportavit; et quæ ad vitam sustentandam erant necessaria, illuc ad ipsos transmittebat.

76. Cum autem seditio in hoc statu esset, quarto, quintove ab istis in insulam transportatis die, tres et quinquaginta Peloponnesiorum naves ex Cyllene, ubi, post reditum ex Ionia, stationem habebant, advenerunt. His autem præerat Alcidas, ut et prius; et Brasidas consiliorum socius cum eo navigabat. cum autem appulissent ad Sybota portum, qui est in continente, primo diluculo adversus Corcyram navigarunt.

77. Corcyræi vero magno cum tumultu, cum res urbanas, tum etiam classis hostilis adventum formidantes, sexaginta naves simul instruere cœperunt; et prout unamquamque rebus omnibus ad prœlium committendum necessariis explebant, eam adversus hostem emittebant: Athenienses enim ipsis suaserant, ut se primos exire sinerent, ipsi vero postea cum tota classe simul subsequerentur. Sed cum ipsorum naves dispersæ ad hostes accederent, duæ quidem protinus ad eos transfugerunt: qui vero in aliis vehebantur, inter se prœliabantur. nihil autem rite fiebat. Peloponnesii vero, tumultu animadverso, cum viginti quidem navibus se Corcyræis opposue-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων· ὧν ἦσαν αἱ δύο, Σαλαμινία καὶ Πάραλος.

οη′. Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι, κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες, ἐταλαιπωροῦντο καθ' αὑτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, φοβούμενοι τὸ πλῆθος καὶ [u] τὴν περικύκλωσιν, ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον, οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς [x] ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις· [y] προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας, καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ [z] μετὰ ταῦτα, κύκλον ταξαμένων [a] αὐτῶν, περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις, καὶ δείσαντες, μὴ, ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ, γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. οἱ δ' ὑπεχώρουν, ἤδη [b] πρύμναν κρουόμενοι· καὶ [c] ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν, [d] ὁτιμάλιστα [e] ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία, τοιαύτη γενομένη, ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν.

[u] Τὴν deest *Reg.* [x] Ἐφ' ἑαυτοῖς *Marg. Ald. Flor. Bas.* [y] Προσβάλλοντες *Ar. C.* Sic et *Dan.* nisi quod errore Scribæ habet προσβάλλονταις. [z] Μεταταῦτα *Ar. C. Ald. Flor.* [a] Αὐτῶν deest *Reg.* [b] Quod Græcis πρύμναν κρούεσθαι, Latinis *inhibere remis, inhibere navem*, et simpliciter *inhibere.* Vide *Ciceronis* Epist. ad Attic. Lib. 13. Ep. 31. *Edit. Græv.* et *Gronovii* Observat. L. 4. c. 26. *Huds.* Antea Mosqu. abest αἱ ante νῆες. [c] Ἅμα ταῖς *C.* [d] Ὅτι μάλιστα *C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* [e] Ἑαυτῶν omitt. *Gr.*

runt, cum reliquis vero, duodecim Atticis navibus, quarum duæ erant Salaminia et Paralus, *obviam processerunt.*

78. Atque Corcyræi quidem, quia male, navibusque raris impetum faciebant, * soli graviter laborabant. Athenienses vero, quia multitudinem metuebant, et ne circumvenirentur, in confertas *illorum naves* non irruebant, nec in eas, quæ in medio agmine contra se instructæ erant: sed in extremum cornu irruentes, unam navem demergunt. Postea vero *Peloponnesii*, sua classe in orbem digesta, hostem circumeuntes turbare conabantur. at qui adversus Corcyræos in acie stabant, hac re cognita, et veriti, ne *suis* idem accideret, quod ad Naupactum, auxilium ferunt: tunc vero naves confertæ simul in Athenienses impressionem fecerunt. Illi vero se subducere cœperunt, jam in puppim remigantes. simul etiam volebant, Corcyræorum naves mature fugere, dum ipsi † quam lentissime retrocederent, et hostium sibi oppositorum impetum sustinerent. Hoc igitur navale prœlium, quod hujusmodi fuit, sub solis occasum finitum est.

* A se ipsis profligabantur. *Valla.* Sua acie laborabant. *Steph.* Huds.
† Lente retrocedunt, et hostes ex adverso instructi sunt etc. *Valla.* Idem.

οθ'. Καὶ οἱ Κερκυραῖοι, δείσαντες, μὴ [f] σφίσιν ἐπι- Bell.
πλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν, ὡς κρατοῦντες οἱ πολέμιοι, ἢ Pelop. an. 5.
τοὺς ἐκ τῆς νήσου [g] ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι νεω- Olymp. 88. 2.
τερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου [h] πάλαι ἐς τὸ Ἡραῖον U. C.
διεκόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. [i] οἱ δ' ἐπὶ μὲν Varr. 327.
τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι, κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, [k] τρεῖς δὲ καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν Κερκυραίων, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, ὅθενπερ ἀνηγάγοντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδᾳ, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν [l] Λευκίμνην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες, ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς.

π'. Ὁ δὲ δῆμος τῶν Κερκυραίων ἐν τούτῳ, περιδεὴς γενόμενος, μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε [m] ἱκέταις ἦεσαν ἐς λόγους, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καί τινας αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς [n] ἐμβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως τριάκοντα, [o] προσδεχόμενοι τὸν

[f] Σφίσι πλεύσαντες *Reg.* Mosqu. [g] Ἀναλάβωσι εἰ καὶ ἄλλο τι *Gr.* [h] Πάλιν ἐς τὸ Ἡραῖον διεκόμισαν *Ar. C.* Πάλιν, aut οὐ πάλαι legendum censet *Æ. Port.* Πάλιν *Dan.* Mosqu. quod et in *Reg.* manus recens super πάλαι scripserat. [i] Οἱ δὲ ἐπὶ *Gr.* [k] Τρισκαίδεκα δὲ ναῦς *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Mosqu. cui et abest τῇ ante ναυμ. et mox legit, ἀνήγοντο. [l] Λευκίμμην *Cass.* Ἀκρωτήριον Mosqu. [m] Οἰκέταις *Ar. C. Dan.* Οἰκωταις ad marg. Mosqu. [n] Ἐσβῆναι *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. et νῆας *Reg.* [o] Προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν non habet *Cass.* nec *Reg.* ut opinor. Nam scri-

79. Et Corcyræi, veriti, * ne hostes, utpote victores, infesta classe contra se venirent, et urbem invaderent, aut ex insula eos exportarent, aut aliud quidpiam novi molirentur; eos, quos eo transmiserant, illinc in Junonis templum rursus reportarunt, et urbem custodiebant. Hostes vero, quamvis eos navali prœlio superassent, ad urbem tamen accedere non sunt ausi: sed cum tredecim Corcyræorum navibus, quas ceperant, in continentem navigarunt, unde venerant. Postridie vero nihilo magis urbem infesta classe petierunt, licet omnes ejus incolæ in magna perturbatione et trepidatione essent, licet etiam Brasidas (ut fertur) Alcidam ad hoc adhortaretur; quamvis numero suffragiorum esset inferior: sed in promontorium Leucimnam ex navibus egressi, agros vastarunt.

80. Interea vero Corcyræorum populus, vehementer metuens, ne Peloponnesiorum classis urbem invaderet, cum supplicibus, aliisque in colloquium de civitate conservanda venit: et eorum nonnullis persuasit, ut naves conscenderent. Nam *Corcyræi, quamvis in hoc rerum statu essent constituti,* tamen triginta naves rebus ad prœlium necessariis expleverunt, hostis adventum oppe-

* Ne hostes in se ad urbem usque, ut victores, venirent etc. *Steph.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

ἐπίπλουν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, μέχρι μέσου ἡμέρας δῃώσαντες τὴν γῆν, ἀπέπλευσαν. [p] καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν ἑξήκοντα νῆες Ἀθηναίων, προσπλέουσαι ἀπὸ Λευκάδος· ἃς οἱ Ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι τὴν στάσιν, καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ Κέρκυραν μελλούσας πλεῖν, ἀπέστειλαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν.

πα'. Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθὺς [q] κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες [r] τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται. Κερκυραῖοι δὲ, [s] αἰσθόμενοι τάς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας, τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε [t] Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔξω ὄντας· καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες, ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν [u] Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ὅσῳ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν, ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι, [x] ἐκβιβάζοντες, [y] ἀπεχώρησαν·

pta erant in Excerptis *Variar. Lectionum*, nec additum, utrum desiderarentur, an aliter legerentur. Aug. in marg. a manu, quæ schol. scr. [p] Καὶ deest *Ar. Dan.* [q] Κατατάχος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [r] Santa Maura hodie, Homero ἄκτη ἠπείρου: olim Chersonesus, postea a Corinthiis in insulam Isthmo effosso redacta. *Æ. Port.* Τῶν Λευκαδ. *Cass.* [s] Αἰσθανόμενοι *Dion. Halic.* locum citans. [t] Μεσηνίους *Ar. C. Dionys. Halic.* et *Gr.* Μισηνίους *Dan.* [u] Ὑλιακὸν *Ar.* Ὑλαΐκον *Dion. Halic.* p. 150. Mosqu. [x] Pro ἐκβιβάσαντες. Sensus vero: ἐκβιβάσαντες καὶ ἀποκτείναντες ἀνεχώρησαν. Vel, ἀποκτανθέντας ἐκβεβληκότες ἀνεχώρησαν. Vel, εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβεβληκότες, ἵνα καταποντισθέντες ἀποθάνωσιν, ἀνεχώρησαν. *Æ. Port.* [y] Ἀνεχώρησαν· ἐς τὸ Ἡραιόν τε *Dion. Halic.* pag. 150. Ἀπεχρῶντο· ἐς τὸ Ἡρ. *Cl.* in marg. Ἀπεχώρ. Aug. sed schol. in marg. ΓΡ. ἀπεχρῶντο.

rientes. At Peloponnesii ad meridiem usque agrum eorum populati, discesserunt. sub noctem autem ignibus accensis significatum fuit ipsis, sexaginta naves Atticas a Leucade venire: quas Athenienses (certiores facti de Corcyræorum seditione, deque classe cum Alcida adversus Corcyram itura) miserant cum Eurymedonte Theuclis filio, qui ipsis præerat.

81. Peloponnesii igitur eadem nocte statim, magna celeritate domum redierunt oram legentes. cum autem naves per Leucadium Isthmum transportassent, ne circumeuntes *ab hoste* conspicerentur, se receperunt. Corcyræi vero, cum et Atticas naves adventare, et hostiles discessisse intellexissent, Messenios receperunt, et in urbem introduxerunt, qui prius erant extra: jussisque navibus, quas rebus ad prœlium necessariis expleverant, in portum Hyllaicum circumire; dum illæ circumveherentur, si quem de suis inimicis cepissent, eum interficiebant. quinetiam eos omnes, quibus persuaserant, ut naves conscenderent, ex navibus ejicientes, discesserunt. Et ad Juno-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U.C. Varr. 327.

ἐς τὸ Ἡραῖόν τε ἐλθόντες, [z] τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν, καὶ κατέγνωσαν ἁπάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειραν αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο· οἱ δ᾽, ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο, ἀνηλοῦντο. ἡμέρας τε ἑπτὰ, [a] ἃς [b] ἀφικόμενος Εὐρυμέδων ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ παρέμεινεν, [c] οἱ Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς [d] δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες [e] τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν· ἀπέθανον [f] δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἕνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου· καὶ, οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν [g] ὅ, τι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δὲ τινὲς [h] καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. οὕτως ὠμὴ στάσις προὐχώρησε· καὶ ἔδοξε μᾶλλον, [i] διότι ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο.

[z] Οἰκετῶν *Ar.* itidemque paullo infra. [a] Ἃς deest *Gr.* Paullo ante Mosqu. ἀνηροῦντο pro ἀνηλ. [b] Ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων *Dion. Halic. Reg. Cass.* Ἀφικόμενός τε Εὐρυμέδων *Gr.* [c] Οἱ deest *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. Mosqu. et αὐτῶν in marg. et παρέμεινε *Cass. Dan. Gr.* [d] Δοκοῦντες *Cod. vet.* teste *Sylburgio.* quod rescribere si velis, accipiendum erit pro νομίζοντες *Huds.* [e] Pro αὐτοῖς φονευομένοις. Sic infra ἐν τοῖς πρώτη, pro ἐν αὐτοῖς Κερκυραίοις πρώτη. vel (quod mallem) ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἕλλησι. *Æ. Port.* [f] Δὲ καί τινες *Gr.* [g] Ὅτι καὶ ξυνέβη *Gr.* [h] Καὶ οἱ π. *Dionys.* locum citans. Paullo post τὸ ἱερὸν Mosqu. [i] Ὅτι ἐν *Reg.* Δι᾽ ὅτι ἐν *Cass.*

nis templum profecti, ex supplicibus circiter quinquaginta ad judicium subeundum verbis adduxerunt, omnesque capite damnatos morte mulctarunt. Sed plerique supplicum, qui verbis illorum adduci non potuerant, ut judicium subirent, cum viderent ea, quæ gerebantur, ibidem, in templo se mutuo interfecerunt; et nonnulli eorum ex arboribus se ipsos laqueis suspenderunt. reliqui vero, prout quisque potuit, se ipsos absumserunt. Et per septem dies, per quos Eurymedon cum sexaginta navibus *eo* profectus, *ibi* manserat, Corcyræi eos interfecerunt, quos inimicos esse ducebant: crimini quidem illis dantes, quod popularem statum everterent. sed nonnulli etiam ob inimicitias privatas, alii etiam propter pecunias, quæ ipsis debebantur, a debitoribus, qui eas acceperant, interfecti fuerunt. omneque mortis genus visebatur: et (quemadmodum in hujusmodi rerum statu solet accidere) nihil est, quod non contigerit, atque eo amplius. Etenim pater filium occidebat; et homines a templis abstrahebantur, et prope ipsa cædebantur. quinetiam nonnulli muro circumsepti in Bacchi templo, *fame necati* perierunt. Eo sævitiæ progressa est seditio, atque ideo major est visa, quod hæc apud eos prima exstitisset.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

πβʹ. [k]Ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ, [l]τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις, τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις, τοὺς Λακεδαιμονίους· καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν, οὐδ' ἑτοίμων παρακαλεῖν αὐτούς· πολεμουμένων δὲ, καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων [m]κακώσει, καὶ σφίσιν [n]αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ [o]προσποιήσει, ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τὶ βουλομένοις ἐπορίζοντο. καὶ ἐπέπεσε [p]πολλὰ καὶ χαλεπὰ κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, γιγνόμενα μὲν, καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾖ, [q]μᾶλλον δὲ, καὶ [r]ἡσυχαίτερα, καὶ τοῖς εἴδεσι διηλλαγμένα, ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἵ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας [s]ἔχουσι, διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος, ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος, καὶ [t]πρὸς τὰ παρόντα τὰς [u]ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. [x]ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ

[k] Ἐπειδὴ *Reg.* [l] Id est: ἐν τοῖς τῶν δ. π. καὶ τοῖς ὀλίγοις. Vel, τοῖς τῶν δήμων προστάταις πρὸς τοὺς ὀλίγους. ἐκείνων μὲν τοὺς Ἀθηναίους, τούτων δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπάγεσθαι ἀξιούντων. *Æ. Port.* [m] Hic in *Cass.* erasa scriptura inter κακῶσαι et καὶ relictum erat spatium vacuum, quod sex septem literas capere posset. [n] Αὐτοῖς *Ald. Flor. Bas.* [o] Προσποιήσειν *Reg.* [p] Hic vocula καὶ inter πολλὰ et χαλεπὰ dicenda est πλεονάζειν. *Steph.* Vide Append. ad al. Scripta de Dial. Att. p. 35. *Huds.* [q] Pro μᾶλλον καὶ ἧσσον ἧσ. *Fr. Port.* [r] Ἡσυχώτερα *Gr.* [s] Ἔχουσιν *Cass.* Mox ἀκοσίως Mosqu. [t] Πρὸς τὸ παρὸν *Ar. C.* [u] Ὁρμὰς *Marg. Ar. C. Dan.* [x] De his et se-

82. Nam postea propemodum et universa Græcia commota est; quod ubique discordiæ essent inter plebis patronos, qui Athenienses, et optimates, qui Lacedæmonios accersere volebant. ac in pace quidem nullam *hujus rei peragendæ* speciosam causam habuissent: nec ad ipsos accersendos adeo promti fuissent: bello vero coorto, utrisque (qui rerum novarum erant cupidi) facile dabatur *occasio et* facultas accersendi socios auxiliares, ut simul et adversam factionem opprimerent, et exinde potentiam sibimet compararent. Et multæ cæque graves calamitates propter seditionem civitatibus acciderunt, quæ accidere solent, et semper accident, quoad eadem hominum natura fuerit: sed tamen vel graviores, vel leviores, et genere diversæ, prout singulæ rerum fortunæque mutationes contigerint. nam in pace quidem et rerum secundarum affluentia, cum ipsæ civitates, tum etiam homines privati mentes habent meliores, quod in odiosas necessitates non incidant. Bellum vero, subducens paulatim rerum copiam ad quotidianum vitæ usum necessarium, violentus est magister, et ad præsentem rerum statum multorum mores effingit. Civitates igitur seditionibus agitabantur, et illæ, in

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

τῶν πόλεων, καὶ τὰ [y] ἐφυστερίζοντά που, πύστει τῶν [z] προγενομένων, πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν [a] τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας, [b] τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει, καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπίᾳ. καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει. τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, ἀνδρία [c] φιλέταιρος ἐνομίσθη· μέλλησις δὲ προμηθὴς, δειλία εὐπρεπής. τὸ δὲ σῶφρον, τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα. καὶ τὸ [d] πρὸς ἅπαν ξυνετὸν, ἐπίπαν ἀργόν. [e] τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξὺ, ἀνδρὸς [f] μοίρᾳ προσετέθη. [g] ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων, πιστὸς ἀεὶ, ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ, ὕποπτος. ἐπιβουλεύσας δέ [h] τις, [i] τυχὼν, ξυνετὸς, καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος. προβουλεύσας δὲ, ὅπως μηδὲν αὐτῶν [k] δεήσοι, τῆς τε ἑταιρίας διαλυτὴς, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. ἁπλῶς δὲ, ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα

quentibus vide *Dionys. Halic.* περὶ τοῦ Θουκυδίδου ἰδιωμάτων p. 151. *Ed. Francof.* Ἐστασίαζέ τ' οὖν *Gr.* [y] Ὑφυστερίζοντα *Reg.* [z] Προγεγενημένων *Dionys. Halic.* p. 164. Paullo ante πίστει Mosqu. [a] Ἐς τὸ καινοῦσθαι *Dion. Halic.* [b] Τῶν ἐπιχειρήσεων *Gr.* [c] Φιλαίτερος *Cass. Dan.* et a prima manu *Gr.* ἀνδρεία etiam *Dan.* [d] Παράπαν *Ar. C. Dan.* [e] Τὸ δὲ ἐμπλήκτως *Ar.* [f] Μοῖρα *Reg.* [g] Cum *Scholiastes* sic exponat, τὸ ἐπὶ πολὺ βουλεύσασθαι δι' ἀσφάλειαν, videtur et ille dandi casu legisse ἀσφαλείᾳ. Ἀσφάλεια δὲ τοῦ ἐπιβουλεύσασθαι *Ar. C.* Ἐπιβουλεύεσθαι *Gr.* Τοῦ ἐπιβουλ. etiam *Dan.* [h] Τι *Dionys. Halic.* locum citans. rectius masc. gen. τις. *Huds.* [i] Τυχὼν τι ξυνετὸς *Idem* p. 164. [k] Δεήσει *Dionys. Halic.* et *Reg. Cass. Dan.*

quibus seditiones serius excitabantur, * res, quas alibi jam accidisse fama acceperant, longe superare studebant, ut propter rerum a se inventarum novitatem ingenii laudem quærerent, quod novas inimicorum adoriendorum rationes magna cum solertia invenissent, et nova suppliciorum genera excogitassent. Quinetiam usitatam vocabulorum significationem in rebus arbitratu suo immutarunt. Nam inconsiderata quidem audacia fortitudo amicorum studiosa existimata est: considerata vero cunctatio, honesta timiditas: modestia ignaviæ prætextus. Et adhibere prudentiam ad rem omnem, quæ gerenda suscipitur, in re qualibet cessatio et segnities *existimabatur.* At vesana celeritas, viri *fortis* officio tribuebatur. Cautio vero in iteranda deliberatione, speciosa negotii detrectandi materia. Et qui iracundus erat, is fide dignus semper habebatur: at qui verbis ei resistebat, hujus fides erat suspecta. Qui vero insidias aliis paraverat, si res ipsi ex animi sententia successisset, prudens *habebatur;* et si aliorum insidias sibi paratas providisset, longe prudentior. † Qui vero prospexisset, ne ullis hujusmodi rebus ipse

* Quum jam ea, quæ alibi facta fuerunt, audivissent, mirum in modum alias circa voluntatum novitatem exsuperabant, facinorum sollertia et suppliciorum insolentia etc. *Steph.* HUDS.

† *Id est:* Si quis ita se comparabat, ut nec facere nec cavere insidias cogeretur. IDEM.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

κακόν τι δρᾶν, ἐπηνεῖτο, καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ [l] ἀλλοτριώτερον ἐγένετο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν. οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίᾳ. καὶ τὰς [m] ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ [n] τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο, ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων [o] καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προὔχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τε τινὰ, περὶ πλείονος ἦν, ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. καὶ ὅρκοι εἴπου ἄρα [p] γένοιντο ξυναλλαγῆς [q] ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι, ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν. ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι, [r] εἰ ἴδοι ἄφρακτον, ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο, ἢ [s] ἀπὸ τοῦ προφανοῦς. καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο, καὶ [t] ὅτι,

[l] Τὸ ἀλλοτριώτερον *Gr.* [m] Ἐς deest *Dan.* [n] Τῷ θείῳ καὶ νομίμῳ *Dionys. Halic.* p. 164. Mox τὸ κοινῇ Mosqu. [o] Post primam syllabam hujus vocis in *Cass.* erat spatium vacuum duorum versuum usque ad γένοιντο. [p] Ἐγίγνοντο *Dion. Halic.* [q] Hic verborum ordo: ἴσχυον ἐν τῷ αὐτίκα ἑκατέρῳ διδόμενοι πρὸς τὸ ἄπορον. *Fr. Port.* Πρὸς τὸν ἄπορον *Ar. C.* Πρὸς τὴν ἄπ. *Dan.* Πρὸ τὰ ἄπ. Aug. [r] Εἰ ἴδῃ *Cl. Reg.* ἢ ἴδοι *Cass.* sed a correctore videbatur esse εἰ. Mox in Aug. ἢ a m. 2. ins. post ἥδιον. [s] Διὰ τοῦ προφανοῦς *Marg. Ald. Flor. Bas.* [t] Ὅτι ἀνάγκῃ περιγ. *Gr.*

indigeret, is amicitiæ dissolutor, et adversariorum timens *vocabatur*. In summa, is laudabatur, qui alterum in injuria facienda prævertisset, et qui alium nihil tale cogitantem ad hoc ipsum impulisset. Quinetiam sodales cognatis anteponebantur; quod ad audendum sine ulla tergiversatione promtiores essent. Nam hujusmodi sodalitiorum cœtus non utilitatis causa, ex legum latarum præscripto: sed avaritiæ gratia, contra leges usu longo stabilitas, fiebant. nec tam jurisjurandi interpositi religione, quam scelerum, quæ simul patrabant, communicatione, fidem inter se confirmabant. Et quæ ab adversariis probe dicebantur, * ea admittebant, ut actiones eorum observarent et caverent, si superiores essent, non autem ex generositate. Et unusquisque hoc pluris faciebat, si alium pro injuria illata ulcisci posset, quam si ipse nulla injuria ab alio lacesseretur. Et si forté reconciliandæ gratiæ causa jusjurandum inter utramque partem aliquando interponebatur, id in præsentia valebat propter difficultatem præsentem, quia vires aliunde non habebant: sed ad quamlibet rei peragendæ occasionem oblatam, qui prior fidere cœpisset, is, si *adversarium* minus munitum animadvertisset, propter fidem, lubentius ulciscebatur, quam *si* aperte *rem gessisset*. Nam et tutum hoc esse reputabat, et, quod fraude superasset,

* Factis exequebantur, si in rem suam erant, non autem etc. *Acacius.* Ea admittebant, si opibus præstarent ita, ut illorum insidias cavere possent, non autem etc. *Portus.* Huds.

ἀπάτῃ περιγενόμενος, ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. [u] ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ, κακοῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέκληνται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί· καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται. πάντων δ' αὐτῶν [x] αἴτιον ἡ ἀρχὴ, ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν, καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες, [y] μετ' ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας [z] πολιτικῆς, καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ, λόγῳ θεραπεύοντες, ἆθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι, ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξῄεσάν τε, τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου, [a] προτιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που [b] αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως, ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν, ἕτοιμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν [c] ἐμπιμπλάναι· ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ [d] λόγου οἷς ξυμβαίη ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι, ἄμεινον ἤκουον. τὰ δὲ μέσα

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

[u] Ῥᾴδιον *Reg. Cass.* Aug. Ῥᾷον δὲ οἱ *Gr.* [x] Αἴτιον ἀρχὴ *Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. Mox φιλονικεῖν Mosqu. [y] Μετὰ ὀνόματος *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* [z] Πολιτικῶν *Ar. C. Dan.* [a] Προστιθέντες *Dion. Halic. Gr.* [b] Ἀεὶ *Reg. Cass.* Mosqu. Aug. [c] Ἐμπιπλάναι *Ar. C.* Ἐκπιμπλάναι *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Ἐμπιπλάναι *Dan.* et, cum emendatione ἐκπιμπλάναι eadem manu superscripta, *Reg.* Ἐμπιμπλάναι *Cass. Gr.* Aug. [d] Λόγων *Cl.*

prudentiæ præmium præterea consequebatur. facilius enim multi, qui sunt fraudulenti, sollertes appellantur; quam tardi, boni: atque hoc quidem erubescunt; illo vero gloriantur. Horum autem omnium causa fuit principatus, qui propter avaritiam et ambitionem appetebatur. His autem quasi fundamentis jactis, alacritas etiam animorum ad contentionis studium accedebat. Nam singularum civitatum principes, honesto et specioso utrique nomine, civilem populi æquabilitatem, et moderatam optimatum dominationem anteponentes, rempublicam verbo quidem curabant; sed re ipsa tanquam suorum certaminum præmium eam sibi proponebant. Et cum alii alios omni modo superare contenderent, atrocissima quæque facinora sunt ausi, et sunt persequuti, pœnas, non quantum æquitas, et utilitas publica postulabat sed longe graviores irrogantes, et pro sua utrique libidine semper eas in qualibet re statuentes; et vel iniquis suffragiis damnantes, vel manibus potentiam sibi parantes, ad præsentis contentionis libidinem explendam erant parati. Itaque neutri *quicquam transigere* consueverant, habita ratione religionis: sed quibus speciosa oratione * aliquid commode transigere licuisset, illi melius audiebant. Cives vero, quotquot inter utrosque

* Ita *Valla* et *Æ. Port.* Dignum quid æmulatione etc. *Alii.* Huds.

Bell. Pelop. an. 5. τῶν πολιτῶν [e] ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ, ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο, ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι, διεφθείροντο.

Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327. πγ'. Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῷ Ἑλληνικῷ. καὶ τὸ εὔηθες (οὗ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει) καταγελασθὲν ἠφανίσθη· τὸ δὲ [f] ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως, [g] ἐπιπολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων, οὔτε λόγος ἐχυρὸς, οὔτε ὅρκος φοβερός. [h] κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες [i] λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν, ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην, ὡς [k] τὰ πλείω περιεγίγνοντο. τῷ γὰρ δεδιέναι τό, τε [l] αὐτῶν ἐνδεὲς, καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετὸν, μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι, καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι, καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς [m] δεῖν λαμβάνειν, ἃ γνώμῃ ἔξεστιν, ἄφρακτοι, μᾶλλον διεφθείροντο.

[e] Ἐπ' et a correctore inter versus ὑπ' ἀμφοτ. *Reg.* [f] Ἀντετάχθαι *Cass. Aug.* [g] Ἐπὶ πολὺ *Ar. C.* et *Dionys. Halic.* [h] Κρείττους *Dionys. Halic.* et paullo infra ἥττους. [i] Λογισμοὶ *Gr.* [k] Τεπλείω *C.* Τὰ πολλὰ Mosqu. [l] Αὑτῶν malit *Æ. Port.* [m] Δεῖ λαμβάνει, et mox ἐν δὲ οὖν τῇ *Gr.* Δεῖν d. Mosqu.

erant medii, *et qui neutris favebant, nec in partibus erant*, hi, vel quod illos non adjuvarent, vel propter invidiam, quod ipsi calamitatum essent immunes, ab utraque factione penitus perdebantur.

83. Adeo omne facinorum genus in Græcia passim propter seditiones exstitit: et simplicitas (cujus ipsa generositas est maxime particeps) cum irrisione funditus est deleta. Animis vero infestis inter se esse, et nullam alteri fidem habere, longe præstitit: nam nec ulla sermonis autoritas, nec ullus jurisjurandi terror illas inimicitias dirimere poterat. Sed cum omnes animis essent propensiores ad desperandum de alterius fide et constantia, illud potius prospiciebant, quomodo malum impendens vitarent, quam, ut cuiquam fiderent, adduci poterant. Et qui prudentia minus valebant, plerumque superiores erant. Quod enim et suam imprudentiam, et adversariorum prudentiam metuerent, veriti, ne vel illorum eloquentia superarentur, vel propter illorum ingenii calliditatem prævenirentur insidiis priores appetiti, audacter ad quælibet facinora suscipienda ferebantur. *Qui vero *hæc* negligebant, et *insidias* se præsensuros *existimabant*, nec sibi factis ullis opus esse *ducebant* in antevertendis illorum insidiis, quas consilio vitare possent, non muniti, facilius opprimebantur.

* Alteri vero licet præsentirent, contemserunt; itaque dum nihil in eo laborandum putabant, quod consilio etc. *Acacius.* Huds.

πδ'. Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρᾳ τὰ πολλὰ αὐτῶν προετολμήθη, καὶ ὁπόσα, ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι [n] τὸ πλέον ἢ σωφροσύνῃ [o] ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρίαν παρασχόντων οἱ ἀνταμυνόμενοι δράσειαν· πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξείοντές [p] τινες, μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, [q] παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν· οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, [r] ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες, [s] ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς πλεῖστον ἐκφερόμενοι, ὠμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν. ξυνταραχθέντος [t] τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, ἀσμένη ἐδήλωσεν ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα, [u] κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου [x] τὸ τιμωρεῖσθαι προυτίθεσαν, τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσαν ἰσχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιοῦσί τε τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ' ὧν ἅπασιν ἐλπὶς ὑπόκειται σφαλεῖσι κἂν αὐτοὺς διασώζε-

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

[n] Τὸ πλέον *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* [o] Id est: ὑπὸ τῶν αὐτοὺς τιμωρησαμένων, καὶ ἐν τῇ τιμωρίᾳ, καὶ τῇ τῆς ἀδικίας καὶ βλάβης ἐκδικήσει χαλεπῶς καὶ ὑβριστικῶς αὐτοῖς χρησαμένων. *Æ. Port.* Τὴν om. *Gr.* [p] Τινας *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr. Dan.* In *Cass.* tamen (et Aug.) rec. manus super νας scripserat νες. *Idem* habebat ἀπαλλαξείοντες. Mox μάλιστ' ἂν Mosqu. [q] Scilicet, ἀδίκως ἕξειν ἐλπίζοιεν, θαῤῥοῖεν. *Æ. Port.* Παρὰ δίκης γινώσκοιεν *Dan.* [r] Ἀπὸ τοῦ ἴσου *Ar. C. Cass. Dan.* [s] Pro ὀργῇ ἀπαιδεύτῳ. *Fr. Portus.* [t] Τε deest *Ar. C. Dan.* [u] Hic comparativum κρείσσων, laudem sonans, probro vertitur. *Huds.* [x] Τὸ non habet *Dan.* sed relictum erat pro eo spatium vacuum.

84. Pleraque igitur hujusmodi audaciæ facinora Corcyræ prius, *quam in aliis civitatibus*, patrata fuerunt, et alia, quæcunque facere possent, qui suas injurias ulciscuntur, in eos, qui damnum datum, injuriamque sibi factam sunt ulti, a quibus, dum illorum imperio parerent, insolenter potius quam modeste tractati fuerunt: et *quæcunque facere possent pauperes* aliqui, qui consueta *ac diuturna* rerum inopia se liberari cuperent, præcipue vero, qui per avaritiam fortunas alienas occupare studerent, et se has præter jus consequi posse confiderent: et *quæcunque patrare possent*, qui non avaritiæ causa; sed primum *quidem* æquo jure *suos inimicos* invaderent, *deinde vero* immani indignatione longissime provecti, crudeliter *eos*, et animo inexorabili persequerentur. Cum autem vitæ disciplina tunc temporis Corcyræ fuisset perturbata, ipsa quoque humana natura, quæ vel præter leges, injuste facere consuevit, legibus superatis, se iræ quidem impotentem, at jure potentiorem, omnisque superioris dignitatis hostem esse lubenter declaravit. *Aliter* enim *profecto homines* pietati vindictam non anteposuissent, neque innocentiæ quæstum, in quo invidia potentiam non nocentem habebat. quippe homines cum alios ulciscuntur, communes leges de rebus illis latas, in

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327.

σθαι, ἐν [y] ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι, εἴ ποτε ἄρα τὶς κινδυνεύσας τινὸς δεήσεται αὐτῶν.

πε'. Οἱ μὲν οὖν κατὰ [z] τὴν πόλιν Κερκυραῖοι τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο. καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ οἱ [a] φεύγοντες [b] τῶν Κερκυραίων, (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους,) τείχη τε λαβόντες, ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι, [c] ἐληΐζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον· καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει. [d] ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ, πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι, διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, [e] ὅπως ἀπόγνοια ᾖ τοῦ [f] ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες [g] ἐς τὸ ὄρος τὴν Ἰστώνην, τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι, ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν.

[y] Ἄλλω *Dan.* Mosqu. qui et προκαταλύσειν. [z] Τὴν deest *Reg.* In *Cass.* manu vet. inter versus scriptum erat. Mox πρὸς ἀλλήλ. Mosqu. [a] Φυγόντες *Ar.* [b] Τῶν deest *C.* [c] Ἐλήϊζον *Cl. Reg. Cass.* Ἐλεΐζοντο Mosqu. et verba a καὶ πολλὰ ad ἐν τῇ πόλει, adscripta videntur a manu alia. [d] Ἐπρεσβεύετο et supra rec. manu οντο *Reg.* Mox ἐς τὴν Κόρ. Mosqu. [e] Supple πρᾶξαι post ἄλλο τι, ut docet *Scholiastes*, et facile constabit sensus. Sic *Aristot.* ὥστ' οὐδὲν ἄλλο δεῖ πλὴν ἀποδεῖξαι, et *Liv.* L. 2. Ventrem in medio quietum nihil aliud, quam datis voluptatibus frui. *Fr. Port.* [f] Ἀλλότι *Gr.* passim. ἄλλό τι *Cass.* [g] Εἰς *Reg. Gr.* Mosqu.

quibus spes omnibus est reposita, ut si ipsi in calamitates aliquas inciderint, saltem ipsæ *leges* conserventur, evertere mature volunt, nec relinquere, si quis forte in periculum adductus, aliqua illarum indigeat.

85. Corcyræi igitur, qui in urbe erant, primi *omnium* tales iras inter se *tunc* exercuerunt. Et Eurymedon, et Athenienses cum classe *illinc* discesserunt. Postea vero Corcyræorum exsules (nam ad quingentos illorum evaserant) occupatis quibusdam munitionibus, quæ in continente erant, suo ulteriore agro potiti sunt, atque illinc erumpentes, populabantur agros illorum, qui erant in insula, magnisque detrimentis illos afficiebant. Et *propterea* in urbe fames ingens est exorta. Iidem etiam legatos de suo reditu Lacedæmonem et Corinthum miserunt. Sed cum nihil proficerent, postea paratis navibus et militibus auxiliariis, in insulam trajecerunt, numero universi circiter sexcenti. atque navibus incensis, ut nulla spes alia relinqueretur quam agri occupandi, montem Istonem conscenderunt, et, munitione illic exstructa, eos, qui in urbe erant, gravissime vexabant, agroque potiebantur.

πς'. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, [h]Ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς Σικελίαν, καὶ Λάχητα τὸν [i]Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν, καὶ Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ Συρακούσιοι καὶ Λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν [k]Συρακουσίοις ἦσαν, πλὴν Καμαριναίων, αἱ ἄλλαι Δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν [l]τῶν Λακεδαιμονίων [m]τοπρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ Λεοντίνοις αἱ Χαλκιδικαὶ πόλεις, καὶ Καμαρίνα. τῆς δὲ Ἰταλίας, Λοκροὶ μὲν Συρακουσίων ἦσαν, Ῥηγῖνοι δὲ, [n]κατὰ τὸ ξυγγενὲς, Λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς Ἀθήνας πέμψαντες οἱ τῶν Λεοντίνων ξύμμαχοι, κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν, καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς Ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ τῶν Συρακουσίων [o]τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοι [p]δὲ μήτε σῖτον ἐς τὴν Πελοπόννησον ἄγεσθαι αὐτόθεν, [q]πρόπειράν τε ποιούμενοι, εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. [r]καταστάντες οὖν ἐς Ῥήγιον τῆς Ἰταλίας, τὸν

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327. Ante Oct. 17.

[h] Οἱ Ἀθηναῖοι *Gr.* et paullo ante τοῦ δὲ αὐτοῦ θ. [i] Μελανόπου *Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Mox Χαριοιάδην Mosqu. [k] Cum duplici ῥ passim in *Codd. Ar. C.* In *Cass.* hæc vox toto Cap. habet duplex σ. *Gr.* pro diphthongo ου vocalem ο, præterquam v. 5. [l] Τῶν deest *C.* [m] Τὸ πρῶτον *Ar. C. Cass. Gr.* [n] Μετὰ *Dan.* [o] Τῆς γῆς *Ar. C. Dan.* [p] Τε *Gr.* Mox Πελοπόνησον, uno ν. Mosqu. [q] Id est: πεῖραν λαμβάνοντες πρὸ τοῦ τοῖς ἔργοις καὶ τῷ Σικελῷ πολέμῳ ἐπιχειρεῖν. *Æ. Port.* Mox εἰ ante σφίσι est in marg. Mosqu. [r] Καταστάντες δὲ ἐς *C.*

86. Hac eadem æstate extrema, Athenienses viginti naves in Siciliam miserunt, et Lachetem Melanopi, et Charœadam Euphileti filium, harum præfectos. Nam Syracusani et Leontini bellum inter se gerebant. Syracusanorum autem sociæ erant, exceptis Camarinæis, cæteræ Dorienses civitates, quæ in Lacedæmoniorum societatem hujus belli initio concesserunt, eos tamen in bello non adjuverant: Leontinorum vero, Chalcidicæ civitates, et Camarina. Sed ex Italia, Locri quidem, Syracusanis; Rhegini vero, propter cognationem Leontinis favebant. Leontinorum igitur socii, cum propter antiquam societatem, tum etiam quod Iones essent, legatis Athenas missis, Atheniensibus persuaserunt, ut naves ad se mitterent. nam et terræ et maris usu a Syracusanis prohibebantur. Athenienses vero naves miserunt, per speciem quidem necessitudinis; sed *re ipsa*, eo consilio, ut neque frumentum illinc in Peloponnesum exportaretur, utque tentarent, an res Siculas in suam potestatem redigere possent. Cum igitur Rhegium Italiæ appulissent,

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U. C. Varr. 327. Octob. desinente.

πόλεμον ἐποιοῦντο μετὰ τῶν ξυμμάχων· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

πζ΄. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος [s] τοδεύτερον ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις, ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον τοπαντάπασιν, ἐγένετο δέ [t] τις ὅμως διακωχή. παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον, οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ· [u] τὸ δὲ πρότερον, καὶ δύο ἔτη. ὥστε [x] Ἀθηναίους τε μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον τούτου ἐπίεσε, καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους ἀπέθανον ἐκ τῶν τάξεων, καὶ τριακοσίων ἱππέων· τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου [y] ἀνεξεύρετος ἀριθμός. [z] ἐγένοντο δὲ τότε καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ τῆς γῆς, ἔν τε Ἀθήναις, καὶ [a] ἐν Εὐβοίᾳ, [b] καὶ ἐν Βοιωτοῖς, καὶ μάλιστα ἐν Ὀρχομενῷ τῷ Βοιωτίῳ.

πη΄. Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι καὶ [c] Ῥηγῖνοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, τριάκοντα ναυσὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους καλουμένας. θέρους γὰρ [d] δι' ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ [e] Λι-

[s] Τὸ δεύτερον *Ar. C.* et paullo infra τὸ παντάπασιν. Τὸ δεύτερον *Gr.* infra τὸ παντάπασιν *Cass.* [t] Τις deest *Reg.* [u] Τὸ δὲ πρῶτόν γε *Ar. C.* Τὸ δὲ πρῶτον *Dan.* [x] Ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον ἐπίεσε etc. *Marg. Ar. C.* Ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον τούτου ἐκάκωσε τὴν δύν. *Cam.* Ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅτι μᾶλλον ἐκάκωσε *Cl. Gr.* Aug. sed in marg. additur ΓΡ. ὦ. Ἀθηναίους τε μὴ εἶν. ὅτι μ. τούτους ἐπίεσε κ. μᾶλλον ἐκάκ. τ. δύν. Τούτους pro τούτου habent *Ald. Flor. Bas.* Scriptura *Marg. Ar.* et *C.* est in *Dan.* Sed *Cl.* et *Gr.* in *Reg.* et *Cass.* Γε etiam Mosqu. [y] Ἀνεξεύρετος ὁ ἀριθμὸς *Ar. C. Dan.* [z] Ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ τότε τῆς γῆς *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Dan. Gr.* Ἐγέν. δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τότε σεισμοὶ τῆς γῆς *Reg. Cass.* Σεισμοὶ πολλοὶ Mosqu. ἐγέν. δ. κ. οἱ π. τότε σ. Aug. [a] Ἐν deest *Reg. Cass.* Aug. [b] Καὶ ἐν Βοιωτοῖς—τῷ Βοιωτίῳ. Totum hoc deest in *Cod. C.* et *Dan.* [c] Ῥήγιον *Gr.* [d] Δι' ἀνυδρίαν οὐκ ἦν ἐπιστρατεύειν *Ar.* Δι' ἀνυδρίας ἀ. ἦν ἐ. *Dan.* [e] Λιπαρῆοι *Dan.*

cum sociis bellum gerere cœperunt. atque hæc æstas excessit.

87. At hyeme ineunte morbus Athenienses iterum invasit; qui nunquam quidem omnino sedatus fuerat, sed tamen quædam ejus quiescentis intermissio facta fuerat: quum autem eos rursus est aggressus, non minus anno integro *apud eos* immoratus; prius vero, vel per biennium *est grassatus*. adeo ut nihil fuerit, quod Athenienses magis, quam morbus iste presserit, eorumque vires afflixerit. Nam ex legionariis militibus obierunt non pauciores quam quatuor millia et quadringenti, et trecenti equites: nam cæteræ turbæ numerus iniri non potest. Tunc vero præterea frequentes terræ-motus exstiterunt, et Athenis, et in Eubœa, et cum inter Bœotos, tum vero præcipue in Bœotiæ oppido Orchomeno.

88. Et Athenienses, ac Rhegini, qui in Sicilia erant, insulis, quæ Æoli vocantur, eadem hyeme bellum cum triginta navibus intulerunt. nam æstate propter aquarum inopiam bellum ipsis inferri nequit. Liparæi autem, qui sunt Cnidiorum

παραῖοι αὐτάς, Κνιδίων ἄποικοι [f] ὄντες. οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων [g] οὐ μεγάλῃ, καλεῖται δὲ Λιπάρα. τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωργοῦσι, Διδύμην, καὶ Στρογγύλην, καὶ [h] Ἱεράν. νομίζουσι δὲ [i] οἱ ἐκείνῃ ἄνθρωποι, ἐν [k] τῇ Ἱερᾷ ὡς [l] ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα [m] πολύ, καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν Σικελῶν καὶ [n] Μεσσηνίων γῆν· ξύμμαχοι [o] δ' ἦσαν [p] Συρακουσίων. τεμόντες δ' οἱ Ἀθηναῖοι τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐς τὸ Ῥήγιον· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος [q] ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

Bell. Pelop. an. 5. Olymp. 88. 2. U.C. Varr. 327.

πθ'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, [r] Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν τοῦ ἰσθμοῦ ἦλθον, ὡς ἐς τὴν Ἀττικὴν [s] ἐσβαλοῦντες, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, [t] Λακεδαιμονίων βασιλέως· σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν, ἀπετράποντο πάλιν, καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους τοὺς χρόνους, [u] τῶν σεισμῶν κατεχόντων τῆς Εὐβοίας ἐν Ὀροβίαις, ἡ θάλασσα

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. $\frac{2}{3}$. U. C. Varr. 32$\frac{8}{9}$. Post Apr. 13. ante Jun. 21.

[f] Ὄντες deest *Ar. C. Dan.* [g] Et tamen a *Stephano* appellatur νῆσος μεγίστη τῶν ἑπτὰ τῶν Αἰόλου. *Huds.* [h] Ἱέραν *Steph.* 2. et *Æ. Port.* contra reliquorum Codicum, et optimorum Geographorum auctoritatem. De hac insula vide *Aristot.* Meteor. l. 2. *Huds.* [i] Οἱ ἐν ἐκείνῃ *Gr.* [k] Τῇ deest *Ar. C. Dan.* [l] Articulum ὁ non agnoscunt *Ar. C. Dan.* [m] Πολὺ abest *Ar. C. Dan.* [n] Μεσηνίων *Ar. C. Dan.* qui sic ubique. [o] Δὲ ἦσαν *Ar. C. Gr.* [p] Συρακουσσίων *Cass.* Συρακοσίων *Gr.* et ita passim, ille gemino σ, hic per ο. Mox τεμόντες δὲ οἱ, et τὴν γῆν οὐ, omisso ὡς *Gr.* [q] Τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε *Ar. C. Reg. Cass.* Aug. *Dan.* qui et συνέγραψε. [r] Πελοπ. μὲν καὶ *Gr.* [s] Ἐμβαλοῦντες *C.* [t] Λακεδαιμονίου *Ar. C. Dan.* [u] Τῶν deest *Ar. C. Dan.*

coloni, eas possident: habitantque in una ex istis insulis non magna, quæ Lipara vocatur. hinc autem proficiscentes, alias, Didymen scilicet, Strongylen, et Hieram, colunt. Homines autem, qui sunt in illa regione, Vulcanum in Hiera fabrilem artem exercere putant, quia noctu quidem, magnum ignem, interdiu vero, fumum emittere cernitur. Hæ autem insulæ sitæ sunt e regione Siculi, et Messani agri: erantque Syracusanorum sociæ. Athenienses vero, vastato illorum agro, cum illæ se dedere nollent, Rhegium redierunt. atque hæc hyems exiit, et belli, quod Thucydides conscripsit, quintus annus excessit.

89. Sequente vero æstate Peloponnesii, eorumque socii, duce Agide, Archidami filio, Lacedæmoniorum Rege, ad Isthmum usque processerunt, ut irruptionem in Atticam facerent. Sed cum crebri terræ-motus fierent, retro se receperunt, nec irruptionem in Atticam fecerunt. Per hæc tempora terræ-motibus Eubœam apud Orobias agitantibus,

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ἐπελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς, καὶ κυματωθεῖσα, ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι· καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε, [x] τὸ δ' ὑπενόστησε· καὶ θάλασσα νῦν ἐστι πρότερον οὖσα γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν, ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ Ἀταλάντην τὴν ἐπὶ Λοκροῖς τοῖς Ὀπουντίοις νῆσον παραπλησία γίγνεται ἐπίκλυσις, καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν Ἀθηναίων παρεῖλε, καὶ δύο νεῶν ἀνειλκυσμένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ καὶ ἐν Πεπαρήθῳ κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ [y] γε· καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τὶ κατέβαλε, καὶ τὸ Πρυτανεῖον, καὶ ἄλλας οἰκίας [z] ὀλίγας. [a] αἴτιον δ' ἔγωγε [b] τοῦ τοιούτου νομίζω, ᾗ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην, βιαιότερον τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν. ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἄν μοι [c] δοκεῖ [d] τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

Post Jun. 21.

ϛʹ. Τοῦ δ' [e] αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλοι, ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιῶται, ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες, καὶ οἱ Ἀθη-

[x] Τὸ δὲ *Ar. C. Gr.* [y] Γε deest *Ar. C. Dan.* qui et ἀπέκλυσε. Antea Mosqu. κατέαξαν. [z] Οὐκ ὀλίγας *Gr.* [a] Hac de re vide *Aristot.* Meteor. l. 2. c. 8. [b] Νομίζω τοῦ τοιούτου *Ar. C. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. Αἴτιον δὲ ἐγὼ νομίζω τοῦ τοιούτου *Gr.* [c] Δοκῇ *Cl. Reg. Cass.* [d] Δοκεῖ τοῦτο ξυμβ. *Ar.* Δοκεῖ τὸ τοιοῦτον *Cl.* Δοκεῖ τοῦτο τοιοῦτο ξυμβ. *Dan.* [e] Αὐτοῦ τοῦ θέρους ἐπολ. καὶ *Gr.*

mare ab ea, quæ tunc erat tellus, magno cum fluctuum impetu veniens, quandam urbis partem invasit. Atque una quidem *maris* pars *illam urbis partem* demersit; altera vero, se *in suum pristinum alveum* recepit. et quod antea tellus fuerat, id nunc est mare. omnesque mortales perdidit, quotquot in editiora loca ocius cursu se conferre non potuerant. Huic autem similis alluvio exstitit circa Atalantam insulam apud Locros Opuntios, quæ ab Atheniensium castello partem abstraxit, et duarum navium, quæ subductæ erant, alteram diffregit. In Peparetho quoque fuit *quædam maris restagnatio, quæ tamen *urbem* non inundavit. Et terræ-motus muri partem, et Prytaneum, et aliquot alias domos diruit. Hujus autem rei ego causam fuisse puto, quod terræ-motus, qua parte vehementissimus exstitit, ab hac mare longe amandarit, hoc vero repente rursus retroactum inundationem violentiorem fecerit. nam sine terræ-motu non videtur mihi contingere, ut hoc fiat.

90. Eadem æstate, cum alii, ut quibusque contigit, in Sicilia, bellum inter se gesserunt; tum etiam ipsi Sicilienses, alii aliis arma inferentes, et Athenienses cum suis so-

* Quidam maris ex alveo suo recessus etc. *Alii.* Huds.

ναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν, ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντιπολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. [f] Χαροιάδου γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος ὑπὸ Συρακουσίων πολέμῳ, Λάχης, ἅπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν, ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ [g] Μυλὰς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ [h] δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι, καί τινα καὶ ἐνέδραν [i] πεποιημέναι τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. [k] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τοὺς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι, καὶ διαφθείρουσι πολλούς· καὶ τῷ ἐρύματι προσβαλόντες, ἠνάγκασαν ὁμολογίᾳ τήν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι, καὶ ἐπὶ [l] Μεσσήνην ξυστρατεῦσαι. καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, προσεχώρησαν καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες, καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ [m] παρασχόμενοι.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ϛα'. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα [n] μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, ὧν ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους, καὶ [o] Προκλῆς ὁ Θεο-

[f] Χαριάδου *Ar.* Χαροιάδου δὲ ἤδη *Reg.* [g] Μυλὰς τὰς Μεσηνίων *C.* Mosqu. Τὰς Μυλὰς τῶν Μεσηνίων *Ar.* Τῶν omitt. *Gr.* Cum *C.* consentit *Dan.* Μύλας quoque et mox Μύλαις *Gr.* [h] Ἐν ταῖς Μυλαῖς δύο φυλαὶ *Ar. C. Dan.* Μεσηνίων quoque *Idem Gr.* et Mosqu. [i] Πεποιηκυῖαι *Ar. C. Dan.* [k] Οἱ δ' Ἀθην. *Cass.* [l] Μεσήνην ut et supra Μεσηνίων *Ar. C. Gr.* et passim. *Idem* etiam συνστρατεῦσαι. Mosqu. Μεσήνην et antea προσβαλόντες. et deinde rursus Μεσήνιοι, et vs. 15. τῶν Ἀθηναίων τε. [m] Παρεχόμενοι *Reg.* [n] Μὲν deest *Gr.* [o] Πατροκλῆς *Ar. C.* Ex quo conciso scripto (ut fieri solet) vocem Προκλῆς originem duxisse suspicaretur aliquis. *Huds.* Πατροκλῆς etiam *Dan.*

ciis. Quæ autem maxime digna memoratu, vel socii cum Atheniensibus, vel bostes adversus Athenienses gesserunt, horum mentionem faciam. Cum enim Charœades Atheniensium dux a Syracusanis in prœlio cæsus fuisset, Laches totum classis imperium penes se habens, cum sociis Mylis Messaniorum oppido bellum intulit. Mylis autem præsidio erant duæ Messaniorum cohortes, quæ nonnullas etiam insidias struxerant *Atheniensium* militibus, qui in navibus, erant: sed Athenienses, eorumque socii, illos, qui in insidiis collocati fuerant, in fugam vertunt, multosque cædunt; et munitionem adorti, eos compositione facta et arcem dedere, et secum adversus Messanam militare coëgerunt. Postea vero Messanii, cum Athenienses, eorumque socii *eos* invasissent, ipsi quoque deditionem fecerunt, datis obsidibus, aliisque fidei pignoribus præbitis.

91. Eadem æstate Athenienses triginta quidem naves circa Peloponnesum miserunt, quibus præerant Demosthenes Alcisthenis, et Procles

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

δώρου, ἑξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον, καὶ δισχιλίους ὁπλίτας· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλίους, ὄντας νησιώτας, καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν, οὐδὲ ἐς τὸ [p] αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς, δηουμένης τῆς γῆς, οὐ [q] προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου, αὐτοὶ μὲν ἔπλευσαν ἐς Ὠρωπὸν τῆς πέραν γῆς· ὑπὸ νύκτα δὲ σχόντες, εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὁπλῖται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῇ ἐς Τάναγραν τῆς Βοιωτίας. [r] οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἱππονίκου τε τοῦ Καλλίου [s] στρατηγοῦντος, καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους, ἀπὸ σημείου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. [t] καὶ στρατοπεδευσάμενοι, ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρᾳ ἐδῄουν, καὶ ἐνηυλίσαντο. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μάχῃ κρατήσαντες τοὺς [u] ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ Θηβαίων τινὰς [x] προσβεβοηθηκότας, καὶ ὅπλα [y] λαβόντες, καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν, [z] οἱ μὲν ἐς τὴν πόλιν, οἱ δὲ [a] ἐπὶ τὰς ναῦς.

[p] Αὐτὸ *Reg.* [q] Προσεχώρησαν *Ar. C. Dan.* Mox Μύλου Mosqu. [r] Scilicet, οἱ ἐν τῇ πόλει ὄντες, καὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντες. *Æ. Port.* Οἱ δὲ ἐκ *Reg. Cass. Gr.* [s] Στρατηγοῦ *Dan.* [t] Ita *Steph.* 2. et *Æ. Port.* Ad hunc modum distinguunt *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. καὶ στρατοπεδευσάμενοι ταύτην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ Τανάγρᾳ ἐδῄουν, καὶ ἐνηυλίζοντο. Locum sic interpretatur *Steph.* Positisque castris, illo die apud Tanagram populabantur, et noctem illic egerunt. *Portus* vero sic: καὶ στρατοπεδευσάμενοι ἐν τῇ Τανάγρᾳ, (scil. παρὰ τῇ Τανάγρᾳ,) ταύτην τὴν ἡμέραν τὸν αὐτῆς ἀγρὸν ἐδῄουν, καὶ αὐτόθι (scil. ὅπου ἐστρατοπεδεύσαντο,) ἐνηυλίζοντο. *Huds. Cass.* quoque non post στρατοπεδευσάμενοι, sed post Τανάγρᾳ, distinctionem habet. In *Gr.* nulla distinctio est, nisi post ἐνηυλίσαντο. [u] Ἐπελθόντας *Ar. C. Dan.* [x] Βεβοηθηκότας *Reg.* [y] Λαβόντες τρόπαιον *Gr.* τρόπαιον etiam Mosqu. [z] Id est: οἱ ἐκ τῆς πόλεως, οἱ ἐξ Ἀθηνῶν, scilicet Ἀθήνηθεν ἐλθόντες, ἐς τὴν πόλιν, ἐς τὰς Ἀθήνας, ὅθεν ἦλθον. οἱ δὲ, οἱ ἐς Ὠρωπὸν πλεύσαντες, καὶ ἐκεῖ τὰς ἑαυτῶν ναῦς καταλιπόντες. *Æ. Port.* Εἰς τὴν π. *Reg.* [a] Ἐς τὰς ναῦς *Ar. C.*

Theodori filius: sexaginta vero in Melum, cum duobus millibus gravis armaturæ militum: Nicias autem Nicerati filius ipsis præerat. Melios enim, quod insulam incolerent, nec imperio parere, neque societatem secum inire vellent, subigere volebant. Sed cum illi, agro vastato, se ipsis minime dederent; castris ex Melo motis, ipsi quidem ad Oropum, quod est e regione, navigarunt: cumque sub noctem *eo* appulissent, gravis armaturæ milites ex navibus egressi, ad Tanagram Bœotiæ itinere pedestri protinus ire cœperunt. Athenienses vero, qui Athenis erant, ex omni universi populi ordine coactis frequentibus copiis, Hipponico Calliæ, et Eurymedonte Theuclis filio, ducibus, dato signo in eundem locum terra suis obviam iverunt. castrisque illo die apud Tanagram positis, agrum populabantur, et noctem illic egerunt. Ac postridie, cum Tanagræos, qui eruptionem in ipsos fecerant, et Thebanos aliquot, qui auxilio venerant, prœlio superassent, et arma illis abstulissent, et tropæum statuissent: hi quidem in urbem, illi vero ad naves redierunt. Nicias

καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ, τῆς Λοκρίδος τὰ [b] ἐπιθαλάσσια ἔτεμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ' οἴκου.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ϛβʹ. Ὑπὸ δὲ [c] τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι [d] Ἡράκλειαν τὴν ἐν [e] Τραχινίαις, ἀποικίαν καθίσταντο, ἀπὸ τοιᾶσδε γνώμης· [f] Μηλιεῖς οἱ ξύμπαντες, εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, [g] Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τούτων δὲ [h] οἱ Τραχίνιοι [i] πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, [k] τοπρῶτον μελλήσαντες Ἀθηναίοις προσθεῖναι σφᾶς [l] αὐτοὺς, δείσαντες δὲ, μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα, ἑλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ [m] Δωριεῖς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι. ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ αὐτοὶ [n] πολέμῳ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι. ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν

[b] Pro παραθαλάσσια. Nam sicut ἐπὶ, apud *Thucyd.* maxime, sumitur pro παρὰ, ita et in compositione hoc idem servat. *Huds.* [c] Τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον *Reg.* [d] Hæc Ἡράκλεια ἡ Τραχινία dicitur *Xenophonti* lib. 1. Hist. Græc. pag. 672. *Huds.* [e] Τραχινίᾳ *Marg.* Quæ lectio *F. Porto* non displicet: quasi Τραχινίᾳ dictum esset pro γῇ Τραχινίᾳ. Τραχινίᾳ *Gr.* Τραχῖνι Mosqu. [f] De hisce vide *Palmerium* ad *Scylacis* Periplum p. 275. ut et de Hierensibus. Μηλιῆς *Cass.* Aug. Μυλιεῖς Mosqu. [g] Ἱερεῖς *Ar. C. Reg. Gr. Dan.* Ἱερεῖς καὶ Τρ. Mosqu. [h] Οἱ μὲν Τραχίνιοι *Cass.* Mosqu. Aug. hic a m. 2. μὲν. [i] Πολέμῳ διεφθαρμένοι *Cam.* [k] Τὸ πρῶτον *Cass. Gr.* Aug. Μελλήσ. Mosqu. [l] Αὐτοὺς *Ald. Flor. Bas.* [m] Δώριοι *Prisciano* locum citanti p. 1099. *Ed. Putsch.* In *Cod. Ms.* Δωριῆς. Δωριῆς *Cass.* Aug. [n] Πολέμῳ omitt. *Cl. Reg. Cass.* Aug.

autem cum sexaginta navibus terram legens, maritimam Locridis oram vastavit, domumque rediit.

92. Sub hoc ipsum tempus Lacedæmonii Heracleam, quæ est in agro Trachinio, missa colonia condiderunt, hac de causa. Melienses in tres partes universi distinguuntur, in Paralios, Hierenses, et Trachinios. Ex his autem Trachinii ab Œtæis finitimis bello attriti, initio quidem se ipsos Atheniensibus adjungere statuerant: sed veriti, ne illi parum fideles sibi essent, Tisamenum legatum elegerunt, quem Lacedæmonem miserunt, cum ipsis autem et Dorienses, quæ est Lacedæmoniorum metropolis, legatos miserunt, ut idem peterent. Nam ipsi quoque ab Œtæis gravissime vexabantur. Lacedæmonii autem his auditis, in animo habebant coloniam emittere, quod et Trachiniis et Doriensibus opem ferre vellent. Simul etiam quod hæc urbs ad bellum adversus Athenienses gerendum in loco opportuno sita esse ipsis videretur. nam et adversus Eubœam *ibi* classem paratum iri, ubi

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

παρασκευασθῆναι ἂν, ὥστ' ἐκ βραχέος [o] τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θράκης παρόδου χρησίμως ἕξειν. τό, τε ξύμπαν, ὥρμηντο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο· κελεύοντος δὲ, ἐξέπεμψαν τοὺς οἰκήτορας [p] αὐτῶν τε καὶ [q] τῶν περιοίκων· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἕπεσθαι, πλὴν [r] Ἰώνων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων, καὶ [s] Ἀλκίδας, καὶ Δαμάγων. καταστάντες δὲ, ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, [t] ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς [u] δὲ θαλάσσης, εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας, κατ' αὐτὸ τὸ στενὸν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη.

ϛγ'. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης, [x] τοπρῶτον ἔδεισάν τε, καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ Εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ [y] Κήναιον τῆς Εὐβοίας. ἔπειτα μέντοι [z] παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη. οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς

[o] Τὴν διάβασιν ἂν γίγνεσθαι *Ar. C. Dan.* ἐπιθρακης Mosqu. [p] Αὐτῶν τε *Ar. C. Cl. Gr. Reg.* Aug. *Cass. Dan.* antea Mosqu. ἐπηρώτων pro ἐπήροντο. [q] Τῶν ἄλλων περιοίκων *Ar. C. Dan.* [r] Ἰτῶν *C.* Forsan librarii errore pro Ἰτωναίων. Nam Ἰτῶν urbs Thessaliæ, et gentile Ἰτωναῖος. *Huds.* mox Mosqu. ἐστὶν ὧν καὶ ἄλλ. ἐ. [s] Ἀλκείδας *Gr.* Mox Δημάγων *Cass.* [t] Vide *Annott. Huds.* [u] Δὲ abest a *Reg.* et *Cass.* in quo manus recentior adscripsit, at in Aug. et Mosqu. d. [x] Τὸ πρῶτον *Ar. C.* itidemque supra, et paulo infra. Utroque loco etiam *Cass.* et *Dan.* Aug. et infra *Gr.* [y] Βήναιον *Gr.* [z] Περὶ *Reg.*

trajectus brevis esset, et ad transitum in Thraciam usui futuram. Et omnino oppidum illud *colonia eo missa* condere studebant. Primum igitur Deum, qui Delphis est, consuluerunt. Cum autem ille jussisset, colonos cum de suis, tum de populis circumcirca finitimis *eo* emiserunt: quinetiam aliorum Græcorum quisquis vellet, sequi jusserunt, exceptis Ionibus et Achæis, et nonnullis aliis gentibus. Tres autem ex Lacedæmoniis, Leon, Alcidas, et Damagon, coloniæ duces, et conditores fuerunt. cum autem eo pervenissent, urbem a fundamentis denuo excitatam muro cinxerunt, quæ nunc Heraclea vocatur, quadraginta ferme stadiorum spatio a Thermopylis, et viginti a mari distans. navaliaque præparaverunt, eaque juxta Thermopylas, ad ipsas earum angustias facere cœperunt, ut ea facile tueri possent.

93. Athenienses autem, cum hæc urbs a colonis undique coactis conderetur, primum quidem timuerunt, hancque potissimum adversus Eubœam condi putarunt, quod illinc ad Cenæum Eubœæ *promontorium* brevis esset trajectus. postea vero præter opinionem *res* ipsis cessit. nihil

δεινὸν οὐδέν. [a] αἴτιον δὲ ἦν· οἵ τε Θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων, καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι, μὴ σφίσι μεγάλῃ ἰσχύϊ παροικῶσιν, ἔφθειρον, καὶ [b] διαπαντὸς ἐπολέμουν ἀνθρώποις νεοκαταστάτοις, ἕως ἐξετρύχωσαν, γενομένους τοπρῶτον καὶ πάνυ πολλούς. πᾶς γάρ τις, Λακεδαιμονίων οἰκιζόντων, [c] θαρσαλέως ᾔει, [d] βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν. οὐ μέντοι ἥκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ [e] ἀφικνούμενοι τὰ πράγματά τε ἔφθειρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλούς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξηγούμενοι. ὥστε ῥᾷον ἤδη αὐτῶν οἱ πρόσοικοι ἐπεκράτουν. Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ϛδ΄. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὃν ἐν τῇ Μήλῳ οἱ Ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν Ἀθηναῖοι, περὶ Πελοπόννησον ὄντες, πρῶτον ἐν Ἐλλομένῳ τῆς [f] Λευκαδίας φρουρούς τινας λοχήσαντες διέφθειραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ Λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, Ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἳ πανδημεί, πλὴν [g] Οἰνιαδῶν, [h] ξυνέσποντο, καὶ Ζακυνθίοις,

[a] Αἴτιον δ' ἦν *Gr.* Mox ὄντες rec. manu adscriptum est *Reg.* [b] Διὰ παντὸς *C. Gr.* ante Mosqu. ἔφθειρ. δὲ. [c] Θαρσαλέος *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Dan.* Θαρσαλέως εἶη *Reg.* [d] Καὶ βέβαιον *Ar.* [e] Ἀφικόμενοι *Ar. C. Dan.* nisi quod ab errore scribæ est ἀφηκόμ. [f] Ἀρκαδίας *Marg. Ar. C. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. [g] Οἰνιάδων *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Stephan.* 1. *Cass. Dan.* Aug. [h] Ξυνέσποντο *Reg.* Mosqu. et deinde Ζακυνθίους.

enim mali inde *Atheniensibus* evenit. Cujus rei hæc fuit causa: quia Thessali, qui rerum illarum potiebantur, et quorum in agro condebatur, veriti, ne præpotentes accolas haberent, assiduo bello novos colonos premebant, donec eos attritos in paucissimos redegerunt, quamvis initio permulti fuissent. Quilibet enim hanc urbem, quam Lacedæmonii condebant, stabilem fore sperans, eo confidenter ibat. Veruntamen vel ipsi Lacedæmonii magistratus, qui *illuc* proficiscebantur, *illius civitatis* res maxime labefactarunt, et urbem infrequentem reddiderunt, quod plurimos deterruissent; asperius, quinetiam nonnullis in rebus perperam *ipsis* imperantes. quamobrem populi finitimi facilius eos jam superabant.

94. Eadem æstate, et sub idem tempus, quo Athenienses in Melo detinebantur, illi quoque Athenienses, qui cum triginta navibus circa Peloponnesum erant, primum quidem ad Ellomenum Leucadiæ quosdam ex præsidiariis per insidias interfecerunt, deinde vero cum majore classis apparatu, et cum omnibus Acarnanibus, qui cum frequentibus copiis, quas ex omnibus suæ gentis civitatibus coëgerant, exceptis Œniadis, eos comitabantur, præterea cum Zacynthiis, et Cephalleniis, et

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

καὶ [i] Κεφαλλῆσι, καὶ Κερκυραίων [k] πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν Λευκάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς δῃουμένης, καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ, (ἐν ᾗ καὶ ἡ Λευκάς ἐστι, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος,) πλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες ἠξίουν Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων [l] ἀποτειχίζειν αὐτούς· νομίζοντες [m] ῥᾳδίως γ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι, [n] πόλεώς τε αἰεὶ σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀναπείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ [o] Μεσσηνίων, ὡς καλὸν αὐτῷ, στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης, Αἰτωλοῖς ἐπιθέσθαι, Ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι· καὶ, ἢν [p] κρατήσῃ αὐτῶν, ῥᾳδίως καὶ τὸ ἄλλο [q] Ἠπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ Ἀθηναίοις προσποιήσειν. τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν Αἰτωλῶν, [r] καὶ μάχιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, καὶ σκευῇ [s] ψιλῇ χρώμενον, οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, πρὶν ξυμβοηθῆσαι, [t] καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον

[i] Κεφαλῆσι *Ar. C. Dan. Gr.* [k] Πέντε καὶ δέκα, et Cap. 95. Πέντε καίδεκα *Gr.* [l] Περιτειχίζειν, ut constare videtur ex eo, quod dicit paulo infra, διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν. *Æ. Port.* [m] Ῥᾳδίως τ' ἂν *Reg. Cass.* Aug. [n] Καὶ πόλεως ἀεὶ *Ar. C. Gr. Dan.* Πόλεώς τε ἀεὶ *Reg. Cass.* Aug. [o] Μεσηνίων *Ar. C. Gr. Dan.* Paullo ante Δημοσθένης δὲ ἀναπ. *Gr.* [p] Κρατήσει *Gr.* [q] Ἠπειρωτικὸν τοσαύτῃ Ἀθην. *Dan.* [r] *Euripides* eos σακεσφόρους, *Homerus* μενεχάρμας appellat. *Huds.* mox ᾤκουν Mosqu. sed correctum in ο, subjecto ι. [s] Πολλῇ, et inter versus manu rec. γρ. ψιλῇ *Reg.* [t] Καὶ καταστραφῆναι *Gr.*

quindecim Corcyræorum navibus, adversus Leucadem iverunt. Atque Leucadii quidem, cum ipsorum ager tam extra quam intra Isthmum (ubi et ipsa Leucas est sita, et Apollinis templum) vastaretur, quod militum numero longe inferiores essent, quiescebant. Acarnanes vero Demosthenem Atheniensium ducem rogabant, ut eos circumvallaret. hanc enim urbem facile expugnari posse, seque civitate sibi semper inimica liberatum iri putabant. Sed Demosthenes hoc ipso tempore verbis Messeniorum adductus est, ut crederet, e dignitate sua esse, cum tantus exercitus esset coactus, Ætolis bellum inferre, quod et Naupacto hostes essent. Et si hos superasset, reliquas quoque civitates, quæ in illis Epiri partibus erant, in Atheniensium potestatem facile redacturum. Ætolorum enim gentem magnam illam quidem, et bellicosam esse: quia tamen in vicis nullo muro cinctis, idque longo intervallo inter se distantibus habitabat, et levi armatura utebatur, eam non difficulter ab eo subigi posse demonstrabant, *si celeriter eam invasisset,* antequam ipsa copiis omnium suarum civitatum in unum coactis obviam ipsi prodiret ut saluti fortunisque communibus opem ferret. Suadebant

πρῶτον μὲν [u] Ἀποδώτοις, [x] ἔπειτα δὲ Ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ τούτους, [y] Εὐρυτᾶσιν (ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν Αἰτωλῶν· [z] ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν καὶ Ὠμοφάγοι εἰσὶν, ὡς [a] λέγονται) τούτων γὰρ ληφθέντων, ῥᾳδίως καὶ τἄλλα [b] προσχωρήσειν.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ϛε'. Ὁ δὲ, τῶν [c] Μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως τοῖς Ἠπειρώταις ξυμμάχοις μετὰ τῶν [d] Αἰτωλῶν δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν [e] ἐπὶ Βοιωτοὺς διὰ Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐς [f] Κυτίνιον τὸ Δωρικὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχον τὸν Παρνασσὸν, ἕως καταβαίη ἐς Φωκέας, οἳ προθύμως ἐδόκουν, κατὰ τὴν Ἀθηναίων [g] αἰεί ποτε φιλίαν, ξυστρατεύειν, ἢ κἂν βίᾳ προσαχθῆναι. καὶ Φωκεῦσιν [h] ἤδη ὅμορος ἡ Βοιωτία ἐστίν. ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς Λευκάδος, ἀκόντων [i] τῶν Ἀκαρνάνων, παρέπλευσεν ἐς [k] Σόλλιον. κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς Ἀκαρνᾶσιν, ὡς οὐ προσεδέξαντο, διὰ τῆς Λευκάδος [l] τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρα-

[u] Ἀποδότοις *Marg. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Apodotorum meminit *Polyb.* l. 17. et *Livius* lib. 32. c. 34. Hunc locum citat *Stephanus Byzant.* Sed vulgatæ Editiones pro Ἀποδώτοις habent Ἀποδωμωτοῖς. Vide *Berkelium* ad *Steph.* p. 147. Ἀποδότοις *Dan.* [x] Ἔπειτα δὲ καὶ Ὀφιονεῦσι *C.* [y] De hac gente vide *Tzetzem* in Scholiis ad *Lycophronem*, et *Strab.* l. 10. Εὐρυτάσιν *Cass. Dan. Gr.* [z] Ἀγνώτατοι *Gr.* [a] Λέγεται *Ar.* Mosqu. [b] Προχωρήσειν *Cl.* Προυχωρήσειν *Gr.* Et τὰ ἄλλα. Mosqu. τ' ἄλλα. [c] Μεσηνίων *Ar. C.* ut et paulo infra. [d] Αἰτωλῶν τῶν Ὀζολῶν, omissis intermediis *Gr.* quæ desunt, in marg. leguntur, præter διὰ Λοκρῶν. [e] Ἐπὶ τοὺς Βοιωτοὺς *Cl.* [f] Κυντίνιον *Ar. C. Tzetzi* ad *Lycophronis* v. 1389. Κυτίνιον dicitur πόλις Δωριέων. *Huds.* Κυντίνιον *Gr.* Κυρτώνιον *Dan.* [g] Ἀεὶ *Ar. C. Dan.* Mox ξυνστρατεύειν *Gr.* [h] Ἡ δὴ *Gr.* mox ἐστὶ Mosqu. [i] Τῶν deest *Cass. Gr.* Aug. [k] Σόλιον *Reg. Cass.* Aug. Σόλλον *Gr.* Mosqu. et antea εἰς. [l] Scilicet, τὸ

autem, ut primum quidem invaderet Apodotos, deinde vero Ophionenses, post hos Eurytanes, (quæ est maxima Ætolorum pars. Sermone autem utuntur perquam captu difficili, et carnibus crudis vescuntur, proinde et Omophagi vocantur.) His enim captis, cæteros etiam populos deditionem facile facturos.

95. Ille vero Messeniorum, qui in gratia apud eum erant, verbis adductus, præcipue vero, quia credidit, se sine Atheniensium copiis, *cum solis* Epiroticis sociis, et cum Ætolis posse itinere terrestri proficisci contra Bœotos, per Locros Ozolas, ad Cytinium Doricum, quod Parnassum ad dextram habet, donec descenderet ad Phocenses, qui propter amicitiam, quæ ipsis cum Atheniensibus perpetuo quondam intercesserat, ad eandem militiam alacriter venturi, vel etiam per vim, qua cogerentur, profecturi videbantur. jam vero Bœotia Phocensibus est finitima. Cum omnibus igitur copiis, invitis Acarnanibus, a Leucade solvens, oram maritimam legens ad Sollium

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

τιᾷ, [m] Κεφαλλῆσι, καὶ Μεσσηνίοις, καὶ Ζακυνθίοις, καὶ Ἀθηναίων τριακοσίοις τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ πεντεκαίδεκα τῶν Κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες) ἐστράτευσεν ἐπ᾽ Αἰτωλούς. [n] ὡρμᾶτο δὲ ἐξ [o] Οἰνεῶνος τῆς Λοκρίδος. οἱ δὲ Ὀζόλαι οὗτοι [p] Λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὴν [q] μεσόγειον. ὄντες γὰρ ὅμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς καὶ ὁμόσκευοι, μεγάλη [r] ὠφέλεια ἐδόκουν εἶναι ξυστρατεύοντες, μάχης τε ἐμπειρίᾳ τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων.

ϛʹ. Αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ [s] ἐν τοῦ Δίος τοῦ [t] Νεμείου τῷ ἱερῷ, (ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται ὑπὸ τῶν ταύτῃ ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν,) ἅμα τῇ ἕῳ ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποτιδανίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ [u] Κροκύλιον, καὶ τῇ τρίτῃ [x] Τίχιον· ἔμενέ τε

ἀτείχιστον, interpretante *Eustathio* ad *Homeri* Il. p. 84. Ed. Bas. Ἐπιτείχισιν Mosqu. [m] Κεφαλῆσι *Ar. C. Gr.* mox Ζακυνθίας Mosqu. et deinde σφαιτέρων. [n] Ὡρμᾶτο δὲ desunt *Ar. C. Dan.* [o] *Stephanus Byzant.* in hac voce citat *Thucyd.* Sed in Veneta Florentinaque Editione legitur Οἰνιῶν in recto, in Aliis Οἰνιών. *Huds.* Ἐξ Οἰνεῶν, cum superscripta emendat. rec. manus Οἰνεῶνος. *Reg.* Οἰνεῶν Mosqu. et antea Κερκύρων. [p] Λοκροῖς *Ald. Flor. Bas.* [q] Μεσόγειαν *Reg. Cass.* Mosqu. Aug. [r] Ὠφελία ἐ. ἐ. ξυνστρατεύοντες *Gr.* ὠφελία et Aug. [s] Ἐντὲς Διὸς *Gr.* [t] Νεμίου *Dan.* Ἐν ᾗ Ἡσ. *Gr.* [u] Κρωκύλειον νῆσος Ἰθάκης· Θουκυδίδης τρίτῃ. *Steph.* περὶ πόλεων. Non dubito, quin hæc verba *Thucydidis* innuat *Steph.* verum hic non insula, sed in opposita continente Ætoliæ oppidum est. Vide *Holstenium* in *Steph.* p. 175. et *Palmerii* Græciam antiquam p. 466. *Huds.* Κροκύλειον *Reg. Cass. Gr.* Aug. [x] Τείχιον *Ar. Gr.* atque ita legendum esse conjicit *Palmerius.* Nam hoc Græcum magis redolet, quasi esset diminutivum vocis τεῖχος. Vide *Palmer.* Gr. Ant. p. 467. *Huds.* Τείχιον *Reg. Cass. Dan.* Τίχιον non Τείχιον *Gr.* Τειχίον Aug. Mosqu. et hic mox ἔμεινε.

navigavit. Consilio autem cum Acarnanibus communicato, cum illi hoc non admisissent, quod Leucadem circumvallare noluisset, ipse cum reliquis copiis Cephalleniorum, Messeniorum, Zacynthiorum, et trecentorum ex suis classiariis Atheniensium (nam quindecim Corcyræorum, naves abierant) Ætolis bellum intulit. Ex Œnone autem Locridis profectus est. Isti autem Locri Ozolæ erant socii, eosque cum omnibus suis copiis in loca mediterranea proficisci oportebat, ut illic Atheniensibus præsto essent. quod enim Ætolis essent finitimi, et armorum genere similes, cum propter peritiam pugnæ, qua illi utebantur, tum etiam propter locorum notitiam, eorum auxilium in hac expeditione magno usui fore videbatur.

96. Cum autem in Jovis Nemeæi templo (in quo ab illius regionis incolis Hesiodus obiisse dicitur, cum oraculum accepisset, hoc sibi in Nemea eventurum) cum toto exercitu pernoctasset, sub auroram castris inde motis in Ætoliam est profectus, primoque die Potidaniam cepit; secundo, Crocylium; tertio, Tichion.

αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς [y] Εὐπόλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε. τὴν γὰρ [z] γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεψάμενος, οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύπακτον [a] ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς οὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευὴ, οὔτε ὅτε [b] τοπρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς [c] ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες· ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων, οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, [d] Βωμιῆς καὶ Καλλιῆς, [e] ἐβοήθησαν.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ϛζ'. Τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ [f] Μεσσήνιοι παρῄνουν, ὅπερ καὶ τοπρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν, τῶν Αἰτωλῶν ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις, ἰέναι ἐκέλευον [g] ὅτιτάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν, ἕως [h] ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξωνται, τὴν δ' ἐν ποσὶν [i] αἰεὶ πειρᾶσθαι αἱρεῖν. ὁ δὲ, τούτοις τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἠναντιοῦτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας, οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν γὰρ

[y] Εὐπόλιον *Gr.* Εὐπάλιον *Cl.* atque ita p. 200. Εὐπάλιον *Reg.* Aug. Et sic videtur fuisse in *Cass.* nam abrasa erat pars literæ ante λ, et infra Cap. 102. *Idem*, haud secus ac *Reg.* habet Εὐπάλιον. [z] Γνώμην εἶχεν ξυγχωρεῖν *Gr.* cætera desunt. *Huds.* Ξυνχωρεῖν *Gr.* Συγχωρεῖν *Reg. Cass.* Aug. mox τ' ἄλλα Mosqu. [a] Ἀναχωρήσας *Gr.* [b] Τὸ πρῶτον *Ar. C.* ut et paulo infra *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Sic utrobique etiam *Cass. Gr.* et infra *Dan.* Aug. ubique. [c] Ἐπιβεβλήκει *Gr.* [d] Βωμιεῖς καὶ Καλλιεῖς *Ar. C. Reg. Dan.* et ex emendat. recentis manus *Cass.* quod fuerat Βωμιῆς καὶ Καλλιῆς. antea Mosqu. τὸ Μηλ. κ. [e] Ἐπεβοήθησαν *Stephanus Byzant.* locum citans. *Huds.* [f] Μεσήνιοι *Ar. C.* [g] Ὅτι τάχιστα *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* Aug. [h] Ἂν οἱ ξύμπαντες *Gr.* mox ἀντιτάξονται Mosqu. [i] Ἀεὶ *Ar. C. Reg. Cass. Gr.* Aug.

ibique substitit: et prædam in Eupolion Locridis misit. nam in animo habebat, ubi, cætera loca prius in suam potestatem redegisset, ita demum postea adversus Ophionenses, Naupactum reversus, nisi se dedere voluissent, cum suis copiis proficisci. Sed hic apparatus Ætolos non latuit, imo ne tunc quidem quum primum consilium inibatur: et postquam *ejus* exercitus in *Ætoliam* irrupit, omnes *Ætoli* ingenti manu ei obviam iverunt. ita ut illi, qui Ophionensium sunt extremi, qui ad Meliacum sinum pertingunt, Bomienses et Callienses, opem *suis* tulerint.

97. Messenii vero *tunc etiam* idem, quod et initio, Demostheni suadebant. *Nam* eum docentes, Ætolorum debellationem facilem esse, hortabantur, ut quam celerrime vicos *illorum* invaderet, nec exspectaret, donec universi, copiis in unum contractis, ei occurrerent; sed *vicum* quemcunque proxime adjacentem expugnare semper conaretur. Ille vero his verbis adductus, et fortuna fretus, quod nulla in re ei adversaretur, Locros, quos ipsi auxilium ferre oportebat, non præstolatus (velitum enim

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ἀκοντιστῶν ἐνδεὴς ἦν μάλιστα,) ἐχώρει ἐπὶ Αἰγιτίου, καὶ [k] κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιών. ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκάθηντο [l] ἐπὶ τῶν λόφων τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἦν γὰρ ἐφ' ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ [m] ἤδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον,) [n] προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον· καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· καὶ ἦν [o] ἐπιπολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ ὑπαγωγαὶ, ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἥσσους ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι.

ϛη΄. Μέχρι μὲν οὖν [p] οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς, καὶ οἷοί τε ἦσαν χρῆσθαι, [q] οἵδε ἀντεῖχον· τοξευόμενοι γὰρ οἱ Αἰτωλοὶ, ἄνθρωποι ψιλοὶ, ἀνεστέλλοντο· ἐπειδὴ δὲ, τοῦ τε τοξάρχου ἀποθανόντος, οὗτοι [r] διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, καὶ ἐπιπολὺ τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε Αἰτωλοὶ [s] ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τραπόμενοι ἔφευγον· καὶ ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας ἀνεκβάτους, καὶ χωρία ὧν

[k] Κατακράτος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Aug. et sic fere ubique. [l] Ἐπὶ τῶν λόφων τῶν desunt *Dan.* [m] Ἤδη om. *Cl.* [n] Προσέβαλον *Ar. Cass. Gr.* Τοῖς abest a *Reg.* Mosq. et paullo ante in hoc μάλιστα σταδίους. [o] Ἐπὶ πολὺ *Gr.* et paullo post. ἡ ante μάχη d. Mosqu. [p] Perinde est, ac si dixisset, οἱ τοξόται αὐτῶν etc. *Steph.* in Append. ad Scripta al. de Dial. Att. p. 229. *Huds.* [q] Οἱ δὲ *Reg. Cass.* Aug. antea καὶ ante οἷοί d. Mosqu. et mox ἀνεστέλλοντο. [r] Ἐσκιδάσθησαν *Cl.* [s] Ἔκειντο *Gr.*

et levis armaturæ opera potissimum indigebat) adversus Ægitium contendit, et aggressus expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi fuerant, et tumulos oppido imminentes occupaverant. nam in locis excelsis erat situm, a mari distans octoginta ferme stadiis. Ætoli vero (jam enim ad Ægitium venerant, ut ei ferrent opem) Athenienses eorumque socios invaserunt, et alii ex his, alii ex aliis tumulis decurrentes, missilia *in eos* ingerebant. Et quoties Atheniensium exercitus *ipsos* invadebat, ipsi pedem referebant : illis vero pedem referentibus instabant. Et hujusmodi pugna diu est commissa, dum alii alios mutuo insequerentur, et vicissim se reciperent, et in utroque Athenienses erant inferiores.

98. Quoad igitur illorum sagittariis tela suppeditarunt, hisque uti potuerunt, hi *Ætolis* restiterunt. (nam Ætoli, quod leviter armati essent, dum sagittis peterentur, reprimebantur) at cum amisso sagittariorum duce et isti dispersi, et ipsi defessi essent, quippe qui jamdudum eodem labore premerentur, et Ætoli ipsis instarent, et missilibus ipsos peterent, ita demum terga verterunt, fugæque se dederunt. et incidentes

οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς τῶν ὁδῶν, Χρόμων ὁ [t] Μεσσήνιος, ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες, [u] πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ κατὰ πόδας αἱροῦντες, ἄνθρωποι ποδώκεις καὶ ψιλοὶ, διέφθειρον· τοὺς δὲ πλείους, τῶν ὁδῶν ἁμαρτάνοντας, καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπίμπρασαν. [x] πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῶν στρατοπέδων τῶν Ἀθηναίων. μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸν Οἰνεῶνα τῆς Λοκρίδος, ὅθεν περ καὶ ὡρμήθησαν, οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν [y] τε ξυμμάχων πολλοὶ, καὶ αὐτῶν Ἀθηναίων ὁπλῖται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν· τοσοῦτοι [z] μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτή· [a] οὗτοι βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς Ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς [b] Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους [c] ἀνελόμενοι [d] παρὰ τῶν Αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς Ναύπακτον, ὕστερον ἐς τὰς Ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U.C. Varr. 328.

[t] Μεσσήνιος ἔτυχε *Ar. C. Dan.* [u] Καὶ πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τροπῇ *Ar. C.* καταπόδας mox *Aug.* [x] Πᾶσα δὲ *Ar. C.* πᾶσά τε Mosqu. (ut antea οἷοί τε,) et antea περιεπίμπρασαν. [y] Τε deest *Ar. Reg.* Paullo post εἴκοσιν *Cass.* [z] Μὲν δὴ Mosqu. [a] Οὗτοι δὴ βέλτιστοι ἄνδρες *Ar. C. Dan.* [b] Πατροκλῆς *Ar. C. Dan.* Vide supra Ὥτερος pro ὁ ἕτερος *Reg.* [c] Ἀναιρεῦντες *Cam.* [d] Ὑπὸ *Ar.*

in torrentium alveos exitu carentes, et in loca, quorum erant ignari, perdebantur. Nam Chromon Messenius, qui viæ dux ipsis erat, jam obierat. Ætoli vero missilibus eos petentes, multos quidem eorum illic in ipsa fuga pedibus assequuti, quod essent homines pedum velocitate præstantes et leviter armati, perdiderunt. Sed longe plures, qui a viis aberraverant, et in sylvam non perviam se contulerant, allato *injectoque* igne concremarunt. Denique fugæ et interitus omne genus in Atheniensium exercitu cernebatur. Et qui superfuerunt, ad mare, et Œneonem Locridis (unde profecti fuerant) ægre fuga se recipere potuerunt. Perierunt autem cum ex sociis multi, tum etiam ex ipsorum Atheniensium militibus graviter armatis ad summum circiter centum et viginti. Atque tot quidem numero *fuerunt*, et eadem ætas *militaris omnibus erat.* Isti igitur, qui reipublicæ Atheniensis cives, virique fortissimi erant, in hoc bello perierunt. periit etiam alter ex ducibus Procles. Cum autem suorum militum cadavera, fide publica interposita, ab Ætolis accepissent, et Naupactum rediissent, postea cum navibus Athenas delati sunt. Demosthenes vero apud Naupactum, et in

Bell. Pelop. an. 6. περὶ Ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα [d] ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς Ἀθηναίους.

Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328. ϛθʹ. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ οἱ περὶ Σικελίαν Ἀθηναῖοι, πλεύσαντες ἐς τὴν Λοκρίδα, ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσβοηθήσαντας Λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ Περιπόλιον αἱροῦσιν, ὃ ἦν [e] ἐπὶ τῷ [f] Ἄληκι ποταμῷ.

ρʹ. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους Αἰτωλοὶ, προπέμψαντες πρότερον ἔς τε Κόρινθον [g] καὶ ἐς Λακεδαίμονα πρέσβεις, [h] Τόλοφόν τε τὸν Ὀφιονέα, καὶ Βοριάδην τὸν Εὐρυτᾶνα, καὶ Τίσανδρον τὸν [i] Ἀπόδωτον, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν [k] ἐπὶ Ναύπακτον, διὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων ἐπαγωγήν. καὶ ἐξέπεμψαν [l] Λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισχιλίους ὁπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Τραχῖνι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης. Σπαρτιάτης δ' ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ [m] Μακάριος καὶ Μενεδαῖος οἱ Σπαρτιᾶται.

ραʹ. Ξυλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς Δελφοὺς, ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος Λοκροῖς τοῖς Ὀζόλαις. [n] διὰ

[d] Ὑπελήφθη *Cl.* [e] Ἐπὶ pro παρὰ. *Huds.* [f] Ἄληκι *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Τῷ om. *Gr.* Ἄληκι etiam *Gr.* Ἕληκι *Dan.* [g] Καὶ Λακεδ. *Gr.* [h] Τήλεφόν τε *Ar. C. Dan.* Mosqu. Mox Εὐρυτάνα *Gr.* Mosqu. [i] Ἀπόδοτον *Ar. C.* Mosqu. [k] Ἐς τὴν Ναύπακτον *Cl.* [l] Οἱ Λακεδ. *Gr.* [m] Μακάριος etc. *Ar. C. Gr. Cl.* Forsan Μακάριος καὶ Μενεδαῖος, ut infra p. 210. *Huds.* Μακάριος *Reg. Cass.* Mosqu. qui et Μενέδατος, (ut Aug. Bas.) et Σπαρτιᾶται. Id. antea, ἦρχε p. ἦρχεν, ut supra ναυσὶ, ante ἐκομίσθ. [n] Διὰ τοῦτο *Dan.*

illius regionis locis remansit, quod ob res a se *male* gestas Athenienses formidaret.

99. Per eadem tempora, Athenienses etiam, qui circa Siciliam erant, cum in Locridem navigassent, in quodam exscensu e navibus in terram facto, Locros, qui *loco* auxilium ferebant, superarunt, et Peripolium ceperunt, quod situm erat ad flumen Halecem.

100. Eadem æstate, Ætoli, qui jam antea Corinthum et Lacedæmonem legatos miserant, Tolophum Ophionensem, et Boriadem Eurytanem, ac Tisandrum Apodotum, *illarum civitatum Magistratibus* persuaserunt, ut sibi copias contra Naupactum mitterent, propter Athenienses *a Naupactiis* accersitos et in oppidum introductos. Lacedæmonii vero sub autumnum tria millia gravis armaturæ sociorum emiserunt. Horum in numero fuerunt quingenti ex Heraclea urbe * in agro Trachinio tunc recens condita. His autem copiis præerat Eurylochus Spartanus, cumque Massarius et Menedatus Spartani comitabantur.

101. Exercitu autem Delphis coacto Eurylochus caduceatorem ad Locros Ozolas præmisit. nam per il-

* Tunc recens apud Trachiniam conditam etc. *Valla.* Huds.

τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς Ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν Ἀθηναίων ἐβούλετο [o] ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν Λοκρῶν [p] Ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν Φωκέων ἔχθος δεδιότες. καὶ αὐτοὶ [q] πρῶτον δόντες ὁμήρους, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, φοβουμένους τὸν ἐπιόντα στρατόν· πρῶτον μὲν [r] οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς Μυονέας (ταύτῃ γὰρ [s] δυσεσβολώτατος ἡ Λοκρὶς) ἔπειτα [t] Ἰπνέας, καὶ [u] Μεσσαπίους, καὶ [x] Τριταιέας, καὶ [y] Χαλλαίους, καὶ [z] Τολοφωνίους, καὶ [a] Ἡσσίους, καὶ Οἰανθέας. [b] οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. [c] Ὀλπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὔ. καὶ [d] Ὑαῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἷλον κώμην, Πόλιν ὄνομα ἔχουσαν.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ρβ'. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα, καὶ τοὺς ὁμήρους κατέθετο ἐς [e] Κυτίνιον τὸ Δωρικὸν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ναύπακτον, διὰ τῶν Λοκρῶν. καὶ πο-

[o] Ἀποστῆναι *Reg.* [p] Ἀμφιττησσιῦς *C.* Ἀμφισῆς *Ar.* Ἀμφισιῦς *Reg.* Ἀμφισῆς *Cass.* Aug. Ἀμφισῆς σιῦς *Dan.* Ἀμφισσιῦς Mosqu. [q] Πρῶτον om. *Cl.* [r] Οὖν deest *Ar. C. Dan.* Mosqu. [s] Δυσιμβολώτατος *C.* Δυσεβολώτατος *Dan.* [t] Ἰπνίας *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [u] Μιταπίους *Ar. Gr.* Μιταπίους omnino legendum censent *Steph.* et *Palmer.* Vide *Annott.* [x] Ita *Herodotus* et *Strabo.* Τριτηίας *Ar. C.* Τριταίους *Stephano Byzant.* in v. Χάλαιον. Verum secundum *Steph.* Τριτυίας potius, ex voce Τριτυία. *Huds.* Τριταιίας *Dan.* [y] Χαλαίους *Ar. C. Cl. Gr.* atque ita *Stephanus* περὶ πόλεων, totum hunc locum citans in v. Χάλαιον. Videsis p. 749. *Ed. Berkel. Huds.* Χαλαίους *Reg. Cass. Dan.* Aug. qui et ante Ἀμφισῆς. [z] Κολοφωνίους *Ar. C.* et *Steph. Byzant.* in voc. Χάλαιον. Vide *Palmerii* Gr. Antiq. p. 552. [a] Ἡσσαίους *Marg. Ar. C.* Ἰσσίους *Steph.* ibid. Ἡσσαίους *Dan.* Mosqu. qui et οἱ ἀνθίας. [b] Οὗτοι ξυνεστράτευον δὲ πάντες *Ar. C. Dan.* [c] Ὀλπιαῖοι *Gr.* et *Cl.* in marg. Mosqu. Οἰανθίας Aug. [d] Ὑιαῖοι *Gr.* [e] Κυτίνιον *Ar. C. Gr.*

lorum regionem ad Naupactum iter erat, simul etiam eos ab Atheniensium societate abducere volebat. Amphissenses autem omnium Locrorum maxime eum adjuvabant, quia propter Phocensium odium sibi timebant. et cum ipsi primi dederunt obsides, tum etiam alios ad idem faciendum induxerunt, qui hostilis exercitus adventum metuebant. Primum igitur Myonenses sibi finitimos (hac enim ager Locrensis aditum habet difficillimum) deinde Ipnenses, Messapios, Tritæenses, Chalæos, Tolophonios, Hessios, et Œanthenses. Isti omnes etiam ad eandem expeditionem profecti sunt. at Olpæi obsides quidem dederunt: sed tamen alios sequi noluerunt. Hyæi vero ne obsides quidem dederunt, priusquam vicus eorum nomine Polis ab hostibus est captus.

102. Postquam autem res omnes ad expeditionem necessariæ comparatæ fuerunt, *Eurylochus* obsidibus in Cytinio Dorico depositis, cum exercitu per Locrorum agrum Naupactum versus contendit. Et dum iter

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ρευόμενος, Οἰνεῶνα αἱρεῖ [f] αὐτῶν, καὶ Εὐπόλιον. οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι [g] δ' ἐν τῇ Ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ Αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη [h] προσβεβοηθηκότες, ἐδῄουν τὴν γῆν, καὶ τὸ [i] προάστειον, ἀτείχιστον ὂν, εἷλον. ἐπί τε [k] Μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν Κορινθίων μὲν ἀποικίαν, Ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον, αἱροῦσι. Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, (ἔτι γὰρ ἐτύγχανεν ὢν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον,) προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ, καὶ δείσας περὶ αὐτῆς, ἐλθὼν, πείθει Ἀκαρνᾶνας, χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους ὁπλίτας· οἳ [l] ἐσελθόντες, περιεποιήσαντο τὸ χωρίον. δεινὸν γὰρ ἦν, [m] μὴ, [n] μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ [o] ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὡς ᾔσθοντο τὴν στρατιὰν [p] ἐσεληλυθυῖαν, καὶ ἀδύνατον ὂν τὴν πόλιν βίᾳ ἑλεῖν, ἀνεχώρησαν, οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην Καλυδῶνα, καὶ

[f] Αὐτὸν et ex emendat. rec. *αὐτῶν Reg.* αὐτὸν Mosqu. Οἰνεῶνα Aug. et Εὐπάλ. Mosqu. Εὐπάλιον *Reg.* hic, et alii *Codd.* qui pag. 203. [g] Δὲ ἐν τῇ *Gr.* [h] Προβεβοηθηκότες *C.* Βεβοηθηκότες *Ar.* [i] Προάστιον *Gr.* Aug. sed in ει corr. a m. 2. [k] Μολύκριον *Reg. Cass. Gr.* Aug. vid. Lib. II. Cap. 34. [l] Ἐπελθόντες *Ar. C. Gr. Dan.* Mosqu. Ἐπελθόντες τὸ χωρίον περιεποιήσαντο τὸ χωρίον *Gr.* Περιεποίησαν *Reg. Cass.* Aug. [m] Μὴ om. *Gr.* [n] Μεγάλου μὲν ὄντος *Cl.* [o] Ἀντισχῶσιν, Εὐρύλοχος καὶ οἱ *Gr.* [p] Εἰσεληλυθυῖαν *Ar.* paullo post Πελοπονήσου Mosqu, et ante νεῶν, Aug. ἐπὶ a m. 2.

faceret, Œneonem ipsorum et Eupolium cepit; nam *Eurylocho* se adjungere noluerant. Cum in agrum Naupactium pervenissent, et Ætoli simul auxilium ei jam tulissent, agrum vastarunt, et suburbia nullis cincta muris ceperunt. Et Molycricum profecti, quæ Corinthiorum quidem colonia erat, sed Atheniensium imperio parebat, ceperunt. Demosthenes vero Atheniensis (* adhuc enim post reditum ex Ætolia, ubi cladem acceperat, circa Naupactum agebat) cum hostilis exercitus adventum præsensisset, et de ipsa *Naupacto* timeret, ad Acarnanes profectus, ipsis ægre (propter discessum ex Leucade) persuasit, ut Naupacto subsidio venirent. Et cum eo mille gravis armaturæ milites navibus vectos miserunt: qui urbem ingressi, eam sunt tutati. Metus enim vehemens erat, ne, cum magnus esset murorum ambitus, et pauci propugnatores, *urbis incolæ hostibus* resistere non possent. Eurylochus vero, et qui cum eo erant, cum intellexissent, *Atheniensium* copias in urbem ingressas, eamque expugnari non posse, se receperunt non in Peloponnesum, sed in Æolidem, quæ nunc Calydon vocatur et Pleuronem,

* Nam adhuc post reditum ab Ætolica clade circa etc. *Valla.* Nam adhuc, ab Ætolica expeditione, circa etc. *Acacius.* Huds.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

Πλευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτῃ χωρία, καὶ ἐς [p] Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμπρακιῶται, ἐλθόντες πρὸς αὐτοὺς, πείθουσιν ὥστε μετὰ σφῶν Ἄργει τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι, καὶ Ἀκαρνανίᾳ· ἅμα λέγοντες, ὅτι, ἢν τούτων [q] κρατήσωσι, πᾶν τὸ Ἠπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξύμμαχον καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος, πεισθεὶς, καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀφεὶς, ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, [r] ἕως τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἄργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Post Octob. 7.

ϱγʹ. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπελθόντες μετὰ [s] τῶν Ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ ὅσοι Σικελῶν [t] κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακουσίων, καὶ ξύμμαχοι ὄντες, ἀποστάντες αὐτοῖς ἀπὸ Συρακουσίων, [u] ξυνεπολέμουν, [x] ἐπὶ Νῆσσαν, τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν ἀκρόπολιν Συρακούσιοι εἶχον, [y] προσέβαλλον· καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, ἀπῄεσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει, ὑστέροις [z] Ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀναχωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τει-

[p] Πρόσχιον *Gr.* [q] Κρατήσωσιν *Gr.* [r] Verba ab ἕως ad βοηθεῖν des. Mosqu. [s] Τῶν ἄλλων ξυμμάχων *Ar.* [t] Κατακράτος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. [u] Ἐπολέμουν *Gr.* Omnia inter Συρακουσίων et ξυνεπολέμουν in *Cass.* omissa, sed deinde in marg. scripta erant. *Idem* hic Συρακουσίων et eadem manu alterum. σ super ν scriptum habebat. [x] Ἐπὶ Νίσαν *Ar. C.* Mosqu. Ἐπ' Ἴνησσαν malit *Cluverius* pag. 123. Sicil. Antiq. *Huds.* Ἐπὶ Νίσαν *Dan.* Ἐπ' Ἴνησσαν *Reg. Cass.* Aug. [y] Προσέβαλον *Gr.* Mosqu. [z] Ἀθηναίοις *Gr.*

et in alia illius regionis loca, nec non in Proschion Ætoliæ. Nam Ambraciotæ ad eos profecti ipsis persuaserunt, ut secum Argos Amphilochicum, et cæteram Amphilochiam, et Acarnaniam aggrederentur. Simul etiam ipsis dixerunt, fore, ut, si hæc in suam potestatem redegissent, tota Epirotica gens societatem cum Lacedæmoniis contraheret. Eurylochus igitur horum verbis adductus, et dimissis Ætolis, circum illa loca cum exercitu conquievit, donec Ambraciotis ad militiam profectis ad Argos subsidio venire oporteret. atque hæc æstas excessit.

103. Sequente autem hyeme, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum sociis Græcis, et *aliis* Siculis, quotquot violento Syracusanorum imperio premebantur; et qui, cum *eorum* essent socii, defectione a Syracusanis facta, ipsos in hoc bello juvabant, Nessam Siciliæ oppidum, cujus arcem Syracusani tenebant, aggressi sunt. quum autem hoc expugnare non potuissent, abierunt. In ipso autem receptu, Syracusani, qui in arce erant, Atheniensium socios, qui extremum agmen claudebant, dum

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U.C. Varr. 328.

χίσματος Συρακούσιοι· [a] καὶ προσπεσόντες, τρέπουσί τε μέρος [b] τὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ τὸν [c] Καϊκινὸν ποταμὸν, τοὺς προσβοηθοῦντας Λοκρῶν μετὰ [d] Προξένου τοῦ Καπάτωνος, ὡς τριακοσίους, μάχῃ ἐκράτησαν, καὶ ὅπλα λαβόντες, ἀπεχώρησαν.

ρδʹ. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν [e] Ἀθηναῖοι, κατὰ χρησμὸν δή τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτὴν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ [f] ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη, τοιῷδε τρόπῳ· θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ [g] τολοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον, ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῷ, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας, καὶ τὴν Ῥήνειαν ἑλὼν, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ, ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν [h] πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι

[a] Καὶ προσπεσόντες μέρος τι τοῦ στρατοῦ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλ. *Reg.* [b] Τὶ deest *Ar. C. Dan.* [c] Καικῖνον *Reg. Cass.* Aug. Καικηνὸν *Dan.* [d] Τοῦ Προξένου *Cl.* [e] Οἱ Ἀθηναῖοι *Gr.* Mosqu. [f] Ἀφεωρᾶτο *Ar. C. Dan.* [g] Τὰ λοιπὸν *Ar. C. Cass.* Mosqu. [h] Πενταετηρίδα *Ar. C. Dan.*

se reciperent, invaserunt. et impressione in illos facta, magnam exercitus partem in fugam vertunt, et non paucos occidunt. Postea vero Laches et Athenienses, exscensu e navibus in nonnulla Locridis loca facto, ad Caicinum fluvium, Locros, qui cum Proxeno Capatonis filio ad vim arcendam occurrerant, circiter trecentos, prælio superarunt; armisque detractis, abierunt.

104. Eadem hyeme, Athenienses Delum etiam ex oraculo quodam lustrarunt. Nam et ante Pisistratus tyrannus eam quidem lustraverat: sed non totam; at tantum insulæ spatium, quantum a templo prospici poterat. tunc vero tota hoc modo fuit expiata. Quæcunque in Delo defunctorum monumenta erant, omnia sustulerunt, et edixerunt, nequis in posterum in insula moreretur, neque *mulier* in ea pareret: sed in *insulam* Rheneam transportarentur. Rhenea autem tam parvo intervallo a Delo distat, ut Polycrates Samiorum tyrannus, qui quondam ad aliquod tempus et classe polluit, et aliis insulis imperavit, Rheneam etiam captam, Apollini Delio consecraverit, ad Delum catena religatam. Tunc quoque primum * Athe-

* Athenienses Penteteridem, *id est lustrum, vel quinquennales ferias,* Delia condiderunt. *Steph.* Huds.

[i] τὰ Δήλια. ἦν δέ ποτε καὶ [k] τοπάλαι μεγάλη ξύνοδος Bell.
ἐς τὴν Δῆλον, τῶν Ἰώνων τε καὶ περικτιόνων νησιωτῶν. Pelop. an. 6.
ξύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν ἐς Olymp. 88. 3.
τὰ Ἐφέσια Ἴωνες· καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυ- U. C.
μνικὸς καὶ μουσικός. [l] χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δη- Varr. 328.
λοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος, ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἅ ἐστιν ἐκ προοιμίου [m] Ἀπόλλωνος,

[n] Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπεαι ἦτορ,
Ἔνθά τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες ἠγερέθονται,
Αὐτοῖς σὺν παίδεσσι, καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ
Μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.

Ὅτι δὲ καὶ Μουσικῆς ἀγὼν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, [o] ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἅ ἐστιν ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη,

[p] Ἀλλ' ἄγεθ', ἱλήκοι μὲν Ἀπόλλων, Ἀρτέμιδι ξὺν,

[i] Vide *Annot. Huds.* [k] Τὸ πάλαι *Ar. C.* itidemque paulo infra. Ubi etiam ita *Cass.* et hic Aug. [l] Hoc ipsum testatur *Xenophon* ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι. *Huds.* [m] Τοῦ Ἀπόλλωνος *Gr.* [n] Variantes Lectiones vide in *Annott. Huds.* Mosqu. vs. 1. ἄλλ' ὅτε Δ. Φ. μάλιστά γε θυμὸν ἐτέρφθης· vs. 2. ἠγερέθοντο· vs. 3. σὺν σφίσιν τεκέεσσι γυναιξί τε σὴν ἐς ἀγυιάν· vs. 4. ἔνθα σε πυγμ. καὶ ὀρχηστυῖ κ. ἀ. vs. 5. καθιστῶσιν p. στήσωνται. Aug. vs. 1. ut in Mosqu. vs. 2. ut in textu; 3. ut in Mosqu. 4. itid. nisi, quod ἔνθα σε p. ἔ. τε· vs. 5. καθίσωσιν ἀγ. [o] Ἐν τοῖσδ' αὖ *Gr.* [p] Ἀλλ' ἄγε δὴ Λητὼ μὲν, etc. *Ald.*

nienses post lustrationem, festa lustralia, ludosque Deliacos, qui quinto quoque anno celebrabantur, instituerunt. Fuit autem et priscis temporibus in Delo frequens Ionum, et accolarum in insulis circumjacentibus habitantium conventus. nam cum uxoribus et liberis ad spectacula conveniebant, ut nunc Iones ad ludos in Dianæ Ephesiæ honorem institutos *confluere solent.* Illic autem gymnicum, musicumque certamen fiebat. Et civitates *eo* saltatorum choros mittebant. Quod autem hæc ita se habuerint, Homerus in primis declarat, his versibus, qui sunt ex hymno Apollinis:

* Tunc tibi magnopere in Delo mens gestit Apollo,
Cum natis quoties cum conjugibusque frequentes
Iones in fluxa celebrant tua compita veste:
Cestibus et variis certamina sacra choreis
Oblectant, referuntque tuas modulamine laudes.

Quod autem Musices etiam certamen *ibi* fieret, et certaturi se conferrent, his quoque versibus indicat, qui sunt ex eodem Apollinis hymno. nam postquam Deliacum mulierum chorum celebravit, suam laudationem his versibus finivit, in quibus et sui ipsius mentionem fecit:

Verum agedum, nobis adsis cum Phœbe Diana,

* Latinam horum verborum interpretationem oratione soluta scriptam, ubi res melius exprimuntur, vide in *Apollinis hymno.* Huds.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. [q] ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε
Μνήσασθ', [r] ὁππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ἐνθάδ' [s] ἀνείρηται [t] ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθὼν,
Ὦ κοῦραι, τίς δ' [u] ὔμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
Ἐνθάδε πωλεῖται, καὶ τέῳ τέρπεσθε μάλιστα;
Ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθε [x] ἀφήμως,
Τυφλὸς ἀνὴρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ [y] ἐνὶ παιπαλοέσσῃ.

Τοσαῦτα μὲν Ὅμηρος ἐτεκμηρίωσεν, ὅτι ἦν καὶ τοπάλαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ· ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς οἱ νησιῶται [z] καὶ οἱ Ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον. τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα [a] κατελύθη, ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκὸς, πρὶν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι [b] τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν, καὶ ἱπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν.

ρε'. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος Ἀμπρακιῶται, ὥσπερ ὑποσχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιὰν κατέσχον, ἐκστρατεύονται [c] ἐπὶ Ἄργος τὸ Ἀμφιλοχικὸν τρισχι-

Flor. Bas. Ἀλλ' ἄγιθ' ἠλίκοι μὲν *Gr.* Mosqu. Ἀλλ' ἄγιθ' ἰλήκοιμεν *Camer.* [q] Ἐμοῖο *Dan.* Mosqu. [r] Ὅποτε *Cass.* Ὁπότε *Gr.* [s] Ἄν εἴρηται *Gr.* [t] Ταλαπείριος ἄλλος ἐπιλθὼν *Cl. Gr. Ar. C.* Aug. *Marg.* et omnes alii *Mss.* excepto *Camerar.* Mosqu. sed ἐλθὼν· (f. ἐιλθ.) [u] Ὑμῖν *Cass. Dan. Gr.* Ὕμιν Mosqu. ὑμῖν Aug. [x] Ἀφ' ἡμίων *Marg.* Εὐφήμως *Dan.* Mosqu. et ita manus recens in *Cass.* fecerat ex ἀφήμως, sed in marg. γρ. ἀφήμως. [y] Ἐν *Gr.* [z] Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι non agnoscit *Ar.* Οἱ d. Mosqu. [a] Κατελείφθη *Gr.* [b] Τὸν ἀγῶνα τότε *Ar.* Τότε abest Mosqu. qui et συμφορῶν. [c] Ἐπὶ τὸ Ἄργος *Ar.*

Vos etiam cunctæ me discedente valete:
Et memores estote mei posthac, homo siquis
Venerit huc alius peregre, dicatque Puellæ,
Quis vir in his versans unquam lepidissimus oris
Pectora præcipue demulsit vestra canendo?
Vos uno assensu sic respondete faventes,
Vir qui luminibus captus Chion incolit altam.

His igitur argumentis Homerus manifeste probavit, vel priscis temporibus ingentem conventum, et celebritatem in Delo fieri consuevisse. postea vero Athenienses, et insularum incolæ, cœtus quidem saltatorum cum sacris *eo* mittebant. Sed certamina, et cætera pleraque, ut credibile est, adversis casibus exoluerunt, donec Athenienses certamen tunc instaurarunt, et equorum cursum addiderunt, quod ante non fuerat.

105. Eadem hyeme, Ambraciotæ, * quemadmodum Eurylocho promiserant, quum ejus exercitum retinuerunt, expeditionem adversus Argos Amphilochicum suscipiunt cum

* Quemadmodum polliciti Eurylocho exercitum ejus detinuerant etc. *Steph.* et *Acacius.* *Id est*, Eam expeditionem suscipiunt, quam se suscepturos pollicendo, ab Eurylocho impetraverant, ut cum suo exercitu a bello supersederet. Huds.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

λίοις ὁπλίταις· καὶ [d] ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀργείαν, καταλαμβάνουσιν [e] Ὄλπας, τεῖχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσσῃ· ὅ ποτε Ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι, κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. [f] ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς Ἀργείων πόλεως, ἐπιθαλασσίας οὔσης, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν ἐς Ἄργος ξυνεβοήθουν, οἱ δὲ, τῆς Ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, ὃ Κρῆναι καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετὰ Εὐρυλόχου Πελοποννησίους, μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς Ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. πέμπουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένην, τὸν ἐς τὴν Αἰτωλίαν [g] Ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γίγνηται· καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι [h] ναῦς Ἀθηναίων, αἳ ἔτυχον περὶ Πελοπόννησον οὖσαι· ὧν ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους, καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον οἱ περὶ τὰς Ὄλπας Ἀμπρακιῶται [i] ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεί· δεδιότες, μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου [k] οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς Ἀκαρνᾶνας, καὶ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν [l] ἡ μάχη γένηται, ἢ ἀναχωρεῖν βουλομένοις οὐκ ᾖ ἀσφαλές.

[d] Ἐκβαλόντες εἰς *Dan.* [e] Paulo infra Ὄλπη in singulari. *Huds. Gr.* ubique Ὀλπαὶ, Ὀλπὰς, et Ὀλπῆς, Ὀλπῶν, Ὀλπαῖς. [f] Ἀπέχει δ' ἀπὸ *Gr.* Antea Mosqu. ὁπότε Ἀκαρνάνες, et ita deinde, Ἀκαρνάνες. [g] Ἀθηναῖοι *Dan.* [h] Ναῦς τῶν Ἀθηναίων *Ar. C. Dan.* Mosqu. [i] Scilicet, τὴν Ἀμπρακίαν, ut ex sequentibus liquet. *Huds.* Antea Ὀλπὰς Mosqu. [k] Μὴ δύνωνται *Ar. C.* Δεδιότες μετ' Εὐρυλόχου μὴ δύνωνται *Dan.* [l] *Codd. Mss.* ἦν pro ἡ habent. *Huds.* Mosqu. et mox Πελοποννήσιοι.

tribus millibus gravis armaturæ militum. et irruptione in agrum Argivum facta, Olpas occupant, castellum in colle munitum, ad mare situm. quod Acarnanes quondam cum munivissent, communi juridici conventus loco utebantur. ab Argivorum autem urbe, quæ est maritima, fere quinque et viginti stadiis distat. Acarnanes vero, partim quidem, copiis coactis Argos suppetias ferebant, partim vero, castra posuerunt in eo Amphilochiæ loco, qui Fontes vocatur, observantes Peloponnesios, qui cum Eurylocho erant, ne clam ad Ambraciotas transirent. Mittunt præterea cum ad Demosthenem, qui Atheniensium copias in Ætoliam *ante* duxerat, ut sibi dux esset; tum etiam ad viginti Atheniensium naves, quæ circa Peloponnesum erant, quibus præerat Aristoteles Timocratis, et Hierophon Antimnesti filius. Ambraciotæ vero, qui apud Olpas erant, mittunt et ipsi nuntium in urbem *Ambraciam*, rogantes, ut populus frequentibus copiis auxilium sibi ferret: quia verebantur, ne Eurylochus, et qui cum eo erant, Acarnaniam pertransire non possent; atque *ita* sibi vel aliorum præsidio nudatis prœlium esset committendum, vel si domum redire voluissent, minime tutum esset.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ρϛ'. Οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννήσιοι, ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώτας ἥκοντας, ἄραντες ἐκ τοῦ Προσχίου, ἐβοήθουν [m] κατὰ τάχος. καὶ διαβάντες τὸν Ἀχελῷον, ἐχώρουν δι' Ἀκαρνανίας, οὔσης ἐρήμου, διὰ τὴν ἐς [n] Ἄργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν, καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐς ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν. καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν, ἐχώρουν διὰ τῆς [o] Φυτίας, καὶ αὖθις Μεδεῶνος παρ' ἔσχατα· ἔπειτα διὰ Λιμναίας. καὶ ἐπέβησαν τῆς Ἀγραίων, οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὅ ἐστιν [p] ἄγροικον, ἐχώρουν δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργείαν νυκτὸς ἤδη. καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνάνων φυλακῆς, ἔλαθον, καὶ προσέμιξαν τοῖς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώταις.

ρζ'. Γενόμενοι δὲ ἀθρόοι, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν [q] ἐπὶ τὴν Μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. Ἀθηναῖοι δὲ ταῖς [r] εἴκοσι ναυσὶν οὐ πολλῷ

[m] Κατατάχος *Ar. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Mosqu. Aug. [n] Ἀργείους *C.* [o] Eadem urbs est, quæ *Polybio* Φοιτεῖαι pluraliter vocatur, tractu temporis aliquantulum mutato nomine. Vide *Palmerii Gr.* Antiq. p. 391. 392. [p] Ἀγροῖκον *Reg. Cass.* Aug. Mosqu. et hic antea, οὐκ ἔτι. Mox δι. αυτοῦ Aug. [q] Hæc non sunt intelligenda de Metropoli urbe Ætoliæ, seu Acarnaniæ, ut vult *Stephanus*, sed de quadam Olparum urbis parte, quæ ita vocabatur, ut ex sequentibus patet. *Palmerius* in Exercitation. pag. 50. *Huds.* [r] Εἴκοσιν *Gr.* ναυσὶ Mosqu. et καὶ d. ante στρατόπ.

106. Eurylochus igitur, ac Peloponnesii, qui cum eo erant, simul atque Ambraciotas, qui apud Olpas erant, venire intellexerunt, castris e Proschio motis, ad opem ipsis ferendam confestim proficiscuntur. Et Acheloo transmisso, iter per Acarnaniam faciebant, quæ propter subsidium Argos missum præsidiis erat nudata, ad dextram quidem habentes Stratiorum urbem et ipsorum præsidium, ad sinistram vero reliquam Acarnaniam. Cum autem Stratiorum agrum pertransissent, iverunt per Phytiam, et rursus per extremos Medeonis fines; deinde per Limnæam. illinc ingressi sunt in Agræorum terram, quæ non Acarnaniæ jam, sed ipsis amica. Et Thyamum montem nacti, qui est incultus, per eum transiverunt, et in agrum Argivum descenderunt, cum jam nox esset. Cumque inter Argivorum urbem et Acarnanum præsidium, quod erat ad Fontes, clam transisent, cum Ambraciotis, qui apud Olpas erant, se conjunxerunt.

107. Junctis autem castris, simul atque illuxit, consistunt ante urbem, quæ Metropolis appellatur, ibique castra fecerunt. Athenienses

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ὕστερον [s] παραγίγνονται ἐς τὸν Ἀμπρακικὸν [t] κόλπον, βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις· καὶ Δημοσθένης, [u] Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὁπλίτας, ἑξήκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. καὶ αἱ μὲν νῆες [x] περὶ τὰς Ὄλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης [y] ἐφόρμουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, καὶ Ἀμφιλόχων ὀλίγοι, (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν βίᾳ κατείχοντο,) ἐς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες, παρεσκευάζοντο ὡς [z] μαχούμενοι τοῖς ἐναντίοις. καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἱροῦνται [a] Δημοσθένην, μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δὲ, προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ὄλπης, ἐστρατοπεδεύσατο. χαράδρα δ' αὐτοὺς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε ἡσύχαζον, [b] τῇ δ' ἕκτῃ ἐτάσσοντο ἀμφότεροι ὡς ἐς μάχην. καὶ, (μεῖζον γὰρ ἐγένετο, καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πελοποννησίων στρατόπεδον,) [c] ὁ Δημοσθένης, δείσας, μὴ [d] κυκλωθῇ, λοχίζει ἐς ὁδόν τινα κοίλην καὶ λοχμώδη ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς, ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες οὗτοι [e] κατὰ νώτου γίγνωνται. ἐπεὶ δὲ

[s] Παραγίνονται *Cass.* Mosqu. Aug. [t] Κόλπον omittunt *Cl. Reg. Cass.* Ἀμπρακιωτικὸν Mosqu. κὸν suprascr. κόλπον a m. 2. Aug. [u] Μεσσηνίων μὲν ἔχων ὁπλίτας διακοσίους *Ar. C. Dan.* Μεσσηνίων et Mosqu. [x] Id est: περὶ τὰς Ὄλπας ἐπὶ λόφου κειμένας, vel περὶ τὸν λόφον τὸν Ὄλπας καλούμενον. *Æ. Port.* Περὶ τὰς Ὄλπας τῶν λόφων *C.* Παρὰ τὰς Ὄλπας τὸν λόφον *Ar. Schol.* [y] Ἐφώρμουν *Cl. Gr. Ar. C. Ald. Flor. Bas.* Aug. Si ἐφόρμουν retineamus, dicendum est, temporale augmentum negligi. *Huds.* Ἐφώρμουν *Reg. Cass.* Mox ἀπὸ Mosqu. p. ὑπὸ. [z] Μαχόμενοι *Dan.* [a] Δημοσθένη *Cass.* Aug. [b] Τῇ δὲ ἕκτῃ Aug. *Reg. Cass.* et mox καὶ, μεῖζον γὰρ ἐγένετο, *Reg.* [c] Ὁ Δημοσθένης [omisso δὲ, quod vulgo post ὁ additur] *Ar. C. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. [d] Κωλυθῇ *Ar. C.* Mosqu. [e] Κατὰ νώτων *Reg.* Κατὰ νῶτον *Dan.* et, cum

vero non multo post cum viginti navibus ad sinum Ambracicum advenerunt opem Argivis laturi. Et Demosthenes cum ducentis gravis armaturæ militibus Messeniis, et sexaginta sagittariis Atheniensibus. Atque naves quidem ad Olpas in colle sitas, a mari stationem habebant. Acarnanes vero, et Amphilochorum aliquot (nam eorum plerique ab Ambraciotis per vim distinebantur) cum Argos jam convenissent, ad prœlium cum adversariis committendum se præparabant. Et Demosthenem totius socialis exercitus ducem cum suis prætoribus elegerunt. Ille vero copiis ad Olpas adductis, castra prope eas posuit. Ingens autem terræ vorago utraque castra dirimebat. Et per quinque dies quieverunt: at sexto utrique ad prœlium se instruxerunt. Sed enim Peloponnesiorum acies major, et longe superior erat. Demosthenes igitur, veritus, ne circumveniretur, in insidiis in via quadam cava et dumosa collocat, tam ex gravi quam ex levi armatura promiscue ad quadringentos milites; ut ab ea parte, qua hostis numero superior erat, isti in ipso congressu surgentes ex insidiis eum a tergo aggrederentur. Ubi vero acies utriu-

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ᾔεσαν ἐς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ [f] Μεσσηνίων καὶ Ἀθηναίων ὀλίγων· τὸ δὲ ἄλλο Ἀκαρνᾶνες ὡς ἕκαστοι τεταγμένοι ἐπεῖχον, καὶ Ἀμφιλόχων οἱ παρόντες ἀκοντισταί. Πελοποννήσιοι δὲ καὶ Ἀμπρακιῶται ἀναμὶξ τεταγμένοι, πλὴν Μαντινέων. οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν. ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ Μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην.

ρη'. Ὡς δ' [g] ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες περιέσχον τῷ κέρᾳ οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας Ἀκαρνᾶνες, [h] ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νώτου, προσπίπτουσί τε, καὶ τρέπουσιν, [i] ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι, [k] φοβηθέντας τε, ἐς φυγὴν καὶ [l] τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος καταστῆσαι. ἐπειδὴ γὰρ εἶδον τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ κράτιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῷ μᾶλλον ἐφοβοῦντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι ὄντες ταύτῃ μετὰ [m] τοῦ Δημοσθένους, τὸ πολὺ τοῦ ἔργου [n] ἐπεξῆλθον. οἱ δὲ Ἀμπρακιῶται, καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, ἐνίκων τὸ [o] καθ' ἑαυτοὺς,

emendatione recentis manus inter versus scripta *νώτου*, *Cass.* Mox ἐπειδὴ Mosqu. *νῶτον* Aug. sed corr. in *νότου* a m. 2. [f] *Μεσηνίων Ar. C.* itidemque paulo infra. *Gr.* Τῶν Μεσ. Mosqu. et mox Πελοπονήσιοι et semper uno ν. [g] Scilicet, *ἐν αὐτῇ τῇ ξυνόδῳ Æ. Port.* [h] Ἐπιγινόμενοι *Ar. C. Dan.* [i] *Ὥστε μὴ ἐς ἀλκὴν Ar. C.* Ἐς omitt. *Gr.* *Ὥστε μὴ ἐ. ἀ. Dan.* Εἰς ἀλκ. *Reg.* [k] Φοβηθέντες *Marg. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass.* Aug. [l] Τοπλέον et infra *τοπολὺ Ar.* Τοπολὺ mox etiam *Gr.* [m] Τοῦ omittit *Gr.* [n] Ἐξῆλθον *Cl. Reg. Cass.* Aug. [o] Καθ' *αὑτοὺς Ar. C. Dan.*

que fuit instructa, ad manus venerunt. Demosthenes autem cum Messeniis et paucis Atheniensibus dextrum cornu tenebat: alterum vero, Acarnanes, ut cuique locus in acie obtigerat, et Amphilochorum jaculatores, qui aderant, obtinebant. Peloponnesii vero et Ambraciotæ promiscue instructi erant, exceptis Mantinensibus. hi enim in lævo potius, non tamen extremo penitus in cornu, conferti stabant. Sed Eurylochus, et qui cum eo erant, e regione Messeniorum et Demosthenis, extremum lævum cornu tenebant.

108. Cum autem manus inter se jam consererent, et Peloponnesii cornu superiores essent, et dextrum adversariorum circumvenirent, Acarnanes, qui in insidiis collocati fuerant, illos a tergo adoriuntur, factaque impressione in fugam vertunt, ita ut ne primum quidem ipsorum impetum sustinuerint: sed territi majorem exercitus partem in fugam conjecerint. Postquam enim cornu, cui præerat Eurylochus, quod erat firmissimum, *ab hoste* cædi viderunt, multo magis metuere cœperunt. Et Messenii, qui cum Demosthene ab ea parte in acie stabant, rem magna ex parte confecerunt. At Ambraciotæ, et qui in dextro cornu collocati erant, hostilem aciem sibi oppositam

καὶ πρὸς τὸ Ἄργος ἀπεδίωξαν. καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. ἐπαναχωροῦντες δὲ, ὡς ἑώρων τὸ πλέον νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι Ἀκαρνᾶνες σφίσι προσέκειντο, χαλεπῶς διεσώζοντο ἐς τὰς Ὄλπας. καὶ πολλοὶ ἀπέθανον αὐτῶν, [p] ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ προσπίπτοντες, πλὴν Μαντινέων. οὗτοι δὲ μάλιστα ξυντεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα [q] ἕως ὀψέ.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ρθ'. [r] Μενεδαῖος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεῶτος, καὶ Μακαρίου, αὐτὸς παρειληφὼς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν, μεγάλης [s] ἥσσης γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται, ἔκ τε γῆς [t] καὶ ἐκ θαλάσσης [u] ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν [v] ἀποκεκλεισμένος, ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται, προσφέρει [x] λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ [y] τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς οὐκ ἐσπείσαντο [z] ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν

[p] Pro ἀτάκτως *Cl.* in marg. ἀφυλάκτως. *Huds.* [q] Ἐς ὀψὲ *Marg. Ar. Gr. C. Schol. Reg. Cass. Dan.* Ἕως ἐς ὀψὲ Mosqu. Aug. [r] Μινίδατος *Cl.* [s] Οὔσης Mosqu. et γιγνημένης d. ut tamen erasum videatur. [t] Καὶ θαλάσσης *Dan.* [u] Καὶ ταῖς *Ar. C. Dan.* [v] Ἀποκεκλημένος *Ar. C. Gr. Ald. Flor. Bas. Cass.* Aug. et, cum emendat. rec. manus superscripta ἀποκεκλειμένος, *Reg.* [x] Λόγους *Cl.* [y] Τρόπαιον μὲν ἔστησαν *Gr.* Antea Mosqu. ἀναιρήσεως. [z] Ἅπασιν *Cass.* et mox ξυνστρατηγῶν *Cass.* et *Gr.* ξυνστρατήγων Aug. et mox διατάχ.

vicerunt, et ad Argos usque sunt persequuti. Etenim omnium, qui circum illa loca habitant, sunt pugnacissimi. Sed cum se reciperent, postquam majorem suarum copiarum partem victam viderunt, impetumque in eos cæteri Acarnanes fecerunt, ad Olpas ægre confugerunt. Et multi eorum obierunt, dum *in Olpas* perturbatis ordinibus, et nulla rei militaris disciplina servata irruerent, præter Mantineos. isti enim totius exercitus maxime compositi se receperunt. pugnæque finis sub vesperum est factus.

109. Postridie vero Menedæus, defuncto Eurylocho, et Macario, ipse imperium adeptus, et ob ingentem cladem acceptam dubitans, quonam modo aut obsidionem perferret, si maneret, quòd terra, marique navium Atticarum præsidiis esset circumseptus, aut etiam evaderet, si eruptionem tentasset, Demostheni et Acarnanum ducibus sermonem infert de fœdere, et de discessu suo, et de recipiendis suis militibus in acie cæsis. Illi vero milites quidem cæsos reddiderunt, ipsique tropæum statuerunt, et suos ferme ad trecentos, qui in prœlio ceciderant, susceperunt. Abeundi vero facultatem non palam omnibus facto fœdere dederunt: sed Demosthenes cum Acar-

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ξυστρατηγῶν Ἀκαρνάνων [a] σπένδονται Μαντινεῦσι καὶ [b] Μενεδαίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, [c] ἀποχωρεῖν [d] κατὰ τάχος, βουλόμενος ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν [e] μισθοφόρων ὄχλον τὸν ξενικὸν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρήζων Ἕλληνας, ὡς, καταπροδόντες, τὸ [f] ἑαυτῶν προὐργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ διὰ τάχυς ἔθαπτον, ὥσπερ ὑπῆρχε· καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον.

ρί. Τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται, τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν [g] Ὄλπων ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν [h] διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὄλπαις ξυμμίξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τὶ τὰς ὁδοὺς [i] προλοχιοῦντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληψομένους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα [k] παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

[a] Forsan legendum σπένδεται, et mox βουλόμενος, vel σπένδονται et βουλόμενοι. Aut dicendum, τὸ σπένδονται referri ad Δημοσθένη καὶ τοὺς ξυστρατηγοὺς, et τὸ βουλόμενος ad solum Demosthenem. *Æ. Port.* [b] Μενεδάτῳ *Cl.* [c] Ἀναχωρεῖν *Ar.* Mosqu. [d] Κατατάχος *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. et paulo infra διατάχους. Διατάχους paullo post etiam *Reg.* et *Cass.* [e] Μισθοφόρον *Ar. C. Ald. Flor. Bas. Reg. Cass. Gr.* Aug. [f] Ἑαυτὸν *Gr.* [g] Ὀλπῶν *Reg. Cass. Gr.* Aug. vs. 1. cap. ἀγγέλεται Mosqu. [h] Καὶ διὰ *Cl. Reg.* Mox τοὺς Aug. sed οἷ super. [i] Refertur ad τὸ σημαινόμενον. *Huds.* [k] Παρεσκεύαστο *Cl.* Παρεσκευάζοντο *Dan.*

nanibus prætoribus, suis collegis, clam fœdere facto cum Mantinensibus, et Menedæo, et aliis Peloponnesiorum ducibus, et quicunque inter illos dignitate maxime præstabant, quamprimum abeundi potestatem ipsis fecit; eo consilio, ut Ambraciotas, turbamque militum mercede conductorum, nudaret; præcipue vero, quod Lacedæmonios et Peloponnesios apud illius regionis Græcos in invidiam rapere cuperet, quod illos fœde prodidissent, suæque privatæ potius, quam communi sociorum saluti consuluissent. Atque hi quidem suorum cadavera receperunt, et pro præsenti rerum copia festinabundi ea sepelierunt. Et illi, quibus abeundi facultas clam data fuerat, *clam* abire deliberabant.

110. Demostheni autem et Acarnanibus nuntiatur, Ambraciotas, qui in urbe *Ambracia* erant, primo illo nuntio, quem ex Olpis acceperant, excitos frequentibus copiis per Amphilochiam ad opem suis ferendam venire, quia cum illis, qui in Olpis erant, se conjungere volebant, rerum ante gestarum prorsus ignari. Quamobrem quandam copiarum partem ad vias insidiis obsidendas, et ad munitissima quæque loca præoccupanda confestim mittit. Simul autem cum reliquis copiis ad opem suis contra illos ferendam se præparabat.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ρια΄. Ἐν τούτῳ δ' οἱ [l] Μαντινεῖς, καὶ οἷς ἔσπειστο, πρόφασιν ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπῄεσαν κατ' ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ' ἃ ἐξῆλθον δῆθεν· προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς Ὄλπης, θᾶσσον ἀπεχώρουν. [m] οἱ δ' Ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπιόντας, ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθεον δρόμῳ, [n] ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶτον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς Πελοποννησίους [o] ἐπεδίωκον· καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν, κωλύοντας, καὶ φάσκοντας ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς [p] μὲν Μαντινέας καὶ τοὺς Πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς δ' Ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. καὶ ἦν πολλὴ ἔρις, καὶ ἄγνοια, εἴτε Ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν, [q] εἴτε Πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μέν τινας αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ' ἄλλοι [r] διέφυγον ἐς τὴν [s] Ἀγραΐδα, ὅμορον οὖσαν· καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀγραίων, φίλος ὢν, ὑπεδέξατο.

[l] Μαντινῆς *Cass.* Aug. [m] Οἱ δὲ Ἀμπρ. et infra τοὺς δὲ Ἀμπρακ. item Cap. 112. οἱ δὲ ἐκ τῆς πόλ. *Gr.* Paullo post Mosqu. ξυνεξελθόντες. [n] Καταλαβεῖν *Marg. Schol.* [o] Ἀπεδίωκον *Dan.* Καὶ ἐπεδίωκον καί τινας τῶν αὐτῶν *Gr.* Antea Mosqu. Πελοποννησίους, et mox, ἠκόντησε. [p] Μὲν deest *Ar. C. Dan.* [q] Εἴγε *Gr.* Ἤτε Mosqu. et mox, ἀπέκτ. αὐτῶν, et οἱ δὲ ἄ. [r] Ἔφυγον *C.* [s] Γραΐδα *Ar. C. Dan.*

111. Interea vero Mantinenses, et cæteri, quibus abeundi potestas pactis induciis data fuerat, per speciosam olerum et cremiorum colligendorum causam egressi, rari clam abibant, et inter abeundum colligebant ea, quorum causa se exisse simulabant. Cum autem ab Olpa jam longe progressi essent, tunc se ocius proripiebant. Ambraciotæ vero et alii, qui sic frequentes convenerant, cum *suos* abire animadvertissent, ipsi quoque magna contentione, cursuque concitato currere cœperunt, quod *eos* assequi vellent. Acarnanes * vero, primum quidem vel omnes pariter nullis induciis impetratis abire existimarunt, et *ideo* Peloponnesios persequebantur; quinetiam quidam, qui existimabant se prodi, in quosdam e suis ducibus, insequi vetantes, ac dicentes, illos data fide abire, tela jaculati sunt. Deinde tamen Mantinenses quidem et Peloponnesios dimittebant, Ambraciotas vero cædebant. Eratque magna contentio, et ignoratio, quis Ambraciota, quisve Peloponnesius esset; et ex illis ad ducentos interfecerunt. Cæteri vero in Agraidem, quæ finitima erat, diffugerunt. Et Salynthius Agræorum Rex, quippe quod eorum amicus esset, eos excepit.

* Scilicet, clam quibus Demosthenes ac ipsorum duces Mantinensibus aliisque Peloponnesiis abeundi potestatem fide data fecerant. Huds.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ριβʹ. Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ' Ἰδομένην. ἐστὸν δὲ δύο λόφω ἡ Ἰδομένη ὑψηλώ· τούτοιν τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ' ἐλάσσω ἔτυχον οἱ Ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ηὐλίσαντο. ὁ δὲ Δημοσθένης, δειπνήσας, ἐχώρει, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἑσπέρας εὐθὺς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων [t] ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, [u] τὸ δ' ἄλλο διὰ τῶν Ἀμφιλοχικῶν ὀρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ [x] ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προῃσθημένοις τὰ γεγενημένα, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς [y] Μεσσηνίους πρώτους ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης προὔταξε, καὶ [z] προσαγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσσαν ἱέντας, καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, [a] ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι· καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. [b] προκατειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα

[t] Ἐπὶ deest *Gr.* [u] Τὸ δὲ ἄλλο *Ar. C.* Sic paullo ante τὸν δὲ ἐλάσσω *Reg. Cass.* Infra Cap. 113. ἰδὼν δὲ ὁ κήρυξ; ὑπολαβὼν δὲ ὁ ἐρωτῶν; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο; et νῦν δὲ ἔδεισαν *Gr.* [x] Ἐμπίπτει *Ar. C. Dan.* Ἐπίπτει Mosqu. [y] Μεσηνίους *Ar. C.* [z] Προαγορεύειν *Ar.* Προσαγορεύειν ἐκέλευεν *Cass.* [a] Ἅμα δὲ οὐδὲ καθορωμένους *Ar. C.* Ἅμα δὲ οὐ καθορ. *Gr.* [b] Καὶ προκατειλημμένων *Ar. Dan.*

112. Ambraciotæ vero, qui ex urbe veniebant, ad Idomenen perveniunt. Idomene vero sunt duo excelsi tumuli. horum alterum, qui major est, noctis adventu, milites ex castris a Demosthene præmissi, clam hostibus iter facientes celeriter præoccuparunt: alterum vero, qui minor est, Ambraciotæ priores ascenderant, et *in eo* pernoctarant. Demosthenes vero a cœna, primoque crepusculo, statim cum reliquo exercitu viam ingreditur, et dimidium quidem ejus secum habens ad illam tumuli partem substitit, qua illis aditus patebat: alterum vero dimidium per Amphilochicos montes ivit. Et sub auroræ ortum invadit Ambraciotas in cubilibus adhuc jacentes, rerumque gestarum penitus ignaros; imo vero potius opinantes, ex suis esse. Demosthenes enim Messenios de industria primos, et ante cæteros omnes in acie collocarat, et imperaverat, ut *Ambraciotas* Dorice alloquerentur, et illis, qui pro castris erant in statione, fidem facerent, præcipue vero quod eorum facies cerni non posset, adhuc enim nox erat. cum igitur illorum copias invasisset, eas fugarunt, et magnam illorum partem illic interfecerunt. Reliqui vero in fugam versi, cursu montes petere cœperunt. Sed cum itinera jam præoccupata essent, simul etiam cum Amphilochi quidem

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ ψιλῶν πρὸς ὁπλίτας, τῶν δὲ, ἀπείρων, καὶ ἀνεπιστημόνων [c] ὅποι τράπωνται, ἐσπίπτοντες [d] ἔς τε χαράδρας καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας, διεφθείροντο. καὶ ἐς πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, ἐτράποντό τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσαν. καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς [e] παραπλεούσας ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, προσένευσαν, ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν [f] ἤδη διαφθαρῆναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ ἐχθίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρνᾶνες δὲ, σκυλεύσαντες τοὺς [g] νεκροὺς, καὶ τροπαῖα στήσαντες, ἀπεχώρησαν ἐς Ἄργος.

ριγ΄. Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κῆρυξ ἀπὸ τῶν ἐς Ἀγραίους [h] καταφυγόντων [i] ἀπὸ τῆς Ὄλπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῄεσαν ἄσπονδοι.

[c] Ὅπη *Cl. Gr. Reg. Cass.* Aug. Mosqu. et hic antea, ἀπείρων τὶ. [d] Ἐς τὰς χαράδρας *Cl.* Εἰς χαράδρας *Gr.* Sic infr. ἀπιχώρησαν εἰς Ἄργος *Gr.* Et Cap. 114. εἰς Ναύπακτον *Reg.* [e] In *Reg.* rec. manu adnotata est varia lectio προσπλεούσας. [f] Εἰ δεῖ διαφθαρῆναι *Ar. C. Cam. Cl. Gr. Reg. Cass. Dan.* Aug. Mosqu. et hic mox, Ἀμφιλοχιτῶν. [g] Ἐχθροὺς *Ar. C. Dan.* Mox τὰ τροπ. Mosqu. et ἀνεχώρησαν. [h] Καταφευγόντων *Ar. Dan.* [i] Ἐκ τῆς Ὄλπης *Ar. C. Reg. Cass. Dan.* Ἐκ τ. Ὀλπῆς Aug.

suæ regionis notitiam haberent, et leviter armati essent adversus homines armis graves: hi vero locorum essent imperiti, nec scirent, quo se verterent, incidentes aut in loca confragosa, aut in vias insidiis jam insessas, profligabantur. Et cum omne fugæ genus tentassent, nonnulli ad mare etiam non longe distans se converterunt. Et cum vidissent naves Atticas, quæ terram legebant, * interea dum ipsi forte fugerent, *ad eas* annatarunt; existimantes, in præsenti metu sibi satius esse jam ab illis, qui in navibus erant, quam a barbaris et Amphilochiis infensissimis hostibus trucidari. Ambraciotæ igitur hoc modo profligati, e multis pauci in urbem evaserunt. Acarnanes vero, spoliatis cadaveribus, et tropæis erectis, Argos redierunt.

113. Et ad eos postero die venit caduceator missus ab Ambraciotis, qui ex Olpa ad Agræos confugerant, petiturus, ut sibi liceret suscipere cadavera suorum, quos post primum prœlium *Acarnanes* interfecerant, quum una cum Mantinensibus, et cæteris, quibus abeundi potestas pactis induciis facta fuerat, ipsi nulla fide data egressi fuerant. Caducea-

* In ipso cladis suæ articulo. *Acacius.* Huds.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ἰδὼν δ' ὁ κῆρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν, ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος. οὐ γὰρ ἤδει τὸ πάθος, ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. καί τις [k] αὐτὸν ἤρετο ὅ, τι [l] θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν· οἰόμενος [m] αὖ ὁ ἐρωτῶν [n] εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν [o] Ἰδομέναις. ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, [p] οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλέον ἢ χιλίων. αὖθις δὲ εἶπεν ἐκεῖνος, οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν Ἰδομένῃ χθὲς ἐμάχεσθε. ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρώην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι [q] τῆς Ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κῆρυξ, ὡς ἤκουσε, καὶ ἔγνω, ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας, καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων [r] κακῶν, ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῄτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μιᾷ [s] πόλει Ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπι-

[k] Αὐτῶν *Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. Εἴρετο Mosqu. [l] Θαυμάζει *Reg.* [m] Ἂν *Ar. C. Dan.* Οὖν *Gr.* [n] Εἶναι τὸ κήρυγμα *Dan.* [o] Ἰδομένῃ *Ar.* Forsan et ita rescribendum: nam alibi *Thucydidi* singulariter dicitur. *Huds.* [p] Οὐκ οὖν *Gr.* [q] Τοῖς *Gr.* [r] Κακῶν deest *Ar. Dan.* [s] Πόλει non agnoscunt *Ar. C. Dan.*

tor autem intuitus arma Ambraciotarum, qui ex urbe prodierant, multitudinem admirabatur: cladis enim acceptæ ignarus erat: sed eo sociorum suorum esse arbitrabatur. Tunc vero quidam eum interrogat, quidnam admiraretur, et quot ex ipsis putaret periisse. Nam, qui eum interrogabat, existimabat, istum caduceatorem ab illis missum, qui apud Idomenen erant. Ille vero respondit ad ducentos. Ille vero, qui eum interrogabat, ejus orationem excipiens subjecit, atqui non *ducentorum* hæc arma videntur esse: sed plusquam mille militum interfectorum. Et ille rursus; non ergo sunt eorum, qui nobiscum in acie steterunt. Cui idem respondit, siquidem vos apud Idomenen heri pugnastis. Atqui nos (inquit ille) heri cum nemine pugnavimus; at nudius tertius, dum nos reciperemus. Et hic subjecit; nos tamen cum istis, qui ex Ambraciotarum urbe ad opem suis ferendam venerunt, heri pugnavimus. Cum autem caduceator hoc audisset, et auxilium urbanum profligatum cognovisset, edito gemitu, et ob præsentium malorum magnitudinem attonitus, confestim re infecta discessit, nec ulterius suorum cadavera flagitavit. Hæc enim clades, quam una Græca civitas accepit intra tot dies, *quot dixi*, exstitit maxima omnium, quæ in hoc bello contigerunt. neque cæsorum numerum scripsi, quia multitudo, quæ

στον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. [t] Ἀμπρακίαν μέντοι, οἶδα, ὅτι εἰ ἐβουλήθησαν [u] Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι, Ἀθηναίοις καὶ Δημοσθένει πειθόμενοι, ἐξελεῖν, αὐτοβοεὶ ἂν εἷλον· νῦν δ᾽ ἔδεισαν, μὴ οἱ Ἀθηναῖοι, ἔχοντες αὐτὴν, χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσι.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

ριδ΄. Μετὰ δὲ ταῦτα, [x] τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς Ἀθηναίοις, τὰ ἄλλα [y] κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν Ἀθηναίων, [z] πλέοντα ἑάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ἱεροῖς, Δημοσθένει ἐξῃρέθησαν, τριακόσιαι πανοπλίαι, καὶ ἄγων [a] αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο [b] ἅμα αὐτῷ [c] μετὰ τὴν ἐν Αἰτωλίᾳ ξυμφορὰν ἀπὸ ταύτης τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἡ κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι ἐς Ναύπακτον· Ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ Ἀμφίλοχοι, ἀπελθόντων Ἀθηναίων, καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς [d] Σαλύνθιον [e] καὶ Ἀγραίους καταφυγοῦσιν Ἀμπρακιώταις καὶ Πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ [f] Οἰνιαδῶν. οἵπερ καὶ μετανέστησαν

[t] Hæc vox etiam scripta reperitur per β pro π. Sic in nummo *Golzii* ΑΜΒΡΑΚΙΩΤΑΝ. *Huds.* [u] Οἱ Ἀκαρ. *Gr.* [x] Τρίτον μέρος νείμαντες omittit *Gr.* [y] Καὶ τὰς *Dan.* [z] Πλεῖστα legisse videtur *Valla.* [a] Αὐτὸς *Gr.* [b] Ἅμα omitt. *Cl.* Ἅμα αὐτῶν *Dan.* [c] Μετὰ τὴν τῆς Αἰτωλίας *Cl. Gr.* Aug. Sic etiam *Cass.* et *Reg.* Sed in utroque recens manus inter versus scripserat ἐκ, ut esset ἐκ τῆς Αἰτωλίας. Et ita *Gr.* non ut *Hudsonus* adnotat. [d] Ἀλύνθιον *Reg. Cass.* Aug. [e] Καὶ Ἀγραίους desunt *C.* [f] Ita *Steph.* 2. et *Æ. Port.* Οἰνιάδων *Ar. C. Cl. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph.* 1. *Cass. Dan.* Aug.

dicitur interiisse, fidem superat, pro magnitudine civitatis. Ambraciam autem (sat scio) Acarnanes et Amphilochi, si Atheniensibus ac Demostheni morem gerentes expugnare voluissent, * primo statim clamore expugnassent. Jam vero timuerunt, ne Athenienses, si eam tenuissent, accolæ sibi molestiores essent.

114. Postea vero tertia spoliorum parte Atheniensibus attributa, reliqua inter civitates diviserunt. Atque Atheniensium quidem spolia in ipso navigationis cursu fuerunt intercepta: nam illæ trecentæ solidæ armaturæ, quæ nunc in templis Atticis affixæ visuntur, Demostheni privatim honoris causa datæ fuerunt, quas ille secum in navibus absportavit. Simul etiam post cladem in Ætolia acceptam, ob has res gestas reditus in patriam ei tutior fuit. Athenienses quoque, qui in viginti navibus erant, Naupactum redierunt. Acarnanes vero et Amphilochi post Atheniensium et Demosthenis discessum, Ambraciotis et Peloponnesiis, qui ad Salynthium et Agræos confugerant, fide publica interposita, ex Œniadis abeundi pot-

* *Vel*, primo statim impetu. Huds.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

παρὰ Σαλύνθιον [g] καὶ Ἀγραίους. καὶ [h] ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἀμφίλοχοι πρὸς Ἀμπρακιώτας, ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε Ἀμπρακιώτας μετὰ Ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ Πελοποννησίους, μήτε Ἀκαρνᾶνας μετὰ Ἀμπρακιωτῶν ἐπ' Ἀθηναίους· [i] βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων· καὶ ἀποδοῦναι Ἀμπρακιώτας, ὁπόσα ἢ χωρία, ἢ [k] ὁμόρους Ἀμφιλόχων ἔχουσι· καὶ [l] ἐπὶ Ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν, πολέμιον [m] ὂν Ἀκαρνᾶσι. [n] ταῦτα ξυνθέμενοι, διέλυσαν τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα, Κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν Ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν, ἐς τριακοσίους ὁπλίτας, καὶ [o] Ξενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἳ κομιζόμενοι, χαλεπῶς διὰ τῆς Ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ' Ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο.

ριε'. Οἱ δ' ἐν [p] τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἔς τε τὴν Ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν, μετὰ τῶν Σικελιωτῶν ἄνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς [q] Ἱμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς Ῥήγιον, Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου Ἀθηναίων στρατηγὸν καταλαμ-

[g] Καὶ Ἀγραίους omitt. *Gr. Cl. Cass. Dan.* Aug. [h] Id est, ἔπειτα. Vel, σπονδὰς, καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐσομένην, εἰς ἑκατὸν ἔτη δηλονότι. *Æ. Port. Huds.* [i] Βοηθεῖν τὸ δὲ *Gr.* [k] Scilicet ἀγρούς. *Huds.* [l] Ἐπ' Ἀνακτόριον *Ar. C. Dan.* [m] Ὂν deest *C. Dan.* [n] Ταῦτα δὲ ξυνθέμ. *Cl.* [o] Ξενοκλείδην *Reg.* Τοῦ Εὐθ. Mosqu. [p] Τῇ deest *Reg.* [q] Ἡμεραίας Mosqu.

estatem dederunt: qui etiam ad Salynthium, et Agræos transiverunt. Postea vero Acarnanes et Amphilochi fœdus et societatem ad centum annos cum Ambraciotis coiverunt, his conditionibus: ut neque Ambraciotæ cum Acarnanibus bellum Peloponnesiis inferrent, neque cum Ambraciotis Acarnanes Atheniensibus; sed mutuo sibi forent auxilio, utque Ambraciotæ redderent quicquid aut oppidorum aut agrorum Amphilochis finitimorum tenerent; neque subsidium mitterent Anactorium, quod Acarnanibus erat infestum. Cum autem hoc modo inter eos convenisset, bellum deposuerunt. Post hæc Corinthii præsidium ex suis ad trecentos gravis armaturæ milites, cum Xenoclide Euthyclis *filio*, eorum duce, Ambraciam miserunt: qui itinere per Epirum facto *eo* ægre pervenerunt. Res igitur ad Ambraciam gestæ hunc exitum habuerunt.

115. Eadem hyeme Athenienses, qui in Sicilia erant, cum Siciliensibus, qui ex locis mediterraneis in extremos agri Himeræi fines irruptionem fecerant, exscensum ex navibus in agrum Himeræum fecerunt, et in Æoli insulas navigarunt. cum autem Rhegium se recepissent, Pythodorum Isolochi *filium*, Athe-

βάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ [r] ἐν Σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι [s] ναυσί. τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ Συρακούσιοι ἐκράτουν, τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι, [t] παρεσκευάζοντο, τὸ ναυτικὸν [u] ξυναγείροντες, ὡς οὐ περιοψόμενοι. καὶ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἀποστελοῦντες αὐτοῖς· ἅμα μὲν ἡγούμενοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ἅμα δὲ βουλόμενοι [v] μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν [x] οὖν ἕνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί· Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους, ἐπὶ τῶν πλειόνων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἤδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχητος τῶν νεῶν ἀρχὴν, [y] ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ Λοκρῶν φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἷλε. καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ [z] τῶν Λοκρῶν, [a] ἀνεχώρησεν.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 328.

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 329.

ρις΄. [b] Ἐῤῥύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης, ὥσπερ καὶ [c] τοπρότερον. καὶ γῆν

[r] Ἐν τῇ Σικελίᾳ *Ar. C.* Mox γὰρ d. Mosqu. post τῆς μὲν. [s] Ναυσὶν *Gr.* [t] Παρεσκεύαζον τὸ ναυτ. *Reg. Cass.* In *Cass.* deinde corrector accentu in penult. scripto significavit legendum παρεσκευάζοντο. Παρεσκευάζοντο ναυτικὸν *Dan.* [u] Ξυνεγείροντες *Dan.* Τὸ ante ναυτ. d. Aug. [v] Τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι μελέτην *Gr.* [x] Οὖν non habet *Gr.* [y] Ἔπλευσεν *Gr.* Ἔπεμψεν Mosqu. [z] Τῶν deest *Ar. Dan.* [a] Ἀπεχώρησεν *Ar. C.* et in marg. *Cl. Reg. Dan.* Aug. [b] Si scire velis, quæ incendia Ætnæ quibus temporibus facta fuerint, consule *Cluverii* Siciliam Antiqu. p. 104, 105. *Huds.* [c] Πρότερον *Ar. C. Gr. Dan.* Τὸ πρότερον *Reg. Cass.* Aug.

niensium ducem, Lachetis in classis præfectura successorem offendunt. Nam Sicilienses socii ad Athenienses navibus profecti, ipsis persuaserunt, ut majore navium numero opem sibi ferrent. Syracusani enim eorum agro potiebantur: cum autem paucis *illorum* navibus maris usu prohiberentur, classem cogebant, et se ad vim arcendam parabant, quod hanc injuriam ferre nollent. Athenienses igitur quadraginta naves instruxerunt, quas ad ipsos mittere statuerunt, tum quod bellum illic celerius confectum iri sperarent, tum etiam quod suos in rebus navalibus exercere cuperent. Unum igitur e ducibus Pythodorum cum paucis navibus *eo* miserunt. Sophoclem vero Sostratidæ, et Eurymedontem Theuclis *filium* cum majore navium numero *postea* mittere decreverant. Pythodorus vero, accepta jam præfectura classis, cui Laches ante præerat, sub extremam hyemem profectus est ad Locrorum castellum, quod Laches ante ceperat; prœlioque victus a Locris discessit.

116. Per idem ver ignis rivus ex Ætna effluxit, uti prius quoque; et

Bell. Pelop. an. 6. Olymp. 88. 3. U. C. Varr. 329. Ante Apr. 1. Post Apr. 1.

τινα ἔφθειρε τῶν Καταναίων, οἳ [d] ὑπὸ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν [e] ἐστιν ὄρος [f] ἐν τῇ Σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα· τὸ δὲ ξύμπαν, τρὶς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα ἀφ' οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. [g] ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο. καὶ [h] ἕκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

[d] Ἐπὶ *Reg. Cass.* Aug. Mosqu. et hic antea, Κατανίων. [e] Ὄρος ἐστὶν *Gr.* [f] Ἐν Σικελίᾳ *Ar. C.* Mosqu. [g] Ταῦτα μὲν οὖν κατὰ *Gr.* [h] Ἔτος ἕκτον *Ar.*

vastavit partem agri Catanæorum, qui sub Ætna monte incolunt, qui omnium Siciliæ montium est maximus. hæc autem flammarum eructatio quinquagesimo post primam ignis eructationem anno contigisse fertur. Ex quo autem Sicilia a Græcis habitatur, ad summum ter exstitisse traditur. Atque hæc quidem hac hyeme gesta sunt: hujusque belli, quod Thucydides conscripsit, sextus annus excessit.